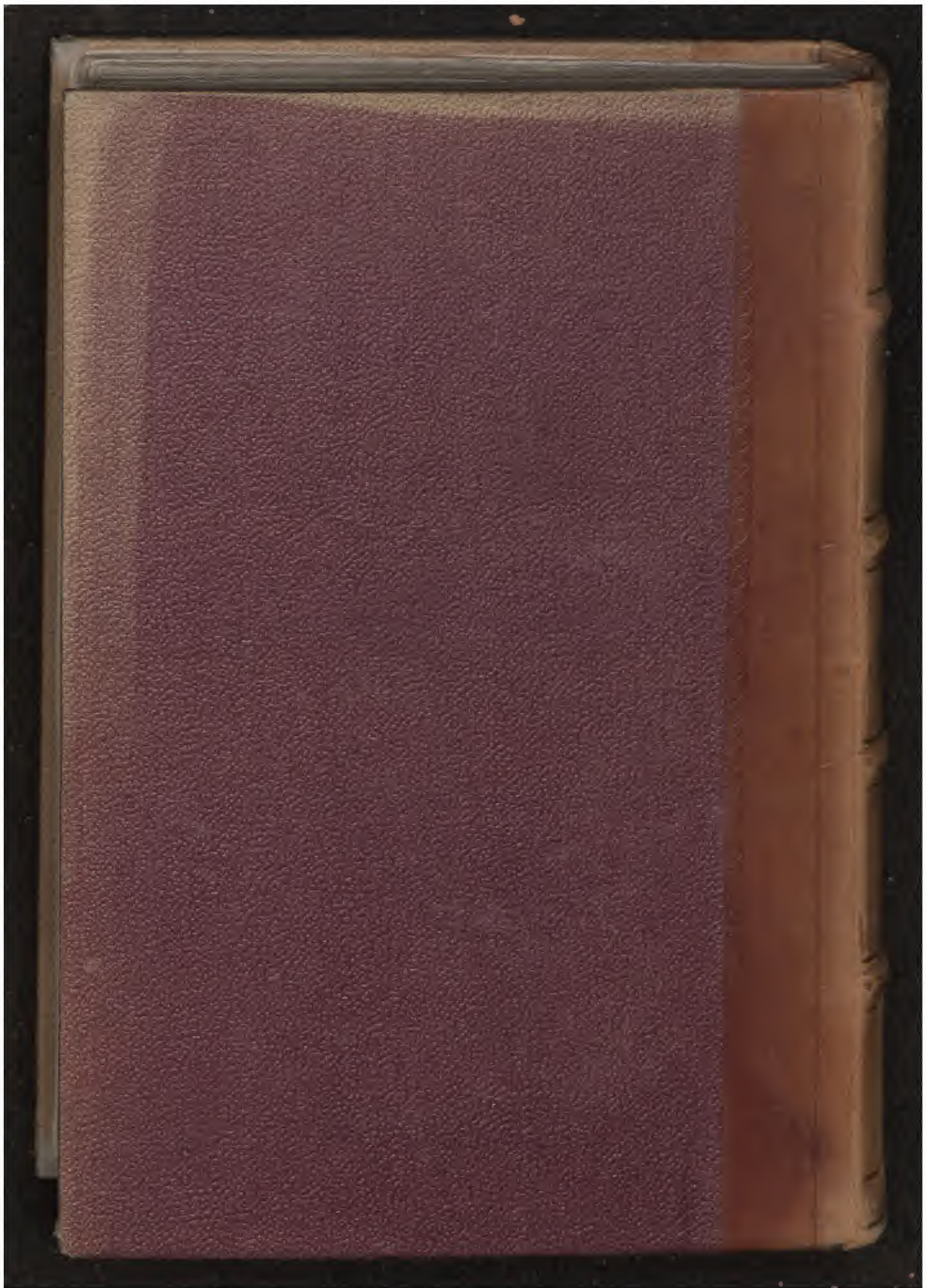

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 45

1/6/4

Inc. Nenc.

45

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

Ex Libris Joannis Nencini

1874

F. A. D. S. *Edmonson*
1881

Incipit tabula restitutionū vřaz 7
excoicationū: edita p venerabilē dñm
fratrē Franciscum de platea ordinis
minorum.

Restitutio Primo.

Atrum restitutio sit de necessitate sa-
lutis. §. i

Restitutio. 2. §. i

Quis teneat ad restitutionē. §. i

De restitutione dānificatiū in
bonis anime.

Quid si aliq̄s retraxit aliquem a reli-
gionis ingressu. §. 2

De his qui inducunt aliquos
ad peccatum.

Atrū inducēs aliquē ad peccatū ōsu-
lendo 7 cetera teneatur ad restitū-
tionem. §. 3

Quid de illo q̄ tēptat pudicitiaꝝ alicꝝ
mulieris. §. 4

Quid de illo qui vituperauit aliquē
iniuste. §. 5

Ad quid teneat seducēs vel deflorās
virginem. §. 6

Ad quid teneatur confessor absolūēs
aliquē quē nō poterat. §. 7

Ad quid teneat dānificans aliquem
ex fraudulēto consilio. §. 8

Ad quid teneat clericus qui dimittit
officiū. §. 9

Quid de illo qui fecit penitentiā sibi
impositā in peccato mortali. §. 10

Quid de sacerdote q̄ promissit dicere
missas sancti Gregorij. §. 11

Quid de dñis tpalibꝝ qui denegant
pñiaz dñati. vltimo supplicio. §. 12

De restitutione dānificatiū in
bonis corporis.

Ad qd teneat dānificans. §. 13

Quid si statiz moriet nec aliquē expēse
facte sunt in medicis. §. 14

Quid si nullā habuit artem. §. 15

Asq̄ ad qd tēpus estimabunt opere
quibus cariturus est. §. 16

Ad quid teneat occidēs aliquē in ne-
cessitate inuitabili idest gratia sue
defensionis. §. 17

Quero cum in crimie lese maiestatis
ex sola scientia teneat reuelare ad
qd teneat nisi reuelauerit. §. 18

An isti ptiales cadant in crimen lese
maiestatis. §. 19

Ad quid teneat qui cōmittit pditiōē
cōtra vnū tyrānoꝝ Italie. §. 20

Quid de statuētibꝝ leges fures occi-
di. §. 21

Quid de spiculatore cui p̄cipit inter-
ficere p iudicē lata sentētia. §. 22

Quid de dñis terrarū: qui mutilant
hōies ppter animalia que capiūt
contra eorū volūtatem. §. 23

Quid si ex domo tua p̄ictuz ē aliqd
ppl qd mortuꝝ ē pater meꝝ. §. 24

Quid si equus tuus calce me p̄cussit.
§. 25

Quid si pecunia accepta intelligatur
remisisse adionē iniuriarū. §. 26

Quid si q̄s p̄curet aliquē iniuste in
seruitutē redigi. §. 27

Quid d̄ medico impito ex cuiꝝ culpa
moriet infirmus. §. 28

De restitutōe dānificatiū in
bonis fortune.

De raptoꝝe. §. 29

Restitutō tñt fur rē cū fructibꝝ p̄cepti.
et que p̄cipi possunt. §. 30

Atz necessitate famis vel nuditatis
liceat furari. §. 31

Atz liceat furari cā pietatis. §. 32

De nonez gñibus fautorū qui obligant in solidum.

Iusti. s. 33
Consiliū. s. 34
Consensus. s. 35
Idalpo idest adulator. s. 36
Recursus. s. 37
Participans. s. 38
Mutus. s. 39
Non obstitans. s. 40
Non manifestans. s. 41

De restitutione eementium de furto preda vel rapina.

De rapina. s. 42
Quid de predam eementibus. s. 43
Quid si emptor hoc nesciebat pbabi liter tamen hoc credebat. s. 44
Quid si sciebat factum sed ignorabat ius facti. s. 45
Quid si raptor donator vel venditor satisfecit plenarie de pda data: vel vendita. s. 46
Quid si qs emat rem de preda bona fide vt restituat. s. 47
Quid si non potest reperiri dominus: vel nescitur. s. 48

De restitutione comedentium de rapina vsura vel furto.

De his qui comedunt: vel in alios vsus conuertunt. s. 49
Quid de his q comedūt ⁊ iduūt. s. 50
Quid de predicatorib⁹ qui comedūt de his. s. 51

De restōe acq̃sitorū p meretriciū

An meretrix teneat restituere. s. 52
Quid d muliere que recepit pecuniā pro opere carnali. s. 53
Quid de seculari qui recipit p opere carnis a coniugata. s. 54
Utz regularis possit auctoritate ppa

restituere quod accepit. s. 55
Quid de filiis illi⁹ qui viuente vxore sua duxit aliam. s. 56
Quid de adultera que concepit filium ex adulterio. s. 57
Quid si mulier habet filium de adulterio occulto. s. 58

De restitutione dotis.

An dos restitui debeat mulieri adultere. s. 59
Quando dos debeat restitui. s. 60
Sui debeat dos restitui. s. 61
Quid si fundus estimatus datus est in dotem. s. 62
An vir possit cogere patrem: vt det dotem filie sue. s. 63
An maritus possit expellere vxorem non soluta dote promissa. s. 64
Quid de viro qui recipit filiā raptoris vel vsurarij in coniugem. s. 65

De restitutione bellantium.

An capta i bello sbiaceat restōi. s. 66
De quinqz conditionibus requisitis ad hoc vt bellum sit iustum. s. 67
Quid si aliqđ pdictorū defuerit. s. 68
Quid de sequentibus dominum in iniusto bello. s. 69
Quid si probabiliter dubitant: vtruz iustum vel iniustum sit. s. 70
An sequentes ipsum dominū teneat in solidum. s. 71
Quid si neuter raptorū erat domin⁹ sed simul cōuenerūt equaliter. s. 72
Quid si oēs sequūt etia⁹ si vn⁹ solus potuissz p se facere an tenent in solidum. s. 73
Quid si post multa dāna fiat pax: et damna hinc inde remittantur: an remissio se extendat ad homines vtriusqz partis. s. 74
Quid

- Q**uid de seditis mouētibz bellū ex
imperio dominorū suorū. §. 75
- Q**uid de his que rapiūtur in ecclesiis
in bello iusto. §. 76
- Q**uid de his qui incendunt ecclesias
in bello iusto. §. 77
- Atz** sacrilegis regibz idicētibz bellū
teneāt sediti milites obedire. §. 78
- A**n occupata hodie p principes chri-
stianos in bello auctoritate ppria
sbiaceant restitutioni. §. 79
- Q**uid de comitibus qui sine auctori-
tate pncipis vasallos ppios bello
exhereditant. §. 80
- Q**uid de bellis factis ab vna ciuitate
alteri ciuitati sine auctoritate prin-
cipis. §. 81
- Q**uid de partialibus expulsi contra
ciuitatem bellantibus. §. 82
- Q**uid de socialibus gentiuz armorū
qui ad suū libitū discurrent. §. 83
- Q**uid de his que recuperant ab hosti-
bus per milites. §. 84
- A**n in bello iusto liceat pugnare non
solum contra iniuriantes: sed etiā
contra suos vasallos. §. 85
- A**trum recuperans rem sibi sbractaz
furto vel violentia: vel eqpollentē
furtiue vl violēt tēat restituē. §. 86
- D**e famulo furtū sbrahente a
dño ppter mercedē negatam.
- A**n teneat restituē qd sbraxit. §. 87
- D**e restōne acq̄sitorū in ludo.
- A**n acq̄sita i ludo sbiaceāt restōi. §. 88
- D**e restitutōe notariorū dāniā
cātiū aliq̄e ppe impitiā. §. 89
- Q**uid si faciat fallū instrumētū. §. 90
- Q**uid de artificibz asserentibus se pi-
tos in arte sua: si ignorātia aliq̄e
ledant. §. 91

- D**e restitutione medicorum.
- D**e medico curaz egri derelinquēte:
vel male secante egrum. §. 92
- Q**uid de medicis qui gratia lucri p-
longāt morbos. §. 93
- Q**uid de medico imperito. §. 94
- D**e restōe acq̄sitorū p litigiū:
7 pmo de accusatoribz criminū
- A**n talē acq̄sita sbiaceāt restōi. §. 95
- Q**uid de illo qui pecūia accepta desi-
stit ab accusatione. §. 96
- D**e restitutōe iudicis qui dolo
seu impitiā inique iudicat. §. 97
- Q**uid si sufficiens est: sed negligit stu-
dere 7 sic male iudicat. §. 98
- Q**uid si recipit pecuniā: vt inique iu-
dicet. §. 99
- Q**uid si accepit pecuniā: vt bñ iudica-
ret: aut simplici vt iudicaret. §. 100
- Q**uid si accepit pecuniā: vt nō iudica-
ret: aut vt male. §. 101
- C**ui fiat restitutio: cuz datio sit mala
intentione. §. 102
- Q**uid si iudex male iudicauit i grāter
p ipudētiā assessoris. §. 103
- Q**uid de officialibz iudicūz incitātibz
eos ad iniuste iudicandū. §. 104
- Q**uid de iudicibz 7 administratoribz
qui negligunt facere iusticiā 7 de-
fendere oppressos. §. 105
- Q**uid de iudice qui omittit cōdēna-
tionem expensarum. §. 106
- D**e restitutōe aduocatorū.
- D**e eo q fuerit in culpa: quia nō erat
idoneus: puta d psōis phibit. §. 107
- Q**uid si recepit imoderatuz salarium
. §. 108
- Q**uid si per ignorātiā vel negligētiā
cliētul⁹ suus amisit litem. §. 109
- Q**uid de illis dolo quorū contingūt

- dāna vel fraudes. §. ii0
- De restitutione testium.** iii
- Utruz testis possit accipere sumptus necessarios. §.** ii2
- Cui reddet testis pecuniam acceptaz pro testimonio lato. §.** ii3
- Quid de teste nolēte manifestare vritatem: 7 vna pars leditur. §.** ii4
- De extorquentib⁹ elemosinas per mendacium 7 hypocrisim.**
- Utruz qui simulatōe religiōis requirit aliqd teneat ad restitutionē. §.** ii5
- Quid de diuite mētiendo se paupez acq̄rente aliquid. §. eodem.**
- De mendicantibus validis qui fingunt se infirmos. §.** ii6
- Littera quam debēt hēre questores elemosinarū ab episcopis. §. eodez.**
- De restitutione facientū elemosinas de alieno.**
- An cōmittāt furtum. §.** ii7
- Utrum monachus possit^r facere elemosinam. §. eodem.**
- Utrum vxor possit facere elemosinaz sine licentia viri. §.** ii8
- Utruz filiusfamilias possit facere elemosinam sine cōsensu patris. §.** ii9
- Utrum fur faciendo elemosinaz de furto liberetur. §.** i20
- Utruz liceat furari cā pietatis. §.** i21
- De restitutione acq̄sitoruz per malos artifices.**
- An talia sōiaceant restitutioni. §.** i22
- De restitutione clericorum symoniacorum.**
- De illo qui recipit bñficiū symoniace scienter. §.** i23
- Quid de symoniaco in ordine et dignitate. §.** i24
- Quid scienduz de pecunia symoniace accepta. §.** i25
- Quid de recipiente simplex bñficiū symoniace. §.** i26
- Quid de clericis male administratib⁹ administrationē ecclesie. §.** i27
- Quid de his qui donant sua inhonestis personis. §.** i28
- Cui fiet restitutio a talibus personis male recipientibus. §.** i29
- An isti ecclesiastici qui male dederūt debeāt restituere de bonis ecclesiasticis an patrimonialibus. §.** i30
- Quid de prelati ecclesiaruz q̄ aliqd legatis impēdunt: vt a subditis pl⁹ extorqueant. §.** i31
- Quid de clerico cui episcopus cōfert beneficium vt cognoscāt matrem: vel sororem. §.** i32
- De restitutione suspensorū.**
- An cleric⁹ suspensus ab officio teneat ad restitutionez beneficij 7 fructū. §.** i33
- An impediens aliquem a cōsecratōe bñficij teneat ad restōnez. §.** i34
- Quid de illo qui violenter occupat beneficium: aut scienter se intrudit in eo. §.** i35
- Quid de excommunicato reconciliato an fruct⁹ tempore excommunicatōis restituat. §.** i36
- Quid de his qui steterunt in sentētia longo tempore. §.** i37
- Quid de conferentib⁹ talib⁹ bñficia scienter. §.** i38
- De restitutione religiosorū.**
- An monasterium teneatur restituere egrediēti id qđ tempore ingressus ipse dōauerat eidē mēasterio. §.** i39
- Quid de religiosis qui obligati erāt in seculo**

- in seculo aliquid restituere. §. 140
- A**n regularis possit restituere propria auctoritate. §. 141
- D**e restitutōe dñorū tēporaliū. §. 142
- A**n male acquisita per eos debeat restitui. §. 143
- Q**uid si restitutō sit difficilis: q̄a forte non sufficiunt bona. §. 144
- A**n possit dominus aliquid exigere a subditis. §. 145
- A**n auferentes res contra bānūz potatas teneantur restituere. §. 146
- Q**uid de dominis exigentibus a subditis talias. §. 147
- Q**uid de exigentibus pedagia ⁊ tholonea antiqua. §. 148
- Q**uid de dētib⁹ leges iniq̄s. §. 149
- Q**uid si dominus nō facit id propter quod impositū est pedagiu. §. 150
- Q**uid de dñis negligentibus facere iusticiam miseris ac defendē. §. 151
- Q**uid de vrentibus malis officialib⁹ ⁊ nō corrigentibus eos. §. 152
- A**n solus princeps possit imponē collectas. §. 153
- Q**uid de vendētib⁹ officia publica. §. 154
- D**e restitutione subditorum facienda dominis.
- A**trum tales teneant ad restitutōez dominis de male ablati. §. 155
- D**e fraudantibus pedagia.
- A**n fraudātes dñū teneant ad penaz impositam in foro consuetudinis. §. 156
- Q**uid de portantibus merces phibitas ad partes paganorū. §. 157
- Q**uid de furāte christianos captiuos a saracenis detentos. §. 158

- Q**uid si christian⁹ captiuus furetur a saraceno qui cū detinet. §. eodem
- Q**uid de subditis dānificatibus dominos. §. 159
- D**e restōne sbditorū inter se de his qui ad inuicem extorquent
- D**e ciuib⁹ qui collectas diuiserunt super alios. §. 160
- Q**uid de estimantibus res plus vel minus odio vel inuidia. §. 161
- Q**uid de malis electoribus. §. 162
- Q**uid de exactoribus tributorū plus exigentibus debito. §. 163
- D**e restitutione contrahētium
- A**d quid tales teneant. §. 164
- Q**uid de cōmodatario. §. 165
- Q**uid de vtrē cōmodato vltra locū determinatum. §. 166
- Q**ui dicant casus fortuiti. §. 167
- Q**uid de depositario. §. 168
- Q**uid de bidello cui assignasti libru tuum: ⁊ alteri tradidit. §. 169
- Q**uid de creditore pignoris. §. 170
- A**n inter emptorem et venditorem cadat restitutio. §. 171
- D**e quo teneat socius. §. 172
- D**e restōne eius q̄ ob cām accipit ⁊ causa non est secuta. §. 173
- Q**uid de illo qui accepit pecuniā p̄ nuptias ⁊ nō sunt secute. §. 174
- Q**uid de accipiente aliqd vt seruū manumittat ⁊ non facit. §. 175
- D**e restitutione gerentium aliena negocia.
- D**e tutore ob cuius causā adulto vel pupillo dānū illatum est. §. 176
- Q**uid si q̄s volebat dare aliqd pupillo: ⁊ tutor impediuit. §. eodem.
- D**e restōe negotiorū gestorū. qñ dānū incurrunt sua causa. §. 177

De restitutione sociorū: quādo
 alter in ea facit expensas: vel ali?
 est dominus. §. 178
De restitutōe accipientis inde-
 bitum. §. 179
De restitutōe dānorū datorum
 ab animalibus: si animal tuum
 mihi dānum intulit. §. 180
Quid si equus tuus calce me percussit:
 et crus fregit. §. 181
Quid si animal tuum incitauit meū:
 et meū dedit alteri dānum. §. 182
Quid si bos tu? comedit herbā meā
 et canis carnes. §. 183
Quid si animalia q̄s mittit in caput
 meum: et fruges depascunt. §. 184
Quid si per se pecora intrauerunt in
 caput: et frumētū comederūt. §. 185
Quando dominus se liberat dādo
 animal dānificās et q̄n nō. §. 186
Quid si animal mordax tenes iuxta
 viam: et ledit hominem. §. 187
An si inuenio ouem tuam in campo
 meo possum tenere illam quousq̄
 mihi satisfeceris. §. 188
Quid de ledentib? agrū: vel domuz
 alterius igne: aut iumēto maliciose
 §. 189
Quid de boue cornupeta nō custodi-
 to a dño: et ledit aliū. §. 190
Quid si equus tuus insidiādo mulā
 meam crus meū frāgat. §. 191
Quid de habētibus colūbaria. §. 192
Quid de venatoribus qui conculcāt
 agros quorūz canes occidūt aialia
 pauperum et similia. §. 193
De restōne excōicatorū.
Altrū durāte excōicatōe cleric? possit
 fructus sui beneficii. §. 194
Omnis excōicator tenetur ad restitū-

tionem. §. 195
Quid de his excōicatis qui tempore
 excōicationis acquirūt aliqd. §. 196
De restitutione inuētorū a casu
 et fortuna.
An talia sibiaceāt restitutioni. §. 197
Altrū quis possit prohiberi piscari in
 fluminibus publicis. §. 198
Quid de feris bestiis piscibus et volu-
 cribus. §. 199
An fera bestia a te vulnerata efficiat
 tua si alter capiat eam. §. 200
An apes et volucres super arbores tua
 sint tui iuris. §. 201
Quid de feris factis māsuētis: ut pa-
 uones apes columbe. §. 202
Quid de animalib? māsuētis. §. 203
Quid de thesauro inuento. §. 204
Quid de insula nata in mari. §. 205
De restitutione acquiritorū in
 naufragio. §. 206
De restitutione dāni qd̄ causa
 alicuius datum est. §. 207
Quomodo possit exēplificari dānu
 culpa contigisse. §. 208
Quid de eo qui aperuit cisternam: et
 animal alterius cecidit in eam. §. 209
Quid si inimic? tuus incendit domū
 tuam: et mea vritur. §. 210
Quid si heres vedit rē depositā: aut
 comodatā defuncto. §. 211
Quid de officiali qui negligit in q̄rē:
 an officiales sui recte gerant se in
 officiis. §. 212
Quid de officiali qui negligit punire
 criminosos. §. 213
Quid si q̄s culpabīli negligētia dānu
 dedit. §. 214
Quid de his q̄ sunt in mora tradēdi
 res domini. §. 215
De restōne

De restitutione fame.
¶ An infamans aliquem teneatur resti-
 tuere. §. 216
¶ Quot modis dānificet quis aliū in
 sua fama. §. 217
¶ Utrū aliq̄s possit reuelare malū alic̄
 sine peccato. §. 218
¶ Quot modis fiat detractio. §. 219
¶ Quid si quis de diuersis ⁊ a diuersis
 infamatur. §. 220
¶ Quid si quis non imponit crimen: s̄
 murmurat indiscrete. §. 221
¶ An accusatus negans verum crimen
 sibi in publico impositū peccet mor-
 taliter. §. 222
¶ Utrum latissaciendū sit detractorib̄
 quibus modis potest. §. 223
De restōne q̄ vn̄ tñt p̄ alio.
¶ An pater teneatur ex contractu filij
 facto cum extraneo. §. 224
¶ Quid de mercatoribus qui preponūt
 institores suis apothecis. §. 225
¶ An dominus et pater teneant ex cō-
 tractu gesto p̄ seruū ⁊ filiū. §. 226
¶ An principalis teneat fideiussori suo
 pro eo qđ soluit. §. 227
¶ Quid de eo qui facit sugere debitore
 §. 228
¶ Quid de occultante officialez tēpore
 s̄ndicatus. §. 229
¶ Utrū vxor teneat si marit̄ male ad-
 ministret officiū publicū. §. 230
¶ Quid de vxore que fecit furtū ante
 matrimonium vel prius. §. 231
¶ Quid de notariis officietibus instru-
 menta usuraria. §. 232
¶ Quid si filia dotetur in fraudem cre-
 ditorum. §. 233
¶ Quid de viro qui accepit filiam ra-
 ptoris vel usurarij. §. 234

¶ Quid de sepeliētib̄ v̄arios. §. 235
¶ Quid de ministris usurariis. §. 236
¶ Quid de procuratore tutore et cura-
 tore. §. 237
De restitutione edificantium.
¶ In solo suo cū dāno vicini. §. 238
¶ De restōne edificatium in solo
 alieno de sua matia: ⁊ aliis mul-
 tis casibus. §. 239
¶ Quid si quis plantet plantā in alieno
 solo. §. 240
¶ Quid si seminavi in agro tuo frumē
 tum meum. §. 241
¶ Quid si scripsi i aliena carta vel pinxi
 in tabula aliena. §. 242
¶ Quid si q̄s ex aliena mā: vel ex sua ⁊
 aliena fecit materiātum. §. 243
¶ Quid si q̄s b̄ca fide fuit vestimēto suo
 manica de aliēa purpura. §. 244
¶ Quid si quis confundat materiam
 propriam cum aliena. §. 245
De restitutione fructuum
 perceptorum. §. 246
¶ Quid de asportantibus fructus de
 campo. §. 247
¶ Quid de inuasore rei alterius immo-
 bilis. §. 248
¶ De restōne alienatiōis facte in
 fraudem creditorum. §. 249
¶ De restitutōe alienatiōis facte
 per metum. §. 250
¶ De restōe faciēda ei q̄ utiliter
 gessit negotium meum.
¶ Quid si soluiſti creditori meo: et me
 liberaſti. §. 251
¶ Quid si tutor more ciuitatis mixta
 exenia magistro noie pupilli. §. 252
¶ Quid si redimo filiū tuū ab hostibus
 sine mandato tuo. §. 253
¶ De restōe expēſaz i indi° factaz

- De his qui temere litigant. §. 254
De restitutione recipientium ab his qui alienare non possunt. §. 255
De restitutione veterum rerum alienarum contra domini voluntatem. §. 256
Restituere tamen qui commisit furtum in usu rei: non in ipsa re ad estimationem illius usus. §. eodem.
De restitutione facientium fraudem legis. §. 257
De restitutione damnificationum aliarum in suo vel debitori vel animali.
De occidendo alienum suum vel aial. §. 258
Quid si quis compellit animal alteri precipitari. §. 259
Quid si ex misericordia dissolui seruum alienum vel debitorem. §. 260
De restitutione miscantis turpitudinem in vino alieno. §. 261
De restitutione damnificationum aliquorum prouidendo vel effundendo aliquid de domo. §. 262
De restitutione damni dati ab arbore vel a flumine. §. 263
Quid si per alluvionem terra agri mei adiciatur tuo. §. 264
De restitutione damnificationum rempublicam aliquo modo.
De exactoribus tributorum qui aliquid retinent. §. 265
Quid de eo qui pecuniam sibi datam in administratione reipublice partem retinet vel totam. §. 266
Quid de his qui faciunt ut annona carior vendatur. §. 267
De restitutione plagiariorum. id est qui subtrahunt filios patribus. §. 268
Quid de abducitibus uxorem alteri. §. 269
De restitutione raptorum virginum viduarum et sacramentalium. §. 270
De multiplici restitutione fienda reipublice. §. 271
De restitutione venditorum officia publica et dignitates. §. 272
De restitutione iniuriarum. §. 273
De coactione fratrum facienda post mortem patris. §. 274
De restitutione heredu. §. 275
De ordine restituendi creditoribus et legatariis. §. 276
Quid de expensis factis ab herede. §. 277
Pro quota parte teneant heredes si sunt plures simul. §. 278
Pone quod aliquis moriens habet tres mar-chas auri: quarum una est de usura: et dimittit eas tribus filiis suis: non determinans que sit de usura: si generaliter dicit unam illarum esse. §. 279
Pone quod vni constat quod duo volunt restituere. §. 280
Restitutio tertio.
Cui debet fieri. §. i
Quid de illo qui pluribus tamen: et vult partem soluere: cum non possit totum. §. 2
Qui sunt potiores inter creditores. §. 3
Cui sit facienda restitio rei furtive. §. 4
Restitutio quarto.
Quando debeat fieri. §. i
Quid si is qui tenet restituere non potest induci ad restitutionem statim faciendam: nec creditor vult dare dilationem. §. 2
Restitutio quinto.
Quoad modum ut debitor apud deum et homines satisficiat. §. i
Quid si aliquis offert totam pecuniam creditori ostendens plenariam voluntatem cum non habeat. §. 2
An remissio semel facta per penitentiam reuocetur. §. 3
Quot sunt modi satisfaciendi. §. 4
Restitutio

- R**estitutio sexto.
- Q**uid sit restituendum. *f.* i
- A**trum debeat iniungi in foro con-
scientie q^d quis soluat penam quaz
incurrit defraudando pedagium.
f. z
- Q**uid tenetur restituere fur. *f.* 3
- Q**uid de emente eam. *f.* 4
- R**estitutio septimo.
- A**bi facienda sit. *f.* i
- R**estitutio octavo.
- Q**uando debitor nō est soluēdo. *f.* i
- Q**uando debitor non est soluendo:
an teneatur petere veniam vel di-
lationem. *f.* z
- Q**uid si debitor nō potest induci ad
restitutionem statim. *f.* 3
- Q**uid si fur vel raptor sit in extrema
necessitate. *f.* 4
- Q**uot sunt modi restituendi quibus
consultitur debitori ne in despatoz
labatur. *f.* 5
- A**n quando debitor non est soluēdo
sacerdos possit dare dilatoz. *f.* 6
- Q**uid de illis qui si vellent dimittere
superfluas expensas possent rapta
restituere. *f.* 7
- Q**uid agere debet penitens quando
non est soluendo. *f.* 8
- Q**uid si discrepāt inter se spoliati in
danda dilatioe. *f.* 9
- R**estitutio nono quantum ad
ordinem.
- C**ui prius fienda sit. *f.* i
- R**estitutio decimo.
- Q**uib⁹ oz fieri restitutio incertoꝝ. *f.* i

Finit Tabula restitutionuꝝ.

Incipit Tabula usurarum.

- U**sura primo scz in contractu
mutui.
- Q**uid sit usura. *f.* i
- I**n quibus rebus committitur. *f.* z
- A**n sit mutuū si quis dedēit. io. vlnas
panni pro aliis. io. reddēdis ad cer-
tum terminum. *f.* 3
- A**n usura excusetur ex pacto conven-
tionali partium. *f.* 4
- A**trū sola spes faciat usurariū. *f.* 5
- A**trum usurarius intentionarius te-
neatur ad restitutionem. *f.* 6
- Q**uare usura sit peccatum. *f.* 7
- Q**uare recipere aliquid ultra sortem
in mutuo sit peccatum: et pro re lo-
cata non. *f.* 8
- Q**uare iudex secularis patit^r usurarios
vivere cuꝝ sint fures: 7 alios rapto-
res non. *f.* 9
- Q**uare iudex ecclesiasticus plus intro-
mittit se de pena usurariorum: q̄
aliorum furum. *f.* io
- A**trū i lege veteri pmissū erat iudeis
dare ad usuram alienigenis. *f.* ii
- A**trū mutuās posset nālem obliga-
tionem deducere in civilem. *f.* iz
- A**trū mutuās possz ultra sortē recipere
servitium facti vel verbi. *f.* iz
- A**trum mutuans pecuniam rustico:
vt labore possessionem eius sit cen-
sendus usurarius. *f.* i4
- R**espondeo ad argumentum in con-
trarium. *f.* is
- Q**uid si vellem emere vsq; ad certuz
tempus terram fructificatē. io. sin-
gulo āno: et fecisti me cessare a tali
emptione: 7 tibi mutare pecuniā
Et ego dico q^d contentor tibi mu-

tuare: cū hoc q̄ tenearis mihi dare
 singulo anno tantum quātuz esset
 fructus illius possessionis: si emisset
 an sit vsura .s. 15

Done q̄ habebaz pecuniaz: 7 volebā
 ire ad nūdinaz 7 ibi merces emere
 7 ad aliū locuz deferre: vel seruare
 certo tempore vt lucrarer. Tu indi
 ges pecunia illa: recipis illam mu
 tuo: offerens te paratū illā restituē
 cum lucro spato: an sit vsura .s. 17

Quid si frumentum est charissimum
 et data nunc certa pecunia sit pa
 ctum q̄ certo tempore reddatur ei
 tantum frumenti: quantum tunc
 poterit habere pro illa pecunia: an
 liceat .s. 18

Quid si mutuo tibi frumentū ad re
 nouandum: an liceat .s. 19

Quid si qs accepit pecuniā ad vsurā:
 7 postea eādē mutuauit amico suo
 vt restituat sortem: et dictā vsurā
 vsurario .s. 20

Utrum inimicis quibus potest licitū
 bellū iferri liceat dare ad vsaz .s. 21

Quid de his qui volunt dare dilati
 onem debitori veniente tpe solōis:
 nisi pro pecunia .s. 22

Utrum liceat mutuare cum hoc pa
 cto vt des aliqd paupibus .s. 23

Done q̄ quis mutuauit pecuniaz ticio
 vt vadat ad molendinum suū: al's
 non mutuatur: an est vsura .s. 24

Sed cui fiet restitutio in p̄dicto casu.
 .s. 25

Sed quid si molēdinarius donat pe
 cuniam vt vadat potius ad molē
 dinum suum q̄ vicinorū .s. 26

Utrum in aliquibus casibus liceat re
 cipere vltra sortem: dicitur q̄ sic in

12. casibus .s. 27

Primo ratione feudi .s. 28

Secundo ratione beneficij violenter
 occupati .s. 29

Tertio rōe dotis .s. 30. vsq; ad .s. 34

Quarto ratione interesse .s. 35

Quinto rōe liberalis donatōis .s. 36

Sexto ratione more .s. 37

Septimo ratione pene .s. 38

Octauo ratione termini .s. 39

Nono ratione retraditionis rei ven
 dite .s. 40

Decimo ratione dubij .s. 41

Indecimo quādo pecunia sigillata
 concedit vel locatur .s. 42

Duodecimo quādo accipit vsura ab
 inimicis fidei .s. 43

Quid si mutuauit tibi .io. corbes fru
 menti vsq; ad pasca: quando valet
 corbis .20. solidos: 7 postea in pasca
 quando est tempus solutiōis valet
 40. an est vsura si .io. corbes frumē
 ti recipiam .s. 44

Pulchre cōclusiones in materia mō
 tis .s. 45. 7 .s. 46

Quid si quis mutuauit nauiganti: vel
 eunti ad nundinas certam pecunie
 quantitatez recepturus aliqd vltra
 sortem pro eo q̄ recipit in se pericu
 lum pecunie vel mercū: id est si pe
 cuniam vel merces saluas portauit
 rit .s. 47

Quid de illo qui mutuauit pecuniaz
 recepturus ad terminum alterius
 generis monetam: vel aurum: vel
 argentum .s. 48

Done q̄ debitor vsurarij mutuauit so
 cio pecuniam: eo pacto q̄ restituat
 vsurario sortem et vsuras: deinde
 currentes: An talis mutuans sit
 vsurarius

usurarius .s.

49

Quid de illo qui mutuatit pecuniaz
cōtati: hoc pacto q̄ durate debito
nō teneret ad collectas .s.

50

Quid de iniuriis intuli Sempronio
quā obrem mihi inimicatur: ppter
quod me oportet subire expensas
florentinum .io. in mense pro securi
tate mea. unde ipsi sempronio egenti
mutuo centum: cum pacto q̄ mihi
remittat iniuriā: vel etiā sine pacto
sed hac spe ductus p̄imaria: vt eius
gratia: vel beniuolentia: vel venia
ab eo recepta cessent expēse p̄dicte.

Non autem ex aliqua caritate quā
habeā ad illū: an sit usurarius .s.

51

Quid si mihi debes .io. que nō possū
recuperare: et mutuo tibi alia .io. tibi
pacto vt mihi satisfacis: q̄ infra di
ctum tempus mihi soluas. zo. An
sit usura .s.

52

Ursura secūdo circa animalia.

Quid quare locando equū lz aliqd
accipere: et nō mutuādo pecuniā .s.

1

Utrū quando cōmittunt animalia
nutriēda: puta oues boues et porci
possit interuenire fraus vsaria .s.

2

Quid de illis q̄ emūt oues vel boues
a paupib⁹ quos forte nō habēt .s.

3

Quid de illo q̄ do alicui pecora cum pacto
q̄ percipiam omnes fruct⁹ pecorū:
quoadulq; consequar totū meū ca
pitale: et postea sint cōia .s.

4

Quid de illis qui tradunt boues ad
mediationem pro certis sextariis
bladi: eo pacto q̄ si moriantur: vel
deteriorantur conductor sbeat me
diatatez periculi: si autē meliorantē
habeat medietatē cōmodi .s.

5

Quid de ouib⁹ et animalib⁹ que tra
dunt ad incrementum .s.

6

Quid de illo q̄ dedi asinā meam in socidā
in q̄nquēniū: et est de vsuetudine
q̄ in fine q̄nquēniū diuidatur asina
et fetus vel pecudes et fruct⁹ earum
interim asina perijt naturalitē: nūqd
rustic⁹ mihi tenebit ad aliqd .s.

7

Quid de illo q̄ dedi boues cuidam cum pa
cto q̄ dare debeat. zo. staria grani
in anno .s.

8

Ursura tertio in emptionib⁹.

Utrū liceat emere redditus p̄diales
ad vitam sine vitio vsure .s.

1

Quid iure vendens aliqd ad vitam:
potest illud retinere q̄ emēs parū
superuixit emptionem .s.

2

Quid de his qui emunt redditus ali
quos ad vitam venditoris seruatis
debitis circūstantiis ex etate et sani
tate emptoris .s.

3

Utrū liceat emere redditus p̄diales
hereditarie .s.

4

Quid possunt vendi redditus p̄
p̄dicti p̄rio minori eo q̄ statiz emēs
soluit q̄ si solutio singlis ānis diffe
retur .s.

5

Utrū gratia expectationis rei vēdite
liceat pl⁹ accipere a venditore: vel
min⁹ dare ab emptore .s.

6

Quid de illis q̄ agro seminato emūt
fruct⁹ p̄cipiendos illo anno .s.

7

Quid si quis debeat tibi soluere cētū
ducatos post tres ānos: et ad p̄s
soluit cum pacto q̄ retineat sibi .io.
ducatos ppter intercurrentes tēpus
trium annorum quorum terminū
preuenit: an sit usura .s.

8

Quid si emi ab habente possessiones

- cenſum. iō. corbium frumenti pro
pretio quo haberēt poſſeſſiones: ex
quibus haberent & ſimiliter dicte.
.iō. corbes adiecto q̄ de omnibus
bonis ſuis me indifferenter ſoluere
teneatur. ſ. 9
- Q**uid de his qui emunt ab eccleſiis
vel monaſteriis certas poſſeſſiōes
tenendas toto tempore vite ſue ita
vt poſt eorū mortem ad eccleſias
redeant. ſ. iō
- Q**uis petit a me mutuū offerens p
ſecuritate mutui hypothecarū ſuorū
bonorum: Ego nolo mutuare: ſed
paratus ſum emere pro eodē pretio:
et vſq̄ ad certum tempus reddere
pro eodem. ſ. ii
- D**e contractu emptionis cum pacto
de reuendendo. ſ. iz
- Q**uid ſi quis vendat percipiendorū
redditū ius q̄ tempore contractū
valet centum: & quia expectat ſolu
tionē ſiendaz certis terminis vult
habere. iō. 20. ſ. iz
- Q**uero an aliquo caſu liceat vendere
ad credentiam. ſ. i4
- N**tz liceat emere redditū pecūiarios
hereditarie: vel ad vitam. ſ. i5
- Q**uidaz pulcher caſus de anticipatiōe
ſolōis pretij rei vēdite. ſ. i6. i7. 7. ſ. i8
- Q**uid ſi rem: puta frumētū nō eram
vēditur: et rogasti me vt tibi vēde
rem: an poſſum petere illud quod
valebit tempore quo intendeſbam
vendere. ſ. i9
- Q**uid ſi vendat pretio q̄ ad preſens
currit: ſed ſi pl⁹ valet vſq̄ ad paſca
vult q̄ illud plus ſibi detur: ſi vero
minus valet non vult q̄ pretium
minuat. ſ. 20
- Q**uid ſi habens merces volebat eas
portare ad alium locum: vbi & ſiſſi
erant chariores: et inuenit in loco
vbi erat qui ſibi dat tantum q̄tūz
habere potuiſſet in loco ad quem
illas intendeſbat deferre. ſ. 21
- N**one vendit quis fructū terre predij
ad tempus: puta. iō. ānōrū p mille
cūz fructū illius predij cōiter valeāt
ānuatim centum q̄nquaginta: eſt
ne licitus iſte contractus ex pte em
ptoris. ſ. 22
- N**one q̄ Petrus habet centū libras
in banco alicuius recipiēdas vſq̄
ad quatuor meſes: vtrū alicui liceat
emere eas pro. 80. ſ. 23
- Q**uero de tali caſu aliq̄s portauit ſal
ianue: & vendidit iplum cōitati pro
certo pretio p̄cipiendo quādo alijs
q̄ ante portauerūt ſal q̄ ipſe & eidē
cōitati vendiderūt fuerit ſatiſfactū.
Talis autem vendens nolēs tāto
tempore expectare ſolōnez ſiendaz
vendit iura ſua que h3 ſup cōitatez
minori pretio q̄ debeat recipe. ſ. 24
- N**ōe q̄ q̄s emit terrā ab aliquo mltō
minori pretio q̄ valeat reſtitutur
eam pro pretio eodem infra certūz
tempus: ſiue quādocūq̄ voluerit
venditor. ſ. 25
- Q**uero de hoc caſu Petrus exiſtēs Ja
nue: emit a Martino turonēſes re
cipiēdos in ſfrancia in talib⁹ nū
dinis. ſ. 26
- Q**uid ſi vendo tibi bladū vel rē meā
vt reddas mihi tantū q̄tū valebit
in tempore quo chari⁹ erit hoc āno
an liceat. ſ. 27
- Q**uid ſi q̄s vendit bladū alteri p. 20
ſolidis in meſe: q̄d eſt tantū. i5. in
preſiro

prefixo tmino fm boni viri estima-
tionez valiturū: 7 postea veniat ca-
ristia: 7 dictus illud bladū vendat:
nūquid p̄mus venditor aliqd em-
proxi restituere teneat. §. 28

¶ Quid si tempore quo mensuranduz
est granum pro quo tibi nūc centū
dedi: puta do tibi pretiū tpe messiū
7 mesure debent in pasca quādo
granū plus valebit. §. 29

¶ Asura quarto in cōtractu
societatis.

¶ Quero de hoc casu aliquis ciuis Ja-
nuēsis cōmittit pecuniā bone fidei
alterius: vt inde lucrez 7 iuste: 7 hz
inde ptem in lucro. vtrū liceat. §. i

¶ Quero quomodo in cōmissione talis
pecunie cōmittat vsura. §. 2

¶ Quod modis variat cōtractus so-
cietatis. §. 3

¶ Done q̄ aliqs ponit in societate opā
tantū: aliq̄ ponit libras. 20. ad tertiā
ptem lucri et dāni: hoc est ad lucrū
7 dānū. 10. libras. 20. remanētibus
semper saluis: an liceat. §. 4

¶ Quid de his qui mutuunt pecuniā
ad negociādū: hoc pacto q̄ capitū
sit saluū: 7 si qd̄ lucrum interueniat
illud diuidat. §. 5

¶ Quero quando vnus ponit pecuniā
tantum: 7 alter operam: ex quibus
partibus intelliguntur socij: tam in
lucro q̄ in dāno. §. 6

¶ Done q̄ in diuisione societatis post lō-
ga tempora: 7 multos labores p̄ce-
dentes non inuenitur nisi solū ca-
pitale saluū: an totū ipsum capitale
debeat habere idē ille q̄ ipsū posuit
an nō debeat aqualit̄ diuidi. §. 7

¶ Done q̄ ipsū capitale est perditū vel

diminutū aduersa fortuna: nūqd̄
ille qui ponit operaz teneat aliqd̄
cōferre ei q̄ posuit pecuniā. §. 8

¶ Done q̄ in societate vterq̄ ponit mi-
xtim pecuniā 7 opā: si vn⁹ maiorez
pecuniā q̄ alter: nūquid ptes lacri-
erunt equales. §. 9

¶ Quero exēpla de damnis. §. 10

¶ An dāns pecuniā mercatori vt de lu-
cro pte hēat cōmittit vsuram. §. 11

¶ Done q̄ pactū est inter duos q̄ vn⁹
ponit mille alter opaz: de his mille
parū restat casu fortuito: vn⁹ opari nō
vult opā ponere: vel rē suā que ma-
gna est cum re socij que parua est
quid iuris sit. §. 12

¶ Done q̄ duo sūt socij omniū bonoz
puta fili⁹ legitim⁹ 7 spurius modo
pater instituit filiū legitimū heredez
q̄rit vtz aliqd̄ acq̄rat spurio. §. 13

¶ Done q̄ plures sunt socij omniū bo-
noz vn⁹ istorū ex vsaria prauitate
quesiuit multa: et cōcauit socio vel
fratri. §. 14

¶ Done q̄ ego 7 tu contraxim⁹ socie-
tatem duraturaz quinquēnio: hoc
pacto q̄ ego ponaz mille: 7 tu opā
deinde casu fortuito āte q̄nquēniū
perierunt: nunquid ego cogar ite-
rato ponere. §. 15

¶ Nūquid ille qui debet ponere opam
puta nauigando: vel circūcirca ne-
gociādo debeat ponere istā opam
suis expensis. §. 16

¶ In quot casib⁹ possit q̄s dare pecūiaz
suā: 7 inde recipe lucrum. §. 17

¶ Duo alij pulchri casus in societate. §.
codem.

¶ Asura quinto in cōtractu
locationis.

Quō cōmittit̃ vsura in hoc cōdū. §. i
Nota differentiā contract̃. §. 2. 7. §. 3
De nautico fenore. §. 4
An rēductor tēat̃ de cāu fortuito. §. 5
An locator teneat̃ remittere mercedē
 conductori. §. 6
In quot casibus inquilinus potest ex
 pelli de domo p̃ ipsū cūducta. §. 7
Vsura sexto in cōtractu
 pignoris.
Atrum tenens aliquam rem pigno
 ratam teneat̃ eam restituere cum
 fructibus si sibi soluitur capitale pro
 quo fuit pignozata. §. i
Done q̃ quis pignozat equū p mu
 tuo sibi facto: 7 soluit cibaria eius: 7
 ille cui pignozatus est vrit̃ equo ad
 negocia: an est vsura. §. 2
Alius pulcher casus similis. §. 3
Vsura septimo in contractu p
 mutatiōis in arte numulariorū
Atrum ars campozia sit licita. §. i
Quot modis dicit̃ pmutatio. §. eodē
Quare campoz potest recipere lucrū
 pmutando pecuniā. §. 2
Done q̃ quis dat marcham argēti
 pro alia marcha soluenda in certo
 termino: an sit vsura. §. 3
Done q̃ aliquis habēs pecuniā quā
 timet tempore futuro minorandā
 suo pretio s̃m statuta terre: et ideo
 non vult eam dare mutuo nisi red
 dat̃ sibi in equali pretio in quo est
 tempore mutui: an liceat. §. 4
Done q̃ deposui pecuniā apud cā
 psozem sine aliquo pacto: q̃ cāpsoz
 cum dicta pecuniā fuit multum lu
 cratus: 7 soluit mibi pecuniā cu3
 io. pro 100. an sit vsura. §. 5
Done recipit quis pecuniā vehedā

ultra mare: 7 ibi reddendam certo
 pretio constituto: an sit vsura. §. 6
Quero campsoz cambiando recipit
 vnum denariū pro florenō: vel in
 distantī loco facit pecuniā nume
 rari: 7 ego hic do: an sit vsura. §. 7
Quid de campsoze qui accipit aliqd:
 vt pecuniā quāz sibi hic soluo fa
 ciat alibi numerari. §. 8
Vsura octauo quātum ad
 restitutionem sc3 quid resti
 tuendum sit.
Atrum quis teneat̃ ad restitutionez
 vsurarum. §. i
Atrum quis teneat̃ rem eandēz nu
 mero restituere. §. 2
Atrum sufficiat q̃ quis non restituat
 plus q̃ accepit. §. 3
Atrū homo teneat̃ restituere ea que
 legitima mercantia lucratus est de
 bonis vsurariis. §. 4. 7. §. 5
Atrum vsurari⁹ teneat̃ ad dānū qd
 incurrit ille a quo ṽsal extorsit. §. 6
Vsura nono q̃ntum ad restōnē
 cui facienda sit.
Cui o3 fieri restitutio vsuraz 7 casus
 in quibus non debet fieri ei a quo
 sunt extorte. §. i
Done q̃ platus ecclesie iniuste s̃b̃xit
 cui fieri debet restitutio. §. 2
Done q̃ christianus recepit vsuras a
 iudeo cui restituet. §. 3
Done q̃ est culpa ex pte accipiētis et
 dātis: sed tñ est sine iniuriā alicui⁹.
 vtrū accipiēs possit retinere. §. 4
S3 quid si pecūia data sit symoniace
 in iniuriā ecclesie. §. 5
Vsura decimo. sc3 quis teneat̃
 ad restitutionem.

Quero

¶ Quero an notarij qui scienter officie
 instrumenta super usuras teneant
 ad restitutionem. *§.* i
¶ Quid de plat. sigillatib⁹ et subscribenti-
 b⁹ se in instrumentis v⁹ariis. *§.* z
¶ Quid de his q⁹ tēpore messu⁹ vel vin-
 demiarū emūt vilius frumenta: et
 vina: vt vendant charius. *§.* 3
¶ Quid d⁹ mercatorib⁹ q⁹ ea itēdō emūt
 mōetas: et alias res venales. *§.* 4
¶ Ipone q⁹ usurarius emit predium de
 pecunia usuraria: et donat rem illā
 alteri: et postea fit non soluendo.
 vtrū ille qui soluit usuras possit cū
 effectu petere rem emptā de usuris
 ab ipso possessore cui donata est: et
 vtrum ille in foro penitētie teneat
 restituere. *§.* 5
¶ Quid si talis possessio pueniat ad illū
 q⁹ soluēat usurā ex cā lucratua. *§.* 6
¶ Quid de heredib⁹ usurarij. *§.* 7
¶ Qui si alē heredū fact⁹ ē nō soluēdo:
 nūqd alter tenet insolidum. *§.* 8
¶ Quid de illis dñis q⁹ multa recipiūt
 a iudeis usurariis per vim. *§.* 9
¶ Quid de genero raptoris vel usurarij
 nūqd pōt accipe dotē a socero. *§.* 10
¶ Quid de creditore nūqd pōt accipere
 q⁹ sibi tenet ab usurario. *§.* ii
¶ Quid de seruitorib⁹ usurarioz q⁹ eis
 seruiūt in officio fenerandi. *§.* 12
¶ Quid de eo qui cūm vellet alicui mu-
 tuare pecuniam gratis induxit me
 q⁹ nō mutuarē nisi s⁹ v⁹is. *§.* 13
¶ Quid de eo qui consuluit alicui vt fe-
 neret. *§.* 14
¶ Quid de eo qui pecuniaz dat amico
 vel cōsanguineo gratis vt fenēt. *§.* 15
¶ Quid de eo qui contrahit societatez
 cū alio ad fenus exercēdū. *§.* 16

¶ Quid de eo qui mutuat pecuniā usu-
 rario ad p⁹icipatōz lucri v⁹az. *§.* 17
¶ Quid de eo q⁹ pecuniā deponit apud
 usurarios. *§.* 18
¶ De usurario intentionario. *§.* 19
¶ An mutans secūdario sub spe aliqd
 habendi peccet: et teneat ad restitu-
 tionem. *§.* 20
¶ Atz creditor cui ex charitate mutuā
 ti debitor aliqd vltra sortem stulit
 nō volūtarie: sed ne indiscret⁹ repu-
 tetur vel de cetero nō inueniat mu-
 tuatē teneat ad restōnem. *§.* 21
¶ Quid si non sit corrupta intentio cre-
 ditoris debitor tamē ppter mutuū
 acceptū vel vltius retinendū dat
 ei aliquid: nūquid creditor tenetur
 restituere. *§.* 22
¶ Quid de illis q⁹ adueniente solutiōis
 termino nolūt dare dilationez debi-
 tori qui iuramento astrictus est sol-
 uere: nisi data ei pecunia: vel equi-
 pollenti. *§.* 23
¶ Nūqd clerici v⁹as q⁹ s huerūt de reb⁹
 ecclesie restituere possūt. *§.* 24
¶ Quidaz consuluit q⁹ feneraretur: vel
 dedit alicui pecuniam gratis vt fe-
 neraret: nūqd iste tenet insolidum
 ad restitutionem. *§.* 25
¶ Vtrū vxor teneat ad restōnem pro
 marito defūcto v⁹ario. *§.* 26
¶ Vtrum vxor viro viuente: et ipso
 ignorante possit restituere. *§.* 27
¶ Vtrum vxor et familia teneantur ad
 restitutionem eorum que cedūt in
 vsum vite eorū. *§.* 28
¶ Quid d⁹ recipiētib⁹ ab v⁹ariis munēa
 elemosinas et oblatōes. *§.* 29
¶ Quid de vxore usurarij qui quicquid
 habet est de usura. *§.* 30

Quid de curatore et tutore q̄ dāt pe-
 cuniā pupilli vel adulti ad vřā. §. 21
Quid de seruientibus 7 mercenariis
 vsurariorū: 7 de euentibus 7 ven-
 dentibus ab eis. §. 22
Atrū fautores vel retinētes vřarios
 in terra sua teneāt ad restōnē. §. 23
Quid de illo qui mutuauit nomine
 alieno ad vsuram. §. 24
Quid de tutore 7 curatore. §. 25
Quid de illo q̄ gerit negociū alienū
 7 sine mādato ei⁹ fenerat ad opus
 illi⁹ cuius negociū gerit. §. 26
Quid de illo q̄ bona fide rogat vřa-
 riū ad instātiā paupis: vt illi mu-
 tuet. §. 27
Quid de ciuitatib⁹ 7 collegiis dātib⁹
 pecuniā ad vsuram: nūqd omnes
 tenent ad restōnem. §. 28
Sed nūqd oēs tenēt insolidū. §. 29
Quid de regib⁹ 7 aliis dñis q̄ cogūt
 debitores soluere vřas. §. 40
Vrsura vñdecimo qñ. s. debeat
 fieri restitutio.
Quero quando debet fieri restitutio
 vsurariū. §. i
Done q̄ aliq̄s non potest restituere
 sine grādi dispendio suorū bonorū
 forte q̄a non inuenit qui velit bōa
 sua emere: vel q̄a ille cui restitutio
 fienda est nimis distat: nec hēt qui
 velit ad eū deferre pecūiā. §. 2
Done q̄ ille qui debet restituere est
 multū indigens. §. 3
Atrū sufficiat vsurario in piculo mor-
 tis existenti condere testm̄ sup resti-
 tutione male ablatozū. §. 4
Quid si is qui vsuras extorsit ad ino-
 piam deuenerit. §. 5
Quid agendū sit in foro penitentiali

de tali inopi. §. 6
Quid si q̄s oct vsurario modū bladi
 pro vsura: q̄ modo valz. io. 7 post
 añū valet. 20. nūqd vsurari⁹ teneat
 restituere modūz bladi illi q̄ dedit
 in valore in quo modo est: vel quo
 fuit quando dedit. §. 7
Vrsura duodecimo. scz. q̄tū ad
 locū vbi debet fieri restitutio.
Quero vbi debet fieri restitutō male
 ablatozū. §. i
Vrsura tertiodecimo q̄tum ad
 ordinē 7 modū restituēdi.
Atrum restitutio vsurarū debet fieri
 publice vel priuate. §. i
Atrū prius sit fienda restitutio male
 ablatozū: q̄ solutio debitorum 7
 legatozū. §. 2
Atrū pri⁹ restituēda sūt male ablata
 q̄ soluenda debita. §. 3
Atruz fienda sit restitutio pri⁹ vni q̄
 alteri. §. 4
Quid si hereditas non sufficiat ad sa-
 tisfaciendū omnib⁹: nūqd satisfaci-
 endū sit primo venientib⁹. §. 5
Vrsura quartodecimo quātuz
 ad penam vsurariorū.
Quero de pena vsurariorū. §. i
Quid si certum est 7 notoriūz aliquē
 fenestrem pecuniā exegisse: 7 con-
 stat q̄ debitores qui soluerunt: nō
 remittunt: sed repetere non audēt
 ppter potentiam exactorū. §. 2
Vrsura quīntodecimo quātum
 ad accipientem.
An licitum sit recipere ad vsurā. §. i

Finit Tabula vsurarum.

Incipit

Incipit tabula excommunicationis.

- E**xcommunicationes maiores, excommunicationis p^o de personas ecclesiasticas. .i.
- Q**uicumq; gerit se p papa non elect^o a duab^{us} partib^{us} cardinaliū cū oib^{us} consentientib^{us} sibi. .s. i.
- E**piscop^{us} grec^{us} nō obediens latino p quē fuit deputatus. .s. .2.
- Q**uicumq; clerici audiūt leges vel phylicam. .s. .3.
- C**lerici qui manifestis vsurariis alienigenis ad fenus exercēdū domum locant. .s. .4.
- C**lerici et quicumq; alij qui in cimiteriis corpora sepeliunt tpe interditi. .s. .5.
- C**lerici religiosi et moniales cōtrahētes matrimonium. .s. .6.
- C**leric^{us} hās officiū vicem comitis. .s. .7.
- C**lerici et religiosi inducentes ad vōuendum vt sepulturas apud ecclesias suas eligant vel electam non mutant. .s. .8.
- C**lerici qui sciēter hereticos et eorūz fautores tradunt ecclesiastice sepulture. .s. .9.
- S**acerdotes absoluentes ab excommunicationib^{us} per pcessum Eugenij quarti p^{re}mulgatis. .s. .10.
- C**ontra religiosos. .s. .2.
- R**eligiosi qui exeūt claustrū suū ad audiendum physicā vel leges. .s. .i.
- R**eligiosi professi qui temere habitū suū dimiserint. .s. .2.
- R**eligiosi religionū abolitarum recipientes aliquē ad suū ordinē. .s. .3.
- R**eligiosi mendicantes qui de nouo recipiūt loca sine licentia sedis apostolice. .s. .4.
- R**eligiosi qui quouis modo retrahūt

- audiētes a solutione decimarū. .s. .5.
- R**eligiosi qui cōstitib^{us} sibi nō faciunt sciētā de decimis soluēdis et p^{re}dicatores requisiti nō p^{re}dicātes. .s. .6.
- R**eligiosi q^{ui} decimas ecclesie debitas sibi appropriant siue alio modo de fraudant. .s. .7.
- I**nventores nouarū religionū vel capiētes ipsarū habitum. .s. .8.
- R**eligiosi qui non seruant interditiū qd ecclesia matrix seruat. .s. .9.
- F**ratres minores recipientes fratres vel sorores de tertio ordine ad diuina tempore interditi. .s. .10.
- M**onachi vel regulares canonici tñsferentes se ad curiam romanā vt prelatis suis aut monasterio dānū inferant. .s. .11.
- M**onachi infra septa monasteriorū suorum tenentes arma sine licētia abbatis. .s. .12.
- M**ulieres que begine vocantur et eas fouentes. .s. .13.
- R**eligiosi q^{ui} abseq^{ue} licētia p^{ro}p^{ri}ij licēdotis solēnzāt matrimonia, sacramenta eucharistie conferunt et extreme vndionis. .s. .14.
- R**eligiosi qui excommunicatos a canone absoluunt. .s. .15.
- R**eligiosi inducentes aliquos ad vōuēdū vt eligant sepulturas apud eos vel electas nō mutant. .s. .16.
- R**eligiosi q^{ui} tpe interditi sepeliūt corpora i cimiteriis aut excoicatos publice aut vsarios aut interdicos. .s. .17.
- R**eligiosi cōtrahētes m^{at}rimonij. .s. .18.
- R**eligiosi qui tradunt hereticos ecclesiastice sepulture. .s. .19.
- R**eligiosi mendicantes qui tñseunt ad aliq^{uod} ordinē monachalē. .s. .20.

- Religiosi qui procurarent usurpari per aliquem patronatum custodiam aliquis vacantis ecclesie. *z*. 21.
- Abbas vel prior faciens verberari aliquem clericum per laicum. *z*. 22.
- Contra impugnatores fidei. *z*. 3.
- Quicumque incidit in heresim iam dānam vel nouam adinuenit. *z*. 1.
- Officialis secularis qui cognosceret de crimine heresis. *z*. 2.
- Inquisitores hereticorum non recte exercentes officium suum. *z*. 3.
- Inquisitores hereticorum qui quouis modo extorquent pecuniam a quibusuis sub prelo officij sui. *z*. 4.
- Qui per assassinos quempiam christianum interfici fecerit. *z*. 5.
- Quicumque hereticis et vicelustis arma seu presidia ministrant. *z*. 6.
- Portantes arma seu vedetes contra christianos piraticis saracenorum aut quibuslibet aliis impendentes auxilium consilium in dispendium fidei sancte. *z*. 7.
- Ordinati ad ordines per schismaticos aut ab eis recipientes ecclesiasticas dignitates. *z*. 8.
- Contra impugnatores ecclesie et ministros eius. *z*. 4.
- Qui dicit romanam ecclesiam non esse caput omnium ecclesiarum nec ei tamquam capiti obediendum. *z*. 1.
- Qui incidit vel frangit ecclesiam vel locum religiosum vel que in eis sunt. *z*. 2.
- Incedarii aliarum rerum quam ecclesiarum. *z*. 3.
- Facientes statuta seu obsequia vel seruaria mandantes contra libertatem ecclesie. *z*. 4.
- Quicumque de nouo usurpat custodiam vacantium ecclesiarum vel priorum locorum. *z*. 5.
- Offendentes quouis modo romipetas et peregrinos romam accedentes. *z*. 6.
- Facientes litteras domini pape vel falsis videntes scienter. *z*. 7.
- Impugnantes litteras pape ante coronationem. *z*. 8.
- Insecutores cardinalium vel eorum participes. *z*. 9.
- Officiales qui non fecerint obseruare ea que statuuntur contra insecutores cardinalium. *z*. 10.
- Insecutores episcoporum quouis modo insecutoribus prebentes assensum. *z*. 11.
- Imponentes ecclesiis vel clericis exactiones aliquas vel grauamina. *z*. 12.
- Compellentes prelatos seu capitula seu ecclesiasticas personas ad submitendum se laicis vel alienandum bona immobilia et usurpantes. *z*. 13.
- Quicumque exigunt datum ab ecclesiasticis personis. *z*. 14.
- Domini temporales qui subditis interdunt ne personis ecclesiasticis aliquid vendant vel obsequia exhibeant. *z*. 15.
- Iniciens manus violentas in clericum vel religiosum vel conuersum. *z*. 16.
- Impedientes ne victualia adducantur ad curiam romanam. *z*. 17.
- Quicumque detinet vel inuadit hostiliter ciuitates et insulas curie romane subditas. *z*. 18.
- Quicumque quouis modo offendunt recurrentes ad sedem apostolicam aut procuratores eorum super causis et negotiis aliquibus. *z*. 19.
- Facientes pactum vel ex pacto recipientes aliquid per aliquam iusticiam vel gratiam obtinenda in curia romana. *z*. 20.
- Euntes ad terram sanctam sine licentia sedis apostolice. *z*. 21.
- Recipientes in curia romana litteras pape ab alio quam a vicecancelario vel a papa

- a papa vel bullatoribus. **22**
- ¶** Quicunq; viderint licentiam grauā
di illos q̄ snias excoicationis p̄u
lerūt vel quoz occasione plate sūt
vel ipsas obseruantes. **23**
- ¶** Concedentes rep̄salias contra eccle
siasticas personas. **24**
- ¶** Quicunq; ipedit officiū delegati vel iu
dicis ecclesiastici v̄l ipetratoris litte
raz dñi pape sup̄ causis que de iur
spectāt ad for̄ ecclesiasticū quomi
nus libere iusticiā obtineāt. **25**
- ¶** Dñi tēporales p̄pellentes clericos re
assignare sua beneficia. **26**
- ¶** Con̄ ipugnatores religionū. **27**
- ¶** Gloriantes i scriptis declarationē in
colai tertij sup̄ regulam fratruz mi
norum. **28**
- ¶** Ingridiētes monasteria monialū or
dinis p̄dicatoz ex̄ cal⁹ excessos. **29**
- ¶** Ingridientes monasteria monialū
sancte Clare sine licentia pape ex̄
casus excessos. **30**
- ¶** Qui iecerit man⁹ violētas i religiosū
religiōis approbate vel ouerluz vel
nouiciū: 7 mandans seu ratum
habens suo nomine factum. **31**
- ¶** Impediētes in officio suo uisitatores
monialium. **32**
- ¶** Doctores vel magistri qui sciēter do
cent dimittentes habitum. **33**
- ¶** Contra impugnatores sacram̄
torum 7 p̄mo baptismi. **34**
- ¶** Recus rebaptizans baptizatum a la
tino 7 lauans altare in quo latin⁹
celebrauit. **35**
- ¶** Matrimonij
- ¶** Con̄hentes matrimonia sciē in gra
dib⁹ consanguinitatis. **36**
- ¶** Penitentie

- ¶** Torquētes aliquo mō absolutionē
a suspensione 7 cetera. **37**
- ¶** Eucharistie.
- ¶** Compellentes celebrari in loco inter
dicto 7 cetera. **38**
- ¶** Con̄ ipugnatores sepulture. **39**
- ¶** Qui corp⁹ alicui⁹ defūcti iciderit vel
decoxit p̄ ossib⁹ t̄nsferēdis. **40**
- ¶** Qui sepeliūt corpora tpe infideli aut
publice excoicationis vel iudicis. **41**
- ¶** Clerici 7 religiosi q̄ iducūt ad vouen
dū d̄ eligēdo sepulturā ap̄d eol. **42**
- ¶** Sepeliētes hereticos 7 defensores 7
fautores eorum. **43**
- ¶** Contra impugnatores electoz
7 malos electores. **44**
- ¶** Trauantes per se vel per alios electo
res vel amices eorum. **45**
- ¶** Qui loq̄t secrete vel mittit alicui car
dinali occasione electionis pape qñ
sunt inclusi. **46**
- ¶** Rectores 7 officiales q̄ nō seruant cō
stitutionē. **47**
- ¶** Dirigentes moniales in electionib⁹
nisi abstineant ab his p̄ que possit
inter eas discordia oriri. **48**
- ¶** Eligētes vel noiantes imperatorem
p̄ncipē aut quēuis alteri⁹ potestati
seu dignitatis in p̄petuū seu ad t̄p̄
in senatore romanū seu vltra annū
7 obediētes eis: 7 electi si cōsenserit
7 fautores eoz. **49**
- ¶** Con̄ ipugnatores gratie spirit⁹
sancti. **50**
- ¶** Sis symoniac⁹ quocunq; modo. **51**
- ¶** Faciētes pactū vel p̄missionē p̄ aliq̄
grā aut lris obtinēdis a se. apo. **52**
- ¶** Quidam casus speciales. **53**
- ¶** Magister vel scholaris tractans cum
aliquo ciue bononiē. d̄ aduocione

hospitij non requisitis inquilinis. *f. i*
Quando papa aliquem excommunicavit nominatim solus absoluit. *f. z*
Quando quis participat cum excommunicato in crimine dando auxilium et cetera. *f. z*
Procurans quod conservatores privilegiorum dati se intromittant de his que non licet eis. *f. 4*
Infingens aliquem casum propter quem aliquis iudex vadat ad aliquam mulierem pro testimonio. *f. 5*
Qui absolutus fuit in mortis articulo si adveniente sanitate non se repñtat ei a quo fuerat absolvens. *f. 6*
Qui absolutus est a sede apostolica vel a legatis et iniungit ei quod se repñtet ordinariis vel aliis susceptur penitentia et offensas satisficiat si non fecerit cum commode possit. *f. 7*
Redtores civitatum et officiales qui statuta faciunt per que quis compellatur solvere usuras et cetera. *f. 8*
Omnes pirate et latrunculi marini et receptores eorum. *f. 9*
Imponentes nova pedagagia in terris suis. *f. 10*
Excommunicatus a legato papae post annum a solo papa potest absolui. *f. ii*
Qui impedit sequestrationem fructuum illius qui beneficium ante per trimum non possederat lata contra ipsum sententia in curia. *f. iz*
Excommunicatio secundo de eo qui gerit se pro papa non electo a duabus partibus cardinalium. *f. i*
Quid si cardinales dent potestatem neniandi papam duobus vel tribus. *f. i*
Quid si assentiunt in illum qui gessit se pro papa cum non esset a duabus partibus electus. *f. z*

An papa possit eligere sibi successorem. *f. 3*
An alij cogantur si unus vel duo nolunt compromittere. *f. 4*
An electus a minori parte gerens se pro papa vitet excommunicationem. *f. 5*
An in numero duarum partium computetur electus. *f. 6*
An cardinales possint tollere talem constitutionem et aliter ordinare. *f. 7*
Quid si papa sit hereticus. *f. 8*
Quid si symoniacus. *f. 9*
Quid si bigamus. *f. 10*
An vxor possit petere electum in papam. *f. ii*
Quid de infante. *f. iz*
Quid de laico. *f. iz*
Quid si non sit canonice electus. *f. i4*
Quid de intronizato per seditionem vel ingenium. *f. 15*
De episcopo greco deputato per episcopum latinum. *f. z*
An civitas habet populum diuerse lingue non propter hoc habebit plures episcopos sed episcopus providebit viros idoneos. *f. i*
An episcopus grecus non obediens latino sit ipso iure excommunicatus. *f. z*
Ratione loci potest unus episcopus preesse alteri. *f. z*
An de iure possit unus episcopus alium sibi vicarium constituere. *f. 4*
An talis vicarius habebit iurisdictionem ordinariam vel delegatam. *f. 5*
De clericis personatus habentibus qui audiunt leges vel physica. *f. z*
Quid est personatus. *f. i*
Quid de his qui habet beneficia quibus est cura animarum annexa. *f. z*
Quomodo intelligitur nisi infra duorum mensium spatium. *f. z*
 Quomodo

- Q**uō faciūt p̄dicti cū leges sint vtilēs
et ecclesia eis vtať in iudicādo. §. 4.
- D**e locantib⁹ domos suos vsu
rariis publicis alienigenis. §. 4.
- Q**uōd hec constitutio facta est p̄pter flo
rentinos et alios vide ibi. §. 1.
- A**d hoc vt hec cōstitutio habeat locū
requirit vt nō sit inde oriūd⁹. §. 2.
- Q**ui dicat⁹ vsurarij manifesti. §. 3.
- Q**uis dicat⁹ oriūd⁹ in ciuitate. §. 4.
- Q**uid si talis sit oriūd⁹ i vna ciuitate
et tamen in alia ciuitate eiusdeꝝ do
mini permittitur habitare. §. 5.
- Q**ueritur quando currat tempus tri
um mensium. §. 6.
- Q**uid si vn⁹ simplr dñiciat dño. §. 7.
- Q**uid si locauit vsurario quē vsurarium
iḡrabā vel nō locauit ad exercendū
fenus. §. 8.
- Q**uomodo intelligit⁹ hec clausula.
Nē alio titulo concedat. §. 9.
- A**n expulsis vsurariis terre erunt inē
dite. §. 10.
- D**e his qui tempore interdicti
sepeliūt corpora in cimiterijs. §. 5.
- N**ota q̄ intelligit⁹ de quocūq; masculo
semia. clerico. laico. religio. §. 1.
- N**ota q̄ intelligitur de cimiterijs ab
episcopo solemniter benedictis. §. 2.
- N**ota tres rationes qualiter corpora
sepeliuntur in cimiterijs. §. 3.
- Q**uid si sepeliāt i apliatōe cimitij. §. 4.
- Q**uid si sepeliant corpora clericorum
seruantium interdictum. §. 5.
- A**n tpe interdicti liceat sepelire in qua
tuor festiuitatib⁹. s. natiuitatis dñi.
pasce. pentecostes. et assumptionis
virginis Marie. §. 6.
- N**ota q̄ intelligitur d̄ excommunicati.
maiori excommunicatione. §. 7.
- Q**uis dicatur publice excoīcat⁹. §. 8.
- Q**uando quis tempore interdicti se
pelit excommunicatos vel interdōs
necessaria ē cimiterij rēoculatio. §. 9.
- S** quis esset occulte excommunicatus
et sepeliens sciret nō est locus hanc
pene. §. 10.
- Q**uis dicatur vsurari⁹ manifest⁹. §. 11.
- Q**uid si in tali appar eant signa citi
onis: an poterit sepeliri. §. 12.
- Q**uid si sepeliens igno. abat illū queꝝ
sepeliuit vsurariuz vel excommuni
catum et cetera. §. 13.
- Q**uid de portantibus ad sepulchru:
vel omittentib⁹ funus aut fodien
tibus sepulchrum seu prelati et cle
rici ecclesiarum illarum in quib⁹
sepeliuntur. siue de portantibus ce
rcos et cruces: similiter de dicētib⁹
officiū supra funus. §. 14.
- Q**ui dicant nominati interdicti. §. 15.
- Q**uid de sepeliente publice excommu
nicatum: nominatum interdictum
et vsurarium manifestum tempore
interdicti. §. 16.
- A**n tales sepulci d̄beāt exhumari. §. 17.
- Q**uibus debet fieri satisfactio. §. 18.
- A**n hec pena habeat locum in sepeliē
tibus eos in aliis casibus. §. 19.
- A**n excommunicatis minori excommu
nicatione neganda sit ecclesiastica se
pultura. §. 20.
- D**e clericis i sacris et religiosis
d̄bentib⁹ matrimonium. §. 6.
- Q**uid si coacte contrahāt: an incidāt
in hanc penam. §. 1.
- Q**uid si contrahat sed non cōsumit. §. 2.
- Q**uid si contraxit solum sponsalia p
verba de futuro. §. 3.
- A**n intelligat de religiosis professis

tacite vel expresse .s. 4
Quis dicatur tacite p̄fessus .s. 5
Quid si quis contraxit cum moniali
 ignorans eam esse monialem .s. 6
An tales possint absolui ab ep̄o .s. 7
An papa possit dispensare vt existens
 in sacris contrahat .s. 8
De clerico qui habet officium
 vicecōitis vel p̄positi seclari .s. 7
In sacris constitutus non p̄t habere
 officium aliquod temporale .s. i
Quid de constitutis i minorib⁹ .s. 2
Quid de officio annexo dignitati
 sue .s. 3
An sit canon late sententie .s. 4
Contra religiosos
De religiosis exeuntibus clau
 strum vt audiant leges vel phy
 sicam .s. 8
Quare facta sit hec prohibitio .s. i
Quid si non exeant claustrum sed stu
 deant aut legant in claustro .s. 2
Quid si vadit ad audiendum vt hono
 ret amicū suū in principio studiū .s. 3
Quid si vult continue exire vt hono
 ret ipsum .s. 4
An persona ecclesiastica possit aliqui
 bus sociis priuatim legere vel audi
 re leges in claustro .s. 5
Quando incipit cursus duorum mē
 sum .s. 6
Quid si post exitum mutato p̄posito
 vadit ad theologiā .s. 7
Quid si destiterint infra duos mēses
 postea iterato ceperint .s. 8
Quid si tantum tempus fluxit de du
 bus mensibus vt non possit infra
 duos mēses redire ad claustrū .s. 9
Sed monachi non possunt studere i
 scientia humana .s. 10

An hec pena habeat locū in tacite vel
 expresse p̄fessus .s. ii
Confaciētes sunt puati spe p̄motiōis
 ad dignitates nō ad ordines .s. iz
Quid si quis accedit ad studiū theolo
 gie sine licentia 7 cetera .s. iz
Quid si p̄lat⁹ religioso studioso 7 do
 cili nolit dare licentiā studēdi .s. i4
De quo p̄lato intelligitur .s. 15
Quid si abbas vult accedere ad studia
 sine licentia alicuius .s. 15
Quid si vadit ad studendū sine licētia
 p̄lati: s non dimittit bitū vel econ
 trario .s. 17
De religiosis q̄ temere habitū
 sue religionis dimiserūt .s. 9
Quid si portet bitū s̄ absconsum .s. i
Quare dicitur temere .s. 2
An i lectulo debeat deferri habit⁹ .s. 3
De fratribus cassate religionis
 q̄ de nouo aliquē recipiēt .s. 10
De religiosis medicatib⁹ q̄ do
 mos vel loca de nouo recipe
 rent .s. ii
Quō intelligit istud de nouo .s. i
Quia dicit sine licētia pape: an iuffici
 at licentia legati a latere .s. 2
De religiosis dicētib⁹ aliqua vba vt
 retrahāt a solutione decimarū .s. iz
Ad hoc vt hec pena habeat locū duo
 requiruntur vide ibi .s. i
Intelligit hec pena in omnib⁹ q̄bus
 cūq; s̄monib⁹ puati. seu publici .s. 2
Hec pena non se extendit ad clericos
 seculares .s. 3
De religiosis qui p̄sidentib⁹ sibi
 nō faciūt p̄scia: de decimis .s. iz
An sint absoluedi retētores decima
 rum si qui inueniantur .s. i
Nota de predicatorib⁹ requisitis non
 predicantibus

predicantib⁹ 7 de eoz pena .s. 2
An teneant talia p^rdicare clericis .s. 3
An teneat si nō fuerint requisiti .s. 4
Quid si requirūt in aliis temporibus
 q̄ in contentis in textu .s. 5
Quō tenentur informare populū qua
 liter teneatur ad decimas .s. 6
Qui sūt isti a quibus pnt requiri .s. 7
De religiosis qui decimas eccle
 siis debitas vsurpant .s. 14
Hec pena nō habet locum in clericis
 secularibus .s. i
Hec pena comprehendit etiam semi
 nas religiosos .s. 2
Hec pena intelligit in decimis eccle
 siis debitis sed si aliis priuatis pso
 nis deberet nō hz locū .s. 3
A quibus offiis sint suspensi contra
 facientes .s. 4
De religiosis nō seruātib⁹ inter
 didū qm̄ matrix ecclesia fuit .s. 15
Hac constitutione non ligant clerici
 seculares .s. i
An intelligat de infidido a iure .s. 2
Pone q^d matrix ecclesia tale interdū
 vult obfuare an religiosi nō obser
 uantes sint excommunicati .s. 3
Que sit matrix ecclesia .s. 4
Quomodo intelligitur matrix ecclesia
 obseruare interdidū .s. 5
An ecclesia metropolitana dicat ma
 trix quo ad interdidū toti⁹ x̄uicie
 ita vt religiosi non obseruantes li
 gentur hac pena .s. 6
Quid si sit interdidū a villa vel castruz
 nō hns matricem ecclesiam .s. 7
Quō intelligant religio si scire qm̄ ma
 trix ecclesia seruat interdidū .s. 8
Quid si interdidū sit nullum p^rter
 appellationem .s. 9

Quid si matrix ecclesia nō seruat vbi
 est seruandum an religiosi teneat
 seruare .s. 10
Sed quid si episcop⁹ mandat seruari
 7 capitulum mandat strariū .s. 11
Nota penas quas incurrunt .s. 12
De fratrib⁹ minoribus recipiēti
 b⁹ ad diuina frēs d^r t^rio ordie .s. 16
Quid si alij religiosi vel clerici eos re
 cipiant .s. i
Hec pena habet locum nō obstatibus
 quibuscūq³ privilegiis .s. 2
Quid si fratres minores recipiāt eos
 sed non in suis ecclesiis .s. 3
Isti de tertio ordine gaudet p^ruilegio
 clericali .s. 4
De monachis 7 canōicis regu
 larib⁹ q^d t^ranserūt se ad curial p^rn
 cipum .s. 17
Hec pena hz locū in eis q^d habent ali
 quam administrationē .s. i
Duo req^rūt ad excoicationē hac .s. 2
Quid si intrant curiam animo dani
 ficandi 7 tñ non damificant .s. 3
De monachis q^d sine licētia abba
 tū .j. monasteria tñt arma .s. 18
Hec pena non extendit ad regulares
 canonicos .s. i
Quid si tēant arma cū mōasteriū .s. 2
Quid intelligit nomine armor⁹ .s. 3
Quid si teneant arma non ad offen
 sam sed ad alium vsum .s. 4
An clerici portatē arma peccent mor
 taliter .s. 5
De religiosis ministrantibus sacram
 ta eucharistie absq³ licentia p^rp^ri
 sacerdotis .s. 18
An credat religiosus p^rochiano dicēti
 se habere licentiam .s. i
Quid de secularibus mercenariis 7

similib⁹. §. 2
¶ An sufficiat licetia⁹ prochialis q⁹ nōdū
 est presbyter. §. 3
¶ An sufficiat licetia vicarij qui gerit cu
 ram ordinariā illi⁹ ecclesie prochia
 lis et est constitut⁹ ab episcopo. §. 4
¶ An sufficiat licetia dyocelani. §. 5
¶ Quid si prochian⁹ dicat do tibi licen
 tiam vt recipias a quo vis. §. 6
¶ Quid si prochian⁹ dicat do tibi liceti
 am vt des sacra meis scditis. §. 7
¶ An religiosi offerētes sacramta baptis
 mi incidāt excommunicationē. §. 8
¶ Quilz sacerdos pēt sibi assumē quēcūz
 i adiutoriu ad tps sūi cui⁹ q⁹ lnia. §. 9
¶ De religiosi q⁹ absoluit excomu
 nicatos a canone. §. 20
¶ An religiosi absolūtes a snia lata ab
 homine incidāt i excoicationē. §. i
¶ Qui sūt isti cas⁹ i q⁹ b⁹ pnt absolue. §. 2
¶ Quid si religiosi hnt pūlegiū vt pos
 sint absolue a casib⁹ i iur pōsitil. §. 3
¶ Que sunt iste sententie a quibus non
 possunt absolue. §. 4
¶ An prelati collegiatay ecclesiaz pos
 sint facere statuta sine consensu epi vl
 capituli cathedralim. §. 5
¶ Quid si absoluant socium vel religio
 sum a predid is. §. 6
¶ An absoluti incidant tanq⁹ participā
 tes in crimine. §. 7
¶ Pone q⁹ frat minor absoluat pūssio
 re clerici nō a snia excoicationis s⁹ a
 peccato: nūqd ligat hac pena. §. 8
¶ An pcuries clericū et ingrediens reli
 gionē possit absolui. §. 9
¶ An sacerdos absolues aliq⁹ ab illis pec
 catis a q⁹ b⁹ n pōt peccet mortali. §. 10
¶ De clericis secularib⁹ et religiosis
 iducētib⁹ ad vouēdū iurādū vl p

mittendū de eligendo sepulturaz
 apud eos. §. 21
¶ Nota si confactum fuerit talis electio
 erit irrita. §. i
¶ Quid si inducant ad iurandū et cē. s⁹
 inducant vt eligant. §. 2
¶ Quid si iducant ad vouendū et cē. pe
 eligendo sepulturā apud non suaz
 ecclesiam. §. 3
¶ Quid si q⁹ s ppio motu iuraret vel vo
 ueret. §. 4
¶ De restitutione facienda ab illis qui
 illicite sepeliunt. §. 5
¶ Quare ex delicto vnius taliter extrafa
 ciētis tota ecclesia patiat⁹ dānū. §. 6
¶ Quid si ecclesia cui⁹ cleric⁹ sic delict⁹ ē
 prochialis sepeliendi. §. 7
¶ Quid si ecclesia apud qua de iure de
 bebat sepeliri erat interdicta. §. 8
¶ An illa que debebant restitui ecclesie
 in qua debebat de iure sepeliri si n
 fuisset interdicta debebunt ecclesie
 ad quam corp⁹ transfertur. §. 9
¶ Quid de viatorib⁹ decedētib⁹. §. 10
¶ Pone q⁹ quis in ecclesia nō poterat
 sepeliri: q⁹ ciuitas erat interdicta et
 alibi sepultus est de facto et multa
 oblata sunt ibi: an illa ecclesia debe
 at habere illa vel prochialis de illis
 quartam. §. 11
¶ De quocūq⁹ qui incidit in here
 sim iā dānatā vel nouā adinue
 nit et gñali d⁹ quocūq⁹ hrtico. §. 22
¶ Quis dicat⁹ hereticus. §. i
¶ An hrtici possint reconliari post mor
 tem. §. 2
¶ Quis dicat⁹ hrtic⁹ p⁹ dubiū fidei. §. 3
¶ An iudei sint excoicati tāq⁹ hrtici. §. 4
¶ An heretici occulti sint excoicati. §. 5
¶ Qui dicūt credētes hereticor⁹. §. 6
 Quid de

Quid de audiētib⁹ sermones ⁊ pre
 dicationes eorum. *f.* 7
Qui dicantur receptatores eoz. *f.* 8
Qui dicantur defensores eoz. *f.* 9
Qui dicantur fautores eorum. *f.* 10
Altz q̄s dicat fauē h̄ricis ⁊ bis. *f.* 11
De dominis t̄palib⁹ q̄ cogitāt
 de officio inquisitionis. *f.* 23
De inq̄sitorib⁹ q̄ quouis modo
 emittūt p̄cedē ⁊ h̄ricos. *f.* 24
Quid si emittāt timore vel p̄pter vi
 tandum scandalum. *f.* i
Quis dicat suspēd⁹ ⁊ p̄ quā suspitio
 nē pōt cōtra quempiā p̄cedi. *f.* 2
Quid si vacat sedes apostolica: an pos
 sit abseui a collegio cardinalū. *f.* 3
En p̄ne suspensio nis ⁊ excoīcacionis
 ligent oculos. *f.* 4
De inq̄sitorib⁹ q̄ extorquēt p̄
 cunias ratione sui eff. *f.* 25
Quantū debent satisfacere. *f.* i
De his q̄ mandant christianos
 occidi per assassinos. *f.* 26
Qui dicantur assassini. *f.* i
Quid si mandat occidi iudeos vel pa
 ganos. *f.* 2
Quid si mandauit quis occidi christi
 anos ⁊ re integra reuocauit. *f.* 3
De scismaticis ⁊ qui inuoluntur
 eoz ordinationib⁹. *f.* 27
En ordinatus a scismatico recipiat ca
 a drem. *f.* i
En suspensio p̄cedat in infinitū. *f.* 2
Quis dicat p̄p̄e scismaticus. *f.* 3
Quātrū sint heretici ⁊ incurrāt penā
 hereticorum. *f.* 4
Quātrū cōs scismatici sint excoīcati. *f.* 5
Que dīa sit it̄ scisma ⁊ heresim. *f.* 6
De ferentib⁹ ferrū arma ligna
 mina ad impugnādū xp̄ianos. *f.* 28

Quid si huiusmodi sunt delata sed ea
 intentione vt impugnentur. *f.* i
En sit alia pena vlt̄ excoīcacione. *f.* 2
Quid p̄neat appellatiōe armoz. *f.* 3
Quid d̄ his q̄ exercēt gubernatiōe i
 piratū nauib⁹ saracenoꝝ nō con
 tra xp̄ianos. *f.* 4
De fractozib⁹ seu incendiariis ec
 clesiarum ⁊ aliorum locoz. *f.* 29
Differētia int̄ incendiarios ecclesiaz ⁊
 religiosoz locoz ⁊ aliaz rez. *f.* i
Qui dicantur incendiarij. *f.* 2
En ille qui h̄z ius indicēdi bellū iustū
 incendiari⁹ dicat vel q̄ ei⁹ noīe incē
 dit. *f.* 3
Quid de illo qui incendit p̄p̄iaz do
 mū vel legetem. *f.* 4
Quis dicatur fractoz ecclesie. *f.* 5
En fractoz occultus sit excoīnicat⁹
 ipso iure. *f.* 6
En sacrilegi sint excoīnicati. *f.* 7
Quid si aliquis omittit in ecclesia ali
 quid enorme. *f.* 8
En quo debent denunciari tales. *f.* 9
En vigore cōsuetudinis tales sint ex
 cōmunicati. *f.* 10
En excuset metus vel coactio quēcūq̄
 aditionalis. *f.* 11
De statutib⁹ ⁊ libertatez eccle
 sie. *f.* 30
En scriptores p̄siliarij rectores ⁊ cet̄i
 sint ipso iure excoīnicati. *f.* i
Querit quando dicat negligētes in
 delendo. *f.* 2
Quid si certificat de nocte vel in die
 festo q̄n p̄siliū generale nō pōt fieri
 vel certificat dū ē infirm⁹. *f.* 3
Quid si p̄siliari⁹ vedit p̄siliū p̄siliū. *f.* 4
En liget vniuersitas p̄pter statutum
 factum per aliquos. *f.* 5

Quid intelligit fieri contra libertatē
 ecclesie. *f.* 6
An imperatores ⁊ reges contrafaciē
 tes ligentur hac pena. *f.* 7
Qualiter debāt idonee cauere. *f.* 8
Quid si fiat cōn particulares vsuetu
 dines aliqꝫ ecclesiarꝫ vñ psonarꝫ. *f.* 9
Quomodo intelligatur fieri contra
 libertatem ecclesie. *f.* 10
Statutum factum per laicos non co
 artat clericos. *f.* 11
An trū violatores nō tm ecclesie s etia
 imunitatis sint ipso iur excoicati. *f.* 12
An clerici vel scholares ad sua filia
 possint in ecclesia gregari. *f.* 13
An ordinarij possint dare licentiam
 laicis cōn imunitatē ecclesie. *f.* 14
Que sint vetita in ecclesiis fieri. *f.* 15
An cōnā facti in ecclesia teneat. *f.* 16
Quid si fieret statutum q non posset
 ecclesiis donari. *f.* 17
Quid si fiat statutū generale qd veni
 at includere clericos. *f.* 18
De his qui vsurpant sibi custo
 diā vacantiū ecclesiarꝫ. *f.* 21
An mulieres que hoc facerent sint ex
 cōmunicate. *f.* 1
Que dicantur regalia. *f.* 2
Quando dicatur de nouo. *f.* 3
Quō dicatur talia pcurare. *f.* 4
Clerici p tpe quo nō defendunt eccle
 siam puent recipere phibet. *f.* 5
Quid de illo qui iusto titulo dz hēre
 custodiā vacantis ecclesie. *f.* 6
De falsificatibꝫ lras dñi pape. *f.* 22
Quid si falsitas est ita latēs q videri
 etiā a perito nō possit. *f.* 1
An impetrās litteras dñi pape tacita
 xitate vel suggesta falsitate sit ipso
 iure excōmunicatus. *f.* 2

Quid d illo qui vtitur litteris aposto
 licis s alio nomine impetratis. *f.* 3
Qui sunt modi falsificadi litteras pa
 pales. *f.* 4
An iueniēs lram dñi pape cui effica
 cia iam expirauit ludo nō intētiōe
 vtendi litterā male formatāz refor
 met vel pundum. *f.* 5
De isecutoribꝫ cardinaliū. *f.* 23
Nota decem ⁊ nouem penas contra
 isecutores cardinalium. *f.* 1
Quid si quis percuteret cardinalem
 se defendendo. *f.* 2
Multis modis dicitur quis deliquer
 hostiliter insequendo. *f.* 3
Quid si receptator isequētis cardinālē
 sit sanguineus receptati. *f.* 4
Quid si q talē isecutionē habuit ratā
 tm nō fuit nomine eius facta. *f.* 5
Dicit h q ci edifcia debēt dirui: qd
 si habuerit cōmunē domū. *f.* 6
Que dicant vicine ciuitates. *f.* 7
Quomodo dicaē cauere idonee. *f.* 8
Quid si xpiani nihil possideant ultra
 mare quo tales debēt pgre aduri
 penitentiam. *f.* 9
Quomodo intelligatur quis dare au
 xilium ⁊ fauorem. *f.* 10
De rectoribꝫ ciuitatū q nō puni
 unt isecutores cardinaliū. *f.* 24
De isecutoribꝫ epoz ⁊ c. *f.* 25
Nota decē penas eoz. *f.* 1
An he pene habeant locū in psequēte
 epm qui renunciauit epatui. i. loco
 nō ordini. *f.* 2
An habeat locū hec pena in psequēte
 electū nōdum consecratum. *f.* 3
Quid si q pcutit epz se defendēdo. *f.* 4
Quid si q mādauit talia fieri ⁊ tam
 nō est secutū maleficiū. *f.* 5
Quid si

Quid si ista nō sunt facta eius nomie
7 is ratū habuit. *f.* 6

Quid si advocat⁹ vult talē defendere
in iudicio. *f.* 7

An psecutorz filij q̄ inhabiles sūt ad be
neficia obtinēda in tali opoceli sint
habiles in alia. *f.* 8

An tales pūct bñficiū iā cōtētis. *f.* 9

Quid faciēdū de illis candelis cū q̄b⁹
sunt excomunicādi. *f.* 10

Quomodo intelligat⁹ omode posse
se repñtare se. apo. *f.* 11

An in hoc credatur absoluto. *f.* 12

An credatur in foro penitentiali. *f.* 13

An capies equū p̄ quē equitat vel res
quas s̄ se portat excoīcat⁹ sit. *f.* 14

An hic facta satisfactioe abolit⁹ sit
interdictum ciuitatis. *f.* 15

An soci⁹ excoīcat⁹ teneat evitare sociū
excomunicatū. *f.* 16

Dans pñliū iurrit excomunicationē
De quo pñlio intelligit⁹ hic. *f.* 17

Quomodo dicat⁹ ciuitas delinquere
i cē 3 vt interdictio st̄iaceat. *f.* 18

Si quis insultant aliquē s̄ porticu: an
dicat⁹ insultasse ad dē mū. *f.* 19

Que exigentib⁹ 7 extorquentibus
talas vel collectas a clericis. *f.* 20

Quid si non exigūt ab inuitis: sed cle
rici sponte solunt. *f.* 21

Ecclēsiastice persone non debent gra
uari angariis. *f.* 22

Quid de fratrib⁹ tertij ordinis sancti
francisci 7 huiusmodi. *f.* 23

Quid si occurrit necessitas nec tēp̄ su
lendi papam vtrum si grauetur ec
clēsia incurrant hē pēne. *f.* 24

Que dicant⁹ expeditiones. *f.* 25

Que munera seu collecta subeat ecclē
sia. *f.* 26

Que habet rector talis satisfacere
anteq̄ absoluitur. *f.* 27

Quid si nouus successor operā dedit
q̄ s̄ dñū emdarz: nō pōt. *f.* 28

Que his qui p̄pellunt platos seu
capitula ad s̄mittēdū laicis vel
alienādū bona imobilia. *f.* 29

Hic exprimitur causa quare hec cōstitu
tio facta sit. *f.* 30

Hec p̄hibitio solū h̄z locū i reb⁹ imo
bilib⁹ 7 iuribus ecclēsie. *f.* 31

Jura incorporalia inter imobilia in
dicantur. *f.* 32

Modi s̄missionis prohibite in textu
numerati. *f.* 33

Pena platos 7 clericos cōfaciētiū. *f.* 34

Propter delictū domini terra potest
interdictio subiici. *f.* 35

Que exigētib⁹ pedagia 7 guida
gia a p̄sonis ecclēsiasticis. *f.* 36

Quid significant pedagium tribut⁹
ved gal census pensio. *f.* 37

Clerici imunes sūt i reb⁹ q̄s nō dese
rūt cā negocij: s̄ si cā negocij dese
runt imunes non sunt. *f.* 38

Cui d̄z satisfieri d̄ tali t̄nsgressioe. *f.* 39

An c̄ptores redditū clericor⁹ vel rez
eisdem p̄uilegijs vti possint. *f.* 40

Quis dicat⁹ p̄prie negotiator. *f.* 41

An clerici teneat⁹ vedēdo fruct⁹ de p̄
bēda si fiat statutū q̄ si q̄s vedat te
neat⁹ d̄ar duos d̄arios regi 7 c. *f.* 42

Que his qui cōcedūt rep̄salas cō
p̄sonas ecclēsiasticas. *f.* 43

Nota penas tā cōcedentiū i ecclēsiis q̄
vrentium contra tales p̄sonas. *f.* 44

An hec pena habeat locū si cleric⁹ p̄n
cipalis debitor cap̄t⁹ ē cui⁹ occasio
ne rep̄elate sunt p̄esse. *f.* 45

Que sunt p̄e sone ecclēsiastice cōn q̄s

nō debēt cecedi reprefalie .f. 3
¶ An pōssit cecedi p cedito clia vni^o di
ocelū pē clicof alit^o dyocelis .f. 4
¶ An p istā decretalē corrigat illud .c.
quo cecidit reprefalie qñ ciuitas vidi
care negligit qd a suis i xbe fēz ē .f. 5
¶ Quid si .j. mensem fuerit ecclesiastica
piona pro alio pignozata .f. 6
¶ De impediētib^o officiū cuius
cunq; iudicis ecclesiastici .f. 40
¶ An trū talis pena sit in pūata psona 7
quid de clerico sic agente .f. i
¶ Que sunt cause que spēdant ad foruz
ecclesiasticū .f. 2
¶ De expellētib^o reassigre bñficia
7 dñētib^o citatos romā ne va
dāt .f. 4i
¶ Quid si qñ ētinz laicū citatū romā .f. i
¶ Quid si essent alibi citati .f. 2
¶ Quid si citat^o pcurat se capi p platur
ecclesiasticū .f. 3
¶ Quid si detineat mulieres reglē .f. 4
¶ Ad penam excomunicationis icurrē
dam sola captio sufficit .f. 5
¶ An tales qui p uat bñficiis obtētis: eti
am ad obtinēda sint inhabiles .f. 6
¶ Iste suspēnsiones sunt sciēde qā etiaz
occultos ligant in foro pñiali .f. 7
¶ De pcutiente religiofū vel con
uerfū .f. 42
¶ An conuerfū ecclesiariuz seculariū gau
deant tali priuilegio .f. i
¶ Quid si quis percutit vnum de frō
ordine sandi ffrancisci .f. 2
¶ An mandās occidi clericū 7 mori
ens añ reuocationē tūc icurrat ex
cōicationē qñ nūci^o mādātū exeq^o .f. 3
¶ Qualit itelligat enozmis iudicē .f. 4
¶ De impediētib^o officiū visitatoruz
monialiū seu canonicaz .f. 43

¶ An debeat pcedere monitio ipedimē
tū vel econ vt sit loc^o huic pene .f. i
¶ An sufficiat monitio generalis .f. 2
¶ De doctozib^o q sciēt docēt illos
q dimiserūt hitū sue rligiois .f. 44
¶ Quid si monach^o habet domū iuxta
scholas 7 audit in domo sua .f. i
¶ Quid si monach^o non vult exire: an
possit expelli ex scholas .f. 2
¶ Quid aget doctoz si n pōt expelli .f. 3
¶ De strahētib^o matrimoniu in
gradu sanguinitatis .f. 45
¶ Quid si qñ dēbat cū hñte maritū vel
iudea vel pagana vel cognata spi
rituali vel legali .f. i
¶ Quid si qñ dēbat .j. gdu sanguini
tatis vel affinitatis cū dispēfatione
pape .f. 2
¶ Quid si qñ dēberet ignorāt i grantia
facti pbabili nō affēfata .f. 3
¶ Quid si qñ ignorabat ius vsq; ad quo
rū gdu extēderef phibitio .f. 4
¶ An ambo ligēf si solū vn^o strahētuz
scienter straxit .f. 5
¶ Quid si i grāt dēxit a pncipio postea
superuenit notitia .f. 6
¶ Quid si dēxi cū ea quā credebā san
guinea: in vitate nō erat .f. 7
¶ De his qui per vim vel metum
extorquent absolutionē ab excō
municatione .f. 46
¶ Quid si iusta erat excōicatio .f. i
¶ De q suspēfione loquat^o hic text^o .f. 2
¶ Quid si excōicatio ē p metū extōta .f. 3
¶ Quid si quis intulit metū tñ iudex pp
ter h noluīt absoluerē .f. 4
¶ Quid si nō excōmunicat^o intulit me
tum: sed alius .f. 5
¶ An in pedito casu excōicat^o 7 ce. iur
rit hāc penam si ali^o p eo vel eius
nomine

- nomine metum intulit. §. 6
- Q**uid si absolutor qui per metū absoluerat postea ratū habuit. §. 7
- Q**uid si quis non inferat metū in corpore s; p penā amissionis rez. §. 8
- Q**uid si spulit per vanū metū. §. 9
- Q**uis dicat iust? mer? §. 10
- Q**uō cognoscat vtrum metu publice potestatis aliquid gerat. §. 11
- A**n metus cōminate excōis sit censendus iustus. §. 12
- S**icut requiritur metus q possit cadē i cōstātē viz ita reqrit vol? q possit cadere in prudentissimum. §. 13
- D**e spellantib? celebrari in loco interdicto. §. 47
- Q**uid si episcopi cōpellant. §. 1
- D**e quo in dicto h loq? text? §. 2
- Q**uid si occultum est q locus sit interdictus: tamen cleric? scit. §. 3
- Q**uid si prohibeat ex cōicator exire nō a missa s; ab aliis diuinis officiis. §. 4
- D**e qua admonitione loquit? tex? §. 5
- Q**uid si faciūt celebrari in suis oratoriis. §. 6
- A**n tpe in dicti possint cāpane puluari propt? p dicationē vel capitulū congregandum. §. 7
- I** publice excōicati et in dicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat? aliam incurrunt excōmunicationē. §. 8
- A**n ligatus plurib? sententiis possit vna absolutione absolui. §. 9
- D**e sepeliētib? hereticos. §. 48
- D**e grauantib? electores eo q noluierint eligere eos pro quib? rogati sunt. §. 49
- Q**uid si episcopi hoc faciant. §. 1
- Q**ue dicantur p sone ecclesiasticę. §. 2
- A**d quos spectat electio d iur cōi. §. 3

- A**n preces inducant symoniam. §. 4
- S**atus specialis in quo percutiēs laicū est excōmunicatus. §. 5
- A**n grauantēs eos qui noluerunt presentare illum pro quo rogati sunt sint excōmunicati. §. 6
- D**e mittētib? cardinalibus in clauū positis gratia electionis pape nūciū vel epistolā. §. 50
- D**e rectorib? ciuitatū in qb? fuerit celebranda electio pape qui faciūt seruari cōstitutionē ordinatam. §. 51
- M**ortuo papa rector ciuitatis illi? v3 prestare iuramentū q ordinē illius cōstitutionis obseruabit. §. 1
- P**enas quas incurrit si non facit diligenter obseruari. §. 2
- D**istricte precipit? prelati ecclesie et p dicatorib? vt exhortent? clez et populū p electionē pape orandū. §. 3
- Q**ue sunt illa ad que tenet? dñs ciuitatis in qua morat? papa facere obseruari. §. 4
- A**d cardinales in electione pape nō citantur: sed expendantur per decē dies: sec? in aliis electionib?. §. 5
- A**n si cardinales aliq sint ita abientes q nō possent veni? infra terminū .io. diez. Alij statim an pstatū finitū possint ad electionē pcedē. §. 6
- A**n aliq cardinalis nō debito tpe expedit? possit agere de pceptu. §. 7
- Q**uid si isti presentes essent pauciores qz tertia pars. §. 8
- Q**ue sit necessitas q cardinalis possit habere duos fuitores in clauū. §. 9
- A**n cardinalis p infirmitatē possit voci renunciare et rediens iterum admittatur. §. 10

An cardinalis veniens post diem in
 cluſure octauū teneatur vitaz ſicut
 alij agere in pane ⁊ aqua .ſ. ii
Abi debeāt uenire cardinales quā
 do papa moritur in mari .ſ. iz
Quid ſi electio pape ſit facta in ciuita
 te interdita .ſ. iz
Cardinales tenēt eligē idoneū .ſ. i4
Quid ſi laicū illitteratū eligāt .ſ. i5
Nota cautelam adhibendam circa cō
 ſuetudine .ſ. i6
 de his qui vocantur ad dirigen
 das moniales ⁊ ce .ſ. 52
Qui ſunt iſti q̄ poſſunt incurrere hāc
 excomunicationem .ſ. i
Quid ſi vocarentur mulieres contra
 facientes .ſ. z
Ihec pena etiam ſe extendit in electōe
 illorū que viuūt ſicut canonici ſecu
 lares .ſ. z
De electoribus ⁊ electis ad regim
 inis romę .ſ. 52
Ratio quā facta ſuit hec aſtitutō .ſ. i
Pene quas tales incurrunt .ſ. z
Ciuēs romani poſſunt eſſe ſenatores
 dūmodo non ultra annum .ſ. z
De magiſtris ⁊ ſcholaribus bo
 nonienſibus adductibus hoſpi
 tia aliorū ante adductionis tēpus
 ſine licētia ipſorū .ſ. 54
An locatores incidant in hāc excom
 municationem .ſ. i
An hec aſtitutio aſtringat locatorem
 ad locandū ſecundo anno .ſ. z
An hec aſtitutio in aliis ſcholarib⁹ ſit
 ſeruanda ſicut bononie .ſ. z
An ſufficiat episcopo bononie facere
 legi per ſcolas .ſ. 4
An hec aſtitutio ſit late ſuue .ſ. 5
An hec conſtitutio extendatur ad ſcri

ptores .ſ.

6

De participante cū excoīcato a
 papa in diuinis .ſ. 55

Quinq̄ requirunt ad hoc: vt hec pe
 na habeat locum .ſ. i

De participante cum excoīcato
 nedū a papa: ſed a quocunq̄ in
 crimine .ſ. 56

Ihoc intelligit de excoīcato poſt lata
 ſententiam .ſ. i

Quid ſi participat in locutione orōne
 dormitione .ſ. z

Ihic intelligitur de conſilium dante
 directe .ſ. z

De his qui procurant q̄ ſerua
 tores dati ſe intromittat de his
 que eis non licet .ſ. 57

Conſeruatores dāt a papa: ⁊ ſolū co
 gnoſcunt de manifeſtis iuriis .ſ. i

Qui dicantur conſeruatores .ſ. z

Quid ſi negetur offenſa notoria .ſ. z

An conſeruatores poſſit punire offenſā
 inferendam .ſ. 4

Quid ſi ppter ignorantiam ſe intro
 mittunt de nōn manifeſtis .ſ. 5

An tales contrafacientes ſint etiā ſu
 ſpenſi a beneficio .ſ. 6

An alius q̄ papa poſſit dare iſtos cō
 ſeruatores .ſ. 7

De eo q̄ ſingit aliquē caſū ppe
 quez iudex vadat vel mittat ad
 aliquā mulierē p teſtimōio .ſ. 58

Quare ſuit facta iſta aſtitutio .ſ. i

Quid ſi volentes ire volunt .ſ. z

Quid de matre tutrice filiorū .ſ. z

An hec pena habeat locum in iudice
 laico .ſ. 4

Si quis procurator vlt pars nominat
 aliquā mulierē in teſte ad finē hūc:
 vt iudex vadat vel mittat ad eam
 eſt

est excommunicatus. §.

5

An eo ipso q quis fingat contra istaz
cōstitutionē sit excommunicat⁹. §. 6

De eo qui absolutus fuit in arti
culo mortis cessante causa vt pre
sentet se illi a quo fuerat absol
uendus. §.

59

Quomodo intelligitur omode. §.

i

Propter iustum impedimētū potest
quis absolui ab alio q̄ ab eo a quo
fuerat absolueudus. §.

2

An illa absolutio que conceditur p̄p̄
iustuz impedimētū ⁊ cetera habeat
locum in excommunicatis alia rōne
cōiūda q̄ per manuū iniectionē. §.

3

Eum quis absolvitur ab excommunica
tione debet satisfacere iuxta propri
as facultates. §.

4

Atrum legati de latere possint absol
uere iniicientes manus violentas
in clericum. §.

5

An in aliis casib⁹ r̄seruatis pape pos
sint legati absoluere. §.

6

An absolutio ab excommunicatione possit p
procuratorem peti. §.

7

De rectoribus ciuitatum qui fa
ciunt statuta per que quis com
pellatur soluere vsuras. §.

60

Paria sunt aliquid facere per viā ⁊ di
rectam vel indirectam. §.

i

Generatores debent compelli ad pro

ducendum in iudicio libros rationū
per cenuram ecclesiasticam. §.

2

Quod predictus casus est specialis in
quo quis compellitur producere ra
tiones contra se. §.

3

Quod appellatione ecclesiastice cenlu
re intelligitur excommunicatio suspē
sio interdictum. §.

4

Quid si dicat vsurarius vel heres su
us se non habere libros rationum
vel perdidisse eos. §.

5

Quid de herede vsurarij qui non scri
psit rationes in libro. §.

6

Juramentum factum super seruando
iniquo statuto non valet. §.

7

Quid de statuto qd est bergomi. §.

8

Quid si fiat statutum q nullus pro
vsura recipiat nisi duos denarios
pro libra in mense. §.

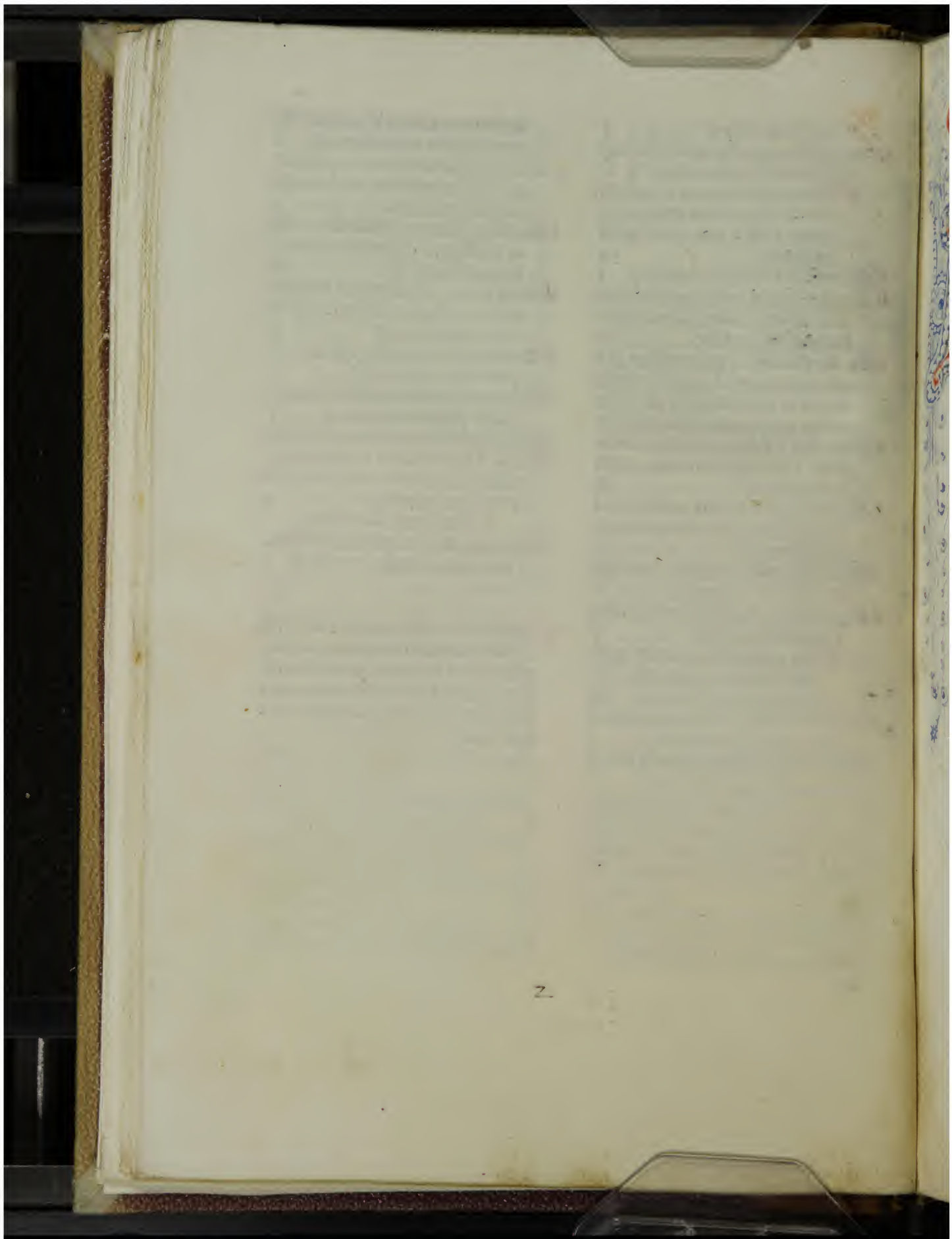
9

Excommunicatio tertio.

Quidam casus in quibus percutiens
clericum excommunicatus est. §.

i

Explciunt tabule operū vtilissimoz
s. restitutionum vsurarum. ⁊ excommu
nicationum reuerendi fratris Ifranci
sci de platea bononi. ordinis minoruz
peritissimi in vtroq̄ iure ac in sacra
theologia.

2.

Incipit op^{us} restitutionū vultissimū
a reuerēdo in Christo patre fratre
Ifrāscō d platea benoniēse ordinis
minoz diuiniq^{ue} vbi predicator exi
mio editum.

Restitutio primo.
Quia restitutio sit
d necessitate salutis.
Rūdeo fm Sco.
i quarto. di. 15. ar.
2. q. 4. §. i. i p. n. q.
hic: qā sicut auferre alienū ē peccatū
mortale: et cōtē preceptū diuinū ne
gatiuū. s. nō furtū facies. ita et tenē
alienū. Et ideo sicut necessariū est
suare precepta negatiua: ita necessa
riū est nō tenē alienū iūto dñe: et p
pñs: vel adu statim reddē: vel statiz
velle reddē cū fuerit opportunitas.
Unde est restitutio necessaria: vt pl
quedā satisfadionis: nec generalit
accipiēdo satisfadionē nec spāliter.
Generalit enim accepta reddit pro
peccato equalens ei in quē peccat.
Non sic ista restitutio: quia absq^{ue} oi
redditione pro peccato posset reddi
proximo qd suū est: sicut in mutuis
reddis creditori absq^{ue} omni satisfi
dione ptinente ad reconciliationē
peccatoris. Cōsimilr nō ē satisfadō
spālis que est tertia pars penitentie:
quia de congruo requirit restitutio
ante omnē partem penitentie: sicut
cessatio volūtatis in adu vel facto a
peccato. Sed satisfadō que est ltia
pars penitētie nō requirit añ alias
duas partes pñe: imo sequit contri
tionē et cōfessionē vt iniūda a sacer
dote. Restitutio enim non iniūgit

a sacerdote: sed a lege diuina: et est
simile in aliis peccatis si teneretur
Adulterā restituere viro suo: nō est
nisi cessare a peccato: vel a tñgressi
one hui^{us} precepti. non mechaberis.
Et illud precedit omnē partē pñe
accepte: et ideo sicut tenēs adulterā
non est capax pñe sed irrisor: et ideo
si talis veniat ad pñiam addit pecca
tum peccato. Ita et detinens alienū
voluntate et facto: dū talis non est
capax alicuius partis pñe. Ihec ipse
ad litterā. Concor. Pandu. in 4.
di. 15. et Alen. in sum. li. 5. ti. xix. di
cens q restitutio ē de necessitate sa
lutis: qā est adus iusticie cōmutatiue
Ad obseruandū autē iusticiā omnes
tenēt. Ideo quilibet teneat ablate
iniuste ad restitutionē. Unde Aug.
in epistola ad Macedoniū. et habet
.i. 4. q. 6. c. i. non remittitur peccatū
nisi restituat ablatū: si restitui potest
Ihec Aug. Et si non potest restitui
debet redditio fieri in equiualemti: si
sit possibile. c. ne lite pendente. c. 2.
Si tō equiualemt reddi nō possit:
teneat qui damnū intulit restituere
qd potest ad arbitriū bonoz viroz
Ihec ille. Quid si precipit a cōfessore
vt statim restituat. Rūdet Ifran. de
mar. in quarto. q si non facit: mor
talit peccat: quia preceptum de non
retinendo rē alienā obligat semper
et ad semper.

Restitutio secundo. s. quis teneat ad
eam. Quero quis teneatur ad resti
tutionē. Rūdeo fm Sco. in 4. di.
15. et fm Ric. ibidē: q dānificans: tā
pūcipalis q fautor tam bonorum
anime q corporis q fortune et fame

i

Unde primo videtur de dānificatib⁹
in bonis anime. Secundo de dāni
ficantib⁹ in bonis corporis. Tercio
de dānificantib⁹ in bonis fortune.
De restitutione dānificantū in
bonis anime.

20 Quid si aliquis retrahit aliquē a re
ligionis ingressu. Rndet **Sco.** in 4.
di. 15. ar. 3. q. 1. in pñ. q si abstrahit
aliquē iam obligatū ad religionē:
intelligo obligatione professionis:
tenet ad restitutionē. scilicet agere q ille
redeat. Sed si aliquē dīpositum ad
intrandū retrahit ne intraret: quia
interest inter habere et ppe esse: nō
tenet ad tantā restitutionē religiōi
ad quantā si fuisset in religione: sed
tamē ad aliquā restitutionē: vtputa
ad aliquā inductionē aliū equiva
lentis ad ingressum istius religiōis
et hoc intelligendū ē si aliquē rēxit
intentione dānificandi religionem
Si autē intentione cōsulēdi vtilitati
prope sine fraude: nō tenet religiōi
s in primo casu. Et hoc tenet plone
quā rēxit: vt in pñationib⁹ et aliis
bonis spiritualibus et equipollentia
bonis illis in quib⁹ illū retrahendo
dānificauit. **Concor.** **Asten.** in sum.
li. 5. ti. 29. Tūc facit animo dāni
ficādi: qñ ingrediēs volebat legare
bona sua religioni. **Itē Ric.** in 4.
di. 15. ar. 5. q. 4. dicens q retrahēs
vilem psonā religioni ab ingressu
eiusdē intentione dānificandi reli
gionē: tenet illi religioni ad intesse
ad arbitriū bonorū viroz. Si autē
hoc faciat n ppter hoc: sed vt cōsulat
vtilitati sue sue tēporali sue spūali
nō suggerēs aliquod falsū nec in

fraudē: nō tenet religiōi ad aliquā
restitutionē: s psonē cui⁹ profectum
spūalē impediuit. tenet in spūalib⁹
facere restitutionē quā potest. **Ifrā.**
vero de mar. in. 4. dicit. Quid de
illo q impediuit aliquē ab ingressu
religiōis. Rndet q tenet cū efficacē
inducere ad hoc vt meli⁹ a quo rē
xit eum. Sed si qd exire faciat aliq
personā de religione: vel impediāt
ingressum dicit q d3 seipsum dare
pro illo: vel pcurare equiualemē:
vel facere quod in se est.

De his qui induxerunt aliquos ad
peccatum.

3 **Q**uātrū inducēs aliquē ad peccatum
cōsulendo: suadendo: rōgādo et cetera
teneat ad restitutionē. Rndet **Sco.**
vbi s. ar. 2. q. 1. q sic. modo sibi pos
sibili. scilicet inducendo eū ad pñiam effi
cacē et ad actus virtuosos. et si sola
inductio nō sufficiat: quia facili⁹ est
puertere: q3 puertere: tenet et per se
orādo: et per aliorū orōnes pcuratas
impetrare sibi puerfionē: et p alios
pñatores efficaces: dū tñ illis non
prodat peccatū occultū alterius. Et
per hoc patet quātū peccatum est et
periculū: aliū sollicitare et inducē ad
peccatū: qā potest vix digne restitu
ere: cū volūtate iā allectā ad peccatū
vix possit pñationib⁹ et aliis multis
viis reducere ad vītutē. Ratio hui⁹
satis p3: cū vītutis bona sint maxima
f3 **Aug.** pmo retractationū. Plus
dānificat qui in istis dānificat: q3 q
in quibuscūq aliis. Et p dñs plus fm
iusticiā tenet ad restituēdū pñmo
quātū sibi possibile ē. **Idem Asten.**
li. 5. ti. 29. qui querit vtrū dānificat
aliquem

in bonis anime teneat ad restitutionem. Et rñdet q sic multo magi q dñificas in bonis corporis vel in bonis extiorib: q bona anime sūt multo meliora illis. **¶** In. 6. q. i. c. sūt plurimi. dñ. multū dāna morum dī stāt a dānis rez tñaliū: cū ista sint ex nos: illa xō in nobis sint. **¶** Nullū autē dñificare aliū potest in bonis anime nisi dispositiue. s. cū inclinando xbo vel exēplo ad peccandū. **¶** Et ideo talis teneat ad restitutionē. s. cū disponēdo put pōt ad bonū: bono xbo 7 exēplo p eo orādo vel orōes p eo impetrādo. **¶** Idē Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2.

4 **¶** Quid de illo qui attentat pudicitiam. i. castitatem alicuius mulieris: interpellādo eā de luxuria: 7 ei plūdens blando sermone pollicēdo ei maria 7 montes. **¶** Rñdet Jo. de pla. insti. dñ in iuriis. s. iniuria. x. siue cui? q teneat ei adione iniuriar: 7 viro ei: qā ei? pudiciā corūpere tētat. **¶** Similit̃ insectās mulierē 7 post eaz vadens: quocūq; vadat teneat ei iniuriar: qā p pē assiduā ei? frequentia 7 insectationē infert mulieri multaz in famiā: vt. d. s. iniuria. 7 est tex. in. l. itē apud labeonē. s. appellare. 7. s. aliud. **¶** Sec? si nō frequēnt insectet: sed aliqñ grā solacii 7 ludī honesti: **¶** Et hoc verū qñ interpellat de luxuria mulierem honestā. **¶** Sec? si veste meretricali esset induta: qā tunc eaz appellās 7 insectās nō teneat iniuriar d. l. itē apud labeonē. s. si q s x gine. ff. de iniuriis.

5 **¶** Quid de illo q vitupauit aliquem iniuste. **¶** Rñdet Asten. vbi s. s. 3. Tho.

q sicut dignitatē psonē ei? in opinione hominū maculauit p illationē otumelic: sic reparz cū per exhibitionē reuerentie

6 **¶** Virū seducēs vel deflorās virginē teneat ad restitutionē eaz ducendo vel dotando. **¶** Rñdet Ihosti. in sum. in ti. de matrimonio. s. rubrica qñ strahit ver. hec in iudicio. q vbi cā decipiēdi 7 tñ carnalē copulā extorquendi cōsensit aliquis in aliquam: si deceptor vult verā agere pñiam necesse habet illā sine fñdione aliqua ducere in vxorē: vel si hoc nō potest facere debz ei dare viz uenientem vel aliā satisfacere fm Rai. in. c. i. 7 z. de adulte. 26. q. 2. tria. **¶** Concor. Alexander de ales in. z. tractatu de stupro. **¶** Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. **¶** Concor. Jo. de pla. insti. de publicis iudi. s. itē lex iulīa. dicēs qñter puniat stuprū de iure canonico dñ q mulier nō puniē: s. stuprās x gine cogit eā dotare: 7 in vxorē recipere si ipsa 7 p ei? velit. al si nolit cogit solum eā dotare iux ipsi? stupratoris facultatē 7 puelle dignitatē: 7 hita cōsideratione quātū plus rōne deflorationis datura ē alteri viro: aut si stuprator noluit eā recipere in vxorē tunc xberib? castigat? a iudice put ei visum fuerit: ac etiā excoicatus de trudas in monasteriū adur? pñiam **¶** Ihec omnia habēt. c. i. 7. z. de adul. **¶** Et nō q lz hec sit pena legi veteris tñ fm Sco. qñ lex noua cōcordat cū lege veteri est fñada. **¶** Ihec dñ in. 4. di. 15.

7 **¶** Virū confessor q de facto absoluit aliquē quem de iure absolvere non

poterat: teneat ei ad restitutionem. s. notificando qd cu absoluerit n potuit. Rndet Guil. q sic: 7 peccat mortalit fm Ric. in. 4. di. 28. ar. 2. q. 5.

8 **Q**uoniam dñificas aliquē in bonis aie vel corporis ex fraudolento consilio teneat ad restitutionē. Rndet Ric. i. 4. di. 15. ar. 5. q. 2. q. sic. Et dicit qd appellatione fraudolenti consilii continet malū consiliū datū ex ignorātia: quous bonū consiliū dare crederet: si homo debitā diligētia nō adhibuit ad sciendū: quia ignorātia cōsa ppe doli est. di. i. c. sepe.

9 **Q**uid de clerico q teneat ad officiu 7 ex negligētia vel lascivia illud pretermittit: an teneat ad restitutionē. i. vt redicere tēat: cū dñificauerit se in bonis anime. Rsten. li. 6. ti. 21. dicit fm Henricū qd si aliqs dimittat aliquā horā ex industria sine necessitate: mortalit peccat. sec⁹ si ex obliuione. Qñ tñ illā negligentia recolit: teneat supplere vel illud qd omisit vl equalit. Sed p mū cōdo meli⁹. Inno vero in. c. i. d celebratione missarū dicit. Nideat qbusdā q siue ex necessitate siue ex voluntate: vel etiā ex negligētia accurata pretermittat cleric⁹ officiu ad qd tenebat: nō qd vlterius peccet si officia omitta nō redicit: s. pñia ē ei indicēda de peccato omittiōis. Tñ satis est ueniens q sacerdos in eo ei pñiaz imponat: in quo deliquit. s. in dicēdo eadē officia que omisit. s. si in hoc nō crederet ei pscere mutabit ei in aliā pñiam. Idez dicit Hostien. Nisi esset tanta multitudo officii reficiendi qd quasi esset impossibile reficere. ff. de re. iudi. l.

impossibiliū. ex de pad. c. si.

10 **Q**uid de illo q fecit pñiam sibi iniū dā in peccato mortali: vel ieiunauit in peccato mortali vel pretermisit ieiuniū vel premissit audire missam vel fregit qdragesimā: an teneat ad restitutionē reficiēdo omnia ista: 7 an sit sibi iniūgēdū p pñia q reficiat Rndz Ric. in pmo. sui quolibz. q. 20 q nō. Concor. Sco. in. 4. di. 15. tractans de pñia. i. de satisfactione scia in peccato mortali. 7 dicit qd nō pōt satisfactio extior fieri d vno peccato ita q remaneat ille satisfaciēs in alio peccato: 7 pbat qd placaret deuz: 7 tñ esset inimic⁹: 7 quo ad hoc oportet satisfactioes esse diuidas in voluntate saltē habitualit: lz nō in effectu nec in voluntate tūc adualit. Sz ista snia vñ nimis dura cōn peccatores: 7 occasio maioris obstinationis. Si eni vere iste hodie penitēs 7 humiliter recipiēs satisfactiōē: puta ieiunium triū diez: cras reciduet in peccatu mortale 7 de illo nō penitēs fa die ieiunat qd sibi ipositū est. Si dicas qd ieiuniū istud se diei nō est aliqua satisfactio extior magna est occasio inducēdi hūc iā lapsū vt fa die non ieiunet. Et p dñs addat nouū peccatū mortale: quia tñsgrediendo pñia a sacerdote receptā: vñ peccare mortalit: cū sit tñsgressio pcepti ecclesie 7 vicarii dei i isto adu. Ex hoc possz formari talis ratio si post lapsū 7 añ pñiaz nouā nō exequatur pñiaz pstinā sibi impositā: peccat mortalit nouo peccato. Igif si exequatur bñ facit: qd facit adū obediētie: s. nō facit adū obediētie: nisi inquātū illud ipositū est sibi

est sibi ut pars satisfactionis. Ergo
dico sine prejudicio quod qui semel se
penitet et recipit penam vel satisfactionem
non indignam sibi impositam ab ecclesia:
clauis non errante. Quotumque postea
recidit non tenebit nisi ad illam
unicam satisfactionem implendam et si eam
impleat in caritate melius est: quia non tamen
solvit penam sed meretur. Sed si impleat eam
voluntarie ex caritate solvit penam: sed
non meretur gratiam. Si autem ipsa a deo
exigatur ex caritate solvit quidem penam
sed ipse non solvat. Et in primo quidem
est satisfactio simpliciter: quia reconciliatur
et placatur. In secundo autem est satisfactio
quod voluntaria redditio: sed non simpliciter:
quia nec reconciliatur nec placatur. In tertio
est satisfactio ultimum quod non exigit ulterius
penam. Ex hoc membro sequitur quod si
magna parte satisfactionis impositae
expleat in peccato mortali: et post
iterum penitet de peccato non est iterum
imponenda satisfactio pro primo peccato
de quo satisfecit sed ex caritate. sed tantum
de novis peccatis que fuerint causa
quod satisfactio fuerit mortua. Et si ar
guas fuit mortua: quod non fuit satisfac
tio. non sequitur nisi in tamen quod non est sa
tisfactio reconciliatur et placatur in ami
citia. Et si arguas igitur non est satisfac
tio non sequitur quia sufficit deo quod aliquis
voluntarie solvat penam debitam ad
punctionem peccati commissi quia sufficit
quod multo magis videtur satisfactio: quod
pro in actibus humanis. Si enim alicui
offense in regem correspondeat poenitentia sed
legem abscissio manus et isti etiam in
uito abscidat manus satisfaciunt: et regi
satisfecit sufficienter quia secundum iusticiam non
debet ab eo exigere ultimum penam: et tamen non

recipit eam in gratiam et amicitiam. **Nota**
magis possit sufficere pro punitione culpe
si aliquis debitam sibi penam infligeret
sed non ad gratiam vel amicitiam iudicis
offensi. Ex tertio membro posset dici
quod si talis propter novum peccatum in quod
recidit daretur ante totam penam
sibi impositam impleret penam in infer
no temporalis pena correspondente illi
que non fuit hic soluta post aliquod
tempus non puniret aliquam penam pro illis pec
catis pro quibus fuit ista pena imposita
sicut et de veniali: quia moriens in pec
cato mortali simul cum veniali non pu
niret eternaliter pro veniali ut dicitur
inferius: et eodem modo in proposito ex quo
enim sed plenam iusticiam punitionem semel
est imposita pena temporis istius de pec
cato de quo penituit vere: nunquam isti
pro isto peccato debent nisi pena tem
poralis et ista soluta: nulla. sed debet.
Quid de sacerdote. **Notandum** sacerdos
qui promisit dicere 20. missas videtur
sive appellatas beati Gregorii decem
personis separatim satisfaciat dicendo solum
20. an vero teneatur dicere pro quolibet
istorum decem quibus promisit dicere 20.
et si dicat solum 20. pro omnibus decem
teneatur ad restitutionem et satisfactionem
et supplementum aliarum omnium: quasi
dānicās in bonis anime istos quibus
promisit vel mortuos eorum. **Notandum**
Donatus in 4. di. 45. ar. 4. q. 2. dicit
hanc questionem querens cui magis plene
suffragia: an ei qui magis meruit: an
ei pro quo spiritualiter fuerit. et respondet quod aliquo
rum opinio fuit ut propositum quod suffragia
ecclesie sive spiritualiter sive generaliter facta:
magis plene ei qui magis meruit: et po
nunt exequi sicut si candela accendatur

ii

corā dūte nō tñ p̄bet sibi lumen: s̄
etiā alīs : 7 eis qui melius vident
mai⁹ lumē p̄bet. exēplū etiā ponunt
in lēdione que tñ valz si legat oib⁹
in cōi q̄tū si in spālī: 7 plus valet assi
stenti qui meli⁹ intelligit etiā si pro
alio legat spālī qui min⁹ intelligit
Si ḡ ita est i lumine creato multo
magi in sacro: etiā si ita ē in lēdione
quō nō in orōne: absq; dubio ita di
cunt. **E**t si obiciat. cōis mos ecclie
rūdet q̄ hoc qđ spālī ecclie magi
facit p aliquo: nō est p̄ hoc q̄ ma
gis illi p̄sint sed quia libenti⁹ facit
homo p eo quē diligit spālī: 7 ma
gis animat ad faciēdū. **N**ā si istud
esset notū simplicib⁹ nō ita libenter
facerent suffragia. **S**ed istud nō cre
do: quia sicut dicit **R**ugl. de cura p
mortuis agenda. q̄ sepultura valet
in loco sancto p̄ orōne sanctorū q̄
orāt p eo ad cui⁹ tumultū memorat
amplius suffragia sunt ad solvendū
penā siue reatū s̄ plus est satisfacere
pro debito multoz q̄ vni⁹ 7 facilius
satisfit p debito vni⁹. ḡ plurib⁹ indi
gent suffragiis duo q̄ vn⁹ sol⁹. **S**i
ḡ diuidūt inf eos vterq; habz min⁹
ḡ nō videt q̄ eq̄liter se extendāt ad
omnes. **E**t ideo dicēduz q̄ illud nō
est simile: q̄a ibi lumē totā spēm rei
in se defert ad oculū: 7 simili lēdio
totā similitudinē vocis: s̄ nō sic est i
solutione sicut est in aspectu 7 cōside
ratione: q̄uis enī duo creditores eq̄
liter possint 7 simul vider vnū aux
nō tñ potest eq̄lī solui duob⁹: sic in
telligendū est in pposito qđ p suffra
gia fit. **N**ā refert. **A**trū fiat pro plu
rib⁹ an pro vno: 7 ideo distinguēdū

est hic q̄ suffragia ecclie aut fiunt
in cōi: aut in spālī: si in cōi p̄sint ei
magi qui magi meruit 7 prodesset
aliis cōditionib⁹ parib⁹: q̄a nō tantū
dignitas: s̄ etiā necessitas cōsiderat:
7 sic p̄bant p̄me rōnes. **S**i autē fiat
in spālī: ei magi p̄sint p quo fiūt: 7
sic p̄bant omnes rōnes sequentes.
Concor. **R**ic. in. 4. eadē di. 7 ar. 7
q. q̄ dicit. **A**trū suffragia facta pro
plurib⁹ tantū p̄sint cuilibet quantū
si fierent pro illo solo. 7 rūdens ad
istā qōnē dixit ppositiū 7 sui seq̄ces
q̄ suffragia facta p plurib⁹ tantum
profunt cuilibet q̄tū si fierēt pro illo
solo: nisi q̄ sibi maior reuerētia fierz
sicut accensa candela p pluribus 7
lēdio lēda p plurib⁹: tantū quēlibz
iūuat quātū eū iūuarēt: si p illo solo
candela accēderet vel lēdio legret
Sicut enī spirit⁹ existēs in qualibet
parte sui loci cuilibz tñ p̄s est totus
sic spūale bonū plurib⁹ cōicatū a quo
libet totū habet. alias enī recipienti
multos ad p̄icipationē bonoz suo
ruz: sua bona opa essent min⁹ vtilia
qđ falsum est: cū talis receptio opus
sit caritati. **A**lii dicūt cōtrariū q̄a si ita
esset: vt dicit opinio p̄dicta: ille qui
pro vno defundo tenet dicere vnā
missaz 7 vnā p alio si diceret vnā
pro illis duob⁹ cuilibet solueret illō
ad quod sibi tenet. **I**deterea bonū
finitū quod sufficeret ad plenariā li
berationem vni⁹ aie de purgatorio
sufficeret ad purgationē oīuz aliaz
ad equalē penā obligataz. **I**deterea
cōsuetudo ecclie essz inutilis que suf
fragia aliqui facit p spālīb⁹ personis
que oīa falsa sunt. **I**te p hac opione
facit. 17.

facit. i. 7. propositiones de causis. ois
 virtus vnita plus est infinita q̃ virtus
 multiplicata. i. vehemētioris est virtu-
 tis: vt pz in comēto. Ergo suffragiū
 cōmunicatū plurib⁹ minoris est vir-
 tutis respectu cuiuslibet q̃ si ad vnū
 solū esset vnitū. Tenēdo g̃ hanc opi-
 nionē quā tenet ip̃e Ric. non obstat
 si dicas q̃ cū plura sunt suffragia p
 diuitib⁹ q̃ p pauperib⁹ melioris cō-
 ditionis essent diuites q̃ pauperes
 cō illud Math. 5. Beati pauperes
 spiritu 7 cetera. quia rñd̃ idem Ric.
 q̃ suffragia p sunt defunctis 7 p viā
 satisfactōis 7 solationis: eo q̃ p
 caritatē amunē q̃libet de bono alte-
 ri⁹ solat. Primo mō suffragia scā
 puta p viā satisfactōis spālī p vno
 tm̃ mag̃ p sunt illi q̃ aliis: imo aliis
 nō p sunt de lege coi. Scōdo modo
 adhuc mag̃ p sunt illi q̃ aliis si ca-
 ritatē habēt equalē: q̃a ceteris parib⁹
 mag̃ gaudet q̃libet de bono suo q̃
 alteri⁹: tm̃ ali⁹ pōt tantā caritatē ha-
 bere q̃ plus solat de suffragio qd̃
 fit p alio q̃ ille p quo fit. Quod g̃
 arguis q̃ melioris cōditionis essent
 diuites q̃ paup̃es cū plura suffragia
 fiant p eis. Dico q̃ nō est incōueni-
 ens paup̃es simpliciter esse melioris
 cōditionis q̃ diuites: q̃uis diuites i
 hoc melioris cōditionis sint iux̃ illō
 prouerbioz. i. 2. Redēptio aīe viri:
 diuitie sue: q̃uis fm̃ glo. ibi p diuiti-
 as bona opera itelligat. Itē nō ob-
 stat Jero. de p̃se. di. 5. c. nō medio-
 cris. vbi d̃r q̃ cū p centū aīab⁹ psal-
 mus vel missa d̃r nil min⁹ q̃ si pro
 vno quolibet ipsaz diceret accipit.
 q̃a rñdet Ric. dicens q̃ abū Jero

nimi debet intelligi de valore p viā
 solationis vt dicūt qdā. Sed tamē
 adhuc nō ṽr vez q̃a plus gaudet q̃
 de bono pp̃io q̃ alioz. Dicit g̃ q̃
 referēdo alioz opinionez ibi loquit̃
 Jero. Itē non obstat q̃ bona glorie
 plurib⁹ cōmunicata nō minuūt singu-
 lis. g̃ a simili nec bona g̃tie. Suffra-
 gia autē bona g̃tie sunt. g̃ q̃a rñdit
 idem Ric. q̃ nō est simile: q̃a gloria
 respiciat oib⁹ vnū bonū cōe 7 p̃ns: s̃
 suffragiū gratie respicit reatū pene
 in singulis diuersuz. Ad exēpla autē
 que p prima opinione adducebant̃
 rñdit q̃ nō valēt: q̃a lumen cādele 7
 vox doct̃oris se cōmunicat p nature
 necessitatē: sed suffragia cōmunicat̃
 per suffragātis intentionē. Ad illud
 etiā qd̃ tactū fuit in qōne. s. q̃ recipi-
 enti multos ad p̃ticipationē bonoz
 suoz: sua bona opa min⁹ essent vti-
 lia. dicēdū q̃ nō sequit̃: q̃a pl⁹ cōfert
 sibi illud opus caritatis in bona sua
 cōmunicādo q̃ sibi dēct̃ et iā quo
 ad pene sue remissionē de fructu bo-
 noz suoz cōmunicatoz: 7 bona etiā
 sic cōmunicata faciēti ea in nullo sūt
 min⁹ vtilia s̃ mag̃ quo ad augmē-
 tū p̃mii in vita eterna. hec Ric. Itē
 nō obstat fm̃ Bona. q̃ oblatio p̃ci
 in cruce eq̃līe prosit: ac si esset oblata
 cuilibet p se: 7 tm̃ pdest cuilibet q̃tū-
 meruit. g̃ oblatio sacrificiū in altari
 pari rōne: cū sit illius oblationis me-
 moriale: q̃a rñdit idē Bona. q̃ q̃uis
 idē sit: nō tamē vtrobiq̃ vniformit̃
 opat̃. Itā in cruce effusus fuit p̃ciū
 in oīmoda plenitudine: s̃ in altari
 hēt effectū dēminatū: cū quotidie
 assumat̃ 7 pp̃t hoc p̃ma oblatio. s. i

cruce non iterat: s. fa iterat: et ideo illa
 non valz rō: qā pcedit ac si esset eq̄lis
 effcā: et itez illa p oib⁹ ē oblata. hec
 autē spālī pōt fieri. **N**ec obstat illd
Sero. q̄ cū p centū aiab⁹ psalm⁹ vel
 missa dicē nil minus q̄ si pro vno
 quolibet dicere accipit: dicēdū enī
 q̄ **S**ero. sicut p̄ ex adductis loquit̄
 q̄tū ad meritū faciētis: nō quantūz
 ad vtilitatē ei⁹ p quo fit. hec **B**ona.
Concor. **T**ho. in. 4. di. 45. l3 archi.
 aliū dicat in. d. c. nō mediocrit̄. i gl.
12 **Q**uid de dñis spālīb⁹ qui dānādis
 vltimo supplicio denegāt sacramētū
 pñie: et eos sine p̄fessione occidi faci
 unt. **R**ndeō p̄cipit eis ne hoc faciāt:
 sed petētib⁹ p̄mittāt cōfiteri et p̄cipi
 tur ordinari⁹ vt eos moneant et si
 necesse fuerit ecclesiastica cēlura cō
 pellere nō emittāt. alia autē restitu
 tio hic fieri nō pōt: nisi q̄ erit anima
 taliū dñoz p aia taliū occisoz sine
 pñia vt in. c. i. de p̄nu. et remisi. de.
De restitutione dānificatiū i bonis
corpōis.

13 **Q**uero ad qd̄ teneat dānificās
 aliquē i bonis corpōis. **R**ndit
Sco. in. 4. di. 15. q̄ aut intulit vlti
 mū dānū. s. mortē: aut dānū aliq̄
 ciē vltimū. i. cū mortē. et illud est du
 plex. s. remediabile et irremediabile.
 exēplū homicidiū est irremediabile
 et mutilatio: qā impedit ex toto adū
 humanū q̄ p̄petit homini s̄m illud
 mēbrū: puta abscidit manū dextram
Irremediabile siue curabile vt vulne
 ratio vel alia lesio curabilis. **S**i in
 mutilatione: hoc dupliciter vel quia
 enormis que ex toto ipedit aliquem
 adū humanū q̄ p̄petit hōi s̄m istam

partē amputatā: vt in amputatione
 man⁹ dextre vel nō enormis. i. non
 ipediēs adū humanū: vt ē āputatio
 digiti vlt⁹ partis ei⁹. **P**ro p̄mo dāno
 .s. vite ablatione regularit̄ in multis
 coitatib⁹ statuta est lex talionis. s. vt
 homicida moriat̄ et rōnabilē qā hoc
 nō solū p̄petit legi **M**oisi: s. etiā nālī
 rōni et approbatū et cōfirmatū in lege
 euangelica **M**ath. 26. **O**mnis qui
 gladio occidit: gladio pibit. et p̄ cōs
 vbiq̄q; lex talis de vita p vita red
 dēda est statuta iuste. de hoc **R**odo
 vt dic̄ **A**sten. in sum. li. i. ti. 22. q. 4.
 in p̄n. de hoc etiā in sum. cōfessoz li.
 2. ti. 6. q. 2. d3 homo patiet̄ soluere
 istā penā: q̄ si aliū nō sit sibi statuta
 null⁹ d3 sibi inferre mortē: qā null⁹
 d3 ē homicida sui sine spālī p̄cepto
 dici: s. expedit sibi q̄ exponat vitam
 suā in omni cā iusta: vtpote contra
 inimicos ecclesie et p̄ restitutione fa
 cienda illi cui⁹ vitā abstulit: q̄ si tāta
 restitutionē nolit facere: nō pōt oīo
 esse immunis sine restitutione. **S**icut
 quidā fatui absoluit homicidas nō
 eis oñdentes restitutionē nēcio icū
 bētē: q̄i facili⁹ possit p̄nsire hōicida
 q̄: vt ita dicā bouicida et canicida:
 quia si occidisset bouē p̄ximi sui vel
 canē nō absolueret sine restitutione
Tenēt q̄ ad restitutionē spālē faciē
 dā equalentē vite quā abstulit sicut
 pōt esse equalētia in talibus nec hoc
 solū: s. si infectus sustētabat aliquos
 .s. patrē et matrē vel p̄p̄nquos tene
 tur intersector omnib⁹ illis ad tantā
 restitutionē q̄tā illis abstulit p̄ inter
 fedionez illi⁹ p̄fione: et qā vix posset
 aliquis digne recōpēlare p̄ actiones
 illud

illud quod abstulit homicida etpe
 diret simplicit anime talis q soluet
 per passiones volutarias vel patiet
 susceptas vt. s. occidat p homicidio
 ideo optime a comunitatib⁹ pui
 sum est vt occides occidat. **Idē Ro**
 vt dicit **Asten.** in sum. li. i. ti. 33. q. 4
 in pn. 7 de hoc etiā in sum. con. li. 2
 ti. 63. q. 3. In alia dō dānificatiōe
 in corpore. s. in mutilatione enomi
 vel non enomi omuniē non est sta
 tuta in ecclesia restitutio nisi pecuni
 aria: 7 illa dō correspōdere nō soluz
 dāno qd incurrit qd p mutilationē
 pro toto tpe futuro quo viur⁹ esset
 qd mēbro isto absciso: s. etiā expēlas
 expositas in curatione. et de iniur. 7
 dam. da. c. i. 7 sumis exo. c. zi. vbi dī
 Si pauerit alter primū suū: 7 ille
 mortu⁹ nō fuerit s. iacuerit in lecto:
 qui pauerit: opas ei⁹ 7 expēlas in
 medicos restituat vlē placationem
 ipsi⁹ legi que req̄reret etiā si nō esset
 talis mutilatio. Itē dō correspōdere
 restitutio solationi ipsi⁹ afflūti: qā
 ppetua est sibi desolatio de tali mu
 tilatione. **Idē** enī est pōderāda mu
 tilatio paupis q̄ diuitis: qā magis
 indigebat parte abscisa ad victum
 necessariū acquirendū: quia plus fu
 isset vltus pte illa ad sibi necessaria
 procuranda. l3 ex alia parte sit aliq
 dditio pponderās. s. dignitas psone
 s. hoc paz ē respedu pme dditionis
Concor. Lan. in. 4°. di. 15. qui dicit
 q dānificās aliqū in mēbro corpo
 ris: puta mutilādo: tenet ad restitū
 tionē p cura medici p̄soluēda p vi
 du assequēdo quo caret p̄p mēbrū
 mutilatū toto tpe vite sue. vt in. c. i.

de iniur. 7 dam. da. 7. ff. ad. l. acqui.
 l. qua adione. Itē tenet ad solati
 one afflūti: 7 q humiliet se sibi. vide
 etiā de hoc **Asten.** in sum. li. 5. ti. 29
 qui allegat dictū **Sco.** Itē dicit spe.
 in ti. de iniur. 7 dam. da. s. sequit. 7
 s. nūquid dices. Sed nūqd p libero
 hoie occiso pōt agi acq̄leat. Rndeo
 sic: 7 cū libez corp⁹ non recipiat esti
 mationē. vt. ff. si qua. pau. fe. di. l. pe
 agef ad mercedes medicorū 7 alias
 expēlas factas in curatione. **Asten**
 etiā estimatio operaz qd⁹ pat occisi
 caruit 7 cariturus est: aut estimatio
 libertati. vel cicatricū vel mēbroz ei⁹
 ff. de iniur. l. ex hac lege. 7. ff. de his
 qui deiecerint vel effuderint. l. si.
Concor. Ric. in. 4°. di. 15.

Quid si statim obiit nec aliqū ipse
 in medicis fūde sunt. Rndet idem
 spe. vbi s. q tunc estimabūtur ope
 quib⁹ pater occisi caritur⁹ est: vel si
 pater occisus ē: estimabit heres opas
 illas quas amisit 7 habere potuit tē
 pore vite sue: puta quia erat cerdo
 vel pellipari⁹ vel mercator vel aduo
 catus.

Quid si nullā habuit artē. dicit idē
 vbi s. q estimabit iteresse. vt ar. ff.
 de libe. cā. l. si. 7 ar. ff. de vsu. l. arbo
 rib⁹. s. de illo.

Sed vsq ad quod tēp⁹ estimabūf
 opere qd⁹ caritur⁹ est. Rndit idem
 q vsq ad tēp⁹ quo verisimilit⁹ ē illū
 occisūz viuere potuisse iux estimatio
 nem legi. ff. ad. l. fal. l. i. l. hereditatū
 pputatione. 7. ff. de tñfacti. l. cū hi.

Sed quid si quis occiderit i necessi
 tate ienitabili. i. gfa sue defensionis
 mortē aliē euitare nō valens suum

occidit vel mutilat iuasore. Rndit sic
tex. dicit i de. i. de homicidio: q nū
lam penā iurrit nec irregularitatē:
7 dicit ibi glo. vt qā sic artatus erat
q fugere nō poterat: nec se clamore
vel aliē iuare: nā defensio siue pū
latio iūrie est de iure nālī: vt insti. d
iure nālī gentiū 7 ciuili. s. ius autē
gentiū: dūmō fiat cū moderamine
inculpate tutele: quod moderamen
sistit circa tria: videlz in fādōz qū
tate. in tps cōgruitate. 7 in necessita
tis euitabilitate fm glo. in. l. i. c. vñ
vi. pmo q in fādōz qualitate d
esse paritas: vt equa lance 7 equo
modo 7 adu cōgruenti resistat. An
offensus sine armis nō potest cū ar
mis offendere nisi aliud suadeat vi
riū inequalitas. An si pugn' vnus
pl' potest qz cnsis alteri: licitum est
ense percutere: vt ibi vult glo. ff. de
penis: qā defectū viriū pōt supplere
cū iuuamine armoz. s. sumit enim
iuuēis potētiō: sene siue adolescēs ad
labores corporis supportādos. l. aut
datū. s. qūq. Et ibi loquit glo. ff. d
penis. 7 de renūtiatione. c. i. 7 sanus
potētiō: infirmo. E. de men. val. l.
i. li. ii. Quid si quis insultauit me
cum baculo 7 ego cū peremi cū gla
dio: an puniar. Bal decidit p theori
cam glo. d. l. i. c. vñ vi. q aut insul
tat' poterat se aliter defendere: 7 pu
nif: aut nō poterat: 7 tūc nō punif.
Et eodē mō dicit de eo qui insulta
uit me sine aliquo genere armorū
volens mibi dare maxillatā manu
vacua: ego ne s accideret: cū non de
beā expectare me pū percuti. vt dic
glo. in. d. l. i. cū gladio pemi: nam si

poterā me aliē defendere tē punior
quia nō seruauī modū defensionis
s fuit excessus nimis vltra terminos
defensionis 7 vindictā assumpli. Si
autē stet q aliter euadere nō poterā
quā cū vituperio paterer: 7 tūc nō
punior. Rā si hoc licet ppter res de
fendendas: vt. d. l. i. multo forti' ppe
psonā 7 corp' nostrū quod ē digni'
vt. l. in seruoz. s. fi. ff. de penis. In
dubio autē. An potuerim me aliē
defendere. s. sumit q sic inf pares:
sec' inter impares ppter inequalitatē
viriū: vt d idū est. An multe circū
stantie ponderāde sunt: vt aliter nō
in. d. l. c. de sicariis. Sed quero an
quis teneat aufugere. Rndet q sic:
cum sibi nō nocet 7 alteri pdest. l. z
s. itē variis. ff. d aqua plu. ar. Ifallit
vbi infert violētia circa res ad eaz
occupationē vel destructionē. quia
fuga traheret secū periculū circa res
l. z. s. si quis aut. ff. de ui 7 ui. arma
7. l. i. c. qn liceat sine iudi. se uindi.
Secūdo fallit ubi infert violētia circa
psonas: 7 fuga effz periculū allatura
puta quia inimic' est sibi ad spatulas
7 itendo tergū ad fugā posset de
facili uulnerari. ff. ad. l. acq. l. sciētā.
s. qui cū aliter. Tercio fallit quādo
fuga importat piculū honoris: quia
honor ē oī lucro pferend'. l. iulian'.
7 in glosa. ff. si quis omīssa cā testi.
Dixi fo q moderamē sistit i tps
cōgruitate: nā d incōtinēti flagrāte
adhuc maleficio violētie: inuasor re
pelli. l. z. s. cū igif. ff. de vi. 7 vi. ar.
7 hoc est vez d violētia illata psonē
in qua uidet fieri ad defenzā: ne ite
rato pcutiat si fiat incōtinēti. l. si ex
plagis

plagis. *§. tabernari*. ff. ad. l. acq. 7. c. olim. de resti. spoli. Si autē fiat rixa sepata 7 sic nō incōtinēti: tūc vī fieri ad vindictā: ideo nō licet. vt nōt gl. in vbo repellere. in. c. significasti. de homicidio. Si tñ pūssus insequat pūssorē fugiētē: 7 cū pautiat mitius puniet. *§. tāq̃ culpabilis*: nō tāq̃ dolosus: quia difficillimū est iustū obtēperare dolore. l. si adulteriū. *§. iperatoz. ff. de adul.* Sed quero cū nō de beā expectare me pauti: cū nullo re medio tollat illata pūssio: vt nōt i. l. si quis puocat. *§. de appellati.* 7 l. in bello. *§. fieri. ff. de capti.* An de beā expectare aliquē actū fieri ab offēdente. glo. dicit q̃ sic. in. d. l. i. vt armis insultari clamore 7 minis terri. Inā oīa ista preuenire nō possū quia incertor rixe est ille qui potest ipune offendi. l. si ex plagis. *§. tabernari*. ff. ad. l. acq. An aut mine sint sufficiētes aliter sufficiēs met⁹ terror glo. tāgit in. l. met⁹. ff. ex quib⁹ cau. maio. 7. is. q. 5. c. i. 7 bar. in. l. metū. *§. eo.* dicit q̃ sic: si est homo q̃ plueuit exequi factō: aliē nō vt sic ex personis hominū facta pensēm⁹. l. i. *§. si quis impator male.* Bal. dicit q̃ vbis cōn vba ē resistēdū: nō ad manus 7 ferrū veniēdū. Ad qd facit qd nōt spe. in. ti. de accusa. *§. iste. v.* qd si vocaui te latronem 7 hoc nisi mora esset periculū allatura: vt quia forte minator expectabat forios veniētes quib⁹ resistere nō potuisset: quia tūc licet añ tēp⁹ occurrere. l. i. *§. qñ li. ff. in. vindi. 7 ceta.* Dixi tertio q̃ moderamen consistit circa necessitatis cui stabilitatē: nā moderate 7 ad defensi-

onē diciē fieri qd ex necessitate fit: vt. d. l. sciētia. *§. quia cū aliter.* ff. ad. l. acq. nec curam⁹ equalitatē vbi non possum⁹ cūtare necessitatē. Inā necessitas facit delictū pbabile 7 excusabile qd aliter nō esset. ff. de manu. testa. l. qui potuerūt. cessante enim necessitate: dī poti⁹ offēnsio vel vindicta q̃ defensio. vt inuit gl. in dca. l. z. *§. vñ. vi.* In dubio autē: an q̃s intelligat pautere ad defensam vel vindictā. dicit bal. i. d. *§. tabernari*. q̃ scilicet dū es in actu pcutiendi percutio te pus: 7 tunc est ad defensam. *Sec⁹* si pcutio etiā incōtinēti postq̃ me percussisti: qā tūc dī ad vindictā nisi facere ne iterato percuteres. Si vō nō apparz que percussio precesserit: in dubio psumit culpa ei⁹ qui puocauit. l. i. puocauit. *§. cū arietes.* ff. si quadru. pau. se. di. Et ibi dicit Bal. q̃ insultat⁹ in dubio psumitur fecisse ad sui defensionē: p quo vide glo. in. c. significasti. el. 2. de homicidio. 7 p Inno. in. c. si vō. de sniis excoicationis. Et adde q̃ vbi est licita offēnsio est illicita defensio. s. d. 3. equo animo tolerare: vt in glo. tenz in l. vt vim. ff. de iurciuran. 7 hoc est clarū vbi inferē a publica persona. vt a iudice vel executore iusticie suū officiū exercēte. l. qui restituere. ff. de rei ven. 7 l. si quis missus. ff. ne ius fiat ei. 7 l. nō videt. *§. qui iussu.* 7 in glo. ff. de regl. iū. 7 ideo licite captū a familia potestatis ricalcitrātē 7 resistētē licet familie in sbsidiū occidē l. si seru⁹. *§. de his qui ad ecclesiam pfugiūt.* 7 l. quēadmodū. *§. 4. ff. ad. l. acqui.* Idem etiā vbi insertur licite

a priuata persona: ideo nō licet filio resistere patri corrigenti: nec seruo dñio. l. nec quanq̃. §. oīnari. ff. de offi. pcon. 7 lega. **C.** de emēdatiōe seruoz. 7 de emenda p̃ximi. l. i. nisi esset nimia seuitia: q̃a tunc licet eis officiū iudicis implorare si fiat seuitia cōi officiū pietati. §. de his qui sunt sui vel alieni iur s. §. si. **Itē Alex.** de ales in tertio sup illo p̃cepto. nō occides. dicēs q̃ q̃dā distinguit necessitatē euitabilē 7 inuitabilē. Si sit necessitas euitabilis q̃ possit aliunde euadere: nō occidēdo: 7 occidat est homicida. alias sec⁹ put dicit **Augl** sup **Nath.** cū aliquis ab homine occidit multū distat: utrū vlascendi cupiditate fiat sicut fit ab inimico: vel iniuste aliquid auferendi sicut a latrone vel obediendi ordine sicut a iudice: vel euadēdi vel s̃uēniēdi necessitate. p̃mo casu hōicida ē. 2⁹. nō.

18 **Q**uero cū in crimine lese maiestati. ex sola scia quis teneat ubi reuclauerit ut. l. quisquis. **C.** ad l. iulianā. maiestatis: **N**one q̃ quis sciat tñ nō pōt probare an cū puniēs sit homicida. **R**ndz **Jo.** de platea insti. de public. indi. §. publica autē iudicia. q̃ sic. naz illud quod dī q̃ ex sola scia quis tēf intelligit qñ scia est p̃babilis p. l. q̃ accusare. **C.** de edendo. **A**d quid enī teneat quis reuclare quod nō potest probare: certe nemo teneat se s̃biicere tormētis que hoc casu dilatori infliguntur. l. 2. **C.** ad l. iulianā maiestatis nec s̃biicere se squalori carceris. **C.** d̃ accusa. l. si. **N**ulla enī est culpa in dī scrimine vite se nō ponere: ut voluit glo. in. l. neminē. **C.** de infamib⁹. q̃

q̃ solū audiuit 7 non reuclauit quia probare nō poterat imunis est a de licto per textū in l. nostris. in fi. **C.** de calūnia. 7 idē dicit **Aluissē** **Sal** in quodam suo asilio quod incipit. Quāq̃ ablata sint multa 7 pulchra: qui dicit. **A**ssessores euntes per officia: 7 occidētes homines p̃pter solū non reuclare secretū nō p̃babile oēs sunt homicide: 7 per oīs tenent ad restitutionē: de qua s̃: quia visus videt velit. vel nolit auris audit velit vel nolit: quia sensus 7 primi motus nō sunt in ptate nra: ut nōt glo. in l. i. §. ius nāle. ff. de iusti. 7 iu. in vbo coniugatio.

19 **Q**uero an seditiones 7 aspirationes que fiunt tota die in ciuitatibus: ubi sunt partialitates: p̃ quas aspirationes vna pars aspiat aduersus alia deponēdā 7 statū assumēdū cadāt in crimen lese maiestatis ut sic bona publicē: 7 alie pene. dēa. l. quisquis. **C.** ad l. iulianā maiestatis vēdicēt sibi locū. glo. voluit q̃ sic in l. fallaciter. **C.** de abolu. in vbo p̃dita. alia glo. voluit cōfiriū in. l. 2. ff. codē in vbo in vbe. **S**alict⁹ acordat i. d. l. fallaciter. q̃ si hoc sit ut cruat ciuitas de subiectione imperii vel pape: tunc ē crimen lese maiestatis: Si autē fiant propter deponēdū regētes: tunc est crimen seditionis: q̃d l̃ sit capitale nāliter vel ciuilit̃er fm additionē psonaz ut nōt in. l. i. **C.** d̃ seditio. tamē non infligit omnes penas pro crimine lese maiestatis ipositas: nisi fieret in vbe romana. ut in. d. glo. 7 ibi per **Andream** de perusio.

20 **Q**uid autē si quis amittit p̃ditionē cōi vnū

con vnū ex istis tyrānīs italīe qui ho-
die regnant: nūqd habeat locū pena
lese maiestatis. Rndet idē vbi s. aut
nō recognoscit supiorē: 7 nō habet
locū: 7 de eo vt de pīncepe est iudī-
candū. ar. eoꝝ que notāt doctores i
l. hostes. ff. de capti. Aut recogno-
scit vt quia est vicari⁹ imperiū: 7 tūc
l3 crimē lese maiestatis habeat locū
l. i. s. cui⁹ ne opera. ff. eo. nō tñ pena
incapacitatis extendit ad filios vt
d. l. eoꝝ. fm saly. in d. l. quilibet. Et
ad l. iulīā maiestati.

zi **Q**uid de legib⁹ statuētib⁹ fures oc-
cidi. Rndz Sco. in 4º. di. 15. q. sunt
iniuste: 7 per oīs occidētes sunt ho-
micide. Ad argumentū scoti vicēdū
q. lex vet⁹ penā talionis dedit: s. lex
euangelica nullā statuit penā. R et
autē naturalis penas statuit: 7 ideo
lex euāgelica nō punit illū: s. lex na-
turalis: 7 hoc est quod dicit nouis
superueniētib⁹: que pīnēt ad legem
nouā. vetera pūcietis: que idicāt lex
vet⁹: 7 comedetis vetustissima vete-
rum. i. vt emini quibus pīnēt ad
legē naturālē. hec sententia habetur
in. z. p. petri. Jo. di. 39. in 7. p. cepto
vbi tenet q. licet occidere furē. Raz
fm q. habet in 22. q. 5. c. si nō licet.
Et intitulat Aug. in pmo de ciui.
di. qui dicit q. his exceptis quos lex
iusta generaliter vel specialiter iubz
occidi: quisquis hominē occiderit cri-
minis reus erit. que aut sit lex iusta
ipse determinat in libro d. libero ar-
bitrio: q. breuiter nulla nisi que: vel
que descendit a. l. diuina: sicut p. clus-
siones p. adice a p. incipiis p. adicis:
vel que p. cordat legi diuine: vel ad

min⁹ nō discordat de materia. vide
per i. hosti. in lum. li. i. ti. 22. q. 4. in
p. n. qui allegat Rodonēz. Itē vide
in lum. con. li. z. ti. 6. q. 3. Ad p. poli-
tum lex diuina absolute p. hibuit ho-
minē occidi: 7 nulli licet inferiori in
l. superioris dispensare. Et go nulla
lex positua p. statuēs hominē occidi
iusta ē si in illis casib⁹ statuatur: in q. b⁹
de⁹ nō excipit. Excipit autē in multis
vt patet in exo. s. blasphemia homici-
dio adulterio: 7 multis aliis. hoc aut
videt nisi furto adiūdū fuerit homi-
cidū vel in reuel in p. sumptione vel
p. tēpt⁹ iudici. vel frequētia: vel huius
modi: tē videt posse occidi: vt ponit
gl. p. uēbioꝝ. 6. sup. x. bo 7 liberabit
se. null⁹ igit iuste l3 legē occidit vbi
si lex positua i. ligat homicidiū: si nō
excipit ille casus a dō p. hibēte homi-
cidū: imo lex diuina voluit furē pu-
niri pena pecuniālī 7 nō pena mort.
Concor. Randul. 7 etiā lex humana
ciuilis. s. generalis: nisi in frangente
pacē 7 stratā: qui pōt etiā p. quinqz
solidis suspēdi. vt in decima collati-
one de pace tenēda. s. si quis quinqz
solidos.

22 **Q**uid de p. posito lictore siue spicula-
toꝝ cui p. cipit interficere lata s. nia p.
iudicē. Rndz Alex. de ales vbi s. q.
si sentētia iudicis exp. mat erroꝝ vel
iniusticiā nō tenet cū interficere: sed
tenet facere qd in se ē ut liberet ino-
cētē. quod si nō possit credit nō pec-
care. tūc enī iputabit iudici nō p. posi-
to: 7 in hoc casu ualet illa auctoritas
Ille facit cui⁹ auctoritate sit. Aug. i.
li. i. de ciui. dei. Non ille occidit qui
ministrū oꝝ iubēti sic adminiculū

gladii. 22. q. 5. miles: ubi dicit glo.
sup. & bo imperii. q. ratione mādati
exculatur aliquis etiā si cō sciētiaz
faciat. ex de offi. dele. iudi. pastoralis
§. quia vero.

22. **Q**uid d. dominis terraz q. excecant
vel mutilāt homines ppter leprores
ceruos: 7 huiusmodi animalia: que
capiūt cō eoz volūtātē. Rndz. Rstē
in sum. li. 5. ti. 29. q. mortaliter pec
cant: 7 si faciunt libidine vidide aut
amore huiusmodi animalū: aut libi
dine venandi huiusmodi animalia
que nulli sunt hominis: aut si ppter
vnicū adū hoc faciāt: cū nō debeant
ita seuerē pcedere: nisi cō puetos
ad talia. Credo etiam q. si sit puetu
do loci illi: q. p vno adū infligatur
tanta pena puetudo est iniqua: nec
obs ruanda: 7 obseruantes eā mo. ra
liter peccant.

24. **Q**uid si de domo tua deiectum vel
effusum est aliquid ppter quod paf
me mortuū est vel corp meū debili
tatum: an mihi tenearis ad expēsas
medicor. Rndz. spe. in ti. de iniur. §.
sequit. h. Quid si de domo tua. q.
sic pte possum petere operas quibus
carui 7 caritur sū: vt. l. i. §. i. 7. l. pe.
ff. de his qui deie. vel effu. 7. ff. de
acti. 7. obli. l. ex maleficio. §. is q.

25. **Q**uid si equ tu calce me percussit:
an tenearis mihi in expēsas medi
cor. vide. j. §. 156.

26. **Q**uid si quis pecunia accepta remit
tat iniuriā nunquid intelligatur re
misisse adionē iniuriar. Rndz. spec.
in ti. de accusatore. h. quid si vulne
rat. q. nō: quia ex iniuria due nascū
tur adiones: 7 actio de vna pōt agi

de altera: vt. ff. de edicti. fur. l. si pro
fure. §. i. 7. ff. de iniur. l. pctor. §. si. vñ
imittit actio iniuriar: nō autē expēse.
27. **Q**uid si aliquis paret aliquē
iniuste in seruitutem redigi. Rndet
Rsten. li. 5. ti. 22. fm Ric. q. dānifi
cans aliquē iniuste in sua libertate. s.
iniuste pcurādo eū in seruitutē redi
gi: tene se facere seruū pro eo si non
potest eū aliē restituere libertati: nisi
forte esset talis editio persone que
intulit dānū: q. hoc nōbilitē redun
daret in cōis boni pēiudiciū quo ea
su nō tenet se facere seruū: quia vt
dicit. ff. de regl. iur. libertas inestima
bilis res est.

Quid de medico imperito ex cuius 28
culpa ignorantia vel negligētia mo
ritur infirm. vide. j. §. 89.

**De restitutione dānificatiū i bonis
7 pmo de restitutione raptor.**

Restituere tenet manifest 29
raptor 7 si restituat vel de
restituendo caueat in vita
vel in morte ad pñiam 7 ad sepultu
rā admittit. Sed si in vita cauere
nō vult cū tñ possit: 7 in morte non
pōt. Clerici illi sepulture interesse nō
debēt: nec elymosinā accipere. aliter
clerici cōsfaciētes vel eius criminis
participes sunt deponēdi ppetuo ab
ordine 7 bñficio irrecupabiliter: qd
intelligit sine licētia pape f3 Anto.
de but. hec habēt p ter. in. c. z. ex de
raptorib. Rnd. g. fm Anto. d. butrio
q. nō satisfaciēti de dāno rapine vel
securitatē nō pstanti in horrore deli
cti denegat sepultura nō solū illius
peccati: s. alioz pñia: quia nō remit
tit peccatū nisi 7 cetera. 7 illud Jacobi
defleat

et flet peccator et cetera. Circa quod
crimen nota tres casus: quia si raptor
durat in stumacia satisfaciendi usque
ad mortem: et penitentia sibi denegatur
quousque in vita perseuerat in stumacia.
In articulo autem mortis paratus est
satisfacere vel cauere: et tunc non dene-
gat ei penitentia: nec corpus Christi:
nec sepultura: penitentia tamen non est ex
toto fructuosa. quantum ad penam temporalem
purgatorii: Clerici non debent infesse
sepulture: nec elemosinas ab eis re-
cipere. Et ex isto nota intellectum re-
gule. Non remittitur peccatum. et cetera.
Quia autem non restituit quia non vult et
procedit regula: aut quia non potest:
et sic eius cessante culpa dimittitur.
Tertius casus est quando fuit in culpa in non
restituendo in vita: et non potest in morte
dum tamen iterum remittitur peccatum quo
ad penam eternam: non quantum ad penam
temporalem purgatorii: nec quantum ad
penam ecclesie: quia eius sepulture cle-
rici interesse non possunt. vide Alex.
in. 2. Concor. Non. i. su. i. de raptoribus

De restitutione furis et cetera.

Restituere tenetur fur re cum
fructibus preceptis: et qui preceptis
potuissent: et si res pereat:
perit sibi: et ad restitutionem tenetur. isti
de obli. que ex delicto nascuntur. §. furti
et l. in re furtiva. ff. de rei. furti. et per
furto manifesto tenetur fur ad quadruplum.
pro non manifesto vero ad duplum: ut
insti. de obli. que ex delicto nascuntur
§. furti pena. que pena etiam de iure
canonico peti potest licite. i. 4. q. 5. c.
si. in gl. vlti. nisi sit furtum domesticum
a filio patri factum: vel ab uxore mari-
to: ut. ff. de penis. l. respiciendum. §. furta

domestica. et l. si quis uxori. §. i. et 2.
ff. de fur. In foro tamen scientie sunt voces.
quis tenetur stare decet? quod sibi restitu-
atur simpliciter cum omni damno sibi ex ta-
li furto secuto.

Sed utrum necessitate famis vel nu-
ditatis liceat furari. gl. dicit quod sic in
et. 2. ex de fur. sicut licet occidere cum
se aliter tueri non potest. ut in de. i. de
homicidio. Hoc enim casu necessitatis
multa alia prohibita procedunt: et precipue
usus rerum. tali enim tempore omnia sunt
communia de iure naturali et civili: ut isti. de rerum
diu. §. i. et 2. et non. 44. di. sicut hi.
Unde talis non dicitur in dolo qui
vitur re communi: quia poterat credere in
tali necessitate dominum premissurum et
peccaret mortaliter si negaret. ut. d.
et sicut hi. 28. di. pasce. et in casu mo-
nachus potest facere elemosinas sine li-
centia abbatis. Concor. Ric. in. 2.
di. 2. ar. 2. q. 4. addens quod nullum
ius posituum posset statuere quod tempore
necessitatis non liceret furari: quod tamen
proprie furtum non dicitur: quia furtum est
detractio rei aliene. tempore vero ne-
cessitatis detrahatur res facta propria iure
naturali quod fortiter est positum: quia
est imutabile: ut insti. de iure naturali
§. si naturalia quidem. nam ius naturale
potest tollere positum: sed non est contrarium
Concor. Monal. et addit quod si necessi-
tas non esset magna restituere debet
et agere penitentiam de furto. ex de furti.
c. si quis. in glo.

Utrum liceat furari causa pietatis re-
usurarii vel auari ut infiat elemosi-
na. Respondet Alex. i. 2. i. tradatu huius pre-
cepti: quod furari alienum ut de furto sub-
ueniat aliis peccatum est. Illa vero

auētras **J**ob. 29. p̄ebā molal imā q̄
ardētib⁹ illi⁹ auferēbā p̄dā. intelligi
tur de iudiciib⁹ quoz̄ inest: vt fures
puniant⁹: 7 furta restitui faciāt.

De nouē generib⁹ fautoz̄ qui obli
gantur in solidū.

Sequit⁹ videre de restituti
one damnoz̄ circa bona
fortune. **U**nde **Ric.** in. 4.
di. 15. ar. 4. q. 4. dicit q̄ nō tm̄ ille q̄
exautor est: dānificat iniuste 7 ad
restitutionē tenet in solidū: s̄ etiam
omnes participātes in illo crimine
ad restitutionē tenet in solidū. **P**ar
ticipare autē ducit nouē modis q̄
his s̄ sub⁹ atinent s̄m **Ric.** **Alex.** de
ales. **Sco.** in. 4. di. 15. q. 2. ar. 2. 7 v.
2. 7 **Alexādrū** d̄ alexādria 7 **Donal**
Iussio filiū s̄ensus palpo recursus
Participās mut⁹. nō obstat. nō ma
nifestans.

Primo iussio. **I**lle enī q̄ iubet fieri
principalior causa videt⁹ q̄ erequēs:
est enī causa p̄ma: 7 sicut dicit⁹ p̄ma
propositione de causis. Causa p̄ma
plus influit sup̄ suū causatū q̄ secūda
Unde s̄m **Alex.** de ales in. 4. in tra
ditiu restitutionū. p̄nceps qui p̄cipit
subditis vt faciāt furtū vel rapinam
tenet ad restitutionē: nisi ille qui ra
puit restituat: q̄a ille facit cui⁹ autori
tate fit. **U**nde **Moth.** 2. mittēs ihe
rodes occidit omnes pueros q̄ erāt
in bethleem. **N**ā occidisse dicit⁹ qui
p̄cepit occidi: nec valet argumētū q̄
nihil habet de furto vel rapina: q̄ n̄
tenet: q̄a l3 nihil habet: tm̄ tenet: q̄a
fuit in causa furti vel rapine. **Q**uid
si pater p̄cipiat filio: 7 magister disci
pulo quē tenet s̄b virga q̄ rapiat vlt

fures. **R**endet **Alex.** de ales vbi s̄. q̄
tetur restituere: nec fili⁹ vel discipul⁹
tenetur obedire magistro vel patri.
Done q̄ amic⁹ p̄cipit amico paupi
q̄ rapiat vel fures vñcūq̄ possit vt
diues fiat: an teneat ad restitutionē
Rendet idēz vbi s̄. existimo q̄ nō rōe
qua p̄cipit: q̄a nō habet auctoritatē
p̄cipiendi. **N**ā p̄ceptū suū nō habet
vim p̄cepti: s̄ poti⁹ interpretandū est
filiū absq̄ illo filio alias nō fecisset
vt. j. p̄ime dicit⁹. 7 ideo iubēs occi
di ch̄ristianū p̄ assassinos ē excoicat⁹
p̄ncipaliter 7 tenet ad restitutionē:
de qua dictū est s̄. s̄. i. de restit. dāni
ficatiū in bonis corporis. vt habetur
in. c. p̄ humani. de homici. li. 6.

Siliū. i. q̄n quis alicui s̄iuluit vt fu
ret vel rapiat tenet ad restitutionē. **34**
vt isti. de obli. que ex delicto nascūt⁹
s̄ inter dū. si ille alias sine suo s̄ilio
nō fuisset furat⁹: vt ibi dicit gl. **E**t s̄3
Alex. de ales. 7 **Alex.** de alexādria.
Ric. 7 **Sco.** sec⁹ si fuisset alias factur⁹
i. fuisset in firmo p̄posito furadū illd̄
nec pl⁹ nec min⁹ facit p̄pter s̄ilium
sibi datū. **N**ā **Job.** 12. **A**dducet s̄ili
arios in stultū finē. **N**ec **Alexāder.**
Et hoc habet locū tā in traditib⁹ q̄
in delictis q̄n s̄iliū est fraudulenter
datū: alias nō tenet: vt in. c. null⁹. d̄
regl. iu. li. 6. vbi dicit regula. nullus
ex s̄ilio dūmō fraudulētū nō fuerit
obligat⁹. 7. l. s̄ilii. ff. de regl. iu. 7 rō
hui⁹ regule colligit⁹ ex canone. i. 4.
q. i. q̄ p̄cipit. 7 in. c. cū olim. de ar
bitris. 7. l. 2. in fi. ff. mandati. 7 isti.
mādati. s̄. tua grā. **N**ā possūt poni
multa exēpla tā in traditib⁹ q̄ in de
lictis s̄3 gl. in. d. c. null⁹. in traditib⁹
ponit

ponit. d. **J**ohel' exēplū i. d. s. tua grā
dicēs puta cū scires eū cui mutuabā
facultatib' labi tu causā tui lucri ido
neū fore affirmasti cōsulēdo: vt mutu
arē quod dicit. **N**otādū cōn p̄sone
tas qui sepe fraudulēter inducūt ad
emendū 7 vendendū sui lucri causa
nā tenet d suo cōsilio fraudulēto. l. fi.
ff. de p̄sonetis. **I**tē in eo qui cōmoda
uit valia vitiosa 7 fraudulēter cōsuluit
vt ponere vinū in eis: 7 hoc fecit aio
vt destrueret vel effunderetur. vt. ff.
cōmodati. l. in cōmodato. **S**tantē nō
sit fraudulētū cōsiliū datū in cōditiōib'
nō tenet cōsulēs: si bona fide cōsuluit.
Itez si aliquis volebat alicui legare
vel donare i testamēto: vel aliud be
neficiū facere: 7 ego odio vel inuidia
mot' cōsului 7 p̄uasi ne legaret vel
faceret tale beneficiū: 7 ex x̄bis meis
mot' est nō facere qd sine x̄bis meis
fecisset: teneor ad restitutionem s̄m
fratrē aluaz p̄ tex. in de. religiosi de
p̄uilegiis. **I**n maleficiis autē semper
est fraudulētū. 7 ideo tenet cōsulens
nō tñ illi cui cōsuluit: s̄ cōn quē cōsili
um dedit. **M**ā si cōsuluit occidi ho
micida est. 50. di. si quis viduā. 7 de
homicidio. c. sicut dignū. 7 ibi vide
plura p̄ Inno. **I**tē si cōsuluit seruo
vt fugeret vel furtū faceret tēf furti
vel serui corrupti. ff. de seruo corrup
ti. l. i. s̄ p̄suadere. **I**tē si cōsuluit vt mihi
fieret iniuria: tenet mihi adione iuu
riaz. de pe. di. i. nō solū. idē vbiq̄
cadat nomē maleficii. hec gl. in. d. c.
null'. **I**tē cōsiliariū ciuitatū quoz cō
silio ep̄s bānīf vel p̄curīf vel p̄secu
tionē patit in de. si quis suadētē. de
penis. **I**tē cōsiliariū ciuitatū i q̄b' sūt

statuta q̄ vsure soluāt: vel solate n̄
repetāt. vt in de. ex graui. de vsis.
7 ideo beati sunt illi cōsiliariū hodie
nis tpib' de quib' dici pōt. **B**eatus
vir qui nō abut in cōsilio ipioz: vel si
vadit nō cōsentit: more illi'. **J**oseph
iusti: de quo dicit: hic nō cōsenserat
cōsilio 7 adib' eoz: s̄ heu pauci sunt
i duniūt etiā q̄nq̄ cōsiliariū in pl' q̄
p̄ncipalis delinquēs. 86. di. tanta.
vbi redarguit p̄sbi q̄ die dñico ante
celebrationē exarabat messes 7 p̄ciē
ei rōe senectutis: 7 cōsiliariū excoicāt
Itē cōsiliariū ciuitatum in quib' sūt
statuta cōn libertatē ecclesie vltra cō
communicationē tenet ad dānū: qd
tñ incurrūt si volūt absolui: vt in. c.
nou. 7. c. grauē. de sen. exco.

Consensus. i. qñ quis cōsentit furi i
furto alias nō furaturo exp̄sso cōsen
su sine quo dānificatio nō fuisset se
cuta. 2. q. i. notū sit. vbi v̄f q̄ faciētē 7
cōsentiētē par pena cōstrigit puta cū
a p̄sde peteret licētia ipune furandi
cōsentit. **I**n p̄mo ad ro. **Q**ui talia
agūt digni sūt morte nō solū qui fa
ciūt: s̄ qui cōsentiūt faciētib'. i. quoz
auctoritate delinquit. vt nōt glo. in
. d. c. notū. 7. 82. di. si quis. vbi d̄r. si
quis ep̄s fornicationē p̄sbroz oya
conoz p̄cio vel p̄cib' interueniente
cōsenserit ab officio suspēdat. **E**t ido
qui cōsentit aliquē spoliari iniuste 7
eiici ab ecclesia sua tenet ad p̄curati
onē vt restituat. vt in. d. c. notum.
Itē cōsecrās 7 cōsentiens consecrari
a symoniacō est suspēsus. i. q. i. de ce
tero. **I**tē incestuosi 7 eis cōsentiētes
sunt ifames. 2. q. 4. cōsanguineoz.
Itez raptōres facultatum ecclesie 7

35

pleniētes tenēf. i. 7. q. 4. omnes.
36 **¶** alpo. i. adulator qñ in tm laudat
 7 strenuū reputat rapiētē vel iuste
 aliis dānificātē: 7 sibi se familiarem
 exhibet qđ multū p̄babiliter p̄sumit
 qđ ex hoc mot⁹ fuerit dānificans ad
 dānificādū: vel ad nō restituēdū dā
 nificato quod intēdebat restituere:
 qđ talis adulatio est qđ dā plenus. qđ
 dī. si inimic⁹. nā vt dī i. l. i. p̄sua dē.
 ff. d. seruo corrupto. nō opz laudādo
 augeri maliciā. **¶** Et **¶** laie. 9. Et crūt
 qui beatificāt populū istū seducētes:
 7 qđ beatificāt p̄cipitati.

37 **¶** Recursus. i. ille apud quē latet latro
 cū spoliis: 7 dūmō habeat spolia in
 potestate sua tenet illa restituere. nō
 dñō. nec ē crimine p̄ditionis redar
 guēd⁹ si spolia furto habita restituat
 imo poti⁹ exequit quod iusticia req̄
 rit: nec ex hoc fidē violat: qđ in turpi
 vcto dōz rescidi fides: vt dicit **¶** laias
 imo si illa recipet cū aio p̄seruādi fu
 ri: vel sibi ipsi esset furti p̄iceps 7 re⁹
 mortis fm legē humanā: p̄pter qđ
 necesse habet illa restituere qđ itelli
 gim⁹ esse sine p̄ditione persone 7 si
 imineret aliquod periculū sibi vt si ti
 meret ne crimē furti sibi iponeretur
 posset illa remittere p̄sone ecclesie. s.
 sacerdoti s̄b sigillo cōfessionis ad re
 stituēdū. p̄ hoc **¶** lai. 3. Rapina pau
 peris in domo vestra. hec **¶** Alex. de
 ales. **¶** Concor. **¶** Ric. vbi s̄. dices qđ ille
 ad quē est dānificatiū recursus sicut
 ad patrociniū p̄stātē. 2. q. 3. qđ cōsen
 tit. vbi dī. qui cōsentit peccatibus 7
 defendit aliū deliquentē maledictus
 erit apđ deū 7 homines: 7 corripiet
 increpatione seuerissima. **¶** hinc etia3

quidā sanctissim⁹ pater ait. Si quis
 peccantē defendit acri⁹ qđ ille qđ pec
 cauit coherceat. 7. 24. q. 3. c. qđ alio
 ruz. dicit. qui alioz defendit errorē
 multo est dānificabilior illis qđ errāt
 qđ nō solū ille errat: s̄ etiam erroris
 aliis offendicula p̄parat. **¶** An nō ē h3
 glo. in de. i. de penis. qđ est quidam
 defensor. i. auctorizator delicti: 7 talis
 graui⁹ punit⁹ qđ agēs d̄ officio dele.
 .c. i. **¶** Est alius defensor qui etiā post
 delictū defendit: puta ipediendo ne
 delinq̄tens ad iudicē veniat exami
 nād⁹: vel puniēdus. 27. q. i. si custos
 facit. 21. q. 5. per totū. vel ne fiat exe
 cutio de offi. dele. ex lris 7 in. c. felici.
 post p̄ncipiū ibi postea receperit
 vel defensauerit. de penis. li. 6. dicit
 tñ ibi gl. qđ nō intelligit si defendit
 ne ledat a priuato se vindicare volē
 ti: vel consanguineis ei⁹. **¶** Itē de illo
 qđ celat rē furtiuā p̄pter qđ ipeditur
 restitutio fm **¶** Donal.

38 **¶** Participas. i. qui iſerēdo dānū assi
 stit coadiuuās dānificātē participat
 in p̄da: qđ talis maximū p̄stat fauo
 rem. 23. q. vlti. si quattuor. ex de ho
 micidio. c. sicut dignū. **¶** Illi autē. hec
¶ Ric. **¶** An **¶** la. p̄mo. p̄nceps tui iſide
 les 7 socii sup. 7 psalmus. si videbas
 furē currebas cū eo. **¶** Drestās qđ opē
 7 auxiliū furto tenet furti: vt insti. d̄
 obli. que ex delicto nascūt. **¶** Interdū
 .l. is qui opem. ff. de furtis. 7. l. nihil
 interest. de sicca. puta fm. dñm **¶** Jo.
 in. d. **¶** Interdū cōmodat sc̄alas vel
 ferramēta ad furtū faciēdū sine qđb⁹
 factum nō fuisset. **¶** Itē tñ qđ soci⁹ deli
 cti dicit duob⁹ modis fm gl. in de.
 .i. de penis. nā qñq3 plures sūt socii
 quoz

quorū nullus est principalior: quāquam tamē
 unus est principalis alter cooperans.
 Quid si plures raptores sunt qui pares
 quā nullus inducit alium ad eundem: nec
 est dominus aliquis alterius: sed quilibet per se
 vadit. Rndz. (Donat. in sum. i. edatu
 restituti. q. si vadit in simul. qui unus
 exercit. quilibet tenet in solidum: quā unus
 sine aliis non auderet ire vel non possit
 dānum inferre: quā in tali casu quilibet iu
 uat alios: et facit eos fortiores: et sunt
 quasi squame sese premittentes: et omnes
 sunt cooperatores. ar. ex homicidio
 .c. sicut dignus. Si vero non iuerunt si
 mul: sed quilibet per se faciebat dānum non
 prouocās alios ad dānum dādū: tunc
 tenet quilibet pro eo quod facit: vel forte in
 utroque casu posset tolerari quod quilibet
 satisfaciatur de his que habuit et educat
 alios pro posse ad satisfaciendum. huius
 opinionis fuit Inno. in. c. sic dignum
 de homi. Sed quod primo dictum est tutius
 videtur. et hoc intelligitur quā unus sine alteri
 adiutorio vel societate dedisset dānum
 alioquin ex eadem eitate. Idem est dicē
 dum in eodem casu cum exercit. aliquis qui
 non est unus dominus facit rapinā. s. quod quilibet
 de illo exercitu excepto principali domino
 tenet pro illa parte dāni quā intulisset.
 Tertium est enim quod dominus qui actor est princi
 palis in solidum tenet.

26. **Q**uartus. i. ille qui videtur alium dānificari
 iniuste et scit quod verbo suo sine periculo
 suo facere posset ut subueniat iniuriarū
 patienti et tacet. **27.** **I**n puerbior. 24.
 Erue eos qui ducunt ad mortem: et qui tra
 hunt ad iteritum liberare ne cesses. hec
 Ric. et Alex. de ales. **28.** **I**n. 26. q. 2. de
 puellis. dicitur eos qui rapiunt puellas
 coopantes et coadiuantes raptoribus

decreuit sancta synodus: ut si quidem
 clerici sunt decidat a proprio gradu: si
 vero laici excoicent. Coadiuuare enim
 est scire reatum cui potest prouideri: et clau
 dere oculos fingendo non videre sicut
 faciunt officiales. Quero utrum teneat
 quis defendere proximum. tex. Ambro. in
 li. i. de offi. et in scriptura. 22. q. 2. non
 inferenda. dicitur. qui enim non repellit a socio
 suo iniuriā si potest tamen est in vitio quod ille
 qui fecit. **29.** **I**n sancto. Moyses cum vidisset
 hebreum ab egyptio patientem iniurias se
 defendit: ita ut egyptium prosterneret:
 atque in arena absconderet. Item Ana
 stasi ad Damalium. 22. q. 3. c. qui potest.
 dicitur. qui potuit obuiare et perturbare
 pueros et non fecit: nihil aliud est quam
 fauere: nec caret scrupulo societatis
 occulte quam manifesto facinori desinit
 obuiare. Item Augustinus. 22. q. 3. c. ostendit.
 dicitur. ostendit propheta in psalmo ubi
 dicit. eripite pauperem et egenum de ma
 nu peccatoris liberate: nec illos imu
 nes esse a scelere quam promiserunt principibus
 Chusum interficere cum pro multitudine
 timeret et posset illos a facto et se a
 consensu liberare. Qui desinit obuiare
 eo possit consentire: et qui iurat non nocere
 intelligitur iurare quod prohibebit ne ali
 noccat. ut. ff. locati. l. in lege. et. ff. de
 re. ob. l. in illa stipulatione. et not. gl.
 22. q. 5. c. de forma. de hoc tamen vide
 quod liter intelligatur in. 5. primo.

30. **N**on obstat. i. ille qui non obstat dānifi
 catibus iniuste cum possit: et sibi ex officio
 incubat et manifesta sit sibi iniuria. 82
 di. error. quod negligere cum possis per
 turbare pueros nihil aliud est quam fauere:
 nec caret scrupulo societatis occulte
 quam manifesto facinori desinit obuiare

et de homici. c. sicut dignū. §. illi aut
 vel fm **S**co. nō obstrās faciēdo resti
 tui ablatū: cū sibi ex offitio ppeteret.
 vñ. 82. di. c. i. dñ. Si q̄s ep̄s fornicā
 tionē p̄broz diaconoz: vel crimen
 incest⁹ in sua prochia p̄ce vel p̄cio in
 terueniēte cōscribit: vñ cōmissū aucto
 ritate officii sui non ipugnaverit ab
 officio suspēdat. 7 i. c. de re. ca. di.
 dñ. Cōsentire vñ errātū q̄ ad resecāda
 que corrigi debēt nō occurrerit. Et
 ideo nō defendēs clericū cū ad eius
 officiū pertinet ne p̄cuiat incidit in
 canone: q̄a fauere vñ q̄ cū possit: desi
 nit manifesto facinori obuiare. dñ sen
 ex. q̄ti. 22. q. 5. administratores. Sz
 vñ q̄s teneat defendere p̄ximū si
 nō sit i potestate cōstitut⁹. glo. in. c. n̄
 inferēda. 22. q. 2. vbi dñ. q̄ nō repellit
 iniuriā a p̄ximo si pōt tā i vitio ē q̄
 ille q̄ facit. Exponit si pōt. i. si ē i p̄ta
 te posit⁹: alias nō tēf. 22. q. 4. forte.
 in fi. Si enī q̄libz teneat aliū defen
 dere: §. si aliq̄s recipet pecuniā p de
 fensione alicui⁹ teneat eā restituere
 qd̄ n̄ ē vez. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. metū.
 §. sed l. 7. ff. de dona. l. si pater. §. i.
 Quilibz tñ licitū est defendere aliū: si
 vult. vt. ff. q̄ met⁹ cā. l. 5. 7 part⁹. Ar
 chi. in. v. c. nō inferēda. dicit q̄ pōt
 defendere si vult. i. si n̄ peccato: s̄ nō
 teneat: si non est in p̄tate posit⁹: nec
 obstat qd̄ hic dñ de Moyse q̄ defen
 dit hebr̄cū ab egyptio oppressū nō ē
 tñ argumētū a minori quasi dicat si
 Moyse hoc faciēdo nō peccauit qui
 ad hoc nō tenebat: multo plus q̄ po
 testatē habet. vide qd̄ nōt Inno. de
 sen. ex. si ho. Sed vñ q̄ q̄libz teneat
 alias crudelis ē. 22. q. 4. ipsa pietas.

vbi dñ. Itē si duo aliq̄ in vna domo
 simul habitaret quā certiss. me scire
 in⁹ ruiturā: nobilq̄ p̄nuatib⁹ illud
 nollēt credere: atq̄ in ea manere p̄si
 sterēt. Si eoz inde possem⁹ eruere:
 vel iuitos q̄b⁹ illā ruinā p̄demōstra
 uim⁹ vt vltim⁹ redire s̄b ei⁹ periculo
 nō auderēt: nili facerem⁹: puto non
 imerito crudeles iudicaremur. **H**ec
 sunt vba Augustini ad Bonificiū.
Alex. de ales in. 7. in tractatu iudici
 aliū p̄ceptoz dicit q̄ l. 3. Moyse hoc
 fecerit ad defensionē ipsi⁹ israelite: n̄
 tñ excedere debebat modū. **E**xcess⁹
 autē fuit in occidēdo: qd̄ p̄ 3 p̄ Augu
 loquētē de Moyse 7 Petro: q̄ dicit
Aterq̄ nō detestabili imanitate: s̄
 emēdabili animositate iusticie regu
 las excessit. Si q̄ peccauit Moyse
 cū adhuc nullā legitimā p̄tate gerēt
 nec diuinit⁹ accepta: nec humana so
 cietate ordinatā. **A**n Math. 23. **V**is
 q̄ accepit gladiū gladio peribit. Acci
 pere enī gladiū vñ cū nulla ē cōstitut⁹
 iudiciaria potestate. **A**n Aug. conē
 faustū. **I**lle vñ gladio q̄ nulla supi
 ore ac legitia p̄tate vel iubēte vel cō
 cedēte in sanguine alicui⁹ aiat. **N**ō
 ob. dictū Ambrosiū in. v. c. nō inferē
 da. q̄a rñdz Alex. q̄ l. 3 n̄ peccauit de
 fendēdo hebr̄cū: peccauit tñ modum
 excedēdo.

Quōd manifestās. i. ille q̄ interrogat⁹ 41
 a iudice vel ab alio: ad quē p̄tinet si
 sciat illū q̄ res acceptas iuste detinēz
 7 celat sciētē: cū tñ sciat se posse sine
 vllō periculo suo rñdere v̄itatē. cū d̄
 furti. c. q̄ cū fure. d. q. 2. quisquis. vbi
 dñ. vterq̄ re⁹ est: 7 q̄ v̄itatē occultat
 7 q̄ mēdaciū p̄fert: q̄a ille p̄desse nō
 vult

vult: et iste nocere desiderat. hec Ric
Idem **S**co. **N**ō manifestas. i. reqlitus
 in iudicio ubi posset finaliter restitu
 res dño suo: et tñ dicēdo xitātē non
 iminet sibi piculū sui stat⁹ vel psonē:
 et q̄libet p̄didoꝝ tenet in solidum.
Nō tñ restituēte aliū nō tenet resti
 tuere dñificato. **S**z si p̄tē aliquā ha
 buerūt restituere tenet illi q̄ totum
 restituit fm **R**ican. 4. di. 15. et **S**co.
 ibidē. **N**ō q̄ q̄s tenet indicare furez
 vt. d. c. q̄ cū fure. ubi dñ. nō solū fur:
 s̄ ille re⁹ tenet. q̄ furti p̄sa⁹ querente
 possessore nō idicat. **Q**l. et **I**nno. ad
 ducūt multas cōcordātiās. **S**ed an
 peccet q̄s accipiendo pecuniaz: vt indi
 cet cū ad hoc teneat. **R**endet **A**n. de
 bu. q̄ de iure civili pōt recipere: de
 iure canonico fm **I**hōsti. qui dicit q̄
 l3 fm leges nō appellat indicare furē
 iudex pōt tñ ex officio ipsū p̄cellere.
 ff. de offi. p̄s. l. 1. z. in. fi. **S**tē h3 canōes
 nō d3 indicare ubi adest piculū mor
 tis. iz. q. 2. ne q̄s. **S**z dñ tñ fm vtrūq̄
 ius: facta indicatione recipe p̄ciū ḡtis
 oblatū: vt in. c. dilect⁹. c. d. symonia
Idem dñ **A**n. de bu. q̄ nō tenet idica
 re furē: si ē in periculo mortis aut de
 trūcationis mēbri si indicetur et hoc
 maxime in clerico. **E**t hoc patet ad
 sensum. **A**d hoc faciūt nōta in. c. dile
 ct⁹. de testib⁹ cogēdis.

De restitutione emētū et de preda
 furto vel rapina.

42 **R**estituere tenet emētes de
 rapina in q̄b⁹ sic p̄cedendū
 est fm **M**onal. in sūma. in
 tractatu restitl. **Q**uia si scit vēditorez
 iuste et iusto bello habuisse: licite po
 test emere: nec tenet restituere durā

te bona fide. **Q**ui hō nesciebat de iu
 sto bello: s̄ credebat p̄babilit. nā oēs
 vicini sui vel maioꝝ ps ad min⁹ capi
 entes credebāt: ita put sibi ēptōi vi
 debat: iste sibi nō tenet durante hac
 bona fide: s̄ si postea sciat: restituere
 d3 et rē et fruct⁹ extātes. **D**e p̄suptu
 eni nō tenet bona fide durāte. **S**imi
 lit si iudicialit. i. auctoritate et p̄ sniaz
 iudicis restituerit pōt auctoritate vī
 a vēditore etiā iusto p̄ciū petere. iz. q.
 .2. vlt. ranc. **S**i hō simplr sine aucto
 ritate iudiciaria i p̄nia restituerit te
 net vēditore i p̄niali iudicio ad ite: eē
 s̄ et in iudicio cāz nō poterit ad hoc
 cogi. ff. de ēptl. l. si rē. et c. de emp. et
 veditl. c. si vēditore. **S**tē qui emerūt
 de rapina. **E**t in iudicio aie dicunt
 illud fecisse ignorāter. si fuit ignora
 tia iuris nō excusat i hoc casu. si igno
 rātia crassa et supina. s̄ q̄a oēs vicini
 vel p̄ maioꝝ parte vel etiā pauciores
 s̄ sapiētes dicebāt illud bellū esse iu
 stū et cōn deū vel forte q̄ ecclesia p̄bi
 bebat vel excoicabat publice auctores
 et p̄cipēs ipsi⁹ belli: tenet ad restitu
 tionē. iz. q. 2. q̄ et humanis.

Quid de p̄dā emētib⁹. **R**endet **I**hōsti. 42
 in ti. de peni. q̄. 2. b. q̄d de p̄dā. q̄
 si quis emat sciēt vel credēs p̄babilit
 q̄ p̄da sit: tenet idistide: nec libera
 vēdēdo: nec q̄litercūq̄ alienādo: nec
 amissione: vel morte rei: vel aliquo
 alio casu iterueniēte quo min⁹ tēat
 restituere p̄ciū fm q̄ pl⁹ valuit ex
 quo emit vel plus vēdidit q̄ emerit
 vel tpe p̄dā valuit et q̄dqd ex re hūit
 vel habere potuerit nullas expēsas
 deducēdo: q̄a talis p̄dādo rē alienā
 furtū omittit: et fur semp in mora ē.

ad hec. **E.** de furtis. l. 2. r. ff. de furti.
l. q. iumeta. ff. de edi. sur. l. in re sur
tina. ff. de como. l. si vt certo. **S.** iterdu
E. de ci ven. l. certu. r qd dictu est
de pmo eptore: idem intelligas de ho
terio r millesimo: qd si p plures ma
no abulauerit idem iuris erit. ff. de mi
no. l. h. vbi. ff. de peti. here. l. h. si lege.
S. siue aut. **S.** i autem scit qd iusto bel
lo eioio exulat: cu a ho dno emat.
I. de dicit **Donal.** in suz. in. tractatu
restitutionu addet: qd pciu qd dedit
no pot ipetere ab eo. cui est res nec
expelas qd ibi fecit r omne utilitate
qua ex illa re habuit teneat restituere
r si restituat re deteriorē qd ad ipsuz
puenit no liberaf. Similit si i aliquo
medio tpe rei fuit melior qd fuit tpe
eptionis siue cu postea vedidit aleri
ci qd pluris fuit: estimatio erit facie
da ad maiore estimationē toti tps
medij. vt dicta. l. qui iumenta.

44 **Q**uero quid si eptor hoc nesciebat
probabiliter: tñ hoc credebatur: puta qd
omnes vicini sui vel maior ps r ma
xime sapiētes r honesti hoies ita cre
debāt: durate hac bona fide non tēf
S. teneat si postea audierit xitate: r
cur et alias cauti negociari. **E.** de sur.
l. 2. **E.** si iudice sentētiāte restitutio
ne fecerit: pot agere ad venditorē vt
ipsū seruet idem neq. iz. q. 2. **I.** ulterio
ane ecclesie. **S.** i aut hoc faciat ad pre
ceptū sacerdotis in foro pnia li i coo
foro iducend est venditor: vt ipsam
indēnez seruet. **S.** i in foro otentioso
ipsuz no poterit eptor ouenire. ff. de
exic. l. si re. c. fi. de oñbenda empti.

45 **Q**uid si sciebat factū emptor: si igno
rabat ius: vel ignorātia facti dūctus

crassa r lupina nō ptabili rez raptā
emerit. **R.** endet **I.** hosti. vbi s. qd teneat
in iudicio aie ad restitutionez. d. cle.
ex. mis. c. apostolice. **D.** i cū aut cōsa
r lupina ignorātia qñ coit alij vicini
dicebāt r credebāt qd res essz d pda
r de bello iniusto. ff. de h. sigl. l. late
culpe. vel qñ ecclesia hoc phibebat r
tales publice excoicabat: vñ nō excu
sat emptor tali i gñātia dūct. iz. q. 2
q r humanis. i. 6. q. i. li cupis. d. ordi
ab epō q resignat epātū. c. i. s. fi. r. c.
2. **E.** si de h nihil cogitabat qñ emit
nec in qsiuit qñ potuit in culpa est.
I. dem **Donal.**

Quid si raptor idemq donator 46
vel venditor satisfecit plenarie d pda
data vel vendita. **R.** endz **I.** hosti. vbi s
Donatariū vel emptorez liberatū.
A. lex qd quid habz de lucro. r pcepit
an restitutionē factā d i vsul paupū
errogare vbi fuit male fidei. ar. i. 4. q
5. q habetis. r. s. se. r fm **I.** Rai. hoc in
telligi pot de osilio. **I.** nā purgatū est
vitiū ex quo dicit plenarie satisfactū
quo ad restitutionē faciendā vel si alqd
deē quo ad rstitutionēz rstitutionē ē dā
nū passo. vel dic q etiā vbi plenarie
satisfactū ē: sibi talis pnia iniūgēda ē
vt puniatur in eo in quo deliquit d
tep. ordi. litteras. **E.** vt pnia sibi in
otariū iniūgaf. **I.** de **Donal.** in suz.
in tractatu restitutionū. r cetera.

Quid si quis emat re de pda sciēter 47
tñ hoc facit bona fide nō vt lucratur
s vt ipsaz restituat dno recepto p cio
r illesse suo: cū alias dñs re suā recu
perare posset nullo mō vel nō ita de
facili. **R.** endet **I.** hosti. vbi s. qd talis nō
omittit furtū. ff. de furtis. l. falsus. s.
i. imo

i. imo vtiliter gerit negotium eius. Et id totum poterit recuperare prout et interesse suum etiam si res sine culpa sua perimatur vel amittatur: ut tamen quiddam precepit ex tali re vel occasione ipsi totum compensetur usque ad quantitatem occurrentem secundum Ray. ar. ff. de negl. gest. l. si an ultro §. 2. de actio. cum delicti §. si. Idem Monal. qui addit breuiter dicendo quod quiddam sibi adest ex illa re: ut pensio mercedis fructus et si. teneatur restituere. et quiddam sibi abest potest repetere. Et est ratio quia gerit vtiliter negotium illi cuius est.

48 **Q**uid si non potest repiri dominus: vel nescit ubi sit. Respondet Iohanni. ubi scilicet quod debet pauperibus erogari: et hoc etiam publice fiat permissio banco in ecclesia: et diligenti inquisitione facta: ut ois suspitio euitetur de clan. despoliatione: cum nubitione et quod mirionum accipi possunt. c. cum in tua. et si hoc facto non inueniatur cuius res sit liberabitur dādo pauperibus. s. per aia illius cuius res est: quia in hoc vtiliter gerit negotium suum. ar. iz. q. 2. quatuor. circa si Idem Monal. dicens. Sed quod si fecit diligenter inquiri postquam emit rem bona fide. Inquiri dico ut restitueret rem domino et non potuit inuenire cuius esset res: commo sulcedum est ei imo de necessitate dicendum quod quiddam illa res valet ultra id quod sibi debetur eroget in pias causas per aia illius cuius res fuit: et hoc fiat publice ut euitetur ois suspitio: et erit liberatus.

47 **D**e restitutione comedentium de rapina iura vel furto.

49 **R**estituere tenetur secundum Alex. et Ales in 4. in tractatu restitutionum. qui comedunt vel in alios usus auertunt aliquid de iura furto vel rapina sciunt siue sint religiosi siue alij

Et similiter si dubitet an sint huiusmodi ne committat se discrimini. Iohannes enim per regula quod quicumque habet conscientiam de re quod sit aliena tenetur illam restituere pro hoc facit Thobie. 2. c. videte ne furtum nobis sit. quia non licet aliquid ex furto edere vel tringere. Idem Iohanni. qui dicit Quid de comedentibus de preda siue recipientibus ex dono siue scientes siue ignorantes: hoc postea audiunt veritatem. Respondet in tit. de peni. §. quibus. et. quod de his quod quatenus habuerunt tenentur restituere. ff. si certum per l. si. et me et titium. ff. de edict. inde. l. nam hec natura.

Sed quod de his qui inde comedunt et induunt. Respondet idem ubi scilicet. Respondet quod vxor et familia qui non habent unde viuunt exascent: dum tamen peccato non consentiant: si raptorem ad restituendum inducant: et corrigendum. ar. i. q. 2. quoniam multos. ex de sen. ex. iter alia. 7. c. si vero. Et hoc dicit Ray. vix esse si spes sit de correctione et cum moderamine tali: ut per hoc non subtrahatur facultas restituendi spoliatori in totum vel in magna parte: ar. 2. q. 6. auctoritatem legum. §. illud.

Quid de predicatoribus. Respondet idem ubi scilicet. quod qui gerunt negotium expoliatorum in hoc casu propter hoc excusantur. ex de. sen. ex. c. cum voluntate. i. Respondet §. i. et cum modificatione tamen que prime dicta est §. §. primo. de vxore. Cetero. Monal. dicens. Item quicumque accipit de rapina ex dono vel comedendo vel bibendo: vel in alios usus necessarios: ut vxor raptoris et ceteri de familia tenentur de omnibus que sic accipiunt: vel expendant nisi in casu cum agunt spoliatorum negotium monendo et inducendo ipsius raptorem per posse ad restituendum: quia tunc non tenentur

qm̄ q̄ alteri⁹ negotiū gerit utili⁹ etiā
 ignorātis ⁊ abūtis licite recipit expē
 sas siue secuta fuerit utilitas siue nō.
Nū p̄dicatores q̄ vadūt ad raptorel
 vt eos inducāt ad p̄uiaz in generali
 p̄dicatione: aut in p̄uisione sp̄ali a
 restitutione faciēda excusant si come
 dūt apud illos: maxime si comestione
 nō possūt apud alios inuenire. ii. q. 3.
 qm̄ multos. ⁊ ff. de neg. gest. l. 2. ⁊
 ex de accu. ex parte. de sen. ex. c. cum
 volūtate. s. p̄dicatores. Et hoc itelli
 gas qm̄ habet spes x̄. habilis de corre
 ctione raptoris: vel p̄p̄t eoz expēsas
 ipsi raptori nō subtrahat in toto vel i
 magna pte facultas restituēdi. ar. 2.
 q. 6. c. anrioz. s. illud. Alex. de ales.
 in. 2. in tradatu de p̄p̄tate scie.
 dicit q̄tū ad vxorez q̄ q̄uis mul. er
 sit scicda viro suo in his q̄ e p̄tinēt
 ad thoz s̄m q̄ dicit ap̄t̄ol. 1. cori.
 7. c. mulier nō habz potestātē corpis
 su: s̄ vir tñ nō d̄z cōicare viro in his
 que sunt in cōtumeliā creatoris. Nū
 abstinerē debz a re fenebri ⁊ lucrari
 ope manuū suaz: vel querere sibi ne
 cessaria a parētib⁹ v̄l aliqñ ab aliqb⁹
 bonis viris medicare. Si x̄ o cogēt
 eā ad vtēdū bonis illis illicite acq̄si
 tis pōt cōmittere eū ad tēp⁹ quo ad
 thoz p̄ter casū fornicatiōis sp̄ualis
 Monal. i. sum. in x̄. restituere. tencē
 q̄libet i solidū. dicit. Itē vxor ⁊ fami
 lia qm̄ nō habet spes de correctione
 raptoris vel viderit eū x̄gere ad ino
 piā ⁊ fieri nō soluēdo: tūc si sūt ibi ali
 qua de iusto de illis sepatim̄ potest
 expēdere ⁊ comedē: alioqñ de rapia
 .i. de ipsa re rapta i specie vel de oue
 rapta vel capra: vel d̄ fetu ei⁹: etiam

nato vel cepto apud raptore nullo
 modo comedat: nisi sit casus vltime
 necessitatis. Si aut sit res ēpta de re
 rapta poterit in comedē etiā line ca
 su vltime necitatis cū p̄posito eā resti
 tuēdi: uel aliūde sibi uicūz querat ab
 amicis ⁊ sanguineis suis uel laborā
 do manibus suis: uel alio quoq̄ mō
 honesto: tñ nec reputat quātū ad s̄
 inhonestū querē in tali casu elymosi
 nas hostiatim. Similit̄ dicēdū est si
 sunt ibi aliqua d̄ iusto: s̄ ita mixta q̄
 nō possūt discerni: uel lz possunt dis
 cerni marit⁹ iniquitate plen⁹ nō pmit
 tit eā comedē nisi de reb⁹ raptis. Si
 tñ mixta sūt licite pōt comedē nisi d̄
 reb⁹ raptis si marit⁹ ē soluēdo: dū tñ
 habeat in mēte ⁊ intēdat comedē d̄
 licite acq̄sitis: que sunt mixta. Si aut
 non ē soluēdo q̄a q̄tquid habz non
 sufficēt ad satissadionē: tunc idē dicē
 dū ē quod i p̄cedēti casu: qm̄ nihil hz
 nisi d̄ rapina. Item qm̄ nihil inuenit
 uxor apud uiz nisi d̄ rapina: tunc ne
 moriat fame s̄est ei triplex auxiliū
Nū est si pōt habere d̄ dote quam
 pōt recupare etiā cōstātē matrimōio
 qm̄ uir x̄git ad inopiā. Scdm̄ reme
 diū ut denūtiēt talibus amicis q̄ ei
 suadeāt q̄ possūt p̄desse ⁊ nō obesse
 ⁊ si necesse ē pōt adhibē epūm ut cō
 pellat eū pascē ipsam de iusto. 2. q. 1.
 si peccauerit. 22. q. 5. hoc uidet. ex d̄
 iureiur. c. quēadmodū. uel tradat ei
 sp̄salitiū: uel partē uel cōmittat alicui
 p̄sone honeste que d̄ honesto lucro
 pecunie que fuerat data in dote de
 qua negotiabit illa p̄sona cui cōmit
 tet ⁊ p̄uideat ei. ut c̄ de pigno. c.
 ex litteris. ⁊ in. c. p̄ uestras. d̄ dona.
 p̄pter

propter nuptias. Tertiū remediū ē
qđ si est in arto. posito qđ nec iuenirz
qđ comederz etiā p elymosinā: nec
posset vltius sine periculo s̄sistere
seu sustinē nēcitatē famis: tūc si aliō
nō hēret: 7 de rapina 7 de aliis vn
diqz viuē possz: qđ nēcitas nō habet
legē. ex. de regl. iu. c. qđ nō ē. 7 d. dīe.
di. i. sicut. Itē qđquid expēdit vxor 7
familia de reb⁹ raptis doceat: 7 i aio
proponat firmiter qđ qđ cito poterit
etiā necessitate coacta quicquid ide
expēderit restituere. In omni tñ ca
su tenet vxor debitū reddē viro: nisi
si sit aliud ipedimētū. 22. q. 5. si dica
tur. Dicūt tñ qđā qđ vxor sene ato
ris vel raptoris nullo mō dz come
dere de vsura vel rapina: nisi habeat
vñ restituere possit: 7 tūc comedere
pōt cū pposito restituēdi imo pl⁹ dz
dimittē cohabitationē viri: cui coha
bitare nō dz si cā p̄pellit peccare. Qđ
eni dicit apostol⁹. mulier nō hēt po
testatē sui corporis: s̄ vir. 2. cor. 11. q. 13
nō cohabitēt teneat tñ debitū reddē
viro p loco 7 tpe. Et si dicat qđ vxō
nō dz dimittē virū nisi cā fornicati
onis. dicēdū qđ hoc intelligit fm gl
nō solū de fornicatione corporali. sed
etiā in spūali: que ē in omni peccato
mortali. Tenet autē mulier obedire
viro salvo dñio sūmi spōsi. Idē dicē
dū de familia eorūde: qđ nō debz co
medē: nec stipēdia recipe de rapina
vsura 7 furto.

52 **U** De restitutōe acq̄sitoz p meretriciū
Trū acq̄rēs aliqd p fornicā
tionez puta meretrix mere
tricādo teneat ad restitutio
nē. Rndet Alex. de alcs in. 4. in tra

datu restitutionū. qđ qđ fornicādo ali
qd acq̄rit iur possidz qđ acq̄rit. Dic
etiā Aug. qđ meretrix turpis agit qđ
meretrix: s̄ nō turpis agit qđ recipit.
Itē l3 acq̄rat meretrix meretricādo
nō tenet restituere: qđ nō mittit frau
dē acquirendo. Recipit enī p̄ciū sui
corporis locati ad fornicationēz ppe
trādā. Nō tñ l3 facē publicā oblatio
nē. vñ de uterono. 22. Non offeres
mercedē postribuli: nec p̄ciū carnis i
domo dñi dei tui. Quidqd illud est
quod voueris abominatio est apud
dñm deū tuū. Nō tñ fm eūdē vbi s̄.
q. vi. Dis oblatio acq̄sita p meretri
ciū est abominabilis dño. s̄ publica
oblatio que sit cū scādalo. Illa enim
abominabilis est sicut si meretrices
traherēt currū ad fabricā ecclesie vel
darēt panū sericū vel fenestrā vitreā
in ecclesia: talia nō dz ecclesia recipe
a congregatione meretriciū ne videat
approbare op⁹ eaz: s̄ p̄uatas elymo
sinas dare paupib⁹ de pecunia sic ac
q̄sita licitū est: vt offerre candelas 7
huiusmodi licitū ē eis. Vide Ric. in
4. di. 15. ar. 5. q. 8.

53 **D**onal. 20 in sum. in tractatu resti
tutionū. in 2. restituere tenet in casu
querit. Quid de muliere que recipit
pecuniā p opere carnali. 7 rndet si
recipit ab aliquo d reb⁹ p̄p̄iis non
ecclesiasticis nō tenet restituere. Si sit
monialis cui datū ē: nec acq̄rit sibi: s̄
acq̄rit monasterio qđ sic accepit. ho
nestius tñ ē qđ monasteriū nō retine
at: s̄ eroget in pios vsus. Si autē a
clerico seculari datū ē de reb⁹ ecclie
faciēda ē restitutio ecclesie: s̄ qđ dicūt
magistri nisi epūs velit dispēlare cū

illa que recipit q̄ retineat illud si se-
cularis est mulier aut cū monasterio
si regularis. Si autē accepit a p̄sona
regulari de reb⁹ monasterij qđ p̄su-
medū est nisi d̄ contrario ostet. **D**istin-
gue q̄ aut recipit ab hūcē admistra-
tione: aut a simplici claustrali. **I**n p̄o
c. lu faciēda ē restitutio monasterio
vel p̄oratu: vel administratori d̄ cui⁹
bonis datū est: 7 pōt fieri restitutio
eidē p̄sone que dedit si adhuc rema-
neat in admistrazione illa maxime
si iā credat̄ correct⁹: vel secur⁹ est q̄
ei nō reddat̄: s̄ fiat qđ dictū est. **S**i
tñ tali nō correcto facta est restitutio
libera ē que accepit. Si autē amor⁹ ē
ab admistrazione illa: aut si claustra-
lis sit simplex qui dedit: faciēda est
īstitutio monasterio vel p̄oratu vel
administratori: nec liberat̄ si soluerit
illi qui dedit: nisi tūc demū ouersum
sit in vtilitatē monasterij p̄orat⁹ vel
administratoris: nec poterit retineri
a monasterio regularis mulieris hu-
iulmodi qđ accepit a regulari alcius
loci nisi de cōsensu abbatis 7 cūct⁹ si
magnū fuerit donū: aut abbatis so-
lius: si parū aut mediocre. **D**ō autē
dictū est de reb⁹ talit̄ datis a p̄sonis
regularib⁹: idē intelligas de reb⁹
datis p̄sonis secularib⁹ 7 laicis qui
sui iuris nō sūt: sicut est seruus 7 fili⁹
familias qñ donat ob talē cāz d̄ reb⁹
etiā peculiaribus nisi illaz rez ita li-
berā hēat admistractionē q̄ q̄i p̄at̄
familias possit disponere de eisdem.
Ite qđ dictū est de moniali respectu
viri regularis teneas e contrario qñ
vir regularis recipit aliquid a mulie-
re regulari. **C**on. hēc in restitutioni

bus sancti Bernardini sermone. 29
ar. 2. c. 2. vlē mediū q̄ quocūq; pecu-
nia data sit d̄ dari illi in cui⁹ iuriā
data est.

Quid d̄ seculari q̄ recipit pro opere 54
carnis a iungata. Rēdet idē vbi s̄ q̄
restituere debet marito: si illa dedit
de reb⁹ dotalib⁹ aut cōib⁹. Si autē
de reb⁹ parafrēnalib⁹ vbi de cōsuetu-
dine hēnt mulieres parafrēnalia aut
si mulier soluta sui iuris dedit ama-
lio aliqd de reb⁹ p̄p̄ijs l3 honestū sit
q̄ illud expēdat in pias cās nō tamē
credēdū est q̄ teneat nisi velit. pote-
rit etiā restituere ei qui dedit: qđ me-
li⁹ videt̄ si peniteat vel egeat.

Sed nūqd regularis p̄sona poterit 55
auctoritate p̄pria qđ accepit p̄ carna-
li ope vel qđ habuit de furto vel ra-
pina restituere. Rēdet idē vbi s̄ q̄ si
cuiq; p̄petit date rei restitutio vel re-
petitio. **D**istingue q̄ si extat adhuc
res data penes illū cui data ē: s̄ nō
audet aut timet aut nō pōt impētre
q̄ fiat restitutio p̄ p̄latū collegij: tūc
restituatur auctoritate p̄pria s̄m formā
supradictā etiā p̄dicēte p̄lato q̄a p̄l⁹
est obediēdū deo q̄ homini. Si autē
nō extat: q̄a iā cōsūpta est: tūc inanis
ē actio quā excludit inopia debitoris.
Si autē nō est cōsūpta penit⁹: s̄ ouersa
est in vtilitatē monasterij: vel habet
aliquid qđ p̄pauit ex re sibi data si n̄
potest aut nō audet aut timet ipētre
q̄ fiat restitutio p̄ p̄latū gerat bona
fide negotiū monasterij restituendo
cui debet sicut dictū est: vel si fuit da-
tū d̄ bonis ecclesie secularis ipēndo
dispensationē ep̄i q̄ possit retineri a
monasterio vel erogari in pios vl⁹
nō tñ.

non tamē cōdiscēte plato hoc fiat
prop̄ bonū obediēte nisi sit illa res
p̄pata de pecunia ecclēsie aut p̄sone
p̄uilegiatē in h̄ q̄ tūc rē emptā de
sua pecunia possit uēdicare: sicut mi
les ⁊ pupill⁹: in quo casu etiā cōdi
cente prelato pōt eā restituere si eaz
habet: vt dictū est d̄ re adhuc extāte
penes eā p̄sonā que accepit.

56 **Q**uero quid de filiis illi⁹ qui viuēte
v̄rore sua duxit aliā tā ip̄lo q̄ supra
dicta sciēte impedimentū de filiis in q̄
suscēptis de h̄o matrimonio illo: nū
qd possunt succedere in hereditate
patris ⁊ an teneāt totū restituere fi
liis p̄mi matrimoni aut aliis veris
heredib⁹. R̄ndet idē vbi s̄. q̄ si p̄e
scripserūt eā bona fide nō tenent ali
qd restituere maxime si adhuc post
p̄pletā p̄scriptionē retinēt bonā fidē
Si aut nō est p̄leta legitima p̄scrip
tio tenēt totā hereditatē cū fructib⁹
male fidei. Alumptis restituere q̄tū
cūq̄ oportet eos indigere vel men
dicare nisi q̄tū facit eis datū vel re
missum a veris heredib⁹ ⁊ hoc q̄n
parati sunt huiusmodi possessores si
ne dolo ⁊ fraude totū eis restituere
si velint recipere.

57 **Q**uero quid de adultera que xcepit
filiū ex adulterio qui fili⁹ putatiuus
mariti defraudat v̄x heredē heredi
tate an teneat ad restitutionē. R̄ndz
S̄co. in 4. di. 15. q. 2. ar. pe. q̄ circa
hec diuersa est sententia. Vno mō
q̄ ipsa habz reuelare crimē suū filio
suo spurio ⁊ inducere eū ad dimittē
dā hereditatē h̄o heredi: q̄a iniuste
occupat cū ipse n̄ sit heres. Alij dicūt
q̄ min⁹ valet q̄ debet reuelare cl̄pā

suā marito: vt assignet hereditatem.
vero heredi quod licitū est s̄m iura
imperialia nisi testās primo in testō
instituit heredē. Cōn p̄mā determi
nationē arguit sic. q̄a aut fili⁹ credit
matri aut nō. Si aut crederet nō est
probabile q̄ p̄pter hoc dimitteret he
reditatē q̄a pauci inueniūt ita p̄fēdi
q̄ p̄pter iustitiā seruandā in foro dei
dimittāt magnas possessiones qual
possunt tenere iure exteriori. nec pōt
hoc mater p̄sumere: nisi multū p̄i⁹
expta fuisset volūtātē filij sui: nō aut
debz se exponere certo periculo dif
famationis apud filiū suū p̄pter incer
tā correctionē filij: si vero nō credit:
tunc sequunt̄ duo mala q̄a ⁊ ipsa tē
est infamata ⁊ ipse tenet hereditatē
ut prius ⁊ cetera. Cōn s̄am determi
nationē arguit sic: q̄a si dic̄ viro p̄mo
se diffamat ⁊ se exponit piculo mor
tis ⁊ maritū periculo v̄xoriciidij quia
talis posset esse zelotip⁹: vt sūt multi
q̄ ipsam occiderēt vel saltē perpetuo
haberēt odio ⁊ a se ⁊ ab adu. iugij
depellerēt. Ad ista mala diffamatio
nis mortis vel saltē odij vel viscor
die que sunt valde p̄babilia videt̄ ut
in plurib⁹ euētura nō debz se mulier
exponē p̄pter incertū bonū heredita
tis restituēde. Et p̄ter hoc in terris
vbi p̄mogenit⁹ vniuersaliter est h̄rs
pater si credēt v̄rore nō posset aufere
a spurio hereditatē nisi in foro publi
co p̄baret eā talē. ⁊ tūc oporteret
mulierē diffamari nō tm̄ apud mari
tū: s̄ apud totā patriā. Dico ergo q̄
mulier dz laborare q̄tū potest quo
ad hoc vt reddat hereditas h̄o h̄rēdi
q̄tū in se est. Dico etiam q̄ nō debz

se diffamatiōi exponē; s; et aliis cāis honestis filiū spurū q̄tū potest inducere: vt dimittat hereditatē. Unde mod⁹ honest⁹ est: vt itret religionē: al⁹ vt fiat clericius: 7 recipiat bñficia ecclesiastica 7 his q̄i sufficiētib⁹ cōtē hereditatē dimittat alij fratri layco remanētī in seculo. Sed si per nullā honestā p̄suasione pōt mater flecti cor filij spurij vt dimittat: nō videtur q̄ debeat se p̄dere illi: q̄a nō ē certa q̄ talis ip̄suasibilis ab ipsa 7 aliis honestis personis p̄pter illud flectēt imo fori⁹ 7 tenaci⁹ teneat accipiēs ne per talē dimissionē nōrēt spurij intamia. Et talē notā multū cauēt male nati: 7 tūc o3 m̄l̄r laborare aliū de restitutionē fieri vero heredi q̄tū pōt 7 cōrespōdētia iusticie q̄a nō dico q̄ teneat restituere equiualens toti hereditati quia multū differt habē 7 prope esse. Iste enim nunq̄ habuit hereditatē l3 p̄p̄e fuerit s; iusticiaz. Et ideo min⁹ q̄ equiuales hereditati sufficit sibi pro restitutione: 7 illud min⁹ determinet arbitrio boni viri. Videt tñ q̄ sibi debeat puidere de vidu honesto 7 vestitu si fuerit hereditas pinguis vt possit sufficere heredi ad duplū vel ad triplū istius. q̄ si nec hoc possit esse, faciat quod dicē in. c. 7. et. de solu. Eldard⁹. Concor. Randul. in 4. di. 15. 7 Ric. in 4. di. 15. ar. 5. q. 4.

58 **Q**uid si mulier habet filiū vel filios de adulterio occulto: pōt ne facere eos heredes saltē in partē hereditatis sue cū legitimis filios nō habeat vel si habet: nūquid possunt de consensu eoz quasi legitimi admitti ad por

tionē hereditatis. Similiter q̄tum pōt ipsa vel quicunq̄ alienare de hereditate sua. Rndz Monal. vbi s. ad p̄mū s; iura scripta pōt quilibet siue exnēū dū tamē nō sit turpis vel p̄lo na indigna: siue vnū de filiis quem maluerit heredē instituere in totum vel i partē reseruata legitima liberis suis. Sed aliud est de consuetudine in aliquib⁹ locis. In qōne q̄ p̄posita retinenda est consuetudo regionis. Nat etiā de consensu legitimoz filioz vel heredū alioz pōt facē legitimis filios suos coheredes. s. legitimoz nisi repugnet consuetudo loci.

De restitutione dotis.

59 **Q**uero an mulieri adultere cui⁹ occasiōe facta ē separatio cohabitationis teneat vir: vel ei⁹ heredes reddere dotē. Rndet Jo. de platea insti. d. publicis. iudi. s. itē lex iulia. q̄ nō: q̄a mul. er. p̄bato adulterio. perdit dotē que cedit lucro viri. l. si dotē. Et. de iure dotiū. 7 l. luti⁹. ff. solu. ma. 7 in. c. plerūq̄. de dona. iter virū 7 vxor. An autē h̄rdes viri possunt obicere vxori adulteriū 7 per cōs dotis amissionē sicut ipse vir: d. hoc sunt opinionēs. Vide oñz Anto. de bu. in. d. c. q̄cumq̄.

60 **Q**uō qñ dos o3 restitui. Rndz Jo. d. pla. insti. d. actionib⁹. s. fuerat antea. q̄ si dos cōstitit in pecunia maritus vel ei⁹ h̄rdes h̄nt dilationē ani. Si autē cōstitit in mobilib⁹ o3 restitui icōtinētī post solutū ma. dicto. s. fuerat. 7. l. i. s. exadio. Et. d. rei vxor. actione. Et si h̄rs mariti vel ali⁹ obligat⁹ ad restitutionē nō restituat. j. dicta tpa tūc post morā. imobilib⁹ tēc etiā ad fructus

fructus ut dicitur de hereditate. et l. fructus. solu.
ma. fm solutione. l. diuortio. ff. solu.
ma. Sed in rebus mobilibus vel incor
porabilibus que hoc casu loco mobilius
continetur: et alias faciat tertia spem per
se. l. mouentium. ff. de. v. sigl. tenet re
stituere eas et viuras earum estimatio
nis usque ad tertia centesime que sunt
33. et tertia pro centenario et hoc de
iure civili. ut dicitur de hereditate. ff. de iure ca
nonico quo prohibetur viure solum pot
petere interesse quod incurrit post mora
fm Jo. an. in. c. salubriter. de viuris.
Et attende diligenter quod si maritus
vel eius heredes habeat dilationem: ut non
tunc restituere mobile nisi. j. annum
si solum post ut sunt naues iumenta et
similia. tunc fructus percepti ex dictis re
bus mobilibus: ut pensiones nauium
et iumentorum et cetera. non lucrat: si
interim huiusmodi modum in diebus et tunc
restituere una cum rebus post annum. Secus
in eo quod lucrat cum pecunia quam debet
restituere pro dote: quia illud lucrum
sibi acquirit et non restituit: et ita intel
ligit Salys. et Ange. in. d. de hereditate.
Bar. in. l. si ostendat. ff. quotiens. ff. so.
ma. Item attende quod si. j. annum maritus
et eius heredes non teneant restituere res
mobiles dotalis in dote: tunc tenent iterum
j. annum alere uxorem si non huiusmodi vel se alant
Et notetur in. d. de hereditate. Et hoc casu
cum heredes dicant quodammodo sustinere
onera matrimonii propter provisionem
alimentorum lucrant fructus: ut est glo.
nobilis et ibi per Bar. in. l. diuortio. ff.
so. ma. quod tamen ibi intelligit Bal.
usque ad decentem quantitatem alimentorum
et ab inde debent fructus restituere
uxori. ar. l. si. ff. de pe. he. et l. insulam

de fructus. ff. so. ma. Limitant tamen
hoc quod dictum est. quod tenet prestare
alimenta si non huiusmodi vel aliunde se alant.
Hoc verum si heres tamen huiusmodi quod prestare
possit. Si autem non habeat nisi quantum
sufficiat sibi soli. tunc omnis ordinata
caritas incipit a se ipso. l. preses. C. de
serui et aq. du. Et hoc vult glo. si. par
uula in. l. si maritus. ff. illud. ff. so. ma.
nisi heres esset artiter. ut aliunde possit
sibi querere victum ut volunt alia glo.
in dicta. l. si maritus.

Sed cui deus dos restituatur. Rndet idem **Si**
ubi. ff. quoniam mulier est sui iuris et dat
dotem vel etiam quam est in potestate et dat
dotem aduenticia: tunc debet sibi dos re
stituatur et ipsa est illa que agit in iudicio
pro dote etiam sine assensu patris ut
tenet glo. in aut. quod locum. C. de colla.
et in. l. z. in p. ff. so. ma. Et idem in
dote aduenticia sibi donata a patre
que donatio valet favore dotis: cal
est in. l. pomponius philadelphus. ff. fa.
heredis. Si autem pater dat dotem pfecti
cia pro filia in potestate: tunc est cois actio
patris et filie nec unus potest iudicare
alteri. Post tale acquisitionem pater
tamen bene huiusmodi exercitium actionis assensu
filie que semper presumitur assentire nisi huiusmodi
iusta causa condictendi. l. z. ff. volunta
tem. ff. so. ma. Et postquam filia est scia
sui iuris morte patris vel emancipati
one vel etiam si fuisset exheredata actio
de dote in totum solidatur in personam
filie etiam si pater sibi soli fuisset stipu
latus ut tenet glo. in. l. una. ff. videamus.
C. de rei uxoris actione. Si autem exine
dat dotem pro muliere tunc in dubio ac
quiritur actio mulieri nisi fuerit pactus
vel stipulatus sibi reddi. Et intelligitur

ei⁹neus ois qui nō habz in potestate
Et iō si pater dat p filia emācipata
pater censet ei⁹neus 7 acquirē actio
filie nisi fuerit pad⁹ vel stipulatus vt
dida. l. vnica. §. accedit. 7. §. extraneū
de re. vro. adl.

62 **Q**uid si fund⁹ estimat⁹ dat⁹ est in
dote. Rndz idē vbi s. q⁹ talis estima
tio facit emptionē 7 tñfert periculū
in maritū: nec pl⁹ tenet ad fundum
s⁹ ad estimationē. l. plerūq⁹. §. si autē.
ff. de iure do. 7. l. estimate. ff. so. ma.
Et ideo si mulier cui⁹ vsu atriuut ve
stes dadas in dotē: tñ marit⁹ tenet
reddē ei⁹ estimationē. l. mortis. §. res
in dotē. ff. de dona. cā mortis. Sec⁹
si nō fuerunt estimate. vt dida. l. ple
rūq⁹. in pñ.

63 **Q**uero pene q⁹ quis recipit vxorez
simpliciter nulla habita mēione do
tis: an postea possit cogere patrem:
vt cōstituat sibi dotem fm additionez
psonaz 7 q⁹ritatē sui patrimonij: pro
ut pōt pater cogi facē officio iudicis
añ matrimonij. l. que liberos. ff. de
ritu nu. 7. l. si. §. de dotis pmissiōe
vel si pater est abās 7 ipedit⁹ iudex
cōstituit dotē. l. pfectitia. §. si 7 si ppo
nas. ff. de iure doti. Rndz idē vbi s.
q⁹ gl. vult q⁹ sic. in. l. obligamur. ff. d
adiōe 7 obligi. §. 3. bar. cōñ. rō quia
cū sit nupta cessat cā ppter quam p⁹
cogebat. s. vt nubē posset: 7 est casus
in auē. de nup. §. si quis s⁹ potestate
cōstitut⁹. collatione. 4. Dicit tñ bar.
q⁹ si filia se maritar et 7 dotem pmit
teret eo q⁹ pater eā nō maritabat q⁹
tunc posset pater cogi. l. si filius. ff.
ad mace. 7. l. 7 ideo. §. si. ff. d i rē xlii.

64 **S**ed nunqd marit⁹ possit. expellere

vxorē remittēdo eā ad domū patris
exquo pat⁹ nō soluit sibi dotē pmissā
Bal. dic⁹ q⁹ sic. l. si donatur⁹. ff. d adi
ob cām. qā marit⁹ nō dz decipit nec
vxorē hēre sine dote. 20. q. 5. nulluz
sine dote. 7 allegat gl. quā dicit hic
innuere in auē. de nō eligē. secū nu
bē. §. si. collatione pma. 7 addit tex. i
.c. per vestras. de dona. inter viz 7
vro. ibi q⁹ vxorē suā a se repulerat vbi
videtur casus.

65 **Q**uid de viro q⁹ recipit filiā raptoris
vel vsurarij in vxorē q⁹ nihil habz nisi
de malo acquisito. Rndz Alexander
d⁹ Alexandria fm quōdā q⁹ dotē quā
accipit cū filia nō tenet reddē si non
crassa vel p⁹abili ignorātia ē dūd⁹
qā credebatur socerz nō esse vsurarium
aut pter illā dotē habere sufficiētia
ad restituēdū. Tu vero dic q⁹ exquo
scit q⁹ dos accepta erat necessaria ad
soluēdū alia debita reddere tenet
nec potest talē dotē cū bona p⁹iciētia
retinē: si certi sunt hi quib⁹ p⁹us debe
bat qā de reb⁹ alioz nullaten⁹ fm
deū potuit illa dotari. Si tñ vxor ei⁹
nō pateret illā reddi: tūc forte suffiē
illi q⁹ ipse nō p⁹ciat de bonis illis.
Rstensis in sum. tenet p⁹ma opionez
libro. 2. ti. 4.

De restitutione bellatium.

66 **I**n capta in bello sūciat re
stitutioni. Rndet⁹ Donal. i
sum. q⁹ non tenētur nec pñ
cipes: nec milites si bellū ē iustū. i. di
ius gētium. 22. q. 7. si de reb⁹.

67 **B**ellū autē ad hoc vt dicat iustum
req⁹rit q⁹que. s. psonā. rē. cāz. animū
7 auctoritatē. p⁹mo psonā. s. vt sit
psona cui liceat bellare. s. secularis nō
ecclesiastica

ecclesiastica cui nō licet sanguinē fundere. **zz. q. 8. clerici. 7. c. his. nisi i ne-**
cessitate inuitabili. Res. s. vt fiat p
reb⁹ repetendis vsque quo sit ei satis
factū de oi dāno iniuste ab hostibus
illato ar. zz. q. 2. c. i. 7. q. 3. fortitudo
7. q. 8. si nulla. Causa. s. necessaria p
defensione. ex de resti. spo. olim. cuz
causa sit licita. Anim⁹. s. vt si ex odio
ultione vel cupiditate: s. ad correctio
nē vel ppter caritatē iusticiā 7 obedi
entiā. zz. q. i. qd culpaf. 7. c. militare
vbi dī. Militare nō est delictū. s. ppter
pda militare peccatū est. s. vt p bellū
pax querat. Auctoritas supioris. zz.
. q. i. qd culpaf. 7. q. 2. c. i. Dicit eniz
imperator. Nulli pslus nobis insciis
atq; icōsultis quorūlibet armoz mo
uendoz copia tribuat. Et vt armoz
vlus inscio principe interdict⁹ sit. l. i.
li. ii. Itē hosti. in sum. in ti. de peni.
s. quib⁹. v. quid de rapina 7 pda.
qui addit q fieri potest etiā cū aucte
ecclesie pcpue vbi pugnat pro fide.
Concor. etiā Alex. de Alexādia. vid
s. bellū. Et si aliquod predictoz qn
que defuerit dicet bellū iniustū. s. m
Donal. Idē addit Jo. de pla. q iu
stū bellū est quod indicat imperator
vel papa vel sui legati vel officiales
quia aliqui se rebellauerunt imperio
vel ecclesie vr nōt bar. in. l. hostes. ff
de capti. 7 insti. de adi. s. rursus. in
glo. 7 quidquid capif in isto bello ef
ficitur capientis. vt insti. de rez. di.
Itē ea. nisi capiātur vidtis hostib⁹:
qa tūc capta debēt poni ad butinā:
vt distribuant inter milites s. m me
rita. vt. l. ius militare. ff. d capti. 7 in
c. ius. gen. di. i.

Sed si quid predictoz qnq; defuerit: 68
nūquid tenebit restituere quicquid
adept⁹ est de huiusmodi bello ille q
mouit illud. Respondet idem Donal. q
quis bellū nō sit iustū ex cā 7 ex aio
7 ex persona 7 ex auctoritate si tñ res
subsistit. s. qa p reb⁹ repetēdis factum
sit: nō teneb⁹ qui mouit bellū restituer
quod ibi cepit nisi ceperit vel dānisi
cauerit aduersariū suum vltra q ipse
aduersari⁹ habuerat vel dānificaue
rat iniuste de bonis mouētis sibi bel
lū: 7 hoc est dicendū s. m iudiciū fori
penitētiālis vbi habet locū opelatio
etiā vt liquidi ad liquidū que nō hz
locū in foro ptenioso. Unde si qs i
foro pñali cōteat se p furtū habuisse
decē d reb⁹ illi⁹ qui manifeste abstu
lerat ei decē facē cōstituit 7 bñ iudex
penitentionari⁹ recōpensationem nec
iniungat ei restitutionē illoz decēz
nisi aduersari⁹ ei⁹ postmodū restitue
ret ei io. ablata. Iniunget ei tñ pñiaz
de furto pmissio. Concor. hosti. vbi
s. q dicit. Hoc tñ teneas q is q iuste
pugnat nō teneb⁹ ad restitutionē pde
s. fit capiētis. di. i. iul. gē. zz. q. 7. Si
de reb⁹. 7 hoc intelligas siue capiat
de reb⁹ iniuste pugnātis siue vasallo
rum siue hominū suoz quouq; iuste
pugnāti de debito suo vel iuria: vel
offensa illata vel dāno dato sibi vel
suīs 7 itereffe suo sit iux ppiā 7 sanā
sciētā plenarie satisfactū vel donec
hostis parat⁹ sit satisfacē vel iuri pe
rito⁹ offerat. Illos autē intelligas su
os qui plus hominē q dēu timētes
sequūt dñm suū in bello illicito cōi
illud quod legif. ii. q. 2. iulianus. 7. c
oñs. Alios autē qui ei non prestant

adliū auxiliū vel fauorē nō credim⁹
puniendos. quia penā suos nō debz
egredi aucto. es. ex. de his que si. a
maio. p. ca. c. quesuit. 56. di. satis p
vlu. de Astiutionib⁹. c. cognoscetes.
i. q. 4. c. i.

69 Quod autē dictū ē illos teneri q̄ dñz
in iniusto bello sequūt intelligas qñ
de hoc certi sunt vel p̄babiliter cre
dūt iniustū esse bellū maxime vbi ec
clesia hoc p̄hibebat ⁊ tales excommu
nicabat. Si vō certi essent vel p̄ba
biliter crederēt q̄ iustū essz in nullo
tenerēt nisi forte haberēt corruptaz
cupiditatis intentionē: s̄ hoc reputo
periculosum quia sola p̄sciētia nō fac
iustū bellū: imo auctoritas iuris vel
iudicis est q̄tū ad hoc pertinet req̄
renda. hec Iherost.

70 Quid si p̄babiliter dubitat vtrū iu
stū vel iniustū. Rendet idē vbi s̄ q̄ ad
huc p̄pter bonū obedientie excusat.
22. q. i. qd̄ culpā. fm Ray. Hoc di
cas ⁊ uz si inq̄sūt q̄tū potuit ⁊ peri
tiores p̄sultit ⁊ semp̄ dubi⁹ remāsit:
aliōqñ affectator ignorantie sicut n̄
expers sciētie puniet̄ ex de dan. del.
cū inhibitiō. s̄ si quis vō. Nec excusa
tur p̄pter timorē amittēdi feudū vel
incurrēdi dānuz aliud a dño tpali
22. q. 5. ita ne. l3 met⁹ culpaz i partē
attenuet quo ad p̄nāz iniūgendam
certa ieiunia ⁊ orōnes ex q̄ met⁹ cā
.c. sacris. s̄ auctoritas iuris vel iudic.
requirit̄. Vbi q̄ habet auctoritas iu
dicis dici potest q̄ si iudex errauerit
ad pugnātis tñ p̄sciētiā recurratur
⁊ in hoc potest habē locū distinctiō
dicta in foro p̄niali. Sec⁹ in p̄tēioso
nisi error aperte detegere suo tpe.

vt patet in his que nōnt de sen. ⁊ re
iudi. l3 rubrica q̄ ei⁹ spēs. hec Iherost.
Doncor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4.
dicens q̄ illi qui in guerris scienter
infrunt dāna inocentib⁹ tenēt illis
ad restitutionē. Vlli autē in guerris
inocentes nō sunt q̄ hñti iniustū bel
lum fauēt direde vel id̄. rede de pso
nis vel reb⁹. hec Ric. vide. j. s. 72.
⁊ 82.

71 Sed nūqd̄ hi qui sequūt tenent in
solidū. distingue vtrū sciret p̄dā cō
mitti debē vel ignoraret: tñ timētes
a p̄dā nō abstinerūt: imo alios ad
iuerūt: ⁊ tales etiā hi qui p̄silio vel
auxilio vel adulatione vel detracti
one seu cā simili induxerūt tyrānuz
ad p̄dā faciendā vel guerrā mouē
dā iniuste tenēt in solidū: si p̄pter h̄
sciunt vel credūt q̄ tyrān⁹ ad hoc sit
induct⁹ alias factur⁹ vel nō facturus
tñ quo ad id q̄ p̄us fecisse creditur
ex tali instigatione. ar. de homici. c.
sicut dignū. i. 7. q. 4. omnes. ⁊. q. 2.
votū. 82. di. c. error. ⁊. c. facientis. Si
vero sciūt vel credūt q̄ p̄pter hoc ad
huc nō fuerit mot⁹ nō p̄pter talia pl⁹
vel min⁹ fecit: tñ nō tenētur nisi in
q̄tum ad eos puenit vel de his expē
derūt ⁊ in quātū dānū dederūt p̄ se
vel familiā suā direde vel occasiona
liter. ad hec de sen. ⁊ re iud. c. cū aliq̄
bus. el p̄mo. ⁊ ex de eta. ⁊ q̄li. c. tuā.
ii. q. 2. qm̄ multos. ff. si cer. pe. l. si ⁊
me ⁊ ticiū. ex de iniu. c. si. hec Iherost.

72 Quid si neuter raptorū dñs erat nec
vn⁹ magl aiauit aliū q̄ alius ipsum
s̄ simul auenerūt de faciēdo tali in
sultu vel tali rapina amittēda. Rendet
idē vbi s̄. q̄ q̄libet tenet in solidū.

Sed nūqd̄

73 Sed nunquid omnes qui sequuntur etiam si unum solus potuisset per se hoc facere tenentur in solidum. Respondetur idem quod sic: ut probatur aperte. ff. ad l. acq. l. si ita vulneratus. §. si. 7. ff. arborum furti cesarum. l. si plures. ff. de furt. l. vulgaris. 7. ff. si quis testamento liber esse iustus fuerit. l. i. Alii tamen dicunt quod sufficit quod quilibet pro parte sua satisfaciatur: sed primum non solius tutius est sed verius.

74 Sed pone quod guerra fuit inter duos milites vel principes 7 hinc in milia damna data sunt: 7 postea facta est pax inter ipsos 7 omnia hinc inde data remissa sunt: nunquid hec remissio extenditur ad homines utriusque? Respondetur hostis. in sum. in ti. de peni. quod non videtur: nisi esset de consensu eorumdem sic facta. ar. C. de tñ. l. i. 7. l. transactionis placitum. 7. l. pñs. 7. l. ubi pactum. ex de maio. 7 obe. c. si. ff. de tñ. l. i. 7. l. q. cum tutoribus 7. l. nulli. ff. de pactis. l. unum. §. pacta. 7 in sum. 7. l. si uenerit. Aliter ubi forsitan alibi aliter non possit haberi pax. Ibi enim utriusque partis gerit negotium utriusque. 7 sic potest intelligi. ff. de pactis. l. uent. onum. Aliter quod possit remittere ius hominis mei cum nec possem ab eodem tantum extorquere sine rapina: hec hostiensis.

75 Quid de feditis mouentibus bellum ex imperio domini suorum. Respondetur. Non alibi ubi scilicet feditur quod mouet bellum pro domino sibi mandante 7 scit bellum esse iustum non tenetur ad restitutionem eorum que accepit ab hostibus iuxta editum domini: nec peccat nisi habeat corruptam intentionem per cupiditatem vel odium vel similia. Si autem sciebat bellum esse iniustum tenetur restituere: quia plus timuit hominem quam

deum. Si homo dubitabat utrum bellum esset iustum siue ratione persone siue rei aut cause aut auctoritatis. Ex his enim omnibus causis posset bellum esse iustum ut dictum est super eadem parte. §. i. ubi tractatur de bello iusto vel iniusto non tenetur. An si vasallus ducis vel comitis uocatus ad bellum mouendum ab eodem comite vel duce contra hostem suum contra quem non licet ei auctoritate propria mouere bellum excuset vasallus si dubitet utrum idem comes uel dux habeat auctoritatem a rege super hoc: excuset enim propter bonum obedientie licet forte peccet contra deum ibi male participando. 22. q. i. ad culpam. aliter culparis. Sed nunquid similiter excusant amici 7 cognati mouentis bellum qui non sunt ei subditi 7 milites etiam seruientes stipendiarii 7 extranei si credebant iustum esse bellum Respondetur idem ubi superius. quod non: quia non excusat bonum obedientie sicut feditos: nec debent se committere discrimini 7 in dubio ut inueniatur aliquem in preiudicium alterius. quia sicut dicit Ambrosius. si non potest alicui subueniri quin grauetur alter: commodius est neutrum inuari quam grauari alterum. i. 4. q. 5. denique. Nec est simile de aduocato quem excusat bona fides quod diu credit esse iustam causam quam fauet 7 in veritate sit iniusta: quia ibi est iudex superior qui causam examinat 7 iudicat de allegatis. In bello homo siue guerra uiribus corporalibus negotium nititur non propter rationem diiudicatis.

76 Quid de his que rapiuntur in ecclesiis aut de bonis clericorum aut ecclesiarum que sunt in terra illius contra quem iustum geritur bellum nunquid qui rapiunt ea tenentur ad restitutionem. Respondetur idem

vbi s̄ q̄ sic nisi auctoritate plati eccle
siastici hoc fiat. **Q**uid de illis q̄ fru
giūt ad ecclesiā imminentib⁹ hostibus
⁊ ibi capiunt ab eis: nūq̄d capient es
debēt eos dimittere liberos. **R**endet
idem vbi s̄ q̄ sic nisi incastellauerint
ecclesias: aut inde ipugnauerint ho
stes. **I**n hoc enim casu cū ipsi imuni
tate ecclesie violent ipugnando non
debēt gaudere immunitate ecclesie. **S**i
militariter dicēdū si ibi reponāt victua
lia sua de quib⁹ s̄stentat in ipugna
tione hostium suoz. s̄. q̄ si rapiāt ab
aduersariis iuste bellatib⁹ nō tenēt
ad restitutionē: ⁊ forte n̄ peccāt etiā
rapiendo.

77 **I**te quid de illis qui incēdunt eccle
sias in bello iusto: nūquid tenent d̄
dāno dato. **R**endet idem vbi. s̄. q̄ si
nō sunt incastellate ⁊ hoc fiat ex p
posito tenentur. **S**i autem sunt inca
stellate aut si non ex proposito in
cendantur: s̄ casu dū illi iuste bellan
tes s̄stant operā rei licite dū icēdūt
machinas hostiū aut castrū aut villā
quā alias nō possunt expugnare cō
mode: dicendum est q̄ non tenent.

78 **A**ltruꝝ sacrilegis: regib⁹ indicētib⁹
bellū teneant s̄diti milites obedire
Rendz **A**lex. de ales in. 2. in tractatu
iudicialiū p̄ceptoz: q̄ vir iust⁹ si sub
homine sacrilego militet recte p̄t il
lo iubēte bellare si vere pacis ordinē
seruans q̄ sibi iubet videt nō esse cō
dei p̄ceptū: vel vtrū sit certū nō ē. **E**t
ideo legio thebeoz poti⁹ voluit mo
ri q̄ iubente sacrilego imperatore p
sequi christianos vt legi in legenda
Nauritij ⁊ socioꝝ ci⁹. **A**n̄ **A**ugl. cō
manicheos. **S**i humana cupiditate

bellū geritur suple a p̄ncipe nō nocz
sanctis. i. s̄diti in quo nō hz quisq̄
ptatē nisi a deo sue linēte sue iubēte
Quero an occupata hodie p̄ p̄ncipes **79**
christianos inter se bella ⁊ guerras
propa auctoritate vel temeritate mo
uentes ⁊ q̄ vn⁹ q̄ete ⁊ pacifice possi
det ⁊ ab antiquo possedit aliqui de
nuo violenter occupāt: an licite tene
ant. **R**endet **A**n. de bu. in. c. q̄ super
his. c. de voto. fm. **H**osti. q̄ n̄ vidz
q̄ iuste teneāt: nec videt q̄liter s̄fesso
res eoz peccata quāq̄ notoria palpi
tent ⁊ dissimulēt: nec q̄liter ab eisde
castra ⁊ possessiones ⁊ alias elymo
sinas scient accipiant ⁊ absoluāt: ⁊ p
cōs nō vidz qualis in italia p̄scribi
possit. d̄ p̄scrip. c. si. vñ dic. **C**auēat ⁊
sibi s̄ulat: vñ timēdū ē ne cateruari
ad inferos innumerabiles populos
secū trahant. 40. di. si. papa. **D**enite
ant ḡ ⁊ quod sciūt esse alenum resti
tuāt. i. 4. q. 5. per totum. ⁊. q. sexta. c.
i. si volūt per verā p̄niaz reparari. d̄
sum. trinitate. c. i. s̄. sacrum.

Quid de comitib⁹ nostris qui tota **80**
die sine auctoritate p̄ncipis arma
sumūt ⁊ sumi faciūt ⁊ vasallos p̄pri
os exhereditāt. **R**endz idē **H**osti. in ti
de treu. ⁊ pace. s̄. quid si iustum. **N**ō
dubito quin ad restitutionē teneāt
nisi fuēt iuris ordinē qui ē: vt si vasal
lus vult stare iuri audiat. si contumax
ē impugnet: q̄d p̄t fieri auctoritate
iuris vel iudice p̄cipiēte. ff. d̄ rei vē. l.
q̄ restituē. **N**ulli eni licz arma mouē
ad aliū ipugnandū s̄n auctoritate iuris
vel iudicis. alit penā incurrit cū intel
ligatū violētā iſerre. ff. q̄ met⁹ cau. l.
extat. **S**i ḡ dñs q̄ immediate s̄bē p̄ncipi
de uasallo

de uasallo p̄prio querat̄ 7 uellet tu
tiorē p̄tē eligē. l. quo ad animā: plu
lo q̄ nō dicat sibi ius: s̄ vel auctorita
te p̄ncipis g'adium assumat vel ad
dyocelanū uasalli recurrat ad cuius
monitionē si obedire noluerit exco
municabit̄ rōne peccati. c̄x de iudi. c
nouit. 7 de maio. 7 obe. c. solite. de
censi. c. omnis anima. 7 si p̄ anū ste
terit excoīcat̄ extūc dyocelan⁹ ipsuz
7 res eius exponet. hec hosti.

81 **Q**uid de istis bellis indictis quoti
die ab vna ciuitate alteri sine auctori
tate p̄ncipis. Rndz Jo. de pla. insti.
qui. mo. ius. patri. po. sol. s̄ ab hosti
bus. qui dicunt̄ latrūculi: ideo ab eis
capta s̄biacēt restitutioni. vt. l. qui a
latronibus. ff. de testa.

82 **Q**uid de istis partialib⁹ ciuitatū q̄
vna pars expulsa indicit bellū ciuitati
Rndet idem ubi s̄ q̄ nō d̄r bellū: s̄ d̄
dissensio ciuili ex qua reipublica le
dit̄: 7 ideo in tali bello n̄ habēt locū
statuta de bello licito. l. si quis in ge
mina. s̄ in ciuilibus. ff. de captiuis. 7
ideo i eo capta s̄biacēt restitutioni.

83 **Q**uid de istis socialib⁹ gentiū armo
rū q̄ ad suū libitū diſcurrūt tēritoria
ciuitatū faciēdo redimē. Rndz idē q̄
latrones sunt. 7 de oib⁹ p̄ eos omī
s̄ tanq̄ latrones puniēdi sunt. vt. l.
hostes. ff. de captiuis.

84 **Q**uid de his que recuperant̄ ab ho
stib⁹ p̄ milites 7 stipendiarios. Rnz
Jo. de pla. insti. qui. mo. ius. pa. po.
soluit. s̄ ab hostib⁹. q̄ debēt i p̄stio
statu rponi: vñ bestie ablata p̄ hostes
7 a nostris stipēdiariis recuperate de
bēt restitui eis quoz p̄mo erāt. l. sic
liberis. 7. l. ab hostib⁹. l. z. ff. de capti

Et hoc vez ē in reb⁹ que habēt post
liminiū q̄ est ius quod debet̄ capti
uis postq̄ a captiuitate liberati sunt
sicut sunt equi naues onerate currus
7 boues 7 alia p̄pter vsum belli pata
de quib⁹. l. z. 7. i. ff. de capti. Itē fal
lit in armis recipatis que nō restitu
unt̄ illis qui amiserāt: q̄a vituperose
amittūt̄. l. i. ff. de capti. s̄ in reb⁹ ho
stiu captis distiguit̄. aut sunt res im
mobiles 7 debēt publicari. nō autē
efficiūt̄ capiētū. l. si capti⁹. s̄ expulsi
ff. de capti. Si sunt res mobiles effi
ciunt̄ capiētū. l. si quid in bello. ff. d̄
capti. nisi capiāt̄ victis hostib⁹: q̄a tūc
debēt distribui s̄m merita vt dicit̄
est supra. s̄. 6.

85 **Q**ue o an in iusto bello nō solum d̄
principale iniuriatē sit licitū pugnā
ipsuz 7 p̄sonas suas capiēdo s̄ etiam
uasallos 7 s̄ d̄ros ac p̄plices 7 cū d̄
iusticiā adiunātes. Rndet Inno. in
.c. sicut. de iureiu. q̄ aliq̄ dicit̄ q̄ sic
ar. de offi. dele. c. i. Alij dicūt q̄ p̄nt
q̄dū sunt in actu belli nō aliter si pu
guant cōm mouentē bellū vel nisi d̄
rebus eoz: puta si in castris vel edifi
ciis aliis lederentur.

86 **A**ltū ille qui recuperat rē sibi s̄tractā
furto vel violentia vel equipollentē
furtiue vel violēt teneat̄ ad restituti
onē rei quā sic recuperauit. Rndz Alex
de ales in. 4. in tractatu restitutionū
sine p̄iudicio opinādo iux̄ aliquoz
sentētiā q̄ cū alijs furtiue vel violēt
recupat rē nō suā: s̄ eq̄pollentē rei sue
si hoc incōtinēti fiat. s̄. sine ispellatōe
tpis nō teneat̄ ad restitutionē rei illi⁹
nisi fur vel raptor restituat illud q̄
abstulit ei. q̄a licitū ē vim vi repellere

incōtinēti. Exēpli grā. Aliq̄s aufert
aliq̄ equū suū vel furat: ille cui ablat⁹
est equ⁹ inlurgit statim in eū ⁊ cum
nō possit ei auferre equū quē spolia
tor abstulit illi: aufert illi suū. In hoc
casu nō tenet ad restitutionē nisi fur
vlt raptor: restitnat illi quod abstulit
nisi forte melior fuerit eqn⁹ spoliato
ris q̄ spoliati: q̄a tūc tenet ad restitu
tionē tanti q̄tū valet plus seu pualz.
q̄ aut possit recuperare rē suā incōtinēti
rapiēdo vel eqpollentē rei sue videt
p simile sumptū in. l. deuteronomij.
iq. vbi loquit q̄ cū aliquis nō de in
dustria interfecerit aliquē p̄pinquus
ocasi impune poterit incōtinēti occi
dere occisorē: vñmō dolore stimulet
l3 prior occisor nō fuerit reus mortis
Multa enī p̄petrata instante dolore
remanent impunita. que si cessante
dolore fierēt essent puniēda: vñ spoli
at⁹ rē suā si incōtinēti manente do
lore ex dāno sibi illato recuperet rē
sibi furtiue vel violēt s̄trahatq̄ furto
vel rapina rei equipollētis facta spo
liatori: nō credo q̄ teneat ad restitu
tionē. Sed si tpe interpellato cessa
ret dolor nō videt mibi q̄ posset cū
reda p̄ciētia rē suā recuperare furto vlt
rapina rei eqpollētis. q̄a hec res nūq̄
fuit sua: s̄ p iudiciū rē suā dz recupar
Si & rē p̄p̄riā recuperet furto vel ra
pina vel violētia nō tenet ad restitu
tionē. Nō obstat q̄ nemo dz sibi fa
cere ius cū nō sit iudex: q̄a rñdet idē
q̄a homo dī p̄pter p̄seruationem rei
publice. Periculū enim maximū im
mineret reipublice si quilibz sc̄ceret
sibi ius. An vbi nullū piculū iminet
reipublice vtpote qñ aliquis sine oi

scādalo recuperat rē sibi ablatā. bñ licz
sibi facē ius nec tenet ad restitutionē
Sic s̄z modū p̄dictū dicendū est ad
p̄dicta iux̄ iniam iurisperitoz q̄ s̄z
diffinitionē illoz q̄ sunt iurisperiti in
iur̄ diuino pōt dici q̄ q̄ sine scādalo
rē suā latēt vel p violētia accepit vel
rē equipollētē rei sue n̄ tenet restituē
q̄a simpliciter nō facit furtū. Et si dica
tur q̄ s̄trahat rē alienā dicēti q̄ nō
vt alienam.

De famulo furtū s̄trahente a dño
propter mercedē negatā.

Quid de illo q̄ seruauit dño 87
fidelit̄ ⁊ dñs n̄ vult ei reddē
mercedē suā ⁊ furat dño eq̄
ualēs mercedi sue: an teneat ad resti
tutionē. Rñdet Alex. de ales vbi s̄ q̄
nec tpe negatē mercedis nec post li
citū est ei spoliare dñm suū q̄a nihil
qđ dñs habeat est vel fuit seruētis.
neq̄ ipse seruēdo ⁊ iā cōpleto serui
tio efficit qđ suū est: s̄ qđ suū esse de
bebat. Causa enim efficiēs meritoria
nō est & e ⁊ p̄p̄rie cā mercedis quam
meret: s̄ ipse dñs vel reddēs merce
dē: sicut tū aliq̄s p caritate meret vi
tā etnā: nā ipse nō ē p̄p̄rie causa vite
etne: s̄ deus qui eā dat: nec est simile
Josue. 8. vbi dicit q̄ filij israhel cepūt
ciuitatē Ay p infidias. vt dicit Muzl
Cū q̄s iustū bellū suscepit: vtrū apta
pugna an infidiis vincat nihil ad rē
ptinz: q̄a dñs iā s̄tulerat terrā p̄mis
sionis filij isrl. Itē n̄ ob. exo. iz. q̄ filij
israhel postulauerūt mutuo ab egypt
ijs aux vel argētū ⁊ nō reddiderūt
eis: q̄a fuerūt serui egyptioz: nec ha
buerūt mercedē: q̄a illud p̄cepit dñs
cui⁹ maxime erāt res egyptioz. vñ
tñstulit

tristulit omniū eaz. Idē Ric. in 4. di.
15. q. dicit qd peccat in mō recipiendi:
l3 nō ad restitutionē teneat. i. 4. q. 5.
nō sane. Concor. Asten. in sum. li. 5.
ti. 29.

De restitutione acq̄sitorū in ludo.

88

quero an acq̄sita in ludo s̄b
iaceant restitutioni. Rendet
Ric. in 4. di. 15. ar. 5. q. 8.
qdā ludi sunt ita phibiti qd tñ nō
p̄cipit̄ restitui hōi qd lucrat̄ s̄m legē
illi ludi sicut sūt torneamēta. Unde
illi qd lucrat̄ tali ludo q̄uis peccet ⁊
quia faciūt dē phibitionē ecclesie tñ
restituere nō tenent̄. Sūt ⁊ alij ludi
prohibiti ita qd etiā p̄cipit̄ restitui il
lud qd ludēs tali ludo lucrat̄. cuius
modi est lud⁹ aleaz ⁊ taxilloz. Et
qd tales sint ludi phibiti habet̄ di. 25
ep̄s. ⁊ ff. de allea. p. totū. ⁊ in auct. d.
sanctis ep̄is. s̄. interdiximus. ⁊ ex de
vita ⁊ honestate clericoz. i. c. clerici
officia. in tex. ⁊ glo. Nō tñ est phibi
tū ludē nisi ex cupiditate ⁊ p̄ omuni
conuiuio faciendo. ff. de al. l. vltima.
qd i iuuio vscēdi cā ponit̄ i eadē rē
familia ludē p̄mittit̄. Qd aut̄ ludēs
restituere tēat̄ qd lucrat̄ in ludo alle
az vel taxilloz s̄m qd phibit⁹ est in
d. c. ep̄s. ⁊ glo. ⁊ ff. de alle. l. vlti. i.
vidēo. c. clerici officia. in gl. Qd aliq̄
sic esse credūt itelligēdū. s̄. qd p̄ iudicē
ad restituendū pōt de iure p̄pelli: s̄
tñ p̄ sniam iudicis nō p̄pelliē restitui
ere nō tenet̄. q̄a talis restitutio p̄cipi
tur in penā lucrantiū tali ludo: nec
iura ad hoc allegata dicūt qd teneat̄
restituē ipso iure: sed qd ab eo pōt de
iure peti. Aliq̄s enim qñq̄ aliquid li
cite retinet̄ anq̄ p̄ sniam dimitte cō

pellat̄. qd tñ p̄ sententiā iuste latā re
stituere p̄pelliē. electio enim excoica
ti minori excoicatione non est in ita
ipso iure. tñ est irritāda. ex d. de exco.
s̄. si celebrat. Intēficiēs etiā hominē
iniuste pōt p̄ iniaz iuste p̄uari h̄rdita
te: s̄ tñ an sententiā n̄ tenet̄ illā dimit
tere. Quis tñ opinio que est securior
tenet̄ qd eo modo qd lud⁹ taxilloz ē
prohibit⁹ homo tēc de iure ad resti
tuendū illd qd lucrat⁹ est p̄ talē ludū
q̄a nō tñ phibet̄ ille lud⁹ sed etiā
acq̄sitiō lucri p̄ talē ludū: q̄a tñ vt ali
quib⁹ p̄babiliter v̄r talis restitutio n̄
p̄cipit̄ p̄ ius canonicū: s̄ tñ mō per
ius ciuile: nō videt̄ qd ad hāc restitui
tionē sint obligati d̄ nēcitate: nisi illi
q̄ de iure legib⁹ s̄bunt imperialib⁹:
nisi alibi sit talis restitutio p̄ s̄uetudi
nē approbatā. Videt̄ tñ aliis p̄babi
liter qd talis restitutio p̄cipiat̄ ip̄sitate
in iure canonico: q̄a leges impiales
non cōfrias iuri diuino nec abroga
tas p̄ ius canonicū nec p̄ aliquā r̄triā
s̄uetudinez rōnabilē iura canonica
obseruādas decreuerūt. io. di. de ca
pitulis. in .c. quis autem. ⁊ duob⁹. c.
his imediate sequētib⁹. Itē i. h. osti. in
ti. de pe. s̄. quib⁹. s̄. s̄ ⁊ sunt. addit di
cens. Sed ⁊ sunt persone q̄b⁹ est in
distin̄te restituendū quidquid ab eis
in ludo lucratū siue extortū est. puta
furiosi p̄digi minores. 15. anis ⁊ ma
xime pupilli. itē mentecap̄ti sui di ceci
⁊ p̄petuo morbo laborātes: q̄bus tu
tores ⁊ curatores dati sunt: ⁊ sic p̄ se
etiā p̄pria nō libere admistrāt. ff. de
postu. l. i. in fi. ⁊ l. 2. ⁊ isti. de cura. i.
Rnsfo. Idē de monachis ⁊ claustrali
bus. ar. 12. q. i. nolo. ⁊ c. non dicatis.

et de testa. mo. c. cum ad monasterium.
Idem in vxore ludente res mariti: et in
filio familias ludente res paternas:
et in administratore ecclesie ludente
res ecclesie que pauperum sunt: in quibus
omnibus tutori vel curatori abbati ma
rito patri ecclesie est restitutio facienda
Ray. autem distinguit. utrum aliquis
ludens voluitur? ex cupiditate amiserit
et talis non potest repetere et si lucretur
saltem in iudicio anime tenetur resti
tuere. Vel coactus inuitus et attrahens.
vel per nimiam oportunitatem inductus
et si talis amittat potest repetere et si lucrum
non tenetur restituere. debet tamen pau
peribus erogare. Et idem dicit de illo
qui cum infirmus esset causa recreationis mo
dicum lusit dum tamen alium inuitum non con
pulerit. Et secundum hanc distinctionem dicit
hosti. iura et opiniones supradictas
posse ad rationem reduci. ar. ad hanc
di. 14. q. 5. non sane. ex de symo. dile
ctus. cl. i. ff. si quadrupes pauperie se
cisse dicat. l. i. §. cum arietes. C. ad l. iuli
am. de vi. publica vel priuata. l. quoniam
multa. 7. ff. ad l. acq. l. si ex plagis. §.
tabernari. Alex. 8. de ales in 4. in
tractatu restitutionum dicit quod alleatores
nisi fraude imisceant in ludis suis non
tenentur de stricto iure ad restitutionem:
pactum interuenit in partes quod utriusque
parti placet et obligatio addita. Unde
secundum pactum illud et obligationem additam.
nec ille qui amisit potest de iure repetere
nec ille qui lucrat est tenetur restituere
et quia antiqua iura iubent illud resti
tui et cedere actionem repetendi: magis
videatur esse civilis satisfactio et pena pro
peccato quam obligatio ad restitutionem.
Non est enim honestum huiusmodi lucrum

nec honesta occupatio in talibus: imo
sepe multa danosa efficiunt reipublice
cum ratione ludis distraherentur possessiones
et exheredentur successores et posterum.
Unde et Justinianus dicit quod alleatorum usus
prodit in lachrymas. Unde ad cohabi
tationem mali sequentis data est illa lex
de alleatoribus. sicut et in foro priuati
iniungitur sepe satisfactio pecuniaria
non solum eis qui lucrati sunt: sed etiam eis qui
amiserunt: ut rectius in honesta occu
patio et malum subsequens. Sco. 8. de i. 4.
di. 15. dicit quod illa lex vltima. de alleatori
bus que permittit repeti pactum in ludo
et per omnes restituere ligat solum illos qui vi
uendo pollitice subit legi imperiali
qui forte nulli sunt hodie: quia ubi lex
illa. scilicet imperialis precipue placuit habere
locum municipia iudicant imperialibus
ut patet in italia.

De restitutione notariozum.

q. Quid de notario qui danificat 89
aliquem propter eius imperitiam.
Respondet dominus Jo. de pla. insti
de obli. que ex quasi male. na. in pn.
quod tenetur ad interesse partis ut. l. si. C.
de magistratibus conueniens. hinc est
quod tenetur iura scire saltem ad eius officium
spectantia ut a contrariis illicitis se absti
neant. ut not. gl. in. l. generali. C. de
tabula. libro. 10.

Quid si faciat falsum instrumentum 90
dicit quod multo magis puniatur. ut insti. de
publicis iudi. §. item lex cornelia. de fal
sis. ubi imponitur pena mortis seruo et
deportationis et publicationis bono
rum libero homini qui sciens falsum
testamentum vel instrumentum scripserit si
gnauerit recitauerit vel signum adulteri
um posuerit: ubi vide plura pulchra
per dominum

p dñm Jo. 7 in. l. apertiores. **E**. de
exac. tributoz. li. io. vbi dicit q exa
ctores tributoz tenet scribere nomen
soluētis mensē 7 diē 7 q̄tū soluit
7 ex qua cā: vt. l. i. **E**. de apo. publici.
aliter incurrunt magnū dānū 7 ma
nus amputationē: vt in auē. de mā.
pñ. s. coges. colla. z. **E**t eadem pena
punit etia nōius scribēs cōdā alie
nationis phibite vt in auē. de phi.
feu. alie. p frede. c. imperialē. s. scriba
80. colla. io.

91 **Q**uid de aliis artificib? cuiuscūq ar
tificij asserentib? se pitos in arte sua.
Rendit idem insti. de obli. que ex q̄si
male. na. q tenet si aliquē ignorātia
ledāt. l. si. s. i. 7. z. ff. si. me. fal. mo. di
7 nōt gl. i. l. si q̄s fūdū. s. cell. ff. loca.

De restitutione medicoz.

92 **E**quit de restitutione me
dicoz. vñ dicitur. ista. ad. l.
acq. s. pterea si medicus. q
medic? curā egri dereliquit vñ male
secās egri ē in culpa: 7 ideo. l. acq. lea
tenet ad restitutionē aliter estimati
onē fm q̄ti plurimi valuit. j. ānum
Cōcor. l. q̄a adionē. s. si. cū. l. se. ff. ad
. l. acq. 7 nō. fm Jo. de pla. in. d. c. p
terea si medic? q culpa omittit ante
factū nō puidēdo: 7 in ipso facto vt
male secādo: 7 post ipsū factū: vt de
reliquēdo egri. vt. d. s. pterea. 7 nōt
glo. in. l. idem iuris. ff. ad. l. acq. **A**n
nō fm eundē q medic? dereliquēdo
curā egri est in culpa saltē leui vel le
uissima: fm q infirm? erat in ouale
scētia: 7 sic derelinquēdo videt pber
causam mortis: 7 ideo punit. **S**i aut
medic? gratis curabat dicit gl. i. d.
. l. idem iuris. q tenet de culpa leui

ad similitudinē gestoris negotioz.

Ite nō fm eundē q impitia medici
annumerat culpe. vt. d. s. pterea. 7. l.
si quis fund? s. cellus locati. 7. ff. de
re iudi. l. impitia. 7 per dy. de regl.
iuris in. c. nō est sine culpa. 7 ibi gl. i.
q. i. c. nō ē putāda. in fi. 29. di. c. fi. ex
de eta. 7 quali. c. ad aures. de homi.
. c. tua. **E**t hoc vez in medico 7 iudi
ce 7 quocūq artifice asserēte se pitū
in arte sua: q̄a tenet nō solū de dolo
7 lata culpa: s. etia de impitia: 7 ideo
medic? impit? tenet de sua impitia:
vt in iurib? allegatis. 7. l. illicitas. s.
sicuti. ff. de offi. pñ. q̄a impit? medic?
reputat p nō medico. vt nōt. in. l. q
si nolit. s. mācipiū. ff. de edili. edicto.
Et fauore publice vtilitatis medic?
semel approbat? pōt reprobari si nō
est sufficiens. l. h. 7 reprobari. ff. d. exca
tu. Similit? iudex eo ipso q locat se
pro iudice 7 assessore vñ asserē se peri
tum. 7 ideo tenet. vt. l. si iudex. ff. de
variis 7 exor. cog. 7 nōt glo. in. l. z.
. ff. q q̄sq iuri. q̄nimo rōne asserēte
pitie lata culpa cōpatur dolo. vt. l.
ad omētariēlez. ff. de custo. reoz.

93 **Q**uid de medicis qui gfa lucrī ptel
lant morbos infirmis de q̄b? diceñ
q absq dubio ad restitutionē tenet
q̄a si medic? bonoz fortune. i. iudex
7 aduocatus ex ptellatione litis tēt
ad restitutionē petēdo supfluas dila
tiones multo mag? ptellās infirmi
tatē i detrimētū corporis infirmātis.

94 **Q**uid de medico impito. Rendz Iho
sti. in sum. in ti. de pe. s. quib? vñ tēt
etia iudex. q medic? impit? tenet ad
restitutionē. ex de eta. 7 quali. c. ad
aures. 7 is q talē sciēt eligit d culpa

ipſi? tenet de officio. **Archi.** c. ea que
Itē idē **Hosti.** in ſum. in ti. de homi
 cidio. §. pe. v. ideo l3. dicit ſic. **I**deo
 licet medico imputet culpa añ factū
 puta q̄a iromittit ſe de medicina cū
 ſit idiota: 7 culpa in ipſo facto: puta
 quia licet diſcret? ſit in arte: nō tam
 ſequit? traditiones artis: ſ; capitaneā
 volūtātē: 7 culpa poſt factū: puta q̄a
 perit? erat: 7 traditiones artis ſeq̄t?
 ſ; nō adhibet diligētiā circa custodiā
 infirmi: ſi tamē neq; añ factū neq; i
 facto neq; poſt factū in culpa depre
 hēdaſ: nō imputat ei ſi infirm? elū
 fatuitate ſua: vel auaritia vel caſu for
 tuito moriaſ. **R**ecurrat ḡ q̄libet me
 dic? ad ſciētiā ſuā vt ſ de era. 7 q̄li.
 c. ad aures. 7 de homi. tua. ff. de offi
 p̄ſi. l. illicitas. §. ſicuti. ff. ad. l. acq̄. l. id
 iuri. 7 inſti. ad. l. acq̄. §. i. impitiā. **S**ed
 in hoc caſu ppter ḡue ſcandalū inter
 diceſ ei executio: q̄uiſ nihil delique
 rit. c. de homi. c. ex litteris. **E**ſt etiā
 cōſiliū **Dof.** q̄ p̄moti 7 maxime pro
 mouēdi ad ſacros ordines ab opere
 practicali 7 potiffime chirurgico q̄ in
 ciſionem 7 aduſtionē requirit abſti
 neāt. c. ne de. vel mo. c. ſententiam.
 de homi. c. tua nos. cū in nullo vacil
 lare debeat cōſciētia p̄mouēdi. zz. di
 layci. hec **Hosti.**

De reſtitutione acquiſitorū p̄ litigiū
 95 **Q**uero an male acq̄ſita p̄ liti
 giū ſubiaceāt reſtitutioni: 7
 p̄mo q̄d de accuſatoribus 7
 denūciatorib? criminū. **R**endit **Hosti**
 in ti. de peni. §. q̄b? v. q̄d de denūti
 atorib? q̄ ſi calūnioſe hoc fecerint te
 net? ad reſtitutionē dāni dati. **I**tem
 tenet? p̄niaz agē ſi ex odio ad hoc p̄

cedāt: q̄a ex caritate debet talia p̄ce
 dere. zz. q. 5. p̄dē. zi. q. 5. c. nō vol. 7
 .c. ſi peccauerint. §. q. 3. c. i.

Itē fm Donal. crimen occuſſionis 96
 mittit: 7 tenet? ad reſtitutionē qui
 pecunia accepta deſiſtit ab accuſatio
 ne. in ſum. in tractatu reſtitutionū.
 vel qui accepit pecuniā vt accuſaret
 tenet? ad reſtitutionē ei in cuius iniu
 riam; vel ei qui dedit: quando non
 turpiter dedit. i. q. i. iubemus.

De reſtitutione iudicis.

Quid de iudice qui dolo ſeu iprudē 97
 tia. i. ignorātia ſua iniquā ſentētiā
 tulit. **R**endz **Donal.** q̄ tenet? ad totū
 intereſſe illi qui ex tali ſentētia leſus
 eſt: niſi poſſit inducē illū p̄ quo ſniaz
 tulit ad plenā ſatiſfactionē leſo. **C.** d.
 pena iu. q̄ ma. iudi. l. vlti. 7. ii. q. 3. q̄
 tuor. **E**t fm leges multas alias pe
 nas o3 ſuſtinē. **D**ebz etiā 7 tēc p̄p̄
 iprudētiā ſuā reſtituere leſo fm leges
 ad arbitriū boni viri iudicatis. ff. de
 variis 7 exor. cog. l. vl. 7 inſti. de obli
 que ex q̄ſi ma. na. in p̄n. q̄d intelligit
 dñs **Jo.** de pla. vez niſi parſ appella
 uerit 7 ſuccubuerit. q̄a tūc nō tēc. l. a
 proconſulib?. **C.** de appellat. **I**n iudi
 cio etiā aie tenet? q̄a fuit in culpa: cū
 ſciuit vel ſcīre debuit ſe inſufficientē:
 7 tñ iudicare talē cāz p̄ſumpſit. **S**ed
 hoc v̄r quibuſdā q̄zū ad iudices dele
 gatos ad min? q̄b? delegant? cāe ſci
 enter a papa p̄ eo q̄ ſunt boni viri:
 l3 iuris ignari: nō p̄ni v̄r q̄ iſti teneā
 tur ſi ferūt iniquā ſentētiā: oū tñ hoc
 faciāt bona fide: 7 de cōſilio peritorū
 aliter bene tenet? ſi i req̄rendo cōſiliū
 fuerūt negligētēs aut culpabiles. **I**tē
 dicit **Hosti.** vbi ſ. v. tenet? etiā. vbi
 ſic dicit

fic dicit. Tenet etiam iudex vel assessor
qui se sentiebat impitatus: et se de iudicio
intromittit. insti. de obli. que ex quasi
male. na. i. rubi. negligentia.

De negligentia iudicis Rubrica.

98 **S**ed quid si sufficiens est quo
ad scientiam si vellet libros re
uoluerit et studere: si qua negli
gens est et non vult studere: ita quod quod
debet condempnare absoluit vel e converso
Respondet Donal. ubi dicitur. quod tunc si omit
tit aliquid de contingebat: dando opus
rei illicite: mitius tamen agendum est cum
isto quam cum illo qui dolo fecit.

99 **S**ed quid si recipit pecuniam ut inique
iudicet. Respondet quod tunc tenet restituere:
non tamen ei qui turpiter dedit: sed ei cui
iniuria accepit. i. q. i. iubeamur. et ar. i. 7
.q. 4. si quis in atrio. ff. de calum. l. ge
neraliter. Galind. Idem Alex. de ales
qui de hoc tractat in tertio in edatu
iudicialium preceptorum.

100 **S**ed quid si accepit pecuniam ut bene
iudicaret aut simpliciter ut iudicaret.
Respondet Donal. ubi dicitur. quod cum ex officio
suo teneat iudicare bene et iustus tur
piter accepit: et crimen passionis com
mittit. Crimen enim passionis est:
cum quis in officio constituitur extorquet ali
quid per metum a subditis: aut quoniam non
vult facere ad quod tenet nisi pecunia si
bi data: aut cum aliquis officialis aut mi
les vel sibi constituta stipendia extor
quet contra illud. Estote contenti stipen
dium vestris: et teneat predicti ad restitu
tionem. Idem Hosti. ubi supra.

101 **S**imiliter si accepit pecuniam ut non
iudicaret: vel etiam ut male iudicaret
.i. q. i. iubeamur. ii. q. 2. l. 3. i. 4. q. 5. non
sane. ex de symo. nemo. 7. c. dilectus

li. i. et tenet restituere illi qui dedit si
bona intentione dedit. s. ut ius et equi
tatem sibi servaret. ut. d. c. sane. 7. c. di
lectus. Si vero dedit ut animam iudicis
sibi mala intentione inclinaret: non
tenet illi sed pauperibus: vel illi in cuius in
iuriam data fuit talis pecunia restituere
debet: ut dicto. c. non sane.

Item tenet iudex ad litis estimationem 102
ei qui per eius negligentiam lesus est: quando
nullo modo noluit iniuriam ferre. 22. q.
2. dñs. 7. q. 5. administratores.

Item si iudex per imprudentiam assessor 103
ris male iudicavit ignoranter: erit ex
cusatus: et erit culpa assessoris: qui pro
scientiam precipue eligi debet. ff. quod quisque iur.
l. 2. Idem Hosti. si iste assessor ab om
nibus iustis et peritis credebatur et ipse tunc
tenet officialis qui habet certos
redditus assignatos quicquid a litiga
toribus extorquet. 86. di. non sane. 22.
q. i. militare. Secus tamen si non habet sti
pendium sibi assignatum. i. 4. q. 5. non sane

Quid de officialibus iudicum qui incitant 104
iudicem ad iniuste iudicandum ex certa scientia
et contra conscientiam. Respondet Hosti. ubi dicitur
quod tenentur ad restitutionem.

Quid de iudicibus et aliis secularibus 105
administratoribus qui negligunt facere ius
stitiam et defendere oppressos ecclesiasti
cos viduas et pupillos. Dicitur quod ipso
iure sunt excoiccati post tertiam moniti
onem: nec possunt absolui nisi prius
de dano satisfaciatur: ut dicitur textus in iudica
glo. in. c. administratores. 22. q. 5. vi
de. j. 6. ceterisimul quadragesimum sextum.

Quid de iudice qui omittit condempnationem 106
in expensis. Respondet Jo. de pla. in. l.
observare. c. de decurio. li. io. quod tunc
de suo refundere eas parti. l. propter adu

¶ Si autē alterutra. *¶* de iudiciis. 7
in gl. 7 in. d. l. obseruare. qđ itellige
si fuerit petite. aliter ius perit causa
negligentie. l. partis nō petētis 7 iu
diciis nō adēnātis: melior est cā que
nietū. l. si seruū. §. si seq̃. in. f. ff. de v.
obli. *¶* Et tñ adēnare si vult: 7 nō sit
petitū: tū hoc emergat post litē pte
statā: 7 sic ad ei^o officium expectet. l.
ediles. §. sciendū. ff. de edilio edicto.
¶ Quid 7 iudicib^o faciētib^o barataria
dic qđ debent puniri. l. i. i. a. repen
darum. vt insti. de publicis iudiciis. §.
sit pteca. vbi vide plene p dñz Jo.
de platea.

¶ De restitutione aduocatoz.
107 *¶* Quid si aduocat^o fuerit in
culpa qđ nō erat idoneus:
puta erat de personis pbi
bitis aduocare. vt religiosus vel in
sacris. Rndet *¶* hosti. in sum. ti. de pe
nitē. §. absq̃ aliter quib^o. v. qđ de ad
uocatis. qui in hoc casu non credit
qđ teneat ad restitutionē illi a quo ac
cepit salariū si aliter diligēt officium
suū exeq̃: nec in culpa sit amissionis
cause: s̃ aliē est ei iniūgēdū vt illud ex
pēdat in pias cās: 7 s̃ ueniat pecca
tori orōnib^o 7 suffragiis ecclesie: 7 il
loz qđ elymosinā recipiunt. ar. i. 4. q.
5. nō sane. i. 2. q. 2. glā epi. 7. c. aux.
108 *¶* Sed quid si recipit imoderatū ptiuz
suū salariū. Rndz idē vbi s̃ qđ illd pl^o
teneat restituere illi a quo pl^o exto: sit
109 *¶* Quid si p ignoratiā vel negligētiā
cliētul^o suus amisit litez. Rndet idē
vbi s̃ qđ teneat restituē salariū 7 dānū
qđ ad hoc cliētulis suis incurrit. ar.
ff. ad. l. acq̃. l. idem iuris. 7 de eta. 7
qli. c. ad aures. *¶* Et si p cauillationez

abstulit aduersario suo bonaz cāz vel
ipsam gūauit vel i aliquo petēdo di
lationē supflua: vel allegādo falsa de
fensam vel faciēdo positionē duplicē
vel cauillosam: vel p instructionē fal
si testis: vel qđ induxit cliētulū suū ad
vitatē negādā teneat in solidū quo
ad vez interesse. Concor. Monal. in
sum. in tractatu restitutionum.

¶ Et teneat aduocati de dānis origen iio
tib^o eoz dolo 7 fraude: puta qñ vo
lūt impedire admīstrationē alicuius
tutoris faciūt cū acculāri de suspecto
scientes qđ lite ptestata in cā suspicio
nis imēdiate iudiciū tutori admīstra
tio a lege. vt. ff. de solu. l. qđ si forte. 7
insti. qđ mo. tute. l. si. §. desinūt. *¶* Et
teneat ad restitutionē parti aduersie.
7 cūmni dāno illi aduocati qđ instruūt
cliētulos suos negat vitatē: 7 fallū
rūdere. de qđ vt dic glā. i. c. i. de ptes
li. 6. 7. 50. di. sepe. que etiā dicit qđ so
lēt aduocati dicē cliētulo si hoc pfi
teris pdes cām: nec dicūt pdes aiam
si negaueris. cū de symo. c. Matheus
¶ Et qđ petūt supfluas dilationes 7 ter
minos: de qđ vt p glo. i. c. statutū.
§. si de rescripti. li. 6. vbi dī. p̃sueuerūt
aduocati sua doloscicare 7 ipitia nesci
entes aliter partes iuuare dilationes
iuris petere ad testes vlē marinos
vel ex p̃uiciam pducendos. 3. q. 3.
spatiū. *¶* An pōt iudex si de malicia p
sumit. l. vt id fieret cā ptellādī nego
tiū suū sacramentū exaggerē: s̃ si iura
bat videbat dāda dilatio. *¶* Cōsueue
rūt iudices 7 aliter puidē fm formā
decretalis. de fideiussorib^o p̃stitutis
l. ibi p̃mittē receptionē testiū r̃cepta
cautione ab illo qđ vadat vel mittat
ad videndū

ad videndū illos iurare. Super quo
vide quod ibi nō ē: hodie puto meli⁹
prousum per hanc litteram. Si enī
dicit ps habeo testes vltimarios ⁊
iudex rñdebit parat⁹ sū illos citare ⁊
expectare: deponē salariū p expēsis
testiū in cūdo veniēdo stando: qđ si
facere nolet cāz non differet iudex.
Quid de illis aduocatis qui sequūt
doctrinā sathane positā a Spe. in ti
de aduocato. §. nequē. ⁊. §. sequē. ⁊
§. vtriusq. vbi describit. cautelas qđ
debent habere aduocati: tam actoris
qđ rei: ⁊ qđ vtriusq. partis: l. 3 in fine
dicat qđ hec doctrina salutē anime
nō informat: imo sicut dicit psalmus
qui malignatē exterminabūtur. Alī
dicit Alulo qđ ppareat in termino si
delit: ⁊ se iurib⁹ ⁊ nō fraudib⁹ tueat.
Tñ pmo dat doctrinā dicens qđ ad
uocat⁹ actoris habeat astutiā serpētis
ne alteri⁹ insidiis suplatē. 6. q. 1. ex
merito. in fi. 16. q. 1. si cupis. imo po
tius habeat vulpinā simplicitatem.
Ostēdat enim se simplici⁹: ⁊ sic aduer
sarius ei⁹ cū min⁹ verebit⁹: ⁊ cō eū
parū sibi pvidebit. Si enī eū astutiū
estimaret: sollicit⁹ esset ad vulpiculā
capiēdā. ex de purga. cano. inter sol
licitudines in rubri. iux illud. Da oc
casionē sapiētī: ⁊ sapientior erit. 22. q.
3. vide in fine. Item sit caut⁹ tanqđ
inops specialiū: semp stet in genera
lib⁹: vt sic simplicitas pteadat: ne ei⁹
intētio cognoscat. ff. d. iure fisci. l. ita
Item vtať ⁊ ambiguus ⁊ duplicib⁹
sermonib⁹: tanqđ pxiore ignar⁹: vt
possit ad diuersos trahi sensus. 37.
di. relatū. Ille enim dicit. Reginas
interficere bonū ē timere nolite. Et

si omnes cōsenserint ego non cōdico
Ihec enim verba possunt ad bonū ⁊
ad malū retorqueri intellectu: ⁊ tūc
accipitur vba pro eo: ⁊ eius stabitur
intentioni ⁊ interpretationi. ff. de iu
diciis. l. si qđ abiguat. ff. de v. ob. l. iē
stipulatē. §. i. Itē caueat ne alleget pu
blice lege pro eo expresse facientē: s
eā iudici cū necessitas fuerit ad aurē
dicat: ⁊ per eam ipsū informet: ne ad
uersari⁹ cō illā sese valeat rñsionib⁹
premunire: qđ nihil tā indubitātū ē:
qđ nō recipiat quādā sollicitā dubita
tionē i auē. de tabellio. §. si v. colla.
4. Itē caut⁹ sit ne aliquid corā iudi
ce reuocet in dubiū: ⁊ sup hoc faciat
iudicē pro eo interloqui: ne re⁹ cū po
stea valeat reculare. In causā crimi
nali caut⁹ pcedat. Debet enim ad
uocat⁹ accusatoris cōmedare psonā:
in quam crimē dī esse cōmissus. ar. ff.
de re iud. l. omnes. §. i. ⁊ equalitē: ⁊ qđ
ter potestates debet esse speculū suc
cessorib⁹. Et de priua. car. l. i. ⁊ qualī
facilitas venie in centiū tribuit deli
quendi. c. vt clericor. de vita ⁊ hone
cle. Quantū aut ad aduocatū rei dic
qđ in primis officiū eius est cām exte
nuare: fugere: ⁊ differre in auē. de li
tigio. §. omnē col. 8. sic tñ fugiat: ne
cō eū ex nimia fuga iudex psumat
3. q. 9. decernim⁹. Itē die termini
nō ppeat manē: s sinat aduersarium
fuenire: ⁊ tādū expectare: donec te
dio affect⁹ recedat: ⁊ tūc veniat: vel
saltē vltima hora diei iudice p tribu
nali sedente: qđ tota dies ei cedit nisi
dictū sit vt hora certa diei ppareat.
insti. de v. ob. §. iudicē. Et si viderit
aduersariū abntē pōt tēpestiue venī

et euz iudici accusare: et postquam venerit
recidere. **I**n adore recedente: vel si
ultima parte dici venerit premissa
et mora qualitercumque excusatione on-
det se volutarie apparere: et paratu in
causa procedere: et de dilatione dolere
ut sic iudici placeat: et non puoret. **S**i
vero actor instet sedeat advocatus rei: et
taceat: et se dormire fingat: sic saga-
ces sepe faciunt advocati. **E**t cum iudex
dixerit ei rinde obediatis: tunc lente et pi-
gre surgat quasi excitatus a sono: et sup-
plicet iudici per audientiam benigna: de
inde inuicem amonet: et quantum poterit
blandiatur ei. **I**tem sit cautus: ut si per se sen-
tentiam contra se ferri: non adsit eo tempore
quo fertur. **A**d quid autem teneant tales
falsi: et cavillosi advocati: ex dictis in-
precedenti. **S**ed perhiberi potest. **I**tem sit cautus
ut a conspectu iudicis sine advocato
adoris non discedat: ne ille aliquid in
eius absentia proponat quod iudicem
movere possit.

De restitutione testium.

Quid de testibus corruptis.
Respondet **I**heronimus osti. ubi dicitur quod si per
dictum ipsorum fallum aliquod partium
amiserit causam suam tenetur ad restituti-
onem faciendam ei qui damnificatus est. **a**r. i. 7.
q. 4. si quis in atrio. ff. de calumnia. l. ge-
neraliter. **S**ed illud. i. q. i. iubemus. **S**i autem
recipit propter testimonium verum ferendum
teneat hoc pauperibus erogare: nam et ve-
nalia testimonia: sicut et iudicia ven-
alia prohibentur quibus testis expensas suas
moderatas recipere possit. **S**oncor.
Dona. li. su. i. de restitutione. et i. de testibus
dicens quod testis fallum dicens preter
penam falsi teneat in iudicio anime ad
omne interesse parti: quam suo testi-

monio lesit. **a**r. ex de testi. sicut et **I**heronimus
in. 4. di. 15. dicit quod testis non licet ven-
dere testimonium: quia quilibet interroga-
tus loco et tempore teneat testimonium
veritati prohibere: aliter est symoniacus si
recipit aliquid pro veritate dicenda. **S**ed
advocatus potest vendere patrocinium suum et
iurisperitus consilium suum: quando a iudice vel
a curia non recipiunt salarii suum pro quo
ad ista adhibenda teneantur: nec potest dici
quod isti vendant iusticiam et veritatem: sed labore
suum et sollicitudinem. **A**lex. vero dicit quod
solum est symonia facere testimonium pro
pecunia in causis ecclesiasticis: et a per-
sonis ecclesiasticis: in aliis vero grane
peccatum.

Quoniam testis possit recipere sumptus ne-
cessarios. **R**espondet **A**lex. de ales in 2. **ii**
tractatu iudicialium preceptorum quod aliud
est pro testificatione munus accipere: aliud
sumptus necessarios percipere. **P**rimum
enim nephas est et peruricatio veritatis
Unde **D**ionysius. Si spes muneris subtra-
hitur a professione iusticie recedunt
quoniam dicitur de iusto. **Q**ui excutit manus
suas ab omni munere: ille in excelsis
habitat. **E**t idem de iudice. i. 4. q. 5. non
sane. **U**nde **B**eda super **M**arcum. **A**biit
Judas ad summos sacerdotes: et consti-
tuerunt illi pecuniam dari: dicit cum pro
muneribus fallum contra quolibet testi-
monium dicunt: quia profecto veritatem pro
pecunia negant: quasi dominus pro pecunia
vendunt. **I**pse enim dixit. **E**go sum
veritas. **S**ecundum vero licitum est. scilicet sumptus
necessarios percipere in predicto casu cum
oportet ad locum remotum per testimonio
ferendo procedere. **N**emo enim tenetur propter
superbia militare. **E**t ideo dicitur in de-
cretis. 4. q. 3. c. veteris. 7. 2. q. 3. non
licet

licet. **I**dem quos fuerint postulati su-
ptus operetes ministrare: etiam si in pe-
cuniaria causa sint testes ab altera parte
producendi sumptus dico i cudo stado
et redeundo. **S.** de testib. l. qm. et not
glo. in c. statutum. §. si. de rescriptis. l.
6. imo necdum sunt: sed etiam mercedem
dicere quibus stetit occupatus pro testimo-
nio reddendo: et amisit opas suas debet
habere. ut not. **Ja.** butrigari. in l. si
qm. **S.** de testib. ubi dicitur. **I**dem opus
pro alienis modis suas invenire dif-
ficultates.

ii3 **S**ed cui reddet testis pecuniam quaz
accepit ut testimonium ferret. Respondet
Donal. huiusmodi non restitui ei qui
dedit: quia ut testem corrumpere voluisse.
ar. ff. de adi. ob turpem causam. l. 2. **E**t alij
dicunt contra. si non dedit eo animo ut
testem corrumperet: sed ut sibi iustitia obser-
vetur ar. l. 4. q. 5. non sane. ex. de symo-
nia dilectus.

ii4 **A**utem testis qui noluit manifestare
veritatem propter quod pars danti incurrit
teneat ad restitutionem. vide ubi §. 40

De extorquentibus elemosinas
per mendacium vel ipocrisim.

ii5 **U**trum qui simulatione re-
ligionis aliquid acquirit sic
facit ipocrita teneat ad restitu-
tionem. Respondet **Alex.** de ales in. 4. in
tractatu restitutionum quod sic. et ratio huius
est quod ille qui dat aliquid ipocrite que-
rit estimat bonum et religiosum: non dat per se
loquendo ipocrite: sed interpretatur viro
religioso. **N**on non transferet dominium rei
date ad ipocritam. **N**on ipocrita non
est possessor iustus rei date: sed usurpati-
ue: et invito domino. ergo rei aliene dator est
propter quod tenet ad restitutionem. **N**on

obstat quod ille cui offert prebendam: ab episcopo
qui credit esse bonum: sed non sit: non teneat
ad restitutionem: quia respondet idem quod non est
simile: quia sed ille qui offert illi prebendam
credat illam esse castam: tamen ille cui offert
fraudem nullam committit: propter quam illi
offert: quia non simulat se castum tali inten-
tione. **N**on sed ingrediens sit malus: ut
puta fornicator: licet est ingressus in
prebendam: unde non tenet restituere: sed acquirere
aliquid per ipocrisim tenet: quia ingrediens
est vitiosus: et vitiosus ingressus: quia
fraude et dolo ingreditur: sed si ingrediens
propter fornicationem: sicut si episcopus ma-
trē vel sororem clericum cognosceret: et ob
hoc ei daret: tenet clericus resignare co-
gnita veritate. **A**utem si dives manten-
do se pauperem acquirat aliquid teneat
ad restitutionem. Respondet idem **Alex.** ubi
§. quod tenet ad restitutionem eius: quod
per simulationem acquisivit: sed non tenet
restituere ei a quo accepit: quia ille me-
ritum habet apud deum qui dedit intuitu
pietatis: et paupertatis: sed tenet dare
pauperibus: quibus ille dedisset si non errasset
si offert illi qui sunt. **N**on ob. de **Jacob**
qui substituit primogenitam **Esau** fraudu-
lentem: quia respondet idem **Alex.** ubi §. quod non
fuit ista fraudulencia sonans in malum.
Vicuit enim **Jacob** surripere primoge-
nitam **Esau** tanquam violenter possessori:
quia dominus contulerat primogenitam **Jacob**
quod intellexit **Isaac** confirmando be-
nedictionem dicens: et eris benedictus.
Quid de medicamentis validis: qui fin-
gunt se infirmos: et sicut dicit glo. in
l. i. de mendi. va. li. ii. possunt fingere
cum herbis et aliis medicamentis de-
formitates membrorum et egritudines
corporum. Respondet dominus **Jo.** de platea quod

ii5

inspicienda est editio eorum: ut si eis fuerit corporum integritas: et animorum robustas: eorum inertia sine ulla miseratione puniatur hoc modo. ut si fuerint serui subduntur dominio accusatoris: si vero liberi efficiuntur eis coloni ascripticii: et hoc quando fingunt infirmitatem. Sed quando est validus: et nullam fingit infirmitatem: tunc si est forensis expellitur: et ad suas remittitur partes: si autem est de urbe deprelli ad opera et artes: et exercitia publica operanda. ut. d. l. i. et in auct. de questore. §. si vero iuris. colla. 6. **R**am ut dicit ibi glossa. cum sint robusti et sani: auferuntur panes de debilibus et infirmis et per omnes tenentur ad restitutionem. **E**uri enim panis viriliter tollitur: ut eius inertia cohibeatur. §. q. 5. non omnis: et ut dicit glossa super Mathe. **I**usti seceris si iniuste petentem correris: quod si ei quid dederis. **U**nde de additionibus elemosine est glossa. 86. di. non satis. et in. c. quiescamus. 42. di. similiter puniuntur hospitalarii sancti **J**o. qui mittunt laycos et illiteratos per questus: et falsi questuarii. ut in. c. tuarum. ex de pui. ubi dicitur textus. **N**ex quia privilegium mercedis amittit: qui promissa sibi ab utroque potestate fraternitati tue mandamur: quatenus si quos clericos aut laycos a dictis fratribus per colligendis elemosinis cruce false signatos inueneris: his a quibus ipsos missos esse ostenderit per totam provinciam tuam exhortationis officium interdicas: si layci fuerint excoicationis mucrone percussas: si clerici ab officio beneficiorum suspendas: nullo proxius privilegii beneficio vel apostolico remedio prevalere. **E**t in clemen. de peni. et remis. dicitur

Abusionibus quas nonnulli elemosinarum questores in suis proponunt predicationibus: ut simplices decipiantur: et auxilii vel fallaci potius ingenio extorqueantur: ab eisdem animarum cedat periculum et scandalum plurimorum viarum put est possibile precludere cupientes iuxta statutum consilii generalis duximus prohibendum districte: ne questores alii nisi apostolicas vel dyocesani episcopi litteras exhibuerint: quolibet admittantur: nec permittantur cum solum ipsis reputat indulgentias sibi concessas insinuare populo: et caritatiua subsidia postulare simpliciter ab eodem populo nullatenus ipsi populo predicare: nec aliquid exponere: quod in litteris continetur: supradictas litteras quod apostolicas dyocesani episcopi: ne quid fraudis committi valeat per easdem antiquas admittantur questores ipsos examinent diligenter. **A**d hec cum aliqui ex huiusmodi questoribus sicut ad nostram audientiam est perlatum non solum multa temeritate audacia et deceptione multiplices animarum indulgentias populo motu suo proprio de facto concedant: super votis dispensant: a pijs et homicidijs et alijs peccatis sibi committentes absoluant male ablata incerta: data sibi aliqua pecunie quantitate remittant: tertiam vel quartam partem alijs de penitentibus iniunctis relaxent: animas tres vel plures parentum vel amicorum illorum qui elemosinas eis concesserunt de purgatorio: ut asserunt mendaciter et abstrahunt: et ad gaudia paradisi perducunt. benefactoribus locorum quorum questores existunt remissionem plenariam omnium peccatorum indulgeant: et aliqui ex ipsis eos a pena et culpa: ut eorum debitis utamur absoluant

absoluant. Nos abusus huiusmodi p
quos censura vilescit ecclesiastica: et
clauū ecclesie auctoritas deducit in
cōtēptū: omnimode aboleri volentes
ea per quoscūq; questores fieri vel at
tēptari de cetero distridi iubem⁹: oia
et singula pūilegia si qua super pmissis
vel eorū aliquo sint aliquib⁹ locis
et ordinib⁹ vel personis questorum
huiusmodi quocūq; excessa: ne ipsorū
p̄tētu sit eis mā talia vltēri⁹ pūmē
di: auctoritate apostolica quantū ad
pmissa penit⁹ reuocātes. Questores
autē qui deinceps in premissis vel ali
quo premissorū deliquerint: vel aliis
etiā quibuscūq; suis pūilegiis abusi
fuerint: sic per locorū ep̄os puniri vo
lum⁹: nullo p̄suis pūilegio i hac pte
suffragāte. Et in. c. cū ex eo. de sen.
exco. dicat. Qui autē ad querēdas ely
mosinas destinantur modesti sint et
discreti: nec in tabernis: aut aliis lo
cis incongruis hospicē: nec iutiles
faciant aut sūptuosas expēsas: cauē
tes omnino ne falsę religionis habi
tum gēstent.

Aittera quam debet habere
hospitale sancti Iohannis.

Ibi exp̄m̄it forma litterarū
quā debēt habere ab ep̄is
s. talis. Quoniā vt ait apo
stol⁹ oēs stabim⁹ aū tribunal Chri
sti recepturi p̄ut in corpore gessim⁹:
siue bonū fuerit: siue malum: oportet
nos diē messiois extreme misericor
die opib⁹ puenire: ac eternoꝝ ituit⁹
seminare in terris: quo reddēte dño
cū multiplicato fructu recolligere de
bem⁹ in celis: firmā sp̄ez fiduciāq; te
nentes: qm̄ q̄ parce seminat: parce et

metet: et q̄ seminat in benedictiōib⁹:
de bñdictionib⁹ et metet vitā eternā
Cū igit ad sustentationē fratrum et ege
norū ad tale cōsuetū hospitale p̄prie
nō suppetāt facultates vniuersitatē
vestrā monem⁹ et exhortamur i dño
atq; in remissionē iūgim⁹ vobis pec
catorū q̄ten⁹ d̄ bonis vobis a dō colla
tis pias elymosinas: et ḡta eis carita
tis s̄silia: erogetis: vt p̄ s̄tutionē
vestrā ipsorū inopie cōsulat: et vos p
hec et alia bona: que dño ispirāte fece
ritis ad et̄na possitis gaudia puenir.

De restitutione facientū elymo
sinas de alieno.

Quid de datis per ipocrisis ii 7
et p̄mo an faciētes elymosi
nā de alieno cōmittāt furtū
Rendz Alex. de ales in tertio i edatu
nouī p̄cepti q̄ sic: et p̄hibet p̄ illud p̄
ceptū. Altrū monac⁹ vel alius religi
osus possit facē elymosinam. Rendet
Hosti. in sum. in ti. de peni. s. quib⁹
d̄. qd de faciētib⁹. videt q̄ nō: quia
nō volūtātē: nec p̄p̄iū habet. iz. q. i.
nolo. et c. nō dicatis. et hoc vez est d̄
puro claustrali nullā administratio
nē vel nullū officiū hñte: nisi hoc face
ret de licētia abbatis de reb⁹ cōibus
i 6. q. i. placuit. c. monaci. de postu. c.
ex parte. de cōse. di. 5. nō opz. vel nū
videat hominē ad mortē elurientē:
tūc enim hoc pōt facē de licētia sū
mi abbatis. i. dei. 88. di. pasce. et c. nō
satis: q̄a in tali casu omnia sūt cōia.
47. di. sicut hi. nō obstāt etiā cōdi
tione abbatis inferioris. ii. q. 3. q̄ re
sistit. 8. di. que cōm mores. Si v̄o ad
ministratiōē habz: tūc nō solū pōt:
sed debz quidq̄ superest pauperib⁹

erogare. ii. q. i. q. a tua. in fi. 7. c. aux
86. di. nō satis. 47. di. sicut hi. i. 6. q.
i. qm̄ quicqd. Sed quid si religiosus
accedat in schol vel aliter in peregrina
tionē vadit de licētia abbatis: nū
quid pōt facē elymosinā. Rndet idez
vbi s̄ dicas q̄ sic: q̄a eo ipso q̄ abbas
licētiavit ipsū: videt̄ cessasse q̄ faciat
7 omnia bona que honesti scholares
pegrini facē viuuerūt. ar. ff. de pti.
.l. ad rē mobilē. 7. l. ad legatū. de of.
dele. p̄terea. ff. de iur. i. l. z. ff. d̄ iudi.
.l. si lōgi. ita tñ q̄ moderate s̄ faciat
ii8 **Q**uid d̄ vxore: nūqd̄ si ne licētia viri
pōt elymosinā facē. Rndet ihostiē.
vbi s̄ q̄ si habz res parafrenales 7 p
prias p̄ter dotē pōt inde facere ely
mosinā etiā viro iuito. C. de pac. cō
uen. l. hac. lege. Sed 7 de q̄busdam
reb? viri. l. de pane 7 vino 7 similib?
que bono 7 approbato more s̄lucue
runt ad disp̄lationē vxoris pertinē:
pōt tēpate dare p̄ deo formans sibi
s̄ciētā: q̄ marit? debeat hoc ḡtum
habē: licet forte hoc p̄hibuerit aliqu
marit?. Solēt enim mariti p̄hibere
talīa ad terrore: 7 sic vt si nō in toto
tñ tempet se a tanto. potest etiā sibi
formare s̄ciētā ex qualitate paupis
de quo credit q̄ si marit? eū videret
ei porrigeret. ar. insti. de obli. que ex
deli. nat. s̄. placuit. s̄ 7 de licētia viri
hoc pōt 7 debz facere indistinde. Si
aut̄ modis omnib? credit q̄ marito
displicet si daret: nec pōt suā s̄ciētā
formare: tūc doleat: q̄a dare nō pōt.
Nullaten? tñ det cū scādalo mariti.
Sic intellige. zz. q. 5. q̄ deo. Et hoc
est vez nisi viderit paupez fame mo
riente. tunc enim posset elymosinaz

facē de licētia sūmi sponsi: sicut dixi
s̄ de monaco. Et nō q̄ sicut de reb?
mariti nō possūt vxores dare elymo
sinam: sic nec de reb? dotalib?: qua
rum domin? ē marit?. C. de rei ven.
.l. dote. 7. C. de iur. do. l. in reb?. Itē
caueant vxores a mendacio. s̄. ne cū
dederint mentiant̄ dicentes se non
dedisse forte p̄pter metū viroz: ne i
tpalē eterna quā meruerāt retributio
omutez. sicut legit̄ d̄ obstruticib?. zz
.q. z. si qualibet.

Quid d̄ filiofamilias. Rndet idē vbi ii9
s̄ q̄ de castrensi: 7 quali castrensi pe
culio petest facere elymosinā. Nam
quantū ad illud paterfamilias cēfē
.ff. ad mace. l. i. s̄. fi. 7. l. z. C. de ino.
testa. l. si. De aduēticio aut̄ 7 p̄fedi
tio q̄uis primū suū fit quo ad p̄pie
tate: vbi nō quo ad spem successoris
7 sic intellige q̄ quodāmō domin?
rez paternaz etiā viuente patre in
telligit̄. insti. de rez quali. 7 differē
tia. s̄. s̄ 7 sui non pōt nec debz facere
elymosinā: nisi sicut s̄ dixi de vxore
7 monaco 7 aliis casib?: in quib? pōt
aliter donare quos nōui de dona. s̄.
quis possit. v. q̄ dixi. Qui casus sūt
quatuor. l. si iusta rōne mor? cā mor
tis donet: si habet peculū castrense: v?
quasi: si habet liberā admīstrationē
peculij p̄feditij: 7 hoc ipsū spāliter ei
cessum sit. Itē vbi est f. li? comitis:
vel marchionis: vel senatoris: aliter
nō: quātūcūq̄ magn? sit 7 discretus
.ff. de dona. l. filiul fa. in p̄n. 7. s̄. i. 7
.zz. Itā etiā si vouit elymosina dare
de p̄feditio peculio pōt dare s̄side
rata patris voluntate: 7 elymosine
q̄titate: vt nōt idē ihosti. in ti. de
voto. s̄.

voto. s. quis vouere. v. quid g. si vo
uerit. **Concor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 2.**
q. 6. dicens q. ordo naturalis exigit
vt inferiora a superioribus regulentur: et ideo
illi qui sunt sub aliena potestate constitu
ti de his in quibus aliis subiungunt ordi
nare non debet aliter: quam eis fuerit a su
perioribus commissum: et quia nullus homo est
alij subditus: quantum ad interiores intelle
ctus et voluntatis actus: nisi soli deo:
ideo de illis bonis orando: et corde
remittendo iniuriam omnibus elemosinam
facere licet: quia monachus proprium non habet:
ideo de bonis exterioribus non potest
facere elemosinam sine licentia abbatis
expressa vel probabiliter presumpta: nisi
dispensatio aliquorum bonorum monaste
rii sibi sit ab abbate commissa. tunc enim
de illis potest facere moderatas et rationa
biles secundum proportionem bonorum que sibi
commissa sunt ad dispensandum: quia etiam
vir est administrator bonorum: tanquam mu
lieris caput: ideo non debet dare mu
lier elemosinas sine consensu viri expresso
vel presumpto: exceptis communibus elemosinis
et paruis per comparationem ad possessiones
eorum: nisi preter votum que ordinata sunt
sustentanda matrimonij onera: habeat
aliquas res: vel ex proprio lucro: vel per
aliam licitam modum: tunc enim de illis in
requisito assensu mariti potest facere ely
mosinas moderatas. **Item** filij autem fami
lias proprias possessiones non habent
nec etiam seruitimo serui sunt possessioni
dominorum: ideo facere elemosinas non
debent: nisi forte aliquas modicas de
quibus possunt presumere quod patri
vel domino placeat: nisi aliquorum bonorum
esset eis a patribus vel dominis dispensatio
commissa. **Omnes** tamen predicti licite de

bent et possunt in casu necessitatis
extreme indigentibus subuenire et assen
su superiorum non habito expresso vel presumpto.

Item fur faciendo elemosinam de re ideo
furtiua liberetur a restitutione. **Respondet**
Alex. in. 4. in tractatu restitu. q. non:
imo plures peccat quam si apud se reueruatur
Item non licet ei eam dare: ne se reddat
ipotentem ad restituendum. **Ecclesiastici**
. 34. Qui offert sacrificium de substantia
pauperis: quasi qui victimat filium in con
spectu patris. g. peccat mortaliter o
mnino rem alienam vel furtiuam: quia ipotentem
se reddit ad restituendum. **Item** per ipsum
non stat: quin pauper cui abstulit rem suam
moriatur fame: et ob hoc paratur homici
dae. **Item** sequitur. panis egentium vita
pauperis est. et qui defraudat illum: homo
sanguinis est. **Item** peccat fur vel latro
si dat rem furtiuam. **Peccat** etiam mor
taliter accipiens eam gratis: nisi valde
sit ei necessaria: ut puta in ultima ne
cessitate: quia dat occasionem peccati
mortalis ipsi furi. **Et** ideo tenetur eam
restituere domino cum conscientia furis. et tunc
uterque liberatur.

Item licet furari causa pietatis rem ideo
usurarii vel auarii: ut inde fiat elymo
sina. vide s. 5. 2.

De restitutione acquisitorum per ma
los artifices.

Quero an acquisita per malos ideo
los artifices subiacent restitu
tioni. et primo queritur hosti:
in sum. in ti. de peni. s. quibus. v. quid
ergo. dices. **Quid** ergo faciat sacerdos
de pellipariis: lutozibus pictoribus mer
catoribus et similibus: qui vix vedunt sex
minutas aliquarum rerum: quando septies me
tiantur vel deierent: et multis aliis

modis illi peccat: nō de consuetudine:
s̄ de longissima corruptela. Rñ^o ad
hoc dicēdū: q̄ quotiens talis mēda
ciū scienter dixit: mortaliter peccauit
7 quotiens per mēdaciū primū suū
decipit: vel carius q̄ debet vendit:
ad restitutionē tenet. Si autē i grater
mentit^o est: vel ex improviso: q̄a lin
gua labilis est: vel etiam scienter hoc
intendit: 7 scit illud sibi prodesse: vt
sic seruet se indemne: 7 primo non
obesse: q̄a satis valet res p̄ciū qd̄ dat^o
7 sic nō est deceptio in valore nec in
re: q̄a non vendit vnā rē p̄ alia: nec
aliquo alio modo: tunc pōt dici veni
ale: 7 sic pōt intelligi. 22. q. 2. p̄mum
fm Ray. Merūtū ex quo aliq̄ due 7
de consuetudine mentit^o: q̄cquid dicat
Ray. ex equitate 7 benignitate: tñ d̄
vitare mortale dicat: sicut 7 ebrietas
si assidua sit mortale ē. 25. di. 5. alias.
Si d̄o iurat 7 deierat: mortalit^o pec
cat aliq̄n: 7 aliq̄n venialiter s̄z q̄ no
taui de iureiu. 5. qui pena. An iacer
dos v3 tales in viā rectā dirigere: 7
inducē quātū pōt: vt recto fine labo
rent: 7 rectā intentionē habeāt: 7 s̄n
omni fraude officia sua exerceant bo
na fide 7 consilē talib^o: q̄ de licētia sui
epi sciēnt q̄ntū possunt vendere vel
lucrari in mēsurā bladi vini 7 similia
vel quantū pro libra possūt ultra q̄
emerint vendere in recōpensationē
laboris 7 expēsar^o: 7 si sic venderent
sine mendacio ipsos credere esse in
tuto quo ad peccatū negotiatōis. ar
d̄ p̄thē. emp. c. i. 7 d̄ voto. c. i. 7 c. ma
gne. 5. si. io. q. i. regēda. 7 sic possum^o
intelligi. 88. di. fornicarij. Ibi autē qui
hoc n̄ faciūt sine periculo vix euadūt

Et sic pōt intelligi qd̄ dicit 2° co. dif
ficile esse inter emētes 7 vendentes
p̄mertiū nō interuenire peccatū. de
peni. di. 5. qualitas. 7. c. sequentib^o.

De restitutione et cor^o 7 symoniacor^o.

Quero quid de illo q̄ recipit 123

bñficiū symoniace scienter
Rñdet Bonal. in sum. sua
in d̄. symoniacus in ordine: q̄ qui re
cipit bñficiū symoniace scienter: sec^o
si ignoranter: tenet renūtiare bñf. cio
7 restituere oēs fruct^o p̄ceptos 7 qui
p̄cipi potuissent a possessione sufficiē
ti diligētia. i. 4. q. 6. si res. ex de resti
spoli. grauis. Generaliter enīz possi
dens sine titulo tenet ad omnia dā
na 7 lucra percepta 7 p̄cipiēda. ff. de
re mili. l. si nauis. 5. generaliter. Et
voca^o hic ti. iustum initium vel causa
possidēdi: vt emptio venditio dona
tio 7 similia. Similiter si habet talē
titulū qui p̄ nō titulo est hñd^o: vt qui
turpiter conē legū interdida merca
tus est: vt si quis dolo vel metu idu
cat aliq̄n ad vendendū vel dandū
sibi aliquid. 5. de agri. 7 censi. 7 co
lonis. l. quēadmodū. 7. ff. qd̄ metus
causa. l. si part^o. qui fruct^o restitui de
bent deductis expensis. Itē intellige
de fruct^o ib^o quos nō expēdit in vtili
tatē ecclesie: s̄ in alios vsus: nā 7 qui
depredādī animo. i. dānificandi vel
furandi: siue alio modo ad negotia
mea querēda accessit: habet con me
actionē negotior^o gestor^o: nō in illō
quod sibi abest: q̄a improbe ad nego
tia mea accessit. S̄z in quo ego locu
pletior fact^o sum. ff. de nego. l. si pu
illi. 5. si si quis. Similiter dicas d̄
illo quo sciente 7 consentiente cōmissa
fuit

fuit symonia: vel statim cū sciuit nō
renūciavit. ex de symo. c. de symo. 7
c. sicut. circa fi. Alias si esset bone fi
dei possessor. i. quia ipso nesciente cō
missa est symonia: 7 diu possedit be
neficiū: s post statim cū sciuit renūci
avit beneficiū: tenet tūc dñō rei non
de sumptis: s de extatib⁹ tñ. **E.** de
rei ven. l. certū. Et hec est pena cleri
corū. **A**pci hō debēt excoicari. i. q. i.
reperiunt. 7. c. si quis episcopus.

iz4 Quid d symoniaci i ordie 7 digni
tate. Rndet idem vbi s q suspensus
est: nec habet executionē: 7 ideo qd
quid facit gerendo officiū dignita
tis decipit animas subiectoz. ex de
ele. dudū. el. 2. 7 idem dicas in bene
ficio atqz habēte: quia de his duob⁹
idez iudiciū est habēdū: vt. d. c. dudū
7 ar. ex de filiis p̄bzo. c. fi.

iz5 Quid sciendū de pecunia symoniace
accepta. Rndet idē vbi s q restituē
da est a symoniaci: 7 quicqd symo
niace accepit illi ecclesie in cuius ve
recūdia fuit accepta: maxime si pecu
nia illa de reb⁹ ecclesie fuit: nisi esset
monac⁹ symoniace recept⁹ in primo
monasterio: 7 ppter hoc tñsserat ad
aliud: qā tunc hō monasterio huius
modi pecunia dari debz quo ad vsu
fructū: vt sicut habet onus: ita habeat
emolumentū.

iz6 Quid de recipiente simplex bñficiū
symoniace. Rndet Monal. vbi s q
tam dāns q recipiēs si est occultum
est suspensus iplo iure quo ad se: sicut
quilibet in peccato mortali cōstitut⁹
i. q. i. sacerdotes. si hō notoriū ē de
iure vel d facto: suspensus est quo ad
alios. ex de tempo. ordina. c. 5. **I**nā

7 accusat⁹ de symonia phibet exēq
officiū suū accusatione pendēte: maxi
me si ē infamat⁹. ex eo. ti. c. accusatū.
alias secus. 6. q. i. s. vtrum. in pn. 7
ar. 2. q. i. in p̄mis.

Quid de prelati 7 aliis clericis te iz7
nētib⁹ administrationē ecclesiasticā
7 male administratib⁹: nunqd tenent
ecclesiaz reddē indemne. Rndet **h**o
sti. in ti. de peni. s. quib⁹. **v.** quo. q sic
in. c. q sicut. s. fi. de ele. 7 hoc intelli
gas lue prelat⁹ de reb⁹ ecclesie expē
dat in meliorationē p̄p̄ij p̄monij:
vel etiam ppter nimia diligētiā p̄p̄i
oz negotioz neglexit negotia eccle
sie procurare: 7 sic ecclesia ē passa dā
nū: s 7 de culpa seu negligētiā p̄u
ratoris sui seu vicarij videt teneri de
officio. **A**rchi. ea que de sta. mona. cū
ad mona. s. i. ff. de custodia 7 exhibi
tione rez. l. fi. Sed 7 si de suo aliqd
expēdit in negotiis ecclesie: illa pōt
recuperare: vel etiā heres suus: vt sic
fiat quedā p̄pensatio hinc inde. 2. q.
7. latoz. iz. q. 4. ci. 7. 2. 7 d reb⁹ eccle
sie nō alie. c. eps. **H**oc autē intelligas
qñ grauis est lesio: vel etiam quo ad
alienationē vel diminutionē rerum
imobiliū: vel mādipioz ecclesie: vel
etiā reddituū suoz. **N**ec enim phi
bet p̄latis quomin⁹ possint de fructi
bus 7 perceptis redditib⁹ quos suos
faciūt aliqua erogare.

Quid d his qui donāt sua inhonestis iz8
mulieribus vel mimis vel ioculato
rib⁹ ppter peccata que cōmittunt vel
propter carnalitātē vel fauorē seculi
Rndet idem **h**osti. vbi s q peccant
mortaliter. 86. vi. donare. 7 tenent
restituere ecclesie: si p̄p̄iū habēt. **D**e

his autem qui talia receperunt: non est
dubium quod tenent ad restitutionem. 24. q.
6. si res. Si vero causa elemosine: et suste-
nationis nature tribuat: non peccant:
nec tenent ad restit. dum tamen absti-
neant alias a peccatis. 86. di. pasce.
12. q. 2. sulo. 7. c. gloria epi. 47. di.
sicut hi. et hoc maxime causa hospitalita-
tis licet quando casu fortuito veniant: nec
alias que comederent de facili inuenirent
ar. 42. di. quiescam. ii. q. 3. quoniam multos.
129 Sed cui fit restitutio ab istrione vel
meretrice qui non debuit hoc recipere
propter peccatum committendum: nunquid
restituet illi qui dedit. Respondet idem ubi
scilicet quod non: sed successori suo vel superiori: qui
hoc in utilitate ecclesie expendat. ar.
17. q. 4. si quis in atrio. de offi. or.
c. cum vos. de cle. diu. c. diuersis falla-
cis. in fi. Nec ob id decem. in. c. tua no-
bis. si. h. per textum. quia illud intelligit
quod is qui tenet ad restitutionem non acce-
perat a clerico illud quod tenet resti. et
sic non erat clericus perceptor in delicto
sed ubi est particeps: non fit ei resti. ut
puniat in eo in quo deliquit. ut in. c.
pastorali. de iure patro. 7. de tempo.
ordi. c. litteras. Donal. et o in tracta-
tu resti. sic dicit. Restituere tenent pre-
lati ecclesiarum et alij clerici bona ecclesi-
astica pauperibus debita: que non sumunt
in vilius illicitos dando ea meretrici-
bus et istrionibus: vel similibus turpibus
personis. Similiter dando ea sanguini-
cis potentibus: non propter nature suste-
nationem: vel aliam licitam causam et honestam
sed ut faciant eos diuites nobiliter ultra
statum additionis generis eorum vel pare-
ntele: ut cum epi et alij clerici de humili
genere nati sanguineas suas maritarent

baronibus: et similia. et hoc quia: tradant
re alienam inuito domino. Bona enim ec-
clesiastica pauperes sunt secundum iheronimum. et
Augustinus. 16. q. 1. quoniam hoc quod dicitur. 22. q. 7. quod
autem. 7. q. 8. quoniam. 7. 12. q. 1. c. vlti.
Sed nunquid tenent hanc restitutionem 120
facere de bonis patrimonialibus: si ea
habent: aut sufficit quod illa faciant de fru-
ctibus ecclesie: quos iam habent vel ha-
bituri sunt. Respondet idem ubi scilicet quod cum hoc quod
super eorum vltimis de pauperibus ecclesiarum de
beatur pauperibus ut dictum est: non sufficit
facere restitutionem de talibus fructibus ecclesiarum
cum habeant bona patrimonialia vel alia
unde quod de ecclesia acquisita nisi quate-
nus subtraxerint sibi de necessariis: vel
quoniam cum expenderet circa utilitatem eccle-
sie de bonis patrimonialibus: aut alia
de quod per ecclesias acquisitis. Item mere-
trices. istriones et alie turpes persone
predicte: que pascunt de bonis ecclesie: et
etiam sanguinei: quia ut dictum est vitan-
tur nobiliter ultra statum sue additionis:
ad resti. tenent eorum que habuerunt de
bonis ecclesie: nisi predice persone receperit
causa elemosine quoniam in necessitate erat.
14. q. 3. si res aliena. 86. di. pasce. Di-
uites vero et potentes similiter tenent: quoniam per
fraudes vel minas vel inopportunitatem
nimiam vel alias recipiunt sine iusta causa:
secus tamen si propter necessitatem vel hospitabi-
litate recipiunt. ar. ii. q. 3. quoniam multos.
7. 42. di. quiescam. Similiter si sunt
boni meriti honesti et spirituales viri
plertim quia iam impederunt ecclesie
suum seruitium: vel defenderunt eam contra
predones: vel prestauerunt patrocinium
in causa vel dederunt de propriis bonis
et similia. Talibus enim tenet ecclesia repen-
dere vicem. 12. q. 2. quoniam cum. 7. c. scias
Item

Item nota qd hec resti. debet fieri ec-
clesie cui sic iniuriose ablatu e: vel et-
iam eiunde loci paupib: si hoc expedi-
re videbit penitentiario: si tn super
talib: disponedis habeat potestatem
ar. 17. q. 4. si quis in atrio. Et hoc
ueniens est qd paupib: det cum indi-
geant: et ecclesia abundet: alioquin si
ecclesia pauper est: melius est qd in vti-
litate ecclesie conuertat.

121 **Q**uid de p[re]latis ecclesiar[um] qui p[ro]cu-
ratione vel seruitiu aliquod impendunt
legato vel aliis qui pl[ur]i sibi extorquet
seditis q[ui] soluat. Rndet Donal. vbi
s[ed] qd sic extorta restituere debet: et tan-
tunde paupib[us] erogat et si superior cui
querela p[ro]ponitur negliges fuerit in
executione huiusmodi statuti debet
puniri. ex de imu. eccle. q[ui] pleriq[ue].

122 **Q**uid de clerico cui ep[iscopu]s confert b[en]e-
ficiu[m]: q[uo]d cognoscat carnalit[er] matre[m] vel
sorore[m] ip[s]i[us] clerici. vide s[ed] s[ed] iij.

De restitutione suspensorum.

123 **Q**uero an cleric[us] suspensus
ab officio teneatur ad resti.
b[en]eficiu[m] et fructuum: quos t[em]p[or]e
suspensionis suscepit. Rndet Hosti. i
ti. de suspensionib[us]. s[ed] si. qui incipit.
Quis sit effect[us]. qd sic. vt in. c. de di-
uersis fallaciis. de cle. co[m]m. et de cle.
pe. c. si. de suppl[em]to. negli. p[re]lato. c. lras.
Sed nu[m]qd suspensus ab officio intelli-
gat suspensus a b[en]eficio. Rndet Inno.
qd sic. c. si quis p[re]s[bi]t[er]. 7. q. i. 7. ii. q. 3. c. si
ep[iscopu]s foret. Si. di. eos. in. c. pastoralis.
vbi hoc dicit de appel. glo. in de. cu-
pientes de penis in v. suspensi. Intel-
ligit hoc vez: q[uia] ex magno crimine
vel ex magna causa suspeditur: v[bi] q[uia]
contenit suspensione[m]: na[m] q[uia] suspensio fit

ex leui causa: vt p[ro]pter infamiam vel
scandalu[m]: et tunc no[n] strahet[ur] p[ro]pter b[en]-
ficiu[m] q[uo]d ex magna ca[usa] strahi d[icitur]
16. q. i. inuentu[m]. Idaru[m] aut[em] crime[n]
dicit[ur] q[uia] dubitatur an sit mortale: et
ibi vide multos casus suspensionis:
quos glo. enumerat. et multos casus
suspensionu[m] papaliu[m]. vide per Hosti.
in ti. de susp[en]sionib[us]. s[ed] si quis possit
disp[en]sare. v. sunt alij casus. Concor.
Hosti. cu[m] Jo. an. i. q[uod] no[n] suspedit[ur] a b[en]-
ficio: q[uia] est suspensus ab officio: nisi
sit ex magna causa ab officio susp[en]s[us]
Hosti. etia[m] in sum. de cle. exco. mini-
strate in. si. v. puniat[ur]. dicit q[uod] dormi-
entes in sententia exco. et suspensionis
b[en]eficia que acq[ui]runt tenere no[n] possunt:
nisi cum eis misericorditer fuerit disp[en]-
satu[m]. et est ratio quia b[en]eficiu[m] ratione
officij confert[ur]. Si. di. c. si quis a mo. 7. c.
si quis sacer. 7. c. eos. ergo no[n] potest
eis dare b[en]eficiu[m]: qui no[n] possunt fac[ere]
officiu[m]: quinimo nec fructus b[en]efici-
orum suorum antiquorum percipere debet
qua[m]diu in sententia dormiunt: quia
no[n] consuevit: nec percipere debet b[en]eficiu[m]:
q[uo]d no[n] facit huiusmodi. ex v[bi] appel. c. past[or].
s[ed] si. 22. di. c. p[ro]pter hec.

Quero an impediens aliquem a p[re]s[bi]tatu 124
one alicuius b[en]eficij teneat[ur] ad resti.
Rndet Sco. in. 4. di. 15. q[uod] teneat[ur] re-
stituere b[en]eficiu[m] no[n] totu[m]: quia multu[m]
interest inter habere et p[ro]p[ter] esse: s[ed] ali-
quam portione[m] correspondente[m] alicui
parti valoris b[en]eficij. Et hoc si dir[ect]e
abstulit sibi b[en]eficiu[m] intentione d[omi]nifi-
candi eu[m]. si autem dir[ect]e. s[ed] p[ro]curado
sibi ip[s]i: et cu[m] h[oc] d[omi]nificando aliu[m] itede-
bat p[ro]uide sibi. et sic p[ro]curat sibi: et per
ons alius p[re]ter intentionem istius

dānificet: ille ad nihil tenet illi. quia
l3 vnicuiq3 sibi puidē alio neglecto.
ff. de noui ope. nunci. l. 2. vbi dicit
q3 si pscindo venas etiam in fundo
meo per quas decurabatur aqua ad
puteū alterius nocēdi intētiōne tene
or sibi ad resti. damni: s3 si hoc facio
sine fraude: et intēdēs aliā vtilitati
proprie: vt q3a mihi vtile ē facē muz:
qui non pōt dūeniet fundari sine p
scissione illaz venaz nō dānifico illā
quia ius habeo faciendi vtilitatem
meam in fundo meo. vt. ff. de re iu.
l. nemo dānū facit: nisi is qui id fac
quod facē ius nō hēt. iste autē h3 ius
sibi pcurādi bñficiū seruatis circūstā
tiis iustis et honestis. Concor. Ric. i.
.4. d. i. 15. ar. 5. q. 4.

135 Qui violēter occupat bñficiū cū cura
seu sciēt se intrudit in eo est ipso iur
puat^r bñficio: similē qd cum cura ha
bebat: et ideo occupātes p̄pria temeri
tate psonat^r aut alia quēcūq3 bñficia
ecclesiastica ipso iure sūt puati omni
iure: si qd in i3s habebāt: et ideo tē
tā ad bñficioz restitutionē: q3 fructu
rum. tex. est in. c. eum q bñficiū. de p
ben. l. 6. Si g3 habeat ecclesiāz cura
tā: et postea violēter occupet simplex
bñficiū: nō vacat p̄mum: s3 pdit ius si
quod habeat in eo. S3 quid si habz
curatā ecclesiā: et vi occupat p̄tendā
v3 simplex bñficiū: cui est anexa eccle
sia curata: nūqd vacat p̄ma. dicit q3
nō: s3 pdit ius si quod habet in secun
da. hec glo. in. d. c. cū qui.

136 Sed nunquid reconciliat^r fruct^r me
dij t̄pis quo excoīcatus extiterat recu
perabit. Rēdet idem Hosti. vbi s3 q3
n3 licet nec regressio iuris postlimini

restituūt stipēdia ei^r t̄pis quo apud
hostes fuit. **E**. de re mili. l. stipendia.
li. 12. Omnia p̄dicta ponit etiā Hosti
in ti. de sen. ex. s3 quis sit effect^r. et ad
dit q3 clerico excommunicato et suspēso
fruct^r medij t̄pis quo excoīcatus vel
suspensus fuit: restitui possunt ex grā
nec debz tñ de facili fieri. ne p̄tēnā
rigo: canonice discipline. ar. 50. di.
.c. i. de vsue. c. cū iter nos. et de p̄cessi
p̄ben. c. q3a diuersitatē. Si autē iusta
appareat sentētia: tūc sūt ei restituēdi
.7. q. 5. super cās.

137 Quid de his qui steterūt in sentētia
lōgo t̄pe. Rēdz idē vbi s3 q3 si steterūt
lōgo t̄pe: puta biēnio vel triēnio: vel
etiā āno p̄nt oibus bñficiis sup̄scri
ptis perpetuo spoliari. ad hoc de de.
exco. minis. c. postulas. et ex de de
ciu. c. diuersis. ex de de. nō resti. c. ad
hec. ii. q. 3. rursus. et c. quicūq3. d. pe.
.c. fi. et ex de here. c. excoīcam^r. s3. i. et
.2. et s3 credentes. et tales. nec eligere
p̄nt nec eligi. de ciue. c. cū dilectus.
s3 quia nobis. de elec. c. cū inter. de
eta. et quali. c. cum bone. de p̄cessio.
p̄ben. c. quia diuersitatē.

138 Quid de p̄ferētib^r talib^r bñficia sciē
ter. dic q3 a collatione suspēdūt: do
nec super hoc veniā mereāt: vt puni
ant in quō deliquerūt. vt in. c. postu
lastis. de de. exco. mi. Sed per quez
merent veniā: et dispēdari possunt.
dic p̄ superiorē nisi forte hac de causa
in alio suspēsus esset. s3 quia vtiliss3
bñficia talib^r: quia tunc a solo papa
posset dispensari ar. de elec. nihil de
p̄ben. graue.

De restitutione religiosoz.

139 Quid an monasteriū restituē
teneat

teneat res quas exp[re]sse donauit igre
di[sc]is t[em]p[or]e sui ingressus: l[et] postea egre
diat[ur]: d[omi]no modo t[em]p[or]e donationis fuit
bone fidei possessor. R[es]ndet. Monal.
in tractatu resti. in d[ist]inctio[n]e restitutio furti
facienda est. q[uod] n[on]: nisi g[ra]tia fac[er]e vell[et]
ar. i. z. q. 2. nulli liceat. 7 ex. de condi.
apposi. c. v[er]z. 7 in au[th]ent. de mona. s[ed] si
d[omi]no. s[ed] si huiusmodi res tacite: 7 n[on] ex
p[re]sse donate ad monasteriu[m] peruene
r[un]t: t[un]c sequit[ur] p[er]sona[m]: que si egredit[ur]
res huiusmodi secundo monasterio
dari debet: q[uod] eti[am] dicend[um] est de cleri
cis: q[uod] ecclesiis aliq[ui]d donat. ar. c[on]tra de
de. i. u. c. quod a te. vbi de hoc in gl
i. 6. q. 5. de lapsis.

i40 Quid de religiosis qui obligauerat
aliquid in seculo restituere. R[es]ndet t
Monal. in sum. in tracta. resti. in d[ist]inctio[n]e.
restituere tenet[ur] in casu. s[ed] ite[n]e[n]t nunq[ui]d
q[uod] tenent[ur] petere veniam de damno
dato per se vel per interposita p[er]sona[m].

i41 Quero an regularis possit restituere
per se 7 p[ro]pria auctoritate quod acce
pit p[ro] carnali opere: vel de furto: v[el]
rapina. vide s[ed] s[ed] 53.

De restitutione d[omi]norum t[em]p[or]aliu[m].

i42 Q[uo]d si an male acquisita p[er]
d[omi]nos t[em]p[or]ales s[er]uiant restitu
tioni. Et p[ri]mo quid d[icitu]r talis
quas iniuste exigunt vltra antiquum
statutu[m] 7 ordinatione[m]. R[es]ndet Hosti.
in ti. de peni. s[ed] quib[us]. d[icitu]r. quid de que
stis. q[uod] tenet[ur] ad restitutione[m] si violen
ter exigunt. i. 4. q. 6. si res. sec[us] si s[er]uitus
sponte offerat: n[on] exat[ur] tacite vel ex
presse sine fraude 7 dolo. ar. i. 8. di. d[icitu]r.
eulogius. i. q. 2. placuit. licet etiam in
honeste exigere: honeste t[ame]n recipi
[re]. ff. de variis 7 exor. cog. l. 2. s[ed] q[uod] d[icitu]r

res sanctissima. 7. c. dilect[us]. c[on]tra de sy.
. c. 7 si questiones. s[ed] si. Conco. 130.
in sum. in tractatu restitutionum.

Sed quid si difficilis sit restitutio: q[uod]a i43
forte tot exigit d[omi]nus vel p[re]decessores
sui: q[uod] si videret[ur] q[uod]d hab[er]e n[on] sufficere
ad restitutione[m]. R[es]ndet idem vbi s[ed] q[uod]
scripsit Ray. q[uod] p[otes]t ei mederi. s[ed] q[uod] re
mittat hoib[us] i[n] rec[om]pensatione aliq[ui]d ser
uitute[m] ad qua[m] tenet[ur] ei in p[er]petuu[m]: vel
ad temp[us] ad aliquam certa[m] imunitate[m]
seu liberalitate[m]: vel faciat inde aliq[ui]d
hospitale: vel alia[m] elemosina[m] cu[m] vlen
su 7 voluntate d[omi]ni passor[um] vel succes
sor[um] eor[um]. Conco. Monal. vbi s[ed].

Sed an possit domin[us] aliq[ui]d exigere i44
a s[er]uitis. R[es]ndet Monal. vbi s[ed] q[uod] sic
puta p[ro] defensione patrie cum iuste
inuadit[ur] ab hostib[us]. Ad hoc enim te
nent[ur] omnes n[on] solu[m] res suas iparti
ri: s[ed] eti[am] corporaliter laborare muni
endo se in castro vel ciuitate: 7 vigi
lare: vt sic seipsos 7 res suas saluent.
24. q. 2. fortitudo. ex de imuni. eccle
. c. peruenit. Similiter q[uod] d[omi]nus mari
tat filia[m] suaz: aut filiu[m] facit milite[m]: aut
releuat feudu[m] suu[m]: vt auget nouu[m] feu
dum p[ar]ando: 7 cu[m] talia videant[ur]
respicere modu[m] s[er]uitor[um] p[ro] eo: q[uod] cu[m]
domin[us] maritat filiam acquirit sibi
amicos: 7 augedo feudu[m] fit ditior: 7
inde meli[us] p[otes]t post parte[m] s[er]uitis: q[uod]
ante: 7 cu[m] facit filiu[m] milite[m] pot[er]ior e[st]
ad defendendu[m] terra[m]: dicunt quida[m] q[uod]
n[on] s[un]t d[omi]nandi q[uod] talia exigunt vbi p[ro]sti
tutu[m] e[st] vel p[ro]suetu[m]: s[ed] tamen ad arbitri
um exigi p[ro]suevit cu[m] moderamine exi
gatur. Item potest recipere dominus
a seruis suis: 7 petere auxilium moderatu[m]
cu[m] vadit in exercitu[m] seu bellu[m] iustu[m] p[ro]

expensis ibi factis. Similit̃ qñ in eodẽ exercitu capet: similiter qñ vadit ad principẽ: et pcurat pacẽ s̃bditoꝝ cõseruare: et p aliis similib⁹ causis p̃t petere vt dictũ est moderatũ auxilium sine violentia tñ. ar. io. q. 3. vnio. circa mediũ. et de censu. c. cũ apostol⁹.

i45 Sed nunquid dñi auferẽtes res cõbãnũ portatas tenẽt restituere illis a quib⁹ ablate sunt. Rndet Donal. qñ nō. si statutũ vel edictũ factũ, fuit cuz cõsilio regentiũ ciuitatẽ: et p cõi utilitatẽ: nã in talib⁹ amittẽdi nō p̃t repetitio: et p cõs accipiẽs reddere ñ tenet q̃a melior est cõditio possidẽtis tñ facerẽt melius quo ad eũ si redderent ne ex auaritia videãt rape.

i46 Quero quid de dñis q̃ exigũt a s̃bditis talias et quest⁹. Rndet Donal. vbi s̃ q̃ si exigũt a s̃bditis talias vel quest⁹ que sibi et aũcessorib⁹ suis soluta sunt ab antiquo: si hoc scit et p̃babiliter credit q̃ ex iusta causa iposita fuerunt et soluta licite exigẽ possunt: si tñ nō scit nec credit: q̃ ex iusta causa tunc non debet exigere: s̃ restituere debet si possunt: qd cũ mala fide receperunt. i4. q. 6. si res. Sed quō l̃ sciri potest. Rndet idẽ q̃ p̃t sciri: si super hoc cõfessũ est istrumẽtũ: si etiã ita seruatiũ est a tpe a quo non extat memoria: s̃m quosdã p̃sumendũ est: q̃ ex cã iusta fuerint iposita. ar. iz. di. illa. qd satis credẽdũ est nisi violẽta p̃sumptio sit in contrariũ: p̃sertim cũ dicat q̃ in longissimis p̃scriptiõib⁹ non oportet probare titulum: s̃ ex lapsu t̃pis p̃sumit titul⁹ interuenisse qui allegat.

i47 Quid de dñis exigentib⁹ pedagia

et tholonca antiqua. Rndet Donal q̃ licite exigere possunt si sunt a p̃ncipib⁹ vel regib⁹ iposita p̃pter defensionẽ strate vel maris: dũmodo exigẽtes faciant illud p̃pter qd fuerunt iposita. aliter nō: si ño nescit a q̃b⁹ fuerunt iposita: credit tñ q̃ ab illis q̃ potuerũt p̃pter defensionẽ patrie vel pro alia simili cã fuerũt instituta: vel si non cõstat de causa: extat tamen cõsuetudo cuius nō extat memoria secũdũ hosti. recipi possũt. Similit̃ idẽz vidẽdũ est si iste nō laborat modo. nec facit expẽsas: cũ nō sit necesse: parat⁹ est tamen labores et expẽsas impẽdere tpe necessitatẽ: ita q̃ nō solum qd tñ accipet expẽderet: s̃ etiam vl̃ si erit necesse: vt quasi fieret cõpẽsatio aũoꝝ in quib⁹ paz vel nihil expẽdit ad illos in quib⁹ oportet eũ multum expẽdere. Si hoc ita gesserit pura et bona fide secure recipe p̃t. Concor hosti. in ti. de celsi. s̃. ex quib⁹. ñ. sed nunquid.

i48 Sed quid si domin⁹ noua pedagia imponit. Rndz Donal. vbi s̃ q̃ nullo mō potest occasione illoꝝ ab aduenientib⁹ et tñsẽtib⁹ aliqd accipe sine peccato: nisi certũ sit illud a p̃ncipe vel rege fore statutũ p̃pter eminẽtẽ necessitatẽ aliquã de supradictis: et tũ procedat p̃ omnia vt dictũ est de antiquis. 24. q. 3. si quis romipetas. eẽ de treu. et pa. c. inouam⁹. de celsi. puenit. et c. cum apostol⁹. ff. de publi. ve di. l. vectigalia. Rñ si cõ formam p̃dictã aliqd est acceptũ: restituẽdũ ē illi: a quo iniuriose est acceptũ: si fieri p̃t sinautẽ cũ cõsilio ecclesie paupib⁹ eroget: qd nō cõ dños qui vedũt dacium

datium baratarie et similia.

149 Quid de odentibus leges iniquas. Respondet Iohanni in tit. de penis. §. quibus. et quid de odentibus. quod si sunt contra ius naturale quod in lege et in evangelio continetur ipso iure non tenentur. 8. di. que contra mores. et. 22. q. 7. flagitia. Idem est si layci statuunt in iudiciis ecclesie de constituto. que in ecclesia. et. c. ecclesia. et obligant in solidum statutarum consiliarum scriptores: et iudicantes: et ea seruantes: vel exequentes. ut. c. nouerit. de sen. ex. et. c. grauē. Idem si fiant contra ius positum ad pauperes opprimendos et iustitiam impediendam: et de talibus potest intelligi quod legem Isaie. 10. Ne qui odunt leges iniquas et scribentes iniustitiam. Scripserunt ut opprimerent in iudicio pauperes: et vim facerent cause humilium populi mei: ut essent inde in preda eorum: et pupillos diriperent: quod facietis in die visitationis: et calamitatis. De longe venientes ad cuius fugietis auxilium: ubi de relinquetis gloriam vestram ne incurramini sub vinculo: et cum interfecistis cadatis. Concord. Monal. ubi dicitur qui addit quod qui odunt leges de soluedis usuris vel solutis non repetendis et similia: si aliqui dānificati sunt occasione talis legis vel statuti: tales leges ipso iure non valent: cum sint contra dominum. 8. di. que contra. et. 22. q. 7. flagitia. si milititer tenentur in solidum qui principes induxerunt ad odendum huiusmodi leges. Similiter obseruantes mortaliter peccant: et tenent restituere que occasione talium legum sunt lucrati.

150 Quid si dominus temporalis non facit id propter quod impositum est pedagium. Respondet Iohanni

ubi dicitur quod grauius peccat: non tamen tenetur ad restitutionem eius quod accepit ex tali pedagio: dummodo fecit ad quod tenebatur nisi ostendatur quod hac de causa fuisset concessum: quibus teneatur ad satisfactionem plenariam quod plus est si in defectum iustitie inueniatur. 22. q. 2. dominus. et. 7. q. 5. administratores. 2. q. 7. et sine peccato in auctoritate. ut dicitur in iudicio. §. in fi. col. 9. et de appellatione. l. si appellationem. ff. de iudicio. l. fili. in i. §. ob. que ex quali delicto. na. l. i. Respondet si enim sententia Ray. vera esset vir aut nunquam aliquis pedagium recipientium saluaretur.

151 Quid de dominis temporalibus qui negligunt facere iustitiam miserabilibus personis et defendere ab oppressionibus. Dicitur quod sunt excommunicati ipso iure post tertiam monitionem: nec possunt absolui nisi satisfaciatur de danno quod incurrerunt ille propter ne miserabiles. ut dicitur in iuncta gl. 22. q. 5. c. administratores. ubi dicitur. Administratores plane secularium dignitatum et ad ecclesiarum tuitionem pupilorum et viduarum protectionem: rapaciumque refrenationem constituti esse proculdubio debent quoties ab episcopis et ecclesiasticis viris conuenti fuerint eorum querimonias attenti audire: et si per necessitatem expetierit absque negligentia examinent et diligenti studio corrigant. quod si de timorem pro oculis non habentes negligere post hanc et tertiam monitionem inuenti fuerint omni se nouerint communionem usque ad dignam satisfactionem priuatos. Unde non contra imponentes stipendiarios in ecclesiasticis domibus vel hospitalibus et dissipant bona pauperum.

152 Quid de dominis temporalibus qui videntur malis officialibus et negligunt eos corripere vel

officio puare. **D**ic q tenet de danis
 eoz sic dixi i iudicib⁹ s. s. iio. 7. s. 209
 153 **Q**uero an sol⁹ pnceps possit ipone
 collectas 7 supradicta. i. accersimonia
 datioz p aliqua necessitate emergē
 te ad tps. Rndet dñs Jo. in. l. i. c. d.
 superindicto. li. io. q sic. imo punitur
 ali⁹ ipones sine iussu principis. vt. l.
 placet. c. de execu. mu. li. io. Quod
 est verum quando imponunt p oc
 currenti necessitate fiscali: sed pro oc
 currenti necessitate ciuitatis: vel pro
 uincie vel alteri⁹ municipij: ipsa ciui
 tas vel prouincia vel municipiū pōt
 sibi imponē: imo cogit si pecunia nō
 sit in omuni vt dicit glo. in. l. i. s. qb⁹
 ff. q cuiusq⁹ vni. no. 7. l. fi. 7. l. omnil
 prouinciarū. c. de opere publi. 7. c.
 de inu. ne. xcel. fi. 7 qd nōt Inno. i.
 .c. grauē. de sen. exco. vbi dicit q vni
 uersitas ademnata p soluenda pena
 imponit collectā per solidū 7 libram
 vide de hac materia in. l. indiāōes.
 c. de āno. 7 tribu. per dominū Jo.
 7 hoc patet fm eum q ciuitas volēs
 imponere collectaz vt dēt pncipi nō
 potest de iure: auz cessat causa occur
 rētis necessitatis: 7 cessat auctoritas
 superioris: 7 nisi esset ciuitas libera:
 que non recognoscat superiorē de q
 in. l. nō dubito. ff. de capti. alias nul
 lus pōt imponere sine auctoritate su
 perioris vt dicta. l. i. 7. l. placet.
 154 **Q**uid de dñis temporalib⁹ qui ven
 dunt officia publica. **D**ic q tam vē
 dentes q ementes debent puniri. l.
 iulia ambitul. l. vnica. c. eo. 7 insti. d
 publicis iudiciis. s. sunt preterea. l. in
 centum aureis. 7 est in amīs. vt dca
 l. vnica. vide. j. s. 268.

De restitutione seditoz de male
 ablatis dominis faciēda.

Quero an sediti teneant ad
 restitutionē male ablatoz a
 dominis suis quib⁹ sūt. 7 p^o
 quid de pedagius: an def audantes
 antiqua vel noua rōnabiliter ordina
 ta teneant ad restitutionem. Rndet
 Monal. q sic: dūmodo exigētes pe
 dagia faciant illud ppter quod insti
 tuta sunt: alioquin si nō possunt re
 stitui illis quib⁹ debetur: debent pau
 peribus erogari. Si autem nō faciāt
 illud ppter quod instituta sunt: non
 tenent: quia frangenti fidem fides
 frāgatur eidem. ar. si. di. s. his oib⁹
 ex de iureiu. peruenit. el. 2. Jē caue
 ant mercatores semper mendacium
 quia si illi vt dictū est faciant quod
 suum est: 7 aliquid isti straherent ra
 pina vel furtum esset: vnde pisse te
 nerent eis ad restitutionē: 7 agere
 nsuper penitētiā d furto 7 mēdacio
 sicut de aliis peccatis ibi omīssis: s. si
 iniuste acciperet ille isti mercatores
 furtiue straherent per mēdaciū pec
 carēt ad min⁹ venialiter ppter men
 daciū: ad restitutionē tamen non te
 nent fm quosdā. Concor. Hosti. in
 ti. de censu. s. ex quib⁹. in si. dicens q
 tam exigēs iniustū pedagogiū: q non
 iustū solēus tenēt ad restitutionē.
 Sed nūquid defraudatib⁹ datū est
 inuigēdum in foro penitentie: vt sol
 uant penā quā incidunt. Rndet idē
 vbi s. dicūt quidam q nec in pdcō
 casu nec in simili tētur qd ad soluēdū
 emēdā penaz: nisi fuerit iudicatum
 cōi ipsū in foro cāz. quia talia nō
 debēt nisi tūc demū cū qs adēnat⁹
 est p

est per sententiam in forma iudicii.

Unde si quis furtim asportauerit pedagium: vel inciderit alienam siluam: vel omiserit furtum: aut sacrilegium: aut similia super quibus statuta est pena corporalis vel pecuniaria per legem vel per canonem. non est iniungendum in foro penitentiali quod soluat huiusmodi penas. nisi tunc demum cum fuerit condemnatus ad illas soluendas: sed sufficit quod soluat interesse: et satisfaciatur ad arbitrium boni viri si iniuria intulit.

Idem dicit glo. iz. q. z. fraternitas.

157 Quid de christianis qui tempore treuge vel guerre accedunt ad partes paganorum: et portant illuc merces prohibitas: et ipsi saraceni seu pagani tenent eis fidem defendendo eos in territorio suo: et in mari a latronibus: vel piratis. Respondet idem ubi supra quod tunc debent ipsi christiani soluere eis pedagium fideliter secundum statutum vel pactum: alias tenentur eis ad restitutionem si possunt: alias debent pauperibus erogare: quia fides etiam hostibus seruanda est. zz. q. 4. innocens 4. zz. q. i. noli. Et intellige de illis saracenis qui non sunt violenti possessores terrarum: quas tenent. i. qui non vi detinent terras consecratas christi in habitatione.

158 Quid si quis furetur christianos captiuos a saracenis detentos. Respondet Hosti. in ti. de peni. s. quibus vero. r. quid si quis. quod non tenetur. ar. zz. q. z. dominus. 1. q. 8. ut patet. et hoc intelligas quando non est tempus treuge. Sed quid si treuga sit. Dic quod tunc tenetur restituere rem si tradita et extraditione hominis vel alterius rei

solate. et omnis damni dati. ar. zz. q. i. noli. quod intelligit Ray. nisi forte saraceni compellerent captiuos idcirco latrare: in quo casu eriperet captiuus in libertatem. ar. 54. di. nulla. et tunc non tenetur surripiens eum: ex quo de peccato mortali vel subuersione si dei agitur magis sit deo: quam hominibus obediendum. ii. q. z. iulianus. 1. c. qui resistit. Quid si christianus captiuus furetur saraceno qui eum captiuum detinet. Respondet idem ubi supra quod si fuit captus dum erat treuga: quam frangebatur: et sic inuenitur in culpa. zz. q. i. noli. et non iminebat famis necessitas: tunc tenetur ad restitutionem: si autem alias tempore belli captus fuit: vel necessitas famis iminebat cum talem teneatur saracenus pascere: non tenetur ad restitutionem secundum Ray.

159 Quid de seditis damnificatis dominos. Respondet Bonal. ubi supra quod restitui tenetur seditus: sicut fur qui subtrahit de his que soluere debent domino absque voluntate domini sui. Soluere enim debet ea que inter ipsum et antecessores suos plane bona fide sine dolo et coactione conuenit sicut solz fieri: cum mansus vel ville conceduntur de nouo colonis: vel aliis personis: de quo consuevit fieri instrumentum in quo ponitur census et annuus et ponunt alie seruitutes et pactiones hinc inde: et ideo omnia talia dummodo non sint turpia et contra dominum: peti possunt: et soluenda sunt. Item a quolibet in traditione rei sue potest ponere legem: quam vult: dummodo honesta. ex d. condi. apo. c. verum. i8. q. z. Eleutherius. ubi tamen indiffinitum posuit

est in instrumento aliquod tale verbum collecta talia quæsta: vel similia intelligendum est quod debet eam moderate petere: inspecio onere et facultatibus scilicet datorum. et de censi. cum apostolus. in fine. et. io. q. 2. c. fi. Si militer cum in instrumento continetur quod tali dominus potest facere talem ad iussum: vel ad placitum: aut quando est talis consuetudo sine scripto: tunc illud iussum aut placitum moderatum est ad arbitrium boni viri inspectis facultatibus scilicet datorum. Concor. Ho. sti. in ti. de peni. §. quibus. et. quid d. questis et talis.

De restitutione scilicet datorum inter se de his que ad inuicem extorquent.

160 **Q**uero an scilicet dantes teneantur ad restitutionem eorum que in se in iniuste extorquent. Et primo quid de civibus qui collectas dimiserunt super alios. Respondeo. Non alius ubi supra quod si scilicet aggrauant super alios aliquem ultra quam debent: inuidia vel odio tenentur ad restitutionem ei. Si autem se vel alios alleuiant: peccant mortaliter: sed non tenentur ad restitutionem communitati: quia non aggrauant eam in hoc: sed inimicos. Et hoc est quando quantitas summe est a communi determinata. Si vero collecta est antiqua et debita domino temporali: et aggrauant inimicum: tenentur ei in tantum: si autem se alleuiant: domino tenentur in tantum. Si vero amicum alleuiant: tenentur similiter domino: nisi amicus prius restituerit. Si autem est collecta a do-

mino nouo iniuste posita: puta ad propriam utilitatem posita non tenentur exactores domino restituere: nisi inimico: si grauauerunt eum. preterea domino non debet obedire contra conscientiam in collecta iniusta. Item nota quod collecta fit duobus modis in ciuitate. scilicet per alios et per se. per alios duobus modis. scilicet determinate et indeterminate. determinate. scilicet quando determinatur summa a communi illis qui aliis ad soluendum imponunt: et tunc si alleuiant se vel amicos: nec aggrauant commune: sed inimicum tantum: et ideo tenentur tantummodo illi. In determinate vero fit: quando summa non determinatur eis sed dicitur quod imponant civibus decem denarios pro libra. Et tunc si se vel amicos alleuiant: commune defraudant: sed secundum quosdam non tenentur ei ad restitutionem: quia dicunt hoc non esse de iure diuino institutum: sed publico vel civili. scilicet propter bonum patrie: peccant tamen mortaliter propter iuramentum promissorum infra tempus quantum ad exactionem: sed non quantum ad solutionem: quia hoc modo iurauerunt sed hoc mihi non placet. Item quando fit collecta per se: fit similiter duobus modis. Primo quando debet homo manifestare iuramento quicquid habet et tunc si habet mille: et iurat se tantum centum habere: est periurus: sed non tenetur restituere: quia hec datio non est de iure diuino: ut dicunt. Similiter secundo modo fit: quando homo iurat se missurum decem denarios pro vnaquaque libra: quaz habet in archa repositam alicui ad tempus infra tempus illud

illud semper tenetur: et elapso tempore
perius est: si non facit quod iuravit
sed secundum quosdam non tenetur
ad restitutionem: quia non contemnit
rem alienam: quoniam adhuc domi-
nium rei non recessit ab eo: et dicunt
quod hec datio non est de iure diuino:
ut dictum est. Iste enim opinio cum
precedenti non placet mihi propter do-
lum et fraudem quam continet: que
nulli debet patrocinari secundum ca-
nones. Si autem iuravit tamen dare com-
muni: tunc semper ex virtute iuramenti.

161 **Q**uid d' discussoribus. i. estimatoribus
patrimoniorum qui dolo odio vel
invidia plus et minus estimant: et pro-
ximum: et rem publicam damnificant.
Rendz Jo. de platea in dicta. l. i. **E**t d'
discussoribus. libro. io. quod siue sit dis-
cussor ad inuestigandum et discutien-
dum: qui sint publici debitores et ali-
quem inique delectet: vel describat
esse publicum debitorem: qui non sit
vel dicat esse debitorem maioris qua-
ritatis quam sit: tenetur ad restitutionem:
et ipse remanet obligatus filio in illa
quantitate in qua alium descripsit inique
siue sit discussor patrimoniorum causa
ponendi in estimio pro collecta: vel alio
grauamine reali soluendo secundum
quantitatem patrimonii cuiusque: certe
in id in quo perperam: et inique plu-
rum estimat facultates alicuius quam valeant
ipse tenetur per textum in dicta. l. i. **S**a-
ueant ergo estimatori bonorum patri-
moniorum aliorum: quia tenentur ad
illud quod male estimant: siue estimant
pro collectis publicis: siue ad priuatum
modum: ut pro fideiussoribus dandis
a tutore secundum valore patrimonii

pupilli: quia si estimator minus esti-
mat: et propter hoc fideiussor minoris
quantitatis datus est. tenetur pupillo. l.
fi. **E**t de magistra. conuenien. 7. l. i.
Sed diuus. ff. codez. ti. siue sit estimator
datus ad fideiussores approbandos. si
an sint sufficientes. l. arbitrio. 7. l. si ab
arbitro. ff. qui satis dare cogant. **E**t
similiter tenetur messor agri: edificij
frumenti vel vini: si dolo: vel lata culpa
inique metiat. l. si messor. ff. i. 7. 2. ff.
si messor falsum modum dixerit. **E**t
similiter tabernarius qui in computatione
fessellit. l. si. in fi. ff. eodem tit. de quo
etiam. l. 2. **E**t de iure filii. **A**biungit
enim generaliter quod inique facit id
ad quod assumptum est a iudice vel a
partibus: ut cum notari assumptum est
ad computationem litterarum: et male com-
putat: tenetur. l. computationis. **E**t de
fide. instrum. **N**el medicus perperam
refert de qualitate vulnerum tenetur
ut in. c. significasti. de homicidio. vel
obstetric. de pregnatura ventris. l. i.
ff. de ven. inspi. tenetur. hec ille.
Quid de malis electoribus. **R**endz Jo. 152
de platea in. l. obseruare. **E**t de curi.
li. io. **E**x quo ad officium rectoris ciui-
tatis pertinet conuocare consilium
et facere eligi officiales: et electis nun-
tiare: ut possint si expedierit appella-
re: et qui male nominauerit aliquem
sciens eum habere excusationem: et sic
cum causa vexandi vel ex odio noiat
tenetur ei ad omnes sumptus litis: quos
ille nominatus faciet in causa appella-
tionis se excusando: ne ei calumnia
et temeritas transeat impunita: ut d.
l. obseruare. 7. **E**t de sumptibus recu-
peratione. l. vnica. 7. l. i. ff. de excusatione.

.ff. de vata. munerum. 7. l. sciverit.

.E. excusa. tutorum.

154 **Q**uid de exactorib⁹ tributorum qui plus debito exigunt. Rndet idem in .l. i. de exactoribus tributorum. li. io. q^d tenetur furti si plus debito exigunt s^{ed} terrore 7 preeminencia dignitatis vt dicta. l. etiam pro alimentis suis: 7 sue familie vel equorum. l. 2. **E.** de lucris aduocatoz. libro 12. 7 tenent in duplum ei a quo exegit. l. i. **E.** de superexactionibus. li. io.

De restitutione strahentiū.

164 **Q**uero ad quid teneant^r contrahētes. Rndz Jo. de pla. insti. quibus modis strahitur obligatio. s. i. quia si contractus celebratur gratia dantis tantum: vt in deposito: tunc recipiens tenetur solū de dolo 7 lata culpa. Si gratia recipientis tantum vt in cōmodato: tunc tenetur de dolo 7 omni culpa. l. lata leui 7 leuissima. Si g^{ra}tia v^{triusq} vt i locatione: tunc tenetur de dolo lata culpa 7 leui vt. l. si vt certo. s. 2. ff. cōmodati. In mutuo autē quia trāssertur dominiuz: ideo recipiens mutuū tenetur de dolo 7 lata culpa leui 7 leuissima: 7 de casu fortuito. vt insti. quibus modis re contrahit^r obli. s. i.

165 **Q**uid de cōmodatario. Dic q^d quādoq^{ue} tenetur solum de dolo 7 lata culpa. quandoq^{ue} etiam de leui: quandoq^{ue} etiam de leuissima: quandoq^{ue} etiam de casu fortuito: vt notat glo. in dicto. s. in v. exactissima m. insti. quibus modis re contrahit^r obli. nā de dolo solo tenet^r: puta. si cōmodo

v^{er}ori mee vt cōpta. i. ornata veniat ad me. vt. ff. cōmodati. l. si vt certo. s. nunc videndū. 7. s. interdū. quādoq^{ue} dolo 7 culpa eius leuis. vt si cōmodo tibi ciphum: vt omnes amici inuitē ad cenam. vt. ff. cōmodati. l. in rebus. s. hec ita. quandoq^{ue} leuissima: 7 hoc generaliter vt hic. Interdum casus vt si culpa precedit dicta. l. in rebus. s. alioquin hec gl. Itē notatur secundum eundem dominum Jo. qui colligit ex textu in dicto. s. in v. nec sufficit. q^d licet re sua quis possit male vti cum in ea sit moderator 7 arbiter vt in. l. in re manifesta. **E.** mandati. tñ in deposito vel cōmodato est determinatum q^d debet adhiberi exactissima custodia 7 diligentissima: que leuissimam culpam excludit. Et ideo si quis in suprascriptis rebus erat diligentissim⁹ pariter debet esse in cōmodatis: sed si in suis erat diligentior: certe in cōmodatis debet esse diligentissimus: 7 ideo tunc debet adhibere maiore custodiā rebus cōmodatis: q^{uam} suis. Rā tunc in suis culpa culpanda est: sed in alienis est punienda. vt dicto. s. i. 7 dicta. l. si vt certo. 7. l. in rebus. in pñ. ff. cōmodati. Sed quid quando etiam in suis erat diligentissimus: 7 non potest nisi vnā rem saluare. Rndet idem dominus Jo. q^d tunc locus est gratificationi: quia potest saluare quam vult: de quo gl. in dicta. l. si vt certo.

Sed quid si q^{ui}s vtitur cōmodato vlē i66 locum determinatum. Rndet idem vbi supra q^d in culpa est: 7 ad euz spectat periculum. vt dicto. s. i. v. alioq^{ue} 7 dicta. l. in rebus. imo tunc mittit furtum

furtum vltus. insti. de obli. et delicto
§. placuit.

167 Quero qui dicantur casus fortuiti.
Dic q illi qui enumerantur in dicto
§. i. et dicta. l. in rebus. et l. que fortui
ti. §. de pignor. actione. Nam casus
cui resisti non potest dicitur mors
seruorum comodatorum que eius cul
pa non interuenit latronum hostiu
ue incursus quando res est comoda
ta ad peregrinandum propter pirataz
insidias: naufragium: incendium fu
gaq seruorum qui custodiri non so
lent. Sed quero an furtum optet
inter casus fortuitos. Rndet idz vbi
supra q non. ideo non excusat com
datarius. l. cum duobus. §. damna.
ff. comoda. et insti. quibus modis re
contrahitur obligatio. §. si. nisi fiat a
persona domestica: de qua non suspi
cabaris: vt notat Synus in. l. i. §. de
positi. et l. cum qui. §. idz scripsit. ff.
de furtis. Sed an incendium compu
tetur comodatario inter casus fortui
tos. Rndet idem vbi supra q non si
incipit in domo sua: quia sine culpa
inhabitantium non oritur incendiu
l. nam salutem. ff. de offici. prefeti.
vigi. sed si in domo aliena: et comoda
tarius rem euitare non potest: habz
regressuz contra eum qui est in culpa
incendij vt. l. si seruus seruam. §. si for
nicarius. ff. ad. l. acquiliam. Et not
glo. in dicto. §. si. insti. quibus modis
re contrahitur obligatio.

168 Quid de depositario. Dic q tene
solūmodo de dolo et lata culpa: et ma
la electio depositarij est in culpa: tam
etiam quandoq tene depositarius
de casu fortuito. vt notat gl. institui.

quibus modis re contrahitur oblig.
§. si. Quinq enim sunt secundū Jo.
de platea que faciunt depositarium
teneri de casu. s. conuentio. i. padum
dolo. culpa. mora. obligatio. vt no
tat. ff. de positi. l. i. §. sepe.

169 Quid de bidello cui assignasti libru
tuum: et eum tradidit alteri an tenea
atur. Rndz Jo. de platea. dic si tradi
dit tuo socio: vel famulo tuo consueto
vel alteri portanti tuum signum cui
verisimiliter credere debuit: non tē
si autem non assignasti ei: sed simpli
citer posuisti in scholis: tūc tene ad
similitudinem locatoris secundum. l.
dominus oreorum. ff. loca.

170 Quid de creditore pignoris. Rndet
idem vbi supra q tenetur de dolo et
lata culpa et leui: quia contradus ce
lebratur gratia vtriusq. vt dicit tex.
in. §. si. insti. quibus modis re contra
huitur obligatio. et ideo non tenetur
de leuissima culpa: nec de casu fortu
ito: nisi fuerit in culpa.

171 Quero an inter emptorem et vendi
torē cadat restitutio. Rndeo q mul
tiplax. vt patet infra in verbo emptio.

172 Quero de quo teneatur socius. Dic
q tenetur ad restitutionem damni
emergentis dolo et culpa sua lata et
leui: que levis culpa estimatur si non
adhibet tantam diligentiam in com
munibus rebus quantam adhibere
solebat in propriis tempore societatis
vt insti. de socie. §. socius. et l. socius.
ff. p. socio.

173 De restitutione eius qui ob cam
accepit et causa non est secuta.

Restituere tene qui accepit
aliquid ob caz: et causa non

est secuta. vtruta si dedi tibi pecuniā
 vt pro me ires ad sanctum Jacobuz:
 7 nō iuisti. **Sec^o** si per te nō stetit. vt
 .l. si pecuniam. ff. de condi. causa da
 ta. vbi dicitur. **Si** pecuniam ideo ac
 ceperis: vt capiam eam. deinde para
 to tibi ad proficiscendum conditio tē
 poris: vel valitudinis impedimento
 fuerit quominus profisceris. an cō
 ditio possit: vidēdum est: 7 cum per
 te nō steterit potest dici repetitionez
 cessare. **Sed** cum liceat penitere ei q
 dedit pculdubio repetetur id quod
 datū est: nisi forte tua intersit non ac
 cepisse te ob hanc causam pecuniam
¶ Nam si ita res se habz: vt licet nōdū
 profectus sit: ita tamen rem compo
 sueris: vt necesse habeas proficisci: vlt
 sumpt^o qui necessarij sunt ad pfecti
 onem iam fecisti. vt manifestum sit
 te plus forte q̄ accepisti erogasse cō
 ditio cessabit. **Sed** si min^o erogatus
 sit: conditio locum habebit: ita tamē
 vt indemnitas tibi prestetur eius qd
 expendisti.

i 74 **Q**uid si dedi pecuniā viro cui nup
 tura erat mulier. deinde non sunt se
 cure nuptie. **Dic** q̄ ad restitutionez
 tenetur. .l. si mulier. ff. de condi. causa
 data causa non secuta.

i 75 **Q**uid si dedi tibi vt seruū manumit
 tas 7 nō manumisisti vlt me peniret
 ante q̄ manumitteres. **Dic** q̄ ad re
 stitutionez mihi teneris. .l. i. ff. de
 condi. ob causam.

¶ De restitutione gerētium nego
 tia aliena 7 primo de tutore.

i 76 **R**estituere tēt tutor 7 curator

omne damnu quod pupillo vlt adul
 to processit eorum dolo: lata culpa:
 vel leui negligentia. **¶** Non autem le
 uissima vt. .l. quicquid. **¶** Arbitrium.
 tutele. vbi dicitur. **Quidquid** tutoris
 dolo: vel lata culpa: vel leui: siue cura
 toris minores amiserunt: vel cū pos
 sunt non acquisierint in hoc iudicio
 venit. vt in. .l. i. de tutelis. 7 rationi.
 distra. dicitur. in omnibus que fecit
 tutor cum facere non deberet. **¶** Item
 in his que non fecit cum facere debe
 ret rationem reddere tenetur prestā
 do dolum 7 culpam 7 quantā in re
 bus suis diligentiam haberet. **¶** Idem
 in prelato. vt in. .c. cum in officiis. de
 testa. **¶** Item secundum Jo. de platea
 insti. de obli. que ex quasi contractu
 nascunt. **¶** Tutoris. quando tutor fuit
 negligens in exigendis nominibus
 debitorum pupilli que facta sunt po
 stea non idonea ad soluendum: cum
 prius essent idonea tempore tutele
 tenet. vt in. .l. z. **¶** Arbitrium tutele.
¶ Item tutori imputat: 7 ad interesse
 tenet si causam pupilli desperatam
 ducat. **¶** De administra. tutorum. .l.
 bona. 7. .l. si nō est. ignotum. 7. ff. de
 administrati. rerum ad ciuitatem p
 tinentium. .l. quotiens. **¶** Sicut. igno
 scendum est cum illi qui bonam fidē
 agnouit. vt. ff. manda. .l. quint^o. hec
 spec. in ti. de aduocato. **¶** Vtriusq̄. **¶** v.
 item etiam caueāt. **Quid** si quis vo
 lebat legare vel donare pupillo 7 tu
 tor impediuit dicens. lega vel dona
 mihi. gl. ponit hanc questionem sab
 batinam: 7 nō soluit in dicta. .l. q̄cqd
 sed dici potest q̄ tenetur pupillo ad
 restitutionē. ar. de. i. de fūi. **¶** p̄cipiē
 religios

religiosis: vt non impediant testato
res quin legent prochiebus vel ma
trich⁹ ecclesiis. **N**on dicit frater **A**lua
rus: q⁹ alias peccant mortaliter: et te
nent⁹ ad restitutionē. **I**taq⁹ hec est re
gula: q⁹ quoties quis aliquem impe
dit a cōsecutione alicui⁹ beneficij tēf
ad restitutionē. vbi s. s. 124.

De restitutione negotioz gestoz.

177 **R**estituere tenet negociorū
gestor omne damnum illi
cuius negocia gessit: quod
damnum processit dolo suo vel lata
culpa: vel leui: vel etiā leuissima: quā
ali⁹ diligentior erat gestur⁹. vt insti.
de obli. que ex quasi contractu. in pñ.
an autem teneat⁹ de casu fortuito gl.
ibi enumerat sex casus: in quib⁹ tene
tur in dō obligatum. et contra te
net⁹ ad expensas quas fecit negocio
rum gestor illi cui⁹ negocia gesta sūt
fallit in plurib⁹ casib⁹ enumeratis
per dominū **J**o. ibi. et in. l. nenseni⁹.
ff. de neg. gest. l. i. **P**rim⁹ quando p
cessit p testatio q⁹ nō gcrat. vt dīda
l. nenseni⁹. **S**ecund⁹ quando gessit
paterna affectione: vt si nutriti⁹ pre
stitit alimēta p uigno vel in eum eru
diendū expēdit. l. q⁹ paterno. **C**. codez.
Terti⁹ quādo marit⁹ gessit maritali
affectione. puta fecit expēdas in curē
do vxorē egram. **I**taq⁹ socer non te
net⁹ eas satisfacere: nec opunt⁹ in re
stitutionē dotis. **I**taq⁹ marit⁹ tenet⁹
facere curare vxorem suis expensis:
nisi quando nō habet dotē: vel esset
expēda magna ultra dotem: et vxor
haberet patrem q⁹ tenet⁹ ad hoc: vel

ipsa hz aliū d. i. alia bona ex q⁹ b⁹ possz
curari. **N**on tenet⁹ tamen marit⁹ qñ
ex culpa vxoris nō habet eam in suo
obsequio: secundum **J**aco. d. are. sed
ad expensas funeris vxoris teneūille
cui remanet dos p ea parte pro qua
deuenit dos ad euz: vt. l. quia in vxore.
S. d. negotiis gestis. **C**onart⁹ ppe
domesticam affectionem et pietatez
vt si mater expendat in faciēdo dari
tutorem pupillo. l. i. **C**. de nego. et l.
is qui. ff. eo. de hac materia vide. j.
s. 224.

De restitutione sorioz.

Quid si duo sunt socij habent
rem cōmunem et alter
in ea facit expensas. **R**ndet
Jo. de platea insti. de obli. que ex qñ
contractu nascuntur. s. item si inter
aliquos. q⁹ alter teneatur contribuere
partem suam restituendo ei qui fecit
expensas de suo. vt. l. si inter fratres.
s. 2. ff. pro socio. et l. si vt pponis. **C**.
de here. priuat. **I**tem nota secundū
cunde⁹ q⁹ vbi vnus ex socijs est rixosus
et deuius: vel non curat laborare
terram communem: vel locare do
mum communem: potest socius ac
cipere sibi partem suaz quo ad vsum
et laborare: et sibi fructus recipere. gl.
est notabilis in. l. iubemus. in dō
diuidere. **C**. de sacro san. eccle. et alia
g⁹ o. in. l. luci⁹. ff. fami. hercis.

De restitutione accipientis indebitum et cetera.

Quid de soluēte indebitum
ignorant. **R**ndet q⁹ recipiēs

teneat ei ad restitutionem: proinde ac si mutuo accepisset ex quasi contractu ut insti. §. obligat. que ex quasi contractu nascunt. §. si. et insti. quibus modis re contrahitur obligatio. §. item si per errorem. secus si soluat scienter quia tunc donare videtur. ut. l. campan. ff. de ope. libertorum.

De restitutione damnorum ab animalibus datorum.

- i80 **Q**uid si quadrupes: puta equus vel asinus tuus naturali feritate mihi damnum intulit: puta fregit vasa mea: vel vegetem: et vinum effusum est. Respondet spe. in ti. de iniuriis. et damno dato. §. sequitur. et porro. quod mihi teneris vel reficere damnum: vel dare animal pro noxa. ut insti. si quadru. paup. feci. di. i. fin.
- i81 **Q**uid si equus tuus calce me percussit: et crus fregit vel brachium: vel oculum effodit: vel aurem dentibus scidit: vel me vulneravit: propter quam plagam oportuit me dare decem medicis et alia. io. impendi in curatione: an petere possum. zo. et opera quibus curavi et cariturus sum. Dicit spe. ubi supra quod sic vel quod des animal pro noxa. textus est. ff. eo. l. ex hac lege.
- i82 **Q**uid si tuum animal incitavit meum: ita quod mecum animal dedit alteri damnum: an teneris. Specu. ubi supra videtur sentire quod sic. idem dicit glosa insti. si quadru. paup. feci. di. in prin. in verbo feruore. ne animal tuum moueas ad damnum dandum sui lasciuia: et facilitate: siue incitatio amore: et persecutione alterius animalis: ut si equus

tuus persequendo equam meam fragit hostium domus mee: vel mea blada imatura in terra conterit: vel aliter damnum mihi dat siue suo corpore: siue mediante alio instrumento. ut si bos vel equus sine culpa conducentis plaustrum obtruiit animal meum: vel aliud damnum dedit. ut. ff. eo. l. i. §. si autem.

Quid si bos tuus comedit herbam meam i83 vel canis tuus carnes meas: vel porcus farinam: vel murilegus lardum vel mustela corrodit panes: an mihi teneris ad emendam damnorum vel dandum animal pro noxa. Respondet Specu. ubi supra quod sic. ut. l. quintus. §. si. ff. ad. l. acquilia. et l. qui seruandum. §. si. de prescriptis. et. Et per Bar in. l. h. amplius. §. de his. ff. de damno infecto.

Quid si oues vel alia animalia quis i84 mittit in predium meum: et frumentum et ordeum vel glandes depascuntur Respondet Specu. ubi §. quod mihi teneris.

Quid si per se pecora intrauerunt cum i85 pum: et depasta sunt frumentum. Respondet spe. idem. §. quod mihi teneris. Idem Jo. de platea in. §. i. insti. ad. l. acqui. et hoc per. l. qui seruandorum. ff. de prescriptis. Sed quomodo estimabitur damnum datum in frumento dum est in herba. Respondet idem ubi supra quod vel expectabitur tempus messum ut sciatur quantum ex tanto vel simili frumento habebitur: vel considerabitur quantus fructus in anno preterito ex tanto et simili habitus est. ar. ff. ad. l. acquilia. l. acquilia si deletum. ff. de tabulis exhibendis. l. locum. §. condemnatio. ii. q. z. nolite.

Sed nunquid dominus se liberat dando i86 animal

animal pro noxa. Rndet idem ubi s
q non: si ipse illud imisit: vt insti. si
quadrupes pauperiem fecisse dicat.
secus si casualiter intravit.

187 **Q**uid si leo velus aper: quem tenes
ligatum iuxta viam publicā damnu
dedit. Rndet Spe. in ti. de empel. 7
venditi. s. nūc dicendum. 7. sed pone
ibi. quarto cōpetit q teneris per tex.
s. si. insti. si quadru. paupe. fecisse
dicat. Rnde ibi dicit Jo. de platea
Caueant ergo sibi qui tenent canes
mordaces: viles vel simias: vel alia
animalia ferocia in locis publicis: q
si ledūt hominem liberum: condem
nat tenēs in expensis curationis: 7
operariū amissarū 7 amittendarum:
in quantū iudici equū videbit facta
estimatione quantū lesus viuere po
terat secūdū distinctionem etatū. vt
.l. hereditatū. ff. ad. l. falci. 7 glo. diē
in. l. ex hac lege. ff. si quadrupes pau.
fecisse dicat. Et ideo non liberatur
dando feram bestiam damnu dātē
pro noxa. vt. c. si. de iniū. 7 dāno da.

188 **S**ed pone q inuenio pecudem tuā
in mea segere damnu dātē: nūqd
propria auctoritate illā capere possū:
7 tenere: donec de damno mihi sa
tisfeceris. Rndet Spec. in ti. de acti.
7. sed pone q inuenio q non possū
capere: vt teneam quasi loco pigno
ris: donec mihi satisfadum sit: possū
tamen capere 7 tenere donec sciatur
domin⁹ contra quem agere possū.

189 **Q**uid de his qui cum iumento vel
igne malitiose apposito: vel al's ledūt
agrum vel domum alteri⁹. Rndet
Donal. in sum. in tradatū restitutio
num. in. c. de restitutione aduocato

rum. 7. item tenent ad totum dam
num. q tales tenent ad restitutionē
totius dāni. Et si volūtarie apponit
ignem non adhibuit diligētiam de
bitam: tenet in quadruplū maxime
infra annū. c. de iniū. c. si egressus.
7 si leserit: ubi de hoc i. c. si quis. 7. ff.
de incē. l. i. Si autem animal pascat
in alieno nō damnicādo: domin⁹
nō tenet de pa. tenen. l. quoniam. s.
si. colla. io. nota tamen secūdū glo. 7
Anto. de butrio. in dicto. c. si leserit.
q dominus liberat dādo animal
pro noxa.

Quid si bos alicui⁹ cornupeta erat: 7 i go
domin⁹ eum nō custodiuit: nec dili
gentiam adhibuit egressum bouem
vicini occidit. Rndz Donal. q domi
nus bouis cornupete tenet dare aliū
bouem viuum equiualem: 7 mor
tuum accipere: vt dicit tex. in. c. si bos
ex de iniū. 7 dam. da. exoi. Intelli
gendum tamen quando dominus
sciuit cum cornupetam qd presumit
infra tres dies scire: 7 ppter hoc diē
tex. q cornupeta erat ab heri 7 nud⁹
tertius: quando 7o ignorauit: puta
quia contra naturam sui generis in
surrexit 7 contra naturam suā: puta
quia plueuit esse domesticus: tunc nō
tenetur ex edicto. l. acquirat: sed ex di
cto. l. si quadrupes pauperiem fecisse
dicatur. secūdum Hosti. 7 Decfredū
Item intellige secūdū glo. in dicto
.c. si bos. cum ille bos qui damnum
dedit aggressus est alium: 7 occidit:
sed econuerso non tenetur. i. quādo
bos mortuus incitauerat aggrediē
do bouem cornupetaz. ff. si quadru.
paupe. fecisse dicat. l. i. s. cuz arietes.

7. ff. ad. l. acqui. l. ita. **S**eu cū dubiū
est: quia bos pmo aggressus. ff. ad. l.
acqui. l. scientiam. s. cum stramēta
Et ad intelligentiam dānorum da
torum ab animalib' nota vt ex dōis
Ihostiensis comprehendit' 7 colligi po
test: q' duplex est actio qua tenet' do
min' animalis damnum dantis. s.
lex acquilia. 7 hac tenet' domin' ani
malis damnum dantis: quādo cul
pa sua aut negligentia animal dam
num dedit: puta si te instigāte equū
ipse dolore concitat' recalcitrauit: v'
damnū dedit. aut si quadrupes plus
iusto onerata damnum dedit: vel si
animal tuum in segetem meam mi
sisti teneris ad totius damni estima
tionem. **A**lia est actio que vocat' de
pauperie qua mihi teneris: quando
non culpa tua quadrupes damnū
dedit contra naturam: 7 consuetudi
nem sui generis. licet sua consuetudo
talit' sit: puta si sit equus recalcitrans
Nam maior pars non recalcitrauit:
vel bos corrupta: nam maior pars
non corruptat: 7 tunc liberaris dā
do animal damnicans pro noxa:
licet damnum excedat quadruped'
estimationem. **S**i autem sit fera be
stia: tūc dādo illud animal pro no
xa: non liberaris: sed teneris ad toti'
damni estimationem: quia huiusmo
di animalia non debēt teneri in pu
blico: siue soluta siue ligata vbi publi
cum iter est: alias dominus tenetur
in duplum. vt insti. si quadrupes. s.
interdicim'. s. si. 7 nihilomin' actio
de pauperie. i. pro damno dato locū
habet: 7 etiam tenetur ad impensas
i curatione factas: 7 ad operas amif

las: vel quas amissurus est propter
debilitatē. nam prohibet quis verrē
aprum: canem: vřsum: leonem: pāthe
ram: 7 generaliter omne animal qd
nocere possit: tenere secundū Ihosti.
in ti. de pauperie. s. quando. v. 7 no
tandum. Ihec colligunt' ex tex. 7 gl.
7 didis doctoz. in. c. si. ex de iniur.
7 damno dato. 7 per Ihosti. in sum.
eodem ti. s. quādo. 7 in ti. de paupie
s. quādo. 7 s. q'lis.

Quid si equus tuus insidiando mu
lam meam olphaciat: 7 mula mea
recalcitrās crus meū frāgit. Rndet
Ihosti. in ti. de pauperie. s. quādo. v.
si vero: q' contra te agere possum de
pauperie. vt. ff. si quadrupes paupe.
fecisse dicatur. l. agoso.

Quid de detinentibus columbaria. 192
Rndz Astē. in sum. li. 5. ti. 22. **D**icūt
aliqui q' si non possunt teneri sine p
iudicio 7 damno alteri': mortaliter
peccāt: qui tenent: quidam tamen te
nent q' columbe plus proficiāt terris
quas frequentant stercozando: 7
mala semina colligendo: q' noceant
vnde nō videt' tutum super hoc aliqd
affirmare.

Quid de venatorib' qui concalcant
agros 7 vineas aliorum quorum ca
nes occidūt anseres 7 oues 7 agnos
pauperū. Rndet idem vbi supra. cre
do q' tenent' restituere, estimationē
damni vel peccant mortaliter: si nō
restituāt: nisi ita modicum damnum
esset: q' probabiliter nō curarent illi
quib' fieret.

De restitutione excommunicatoz.

Terū cleric' excommunicat' 194
possit

possit percipere fructus sui beneficii durante excommunicatione. Rndet In no. q. nō in. c. pastoralis. de appella. per illū tex. vbi dicit. Illi preuentus ecc. merito subrahuntur: cui ecclesie comunio denegat. Sec^o si appellaret Nam tūc nō credim⁹ q. posset nūtiari excommunicat⁹. ar. ex de sen. exco. per tuas. nec etiam beneficia sibi subtrahi debēt: imo cum ipse se nō debeat gerere p. excommunicato: et ministri p. bendarū tāq. mercenarij possūt ei cōmunicare. ii. q. 7. quoniam. de sen. exco. inter. Alij tamen aliter dicunt: et est certū q. post absolutionem fructus m. dii temporis poterit repetere 2. q. 5. super causa. licz fuerit iniuste excommunicat⁹. Sec^o autem si iuste. ar. C. de re milita. l. cum allegatis. Hec Inno. Concordat Hostie. vide s. si. vel. 126.

199 **S**mnis excommunicat⁹ tenet restituere si vult absolui: quia hec est vna d. conditionib⁹ requisitis ad hoc: vt q. absolui possit fm. doct.

196 **Q**uid de his qui excommunicati tpe excommunicationis acquirūt negociādo vel ex dono recipiēdo. Itē de his q. aliter illicite acq. sicut beneficia ecclesiastica: vel castra: vel alia: et inde multa perceperūt. Rndet Hostie. vbi s. q. tenet totū restituere si animas suas saluare volūt. vt probat de eta. et quali. cū bone. de de. exco. mini. postulastis. de de. c. per inquisitionē et de preben. c. dilect. in fi. de his. que fuit a prela. et tenebat. de iure patro. cū dilect⁹. in fi. de symo. c. Mathe⁹.

De restitutione inuentorum a casu et fortuna.

Quero an inuenta a casu et fortuna sibiaceant restitutioni. Rndet Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. q. rez quedaz sunt cōmunes omni iure naturali: vt volucres nō domesticæ: et pisces maris: et etiam similia. insti. de rez di. 5. et quedam. et s. fere bestie. Quedam sunt vniuersitatis vt illud: quod est ciuitatis in cōmuni: vt theatra stadia et similia. vt insti. de rez diui. s. vniuersitatis. Quedam sunt pprie singulorū. vnde si quis inueniat aliquid rem de pmo modo dictis restituere nō tenet: et d. talib⁹ reb⁹ dictis: aliter dicit i dicto s. fere. Que in nulli⁹ bonis sūt naturali ratione occupati cedūt. Si q. autem res que sunt cōmunitatis aliquo casu inuenerit restituere cōmunitati tenet. Similiter rem que est alicui singularis persone: et sic intelligitur qd dicit in. 14. q. 5. si quid inuenisti. vbi dicit. Si qd inuenisti: et nō restituiti: rapuisti: et ea. q. c. multi. dicit. Discat hoc peccatum simile esse rapine: si quis inuenta nō reddat: si sci at cuius sūt: et si cui sūt ignoret: tamē retinere nō potest: sed debet facere: quod in se est: vt sciat cuius est: quia vt dicit. ff. de fur. l. falsus. s. q. alienū Si quis aliquid iacens in terra lucri faciendi causa sustulit furti obstrigat siue scit cui sit: siue ignorauerit. Et hoc rationabile est: quia ex quo scit rē suam non esse: presupponere debz eā de iure ad alium pertinere. Si autē nō potest inuenire cuius sit illi cui incūbit cura de republica restituat. Concordat Hostie. in ti. de peni. s. quib⁹. et qd si q. inuenerit dicens. Quid si

quis inuenerit pecuniam vel alia re
in via publica: vel alibi: dicat q̄ debz
facere p̄conizari: 7 i ecclesius loci illi?
vbi res inuēta est: 7 adiacētū denū
tiari publice coram populo: q̄ talis
res inuēta est. Et si reperiat dominū
ei reddat: p̄mo tamen dicat ei circū
stantias p̄pter quas certificet: vtruz
vere sit dñs is qui petit: aliter forte
multi nō dñi peterent. ad hoc. ff. de
furt. l. falsus. §. qui alienū. Et si non
inuenit dñm: potest eū filio ecclesie
ipsam re retinere: 7 oret p̄ eo cuius
res est. Et hoc intelligas quādo est
pauper qui inuenit: aliter pauperib?
eroget. Alioquin si non restitueret
iuxta posse: fur esset. Et sic intellige
illud ihero. 7 Grego. i. 4. q. 5. si qd
inuenisti. 7 duob?. c. se. Concordat
Sico. in. 4. di. 15. qui addit q̄ interiz
d3 tradi publice p̄sone custodiēda.

198 **Q**uero an dñs possit prohiberi piscari
in fluminib? publicis: 7 p̄petuis: sic
pad? 7 rhen?. Rndet Jo. d. pla. insti.
de rez diui. in. §. flumina. q̄ non: si
militer nō potest p̄hiberi quis appli
care naues ad portū: 7 ligare naues
ad ripas siue ad arbores existentes
super ripis. licet tamen ripe 7 arbo
res sint publice quo ad vsuz: siue sint
i omuni vsuta: men p̄prietas ripaz: 7
arbores nate in eis sunt eoz: quoz
sunt p̄dia quib? adherent. Et ideo si
ocurrūt dñs agri volēs incidere ar
bozem existentē in ripa fluminis: 7
eñneus piscator vel nauta volēs liga
re nauē ad illā arborē: vl' appēdere re
tia siccāda p̄feret dñs: quia nemini
debet ius suum detrabi. vt insti. de
his qui sunt sui vel alieni iuris. §. sed

7 maior. Sed vbi occurrūt eñnei: tūc
si vn? p̄tendit publicā vtilitatē: 7 ali?
p̄uatā p̄feret p̄tendēs publicā: sed si
vterq3 p̄tendit publicā: 7 vterq3 p̄
uatā: p̄feret qui p̄mo occupauit h3
Jacobū butrigariū in. l. ripaz. ff. de
acqui. re. do. Sed si vterq3 pariter oc
cupauit: loc? est gratificationi vel sor
ti: sicut dicit glo. vbi plaustris inuicē
obuiantib? in arta via dū querit qd
plaustrū retrocedere debeat. l. i. §. si
iter dictū. ff. ne quid in loco publico.

Quero quid de feris bestiis piscibus 199
7 volucrib?. Rndet idem vbi §. sin
guloz: q̄ q̄a in nulli? bonis sunt: iō
naturali ratione occupati cedunt
vt dicto. §. singuloz. 7 ideo dicit q̄
licitū est ingredi alienū fundū causa
aucupandi 7 venādi: sed si dominus
p̄uidet anteq3 ingrediariis: potest te
prohibere ingredi adeo q̄ si postea
ingrediariis teneberis iniuriā: si tñ
nō obstāte probibitione ingrediariis
ad aucupandū vel ad venādum: qd
capiēs tuum efficiat: nec potest tibi p̄
dñm auferri. vt tenet gl. in. l. diuus.
de serui. ru. p̄edij. e. ff. d. acqui. re. do.
. l. 3. insti. de rez diui. §. apum. licet
glo. in dicto. §. singuloz. teneat con
trariū 7 male.

Quid si vulnerasti letaliter feraz be 200
stiam: vt apum ceruum: 7 filia: 7 eā
fugietē persequeris. Rndet idem vbi
supra q̄ nō p̄pter hoc efficiē tua nisi
postq3 eam ceperis. Et ideo interim
ali? eam capiēs etiam intra laqueū
tuum. vt. l. in laqueum. ff. de acqui.
re. do. eam acquirat. insti. de rez
diui. §. illud quesitum. 7. ff. de acqui.
re. do. l. 3. §. illud. Et est ratio: vt dic
tex. in

tex. in. d. illud quesitum. quia multa accidere potuissent: ne ea cepisses. Nam inspicim? qd euenire pot: qñ res est ad aliud naturalit destinata aliter sec? vt. l. i. ff. de in litē iuran. 7 in. l. si. idēz ea eodē. ff. de iuri. om. iu. tñ dīc gl. in. d. illud. qd d? consuetudie venatoz aliter seruat: 7 ideo standū est consuetudini. ar. l. qd si nolit. ff. qd assidua. ff. de edi. edi.

201 Quid si apes vel volucres sint super arborē tuā vel nidi eaz. Rndz idem vbi s. qd sicut dicit tex. in. d. apiū. isti. d. rez vi. apiū 7 volucrū natura fera est. Et ideo l3 apes vel aues vel nidi eaz consistāt sup arborē tuā: non tamē sunt tui: donec eas ceperis. Et ideo interim ali? occupare pōt: 7 apes 7 fauos mellis ibi fados 7 aues nidifi cātes supra acqrit: nec tenet tibi furti nec alia adiōc. vt. d. d. apiū. 7. l. nālē. d. apiū. ff. eo. 7. l. si apes. ff. de furtis. sed bñ tenet tibi iniuriā: si añq3 intraret campū tuū: vel ascēderet arborē tuā: phibuiisti. vt. d. d. apium. 7. plane: qd si tamen capit post phibiti onē: suū efficiē. vt s. dīdū ē. sec? autēz si apes a te possideā: quas tenes in aluearib? reclusas: que vadūt 7 redeunt: vel aues quas similiter possides que vadūt 7 redeūt: qā occupās eas ommitteret furtū. ff. de acq. pos. l. 3. d. aues. 7. l. pomponi? in si. ff. fa. heras s. examē apiū volās ex alueo tuo durat tuū q3diu nō aufugit aspectū tuū: nec ei? psecutio est difficilis. vt. d. d. apiū. in his tñ multū attēdit consuetudo. vt dīc gl. in. d. bo examen. in. d. d. apiū. insti. de re. diui.

202 Quid d aialib? naturalit feris: s acci

dentaliter fadis mansuctis: vt pauen: colūbe: apes: cerui: qui habēt cōsuetudinē eūdi 7 reuertēdi. Rndet id vbi s. in. d. pauonū. qd in istis habet locuz regula: que tā diu sunt occupātis 7 possidētis: q3diu detinēt animū 7 consuetudinē reuertēdi. Et postea si unt occupātis. Et ideo cū consuetudo inducat ex duplici actū: vt nōt gl. in. l. de quib? ff. de legl. 7. l. 3. ff. de epi scopali audi. videf qd si ista aialia nō reuertāt duab? vicib? horis vel diebus consuetis: qd deposuerūt aium 7 cōsuetudinem reuertēdi: 7 postea sunt occupantis.

203 Quid de aialib? naturalit māsuetis vt gallinis 7 anseribus domesticis. Rndet idē vbi s. d. gallinaz. qd quantūq3 effugiāt aspectū dñi possidēt. 7 alio se tñsserāt: tamen manēt eius 7 nō acquirūt apprehēdēt: imo apprehendens causā lucrādi ea: vel oia vlpēnas omittit furtum: 7 pōt accusari furti: vt. d. d. gallinaz. 7. ff. de acqui. re. do. l. naturalē. d. pauonū. 7. d. gallinaz: vbi nōt gl. qd etiā in vno ouo omittit furtū: l3 sit modici pñj.

204 Quid de thesauro inuēto. Rndet id 204 vbi s. d. thesauros. qd thesaur? inuēt? ab aliquo in agro suo: vel in loco religiofo vel sacro efficiē inueniētis: 7 sibi totū acquirīt: s inuenit? in agro alieno priuato vel publico: vel celsari. vel ciuitatis acquirīt p medietate inuentoz: 7 p alia medietate dño agri vt dīc tex. in. d. thesauros. 7 glo. in. 14. q. 5. si quid inuenisti. 7 gl. in. d. thesauros. declarat quis sit iste thesaur?: 7 rñdet qd est pecunia ab ignotis dñis vetustiori tēpore abscondita

cuius pecunie depositionis memoria
 non extat. 7. ff. de acqui. re. domi. l.
 nunq. §. thesaurus. nam si de eo ex
 taret memoria: vel quia aliquis abs
 condisset causa lucri: vel metus: vel
 custodie. improprie dicitur thesaurus:
 ideo nihil acquiritur inuentori: sed e
 eius qui abscondit: vel eius heredis:
 vt dicto. §. thesaurus. ff. ad exhiben
 dum. 7. l. item labeo. ff. familie her.
 7. l. a tutore. ff. de rei vindicatione. 7
 ideo mercenarius laborans in alie
 no: 7 casu thesaurum inueniens acq
 rit sibi medietatem: vt dicit glosa. in
 dicto. §. thesauros. in verbo in suo. scilicet
 si non sit thesaurus: puta q. merca
 rius in domo alicuius ne uiter empta
 inueniet pecuniam in sacculo inuolu
 tam in fenestra: quia tunc cum non
 sit thesaurus non est emptoris nec
 inuentoris: sed est venditoris vt dca
 . l. a tutore. Et ita consultum fuit flo
 rentie per plures doctores. Et atten
 de q. in suo licitum est dare opera
 inuenire thesaurum: dummodo non
 arte magica: quia tunc esset fisci: sed
 in alieno non sufficit dare operam
 ad thesaurum inueniendum etiam
 de voluntate domini: sed debet esse
 inuentus casu fortuito: vt acquiratur
 inuentori dimidiu: aliter si data ope
 ra inuenitur totum acquiritur domi
 no. l. vnica. C. de thesauris. libro. io.
 Item nota q. licet lapilli geme 7 mar
 garite: 7 alia preciosa inuenta in lit
 tore maris acquirantur inuentori. l.
 postq. apprehendit: non ante: tamen
 hoc est intelligendum de lapillis: 7
 gemmis natis: 7 productis in litto
 re maris: secus si reperies gemmam

que cecidisset alicui illinc transeanti
 vt insti. de rerum diui. §. item lapilli
 7. §. finali.

Quid de insula nata in mari. Rndz 205
 idem vt supra q. in nullius bonis est
 7 ideo occupanti conceditur: sed insu
 la nata in medio flumine e communis
 habentium predia iuxta flumen ex
 vtraq. parte: sed si non in medio: sed
 est proximior alteri parti est comunis
 tantum habentium predia ex parte
 illa. Ager vero a flumine diuiso circu
 datus remanet eius cuius erat pmo
 7 si flumen mutauit alueum: primus
 alueus efficitur eorum: qui circa euz
 predia possident: 7 secundus alueus
 est publicus: qui secundus alueus flu
 mine recedente ad antiquum alueum
 efficitur eorum qui circa eum predia
 possident. Item ager inundatus aq
 recedente ager remanet eius cuius
 primo erat. hoc dicit textus. insti.
 de re. diui. §. insula. Sed quo quomo
 do potest sciri: q. insula nata in flu
 mine sit in medio: vel ad quam par
 tem magis pendeat. Rndet glo. in
 verbo media partem. q. hoc sciri pote
 rit accepto cordulo in puncto posito
 in medio inter vtrunq. agrum. Et
 facit ad questionem q. si aliqua villa
 vel domus vel ecclesia sit inter terri
 toria duarum ciuitatum: 7 sit contē
 tio cui sit: q. presumatur: 7 iudicetur
 esse illius ciuitatis cui sit proximior.
 sed si non appareret cui sit proximior
 dicatur pertinere ad ambas: 7 sit co
 munis. vt hic. 7. ff. eodem. l. deo. §.
 insula. 7. l. tunc. testores. ff. de legatis
 primo. secundum Dynum in dicto
 §. insula.

De restitutione

De restōe acq̄sitorū in naufragio.

Quid de acq̄sitis in naufragio. Rñdet Do. in sum. in tractatu restitutionū q̄ restitueduz est quicqd de ipso naufragio inuentū est: siue illud sit acceptuz de ipso naufragio: siue de mari: siue de litore. ff. de incē. rui. nau. l. si quis ex naufragio. Itē vltra restōez nō excusat a peccato mortali q̄cunq; surripit aliqd de naufragio: nisi ea intentiōe recipiat vt restituat ei cui⁹ est: nec excusat alijs aliqua cōsuetudine: vel statuto vel p̄cepto: cū hoc sit cōf p̄ceptū dñi. et vltra hoc est excōicat⁹: vt in. c. excōicatōi. extra de rapto. et hoc ipso facto lata sentētia s̄m Jo. an. 7 anto. de bu. s̄ expoliās nō naufragos nauigātes est excōicādus. Ande ep̄s v̄ q̄libz plar⁹ q̄ tāti criminis essz p̄iceps vel cōfētēl o3 poni. extra de accusatōe. 2. cū dilecti. A ap̄tus ho nisi admonitus satisfecerit o3 anathematizari: et 24. q. 2. si q̄s de potētib⁹. et. c. illi. q̄a extra de treu. 7 pace. c. inonam⁹ etia3 s̄m leges. 7. añū in q̄druplū tñf post añū in simplū. ff. de incē. rui. 7 nau. l. i. 7 hoc n̄ intelligas de naufragio piratico vel saracenicō: vt institutiōe noua f̄federici ad decus: l3 nō sit i corpe decretaliū: 7 p̄dicte pene. l. de expoliātib⁹ naufragos habēt locū s̄m v̄o d. oēs: nō solū qñ q̄s paties naufragiū in mari expoliāf: s̄ qñ nauigat etiā p alia loca: 7 nō naufragat 7 expoliāf est excōicād⁹ nō faciēdo dñaz: siue nauiget p mare: siue p alia loca.

De restōe dāni qd culpa ope impia: seu negligētia alijs datum est.

Restituere etiā tenet ille cui⁹ 207 culpa ope impia seu negligētia dānū datū ē: vel iniuriā irrogatā: nec ignorātia excusat si scire debuit ex facto suo iniuriā. v̄similiter posse 2tingē vel iacturā: vt in. c. si. ext. de iniurijs 7 dāno dato. Ihec culpa qñq; p̄cedit casū: vt i eo q̄ cisternā fodit: 7 ipsā aptā dimisit: 7 bos in eā cecidit: vt in. c. z. de iniurijs 7 dā. da. v̄l in mulione q̄ male posuit lapides in plaustro vel i rustico q̄ ignē apposuit in stipulā in die v̄toso. Et ideo talis tenet: quia q̄ cām dāni dat 7 cetera. Porro si omnē diligētiā adhibuit ita q̄ nihil omisit de cōtingētib⁹ nō tñf. ff. ad. l. acq̄l. lege q̄ occidit. 7 in hac. 7 l. q̄ foueas. 7. l. idē iuri. 7 ad mulionē 7. l. si seru⁹. 7 si ex plaustro. 7 extra de iniurijs. c. si. Quādoq; culpa sequitur factū vt in medico qui bñ sciuit vlc⁹: 7 postea circa curā negligēs fuit. qñ3 in facto vt si medic⁹ impite secauit. ff. ad. l. acq̄leā. lege q̄ adōne. 7. si. 7. l. idē iuris. Et p̄bāt hec tria de eta. 7 q̄li. c. ad aures. 7 d. homi. c. tua nos. Sulpā ho semp intelligas: sicut vt etiā dol⁹ nomine culpe intelligat: sicut aperte inuenit. ff. ad. l. acq̄leā. l. 5. 7 iniuriā. s̄ nō ruerit q̄ vbi est culpa sit dolus. Quādoq; tñ de culpa nō agit: quia culpa vni⁹ cū culpa alteri⁹ cōpensat. At ho qñ ex vna pte dol⁹ 2mittitur 7 ex altera culpa dephēdit dol⁹ culpe p̄poderat: vñ iputat illi qui se tōderi patit in loco piculoso: vbi cōsuetudie cū pilla ludebat: vñ nō tñf tonsor: et forte nec pcussor: nisi data opa illuz q̄ radebat pcusserit: sic intellige. ff. ad. l. acq̄leā. l. item si obstetrix. 7. si. 7. l. item

nulla. 7. l. si ex plagis. §. si. Similiter
nō tñt q̄ putat arborē sup eū locuz p
quē nō est iter publicū vel p̄uatū: nīl
data opa in trāseūtē ramū iecerit: s̄ si
iter erat 7 p̄clamauit n̄ tenet: vt isti.
ad. l. acq̄l. §. itez si putator. 7 d̄z ita tē-
pestiue clamare q̄ trāsiēs potest sibi p̄
cauere 7 cuitare piculū f̄z Jo. de pla.
d. §. itē si putator: idēq̄ distinguē in
eo q̄ facit foueā cā ceruoz capiēdorū
ff. ad. l. acq̄leā. si putator. 7. l. q̄ foueas
50. di. hi qui arborē. Itec Ihosti. in ti.
de. dāno dato. §. quādo. v̄l. hic autēz
culpa 7 cetera.

208 **Q**uero quō pōt exēplificari dānum
culpa cōtīgisse. dic ut in reg. iur. nō ē
sine culpa. li. 6. vbi dicit. Itec nō est sine
culpa q̄ rei que ad eū nō p̄tinet se imi-
scet. Cōcor. l. culpa. ff. de re. iur. 7 glo
ponit exēplū in clerico iaciēte lapidez
7 ceco sagittate q̄ tñt ex dāno dato.
50. di. clerico etiā. 15. q. 1. §. vt itaq̄. 7 i
monacho cūrugico. s̄ de homi. c. tua.
i. Rnslo. Scire eiz d̄z q̄ suuz nō est ad
alios p̄tinē. S. vñ vi. l. cū querebatur.
Est etiā in culpa ductor animal cui⁹
ductoris ifirmitate vel impitā dānū
datū est ab aiali: quia tñt. l. acq̄leā vt
dicit tex. in. §. ipetu. insti. ad. l. acq̄leā.
Est q̄ in culpa fm Jo. de pla. q̄ ascē-
dit equū quē nō valet retinē p̄f ipo-
tētiā vel impitiā: 7 ideo tñt si aliq̄ue-
ledat. Currēs q̄ sup equū q̄ ei⁹ repēti
no cursu puellaz trāseūtē pemit est in
culpa: maxime si currebat p̄ locū p̄hi-
bitū: vt p̄ plateā vel in strata publica
gētib⁹ plena: 7 ideo puniē: sc̄us si in
culpa n̄ fuit: puta vt cū equ⁹ nō bñ pe-
ret habenis: s̄ p̄ter sessoris arbitrium
saltib⁹ lasciuiret: 7 ip̄e vt ei⁹ refrenarēz

impetū freno vim intulit: equūq̄ cal-
caribus stimulauit: cūq̄ fracto freno
equus p̄prio reliq̄ arbitrio curreret
festināter mulier ex obliquo infātulū
baiulās obuiauit in quā equus iniās
p̄cul abicēdo sessorē puez opp̄ressit: cū
cim nec adu nec volūtate homicidiū
p̄petrauit: nec opā rei darz illicite nō
puniē etiā quominus possit diuina
officia celebrare. dicit tex. in. c. dilect⁹
fili⁹ d̄ homi. 7. c. significasti. eo. ti. vbi
dicit q̄ si sessor sciebat equi vitium et
equū ore duz: 7 sic se nō sufficere sc̄rēz
ad ei⁹ retētiōē q̄ tūc est in culpa per
tex. in dicto. §. ipetu. Et ideo Jo. de
platea inducit hoc ad. q. q̄ si biruarij
q̄ vadūt ad capiēdū hominē debitorē
7 post capturā p̄pter eoz ibecillitatē
7 infirmitatē eū nō valēt retinē quez
ali⁹ sani retinuiſſent tenēt ex culpa q̄a
infirmitas sua ali⁹ nō d̄z esse nociua:
vt dicit tex. in. d. l. iuris. §. i. similiter si
iudex cōmisit alicui custodiā alicui⁹ ca-
ptiui q̄ aufugit eo iuito tñt iudex: q̄a
mala electō fuerit in culpa vt insti. q̄.
mo. re. 2. trahit obli. §. p̄terea. et insti.
man. §. si. f̄ nūqd̄ liberat iudex exhibē-
do ip̄z familiarē delinquētē. l. q̄ capti-
uū dīmisiſit aufugere. vide Bar. in. l. i.
§. si. ff. de publicanis.

Quid de eo q̄ aperuit cisternaz loco 209
publico 7 nō coepuit eam et animal
alicui⁹ in eā cecidit 7 mortuū ē. Rndz
Don. in sūma i tractatu restitutōnū
q̄ tñt ad restōnē vni⁹ aialis viui vel
ad p̄ciū mortui et mortuū qd̄ cecidit
in foueā suā erit vt dicit tex. in. c. 2. et
ext̄ de iniurijs 7 dāno dato. q̄a q̄ cāz
dāni dat dānū dedisse videt. ff. ad. l.
cor. d̄ sicca. l. nihil iterest. ff. ad. l. acq̄l.

.l. qui

.l. qui occidit. § penl. 7. l. ita vulnēat
i pñ. lec. si fodit in loco puato: vt dic
glo. i. d. c. z. 7. l. q. foueas. ff. ad. l. acq. l.
zic Sed pōe q. inimic. tu. cui forte occi-
disti patrē incēdit domū tuā mee vi-
cinā: ex quo etiā mea obusta est: quēo
vtz tu tenearis mihi. Rñdet Spec. i
ti. de iniur. 7. dāno dato. § seq. vl. si
pone. Quidā dicūt q. sic cū incēdiuz
culpa tua factū sit q. guerras hēs p. f.
homicidiū qd. omisit: ext. de iniurijs
fi. ff. solu. matri. l. in his. i. Rñso. et. ff.
locati 7. cōducti. l. si merces. § culpe. iō
videris cām dāni dedisse. Alber. dicit
q. in nullo teneris. Nec obstat q. oc-
casionē dāni 7. cetera. Quia illud xū
est nisi aliud mediū interueniat: sicut
hic in pposito interuenit. vt. ff. loca. 7.
con. l. q. domū. Absit enim vt ea que
ppter volūtātē nostrā accidūt. 7. cetera
zz. q. 5. de occidēdis. Rota q. ignorā
tia ascribit culpe: vt insti. de obli. que
ex quasi ma. na. in pñ. tā in iudice. vt
s. §. 97. i. medico. vt. s. §. 94. in nōrio
vt. s. §. 89. q. in quocūq. artifice vt. s.
§. 91.

zi Quid si heres vedit rē depositaz vel
cōmodatā defūdo quā tñ ignorabat
cōmodatā vel depositā. Rñdet glo. i.
.c. uiz q. de reg. iur. li. 6. q. excusatur:
ibi enīz dicit. Cū q. in ius succedit al-
teri iustā ignorātie cāz cēset habere
7. ideo nō tñ ad restōez rei: s. ad esti-
mationē rei: vt. ff. depositi. l. i. in fine.
7. l. z.

zi Quid de officiali q. negligēs ē in cer-
tiorādo se: an sui officiales bñ vl. male
gerāt officiū. Rñdz Jo. de pla. q. tñ
p. delicto familie sue cōmisso p. textu
officij in quo suos preponit officiales

textus ē in. l. i. ff. ad. l. iulīā repetēdaz
7. in. l. obhuare. §. p. fici. ff. de officio
pco. et lega. col. tñ exhibēdo liberaf. l.
si p. depositū. E. de assesso. Et rō qā
oz esse solicit. 7. velle certiorari an sui
officiales bene vel male gerāt officiū
7. si male gerūt puidere aliter de ne-
gligētia punif. vt in auct. vt iudi. sine
quocūq. naufragio. §. volum. v. scie
tib. col. z. 7. ceta.

zi Quid de officiali q. negligit pūire cri-
minosos. Rñdet Jo. de pla. in. l. p. ci-
pit. E. canone largicionaliū tituloz
li. io. q. debet puniri eadē pena q. cri-
minosus: nā iudex q. reptū n. iudicat
facin. tegere vt cōsci. crimine sa festi-
nat. l. z. in fi. E. de comer. 7. mer. 7. l. i.
de pua. car. nā est qdā tacit. cōfessus
l. placet. de excu. mu. li. io.

zi Quid si q. culpabili negligētia dānū
dedit: puta si ignē nō col. buit ne ad
domū aliaz vagaret. Rñdet Inno
in. c. sicut dignū. extra d. homi. q. tñ
l. acq. lea: vt. ff. ad. l. acq. l. si seru. f. uuz
§. si arbustū: s. tñ in foro pñali nō vñ
q. teneat ad emēdā dāni: s. tñ pñia ē
ei iponēda de negligētia: nō d. dāno
satisfaciēdo. ar. is. q. z. c. inebriauerūt.
Aer autē ciuilis que intēdit circa cō-
seruationē patrimonioz cōstituit q.
etiā ad restōez dāni teneret: bñ tñ fa-
temur q. si aliquo modo p. ignē intē-
deret dare dānū q. etiā tūc in foro
pñali cōdēnaret: 7. idē dico etiā si nō
intēderet: s. lata culpa est: vt si ignēz
pñceret in domū plenā stipulaz.

zi Quid de his q. sūt in mora tradendi
res quas dare tenēt. Dic q. si peunt
tenēt ad restōz: vt in regula iur. li. 6.
vbi dicit. Mora sua cuiūbz est nociua

Doctor ff de regulis iuris. l. in adena
 tõe. §. vnicuiq. 7 glo. i. d. c. mora pōit
 exēplū puta in eo q̄ ē in mora soluēdi
 decimas: q̄a pēit piclo suo: etiā si cāu
 foruito pēat. iō q. i. c. decime. **I**dē in
 cōmodatario vel depositario q̄ fuit i
 mora reddēdi rē sibi cōmodatam vel
 depositā: vt in. c. vnico de comodato
 7 in. c. bona fides. de deposito. **I**dē i
 fure qui semp est in mora. c. de furtis
 l. s̄trato. **A**irca hāc tñ regulā nō. h̄z
 glo. i. d. c. mora. q̄ ad hoc vt q̄s dicat
 morosus requirit q̄ sciat se debē: vel
 scire debeat: itē q̄ interpellat⁹ fūit a
 die vel ab homie: 7 q̄ habuerit possi
 bilitatē dādi. **I** hoc habes. ff de re. cre.
 l. q̄ te: 7 tñc tñc morosus de casu for
 tuito. etiā si eodē mō fuisset res apud
 dñm p̄tura s̄m accursiū: l. 3. **M**artin⁹
 cōtra: vt notat in d. l. q̄ te. 7 pbat. ff
 d̄ lega. in. l. cū res. §. vlti. fortassis eiz
 dñs rei vēdidisset 7 apud aliū p̄sser:
 7 hoc t̄z ber. s̄. de comoda. c. vnico. 7
 d. c. bōa fides. **I**tē nota q̄ dicit mora
 sua: nā in duobus reis debēdi altero
 it̄pellato: alter liberat⁹ interitu sp̄i
 s̄ interpellat⁹ tñc. ff de v̄s. l. mora. in
 fi. **I**tē mora fideiussoris sibi nocet nō
 reo quomi⁹ libere interitu sp̄i: sec⁹
 ecōrio. ff de v̄bo. obli. l. cū filius. 7. l.
 mora: 7 hoc q̄a fideiussor h̄z cāz a reo
 nō re⁹ a fideiussore. **I**tē notat q̄ si de
 bitor fuit in mora p̄mo soluēdi: 7 po
 stea creditor i mora recipiēdi: v̄l ecōn
 q̄ vltima mora nocet vt. ff de vsuris
 l. debitor. 7 vide q̄d notat d̄ decimis
 c. cū hoies d̄ mora aut et m̄plici ei⁹
 effectu plene notat. ff d̄ v̄s. l. mora.

Que de restōe fame.
Quero an infamans aliquēz

teneat ad restōez. **R**ūd̄z **I**hōst. in ti.
 de peni. §. q̄b⁹ v̄li. q̄d de accusatorib⁹
 q̄ obligat⁹ ad restōez sc̄z vbi p se vel p
 aliū dicit cātilenā vel libellū famosuz
 legit. **E**t in alijs locis q̄b⁹ sentit aliū
 dīdo v̄l factō suo ifamatū publice re
 cognoscat errorē suū: 7 dicat q̄ ē mē
 tit⁹ p os suū ar. de purgatōe canonica
 c. inter sollicitudines. §. p̄cipias. q̄ itelli
 gas si nō ex tali recognitōne publica
 magis infamat⁹ infamat⁹: q̄ si dicat
 ego de tali factō infamauerā talē spe
 cificādo crimē: s̄ sic dicat in gñe ego
 talez ifamauerā de eo de quo ē inter
 vos ifamat⁹: bñ scitis q̄ est illd̄ sciati.
 q̄ ego hoc tāq̄ maliciolus 7 maluo
 lus inueni: 7 mēdaciū ē q̄cqd dixi: nō
 dicat fallū: s̄ mēdaciū: q̄a cōtra mētē
 dicebat p̄ximū infamādo. 7 tñ **A**um
 pōt esse q̄d dicebat: s̄ q̄d si de diuers⁹
 infamat⁹ ē 7 a diuersis: nā ibi necesse
 q̄ specificet. **I**hic dicerē q̄ ad arbitriū
 infamati: vel si grauiter arbitrarēt ad
 arbitriū iudicis debz se purgare. ar. d̄
 iu. iur. c. veniēs. 7. c. q̄ntauallis. de ar.
 c. z. f̄ 7 ab infamato tñc veniā postu
 lare ad hoc. i. 4 q. 6. si res. 7. 5. q. i. q̄dā
 7. 6. q. i. de fiores. 7. 27. di. legāt. **R**ic
 d̄o in. 4. di. is. ar. 5. q. 2. dicit q̄ restō
 ē ad⁹ iusticie cōmutatiue: ad ob̄uadiū
 aut iustitiā oēs tenemur. **Q**uilibet q̄
 tñc ad restōz rei ablata iniuste si resti
 tuti pōt: 7 si nō pōt restitui d̄z fieri re
 stitutio in equalēti si possibile est exē.
 ne lite pēdēte. c. ecclesia sancte marie.
 si aut nō pōt reddi equalēs tñc ille q̄
 dāuū intulit restitue q̄d pōt ad arbi
 triū boni viri: 7 q̄to fama est res no
 bilior q̄z possessiōes: tāto magis teneat
 ad restōez ille q̄ aliū dānificat iniuste
 in fama

in fama q̄ ille q̄ dānificat aliū i bōis
exteriorib⁹ ceteris parib⁹. **Itē Alex.** d.
de ales in. 2. in tractatu de vicio de-
ctōis. s. dices coñ: ad ipossibile nemo
teneſ: in ptāte autē detrāhētis nō est
mutare opionē hominū malā quam
ex detractōe cepūt. **Rñdz** idē q̄ tñf
dicē bonū de eo sicut dixit malū illis
q̄b⁹ dixit malū: et ostēdat se deliḡſſe:
ex quo forte mutabif opinio: sicut eiz
exhibuit mēbra iusticie huire iniḡtati
ad iniḡtatē: ita tñf exhibē mēbra sua
seruire iusticie i sādificatiōez ⁊ ceta: s.
itez dicet: q̄s eiz pōt seire apud quos
sit fama denigrata. **Rñdz** idē q̄ apd
oēs apud quos detraxit: ⁊ alteri⁹ opi
nionē lesit q̄tū in ipso ē: tñf famā re
stituerē vel resarcire.

zi **Quero** quot modis q̄s dānificz aliū
in sua fama. **Rñder** idē vt. s. q̄ trip⁹
1 vno mō hū crimē iponēdo nō ſuato
ordine ⁊ modis debitis: ⁊ talis ſi tñf
restituē famaz dicēdo se fallū dixiſſe.
Teneſ tñ alleuare iſamiā: dicēdo se
nō bono mō pceſſiſſe: q̄a hoc eſt hūz
q̄d dixit: ⁊ tenet ei ad aliquā recōpē
ſationē ad arbitriū boni viri. **Alio** mō
dānificat aliquis aliū in fama iniuſte
fallū crimē iponēdo: et tal⁹ tñf fidelif
facere poſſe ſuū d reddēdo famā leſo
⁊ tñf dicere se fallū dixiſſe: etiā ſi ex h
reddat iſamis: q̄a q̄uis magis te
neat q̄s huare famaz ſuā q̄ alienā ce
teris parib⁹: tñ magis tenet restituē
alteri famā iuſte q̄ huare p̄p̄iā famā
iuuſte: q̄a tñf bonū anime ſue p̄ponē
bono ſue fame. **Tertio** mō dānificat
q̄s aliū iniuſte in fama idirecte fallū
crimē ſibi iponēdo cū ſc3 negat hūm
crimē ſibi ipositu ab alio: ⁊ talis q̄uis

peccet q̄a mētē: tñ poſtea nō tenetur
tentione neceſſaria ad ſalutē aliḡ reſti
tuere famaz recognoscēdo crimē ſibi
ipositu hū eſſe. **Itē** dicūt q̄dā et p̄ba
biliter q̄a cū ali⁹ nō ſeruauerit iuſticiā
in accuſādo vl denūtiādo: ⁊ p̄poſuit
q̄ corā iudice p̄ponēdū nō erat: ⁊ q̄d
p̄bare nō poterat videt eſſe p̄maria
cā ⁊ p̄ncipalis iſamatiōis ſue. aliḡ tñ
dicūt q̄ tñf q̄ ſatis durū videt quia
qñ crimē ſibi ipositu ē tale q̄ ſuſpē
dret: ⁊ ſiliḡ ſui exheredarēt ſi iſtō co
gnosceret publice ⁊ ceta. **Tertuz** ē tñ
q̄ tenet penitē de peccato q̄d icurrit
mētēdo. **Idē Scho.** in 4. di. 15. q. 4.
dicit q̄ in gñe pōt q̄s triplicif alium
iſamare. **1** vno mō fallū crimē impo
nēdo. **2** ſcdo mō hū crimē tñ occultū
nō ſeruato ordine iuris ſc3 in publico
p̄ponēdo. **3** Tertio mō hū crimen: ſed
occultū in publico tamē ſibi ipositu
negādo: q̄a in hoc negāl notat impo
nētē de calūnia. **In** p̄mo dico q̄ opz
reſtituere famā retractando hū ſuū
vl q̄d ſibi iposuit. **Et** ita in publico
ſicut i publico ſibi iposuit: q̄a aliter
nō ſeruat iuſtitiā in reddēdo p̄ximo
q̄d ſuū eſt. **1** nō obſtat q̄ magis debet
zelare famā ſuā q̄ p̄ximū: ſi recūdo
se iſamaret: q̄a illud eſt hūz ordiate
⁊ ſine detrimēto fame p̄ximū quem
iſamauit iniuſte accuſando. **In** ſcdo
dico q̄ nō tenet retractare hūz ſuū
q̄d p̄poſuit in publico q̄a hoc faciēdo
mētireſ: cū ſciat hoc q̄d iposuit eſſe
hū: ⁊ nō tenet mentiri p̄pter q̄d cū q̄
bonū reddēdū alteri: ſi tenet alio mō
licito reddere ſibi famā: vtpote p̄ hec
hba. **1** nō credatſ eū talē eē: male dixi
fatue dixi: ⁊ l3 hec hba ſint: tñ fatue

dixi q̄a nō seruato iuris ordie: p̄posui
 eniz in publico q̄d nō est hū publicū
 nō reputetis istū esse malū: bonus est
 q̄a quilibz p̄sumēd⁹ est bonus: donec
 p̄bet contrariū: extra de scruti. in or-
 dine facto. c. vnico. In tertio mēbro
 dico similiter q̄ nō tenet retractare
 negationē suā qua negauit i publico
 hū crimē sibi ipositū: q̄a n̄ tñt q̄cūqz
 statiz i iudicio cōfiteri se reū nō statiz
 cōuict⁹ tñt: tñ p̄ q̄dā h̄ba sobria put
 didū est in primo articulo restituere
 famā illi accusāti quē idirecte nōuit
 de calūnia dicēdo: nō hēatis eū p̄ ca-
 lūniatore: q̄a credo q̄ hūit bonā intē-
 tionē p̄ponēdo forte se credidit posse
 p̄bare intētū suū 7 decept⁹ fuit. Alex
 hō de ales dicit q̄ ser sūt differentie
 detractōis q̄z q̄s tñt restituē famā.
Prima cuz negat bonū q̄d scim⁹ ab
 aliquo factū: sicut illi dicebāt. Jo. c. 9.
 de miraclo cecī nati. Da gloriāz deo
 q̄a nos scim⁹: q̄a hic hō peccator ē: et
 sic negabāt factū a x̄po. Secūdo cuz
 tēpore quo laudād⁹ est aliq̄s tacem⁹
 sicut hēf vl. Mat̄h. de militib⁹ q̄ no-
 uerūt rōez surrectōis x̄pi: 7 accepta pe-
 cunia tacuerūt. Tertia ē cū bonū q̄d
 n̄ potest negari p̄uertit dicēdo mala
 intētōe esse factū sicut habet. io. Ecc.
 Bona 7 mala cōuertēs insidiat: 7 in
 electis ponit maculā. Quarta cū oc-
 cultū reuelat eo in quo n̄ deberz ecc.
 .27. Qui denudat archana amici sui
 p̄det fidē. Quinta ē malī augmētātō
 ecc. ii. Ab vna scintilla auget ignis: 7
 a doloso augetur sanguis. Sexta est
 malī adinuēctio ecc. ii. Attende tibi a
 pestifero fabricat eniz malū 7 ce.
 218 **A**liq̄s possit reuelare malū alie⁹

occultū sine peccato. Rñdz idē vbi. s̄
 q̄ reuelare malū p̄ximi ex fine 7 circū-
 stātijs est distinguēdū. Si eniz dicat
 ei qui pōt 7 vult p̄desse 7 ordine quo
 v3: 7 quo fine opz et alijs circūstātijs
 ad alteri⁹ correptionē 7 cautelā nocu-
 mētū: tūc bonū ē: si hō desint cōditōes
 debite p̄ q̄s trahit ad bonū: tūc reue-
 lare malū p̄ximi malū est: maxie intē-
 tione detractōis: vl cū tñt celare sicut
 est in eo q̄d fuit detectū p̄ cōfessionēz
 sacramētālē: vel q̄d est tectūz p̄ secreti
 obligationē: nisi forti⁹ vinculi supue-
 niat. In omnib⁹ aut hīs cautela ma-
 xima est adhibēda ne reuelet maluz:
 cui nō est reuelādū: vel quo ordine vl
 quo mō nō est reuelādū: 7 ita de alijs
 Potest eniz error vel libido de facili
 admisceri. Et p̄ hec pōt patere q̄ ex
 vnaquaqz pte obiectū ē. Reuelare. n.
 malū alteri⁹ rōne detractōis: vel ex le-
 uitate: siue impetu cū est occultādum
 malū est. Et fm hoc intelligit illd ecc.
 i. 7. denudare amici mīsteria ē despa-
 tio anime infelicijs. Item puer. Qui
 ābulat fraudulēt reuelat archana: q̄
 aut fidelis est celat amici cōmissū. Re-
 uelare tñ est in casu bonū sicut cū ser-
 uat ordo correctōis caritatiue de qua
 mat̄h. i. 8. si peccauerit in te frā tuus
 7 cetera. Vel cū interuenit p̄ceptū su-
 prioris in hīs que p̄tinet ad suū officiū
 cū autē sit denudatio ei cui debz fieri
 ad cautelā nocumētū q̄d pōt accidere
 vt si q̄s machinet mortē alicuius vel
 h̄gis defloratōez: vñ dicit in decreti.
 Qui pōt deturbare puerfos: 7 nō fac
 nihil aliud est q̄ fauē impietati eoz.
 Nec caret scrupulo societatis ocelte:
 q̄ manifesto facinori desinit obuiare.

Et Aug.

Et Augu. Qui desinit obuiare cum
possit cōsentit. Itē Leuitici. 5. Si pec
cauerit aia ⁊ audierit vocē iurātis te
stisq; fuerit: q̄ aut ipse vidit aut cōsci⁹
ē nisi idicauit portabit iniquitatē suā.
zi. **Q**uero quot modis fiat detractio.
Rndet **A**stē. in sū. li. 2. ti. 15. q̄ multi
pliciter: q̄a q̄nq; sit v̄bis planis q̄nq;
v̄bis artificiosis. i. artificiose extogita
tis: siue cātilenis: q̄nq; nutib⁹ ⁊ signis
q̄nq; etiā in scriptis q̄ dicūt libelli fa
mosi: vt cū q̄s scribit cartā in iniuriā:
⁊ infamiā alteri⁹: et p̄iicit occulte in
ecclesia vel in platea vel domo vt in
uēra ⁊ lecta ali⁹ ifamef: ⁊ talis morta
liter peccat. Et cōtra cōfēdores taliū
libelloz: necnō ⁊ cōt iueniētes eos ⁊
nō statiz destruētēs: s̄ dolose manife
stātes pene grauissime sunt institute
tā secūdu leges q̄ s̄m canones vt fla
gellatio et excoicatio s̄m canones. 5.
q. 5. Qui in alteri⁹. ⁊. c. bi. q. ⁊ si ostet
q̄s fecerit pōt accusari ⁊ deponi cū sit
gūe peccatū ⁊ accusatōe dignissimuz:
⁊ cōdenatōe. 25. di. si q̄s famosū. In
foro aut p̄iie tñt ad restōz dāni dati
si tñ ali⁹ sine h⁹ ifamatiōe n̄ icurrisset
illud dānū tñt etiā ad restōz fame: si
forte ali⁹ est p̄pter hoc infamat⁹: q̄d
fiet hoc mō. s̄. vbi publice dixit verbis
vel p̄ cātilenā vel p̄ se vel p̄ aliū: v̄l ēt
vbi p̄iecit libellū famosū: necnō et in
alijs locis vbi itelligit illū dē quē acta
sunt infamatū: hoc est occasiōe sui di
cti vel facti vel signi publice ⁊ simplr
recognoscat errozē suū: ⁊ culpā p̄ se si
audet: vel p̄ aliū si nō audz ⁊ p̄ posse
remoueat: vel saltē alleuiet infamiāz.
Tenef etiā secū cōponere de iniuria:
⁊ humiliter veniā postulare in p̄pria

p̄sona si audet: vel p̄ aliū si nō audz q̄
p̄ se postulet tacito suo noie. i. **P**robat
hoc. i. 4. q. 6. si rē. 5. q. i. quidam. **H**ec
Rap. Si tñ hō ille q̄ ifamauit ex reco
gnitōe erroris sui magis infamaret
infamatū non dicat: ego in tali facto
infamauerā talē: s̄ dicat sic ego infa
mauerā talē de eo de quo est inē vol
diffamat⁹: bñ scitis q̄d est illud sciatis
q̄ ego tāq; maliciosus: et malus hoc
adinuēti: ⁊ mēdaciū est q̄cqd dixi: nō
dicat dixi falsū: s̄ mēdaciū q̄a contra
mētē dicebat p̄ximū ifamādo: et tñ
v̄bū pōt esse q̄d dicebat.

Sz q̄d si de diuersis infamat⁹ ⁊ a di- zzo
uersis: tūc ē necesse q̄ specificet. rñdz
Hostiē. q̄ faciat hoc ad arbitriū infa
mati. s̄ si grauit arbitrat ad arbitriū
iudicis deberet se purgare. ar. extra d
iur iurā. c. veniēs. ⁊. c. q̄ntauallīs. ⁊ ar.
c. 2. **H**ec **H**ostiē. **R**o ḡ sanū p̄siliū pro
cōfessorib⁹: vt q̄n aliq̄s infamauit pu
blice aliquē p̄suadeat ei vt tacito no
mine ei⁹ si ifamat⁹ ignorat euz velit
q̄ cōfessor vadat ad infamatū ⁊ arbi
trio eius fiat restitutio et ceta.

Quero q̄d si aliq̄s nō iposuit crimē i zzi
publico s̄ murmurat indiscrete cum
alio v̄l alicubi corā multis narrat tñ
nō tāq; sibi certū s̄ sic se audiuisse. nū
q̄d tñt restituē. Rndz scho. vbi supra.
Rara fides ideo q̄a multi multa lo
quūt. Et ideo dicēs se audiuisse nisi
ex mō dicēdi ostēdat aliquā maiorez
certitudinē q̄ ex cōi relatōe nō aufert
ex nā act⁹ d̄ opione illoz alioz samā
isti q̄a ⁊ si illi firmiter p̄cipiāt illuz de
quo ē s̄mo criminōsū eē leues sūt q̄a
qui cito credit leuis est corde. ecc. i. 9.
Merūt quia a scādalo pusilloz opz

cauere iuxta illud pau. pme cor. 8. Si
primū scādalizārē n̄ māducabo car-
nes in eternū. Et iō mlti sūt tales pu-
illi leues ad credēdū malū: iō piculo-
sū ē corā eis talia audita ex relatu eis
referre: et hoc si fiat aio ledēdi illū de
quo est hmo nō est facile excusare q̄
n̄ sit ptra caritatē. Et p dñs mortale
peccatū. Si aut faciat corā talibus ex
icōsideratōe duz ē q̄ ereat gen⁹ pec-
cati venialis: q̄a lingua in lubrico po-
sita est. Et q̄ nō offēdit d̄bo: hic pfe-
d⁹ est vir fm Jacobū. Cōcor. 1. and.
i. 4. di. 15. qui dicit q̄ q̄ dicit se aliqd
audiuisse d̄ tali nō tñt restituē: nisi sic
dicēdo ille notā infamie incurrit: q̄a
tūc tñt se dicē falsū audiuisse: et se mi-
nus caute locutū fuisse. Cōcor. 1. 1. i.
li. 5. ti. 29.

¶ Quero an accusat⁹ negās dū crimē
qđ nō pōt i publico pbari peccet mor-
taliter. Rñdet Scho. in. 4. di. 15. q. 4.
vī q̄ sic q̄a mētē mendacio pncioso
reipublice que ipedit ab ei⁹ ipunitiōe
iusta et nocet accusāti q̄ incurrit notā
d̄ calūnia. Rñdeo iuste qđ iustū ē exe-
queris: vt dicis deuter. 1. 16. Non ḡ
d̄z respublica oia mala punire: s̄ que
cū hoc q̄ sūt puniēda pōt illa ptās iu-
ste punire. Alia at sūt que corā iudice
reipublice nō pnt sufficiēter pbari: et
ideo nō ledit respublica: si diuinū iu-
diciū excedat iudiciū ei⁹: vt illa refuef
iudicio diuio sup que nō pōt eē iustū
iudiciū reipublice: q̄a hō videt ea que
patēt: dñs aut intuef cor peccatoz p̄o
corinth. 12. Et in hoc pz solutio ar. d̄
piudicio reipublice. Et cū dicis q̄ est
pnciosū cōtra caritatē primi: qui eū
accusauit dico q̄ nō: s̄ ipse est sibi pni

ciosus: q̄a nō eo m̄ p̄pōit quo deberz
p̄ponē: imo deberet non p̄ponē: et iō
imputet sibi si qua infamia seq̄t quia
ipse ē cā: nō aut ille negās: q̄a defēdit
inocētiā in publico: vbi scz in publico
n̄ ē nocēs: nec hñd⁹ ē p nocēre: donec
fuerit cōuict⁹: s̄ remanz difficultas si
peccat mētendo p se. **¶** Duz videt q̄
q̄libz accusat⁹ i publico ab vno statiz
teneat de necessitate salutis in publico
cōfiteri. Et sic statim exponē se piclo
et in iudicio sanguinis: s̄ etiā habēdo
oculū nō tm̄ ad penā: s̄ ad honestatē
et inhonestū nō apparz q̄ ille honeste
et fm rectā rōnē debeat cōfiteri corā
tali iudicio q̄a ipse plusq̄ q̄cūq̄ alius
singularis accusās aufert sibi ipsi famā
q̄a cōfiteri cōtra se in iudicio creditur
Quid ḡ. dāda ē rñsio iuristarū: nego
narrata put narrāt: et p̄posita prout
p̄ponūt: et qđ sine mēdacio pnt dici
in p̄posito: q̄a p̄ponūt in publico: et
vt publica et publice p̄bāda sic ea ne-
gare pōt q̄s: si scit ea nō posse pbari i
publico q̄ si iudex vrgeat eū: vt confi-
teat p̄positū: vel vt publice neget: re-
spōdere pōt q̄ ipse rñdit sufficiēter ad
accusatōez: et sic est mod⁹ iurispitis re-
spōdē: nec ab illa rñsiōe vult declinat
faciet iudex ex accusāte: qđ iuris est.
Cōcor. 1. and. in. 4. di. 15. Sed nūqd
si neget intēdēs tm̄ negare vt p̄positū
est. s̄ vt publicū sicut facit sacerdos d̄
sibi cōfesso dicēs nihil mali scio istum
fecisse: q̄a loq̄t vt in publico audiuir:
audiuit aut eū in priuato. Rñqd iste
tenef qui sic negauit de ista negatōe
penitere. Rñdet Scho. vbi. 3. q. 4. q̄
bonaz mētū est etiā ibi culpā cogitē
vbi culpa nō est di. 5. ad ei⁹ et iutulas

¶ Bre.

De. multo g magis vbi dubitat an
sit culpa: 7 qualis culpa bone metis e
culpa agnosce. Et io in tali casu tutu
est post tale negatione penite idistin
de tanq de tali qle est: vtputa s tali
distinctione si mortale est tanq de mor
tali: si veniale tanq de veniali.

zzz **A**ltz satisfaciendu sit detractorib qd
mois fieri pot: cu dicat De. q vocadi
sunt detractores et tra hle admonedi
eifq satisfac omnib mois debem
scientes q de iudeis vitas dicit. Ne
forte scandalizem eos. Rndz Alex. de
ales in scdo in tractatu de vitio de
dof. q satisfactio accipit duob mois
Uno mo e in remediū ppi peccati.
Alio mo est in cautela alieni. Qn est
in remediū ppi peccati nō opz iustu
satisfac peccatori q dehit. Qn ho e
in cautela peccati alieni oz satisfac 7
excide cam scandalu fm q scandalu est
dictu vel factu min redū pbes occa
sione ruine: si ho non oio pot strahi
ocasio in ipsis detrahētib faciedū e
fz filii euagelij. dixit. n. dñs dicenti
sibi: scil q audito hoc vbo scandalizati
sūt iudei. Sinite illos ceci sūt 7 duces
cecor 7 ceca.

De restoe qua vn p alio tñf.

zz4 **Q**uero an pat teneat ex cō
ditu filij factu cu exneo: si est
vlu in vtilitate patris. Rndz
Jo. de pla. insti. q cu eo. s. In re at q
sic qntu est vlu i vtilitate patris: vn si
totu est vlu i vtilitate patris i solidū
tñf pat. Si p pte tñf. 7 io qn uertit
i re necessaria pti p tñf: puta si recipit
pecuniā mutuo p soluendo creditori
patno ho vel putatio vt. l. z. s. in re
ff. de in re vso. vel vt re patris vl dñi

ruete reparet: sec si domū exornauit
expēsis volūtarijs: qd n dicit vlu nisi
ex mādato dñi fecerit: s pater tñf vi
mittere auferri: si sine lesioe dom au
ferri possit: vt. d. l. z. s. si si mutua. Itē
teneat pater si recipit frumētuz ad ali
monia familie patris vel vestimenta
ppuit p familia patris: vel p se fz cō
suetudinē patris. l. fm modū quo p
cōsuevit eū iduē: vt. d. s. i re aut. etiā si
illud frumētū epū 7 repōitū i horreū
patris corruptū sit: qd sufficit q vtilit
emit. vt. d. l. z. s. idē labeo. vel si filius
mutuā pecuniā accepit p dotāda
filia sua vel sorore qntū auus p filia
vl nepte datur sit: 7 creditor hoc aio
mutuauit: vt patris negociū gereret:
vt. ff. de in re vso. l. 7 aio. s. si. cu. l. se.
de hac mā vide p eūde insti. de actio.
s. in psonā. Quid si fili vel hu dece
pit creditore: asserēdo se velle hcre i
vtilitate patris vel dñi nec conuertit.
Rndet idē Jo. q nō tñf pater vl dñs
ēt si seru vel fili sic accipiens fuerit
cōsuet cōuertē: vt. ff. de i re vso. alias
q cu eo. l. q si seruus. s. si si sic accepit
nec caliditas 7 malitia filij vel hui no
cere patri vel dño oz. Quid si mutu
auit frumētū patri vel marito: ex quo
nutriuit filios vl vxorē: an vxor 7 filij
i vtilitū teneat qli i eoz vtilitate vlu
sit. Rndz idē vbi. s. q n. s. bar. t3 pñiū
i. l. cu is pillū tex. ff. de pñi. ide. Quid
si mutuauit. io. filiofamil i re patris cō
uertēda 7 ipse lusit: deinde reuocat: 7 in
re patris uertit: an ide m teneat p
de i re vso. Rndz idē vbi. s. q nō per
glo. i. l. minor. z5. anis filiofamil. ff. d
mio. qli ex noua acqsitoe n ex mutuo
dicat facta vso: p quo facit lex. qd g

ff. de dona. inter viz 7 vxorē. hoc vñ
dicit Bar. in. d. l. minor. si i alio ludo
ex ituallo vicit: sec? si icōtinēti i eodez
ludo. ar. l. pleriq. ff. de ritu nup. quēo
an pat teneat p filio cōdēnato i iudi
cio ex delicto soluz cōdēnatōz de sua
legitima. Rñdz Jo. insti. de obli. que
ex qñ dēct. i. s. fili? q nō: vt est casus i
.l. si condēnam? ff. de moralib? actio.
vide etiā p eūdē insti. p q̄s psonas nō
bis acq̄rit. s. fili? S; qd si pat dēct i
decurionatū filij: dicit q tñt p eo i soli
dū de idēnitate reipublice: 7 ēt ipsius
patris heredes: facta tñ p? excusatiōe
de ipso filio pncipali debitorē. l. i. c. d.
decuriōib? l. i. io. Et dicūt decuriōes
fm Jo. a. cōsiliarij q hñt deliberare cū
pōrib? cuiuscūq; ciuitatib? l. i. ff. d. de
cretis ab ordie faciēdis. Quid si filius
ñ hñt in vtilitatē patris: s; hz peculū
ipse filius: nūqd pater tñt de peculio
Rñdz idē isti. qd cū eo. s. pterea. q sic
deducto tñ p? qd patri debet. l. sed si
dāni. s. peculū. ff. de peculi. Et hoc i
telligit de pfectio. Similit tñt pat
ex maleficio filij d peculio qñ peculū
est locupletatū p ipsū maleficiū: puta
p furtū factū a filio. l. l. s. ex cā furtia
ff. de pdi. fur.

225 Quid de mercatorib? 7 alijs artifi
ci? q pponūt institores suis apothecis
an ex eoz dēctib? teneat. Rñdz idēz
vbi. s. s. institoria. q sic si dēct? noie dñi
facti sūt: 7 maxie qñ i eoz vtilitatē est
vñ. vt. l. q̄cūq; s. i. 7. 2. ff. de instiro. 7
.l. 2. eo. ti. vñ si scribat in li. q apd mē
sā sui dñi Titi? hz cētū i depōito tñt
dñs.

226 Quero an dñs 7 pat teneat ex con
tractu gesto p seruū et filiū eoz iussu

Rñdz idē vbi. s. s. i. 7 si. q sic. vt. l. i. ff.
q iussu: nā pater 7 dñs vidēt dēhere
cū p aliū dēbūt: vt i reglā iuri. q p aliū
facit: 7 dēheres similis vidēt dēbē cūz
pponēte qñ cōtēbūt cū pposito: vt. l. si
institorē. ff. si cer. pct. Idēz in exercitore
nauis. l. i. i. pñ. ff. d. exercitoria. Idē qñ
vñ est in vtilitatē aliquoz istoz. l. i. i.
pñ. ff. de in rem vso.

227 Quid de fideiussore: an pncipalis te
neat ei ad restōez ei? qd p eo soluit.
Rñdet Jo. de platea q sic insti. de fi
deiusso. s. si q̄s at p illū ter. S; nūqd
fideiussor pōt soluz spōte 7 ñ expectat
q fiat sibi mādātū. Rñdz idē vbi. s. q
sic: put dicit glo. i. d. s. si q̄s autē. Rñā
teneat aḡscē bonaz fidē. l. idēq; s. fide
iussores. ff. mādātū. S; qd si iudex per
iniuriā aliquē dēdnauit an possit agē
mādātū. Rñdet idē q nō: si ñ appella
uit. l. si p ea i fine. c. mā latū. Quero
an fideiussor possit repetē vñ a debi
tore q̄s p eo soluit. Rñdet Jo. an. i. q
mercuriali i reglā dānū: qd quis sua
culpa sentit libro. 6. p cui? itelligētia
dñs Lau. pōit plures cōclusiōes extra
ctas ex Jo. an. Prima cōclusio ñ repe
tit a debitorē fideiussor vñ q̄s soluit
creditori: nec aliud idebite solutum si
obligatiōē fideiussoris debitor igno
rauit. l. si q̄s. ff. de negl. gl. Secūda ñ
repetit fideiussor a dbitore sciēte 7 cō
tradiciēte vñ suo solutas creditori:
nec etiā sortē vel q̄qd aliud vtilit ipē
sū est. ff. mādātū. l. si p te. 7. l. si remune
rādi. s. si passus. c. de negl. gl. l. si. pl?
est eiz dēdicē q̄s ñ cōfētire: vt i. c. sicut
tuus: de symo. 7 i. c. petr. de homi. fa
tuus eiz fuit in gerēdo negocia debi
toris eo inuito. Tertia cōclusio non
repetit

repetit a debitore sciēte 7 patiēte: s̄ n̄
mādāte obligatōz fideiussor v̄has: v̄l
in debitū solutas vel solutū creditori
q̄a sibi imputet i hoc: q̄a se obtulit ad
soluēdū indebitū. ar. c. bona fides: de
deposito. 7 ff. eo. l. i. Repetet tñ fortez
7 debitū qd̄ soluit. **S.** mādātī. l. fidei-
ussor. 7. ff. mādā. l. si remunerādi. s̄ si
passus. **Quarta cōclusio** nō repetit a
debitore sciēte 7 patiēte: et mādāte
ip̄z obligari tātū p̄ sortē fideiussor sol-
uēs v̄has: tū q̄a fines mādātī excessit:
vt. ff. mādātī. l. obligēter: tū q̄a ad illas
obligatō nō erat vt ff. de fideiussori. l.
fideiussor: 7. **C. e. l. 7 fideiussor.** Quinta
cōclusio nō repetit fideiussor vsuras a
debitore sciēte 7 mādāte ipsuz in oēz
cām vel simplr obligari: siue fideiubē
gñalit: q̄a i gñali mādato n̄ includit̄ q̄
se obliget ad idebitū scz ad vsuras de
quo ē i spāli x̄similit̄ nō mādāt. ff.
de cōdi. ide. l. si p̄are. 7 c. si. d. officio
vica. l. 6. 7 c. i. gñalit: de re. iud. l. sexto.
Sexta cōclusio nō repetit a debitore
sciēte 7 mādāte p̄ v̄his fideiuberi ip̄e
fideiussor soluēs v̄has si n̄ iurauit cre-
ditori vel interfuisset debitoris p̄pter
pignora data v̄l aliā cāz: 7 hoc i foro
iudiciali: s̄ i foro sciētie s̄z theologos
tñē debitor fideiussorē suare indēnē
Septima cōclusio q̄ repetit fideiussor
v̄has a debitore sciēte et mādāte ip̄m
p̄ v̄his s̄b noie sortis inclusis: vt ē mo-
ris obligari siue fideiubē qñ iuste cre-
dere potuit illas esse de sorte: puta q̄a
mutuabat creditor de cez ducatos: et
dixit i istrumēto de zo. p̄ q̄b fideiuf-
sor se obligauit qñ iuste credē potuit
illos esse de sorte. ext̄ de p̄sūp. c. quia
x̄similit̄. ff. de p̄ba. l. cū idebito. et sic

intelligit Jo. an. decretalē secūda3 de
fideiussorib3. **Octaua cōclusio** q̄ fidei-
ussor repetit v̄has solutas a debitore
sciēte 7 mādāte nominatiz pro vsuris
fideiuberi si iurauit illas soluē. **Et** hec
est cōis opio: q̄a rōe iuramētī nō pōt
fideiussor recipe cōtra creditorez v̄has
petēre: vt i. c. debitores. de iure iurā. l. 3
q̄dā dicāt hoc x̄vū si nō potuit petere
absolutionē a iuramēto p̄ decretalē. i.
d. iure iurā. **Et** ita sentit ihosti. in sū.
de fideiussor. s̄ ad qd̄ fideiussor. 7 spe.
in ti. de fideiuss. s̄ i. s̄. s̄ qd̄ de fideiuf-
sore. Alij dixerūt q̄ neutro casu a de-
bitore repetit: l. 3 tñ a creditore cui sol-
uit: s̄ p̄mā approbat Jo. an. respōdēs
ad secūda q̄ l. 3 fideiussor teneat exci-
pere: n̄ tñ ē iure exp̄sū q̄ teneat agē
Ite fideiussor pōt omittē exceptōnez
inhonestā ex p̄sona sua. ff. mandati. l.
idē. s̄ gñalr: et bñ facit: vt. ff. c. l. q̄nt3
muti3. al̄s icipit s̄b v̄his. **Abi** dicūt q̄
bñ facit fideiussor p̄cēs pudori suo sol-
uēdo vsuras q̄s p̄misit: l. 3 i stipulatōe
non venerit 7 illas repetit. **Si** q̄ pōt
omittē exceptōez multo maḡ adōez
si talis exceptio grauaret opionē suā:
pos̄z eniz a vulgarib3 de fidei fractōe
notari de iure iurā. c. tua. q̄ sibi nō ex-
pedit: vt al̄s cū ipse idiguerit iueniāt
creditores. **Habet** q̄ fideiussor opionē
soluēdi vel absolutōez petendi a iura-
mēto. **Ad** tertiā opinionē. **Rndz** s̄lfr
q̄ hēt opinionē licite repetēdi a debi-
tore ex quo licite soluit forte enim exe-
traf litē cū creditore qd̄ ē cōmēdabile
de x̄bo. signi. c. z. l. 6 ff. de alie. iudi.
litē si. **Et** sic bñ concordat Jo. an. l.
q̄nt3 mutius: que videbatur ob stare
Idretea nihil p̄cipuū hēret fideiussor

q̄ sine culpa soluit ad illū q̄ fuit i c̄pa
Nona cōclusio repetit a debitorē sciē
 te ⁊ mādāre nominatiz p v̄bis fidei-
 ſuberi ipse fideiuſſor v̄bal creditori ſo-
 lutas: ē t̄ si non iurauit creditori illas
 ſoluē: ſi ipse fideiuſſor debitor indēni-
 tatē iurauit: vel etiā ſi dictā idēnitatē
 nō iurauit: dūmō aīſ ppter pignora
 data vel aliā cāz debitori fuerit expe-
 diēs v̄ſuras ſolui: vt. ff. mādati. l. ſi q̄
 p eo. ⁊ ſic legit ihoſti. decretalē pue-
 nit de fideiuſſorib⁹. **D**ecima cōclusio
 q̄ omni caſu quo pōt a debitorē fidei-
 uſſor v̄ſuras repetē d̄z itelligi ſi non
 interuenit fraus pſone ad pſonā. l. p-
 ſone ſe cōſtituētis fideiuſſorē: vt facit
 q̄nq̄ vn⁹ v̄ſari⁹ vt alē lucreſ: vt nō.
 de pui. c. quanto. ⁊ i. c. ſignificāte. de
 pig. p. Jo. an. **A**ndecima cōclusio q̄
 omni caſu quo fideiuſſor a debitorē
 v̄ſas repetē neq̄t illas repetet a credi-
 tore cui ſoluit. ff. mādati. l. ſi fideiuſſor
 . ſi in omnib⁹ fm Jo. an.

228 Quid de illo q̄ eximit: vel corporaliter
 ſb̄bit vel arripit vel alio m̄ fugē facit
 debitorē detētū tā p debito fiſci q̄ p
 uati. R̄ndet Jo. de pla. in. l. quotiēs
 de erac. tributo. l. i. q̄ tñc illd̄ totū
 q̄ ille debebat fiſco vel puato vt dic-
 tex. in dicta. l. quotiēs.

229 Quid de occultante officialē tēpore
 ſindicatus vel eius officialis. R̄ndet
 idem vbi. ſ. q̄ teneſ in quadruplū f̄z
 Bal. l. 2. ⁊ Bar. E. de aſſeſſo.

230 Quero utrū vxor teneat ſi maritus
 male adminiſtret officiū publicū. dic
 q̄ nō. tex. ē in. l. vxorez. E. de decurio
 li. io. naz regula eſt q̄ vxor nō teneat
 p marito. l. ob maritorūz. E. ne vxor
 pro marito: ⁊ ecōuerſo maritus non

teneſ pro vxore niſi quādo nutrit ſe-
 cūdo nupſit nō reddita rōe: nec pui-
 ſo pupillo de tutore. l. 2. E. in quibus
 cauſis pign⁹ ta. contrahit.

Quid de vxore que fecit furtū ante 231
 matrimoniū: vel etiam poſt per ſe:
 vel cum viro. Et quid ſi vir ſolus fu-
 ratus eſt aliquid ⁊ vxor p̄cipauit cō-
 ſentiēdo vel comedēdo volūtariē vel
 inuite: nūquid licebit vxori de rebus
 cōbuſ ſibi ⁊ viro ſatiſſacere eo inuito
 dānificato. R̄ndet Donal. in ſum. in
 ēd̄atu reſtitutionū in v̄bo reſtitutio
 furti faciēda eſt: q̄ vbi de cōſuetudie
 regionis vir et vxor cōmunicant ſibi
 debita ⁊ credita ex contractu vel ma-
 leſicio: ſi res furtiua quam mulier ſb̄-
 ripuit ante matrimoniū vel poſt ma-
 trimoniū ſola vel cum viro: vel quia
 vir ſolus ſb̄ripuit ante matrimoniū
 vel poſt: ⁊ ſtat adhuc in eoz ptate d̄i-
 cēdū q̄ poteſt illaz rem reſtituere v̄o
 dñō eius cōtradictē marito. Si autē
 cōſumpta eſt: vel ſi vir ſolus furatus
 eſt: ⁊ ſi mulier p̄cipauit cōſentiēdo
 vel comedēdo ſpōtanea vel inuita pōt
 vxor ſi vir nō cōtradicat negociū ma-
 riti gerēdo ⁊ ſe ipſaz liberādo eſtima-
 tionē rei cōſūpte reſtituere v̄o dñō
 latenter de cōmunib⁹ bonis: ſi aliter
 nō poteſt: nec erit furtū: quia non eſt
 fraudulentā cōtractio nec animo lu-
 cri faciēdi: phibēte autem viro nō eſt
 faciēda h⁹ mōi reſtitutio f̄z quoldaz
 cum ipſa nō habeat rerū adminiſtra-
 tionem de rebus cōmunib⁹ ſi marit⁹
 ſi tamen in hoc caſu faceret reſtōnez
 de reb⁹ cōmunib⁹ bona fide latenter
 non eſt dicendū q̄ eſſet ei penitētia
 iniungenda quaſi pro mortali aut q̄

peccaret

peccaret mortaliter. i. 4. q. 6. c. si.

222 Quero an notarii officii teneant ad restitutionem usuraria teneant ad restitutionem. Rndz Alex. de alexa. q. cartarii q. soli stant pro illis qui volunt recipere mutuū ab usurario nō tenent: qui vō pro arte et lucro usurarii tenent. si tñ sic sūt coopati ad hoc q. absq. eorum coopatiōe illa usuraria p̄statio nō esset facta: inter p̄cipuos autē coopatores censendi sūt p̄ncipes q. in fauore usurarioz cogūt reddi v̄sas: aut ex quoz indebito fauore potenti? usuras exercēt. Notarii vō qui sciēter faciūt cartas de debito usuraz: ac si sit debitū legitimū et absq. v̄sa tenent reddere usuram acceptam quia eoz instrumētū ē efficacit̄ coopatiū ad hoc vt usurario soluat v̄sa. Si vō in nota v̄l in instrumēto factū est expressa mētio de usura: tūc nō tenent: q. tunc nō coopat: nisi vbi esset cōsuetudo per talia instrumenta cogere debitores ad soluēdas usuras usurarijs. Cōcor. giral. obdonensis. vide Archi. in. c. si q. obligat. i. 4. q. 4. et i. c. sicut n̄ suo. 46. di. Et Jo. de lig. in. c. super eo. de usuris.

223 Quid si filia dote in fraudem creditorum. Respōdet Jo. de pla. insti. de actio. s. rursus. q. talis dos reuocat a creditorib?: et gener tenet eis ad restitutionem. ff. que in frau. credi. l. si. §. i. C. eo. l. 2.

224 Quid de viro qui accepit filiā raptoris vel usurarii in vxorē. vide. s. §. 65.

225 Quid de sepeliētib? usurarios. vide i. vbo exco. 2. et §. 12.

226 Quid de ministris usurarioz. Rndz Girar. obdonensis. q. si absq. omni inductiōe tradūt eoz pecuniā ad v̄sa

nec postmodū coactiue exigunt eam nō tenent s̄m quōdā restituere: nisi solū illa que sibi de usuris retinuissēt. Illi vō q. p̄ iudicia et litigia coactiue eas exigunt tenent: quia isti efficaciter coopant: et p̄mi sunt soluz quasi vasa intermedia ita q. absq. ipsis ille usure fierēt et parēt. Quidā tñ distinguūt de ministris: q. qdaz sūt ad vtilitatē officij usurarii destinati: ita q. apud eos residet quasi p̄ncipalis auctoritas dñi sui: et istos dicūt teneri. Quidam vō sunt ad solum actualē et manualē tributōem mancipati: ita q. ipsi non tarant p̄tiū usurarū: nec cum eis contrahit pactum de usura: q̄uis ipsis p̄sentibus et pecuniā tradētib? fiat. Et tales nō tenent restituere p̄pter causaz predictam licz mortaliter peccēt. vide in vbo usura.

227 Quid d̄ pcuratore tutore et curatore? Respōdet Hostiē. in sū. in ti. de v̄sis. §. si. in fine. et Hoff. e. ti. §. item qd si q. s. et Archi. in. c. sicut nō suo. et An. d̄ but. in. c. michael. extra de v̄sis. et ita dicit Lau. de pinu. in practica seruari Et dicunt omnes p̄dicti doctores q. solum tenent in subsidium ad restōnem usuraz quas extorserūt. i. qñ p̄ncipal nō est soluēdo: al̄s nō. Inno. vō i. d. c. michael. distinde tenet q. tenentur Donal. vō dicit q. tenent qñ p̄ncipal nō est soluēdo: vel nō vult soluere. vide. j. usura.

228 De restitutiōe edificatiū in solo suo cū dāno vicini.

q Quid de his qui edificant in solo suo cū dāno vicini puta q. p̄cidit venas putei vicini que transiunt per domum edificatā

vel alteri? tollit edificiū: vel obfuscat
luminib? vicini domū. *R*ūdet glo. i
regula iuris li. 6. locupletari nō debz
aliqs cum alter? iniuria vel iadura:
dici solz cū facio aliqd in meo ex quo
ali? noceo aut imitto: puta trabez in
alienū parietem: 7 tūc nō licet: vt. ff. si
serui vendice. l. si testatrix. 7. l. alti? *E*
de fuitu. vbi dicit. *I*n pariete dō tuo
si fenestram vi vel clam fecisse cōuin-
cat? q̄s sūptib? suis: op? tollere 7 inte-
grū parietem restituere compellit: et
loq̄t de eo q̄ fenestram facit in piete
vicini: vt. l. in patres. *E*. d. serui. rusti.
p̄dio. dicit q̄ pmittit q̄s aquaz ducē
de flumine publico: ita demuz si sine
alteri? iniuria illud fiat. 7. ff. de serui.
ur. p̄dio. l. si fistulā: aut nō imitto nec
op? facio in alienū: sed in meo 7 tunc
aut id dolo facio vt noceam alteri: et
tūc phibeor. ff. de aqua. plu. ar. l. i. aut
nō facio dolo: sed solum eo pposito:
vt mihi p̄fit: l. 3. per illud alteri noceā
7 tūc nō phibeor. vt. ff. de aq̄ plu. ar.
l. i. s̄ idēq̄. vbi d̄r deniq̄z marcell? ait
cū eo q̄ in sūdo suo fodiēs vicini fōtē
auertit nihil posse agi: si non animo
nocendi vicino: sed suū agrū meliorē
faciēdi id facit. *N*am q̄s pōt eleuare
edificiū suū vsq̄ ad celū. *A*nde in. d.
l. alti? dicit. *A*lti? q̄dem tollere edifi-
cia: si dom? fuitutē nō debeat dom?
ei? minime phibet. *C*ōcor. etia? glo.
in. c. cū ecclesia vulerana. de electiōe.
in d̄bo iniuriar. 7 in. c. nisi sp̄alis. de
auctoritate 7 vsu palij que dicit q̄ q̄s
potest vt iure suo: etiam si alteri no-
ceat: dūmō nō faciat animo nocēdi:
s̄ q̄n aliqs sibi nō pdest: 7 alteri nocz
nō debz q̄s audiri. l. in sūdo. ff. de re.

vedica. vide. s̄. s̄. 124.

*D*e restitutione edificantiū in
alieno solo de sua mafia 7 alijs
multis casib?.

*Q*uid si aliqs edificat i aliēo 239
solo de sua materia an dñs
terre teneat ad restōem edi-
ficij: vel edificat i suo de aliēa materia
an teneat ad restōnez materie. *R*endz
idem *I*o. de pla. insti. de rez diui. s̄.
cū i suo. p. ter. 7 glo. ibi. q̄ aut q̄s edi-
ficat in suo solo de aliena materia: et
habet locū qd̄ dicit in dicto. s̄. tuz in
suo: q̄a efficit dñs edificiū: cū edificūz
cedat solo: nō autem efficit dñs ma-
terie. s̄. tignoz 7 lapidū: imo remanz
dñs qui p̄mo erat: sed licz remaneat
dñs nō tamē pōt vendicare materiā
puta tignū. i. suam trabem positā in
edificio. etiam si edificās vellet tignū
eximere 7 sibi restituere: 7 hec ē ratio
s̄. ne edificiū deforme? ruina: vt. d. s̄.
cū in suo. 7. l. 2. *E*. de edi. p̄ua. 7. l. p̄fē
puincie inscriptis ispedis. ff. de offi.
p̄fidis. sed edificās tenet ei ad estima-
tionem tigni: vt. ff. de tigno iniūdo.
l. i. sed si fecit scienter 7 mala fide tñē
furti: nō tamē tenet eximere sed esti-
mationem prestare q̄tum dñs tigni
iurauit: vel si velit domin? expectare
donec edificium ruat: poterit postea
suam materiā vendicare: si eius esti-
matōem nō fuerit consecutus. *E*t su-
mis hic tignūz pro omni materia ex
qua fit edificiū: vt cōprehēdit trabes
domus 7 vinee ex q̄b? fiunt p̄gulata
7 tegule domus. l. i. ff. de tigno iniū-
do. *A*t quis edificat in alieno solo de
sua materia 7 habz locū. s̄. ex diuerso
insti. de rez diui. quia domus etiam
edificiū

edificiū efficiē eius cuius est solū sicut
in precedenti casu: sed dñiuz materie
pdiť edificans: 7 ideo dirrupto edifi-
cio nō potest materiam vendicare: s;
si edificans est in possēsiōe edificij: et
dñs soli petit solū 7 edificiū: si edificāť
fuit cōtinue male fidei nullam habet
exceptionē nec remediū ad aliquod
sibi retinēdū: quia est in culpa sciēter
edificādo in solo alieno ideo donare
videt. Si autem fuit continue bone
fidei sibi cōsultur opere retētiōis per
exceptiōem volē: vt nō teneat restituē
edificiū: nisi dñs soluat sibi ptiū
materie 7 mercedem magistrorū. Si
autem fuit a pncipio bone fidei 7 tpe
edificij male fidei: tūc eligit quedam
media via: vt dicit glo. in. d. §. ex di-
uerso scz qđ possit tollere edificiū sine
dispendio dñi soli: vt. l. iulian⁹ scribit
si in alienā. ff. de rei vē. Aut qđ edifi-
cat de aliena materia in alieno solo:
7 habet locum. l. z. de rei vē. 7 similiť
dñs soli efficiē dñs edificij: sed nō ma-
terie: ideo dirrupto edificio mā eius
reuerťit ad pōrem dñm siue bōa fide
siue mala edificiū fuerit cōstruť: vt
.d. l. z. Sed interim potest agē cōtra
dñz soli ad instar tigni iniūdi: 7 etiā
cōtra edificantem. i. materiā alienaz
sūpiētem mala fide: et vno soluente
alter liberat sicut in tigno dicit. insti
de re. diui. §. cū in suo.

240 Quid si qđ plantet plantā in alieno
solo. Rēspōdet idem vbi. §. si ticius
qđ siue qđ plantet alienam plātam in
suo: siue suam in alieno: plāta efficiē
dñi postqđ egit radices nō ante: et iō
nō tenetur ad restōem arboris. Item
arbor mea que est in campo meo vel

in cōfinio campi mei si agit radicem
in fundo tuo efficiē tua. Et si cōter i
tuo 7 meo efficiē cōis: qđ arbor intel-
ligit esse illius in cuius fundo egit ra-
dices. Et sic mutatiōe radicū de vno
fundo in alterum mutat 7 dñiuz ar-
boris: vt. d. §. si ticius. 7. ff. e. l. adeo. §.
si. Et hoc si arbor viuit 7 alaf ex radi-
cibus nouiter porēdit in campo tuo
Si autē viuit 7 alaf pro maiori pte
ex pmiis radicibus mei campi: tūc re-
manet mea cū a meo campo traxit
originē: l. z. postea aliquas radices ege-
rit in campo tuo. l. si plures. §. si. ff. ar-
borū furtiz relaz: 7 in glo. in. d. §. si ti-
cius. an ppiā auctoritate possum inci-
dere radices: quas tua arbor egit in
campo meo: vel incidere ppiā aucto-
ritate arborem tuam que pendet sup
domum meaz. Dic qđ cū auctoritate
iudicis possum: al's nō vt. d. l. si ples.
§. penultimo. nisi pmo tibi denūtiēz
vt tollas: 7 est consiliū vt de hac de
nūtiatiōe fiat publicum instrumētuz:
7 te negligente remouere possum: et
ppiā auctoritate incidere: non solūz
qđ super excurrit domū meaz: s; etiā
a stirpe 7 mecū ligna portare nemie
phibente. l. i. §. si arbor. ff. de arborib⁹
cedēdis. Et similiť edificatū in aliēo
qđ pendet. s. mecū nullo iure fuit. et
nō possum tollere ppiā auctoritate. l.
quēadmodū. §. si pteť. ff. ad. l. acqł.
7. l. cōclauē. ff. de dāno ifecto. nisi pce-
dēte dicta denūtiatiōe vt. d. §. si arbor
Quid autem si sunt vel due arbores
vnite in eodem stipite: an appellabiť
vna arbor vel plures. Rēdet idē vbi
s. Dic si iūctura 7 cōiunctio apparz
super terram censet vna: al's censet

plures. l. si gemina. ff. arborum furtim
cesaz: et ideo tunc puniat de damno
dato in duplici arboze extra formā. l.
vel statuti.

¶ 4 Quid si seminaui in agro tuo frumē
tū meū. Respondet idem insti. de re.
diui. §. qua rōne. q. siue bōa fide: siue
mala efficit tū: naz semen cedit solo
postq. coluit: sed si seminaui bōa fide
ope retētōis: si sum in possēsiōe possū
mibi cōsulere: vt nō pmittā te tollere
nisi soluas ptium et impēlas: vt dicto
§. qua rōne. et nō solum sata p alium
cedunt solo sed etiam semina et plāte
que ex se nascūt: diuina tamē natura
coopāte cedūt solo: vt notat glo. ff. e.
l. qua rōne. §. si. Quid autem si quis
seminat alienū semen in alieno solo:
vel plātat alienam plantā in alieno
solo: qbus casib? etiam semē et plāta
cedūt solo cōtra quem agam an cōtra
plātātem et seminatēz: an cōtra dñm
soli. Dicit glo. in dicto. §. qua ratōne
q. cōt dñm soli. vnde vsus. Quicqd
plātat seris edificatur. Omne solo ce
dit radices si tamē egit.

¶ 4 Quid si scripsi in aliena carta: v. l. pñxi
in aliena tabula. Respōdet idē insti.
de re. diui. §. littē. q. qualitas semper
cedit sūstātīe cū sine ea esse nō possit:
vnde scriptura semp cedit carte et pi
ctura tabule: et sic liqđum cedit arido
taz in pictura q. in carta. ff. de rei vē.
l. in rez. §. sed et id qui. vel i scriptura:
et eaz pificat picture et dicto. §. littē
ver. sed necesse. et ver. in oibus. ifallit
autem in vno casu. scz quādo q̄litas
est p̄ciosior q. ipsa sūstātia: q. tūc per
pualētiam qualitas trahit ad se sūstā
tiam: quia tunc plus est in man? ope

q. materia. l. mulieris. §. pe. ff. de vbo
signi. et ideo vbiq. scriptura est p̄
ciosior q. carta: tūc carta cedit scrip
tūe et ideo cum hodie scriptura cōiter sit
p̄ciosior carta debet cedere scripture:
vt tenuit glo. ff. e. l. qua rōne. §. littē
l. tenuerit oppositū insti. d. re. diui. §.
littē. Similiter vbiq. pictura ē p̄
ciosior tabula trahit ad se tabulā p̄p̄
pualētiam: secus si nō est p̄ciosior: q. a
si sit quedā pictura rudis et informis
ideo notat tex. in dicto. §. littē. facit
mētione de nobilissima pictura: et de
vili tabula: sed remota hac pualentia
quia scriptura vel pictura sit parit vel
minoris pretij cū carta et tabula: tūc
semper cedit carte et tabule veluti sue
sūstātīe: et qđ dicit de pualētia itellige
de pualētia cōi nō singulari: q. talez
singularitatē nō cōsiderauit legislator
puta q. quis faciat sibi scribere litteris
aureis qđ cōit nō sit: vnde l. tūc scri
ptura pualeat et sit p̄ciosior carta: tūc
q. est singularis: nihilominus cedit
carte: vt dicto. §. littē. i pncipio. Itē
attēde q. aliud est in pictura rei imo
bilis: puta muri quia tūc pictura licet
sit p̄ciosior semp cedit muro: vt tenet
glo. in dicto. §. littē. Ille ergo q. scri
psit in carta aliena sciēt et mala fide:
nullo iure potest sibi cōsulere p estī
matōe et solutōe scripture: nec p actōz
si nō possidet: nec p exceptōez si possi
det: cum donasse videat. insti. de re.
diui. §. certe. v. sciēt. sed qui scripsit i
carta aliena ignorāter et bōa fide pu
tans cartam esse suā: si possidz cartā
scriptam potest se tueri exceptōe cōtra
dñm carte eam petentē denegando
ei restituere: donec sibi soluat pretijz
scripture

scripture: si si scriptor nō possidz cartā
scriptam: sed dñs carte potest agere
extra dñm carte adione facta vt dicit
glo. in vbo bona fides. Et sic eludit
qđ si ille qđ scripsit bona fide in aliena
carta credēs esse suam: siue possideat:
siue nō possideat tenet dñs certe ei sa
tisfacere pro scriptura. Sed qđ si bōa
fide scripsisti vel pinxisti multū infor
miter et vitupose i mea carta pulchra
vel tabula: et ego nolo scripturaz vel
picturam turpissimā: sed estimationē
cartaz vel tabule an tenearis solucere
glo. in. l. non solum. ff. de rei vendi.
dicit qđ nō: si fuit bone fidei possessor:
per. l. si quid possessor. sicut autez. ff.
de petitiōe hereditatis: vbi dicit qđ qđ
nō debet culpari de administratione
rei quam tenet vt suam bona fide. et
sic nō debet teneri: nisi in qđtuor est lo
cupletior: sicut possessor hereditatis et
cōuēt⁹ additiōe idebiti. l. in sūma. s. pe.
ff. de cōditione indebiti.

243 Quid si qđ ex aliena materia vel sua
et ex aliena fecit materiatum: puta ex
alienis assidib⁹ fecit caplam. Irūdet
idem insti. de re. diui. s. cum ex aliena.
qđ materia cedit materiato: qđdo tale
materiātū nō est reducibile ad p̄maz
materiam: et sic faciens materiatum
efficiē dñs materie nec tenet ad resti
tutionem eius: sed si est reducibile tūc
materiatum cedit materie: qđ materia
tūc nō dicit quodāmodo assumē nouā
formam siue spēs: ex quo de facili est
reducibilis ad p̄mam materiam. Ad
hoc tamen vt materia cedat spēi siue
materiato: vt sic faciens materiatum
efficiat dñs matie. tria sūt necessaria
que ponūt in glo. in dicto. s. cum in

aliena. scz qđ faciēs spēs ex aliena mā
faciat bona fide et suo nomine et qđ nō
sit reducibilis ad p̄mam materiā: qñ
autem sunt duo facientes materiātū
vnus bona fide: aliū mala: vel si in
diuersis materijs: vel in vna ptim est
est habita bona fides: ptim mala. dic
qđ in ea re et p̄ ea pte in qua cōcurrūt
predicta tria efficiē faciētis materiātū
in alia re et in alia pte efficiē dñi mae
Item non solum post factaz spēm et
materiatum specificās efficiē dñs. s.
etiam efficiē si spēs est in fieri. dūmō
rudis materie nomen exierit. vt dicit
glo. in. d. s. cum ex aliena. et. ff. e. l. adeo
s. cum quis. Item nota ex dicto. s. cū
ex aliena. ibi fructuz ad spicas reduci.
iuncta glo. in vbo spicas. qđ frumētū
cedit specificanti. et sic tritūras bladū
alienum bona fide putans suū efficiē
dñs grani. et sic fm glo. corrigi. ff. e.
l. adeo. s. cum qđ. in fi. vbi dicitur qđ
excutiens frumētū de spicis nō adicit
nouam spēm seu formā sed que erat
latens detegit. Item nota qđ l3 faciēs
materiātuz de aliena materia efficiē
dñs materie. tamē qđ nō est equum
aliquem locupletari cum aliena mā
tenet ad estimatiōez materie. vt dicit
glo. in. d. s. cum ex aliena. in vbo spi
cas. Item nota qđ appellatiōe mae nō
cōtinet materiatum qđ ad sui mām
nō potest reduci. vt hic. et. l. quesitum
s. illud fortasse. ff. de le. 3. et sic videt
qđ si statutū phibet portare frumētū
extra districum s̄ certa pena. qđ por
tans farinam nō incidit in penam. cū
farina nō sit reducibilis ad p̄mā māz
sed contrariū determinat Bart. in. d.
s. illud fortasse. qđ appellōe frumenti

cōtinet farina: donec sit deducta ad effectū finalem ad quem est inuenta. idest donec fiat panis. ar. l. sicut lana. ff. de leg. 3. contrarium tamen tenet gaudin⁹ in. c. de rebus vetitis. 7 albi de rosate. secūda pte statutoz. c. 5.

244 Quid si q̄s bona fide interuit: 7 suū vestimēto suo manicā: vel gyronem de aliena purpura. Rñdet idez insti. de re. diu. §. si tamē alienaz. q̄ efficiē dñs illius purpure: liz teneat ad estimationē: vt. §. primo. q̄a accessoriū sequit nām sui p̄ncipalis: vt in. c. accessoriū. de reglīs iuris li. 6. nec curat an accessoriū sit maioris valoris q̄ p̄ncipale. naz sepe amittit p̄ncipale p̄ p̄ciositatē accessoriū. l. 7 in emptiōe. ff. de cōtrahēda emp. Et hoc q̄ nobili⁹ accedat viliori: 7 est hūz quādo pōit loco accessoriū. Si autem vili⁹ appone ret loco accessoriū nobilioris: vt vestimentū grossuz cā cōseruādi purpurā tunc vestimētuz accedit purpure. Si autem neutrū apponit gratia alteri⁹ tūc neutz alteri accedit: vt dicit glo. in dicto. §. si tamen alienaz. Itē nota q̄ liz dñs purpure interte alieno vestimento amiserit dñum: tamen si dolose 7 furtiue fuit sibi s̄trada vel ablata potest agere de cōditiōe furtiua contra surripientez. vt. d. §. si tñ alienā. maxime si talis surripies erat sartor qui fecit vestimētuz: vt dicit glo. que allegat coniuncta textui: q̄ qñ totus pānus nō est posit⁹ in vestimēto p̄sumit s̄trada⁹ a sartore. q̄d notat tra sartoze: q̄a est p̄suptio cōtra eos.

245 Quid si q̄s cōfundat vnam materiam p̄p̄riā cum mā alterius. Rñdet idem insti. de re. diu. §. si duoz. q̄ cōfusiōe

querit dñum 7 cōmixtiōe: 7 ideo si volūtate tua cōfundero 7 cōmiscuō meum vinum cum tuo vel cōflauero meū argentum cum tuo: vel meū mel cum tuo vino: vt fiat mulsum: 7 sic est spēs tertia per se: vel meum argentū cum tuo auro vt fiat electrū: vel etiaz si p̄dicta sint confusa et conflata casu fortuito: siue volūtate dñoz in oibus casibus istis confusa 7 cōflata efficiūt cōia: 7 si cōflata siue sint eiusdē materie siue diuerse: 7 siue cōfundant volūtate dñoz siue casualiter efficiūt cōia: nisi separari possint: vt dicit glo. Secus autem si alter dñoz vel extraneus siue volūtate alterius dñi cōfundat: vel conflet rem suā cū aliena bōa fide faciēdo tertiā spēm: q̄a tūc nō est cōis: sed efficiē p̄p̄ria specificantis: vt dicit glo.

De restōne fructuū.

9 Quid de fructibus perceptis **246** Rñdet idem insti. de re. di. §. si quis autem a nō dñō. q̄ bone fidei possessor facit fruct⁹ iduales suos: ideo eos cōsumptos restituere nō tenet. Sec⁹ in male fidei possessor: 7 ideo cōclude vna cū glo. in. l. ex diuerso. ff. de rei v̄di. q̄ null⁹ possessor facit fruct⁹ nāles suos. l. fructus. ff. de v̄s. ideo eos extantes dñs vendicat a quocūq̄: sed de cōsumptis non tenet possessor bone fidei: nisi in q̄ntum est factus locupletior: q̄a tunc tenet ex equitate legis: si 7 me 7 ticiū. ff. si certū petat: sed fruct⁹ iduales qui exigunt industriā 7 ministerium hominis. vt segetes lac 7 lana 7 filia bone fidei possessor cū tñ. 7 sine titulo facit suos 7 eos lucrat p̄pter idultrā

7 culturā

7 culturam: vt non possit ab eo aduo-
cari. scz postq̃ sunt cōsumpti: nec ad
eorz pretiū tenet: vt dicto. § si q̃s aut
a nō dñō. 7. l. bōe fidei. ff. e. 7. l. certū.
¶ **E**. de rei vendi. § si nō sunt cōsumpti
7 extant tenetur restituere vt insti. de
officio iudicis. § illoz. sed male fidei
possessor: si nō habet titulū tenetur: 7
de consumptis 7 de extatib⁹. l. pe. ¶
de condi. ex. l. 7 de p̃cipiēdis: vt dicto
§ illoz. sed si habet titulū similē tñē
de cōsumptis 7 extatib⁹ sed excusatur a
p̃cipiēdis ppter titulū: nisi in quatuor
casibus notatis in glo. in dicto. § Si
q̃s autem a nō dñō: in q̃bus tenetur
de p̃cipiēdis: etiā si habet titulū:
puta si q̃s cōpūlit aliquem per metuz
sibi vendere. Itē si quis emit in frau-
dem creditorz. Itē in eo qui sciēter
emit contra p̃hibitionē legis vel sta-
tuti. Item 7 quarto in eo qui sciēter
emit a fisco nō solēniter. l. i. ¶ de fide
instrumētōz. l. i. io. ff. de rei vēdi. l. h. 7
ptus. 7. ¶ **E**. eo. l. si fūdū. Concoz. Mo.
in sū. in d̃bo fructuū dicēs. Ifructuūz
aliī industriales: vt frumentū vinum
oleum 7 similia. Alij nāles vt poma
ficus 7 similia. Ifruct⁹ nāles nō faciūt
suos possessor etiam bone fidei. An
tenet reddere vniuersos postq̃ ince-
pit habere cōsciētiam rei aliene. ff. de
ṽbis. l. ṽsus. Item fruct⁹ dicūtur qui
sup̃sūt deductis expensis que fiūt grā
fructuū querēdoz colligēdoz 7 con-
seruādoz: 7 habet locum taz in bone
fidei q̃ in male fidei possessoribus: et
etiā p̃donibus. ff. de petitōe heredi-
tatis. l. si aliqd. § fruct⁹. 7. l. plā. i. fine.
7. ¶ **E**. de fructu. 7 l. expē. l. i. in fine. nā
null⁹ casus iteruenire potest qui hoc

gen⁹ deductiōis impediāt. ff. familie
hered. l. fund⁹. ff. solu. ma. l. fruct⁹. Itē
fruct⁹ i telligūt deductis necessarijs
impensis. ff. de opi. fuoz. l. i. fruct⁹. et
ar. i. z. q. 2. nobis. cū hac distindōe. tñē
bone fidei possessor. Itē nō 7 omnis
violentus tenet reddere omnes qui
p̃bant ad eum puenisse. ¶ **E**. de rei vē-
di. l. si fund⁹. Si hō fuerit violentus
possessor tunc tenet restituē p̃ceptos
7 eos qui p̃cipi potuissent p̃ hos pos-
sessores. extra d̃ resti. spo. g̃uis. 7. c. cō-
querente. 7 de officio delegati. c. cum
cā. i. z. q. 2. nō liceat.

Quid de asportatib⁹ fruct⁹ de cāpoz 47
alterius animo lucrandi. Itē idē
Jo. de pla. insti. de obli. que ex delict.
nal. § furtoz. q̃ potest accusari de
furto per illum tex. 7 hoc q̃n fructus
sunt maturi. Si autem sunt imaturi
tunc tenet de dāno dato actōe legis
acq̃lee. l. si seruus seruū. § si oliuam. ff.
ad. l. acq̃l. 7. l. nauta. § in quēcūq̃. ff.
naute cau. l. si fur descripserit. ff. de
ṽsufruc. Itē dānū distinguit a furto
q̃a furtum est amotio rei. Sed dānū
est rei destructio secūdū Bal. in. d̃. §.
si oliuam.

Quid de iuafoze rei alteri⁹ immobilis 748
vacat. rñdz Jo. de pla. insti. ui bonoz
raptorz. § q̃a tñē. q̃ tenet eā restituē
cū fructib⁹. l. si. ¶ **E**. vnde vi. 7 hoc si do-
lose occupauit: si autez sine dolo tñē
eam restituere sine fructib⁹. l. i. iuafoz.
¶ **E**. vnde ui.

De restitutōe alienatōis i fraudē
creditorz facite.

Quid si fiat alienatio in frau⁹ 49
dem creditorz: puta debitor
donat vt creditores p̃uētur

fibi debito. Rñdz Jo. de pla. insti. de
acti. §. rursus. q. talis dōatio reuocat
7 p. n̄s accipiens tenet ad restōnem
.l. si autēz. §. simili modo. 7. l. ait p̄tor
secūdo Rñso. ff. que in frau. credi.

**De restitutione alienationis facte
per metum.**

250 **Q**uid de illo qui metu apulit
aliquem ad alienādū. Rñdz
idem insti. de actōe. §. Item
actio de eo qui met⁹ cā. q. tenetur ad
restōem rei cū omni cōmoditate p̄ce-
pta: vt. l. metū. §. fi. C. q. met⁹ causa.
7. l. met⁹. ff. ex q. cau. maio. Et req̄-
rit q. fuerit met⁹ q. possit cadere in cō-
stantem virūz scz timor mortis 7 cru-
ciat⁹ corporis: vel simul q. totū residz
in iudicis arbitrio: vt. l. z. in fi. cū q. nqz
legib⁹ sequētibus. ff. q. met⁹ cā. 7 est
glo. magistra. 7 ordinaria in. c. cū di-
lect⁹. extra q. met⁹ cā. Nōne ergo n̄
est sufficiens met⁹ nisi trib⁹ concurrētib⁹
scz q. p̄sona sit potens ad minas ere-
quēdū. Item q. minas cōsueuerit ere-
qui. Item q. mine cōtineāt atrocitatē
facti de hoc est glo. i. 4. q. 4. c. i. Sed
qd de metu reuerentiali: puta si vxor
aliquem obligationē vel alienatōem
cōtrahat de mādato viri vel clericus
de mādato ep̄i. Idē respōdet q. insti-
tuit q. gestum est tali metu reueren-
tiali officio iudicis: vt glo. notabilis.
in. l. i. §. que honorāde. ff. quaz rerūz
actio nō dat: et idem si s̄bdit⁹ nō als
alienatur⁹ alienet rogatu dñi. Nam
rogamen sup̄ioris p̄ceptū est: vt dicit
glo. in d̄bo exortamur. i. cle. i. de testi
7 notat Inno. in. c. petitio. de iure iu-
rando.

De restōe faciēda ei q. vtiliter gessit

negocium meum.

Quid si sine mādato meo sol
uisti creditori meo 7 me libe-
rasti soluendo nomie meo.
Respondet idem insti. de actione. §.
actionem: q. cogor habere ratum: et
obligor tibi actōe negociōz gestōz
ad restitutionē pecunie quam p me
soluisti: secus si nō vtiliter soluisti: vt
q. mea intererat vt nō solueres. l. cū
pecuniā. ff. de nego. gest.

**Quid si tutor more ciuitatis mittat
exenia nomie pupilli magistro 7 suis
coniunctis. Respondet idem vbi. §.
q. pupill⁹ tenet tutori actione nego-
ciōz gestōz. l. cum plures. §. tutor. ff.
de administratōe tu. naz talia exenia
ex quo sūt cōsuea dicūt quasi debita
vt dicit glo. in. l. i. §. sed nō nullos. ff.
de tutelis et rōi. dīstra.**

**Quid si tui cōtēplatōe sine mādato
tuo redimo ab hostib⁹ vel latronib⁹
filium tuū: vel aliam rem tuā necessa-
riam quaz redimere tenebaris. Rñdz
idez vbi. §. q. mihi teneris actione ne-
gociōz gestōz: imo in hoc casu pūt
viri expendere dotem p redimendis
p̄sonis necessarijs vxoris. l. si si ideo. ff.
solu. ma. nam si pater filiū captiū v̄l
ecōuerso: vel alius successur⁹ redimē
negligat p̄uat successiōe: vt in audē.
si captiui. C. de ep̄is 7 clericis. de hac
materia scz negociōz gestōz. vide. §.
§. i. 76. 7. i. 77.**

**De restitutione expensarū in
iudicio factaz.**

Quid de his qui temere 7 p
terue litigant. Dic q. tenet
ad dāna 7 interesse: taz litis
q. viatici. l. p̄perandum. §. sin autem
alterutra

alterutra. 7. l. sancim⁹. **E**. de iudicijs.
et insti. de pena temere litigantium. **S**.
hec autez omnia. 7 p **Jo**. an. in. c. sta-
tutu. **S**. in super. de sept. li. 6. 7 i. c. finē
litibus de dolo 7 cōtumacia: 7 p glo
2. q. i. c. in p̄mis. in d̄bo imoderatas
expensas: dñs **Jo**. de pla. in dicto. **S**.
hec autem omnia: dicit q̄ ex sex cāis
litigās tenet ad expensas litis. **Primo**
rōne temeritatis. l. cum quem temere.
ff. de iudi. vt si feci citari ticiū in gñe:
cum plures essent 7 cōparuit ille quē
nolebam dicta. l. cum quem temere.
Item si feci quem citari corā iudice
incōpetenti nō adhibita p̄mo diligen-
tia videndi: an esset competēs: 7 idez
si loco 7 tempore incōpetēti: vel si vo-
caui eum in ius qui vocari nō debuit
l. i. 7 p totum. ff. de in ius. votan. **Itē**
si actor post p̄pitionē rei nō h̄z libellū
patū: sed petit dilationē ad p̄cedēdū
f̄m **Ep**. in l. i. **E**. de dilatio. **Itē** si q̄s
post apturam testiū vidit se nō habē
ius: 7 tamē p̄secut⁹ est litē f̄m **Sar**.
in l. si quis inficiat⁹. ff. de positi. 7. l. p̄-
perādū. **S**. sin autem alterutra. **E**. de
iudi. 7 sic patet q̄ temere vocare i ius
dicit qui nullam iustam cām erroris
habuit in sic vocādo: vt dicta. l. cum
quem temere: in glo. **Si** autē habuit
iustā cāz errori. tūc absoluit ab expē-
li. **S**. p̄. de sepa. 7 l. qui solidū. **S**. etia3
de leg. 2. **In p̄dictis** ergo casib⁹ 7 in
alijs vbi quis temere litigauit: siue sit
actor: siue sit reus: nisi doceat de iusta
cā erroris vel ignorantie p̄babilis cō-
dēnat aduersario in expensis itineri.
7 lit. vt dicta. l. cum quem temere: et
ceteris dānis. l. sancim⁹. **E**. de iudi. et
7. l. nō ignorat. **E**. de fructib⁹ et litis

expensis. **Item** in expensis cibarioz
si aduersari⁹ cōsuevit se pascē ex arte
sua a qua oportuit modo vacare. l. si
hereditas. **S**. i. ff. ad exhiben. **Et** mltō
magis tenet quis ad omnia ista si nō
temere: sed per calūniāz litigasset: vt
dicta l. nō ignorat. **Secundo** tñt rōne
cōtumacie ad expensas nō solū litis:
sed ceteroz dānoz. l. sancim⁹. **E**. de
iudicijs. **Et** hoc habet locum: siue cō-
tumax fuerit: q̄a nūq̄ venit vel venit
7 recessit: vel respōdere noluit: 7 hoc
siue fuerit actor: siue reus: naz post cō-
missam cōtumaciam nō auditur nisi
refectis expensis de quo vide glo. in
dicto. c. finē litib⁹: d̄ dolo 7 cōtumacia
7 p **Inno**. c. sepe contingit. de appel.
Tertio rōne retardati p̄cessus: vt si
actor impetrauit rescriptum post litē
cōtestatā cā p̄telādi iudiciū corā lon-
ginq̄uo iudice: coram quo nō p̄bauit
distulit: vel cōtumaciter se absentauit
nā cōdēnat in expēsis litis itineris et
ceteris dānis vt dicta. l. nō ignorat: 7
idem si q̄s opposuit exceptiōes friuo-
las p̄pter quas diu fuit p̄tractū iudi-
cium: 7 tandem succubuit: vt dicto. c.
finē litib⁹: et idez si appellauit ad aliq̄
interlocutoria per quam appellatiōez
negociū p̄ncipale p̄ductuz fuit extra
terminos. **J**. quos debebat terminari
l. intra vtile. ff. de mino. 7 c. cū appella-
tionib⁹ friuolis: de appellatiōe li. 6. vñ
cū quis ex cōtradictiōib⁹ 7 s̄bterfugijs
7 dilatiōibus maiorib⁹ debito datis
aduersario impedit⁹ est reprobare exe-
cutionē suam. **J**. terminū. l. si cum ip̄e
de exculatiōe tutoz. **Quarto** ratione
emēdatiōis vel mutatiōis libelli. cōdē-
nat enim mutans vel emendans in

expensis insti. de actio. §. si minus. nā tenet reficere expēsas pcuratorum ⁊ aduocatoꝝ quas fecit reus: quas nō fecissz si nō petissz plus debito. Quito rōne renūtiationis litis: vt si renūtiat liti: vt. l. postqꝫ. **¶** de pactis. ⁊. l. destitisse. ff. de iudicijs. quia cōsciētia male liti. mote credit renūtiare: vt in. c. per tuas. in fi. de symonia. Sexto ratōne victorie. Inam hec est regula qꝫ victꝝ victori condēnat in expēsis: vt. d. l. pperadū. ⁊. l. omnes in fi. **¶** de epīs ⁊ clericis. in auctētica de iudicijs. §. oz colla. 6. ⁊ in. c. calūniā. de penis. nisi ex iusta cā ignorātie: puta qꝫ successit in ius alteri. l. qꝫ in alteri. ff. de reg. iu. vel ex iusta cā litigādū. l. qꝫ solidū. §. etiam. ff. de le. z. et ideo qui obtinuit finiam in cā pncipali habet iustā cām psequēdi in cā appellatōis: ⁊ ideo liz succūbat in ea: nō cōdēnat in expēsis vt notat glo. in. l. gñaliter. §. sin autē nō rite. **¶** de rebꝝ creditis. Et adde qꝫ iudex tenet cōdēnare ptē ad dictas expēsas si sunt petite nisi iusta cā sbsit als tenet resarcire de suo: vt dicto. §. si autem alterutram. Si autem non sunt petite potest cōdēnare si vult: sz nō coartat.

¶ De restitutione recipiētiū a psonis alienare nō valētibꝝ.

255 **Q**uid de his qui recipiunt ab his qui alienare nō possūt: ⁊ quibus est interdīcta bonoꝝ suoz administratō. vtp̃uta a pupillo sine auctoritate tutoris. Rñdet idem qꝫ tenet ad restitutōem: vt insti. qui alie. l. z. vel nō. §. nūc admonēdi. Concordat Sco. in. 4. di. is. vicēs qꝫ dñs alicuius rei nō prohibitus a lege: vel

supiore a cuiꝝ voluntate dependet in dando potest dare rem suā alteri volenti recipere. In hoc pbatꝝ quia ex quo per actum volūtatis fuit dñs per voluntateꝝ potest cessare esse dñs: ⁊ nō phibet aliqua cā supior istum definē ⁊ istum incipere esse dñm: igitꝝ p donationem istam fit vere ⁊ iuste dñs. Ex hoc patet quid reqꝫit ad iustam donationē: qꝫa liberalis translatōis donatio ex pte donātis volūtas recipiendi ex pte eius cui sit donatio ⁊ libertas ex pte amboꝝ huiꝝ dādū ⁊ hꝝ recipiendi ⁊ qꝫ nulla supiore lege phibeā iste vel ille: nec p actū alterius a quo depēdeat in ista trāslatōe: ⁊ ppe defectū pmi nō potest quis dare pecuniam fratri minoꝝ: qꝫa ipse nō vult esse dñs ppter defectūꝝ secūdi nō pōt monachꝝ sine licētia abbatis: nec filiꝝ familias sine volūtate patris: nec etiā clericus ⁊ in aliquo casu sine volūtate saltem contra volūtateꝝ dñi pape: vt habetꝝ extra de cēsi. c. roman. ad cuiꝝ. c. obseruationē penaz posuit Grego. non. qꝫ. c. est in. 6. l. z. qꝫ visitantes a visitatis nō recipiant munuscula: ⁊ si recipiūt tenetꝝ duplū restituere: als nō absoluāt a maledictōe quaz incurrūt ipso facto: vt dicit iulianꝝ quartus in suis cōstitutōibus. Inuic corēspōdꝝ in trāslatōe vsus liberalis accōmodatō ⁊ habet similes leges ad hoc qꝫ sit iusta: quia requirit in cōmodate liberā volūtateꝝ in recipiente qꝫ velit recipere cōmodatā ad vsū: ⁊ qꝫ nō sit aliqua volūtas legis vel pncipis obfistēs illi accōmodationi.

¶ De restōne vtentiū re alienā cōn voluntatem domini.

restituere

256 **R**estituere tenet q̄s quando
 omisit furtū in v̄su rei aliene
 l̄z nō in ipsa ad estimationē
 illius vsus: aliter nō esset purgatum
 furtum. i4. q. 6. si res. et. 50. di. qui
 sacū. ff. de furtis. l. qui iumenta. 7 iō
 furtū cōmittit creditor q̄ pignore sibi
 obligato v̄t: vel alteri cōmodat: vt
 insti. de obli. que et quasi deli. na. s.
 pena. 7. l. q̄ vias s. si ego. ff. de furtis.
 Similiter cōmodatari⁹ vtens re ad
 aliū v̄sum q̄ fuerit sibi cōmodata: v̄l
 vltra v̄sum ad quem fuit cōmodata
 vt dicto. s. pena. 7. s. placuit: vel si cō-
 moderet rem alteri sine consensu dñi:
 7 idem de fulone 7 sarcinatore: vt. l.
 fulo. 7 sarcinator. ff. de fur. Et gñaliē
 vbiq̄ est facta cōdicio rei aliene: v̄l
 vsus contra volūtatem dñi cōmittit
 furtū: vt. ff. de fur. l. si. et tñē ad resti.
 v̄l 7 itereffe. et iō si accōmodauit tibi
 equū v̄l q̄ mātūā: 7 iuisti mediolanū
 ppter qd̄ interim nō potui expedire
 mihi necessaria: et ex hoc dānū incurri
 teneris ad restōem eiusdem dāni. et
 hoc intellige nisi putauerit dñm per-
 missuz qd̄ nō p̄sumit. Est ergo cōsu-
 lendū in foro cōsciētie: vt notificet cō-
 modāti sibi rez: 7 si qdem ratificet: et
 attēte cōtētes q̄ aliter vsus fuerit bñ
 qdem nō tenet ad restōez. Si hō nō
 ratificat restituat. Ibec Donal. in sū. i.
 hō. furtū omittit: 7 Jo. de pla. in. d.
 s. pena. 7. s. placuit.

De restōe faciētiū fraudē legi.

257 **Q**uando fraus fit legi vel ca-
 noni necessaria est restitutio
 q̄ quatuor modis cōtingit
 fm Mo. I dūmo de p̄sona ad p̄sonā
 vt si vxor velit donare marito 7 ecō-

uerso cum nō possit constāte matri-
 monio. extra de dona. inter virum 7
 vxorem. c. vl. vbi glo. 7 si ponit aliaz
 p̄sonam cui donat nō valet donatio
 ppter fraudem. ff. de dona. inter vir
 7 vxorem. l. hac ratōe. s. nō tātū. Se-
 cūdo sit fraus de re ad rem: vt cum
 p̄bitum sit ne filiofamilias pecūia
 mutuet: 7 ipse aliam rez recipit fraus
 fit: puta si dedisti sibi frumētū v̄l silia
 que v̄deret: 7 pecuniam haberet. ff.
 ad mace. l. iussu. s. mutui. 7. l. 3. s. i. et
 similiter in vsura: vt si do aliquaz rez
 vt vendas: 7 pecuniam mutuo habeas
 i4. q. 3. pleriq̄. Item sit de cōtractū
 ad cōtractū: vt si vxor que nō potest
 donare viro: vt dictum est vendit ei:
 vt sibi simulato cōtractū donet nō valz
 ff. de dona. inter vir 7 vxorē. l. si spō-
 sus. s. circa. Item quarto sit de cōtractū
 ad cōtractū: puta si mulier que p̄ alio
 fideiubere nō potest p̄ncipalem se fa-
 ciat debitrice qd̄ nō valet: quia fit in
 fraudem. ff. ad velleya. l. q̄uis. s. si cū
 essem. Et sic patz q̄ qui facit aliquid
 in fraudem legis contra ipsam legēz
 facere videtur. ff. de legibus. l. contra
 legem. 7. l. se.

**De restōe dānificātis aliū in suo
 vel debitore vel animali.**

258 **Q**uero quid de occidēte alie
 num seruū vel quadrupedē
 Dic q̄ tenet ad emēdatōez
 dāni: vt insti. ad. l. acq̄leā. in p̄nci. qd̄
 hūm intelligit Jo. de pla. nisi canis
 fuisset mordens: q̄a l̄z trāscūti se defē-
 dere a cane: q̄nimo tenet domin⁹ de
 dāno si canem ligatum non retinet.
 l. i. s. 3. canis. 7. l. 2. ff. si quadru. pau.
 feci. dica. 7. l. qua vulgo. ff. d̄ edi. edic.

Item nota fm eūdeꝝ q occidēs aial
alterius nō solū tenet ad dānum rei
pēpte: sed ad omne aliud qd eius oc-
cassione secutū est: tam in pendo q̄
in nō acq̄redo: vt insti. ad legē acq̄leā
·Sillud. nō ex d̄bis. Omnis enim vti-
litas que ppter rem pemptam p̄cipie-
bat 7 in alijs rebus: 7 sic alie res p̄p̄
mortē illius deteriorate sunt habet
rō. l. inde neracius. §. in sū. 7. l. p̄inde.
·Si. ff. ad legē acq̄leā: 7 ideo si vn⁹
ex bobus qui bene ibat ad aratrū est
occisus rōe dāni 7 interesse eo qd ali⁹
non ibat eque bene ad aratrū cū illo
nouiter empto. vt. d. l. p̄inde. §. i.

250 Quid si quis cōpellit animal alteri⁹
precipitari. Dic qd tenet: l3 suis ma-
nibus nō p̄cipitet: quia qui cāz dāni
dat dānū dedisse videt: et de hoc est
casus insti. ad legem acq̄leam. §. si. ibi
p̄cipitaretur.

250 Quid si ex misericordia dissolui ser-
uum vel debitorem alterius ligatuz
qui aufugit. R̄ndet qd tenet dānum
emēdare: vt dicit textus insti. ad legē
acq̄leam. §. si. in fine: quia nō l3 facere
elemosinā de alieno: sed poti⁹ ē spēs
furti de alieno largiri. l. si pignora. ff.
de fur. Sed dissoluens ligatū dolose
vt fugiat 7 nō soluat tenet furti quia
facit animo lucrandi alteri debitorū:
qd sufficit: vt insti. de obli. ex delict. §.
interduz. Vnde notat in si. ter. dicti
·Si. qd l3 dñō seruū suū icarcerare au-
toritate p̄pria 7 ligatum tenere: si su-
spect⁹ est de fuga: vt. l. i. §. de emēda-
seruoz: nō autem l3 sine cā cōtra euz
nimis sentire: vt insti. de his qui sūt sui
vel alieni iuris. §. si hoc tempore. Et
similiter potest pater filiū deuiū car-

cerare mancipare vt. l. 3. §. de patria
potestate. hoc idem.

**De restōe imiscētis turpitudinē i
vino alieno.**

Quid de illo qui iposuit tur- **261**
pitudinem vel herbā aliquā
vel fel: vel acetū: vel aliquid
aliud imiscuit in vino vel oleo meo:
ppter qd ei⁹ naturalis bonitas imu-
tat. Dic qd tñē ad emēdationē dāni
vt dicit tex. insti. ad. l. acq̄l. §. secundum
caput. v. deniq̄.

**De restitutione dānicantis ali-
quē piciendo: vl effundēdo aliqd
de domo.**

Quid si ex domo tua in qua **262**
habitas picdum vel effusuz
est aliquid qd destruxit vesti-
mēta mea. R̄ndz Spe. in ti. de iniur.
·Sleq̄. v. Quid si de domo qd mihi
tenceris. Item si tenebas appensum
aliquid ertra domū vnde iter fit: qd
nocuit teneris ad dānū. insti. de obli-
que ex quasi malefi. nascūt. §. Itēz is
ex cuius cenaculo. 7. l. ex maleficijs. §.
is quoq̄ ex cuius. ff. de actio. 7 obli. 7
hoc siue deiectū siue effusuz dānicā-
uerit in p̄sona vel rebus vel vestibus.
nō tamē fm Jo. de platea tenet dñs
domus qui eam locauit: vt. l. i. §. hoc
i factū. ff. de his qd deiecerint vel effu-
sed tenet ille qui ibi habitat cum sua
familia: siue sit domus sua p̄pria: siue
cōducta: siue gratis concessa dicto. §.
is 7 nō soluz ipse tenet: si ipse deiciat
vel effundat: sed etiam tenet de deie-
cto vl effuso a sua familia: vl ab vxore
liberis 7 seruis: vt dicto. §. item is. v.
quia plerūq̄ 7 insti. per quas p̄sonas
nobis acquirūt in p̄ncipio: vbi plene

trahat

tractat de hac matia: dicit qd si dānū datum est in psona trāseuntis appen dens vel effundēs tenet ad expēlas i curatiōe factas 7 ad salaria medicorū 7 ad opas quibus lesus caruit: 7 cari tur⁹ est facta estimatiōe q̄tuz viuere potuit.

De restitutōe dāni dati ab arbore vel a flumine.

263 **Q**uid si arbor mea pēdet sup domū tuā: vel cum radicib⁹ dānificat. Rñdet Spec. vbi s. h. si hō. qd teneor eam incidere: an autem possis eam incidere p̄p̄ia au dōritate. vide. s. s. 228.

264 **Q**uid si per aluuiōē fluminis terra mei agri adiciat agro tuo: an tenearis mihi ad restitutionē. Respondet Jo. de pla. qd nō: sec⁹ si apparēter adiciat terra 7 arbores: quia remanerēt mea: nisi postq̄ terra sit vnita: et arbores radicibus apprehēse: vt insti. de rez diui. s. p̄terea qd per aluuiōē. Illud ergo terre mee inundatio et p turbatio flumiuis latenter applicuit agro tuo per aluuiōē. i. p̄ incremētū adeo latens: vt discerni nō possit effi cīs tuū: sed si nō latenter: sed apparēf inundatio fluminis alportauit partē agri mei 7 arbori. 7 adiecit agro tuo nō acquiris tibi: sed remanet mihi vt p̄mo erat: 7 illam possum vendicare: 7 tu teneris mihi restituere: dū tamē tibi caueaz de dāno p̄terito 7 futuro 7 omnia adiecta tollā: ita qd nō tollā vtilia 7 inutilia dimittā: vt. l. hoc apli⁹ s. alphin⁹. ff. de dāno infecto: et hoc teneris mihi restituere: donec terra nō sit vnita cum tua: et arbores radices nō egerit: de quo stat iudicio rusticorū

tanq̄ pitorū in arte sua: vt dicit glo. i. d. s. p̄terea. in vbo longiora.

De restitutione dānificatiū rem publicā in pecunia vel ānona.

Quid d exactorib⁹ tributorū **265** 7 collectarū qui aliqd retinēt de eo qd exigunt. Dic qd te nēt ad duplū tex. est in l. missi opina tores. s. de excto. tri. li. io. 7 ibi per Jo. de pla.

Quid de eo qui pecuniam sibi datā **266** p aliqua administratiōe publica exer cenda: vlt aliquo ope publico faciēdo nō expendit in dicta administratiōe: vel opere: sed totum vel p̄tem sibi re tinet. Rñdz Jo. d. pla. insti. de publi. iudi. s. si. qd tenet ad restitutōē: 7 pu nit vltra restitutōem in tertia parte plus per dictā. l. iulīa. de residuis. vt dicto. s. si. 7. l. z. 7 quarta. s. sed 7 qui. ff. ad legē iulīā peculat⁹. 7. l. sacrilegij capite. s. cū quoqz. e. ti. Item in illo q recipit pecuniam sibi datam vt cōdu ceret vel emeret aliquā rem pro repu blica. Item in illo qui recipit pecuniā publicam suo piculo trāficiendā quā in suos vsus cōuertit. l. sacrilegij. s. is autem. ff. eodem.

Quid de his qui quouis mō faciunt **267** vt annona carior vendat: puta impe diendo vel impediri faciēdo: vel de tinēdo naues vel nautas ānonā con ducentes. Dic qd tenet ad restitutōē vt ponāt eam in bono foro: ac si ille naues venissent 7 grauiter puniunt. scz pena. zo. aureorū. l. z. in fine. ff. ad l. iulīā de ānona: 7 corpaliter etiam extra ordinem. l. ānonam. ff. de extra or. cri. Item in illo qui fecit cāpionez 7 munitionem bladorū: vt emendo

omnem quantitatem bladoz que inueniri possit: et conseruado teporibus min⁹ fructuosius cari⁹ possit vendi. l. anona. et in glo. ff. de extra or. cri. **A** rusticis autem blada ad ciuitate conducētib⁹ bene lz emere in grosso: nō ad hūc finem: sed ne ipsi stantes diu ad vēdēdū ad minutuz sducatur ab opibus rusticilib⁹. l. z. ff. de nūdinis. **E**t nō solū est phibita cōuētio inter aliquos facta d emēdo omne granū vt postea sequētib⁹ teporib⁹ charius vēdat vt dicta. l. z. in pncipio ad legē iuliā de anona: sed etiam phibita est conuentio faciētū monopolii. i. conuentione de qbuscūqz specieb⁹ vl materieb⁹ ptinētib⁹ ad vidū vel quēcūqz vsū per ipsos solos vendēdis i oānū et caristiāz reipublice: casus est in lege vnica. **E**t de monopolis. **E**t contra faciētes debēt omnib⁹ denudati bōis in ppetuū mitti in exiliuz vt ibi. **Q**ui ergo dedit aras in emptionē omniū aromatu ciuitatis: vt ipse sol⁹ postea cari⁹ vēdat: cū psciuerit naues oducētes fore sūmerlas dicē facere monopolii in ciuitate: et incidit in dictā penāz: vt dicta. l. vnica: et potest compelli a prefecto vel ab alio officiali ad quē spectat. l. i. §. cura cari⁹. ff. de offi⁹ pfecti vrbis: vel etiā ab episcopo illius loci. l. si. item episcopi. ff. de mune. et hono. cogi vendere. vt. d. §. cura cari⁹ et ibi glo. iusto p̄tio statuendo fm varietatem tempoz: et sterilitatez reruz. l. si. ad. l. iuliā. de anona. et l. p̄tia rez. ff. d. l. falcidiā. **E**t si est temp⁹ necessitatis et caristie cogit quis etiā minus iusto pretio vendere. l. z. §. cū in eadē et. et omniū. ff. ad. l. rodia. de iactu. et

ibi notat. **I**tem postquā exposuit frumentum vel aliam rem venalem in foro potest compelli: vt aliam āplius domum reportare nō possit quousqz vēdat. l. nemo. la secūda. **E**t de iud. et dicto. §. item episcopi. **I**tem p fertilitate in cōmuni habēda et caristia cui tanta potest statui q quilibet mercator teneat ire vel mittere ad alienas ptes ad emendum granum: et in cōi vendēdum: et quilibet potest cōpelli ad hoc mutuare pecuniā. l. vnica. **E**t vt ne li. in emp. spe. se. excu. li. io. et ibi glo. **I**tem potest statui ne quis vltra indigētiam suāz emat: ne alijs res cariores vel icōmoditatez hūdi reddat. l. i. **E**t de episcopali audiētia. **h**ec **Jo.** de pla. insti. de publicis iudicijs. §. sūt preterea.

De restitutōe abducētū filios aut vxorem alterius.

Quid de his qui sūtrahunt 258
filios patrib⁹. **R**ūdet **Jo.** de pla. insti. de obli. que ex delict. **I**tem dū. q furti tenet: vt ibi dicitur. et pat potest eū vēdicare ad similitudinem rei in qua habet dñiū. **A**ū quia pater in filio habet quasi dñiū. l. i. §. per hanc. ff. de rei ven. et pōt vēdicare: et per cōsequēs ille tenet restituere operas quibus pater caruit isto tempore: vt tenz glo. ff. de furtis. l. cū qui. §. si filius: nam filius tenet opari patri: vel ei in cui⁹ potestate ē vt dicit glo. in dicto. §. si fili⁹: sicut vxor tenet opari viro. l. sicut de ope. libe. **M**atri autem non tenet filius opari: qā nō habz cum in potestate: et ideo mater nō agit furti fm glo. in dicto. §. in dū et. ff. de furtis. l. matri. **S**ed qd si fili⁹

neſcit

nescit aliquid operari. **R**espōdet idez
q̄ tenet ad seruitia cōia que quilibet
sciret fm estimationez iudicis. ar. l. si
quis a liberis. ff. de liberis agnoscendis
imo habz locū pena que est capitalis
cum q̄s abducit filium alterius causa
puandi patrem: vt. ff. ad. l. flauiaz. de
plagiarijs. l. i. 7 insti. de publi. iudi. §
est inter publica 7 dicitur plagiari⁹ fm
dñm **Jo.** in dicto. §. est inter publica.
quādo quis orbat patrem scienter et
dolose filio: 7 eum adducit ad remo-
tas partes: vt. **E.** eo. l. si. quasi inferēs
magnā plagam 7 dolore patri sic or-
bato pprio filio.

26 Quid de abducētib⁹ vxorem alteri⁹
Rndet idem insti. de publicis iudi. §.
est inter publica: q̄ debet puniri. l. fla-
uia de plagiarijs: vt dicto. §. est inter
publica: 7 cōuerso quādo vir mulierē
abducit: 7 vir potest petere opas vro-
ris: si erat lucrosa: vel si non erat alia
cōia. vt supra. §. proximo dictuz est in
filio.

**De restitutiōe raptorū & ginū vidu-
arum 7 sandimonialiu.**

270 Quid de raptorib⁹ & ginum
Dic q̄ non possunt absolui
nisi eas parētib⁹ restituant.

26. q. i. c. pe. 7 vltra hoc puniri debēt
fm leges capitis amputatiōe: et hoc
siue sit & go: siue vidua: siue monialis
vt insti. de publicis iudi. §. si autē per-
vim rapt⁹. 7 in. l. vnica. **E.** de raptu.
& ginū. q̄nimo in moniali: nedū pūit
rapt⁹: sed est etiam attētiō. l. si quis
nō dicam rapere. **E.** de epis. 7 cle. sec⁹
si fuerit meretrix: vt dicit glo. in. d. l.
vnica. inā raptus meretricis non pu-
nit hac pena. vt. l. hum. ff. de furtis.

quia coitus cum meretrice remanet
ipunit⁹. l. si vxor. §. l. 3 in ea. ff. de adul.
nisi sit nupta: vt. l. hūz que adulteriū.
E. de adulterijs: vel dimittit a viro
animo meretricadi. l. si mulier. **E.** de
adulterijs. 7 hec pena nō habet locuz
in rapiente vxorem suam: cum detur
ei interdū de vxore exhibēda. l. si
E. de libe. xi. nisi ate carnalē copulā
religiōe intrauerit qd potest: vt in. c.
ex publico de cōu. si. cōiuga. q̄uis nō
possit post carnalē copulā viro inuito
vt in. c. cum causa. de raptu. tamē hz
locum hec pena in rapiente sponsam
suaz de iure ciuili: vt dicta. l. vnica. &
cōnumeraui⁹: l. 3 de iure canonico:
secus in sponsa volente: quia nō dicitur
raptor qui habuit mulieris assensum
vt dicto. c. cum cā. in pñ. secus si non
habuit: quia rapt⁹ est illicit⁹ coitus a
corumpēdo dictus. **I**nde qui rapta
potē stupro fruit⁹: vt dicit tex. 27. q.
2. c. rapt⁹. nec potest mulier rapta de
iure ciuili nubē raptoxi suo: als puaē
bonis raptoris sibi a lege applicit. vt
in. c. cū serui. de here. li. 6. et in audē.
de mulieribus rapti. colla. nona: nec
possunt parentes eius cōsentire: alias
incurrūt penam deportatiōis si cōsen-
tiunt: vt dicta. l. vnica. et in audētica
de rap. muli. §. illo. **D**e iure autē ca-
nonico qd pualet i hoc casu rapta bñ
potest nubere raptoxi suo: vt dicto. c.
cum cā: 7. c. accedēs: de raptu. 7 com-
pellit eam dotare 26. q. 2. c. tria. **I**hec
Jo. de platea insti. de publicis iudi. §.
si autem. **Q**uid autem si quis p violē-
tiam capit & ginem: quā psternit in
terram: 7 quam carnaliter cognoscat
an puniet de raptu. **R**espōdet idem

vbi. s. q. non: sed de stupro: q. rapē
est cum mulier per vim rapitur: 7 de
loco ad locum dicit: vt dicta. l. vnica
de raptorib. Alex. 80 de alef in scdo
i tractatu hui. vitij dicit fm qd dicit
in canone. 36. q. 2. c. si autem ex con-
traditione raptus: non est psona ra-
ptoris conueniens vnq. huiusmodi
copulari rapre anteq. vitium rapine
aboleat: sed cum illa patrie potestati
fuerit instituta 7 raptor sue rapine pe-
nitentiam egerit: 7 volūtas parentū
in vnum conuenerit non phibēt ad
innicem copulari.

**De multiplici restitutione fienda
reipublice.**

271 **Q**uid de furātibus 7 in vsus
pprios cōuertētib. pecuniāz
Rūdet idem vbi. s. q. vltra
restitutoem debent puniri pena capi-
tali: vt insti. de pu. iudi. s. l. iulīa pecu-
latus. Item qui miscet ferrū vel filez
rem auro vel argento publico. l. i. in
fi. ff. ad. l. iulīā peculat. vel cōmētari.
publicū qui partem monete publice
signat p se: 7 sibi retinz: vt. l. sacrilegij
s. qui cum. ff. eodez. **Officiales** ergo
publici tenētes signū florenoz: 7 imi-
scētes sigillo florenos nō bonos: et
sic ledētes rempublicā incidunt in pe-
culatū. ar. d. l. i. ff. ad. l. iulīā pecu. Item
qui dānificat rempublicā delēdo vel
aliter maculādo librum vel scripturā
publicā cōtinentē mensurā agrorum
vel viarum publicaz: vt. l. qui tabulā
ff. ad. l. iulīā peculatus. facit. l. si quis
ad quid. ff. de iurisdic. om. iudi. Item
qui dānificat simulando se creditore
fisci: 7 recipiendo pecuniā q. tūcūq.
puatam a debitore fisci. l. sacrilegij. s.

eo. ff. ad. l. iulīā peculat.

**De restitutione venditū officia
7 dignitates.**

Quid de venditib. officia pu 272
blica et dignitates. **Dic** q.
tenēt ad restitutōz pecuniāz:
l. nō illis qui dederūt: sed paupib. et
taliter ementes debent grauiter pu-
niri edicto legis iulie de ābitu: vel. l. i.
ff. ad. l. iuliam ambitus 7 insti. de pu.
iudi. s. sūt pterea. fm dñz Jo. ibi. vide
s. s. 154.

De restitutōe iniuriāz.

Quid de inferēte alteri in iu 273
riam. **Dic** fm Asten. li. 2. ti.
15. q. tenet ei ciuilit. i. pecu-
nialiter satisfaccere arbitrio iudicis: et
etiā potest criminaliter puniri: vt isti.
de iniurijs. s. in sū. Et ideo dicit Sco.
7 An. q. si quis infert iniuriā mu-
tilando aliquē pro desolatōe ppetua
tenet ei tēporaliter satisfaccere: vt. s. s.
12. 7 Ric. dicit q. si q. abstraxit psonā
vtilē religioni tenetur religioni ad
arbitriū bōi viri. Similiter de faciēte
libellū famosū fm Ray. addit Moñ
in sū. in verbo iniuriāz actio. q. licet
cordis rancorez quilibet remittere te-
neat: tamen iniuriā ppiam sine sa-
tisfactōe remittere nō tenet de peni.
di. s. c. fi. ext. de cle. male. c. i. vbi dicit
hic glo. Item fm eūdem quādoq. q. s.
patit iniuriā in se ipso. quādoq. in
filio quem habet in potestate: vt insti
de iniurijs. s. patit. Similiter epūs in
clericis: abbas in monacis: dñs i suo
vnde isti tales iniuriā sibi factāz re-
mittere nō possūt: q. tū ad pecuniariā
estimatōz fm eoz supiores. ff. de pac.
l. psonam. 7 ff. de iniurijs. l. i. s. vsq.

7 ar.

7 ar. ex de se. et eo. c. tua nos. 7 ibi glo
insti. de iniurijs. §. seruus autem. Item
patitur quis iniuriam in vxore que si
sit filia familias in tribus psonis com
petit actio iniuriar. s. mulieri iniuria
passe patri 7 viro nec actio vna p alia
olumit. Sed si iniuria fiat viro actio
non datur vxori: quia vxores a viris
defendi debent: non viri ab vxorib. ff.
de iniurijs. l. i. §. 2. Item iniuriarum
actio dat sponso: si iniuria fiat spose.
ff. de iniurijs. Item apud labeone. §.
sponsu. Item dat actio heredi ppter
iniuriam cadaveri defuncti irrogata
cui heres extitit: vel si famam defuncti
fuerit lacerata. ff. de iniurijs. l. i. §. per
semetipsum: 7 non solum dat actio cot
faciem: sed contra eu qui pcurauit:
vt alius faceret insti. de iniurijs. §. non
solu. 7. ff. eodem. l. non solu. §. si ma data.

**De coicatioe fratrum faciēda post
mortem patris.**

274 Quid de eo qd donat filio i
vita patris: an teneat coicari
fratribus post mortem patris
Respōdet Jo. de pla. insti. per quas
psonas nobis acquiri in pñ. qd si doat
filio beneficio: vel occasione: vel cotē
platōe patris tanqz ex causa proxima
7 imediata: tunc censet peculiu profe
diciu: 7 tunc hoc tñt coicare fratrib?
post mortem patris: secus si pater cā
rimota 7 mediata: vt si habui noticiā
cum vno dño cotēplatōe tñ patris
mei qd dñs: quia sibi seruiui diligit me
plusqz patrem meum: ideo mihi do
naui: certe hoc erit peculiu aduētitiu
hanc distindōem facit tex. in. l. sociuz
qd in eo. in fi. ff. pro socio. Quid si def
aliqd vni fratru ppter negociatōem

cōem cum alijs fratribus. Respōdet
debet illud diuidere cum eis. Si vō
def ei ppter aliqd seruitiu spale quo
sibi meruit aliqd dari nō diuidet cu
alijs insti. per quas psonas nō acq. §.
2. 7. §. pterea. hoc habet i sūma. Astē.
li. 2. ti. iz. ar. 5. Quid de abasiatorib?
an sibi donata teneat restituē coitati
que eos misit in abasariā. Rñdet
Bar. in dicta. l. sociu que in eo qd nō.
Quid de donatōe facta sponse a con
sanguineis viri: an censet facta cotē
platione viri: vt soluto matri. restitui
debeat heredibus viri. Respōdet idē
Jo. de platea vbi supra qd sic: secus in
facta a consanguineis vxoris. Cōcor.
Bal. in. l. sed si plures. §. in arrogato
ff. de vulg. 7 pup. l. bñti. Quid de dote
quam lucrat fili? ex forma statutoz
an dicat de peculio aduētitiu: vt sic
nō veniat fratrib? cōferendū. Rñdet
idem Jo. qd sic. Quid de lucro quod
acquirat filius mercādo cum pecu
nia patris: An pars que attribuitur
psone dicet aduētitiu: vt nō teneat
post mortem patris cōmunicare cu
fratribus. Respondet idem vbi. s. qd
dicet aduētitiu: 7 ideo medietas lucri
cum vnus ponit rem alter industriā
lucru debet esse cōmune. l. i. §. p socio
7. l. si non fuerit. ff. eodem. Si fili? ex
centum habitis a patre lucratus fuit
alia centum: debet pmo de centum
lucratis habere qnquaginta: 7 de alijs
qnquaginta: et de centum pro sorte
debet diuidere equaliter cum fratre:
quādo equaliter sunt heredes patris
7 sic illa qnquaginta: que lucrat? est
cu industria ppe psone sūt sua ppa
nec tñt diuidere cum fratre.

De restitutione heredum.
 275 **R**estituere tenet quilibet heres
 siue sit fili: siue extrane: siue
 sit heres raptoris: siue alteri?
 fm iura canonica omnia debita de-
 fundi: siue fuerint ex contractu: vt est
 emptio venditio locatio aduocatio mu-
 tuum et similia: vel quasi ex contractu: vt
 tutela negotiorum gestio. similiter siue
 fuerit ex maleficio: vt furtum rapina
 et similia: vel quasi. scz cum iudex per
 impetram iudicat: vel cum de domo
 alicui aliqd est eieciū vel effusum qd
 nocuit transeunti per viam: siue pue-
 nerit res illa pro qua debitū fuit con-
 tractū ad heredes: siue nō: siue lis fue-
 rit cōtestata cū defūdo siue nō. 16. q.
 6. si epūm. extra de pig. c. ex p̄sentiu3
 et de solutio. c. i. et de v̄fis. c. tua nos.
 de rap. c. in litteris. et de sepul. c. vlti.
 de sentē. exco. c. a nobis. in fi. ar. ff. de
 cōdic. fur. l. si pro fure. §. si cōdidit. et
 hoc fm **2an.** eodem ti. et **3o.** et alios
 q̄plures. Item quādo hereditas nō
 sufficit ad debita p̄soluēda videt qd si
 heres nō fecit inuentariū nihilomin?
 tenet ad omnia: si hō fecit: nō tenet
 nisi q̄tū hereditas sufficit. **C.** de iure
 deli. l. sancim?. Sed tamen in iudicio
 anime nō tenet heres fm quosdam:
 nisi q̄tum hereditas sufficit. **Distin-**
ctio tamen est inter debita et legata:
 siue relicta: q̄a debita tenet p̄soluere
 absq̄ detractōe legitime. **De** legatis
 autem potest detrachere suā legitimā
 si tot sūt qd illis solutis legitima non
 remaneret sibi: naz in legitima pater
 nō potest grauare filiū suū per legata
 v̄l fidei cōmissa: quia legitima debet
 ei iure nature: grauare tān et excludit

a toto cōmodo hereditatis si nō suffi-
 cit hereditas ad debita p̄soluenda.
 similiter in legatis ad p̄as causas nō
 deducit falcidia. **C.** ad. l. falc. similif
 et in audētica de ecclesia. ritu. §. si autē
 et extra de testa. c. cū esses. in glo. hec
Donal. in sū. in v̄bo restituere tenet
 quilibet heres. Quero qd sit inuentariū
 Respōdet idē vbi supra qd sit scriptura
 quā debet heres fm leges inchoare.
 infra 30. dies a morte testatoris: vel
 postq̄ scit se esse heredem institutum
 et debz ibi scribere omnes res defūdi
 s̄b testibus: et debet illam scripturam
 p̄ficere. j. 40. dies: vel. j. anū si res sūt
 remote: et tunc nō tenebit creditorib?
 vltra id qd inuētū fuēt in hereditate
 als si nō fecerit inuentarium tenebit
 insolidum.

De ordine restituendi.

Quid si creditores et legata 276
 rij simul veniant. Rñdet idē
 vbi. s̄. qd p̄mo est creditorib?
 satisfaciendū: sed si venerint sepatim
 liberabit heres soluēdo per ordinem
 cuilibet venienti: siue creditori: siue le-
 gatario: dū tamē nihil faciat in dolo
 vel fraude. Creditores. n. sunt q̄bus
 testator aliqd dare t̄ribat ex quocūq̄
 contractu vel maleficio. Legatarij hō
 sunt q̄bus ex mera liberalitate aliqd
 relinq̄t i testamēto. Rñt si legatarij
 p̄ueniant creditores: et accipiat vel po-
 steriores creditores: vel si p̄ores et po-
 steriores vel potiores in iure p̄ueniūt
 creditores: postmodū venientes non
 debent inq̄tare heredez: nec illos q̄
 cōpauerūt res ab eo quaruz p̄etia in
 legata vel fidei cōmissa: vel alios cre-
 ditores p̄cesserūt: nisi remāserit h̄di

de h̄ditate

de hereditate. Unde possz eis adhuc
satisfacere: sed habent tanqz potiores
in iure ius saluū contra legatarios: q
pmo acceperunt. similē 7 anteriores
creditores hnt ius saluū tra posteri
ores qui pmo acceperunt. ar. **C.** de iure
deli. l. sancim⁹.

277 Sed quid de expensis factis ab hīde
Rndet idem vbi. s. q. licet obligatio
testatoris transeat ad heredē: potest
tamen heres ante omnia deducere
omnes expensas necessarias qz fecit
in funere siue in inuentario vel testa
menti confectōe vel simili: 7 breuiter
sicut quādo debita totā hereditatem
erauserunt debet esse imūnis a lucro
ita a grauamine. **C.** de iure delibe. l.
sancimus. §. 7 si pfectum.

Quota pte heres teneat.

278 **Q**uid si sunt plures heredes
Respondet idem vbi supra.
q. quilibet teneat pro pte he
reditatis. **C.** de here. ac. l. i. 7. z. **E**xci
piūt tamen quinqz casus. Primo si
aliqd idiuuū ē in obligatiōe: tūc. n.
quilibet teneat in solidū: vt si testator
pmisit se aliqd opus facturū: vl pmi
sit p se 7 heredē suū nō fieri quomin⁹
p fundum suū: cui ire agere liceat hic
quilibz heredū erit in solidū obligat⁹
ar. ff. de vbo. obli. l. in executoribus. §.
z. Secūdo si res que debet restitui in
solidum ab vno possideat. **C.** de here
adio. l. z. 7 ff. de mo. l. sed mihi. §. heres
Tertio alimētis legatis que p volū
tate defuncti vel iudicis ab vno in so
lidū vel a plurib⁹ p pib⁹ designati.
petunt. ff. de alimentis legatis. l. z.
Quarto si testator ab vno herede le

gauerit creditoi hereditario compē
sandi animo: tunc etiā heres ille vsqz
ad qzritatem legati onus illi⁹ debiti
sustinebit. ff. de lega. l. secūda. cum ab
vno. Quinto i expēsis funeris vxoris
que nō tātū astringit heredē p here
ditarijs portioibus: sed etiā p por
tione que ad eū virum puenit pro
dote sue vxoris: puta ad eū puenerūt
centum: tamē 7 in hereditate sūt du
centa: 7 ipse vir teneat p tertia: et he
redes pro duabus ptiibus. ff. de reli. l.
quoties. 7. l. veluti.

Quero pōe q aliquis paterfamilias **279**
decedat qui habet tres marchas auri
quaz vna est furtiua: 7 dimittit eas
tribus filiis: cuilibet vnā nō deter
minans que sit furtiua: sed gūaliter
dicens vnā illarum esse furtiuā:
an qlibz eoz teneat restituē marchā:
an omnes simul ita q nullus per se:
7 videat q vltimo modo: quia nullus
obligat ad soluēdum totum debitū
patris: sed ad ptem tñt tātū: qā tātū
in pre hereditatis succedit. **R**espōdet
Alex. de ales. in. 4. in tractatu restitu
tionū. q. quilibz eoz tñt tātū restituē
tertiāz ptem. et nō valet hoc ar. qlibz
p se dubitat: an hēat marchā furtiuā
ergo quilibz cōmittit se discrimini si
nō restituit totam marchā: quia liz
qlibz dubitat an hēat marchā furtiuā
nō tamē cōmittit se discrimini si totā
nō restituit: quia restitutio debz fieri
ab omnibus trib⁹: vñ quilibz illorū
peccat nisi portionē suā restituat: nisi
aliquis illoz totam restituat.

Quero pone q vni stat q duo no **280**
lunt restituē aliqd ex marcha illa tñt
ne tertius totam illaz restituē. **R**endz

idem ubi supra sine preiudicio q̄ non
inō enim tenebat quilibet illorū ad
restitutionē in solidum: sed unusq̄q̄
ad portionē suam sicut recipiunt por-
tionem in bonis patris. Si enim oīa
bona patris essent ad unū deuoluta
estimo q̄ teneret.

Restitutio tertio scilicet cui debz
fieri restitutio.

Quero cui debz fieri restitutō
R̄ndz Sco. i. 4. di. 15. q̄ dā-
nificato: si tamē sit possibile:
possibile inq̄ ut si nouit eum: et si hēt
euz presentē vel habere potest: ut sibi
mittatur sine maiori incōmodo q̄ sit
illud q̄ mittendū est esset vtile ei: et
intelligo de illo: vel de ipso vel de ali
quibus eius propinqs si mortuus est
vel si absens est: quia presumitur lege
nature: quia iste magis vellet restōez
fieri propinqs suis. Et ideo in duob⁹
casib⁹: nec illi nec suis debz fieri restō
utpote si nescit cui vel eo mortuo ne-
sciunt p̄pinqui. Secundo si maiores
sumpt⁹ fierent in mittendo q̄ valeat
res restituēda: et in istis casibus debz
paupib⁹ erogari vice illius: q̄a cui nō
potest tēporaliter s̄bueniri: al̄s reddi
debz spiritualiter: q̄d maxime fit red-
dendo paupib⁹ pro illo: si ergo agat
in remotis: et maior fieret sumptus in
mittēdo q̄ sit illud q̄ restituēdū est:
nō est maior sūptus ponēd⁹ i missiōe
q̄ valeat illud q̄ mittit: s̄ expedāda
est presentia p̄sone si quādoq̄ credat
haberi: nec nūti⁹ interueniat v̄ tra-
dēdū est parētib⁹: qui si nō adsint tra-
dēdū est paupibus: vn̄uersaliter enīz
dando elemosinaz pauperi p̄ aliquo

dat illi bonū spūale: et in hoc fit illi re-
stitutō possibilis quādo nō potest sibi
reddi bonum temporale. Concordat
Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4. Si dō nō
fieret maior sumpt⁹ debet mitti expē-
sis v̄sarij vel raptoris. ar. ff. de op. lib.
.l. ope. n. fm̄ Donal. Donaldus in
sūma dicit q̄ restitutio semper est re-
gulariter fienda spoliatis: vel eorum
heredib⁹ si possūt inueniri. 2. q. 1. fere
p totū: et hoc quādo spoliat⁹ fecit te-
stamētū: si aut mādauit in testamēto
distribui per executores quicquid ad
ipsum spectabat de mobilibus et de
bitis tūc fienda est executoribus eius
restitutio pro rata: et liberis eius pro
rata: et vxori p̄ rata: si ipsa et liberi de-
beant habere aliquam partē in reb⁹
testatoris: aut de iure: aut ex dispo-
sitione testatoris. Si autēz contempsit
facere testamentum: tunc debet fieri
restitutio heredi ab intestato.

Quid de illo q̄ plurib⁹ tenet: et vult
ptem soluere: cū totū nō possit: nūqd
potest gratificare vni soluēdo ei inso-
lidū: an tenet singulis soluere p̄ rata
et si tñt ex cōtractu et maleficio: nūqd
prius soluēdū in hac cā q̄ in illa. Itē
nūqd anteriorib⁹ creditorib⁹ pri⁹ est
soluendū q̄ posteriorib⁹: et habentib⁹
pignora vel ypothecas p̄sūq̄ hñtib⁹
p̄sonales adiōes. Item inter ypothe-
carios debitores quis cui p̄ferend⁹ sit
R̄spōdet idēz Donal. q̄ si creditor
vigilauit exigendo debitū in iudicio:
vel extra: potest ei debitor soluē debi-
tūz anteq̄ bona debitoris auctoritate
iudicis incipiāt possideri: quia postea
mea paria facta sūt omniū creditorū
qui nō habēt pignora vel ypothecas
vel non

vel nō sūt priuilegiatē persone. Item si debitor vult vni creditori gratificare debet illud omnibus cōmunicare: et ab eis licentiam obtinere. Similiter si vn⁹ creditor denūtiauerit alijs: ne accipiat a debitore in fraudem videtur ille falsari si accipiat: vbi autēz nō vigi lauit creditor exigendo debitum: nō videt qđ debitor teneat ei gratificare iure tamen poli: et si nō iure fori excu sare: vt dicit quidam debitor si pie tate motus gratificaret plurimū indi gēti creditori: nō est dicendū qđ aliqđ priuilegiū plus habeat illi qđ tenet ex maleficio: vel quasi qđ illi qđ tenetur ex contractu vel quasi.

3 **Q**uero qui sunt potiores inter credi tores. Respondet idē vbi. s. qđ ceteris parib⁹ inter creditores potiores sunt illi qui acceperunt pignora his qđ hnt psonales adiones tātū: potiores in qđ vt soluat eis qđtū valet pign⁹. Inter hypothecarios autēz et creditores qui prior est in tempore potior est in iure nisi in qbusdam casib⁹ specialib⁹ qui solēt notari. **E**. qui potior in pignore habeat. Inter eos autem qui habent adiones psonales tātū estimat priuile giati: non ex tempore: sed ex cā: ex cā videlicet qđ fisci et mulier in dote p ferendi sunt ceteris priuilegijs nō ha bentibus: similiter ex cā: quia actio tu tele et actio depositi et similia priuile giati sunt ne prius soluat qđ debet qđ qđ debet ex alijs adionib⁹ nō priuile giatis: vbi autem sunt paria priuilegia aut psonarū aut adionū equaliter cō currunt in satisfactionē faciendā: nisi de aliquo illoz pbetur qđ sit alteri o ferendū fm legem: que autēz dicta sūt

notari solent. **E**. de bonis aduozitate iudicis possi. Item cum restitutio est pluribus faciendā. primo debet fieri mulieri: quia mulier preferit omnib⁹ creditoribus personales habentibus adiones vel tacitas ypothecas: nam fisci habet priuilegiū cum muliere: vt habet. **E**. de priuilegijs fisci: qđuis fisci nō pferat creditorib⁹ expensas hntib⁹ ypothecas. ff. qui potio. in pigno. ha. l. si pign⁹. et hoc habeas extra de pig .c. ex litteris in glo.

4 **Q**uero cui sit faciendā restitutio rei furtiue. Respondet Donal. in sū. qđ faciendā est ei cui res sūrepta est: si eā habeat ex causa hōesta: vt in pignore cōmodato vel simile. ff. de furtis. l. is cui⁹. Si vō ille cui res sūrepta est fur erat: nō ei: s. vō dñō est restituendā: tñ si cuiusqđ illoz restituat liberatus est quādo vō dñō restituit eaz mediātē penitentiario vl alia persona religiosa caute fiat suppresso nomine furis: ita qđ nesciat.

Restitutio quarto qđo debz fieri restitutio.

Restitutio quarto. scz quādo debeat fieri. Quero quādo debeat fieri restitutio. Rndz Sco. in. 4. di. 15. qđ nō: licz aliquo tpe tenē alienū dñō inuito. i. nolente. et fm rectaz rōnē nolle vel velle debēte et p cōsequēs statim regulariter restitutio faciendā est. sicut statim cessādūz est ab actu cuiuslibet peccati mortalis nō tātum interius sed exterius vel nō exterius sed interius. Sed in casibus quādoqđ licz differre restitutionē exte riorē posita iam tamē interiori. scz

voluntate restituendi cum occurrerint
circūstantie opportune. Illi autē casus
vniuersaliter cōtinēt sibi hac maxima
.s. Non licet detinere rem alienā qm̄
ille debz velle rōnabiliter eā detineri
sed in quibusdā casib⁹ debet q̄s velle
rem suā ab alio detineri de facto po
sita iam voluntate restituēdi eaz adue
niētib⁹ circūstātijs opportunis. dēret
enim q̄libet velle sibi restitutōem nō
fieri tūc qm̄ est in p̄iudiciū cōitatis:
vel eius cui debz fieri restitutio: quia
debet diligere bonū suū et bonū cōe:
7 ita dilātōem illius restitutōis boni
utilis vt saluet maius bonū: 7 similiē
quādo esset infamia restituētis statiz
quia debet potius velle famā p̄imi
q̄ illud modicū cōmodū de accelera
tione restitutōis: cōsimiliter dz magis
velle vt vitet mai⁹ incōmodū p̄imi
restituētis: q̄ modicum incōmodum
suū vel nullū in illa breui dilātōe resti
tutōis. Ex his sequit⁹ q̄ qm̄ restitutio
esset dānosa reipublice: vel ei cui faci
enda est: vel diffamatoria restituētis
vel notabiliter dānosa nō tenetur ad
statim restituēduz: sed sufficit q̄ statiz
ex affectu restituat cessantib⁹ inconue
nientib⁹ hinc inde. Et si obiciat resti
tuere est actus p̄cepti negatiui. .s. de
non tenēdo alienū. Ad obseruationē
autē p̄cepti negatiui: an tñc q̄libet
semper 7 p̄ semper. Rñdeo q̄ tenere
alienū iniuste. i. inuito dñō est semp
p̄hibitū: 7 ideo semper 7 pro semper
oportz nō tenere isto modo. Sed qm̄
aliq̄s habet voluntatem restituendi p̄
tempore opportuno: ex tūc tenz dñō
volente: 7 si nō actu licito: tamē actu
debito: quia dñs debet velle q̄ ille q̄

habet suū teneat illud quousq̄ possit
reddere opportune: q̄ si dicās dñs ē
inuitus q̄a nō vult p̄ quātūcūq̄ tēp⁹
teneri suū. Rñdeo dñō male 7 inor
dinate volente statim habere suū: 7 p̄
cōsequēs inordinate nolēte p̄imum
tenere: illud tenēs nō tenz iniuste: q̄a
etiam depositū de cuius restitutione
est lex strictissima potest licite teneri
dñō inuito volēte inordinata. Et ad
istam p̄ticularē quādo scz debeat fieri
restitutio p̄nt reduci multi alij casus a
p̄dictis. Anus sp̄alis quādo enim
ablatio fuit occulta nō tenet ablator
p̄dere se: nec per consequēs p̄ se ipsū
restituere: sed p̄ aliam p̄sonāz secretāz
7 fidelem: 7 expedit q̄ p̄ cōfessorem:
q̄a sibi est crimē detectū in cōfessioē
7 de cuius fidelitate q̄ restituat fidei
sue cōmissū satis debet credi. Potest
igitur hec differri redditio: quousq̄
voluntas talis p̄sone 7 opportunitas
hēat. Alius casus quādo q̄s ē ipotēs
ad reddēdu: talis enim pro tunc non
tñt: tñt. n. postea cū venerit ad pin
guiorē fortunāz. sicut p̄bat extra de
solu. c. oldradus. Et ibi glo. que dicit
q̄ illa actio non aspirat p̄ inopiaz de
bitoris s̄ sopit. Rñde illud inanis ē
actio quā excludit inopia debitoris s̄
ius agendi manet: sicut obligatio in
debitore s̄ sit sopita. Concor. Rñdul
in. 4. di. 15. q̄ enumerat q̄nq̄ casus i
q̄bus q̄s nō tñt statiz restituē. Prim⁹
quādo est i p̄iudiciū cōitatis. Secundus
qm̄ est i p̄iudiciū recipiētis. puta si darz
gladiū furioso quo vellet se interficere
Tert⁹ qm̄ est infamia restituētis: puta
qm̄ est fur occult⁹. nā dz captare tēp⁹
quo sine infamia restituat. Quart⁹ est
inopia

inopia in restituente: quia inanis est actio
quam excludit inopia debitoris: si tamen
non extinguit sed sopit: quia tamen si pue-
nerit ad pinguiorem fortunam. **Quintus**
quando quis est in extrema necessitate
nam non tamen quia tunc omnia sunt communia: cum
distinctione tamen posita. .j. restitutio. 8
.s. 4. **Alex.** .ho de ales in. 4. i tractatu
restitutionum. Querit utrum aliquo casu
restitutio recipiat dispensationem dilatoris
temporis. **Et** respondet quod sic: utpote quando non
soluendo est: vel quando non inuenit dominus rei
furtive vel heres eius. Item tunc per filium
plati potest fur vel raptor restituere re
furtivam penes se: donec inueniat dominum
et si non potest inueniri de reddi
ecclesie et ecclesie siue plati potest furi
vel raptor si valde indigens est dare:
quia in hoc casu efficitur res illa ecclesie:
et tunc ecclesia potest dare cui voluerit
et hoc probatur per litteras que habent numeri. 50.
vir siue mulier cum fecerint ex omnibus
peccatis que solent hominibus accidere
et per negligentiam transgressi fuerint man-
datum domini atque deliquerint peccatum
suum confitebuntur: et reddet ipsum caput
quantumque partem de seipso ei in quem pecca-
uerunt: si autem non fuerit qui recipiat:
dabitur domino: eruntque sacerdoti. si vero in-
uenit dominus non licet raptor differre re-
stitutionem: et sine licentia domini impetrata
sine fraude. Multi enim impetrant cum
fraude dicentes se non posse reddere cum
possint: et si non possint impetrare tenentur
statim restituere ex integro. **Iohannes.** .ho
in summa ti. de penitentibus. .s. quibus. .ss.
sed que forma. Querit quid si fur vel ra-
ptor non potest statim restituere. **Et** re-
spondet quod potest cum voluntate illi cui
debet satisfieri paulatim singulis mensibus

vel annis vel alijs temporibus emendare
quod poterit: vel componat: vel conue-
niat amicabilem cum ipso leso siue spo-
liato eidem de suis redditibus mode-
rate: ita quod sibi vita remaneat: quousque
plenarie satisfactum fuerit.

Quid si imineat tale periculum: ut is qui
tamen restituere non potest induci ad resti-
tutionem statim faciendam: nec is cui
debet fieri restitutio ad dilatoris aliquam
concedendam. **Respondet** idem ubi supra
puto quod discretus sacerdos potest suam
conscientiam formare ex eo quod intendat
gerere utiliter negotium creditoris: nam
si videt quod aliter non potest recuperare in-
perpetuum: vel non ita cito: vel non ita com-
mode potest sacerdos recepto iura-
mento et alia sufficienti cautione si habere
potest dilationem concedere: et sub hac con-
ditione: si hoc adimpleverit infra diem
statutum absolute peccatorem: ut si cre-
ditor quod ei debet recuperet: et peccator
non recedat a presbytero despat.

Restitutio quinto quantum ad modum.

Restitutio quinto quantum ad
modum restituendi: ut debi-
tor apud deum et homines
satisfaciat. **Quero** utrum sufficiat usu-
rario vel raptor in foro conscientie re-
missio sibi facta in foro conscientie ab
his quibus debet sine reali et actuali
restitutione. **Respondet** **Radul.** quod triplex
fuit circa hoc opinio: una aliquorum
theologorum dicentium quod non sufficit
remissio facta in foro conscientie: nisi
res actualiter offeratur a debitore cre-
ditori: et tunc si retrahatur et donetur a
creditori debitor sit liberatus. **Et** hoc

ut appareat liberalis remissio ex pte
 creditoris et liberalis satisfactio ex pte
 debitoris. Secunda opinio tenet me-
 diam viam: et est Jo. an. super glo. in
 dicta regula peccatur. qui dicit qd aut
 gerit in mentem usurarius restituere
 si ille a quo extorsit vbas nolit remit-
 tere: et tunc si remittit liberat? est: aut
 non gerit hec in mente: et tunc licet re-
 mittat non est liberat? **Unde** que scri-
 psit in additōibus a Specu. in ti. de
 usuris ad fi. **Unde** dicit **Don.** in su.
Sūt aliqui usurarii qui nitunt decipere
 deum qui numerata usura et accepta
 tunc exponunt eam danti credentes
 qd non recipiat: quia si crederet qd reti-
 neret non presentarent: at ille hecūdia
 vel timore ductus nihil vel parū recipit
 residuū donans eis: et isti tales dicunt
 se satisfecisse: qd non est hum. **Item**
 de his qui cōcordant recipiēdo vbas
 oportet ergo ut postmodum de nouo
 satisfaciāt ostēdēdo liberam volūtātē
Itē Alex. de ales ubi. s. restitutō. s.
Tertia opinio fuit glo. in regula iuri.
 peccatum. li. 6. que dicit: hum. est qd
 non remittitur peccatur: nisi restituat
 ablatum: nisi liberaliter remittatur a
 creditore debitori: quia sufficit quali-
 tēterq; satisfaciāt: ut. ff. quib; modis
 pig. vel ppothe. solua. l. item liberaf.
Unde **Federicus** in opere suo. c. 18.
 et. 22. ubi hūc passū disputauit: firmat
 indistincte opinionem dicte glose. sic
 dices qd si is cui debet restitui pecūia
 usuraria vel male ablata non coactus
 non deceptus vel circūuentus et omni
 dolo caliditate nī et metu cessantibus
 etiam precibus vel seruitoz exhibitōe
 inductus pecuniam sibi debitam non

oblatam: nec restitutione paratā usu-
 rario dimittat liberatus est usurari?:
 non tamē a peccato qd incurrit exer-
 cēdo vsuras: nisi de illo peccato peni-
 tentiam agat: et concludit finaliter: qd
 si usurario perseveranti in crimine: et
 non disposito ad aliquam restitutōem
 et is qui debet vsuras recipere remittat
 illas motu proprio: vel ad preces usarii
 liberatus est ipse usurarius a restitōe
 rei: non dico a peccato qd contraxit fa-
 ciendo vsuras. **Itā** in re mala ablata
 obligatur quis pene eterne p peccatū
 mortale qd contraxit auferendo rem
 a proximo illicite: et obligatur eidem
 secūdu restitutōem ipsius rei: sicut. n.
 duos offendit scilicet deus et primū:
 sic duobus satisfaccere tenetur. ut ex
 de vsuris. c. euz tu. et de homi. c. sicut
 dignum. et. s. eos. **Hanc** opinionem
 videtur etiam formare **Hostiensis** in
 summa de vsuris. s. que pena. **Itē** qd
 si fenerator. et. s. dicendum est ergo
 ad hoc. ff. de pigno. ac. l. si rem. s. oēs
Idem **Arch.** de vsuris. c. 2. li. 6. ubi
 super verbo satisfactū. dicit. satisfactū
 accipimus quomodocūq; voluntati
 creditori. satisfaciāt. **Item** **Apus** in
 c. in ciuitate. eo. ti. **Et** probat hanc
 opinionem. **Itē** primo in maioribus
 criminibus: sicut in furto: vel rapina
 re furtiua: vel rapta remanēte apud
 furem vel raptorem de volūtate oī
 purgat vitium furti: seu rapine: sine
 aliqua restitutione. l. si fur. ff. de vsuca.
 ff. de preca. l. certe. **S. iulianus.** ergo et
 in usura que est minus: qd sit minus
 probat ex genere pen. **Item** de male
 ablatiis: suffiat dignam facere satisfac-
 tionem. c. 2. de rauto. et de vsis. q. 20

7. c. 2.

et. c. 2. eo. ti. li. 6. de sepul. c. si. sed satis
factū intelligitur quomodo cūq; desi
derium creditoris adimpleatur: etia3
si pecunia nō soluat: vt. ff. qui satil. co.
. li. i. de pigno. adione. l. si rem. §. satis
factum autem accipimus: si enim cre
ditor remittit adionē sibi competētē
ex quo hoc sponte fecit sibi satisfactū
intelligitur. Item quia potest donare
post restitutionē creditor qđ est plus
vt notatur de rescrip. c. statutū. li. 6.
Ergo multo magis ante restitutōez
remittere. Item quidam sunt spāles
calus in quibus obligatis ad restōez
nō sufficit remissio: vt in. c. statutū. de
rescriptis. li. 6. et in. c. exigit. de censu.
eo. li. ergo in alijs sufficit remissio: vt
patet de de. nō re. c. i. 7. c. peccatū. de
regulis iuris. Sed dices dato qđ pxi
mo satisfecit per remissionem sibi
facta3 quomodo potest deo satisfacē
si corde indurato in mente gerit non
satisfacere proximo: nisi sibi remittat
Sed per exemplū videbis hui⁹ argu
menti solutionem. Donec qđ creditor
male gratib⁹ tuis te inuitū 7 renitētē
compulit ad vsurarum restitutionez
auctoritate iudicis: deinde dō vsuras
illas tibi donat: nōne poterit. satisfacē
deo absq; alia restitutōe: illasq; tenē
vt tuas. Certe sic. 7 tamen qđ tūz fuit
i te nō restitui: cur ego nō idem: si
est tibi facta remissio qui nō eras resti
tuere paratus: et ideo proinde est: ac
si fuisset satisfactum: ex quo sponte re
misit taciti quide3 et expressi equa est
cōditio: nec refert qđ ex equipollētib⁹
fiat: ex quo enim ad duo tenebaris. s.
in satisfaciendo deo per contritionez
7 ad restitutōem proximo: 7 vltima

per remissionē sit sibi sblata remanet
sola penitentia: scilicet penitentia de
peccato: quia vsuras fecit: 7 quia non
intēdebat restituē nisi fuisset sibi facta
remissio. Donaldus in sūma in dōbo
restitutio furti facienda est: tenet hāc
opinionē dicēs.

Donec qđ aliquis⁹ quondam vsurari⁹
offert libere totam pecuniā3 creditori
ostendens plenariam volūtatē euz
nō habeat: quia si crederet qđ aliquid
acciperet nō offerret: creditor autem
nihil penitus vult accipere: sed libera
liter dimittit totū: iste plenarie satis
fecit proximo: sed nō deo: 7 ideo post
modū sufficit sola contritio 7 satisfactio
deo. Unde cōsulēdū est nō contritis
vt ad minus hanc liberā3 satisfactōez
proximo faciant. Sōcordat Astē. inā
secūdū Hosti. intelligit esse satisfactū
creditori: ex quo remisit ei ex corde qđ
tercūq; fuerit dictum: dūmodo fuerit
talus qđ remittere possit. Astē. dō in
sūma li. tertio. ti. ii. Querit quid si fe
nerator partem pecunie fenebris ei a
quo habuit vel heredi eius restituat.
7 de eius voluntate partem retineat
Respondet dicunt quidam cum nō
esse liberatū. nisi offerat totū. secūdū
dō Hoff. 7 Hosti. si hoc ex pacto fiat
liberatus non est. ar. extra de symōia
. c. veniēs. Si vero partem liberaliter
7 si sine pacto offerat 7 soluat. 7 de re
fiduo misericordiam petat. 7 creditor
liberaliter remittat liberat⁹ ē debitor
sed vltra ex certis coniecturis animi
sui motum formabit. Si. n. debitor
sit pauper 7 vsurarius diues 7 potēs
nō est presumēdū qđ creditor ex corde
remittat. sed hoc facit vt saltem illud

z

modicum habeat: et non totum perdat. Si autem sit diues et potens qui solet tantum de suo tradere: presumi potest quod hoc faciat ex corde. Ad hoc enim quod restituens secundum quosdam restituat ad salutem: duo debet ostendere ei cui tenet. scilicet velle et posse: et ad minus velle si non habet posse: et ita siue totum siue parum: siue nihil recipiat creditor absolutus est debitor. Nam aliquis est qui habet posse et non velle: qui dicit creditori si volueris concordari mecum ego concordabor tecum: hoc est tibi satisfaciendum: si volueris ad voluntatem meam non ad tuam: quia credit quod si totum vellet recipere nihil daret: unde creditor vult potius habere aliquid quam nihil. Talis enim satisfactio non est satisfactio: quia non satisfaciatur alteri: sed sibi. Item alius ostendit velle et non posse: dicens libenter tibi restituerem omnia: sed non habeo: unde nec ista est satisfactio si potest restituere: quia creditor audiens impotentiam vellet vel nolit oportet quod absoluat eum: quia inanis est actio quae excludit inopiam debitoris.

3 Quero utrum remissio: ex quo semel facta est per creditorem possit per penitentiam eius reuocari: si cum penitet remisit. Respondet Hostiensis quod non.

4 Quero quot sunt modi satisfaciendi. Respondet Hostiensis. ubi supra quod sunt quatuor. Primum cum pecunia libere offert sine malitia et fitione: et hic est perfectus. Secundus cum non habet pecuniam sed offert pignora sufficientia. Tertius cum non habet pecuniam. nec pignora sufficientia facit tamen instrumentum:

ut postea tam ipse quam ipsius heredes possint ad solutionem compelli quando venerit ad pinguiorem fortunam.

Quartus est cum mediante sacerdote vel religiosa persona fit libera et voluntaria concordia. Ista tamen media persona semper debet ostendere creditori liberum velle et posse debitoris: ita quod nulla sit coactio creditoris directa vel indirecta. Quintus est cum de omni modo consensu et voluntate creditoris ponit aliquam possessionem in manu alicuius viri honesti ex cuius fructibus processu temporis omnia debita persoluantur et postea possessio redeat ad heredes: vel ita remaneat in perpetuum si debitor voluerit pro male ablatis incertis. Et sciendum quod licet secundum quosdam hoc fiat de licentia episcopi: vel sacerdotis discreti: si tamen fiat absque libera voluntate creditoris non sufficit ad salutem quando sciunt certe persone quibus restitutio facienda est. Concordat Donaldus in summa. in verbo restitutio facienda est ei.

Restitutio sexto quod sit restituendum

Restitutio sexto. quero quid restituendum sit. Respondet Scotus in 4. di. 15. quod non solum tantum quod quis ad restituendum rem ablataz ad usum rei: sed etiam interesse et fructum preceptum de rebus sit res ex re fructifera non autem fructum qui provenit ex industria utentis illa res: ex hoc sequitur quod lucrum acquisitum ex pecunia fenore non tenetur fenerator reddere. alioquin ille qui percipet posset iuste esse usurarius: quia recipit de sua propria pecunia

pecunia fructū proueniētem ex indu-
 stria alterius est facere usuraz: et forte
 ē qđ magis inducit homines ad vřā
 quia de viura lucrantes: non autem
 tenētur restituere lucrū: immo suum
 est qđ per eius industriam est acq̄sitū
 alienum autem restituēdū est. Ricar.
 i. quarto. di. is. ar. 5. q. 6. dicit ad istā
 questionem. Dicunt aliqui qđ tales
 nō tenent restituere lucrum p̄dictū:
 lucrū tamē de re furtiua: vel rapta re-
 stituere tenētur quia usurari⁹ dñs est
 rei quam lucratus est per usuraz: fur
 autē non est dominus rei furate: nec
 raptor rapine. Sed contra. quicunq̄
 est dominus alicuius rei: est domin⁹
 eius aliquo iure nō iniuria: sed rei acq̄-
 site per usuram: usurari⁹ non est dñs
 aliquo iure: quia nec iure emptionis:
 nec iure liberalis donatōnis: nec iure
 locatōis. Certū est enim qđ in locatōe
 transfertur dominiū rei locate: nec iure
 pmutatōis: et sic de alijs nec iure mu-
 tui: quia accipere plus pro mutuo nō
 est ius: sed iniuria: usurari⁹ ergo nec
 iure diuino: nec iure canonico ē dñs
 rei quam acquisiuit per usurā. Ideo
 dicunt alij qđ usurarius: non solū tñt
 ad restituēdū usurā: sed etiā qđcūq̄
 lucratus est iusta mercatione de re p
 usurā prius acq̄sita: prius tñ deduc-
 tis laborib⁹ et expēsis. Fur autē vel ra-
 ptor de lucro iusta mercatiōe acq̄sito
 nō debet inde deducere: nec labores:
 nec expēsas: quia miti⁹ agendū est cū
 usurari⁹ qđ cum fure vel raptore. Sz
 cōtra hec est ratio: qđ pro sterili null⁹
 debz exigere fructū: sed pecunia de se
 est res sterilis: nullū enīz potest parē
 fructū nisi per labores et sollicitudinez

vtentis. Ergo lucrū de pecunia quis
 exigere nō debet videt mibi. ergo di-
 cendū ad questionem qđ regulariter
 quedam sunt que habent usufructū
 cuiusmodi sunt res quaz vsus nō est
 earū consumptio seu destructio. Et si
 quis talem rem extorserit per usuraz
 non solum tenet ad restituēdū ipsaz
 sed etiam fruct⁹ perceptos deductis
 laborib⁹ et expēsis: quia tales fruct⁹
 sunt fruct⁹ rerū quarū alijs dñm⁹
 est. Quedam autem sunt res que nō
 habent usufructū p̄napaliē cuiusmōi
 est pecunia: lucrū enim de pecunia p
 ueniens nō est fruct⁹ eius: sed hūane
 industrie et laboris: et ideo qđ homo
 dñm⁹ est sui laboris et industrie lu-
 crū qđ iusta mercatiōe acq̄sinit de pe-
 cunia extorta per usuram restituē nō
 tenet: qđ tamen pecuniā alteri⁹ p̄ter
 ei⁹ absolutam volūtatem detinuit: si
 ille cui faciendā est restitutio: ex hoc
 aliqđ dñm⁹ incurrit: alius sibi tenet
 cū restitutione vsure ad restitutōnem
 damni. Donal. 10 in sūma in vbo
 restituend⁹ est spolia. dicit qđ in vbo
 restitutionis non tantū res ablata ve-
 niūt: sed etiaz damna et fruct⁹ pcepti
 a violento possessore: et qui perapi po-
 tuissent si rem possedisset. Similiter
 restitui debet omnis commoditas et
 vtilitas quam habitur⁹ fuisset eiedus
 a dic eiedōis sue. ff. de vi et vi arma.
 §. ex die. et §. non solū. de vbo. signi.
 l. p̄tor cū. 2. q. 1. per totū. extra de re-
 stitutiōe spolia. grauis. vbi de hoc in
 glo. expēsas quas fecit repetere non
 potest: vt insti. de rerū diuisione. §. ex
 diuerso.

¶ Aliud debeat inungi in foro sciētie 2

q̄ quis soluat penam: puta si q̄s de-
fraudaui pedagiū super quo statuta
est pena corporalis v̄ pecuniaria per
legem vel canonez. **R**espōd̄z **N**ō.
in summa in verbo restituendus. q̄
non: quia huiusmodi pena etiā bāna
non sunt ex iure diuino: sed humano
Inde tunc demum quis tenetur ad
ea: cum persona per sententiam fuit
condēnata: quia non ligant cōsciētā
sed bursam. **C**oncordat glo. 12. q. 2. c.
fraternitas. **V**ide supra restitutio. 2.
§. 156.

Quero quid tenetur restituere fur.
Respondet idem q̄ licet res furtiua
pereat casu fortuito: tenetur tamen
ad restitutionem fur cum sit in mora
restituendi: nec liberat rem deteriorē
restituendo: sed debet eam restituere
cum omnibus fructibus perceptis et
percipiendis: nec potest deducere ex-
pensas etiam si meliorauit rem pascē-
do forte equū et furtiuū porcuū vel si-
mile. **S**ecus autem si domum agrū
et similia rapuisset: et per artificū expē-
sas fecisset: quoniam illas deducere
posset. **S**ed leges alia omnia dāna
et lucra percepta et percipienda resti-
tuere tenetur fur vel raptor: et secūdū
illud tempus debet res estimari et re-
stitui in quo plurimi valoris fuit. exē-
de restitutōe spolia. grauis. ff. de adi.
fur. l. in re furtiua. et ff. de rei vendi. l.
nauis. §. generaliter. **I**tem si fur ob-
tulit rem domino tempore congruo
et loco: non tenetur tunc ex casu for-
tuito: quia iam purgauit moram: ve-
l. l. in re furtiua.

Quid de emente eam. **R**espōd̄z idēz
q̄ qui emit ignoranter et bona fide et

publice poterit petere pretiū a vendi-
tore. 12. q. 2. vulturane: et talis potest
retinere expensas quas fecit existens
bone fidei possessor: circa huiusmodi
rem conseruandam et meliorandam
et non tenet de fructibus perceptis et
consumptis durante bona fide. **S**i
autem extarent adhuc teneret ad re-
stitutionem eorum: ex quo incepit ha-
bere malam fidem. extra de resti. in
integrum. c. requisit. et de rebus ec.
nō alie. c. ad nostram. ff. de acq. rerū
do. l. bōe fidei emptor. et c. de rei vē.
l. certum. **I**tem si durante bona fide
emptoris res perit: vel eam alienauit
in utroq̄ casu excusat ppter bonam
fidem. ar. ff. de fur. l. per quas. §. vl. et
ar. a contrario sensu. extra de alie. iū.
mu. cā facta. c. i. et c. **I**tem male fidei
possessor tenet ad verū pretiū cū circū-
stantijs supradictis in re perditā: vel
alienatā q̄tūcūq̄ publice emat in pu-
blico foro: nec pretiū a vero domino
petere potest: postq̄ dephēderit rem
esse ipsius. **S**. de furtis. l. in ciuilem:
nec poterit se defendere ratione ali-
cuius statuti super hoc editi: cum sit
tale statutū cōtra deū. 8. di. que cōtra
32. q. 7. flagitia: si bone fidei possessor
tenet restituere res sibi si habet: si autē
non habet de lucro tenet in tātūz in
q̄tum factus est locupletior. ff. de pe-
here. l. si possessor. §. restituere. et l. si rē
et l. vtrum.

Restitutio septimo vbi facienda sit
restitutio.

Restitutio septimo. quēo vbi
facienda sit restitutio. **V**ide
supra

supra restitutio tertio. §. i. 7 in vba. 12.
Et adde secundū Monal. in vbo resti-
tuendus: q̄ restituenda sūt omnia in
eodem loco. Unde sunt reuocata si
ad alia loca fuerunt translata. 3. q. i.
reintegrāda: 7 hoc sup̄tribus raptoris
vel violenti. ff. de rei ven. l. si res.

Restitutio octauo qñ debitor non
est soluendo.

Restitutio octauo qñ debitor
nō est soluendo. Quid si de-
bitor nō est soluēdo. vide. §.
restitutio. 4.

Quero an quando debitor non pōt
soluere teneat petere veniam vel di-
lationem a creditore. Respōdēz Mo.
in sūma. in vbo restituere tenetur in
casu. §. Itēz nūquid teneat qñ quis
dānificat⁹ ē ab aliquo indebite: 7 scit
qui dānificatus est: teneat dānificans
veniam petere per se ipsum si potest:
vel per alium si non potest: aut si nō
audet p se. Debet tamē talis media
persona sbricare nomē 7 circūstātiās
psone pro qua intercedit: si p exp̄ssioz
piculū vel dānum timeat. Qui enīz
offendit aliquem: cum eo ipso offēso
habeat aliqd aduersus eum: debz of-
fensū ire 7 recōciliari fratri suo: s̄m
qd habet in euangelio debet in q̄ ire
per se: vel per alium vt dictūz est. Si
autem qui dānificatus est nescit hoc
credēdū q̄ licet tut⁹ sit petere veniā:
vt dictum est quando nō pōt satisfac-
cere: tamen non teneat: quia nō est in
mora in hoc casu quo ad iudiciūz di-
uinum cum dānificatus uelēt 7 dā-
nificans sit impotens. Si autem sa-

tisfacē potest semper est in mora: do-
nec satisfecerit: aut dilationem impe-
trauerit. Hoc etiam obseruandū est
vbi aliquis debitor est alicuius ex cō-
tractu vel quasi contractu. Hoc etiāz
obseruandum est in regularibz qui
recolunt se esse debitores alicui ex eo
q̄ fecerunt in hoc seculo.

Quid si imminet tale periculum q̄
is qui tenet restituere: non potest in-
duci statim ad restitutionem faciēdā
nec is cui debz fieri restitutio ad dila-
tionem aliquam concedendā. Vide
§. restitutio. 4. §. vltimo.

Quid si fur vel raptor sit in extrema
necessitate: ita q̄ nō habz vnde viuāt
ipse vel eius familia. Respōdet Alex.
de ales in quarto. in tractatu restitu-
tionum. q̄ si fur sit in extrema necessi-
tate 7 vxor 7 liberi: ipse potest de re:
quam tunc tenetur restituere retinē:
q̄tum sufficiat vni refectiōi: 7 residuū
totum teneat restituere. Si enīz facit
qd debet: non derelinquet eum dñs:
sed providebit ei. Unde psalmus. 36.
Non vidi iustum derelictū: nec semē
eius querens panem. Et Math. 6.
Respicite volatilia celi que non serūt
neq̄ metūt: neq̄ congregāt in ozea:
7 pater vester celestis pascit ea: non
ne vos magis pluris estis illis. Et
q̄ ita sit: responderi potest per illud
Math. 19. Vende omnia que habes
7 da paupibz. Si ergo licitum est
oia sua alienare a se: ita q̄ postmodū
remaneat alienā pauper 7 nihil hñs
multo fortius iustum est omnem rez
furtiuam abijcere a te restituendo: ita
q̄ restituēs remaneat pauper: 7 nihil
habens. Non obstat de cetero. 23. vbi

3

4

dicatur. Ingressus vineaz proximi tui
comede vvas q̄tum placuerit tibi: fo
ras autem non afferas tecum: quia
Rendet idem Alex. q̄ vve quas come
debat sue crant: scilicet comedētis nō
domini: quia domin⁹ celestis qui est
dñs dñoz transulerat dominiuz in
comedēte: vel soluit qd nō est simile
de restitutione: et de illa lege: q̄a illa
lex iudicialis fuit: 7 modo non manz
restitutio v̄o pure moralis ē: et semp
manet. Item non obstat *Gla. 58.* oēs
debitorēs vestros repetitis: vbi dicit
Hiero. qui repetit non habentēz dñō
facit violentiā: quia Rendet idē Alex.
q̄ talis raptor vel fur nō est iudicād⁹
ex toto nō habens: cum multa hēat:
que reddē possit salua vita sua. Non
vero in tractatu restitutionū. in v̄bo
restituere tenet: indistincte dicit. Item
si huiusmodi persone restituentes rē
vel estimationem rei: adeo pauperes
remanent forte cum filiis 7 familia:
q̄ nō habent aliquid vnde viuant: si
pōt sciri persona cuius fuerit res ostē
dant p̄positum restituendū 7 etiā ne
cessitatem suaz: 7 possunt petere dila
tionem: vel etiā remissionem: siue
quictionē: parati tamen sine simu
latione 7 fraude restituere: si creditor
non vult sibi remittere: et aliter non
possunt consulere anime sue: tunc si
spoliatus notificata tamen sibi prius
quātitate restitutionis intuitu dei et
elemosine remittat eis totuz vel ptez
liberant: alioquin debent facē posse
suū. *i. 4. q. 6.* Si res. Debēt ei restituē
etiā vsq̄ ad venditionem heredita
tis 7 omniū bonoz etiaz si oporteat
ip̄os 7 familiam suam mendicare.

Seco. vero in. 4. di. is. querit. Quid si
restitutio est dānosa reipublice: puta
quia fienda Petro est dānosa paulo
restituenti: qui Paulus est magis ne
cessarius q̄ Petrus. Et Rendet q̄ si
illud iniuste detentum est a Paulo:
non est ei necessariuz simplicit̄ tātū
ad cōseruādum statum suū solēnem.
Dico q̄ non licz alteri statum suū
solēnem tenere de bonis alienis: nec
tantum valet reipublice status istius
solēnis: quez tenet nō restituēdo q̄tū
valeret fidelitas eius 7 iusticia cōis.
Aut detinēs ē in extrema necessitate
7 ille cui⁹ est res nō: si habet aliq̄ ext̄
extremam necessitatem: 7 tūc dico q̄
ista res sit ipsius detinētis iure poli:
quo in extreme necessitatis articulo
ad prouidēdū sustētatiōi nature: *Ma*
omnib⁹ in extrema necessitate positi.
cōcessa ē. extra de v̄bo. signi. in. c. ex h̄
li. 6. Si autem vterq̄ est in extrema
necessitate: si ad illam prius peruenit
dñs q̄ retinēs: dēt sibi reddi duplici
iure. Tum quia prius erat dominus
Tum etiam quia in illa necessitate iā
facta est sua. Si autem puenit ad istā
necessitatē detinēs iam facta est sua:
7 ideo domino postea deueniēti ad
istam necessitatē nō debet reddi quia
cessauit dñiuz ei⁹ in re ista: 7 facta est
alterius iure poli. Si autē simul v̄bo
deueniant debet reddi domino: quia
ille nūq̄ decidit a dominio. Et si ar
guas q̄ quilibet debet se plus diligē
q̄ proximum: 7 per consequēs magz
vitam suam corporalem q̄ proximi:
7 ideo potest istud simpliciter sibi ne
cessarium magis retinere sibi q̄ pro
ximo dare. Rūdeo magis dz diligē
vitam

vitam suam ordinate: ut est diligibilis ad vitam eternam: et ita magis conseruationem iustam vite sue: quam conseruationem vite proximi. Sic enim latro magis debet sustinere suspensum quam occidere suspendentem ut euadat: et est ratio quia dilectio vite corporalis iniuste custodite non est dilectio ordinata quia non est ad dilectionem dei nec anime. Iustus autem detinentis in casu ultio custoditio vite de re aliena est iniusta: et tamen hoc etiam est hominida: quia iniuste occidit alium: quia subtrahit sibi necessarium quod sibi debet. Sed nunquid si deueniat detentor in primo et secundo casu post extremam necessitatem ad pinguiorem fortunam tenetur restituere. Respondet idem ubi supra quod res talis simpliciter necessaria non potest esse: nisi aliquid pertinet ad victum: et tunc consumeretur et iuste: quia ille consumens fit dominus: tamen tamen postea deueniens ad pinguiorem fortunam reddere equales: quia obligatio ad equales videtur habuisse ortum ab illa prima occupatione rei alienae que fuit iniusta ante extremam necessitatem et illa obligatio per extremam necessitatem non fuit extincta sed sopita. Sed si nunquid ante extremam necessitatem occupasset: tunc simpliciter iuste accepisset rem suam: et illam nunquid tenere restituere. C. de cor. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. vide. j. usura.

5 Quero quot sunt modi restituendi: quibus consuli potest debitori: ut non habeat tamen labendi in despatorem. vide supra restitutio. 5.

6 Iterum quando debitor non est soluendo sacerdos possit dare dilationem resti-

tuendi: vel quietare aliquid absque consensu spoliatorum. Respondet Non quod non.

7 Quid de illis qui si vellent dimittere superfluas expensas posset rapta restituere. Item quid de illis qui resignant omnia bona sua in manu penitentiarii promittentis: quod cum damnificatis tantum faciet quod habebunt se pro pagatis et satisfacti. putat enim quod pro modica quantitate quietabunt eos cum damnificati putent se totum amisisse. Quid etiam de illis qui non resignaret in manu penitentiarii nisi crederetur quod penitentiarius eis restitueret totum vel partem quando nescitur cui facienda est restitutio: nunquid tales sunt in statu saluandorum. Respondet. Pro. in summa. ubi. s. quod non. Oportet enim quod bona fide sine fraude faciat raptor quicquid potest: ita quod aut damnificati. satisfaciatur si nouit eos aut pauperes erogat si non nouit: alioquin non est absoluendus si constiterit penitentiario de eius impenitentia vel praua intentione. Non est tamen necesse quod fiat hec resignatio in manu penitentiarii: dum tamen alias sit paratus ad arbitrium eius satisfacere vel alteri boni viri.

8 Quid agere debet penitens quando non est soluendo. Respondet idem quod agere debet penitens cum dolore et propter restituere quam cito poterit bono modo. i. 4. q. 6. si res. C. de cessi. bo. l. i. Si autem potest si non valet absque magno detrimento et periculo familie sue: et suo: tunc studeat penitens redificare voluntatem eius ad restituendum. et dicat ei quod petat dilationem a spoliatis vel de consensu eorum assignet eis amicaliter certam partem de redditibus suis de qua sibi satisfaciatur successive et de hoc

bonam eis faciet cautionē. Si vero omnes sibi denegent dilationē et postulet quod ipse cedat bonis: tunc credendum est quod ipse teneat abique dilatione satisfacere vel cedere bonis: quia fur et raptor semper sunt in mora: et ideo semper augetur peccatum: ut ff. de condic. fur. l. in re fur. tiva. et ar. ex de symo. c. cum in ecclesie.

¶ Quid si discrepent inter se spoliati in danda dilatione: quia alij volunt dare antiquenalem: alij vero nolunt: sed petunt cessionem. Respondet idem ubi. scilicet quod maiori prestandum est: et intellige maiorem pretem ubi maius et fortius est debitum. Unde si unus creditori teneat in plus quam reliquis omnibus qui fore sunt. id est. vel plures stabit voluntati illius soli de dilatione antiquenali danda vel cessione petenda. Si vero par sit debitum hinc inde standum est maiori numero creditorum: Sed si omnia sint paria eligenda est clementior sententia scilicet que dat dilationem secundum distinctionem legis si. C. quibus cessione. post hoc autem intellige nisi petentes cessionem: vel sibi satisfieri statim non possunt induci ad dandam dilationem: tunc enim satisfaciendum est eis in foro penitentie pro parte substantie que eos contingit: preteritum si egent ita quod non possint cedere abique periculo suo et familie sue. s. di. c. baptizasti. Similiter tamen debitor restituere creditori: quantum restituere potest habita ratione ne egeat: quia non est fraudandum alimentis quotidianis. ff. de sol. l. quibus. et extra de solu. c. pe. ubi dicitur hoc in glossa.

¶ Restitutio nono quantum ad ordinem.

Restitutio nono. scilicet quantum ad ordinem cui prius fidei sit. quero

quando plures concurrunt debitores quibus debet fieri prior restitutio vide. s. restitutio. 2. §. 276. et restitutio. 3. §. 2 et in libro vltura. 12.

¶ Restitutio. id est. quibus debet fieri restitutio incertorum.

Restitutio. id est. incertorum. quorum cui debet fieri restitutio incertorum Respondet Dominus in sum. quod quando sciri possunt persone spoliatorum facienda est eis restitutio. 2. q. i. reintegranda: sed ubi non possunt sciri debet penitus simpliciter et abique pacto et additio: et abique fraude et simulatione totum quod habet reassignare in manu episcopi: vel penitentiarii discreti. Et non est facienda huiusmodi reassignatio de necessitate: quia sufficit quod ad solium episcopi vel penitentiarii discreti disponat de rebus illis: et tunc episcopus vel penitentiarius: si viderit cum paupere et egeno det sibi partem vel et totum si fuerit necesse potest et ei dare dilationem si viderit expedire: ne alius ipse cum uxore: et filiis fame peat. in quo casu. scilicet. extreme necessitati. Idem idem sit: tamen proponenda est factis et iustis personis si eque egentibus: alius si equaliter indigeant debet proponi meliores ubi melius possit geri negotium spoliatorum quo ad utilitatem anime cui possunt ista incerta pauperibus erogata: et postea si quid residuum fuerit vel preter remissionis facta isti pauperibus alijs distribuat: et iste faciat quantumque boni poterit oratio: et alia bona faciundo pro his quorum res fuit: et si veniat ad pauperem fortunam erogat in usus pauperum quod poterit pro animabus illorum. ar. 12. q. 2. glossa episcopi. et c. aux. habet. quod non noluerit satisfacere iuxta formam predictam non est absolute uendus. hec Dominus.

Finis.

vltura

U *Sura.* Quid est
p̄mo. s. in cōtractu
mutui. *Quēo qd*
lit. Rñdz Donal
duz in sū. in vbo
usura: q̄ est lucruz
ex mutuo pacto debitū uel exadum
nō enīz usura cōmittit ubi gratis re-
cipit uel offert. ar. i. 4. q. 3. usura. et
i. 8. di. de eulogijs. *Nulla. n. oblatio*
suscipiēti culpe maculaz ingerit que
nō ex abientis petitiōe p̄cessit. i. 4. q. 3.
sicut. *Itē usura est quicqd sorti acce*
dīt ex intentōe corrupta a pte credi
toris qui nō mutuaſset p̄ncipaliter
nisi p̄pter sp̄ez lucrī. i. 4. q. 3. p̄p̄leriq̄
7. c. itē cā. *Sola. n. spe ul expectatōe*
cōmittit usura q̄n mutuat p̄ncipalit̄
p̄pter lucrū: in quo cāu tenet creditor
totū restituere quacūq̄ intētiōe de-
derit ei debitor: siue ex dilectōe exor-
ta p̄pter mutuū siue p̄pter aliud. ex
de usuris. c. cōsuluit. ubi de hoc i glo.
Quod intelligis hūz esse q̄n causa
mutuādī p̄ncipalit̄ ponit̄ in spe uel
expectatione lucrī siue emolumenti
aliōq̄n si ob caritatē 7 dilectiōnē p̄n-
cipalit̄ mutuat: secundario tñ aliquid
expectat retributōis nō uidet̄ usura
esse. 7. 7. di. c. *In singulis 7. 5. q. di. si*
officia secularia. 7. 6. di. quid p̄dēt
quia cū q̄s liberalit̄ mutuat: scire o3
debitore sibi esse nālīter ad at̄idota
obligatū. ff. 3. pe. here. l. 3. 7. li. 5. con-
suluit. 7. ex de testa. c. cū in officijs: 7
ideo de retributōe sperare pōt. i. 4. q. 3.
q̄ pio. ex de symoia. c. tua. *Quādo*
vero sola spe cōmittit usura ut q̄daz
dicunt nō est op̄ restituere s̄m gof.
s̄ suffiat sola p̄nā sicut in symonia

mētali. extra de symoia. c. mādato.
Ubi autē debitor ex sola dilectiōe
dat creditori nō pōt repetere illud:
similiter si non sit corrupta intentio
creditoris s̄ debitoris tātū qui p̄pter
mutuū dat aliqd ultra sortē: nō tñē
creditor restituere s̄m quosdā q̄dū
probabilis credit q̄ ex sola dilectiōe
gratis seruiatur ei. *Sed si credit uel*
probabilis dubitat q̄ p̄pter mutuū
receptū uel ulterius retinēdū seruiat̄
ei a debitore restituere illud tñē: q̄a
uoluntas acq̄rēdi aliqd ex vi mutuī
prop̄ sortē: usurā inducit s̄m illud.
Date mutuū nihil inde sperantes.
Atz aut sola spes faciat usuram: et
utrū usurarius intētionari⁹ teneat̄
ad restitutionē uide in. 5. 5. 7. 5. 9. 7
5. 12.

Quero in q̄bus reb⁹ cōmittit usura. 2
Rñdz idē ubi. s. q̄ p̄p̄ie in cōtractu
mutui. *Mutuū aut contrahit̄ in his*
rebus que cōsistunt in numero pon-
dere uel mēsurā. i. in his que nume-
rāt̄: ut moneta que p̄p̄ie numerat̄.
Pōdere ut ere argento 7 auro que
pōderāt̄. *Mēsurā ut frumētū uinū*
oleū 7 similia. *Insti. quibus modis*
contrahit̄ ob. circa p̄n. i. 4. q. 3. usura
i. 4. 4. nullus.

Quero an sit mutuū si q̄s dederit 3
decē ulnas p̄ni p̄ alijs decē reddē-
dis ad certū tēpus cū talia uideant̄
consistere i mēsurā. *Rñdz Donal.*
in sūma. q̄ poti⁹ est cōtract⁹ p̄muta-
tionis q̄ mutuī. *Et nomē mēsure*
hic restringit̄ ad modios 7 lagenas
7 alia uasorū ḡnā q̄bus mēsurari so-
lent liquida 7 grana. *Pōtēst tamē*
huiusmodi cōtract⁹ in fraudē ficti

vsurarum.

4 ¶ Quæro an vsura excauset ex pacto cō uentioali ptiū cū tractat ex uetōne legē accipiāt: nā q̄s licite accipit q̄d uolūtariē sibi dat. i. 8. vi. de eulogijs i. q. z. placuit. de symonia. c. dilect. s. in vsura nedū uolūtariē imo etia z qñq̄ rogat a dāte accipit vsurari? Rñdeo dic quedā sūt que de sui nā sunt illicita: 7 in his p̄dicta pcedūt: 7 sunt quedā que de sui nā nō sunt illicita rōne pacti uel tractus: ut in vsuris. vñ cohētes nō possūt facere licite q̄d de sui natura est illicitū ar. de foro. ope. si diligētī. de sen. exco. Cōtingit. uide infra. §. 8.

5 ¶ Atz sola spes faciat vsurariū. Respōdet Alex. de ales in. z. i. expositōe euāgelicorū p̄ceptorū in expositione illius Bath. 5. Nolēti a te mutuare da illi: 7 luce. 6. Mutuūz date nihil inde sperātes: q̄ cūz diuerse sint scie diuerfas hñt questōes vl' cōsideratiōes: 7 a diuersis sciētib' rō diuersi mode cōsiderat. Ibi ē q̄ fz hūanas leges volūtas sola nō facit vsarios quia lex humana manū cohēbet nō animū: s̄m dō legē diuinā que aiuz cohēbet sola volūtas facit vsurariūz Idēst tamē mutuās sperare illud ad q̄d tenet accipiens q̄a in cōsimili casu necessitatis tenet sibi dare mutuū 7 tenet similit' etiā si nō dedisset p̄us. Ande pōt illud mutuās spare ab accipiēte nō tamē ex ui mutuī s̄ ex caritate accipiētis mutuū. mutua enīz bñficia accedūt caritatē: 7 quia etiā ex p̄cepto dei o z idigētī mutuū dare. Ande cōcedēdū est q̄ mutuās potest ab eo qui recipit in simili cāu

spare mutuūz q̄a ad hoc tenet aliūz Tamē si hac itētiōe dāt sibi mutuū nō est meritoriū quia nō ponit deū finē. Ande dicit Luce. 6. Mutuūz date nihil in spantes supple ab hoīe s̄ a deo. Nota Abū. i. nihil. siue sit pecunia siue sit aliud. Ande Hieron. sup Ezechi. c. 6. Et hēc i glo. super exo. c. 18. Putat q̄dā vsuras tātū eē i pecūia q̄d p̄uidēs diuina scriptura ois rei aufert supabūdātiāz ut n̄ pl' accipias q̄d dedisti. Quidā. n. solent pro pecunia fenerata munuscula dē uersi gñis accipe: 7 nō intelligūt scripturā: vsurā supabūdātiā appellare quicquid illud est: si absq̄ eo q̄d dederint pl' accepint. Itēz Ambrosi? Idēq̄z refugietes p̄cepta legis cū dederint pecuniā negotiatorib' nō in pecūia vsuras exigūt: s̄ de mercibus eorū aliqua vsuraz emolumēta percipiūt. Ideo audiāt q̄d lex dicit. Neq̄ in q̄t escāz vsurā accipies: neq̄ omniū rez. Et capīt ex illo textu d vtero. 22. Nō fruges nec aliquā aliā rem. Itē s̄dīe rō. Esca vsura est: et vestis vsura est: et q̄d cūq̄ sorti accedit vsura est: q̄d uelīf nomē iponas uide. j. §. 12. 7 24. Atz at sit licitū mutuare ut des aliqd paupib' uide infra. §. 22. 7 24.

6 ¶ Atz vsurari? intentionari? teneat ad restitutionē uide infra. §. 19. s̄ sic. vsura. io.

7 ¶ Quæro quare vsura sit peccatū. Respōdet Alex. de ales q̄ sic quia facit cōtra nām rei 7 finē inuētiois. Pecunie: pecunia eīz ut dicit. i. poli. Inuēta est ut fiat cōmutatio iter uedētē et emētē p̄pē necessaria uite 7 nō ut

pecunia

pecunia augeat pecuniam sicut facit
 usurari⁹. Item quia facit contra nam
 tract⁹ mutui q^a v³ e³ gratuit⁹. Itē
 q^a possidet sine titulo: nā eius dñū
 nō trāffert. Rā dñū trib⁹ vñs trans-
 fert. Aut p nām: vt in successiōibus
 qñ. s. res deuoluē a patre i filios qđ
 nō est in usura: Aut dono mere libe-
 ralitas vt in donatiōe qđ n̄ ē i v³a
 qñ intētiō pcedit vl⁹ pactū iterponit⁹
 vel exactio sbeq⁹. Aut sit translatio
 eqtate iuris sicut i uēditōib⁹: 7 p mu-
 tationib⁹ qđ nō est in usura. Itē q^a
 res mutuata statim sit illi⁹ cui mutuat⁹
 7 eius stat piculo. Et ideo ualde ini-
 quū ē q^d ex re aliena que alteri⁹ pīcō
 stat velit lucz. Vide. j. s. p^omo. et
 j. usura. 2. s. i.

8 Quero quā recipē aliqd ultra sortē
 in mutuo sit usura: recipe aut pro re
 locata nō. Rndet Ric. in. 4. di. 15. ar
 5. q. 5. q^d rō est q^a mutuū est de illis
 rebus quaz pncipalis vsus non pōt
 concedi sine re ipsa eo q^d ille vsus est
 eaz cōsumptio: ut p³ i esilib⁹ 7 potabi-
 libus: vel distractio: vt p³ in pecunia
 que ad hoc inuēta est pncipalit⁹ vt ex
 pēdat in ēptōe aliaz rez. Et ppter
 hoc cū tales res alijs cedat⁹ tñffert⁹
 in illos dñū. An mutuare ē de meo
 tuū facere. Cū g^o cedere pncipalem
 vsum taliū rez sit cōcedere ipsas res
 ille q^d vltra recōpensationem rei exigit
 aliqd p usura exigit p eadē re recō-
 pēlatōz bis: aut recōpēlatōz p eo qđ
 nō est: qđ est cōtra eqtate iuris nālis
 Locatio autē est de reb⁹ quaz vsus
 cōcedi pōt sine re q^a eaz vsus nō est
 eaz cōsumptio. An pōt dñū dom⁹
 uendi retento usu 7 cōcedi vsus retē

to dñō. Et iō ille cui restituit dom⁹
 locata si vltra hoc exigit ptiū p vlu n̄
 recipit p eadē re recōpensationēz bis:
 neq³ recōpēlatōz p eo qđ nō est. S³
 dices usurari⁹ nō dicit⁹ tractare rez
 alienā inuito dñō. Dñs. n. vult bene
 vt usurari⁹ hēat leuissimā vsuram: 7
 multū gaudz qñ inuenit q^d ei dat ad
 leuissimā vsurā: g^o videt⁹ q^d accipe v³a
 nō sit furtū nec peccatū. Rndz Alex
 de ales vbi. s. q^d duplex est volūtas.
 s. volūtas absoluta: 7 volūtas p^opata
 De volūate absoluta nō vult dñs
 huusimōi pecūie q^d v³ari⁹ hēat cā ex
 quo. s. usurari⁹ nō vult mutuū dare
 gratis: g^o tractat re alienam inuito
 dñō: 7 hoc dñō inuito vicz p volun-
 tatē absolutā n̄ cōpatā vide. s. s. 4.

9 Querit Alex. de ales quare cū v³ari⁹
 sit fur: iudex secularis patit⁹ v³arios
 uiuē: 7 nō patit⁹ alios fures 7 raptō-
 res viuere. Cū. n. usurarij publici ma-
 nifeste sint mali: videt⁹ iudex facē cōē
 pceptū. Maleficos nō patieris viuē
 Rndet ipse Alex. de ales vbi. s. q^d iu-
 dex secularis rēpub. gerit q³tū ad tē-
 poralia. An q³uis usurari⁹ sit fur: tñ
 q^a fur est domestic⁹ 7 nō p violētā
 furat⁹ q^a etiā ex furto illi⁹ pūit aliq³
 vtilitas reipublice q³tū ad t^opalia: p^op^o
 hoc pmittit viuere vsurarios cum tñ
 alios fures puniat.

10 Querit etiā quare iudex ecclesiastic⁹
 pl⁹ itromittit se de pena vsurarioz
 q³ alioz fuz. Rndet idē ubi. s. q^d iu-
 dex ecclesiastic⁹ q^d s^otilius inspicit q³
 secularis p^oseq⁹ vsurarios p^op^o dānū
 spūale qđ ex v³a accedit. et q^a v³arij
 de inhonore 7 cōceptu dei: hoc est de
 peccato suo fecerunt sibi officium et

modū viuendi.

ii **Q** Sed nūqd pmissus erat iudeis dare ad vsuraz alienigenis de vtero. **zz.** **¶** Nō fenerabis fratri tuo sed alieno. **¶** Rñdet Alex. de ales in. **z.** in expositione. **6.** Mandati decalogi: q dare ad vřam fm se: 7 in se malū est 7 p-
hibitū. **¶** Permissus autē fuit illis sicut dare libellū repudiij ad duritiā cordis sui. **¶** Peccabāt tñ mortali fenerādo alieno: s pmittebat eis duplici de cā
l. ne facerēt peius. l. ne fenerarēt fra-
tribus suis. **¶** Et qā duri erant: 7 pau-
latim trabēdi ad pfedionez. **¶** Ex quo
trahit argumētū q si nō possumus
obtinere ab vsurarijs ut totū reddāt
debem⁹ facere vt ptē saltē reddāt.

iz **Q** Atz mutuās possit nālē obligatōz
qua ei debitor tñf ad ātidota dedu-
cere in ciuile. i. in pactū. **¶** Rñdz Host.
q nō: 7 hoc tenet gl. **i. 4. q. 3. c. i. i. gl.**
z. 7 per Hoff. in sūma. eo. ti. **§. fi. h. si.**
qd si tibi. **¶** Ray. in sūma. eo. ti. **7 gl.**
in cle. vnica. eo. ti. **7 ibi** Steph. **¶** Et ē
rō fm gof. qā deducere i pactū sapit
spem lucri. **¶** Item archi. assignat aliā
rōnez quare ante pactū nō ē debitū
spāliter. **¶** Et ideo cū deducit in pactū
nascit obligatio et ita pl⁹ pmittit q
sit mutuātū 7 sic est vsura. **¶** Non ob.
.c. significatū. de pbe. vbi dī q data
fuit pbenda vni sacerdoti p canonicos
cuz hoc pacto vt singula die debeat
celebrare missam de beata vrgine. et
dicit ibi q non est symonia. **¶** Rñdet
archi. q illud onus erat ex nā rei. et
ideo cuz deducit in pactū nō est nisi
declarare illud qd prius inerat rei.
¶ Concor. Donal. in sūma. **¶** Et iō fm
eos non potest deduci in pactum q

debitor teneat rmutuar creditori in
casu necessitatis. **¶** Nec de hoc spez pñ-
cipalem hñe alias est vsura. **¶** Vide. **7.**
§. primo.

Q Atz mutuās possit recipe vlē sorte **iz**
seruitiū facti vel vbi: puta q mibi re-
mutuet vl pro me patrocinet vel in-
tercedat roget uel instruat vt aliqd
mibi scribat. glo. rñdet q nō. **i. 4. q. 3.**
.c. i. Item archi. Hoff. in sūma. eo. ti.
§. qd si tibi. Et Ray. in sūma. eo. ti.
Et hosti. in sum. eo. ti. **§. fi. in versu.**
Quid si tibi. et Jo. cal. c. fi. extra de
vsuris. vbi sic pbat. Quotiēscūq ali-
quid pcpit plusq dāt ē vsura: qdqd
illud sit. **i. 4. q. 3. c. i.** Ibi vel quolibet
aliud: **7. c. z.** Ibi dicitur. Omnis rei
supabūdātiāz: **7. c. z.** Ibi qdquid sorti
accedit. Item sicut in symonia phi-
bitio muneris includit nō solū mun⁹
a manu s a lingua 7 obsequio. **i. q. i.**
Sunt vō nōnulli. in cle. 7 si qōnes.
extra d symōia. ita 7 in vsura. **¶** Vide
§. §. 5. **¶** Sz nota: q due sunt gl. in iur
ciuili que vident sibi cōtrarie in hac
mā. **¶** Una est. ff. si certū petat. l. roga-
sti. **§. si tibi.** que sentit q vsura comit-
tat: 7 ideo non potest agi ex tali pco
Alia que sentit opposituz est in. l. si et
si quis **§. fi. ff.** Si qd te. **¶** Sed Bar. in
l. rogasti. reducit eas ad cōcordiam
dicens Quotiēscūq iuxta contractū
mutui appoit pmissio facti pro quo
aliqd adest creditori est vsura: 7 pro-
cedit glo. in. l. rogasti. puta mutuo ti-
cio centū cum pacto vt vadat p me
Romā vel scribat pro me lib. **¶** Sed
quotiens aliqd factuz pro quo nihil
adest mutuantī sed est sibi cautuz vt
qā p qritate mutuata pmissit venir

ad

ad iudiciū 7 suscipe pceptū iudicis sū
certa pena: non est vsura: et ita loq̃t
alia glo. Et sic intelligit notata in
.l. cū allegas. **E.** de vsur.

14 **I**tem mutuās pecuniā rustico vt la
boret possessionem eius: sit cēsendus
vsurarius. **R**ndet **L**au. fm magr̃m
Ere. de arimino: q̃ non. Si nihilo
minus de fructu illarum possessionū
dicto rustico satisficit vel al's aliūde iu
stum p̃tium tribuit opaz suaz. s. ipsi
rustico. **N**on obstat q̃ dñs intendit
sibi operas p̃stari per colonos ratōe
mutui: 7 coloni eadē rōne ipsas exhi
bent al's nō exhibitori: 7 sic p̃t mutui
dñs lucroz p̃cipit 7 colon' p̃dit:
quia hoc nō est x̃um: nā licz sic mu
tuatibus exhibeat ope a colonis: ille
tñ opere nō cedūt lucro dñi cū illas
iusto p̃tio emat. Sed si qd de iusto
p̃tio opaz dñs detraheret p̃t mutui:
aut si p̃ter opas iusto p̃tio ēptas
al's a rustico exigeret: tunc essz vsura
Et pbat idem magr̃ **E**re. per vnuz
simile. **P**one q̃ dñs cōducit colonū
ad certuz temp' p̃ certo p̃tio 7 p̃tuz
tradat atēq̃ colonus incipiat opari:
postmodū ho nolente colono opari
nisi dñs mutuet ei certā sūmā pecu
niāz: 7 dñs mutuatur vt opet 7 al's n̄
mutuaret: nā talis dñs nō ē ṽfari':
7 tamē mutuatur colono vt opet: al's
nō mutuaturus 7 opat colon' acce
pto mutuo aliter non opatur' q̃uis
etiā sine hoc ad opandū esset obliga
tus: nā suū dūtarat dñs recipit: hoc
est operas sibi debitas: 7 nihil ex tali
mutuo lucrat: 7 sic nec vsurarius est
cēsendus nec aliter peccat: q̃nimo si
peccatū in aliqua pte omittere ex hoc

peccat colonus q̃ debitas opas dño
r̃trahit 7 illū improbe grauat vt mu
tuet. **E**t ofirmat etiā hoc alia rōe: q̃a
si dñs diceret in hoc omittere ṽfaz.
Ergo cum ad restōne teneret colo
nus reciperet duplū iusti p̃tij 7 dñs i
duplo q̃ sit iustu p̃tuz emeret opas
eius. **P**reterea sequeretur 7 aliud q̃ n̄
liceret alicui iniuste detinenti suam
possessionē mutuare aliquā q̃titatez
pecunie 7 illam possessionē in pign'
recipe nō oputado fructus in sorte:z
q̃d tamen falsum est: vt. c. i. de vsur.
Preterea pone q̃ occupasti rē meaz
vel p̃ potentiā tuam uim mibi facis
in rebus meis: vel nō restituīs rē tibi
mutuatā vel comodatā vel locatam
nec vis restituē nisi mutue tibi mille
Quo facto restituīs: nūqd dicar vsu
rarius: vel nūqd peccē. **A**bsit. **N**ihil
n. lucroz ē p̃do. s. lucz q̃d cū ill' mille
fecisset. **R**edimo. n. vexatiōez meam
et meū recupo q̃d licet vt in c. oiled'
.i. de symonia. Sed nūqd peccat in
casu p̃misso dñs cū mutuatur colono
vt opas p̃ eum mutuo debitas et p̃
q̃bus a dño p̃tium recepat si habeat
intentionē recipe illas opas in recom
pensationē mutui. **R**ndet idem magr̃
q̃ si p̃dictā intentionē h̃ret: praua fēz
Debet q̃ mutuare cū intentionē reco
pensationis iusti p̃tij: q̃d p̃us soluerat
rustico nō h̃ndo respectū ad mutuū.
Sed cōtra hoc facit q̃a licet redime
vexationē suā quā iniuste rustic' fac
Ite fatēdo dictū magr̃ opz vt dicā
mus hoc x̃um q̃ peccat: q̃n hac intē
tione p̃marie duct' pecuniāz rustico
mutuat: sec' si secundario.

Sed cōtra hoc arguit: nā licet tātuz **is**

intendat recipe dñs opas a colono
dūtaxat in recōpēlatiōez iusti p̄tj qđ
pro illis dederat rustico: nihilomin⁹
pure aliqd recipit p̄ mutuo: qđ ppter
mutuū colonus ei p̄ iusto p̄tio suas
opas vendit quas ei nullaten⁹ ven-
didisset. Rñdet dñs **Au.** qđ ex isto
contradū vēditōis fm se nullum est
lucrū ipsi dñō: qđ nulla pecunia vel
p̄tio estimari pōt qđ sit aliud a p̄tio
ipsius rei vendite: alioqn sequeret qđ
vbi nullū intercederet mutuū vēdēs
posset exigere a rustico p̄tū pro vēdi-
tione: 7 aliud p̄tium pro opib⁹ vendi-
tis: 7 sic venderet vēditōez vno p̄tio
rem venditam alio p̄tio: 7 pari rōne
posset exigere p̄tū de vēditōe ven-
ditiōis 7 sic infinituz qđ null⁹ sane
mentis diceret.

i6 Quid si cū vellem emere vsqz ad cer-
tum tēpus terrā valentem singulis
ānis. x. libras in redditu: 7 fecisti me
cessare a tali ēptione: 7 tibi mutuare
illā pecuniā qua volebā emere illam
terrā: 7 ego dico tibi qđ contētor mu-
tuare cū hoc pacto qđ tenearis mihi
dare singulo āno tātū qđtū esset fru-
ctus illi⁹ possēsiōis si emissem an sit
vsura. Rñdet **Donal.** qđ non dūmō
prior cōtractus ēptiōis fuisset licit⁹ si
fecissem: al̄s secus.

i7 Quero pone habebā pecuniā et vo-
lebam ire ad nundinas: 7 ibi merces
emere vlad aliū locū deferre vel ser-
uare certo tēpore vt lucrarer: tu indi-
ges illa pecuniā: recipis illam mutuo
offerens te patū illā restituere cū lu-
cro sperato in termino 7 loco: an sit
vsura. Dicit **Inno.** in. c. fi. ext̄ d̄ v̄bis
qđ putat hūc cōtādū vsurariū: nec scit

qualit̄ possit excusari. **Rai.** in sum. in
ti. de vsuris. v. Itē aliquis in fine. et
hosti. in. c. salubrit̄. de vsuris. 7 in sū
de peni. s. qđb⁹. v. Quid si parat⁹: dicit
qđ talis est mihi obligatus quo ad in-
teresse lucri qđ factur⁹ eram visimlr
ex pecūia: dūmodo nil fiat in fraudē
vsuraz: 7 dūmodo nō olueuerim pe-
cuniā dare ad vsurā **Jo.** an. in. o. c. fi.
approbat dictū **Inno.** dicens qđ illud
qđ dicit̄ de interesse hēt locum post
morā debitoris: 7 qđ ex hoc cōtractu
pararet via ad fenus: nā staret vsu-
rarius parat⁹ cū capello 7 calcaribus
dicens se ad nūdinas velle ire. **Don-**
cor. **Jo.** cal. in. o. c. fi. **Jo.** de ligna. tēt
cum hosti. dūmō nō fiat in fraudez
Donal. in sum. tenet qđ nō sit vsura
si recipio cū lucro spato: qđ illud re-
cipiē rōne interesse. **Adde** pe. de āca.
in. c. i. de vsuris. li. 6.

i8 Quid si charissimū est frumētum: et
data nūc certa pecuniā sit paduz qđ
certo tēpore reddat ei tātū frumētū
qđtū poterit hēre tūc pro illa pecuniā.
Rñdet **Archi.** post **Agolinuz.** i. 4. q.
4. Si qđs. qđ nō est vsura qđuis pl⁹ in
qđtitate sit frumētū Et est rō: qđ iste
intelligit ei vendere frumētū nūc: 7
mutuare ei pecuniā gratis quaz sibi
vult reddi in frumēto tpe solēnis. fa-
cet tñ qđ posset interuenire padū f3
pauā infētiōnē mutuātis: et sic fm
Au. vt qđ modū nē valz. 5. solidos
postea valebit duos: et hoc fine dat̄
vt plus accipiat.

i9 Quid si mutuo tibi frumētū ātiquū
ad renouādū. i. vt tu notū mihi resti-
tuas. Rñdet **gof** i sū. e. ti. ad fi. v. si
qđs. qđ si ideo facit vt melius recipiat

vsura

usura committit. Si autē ideo ut suus
 nō peat vī forte grāz recipiēti faciat.
Secus idem Ray. et Ihosti. in lū. de
 usuris. §. Sed an aliquo. Quid si
 q̄s: alij tenēt cōtrariū q̄ etiam p̄mo
 cāu nō cōmittit v̄sa s̄m Jo. de ligna
 in. c. in ciuitate. extra de usuris. dūm
 nō essent circūstātie v̄siles: vt si esset
 putrefactū nil valens: quo casu sic cō
 trabēs obligaret restōi. Vide archi.
 i. 4. q. 4. in Rull. Idem Monal. i. sum.
 q̄ addit hoc dūm: dūmō nō auferāt
 p̄rio libertatē soluēdi veterē ānonā:
 sicut mutuo accepit si interiz vult se
 liberare.

20 Quid si q̄s accepit pecuniā ad v̄sas
 et postea eādēz mutuauit amico suo
 vt restituat sortē et dictā v̄surā: exide
 currētē v̄surario. Rūdet monald. in
 sum. q̄ tñt ad restōnē eidem amico
 suo: q̄a ipse p̄ncipalis fuit in hac v̄sa
 Si autē esset tantū mediator et fide
 iussor ita q̄ obligatio esset de amico
 ad v̄sariū facta: tunc non teneretur.
 archi. i. 4. q. 3. c. usura. tenet cōtrariū.
 .i. q̄ nō teneat ad restōez: nā ex tali
 mutuo nihil p̄cipit creditor. ergo nō
 pōt dici v̄sariū. i. 4. q. 3. c. pleriq̄. Itē
 si soluisset pro vtilitate socij iā posset
 ab illo repetere sortē et v̄suras. ext̄ d̄
 fideiuss. c. puenit. et c. Consti. ḡ m̄to
 forti⁹ poterit retinē: et se p̄ exceptōz
 tueri. P̄terea effectiue p̄inde est ac
 si illius nomine: et pro illo s̄b v̄suris a
 tali creditore mutuū recepisset: et ipse
 cui mō eo pacto pecuniā tradidit ra
 tū habuisset. Jo. cal. post opinionēs
 doctoz recitatas dicit: q̄ si tunc oīo
 intēdebat satisfacere v̄surario de illa
 pecuniā quā socio mutuauit: et n̄ est

usura nec peccat: q̄a hic non sit stipu
 latio v̄saz: s̄ ut dānū euitet: et aliqd
 noui sibi accrescat: ad hec. i. 4. q. 4. si
 quis oblitus timorē ibi aliqua incre
 mēta: et c. qm̄ ibi questū. et q̄d ibi no
 tat. Rec. n. cuz dāno suo tenebatur
 socio s̄buenit. i. 3. q. 5. Si nō. licet solū
 eniz dānuz euitat q̄d erat euitatur⁹.
 vñ nihil sibi germinat talis pecuniā
 et in eo deficiūt rōnes diffinitōis v̄sē
 p̄ hoc fac q̄d notat Ino. i. c. i. d̄ v̄sis
 vbi dicit. q̄ si teneris mihi ad cētuz
 ad diem et q̄a nō soluisti recepi ab a
 lio s̄b v̄suris: restituere teneris. Adie
 cit etiā q̄d notat Guil. de eo qui mu
 tuauit cōitati cum pacto q̄ durante
 debito non teneret ad collectas: naz
 talis non est v̄surari⁹: q̄a lucz nō ca
 pit: licet dānū euitet: vt notat in spe
 de usuris. v̄su. Sed pone v̄bz: imo
 plus videt teneri in illo casu: q̄a ibi
 euitat dānū a quo alr nō poterat se
 tuēi et volebat: hic poterat et nolebat
 et fecissz si nō mutuassz socio. Si igit̄
 ille non tenet q̄ maiorēz videt hēre
 vtilitatē: m̄to min⁹ ille de quo q̄rīt
 in questioē q̄ penit⁹ nullā hz. Credit
 tamē Jo. cal. q̄ si collecte iponēde es
 sent: certe is d̄ quo loq̄t Guil. nō ex
 cūsaret. Sed si dubitat an durante
 debito sit aliqua collecta iponenda
 hz locū dictū Specu. et hoc tāgit Jo
 an. in. c. cōsultuit. Vbi v̄o nō intēde
 bat satisfacere v̄surario cessant p̄dē
 rōnes. Et ideo si tunc a socio cui mu
 tuat v̄suras p̄cipit: tenet ad restōnez
 Idē tenz Ipe. de anca. in. c. i. de v̄sis
 vide. j. §. 49.

21 Atz inimicis q̄b⁹ pōt iustū bellum
 inferri liceat dare ad v̄suraz. Rūdet

Alex. de ales vbi. s. q. qdam dicunt
q. in nullo casu vsura esse exigēdaz.
Et qd dicit **Ambrosius.** ab illo exige
vsam cui nocere iuste desideras itel-
ligit non de vsura pprie s. de minia
pensione 7 tributo ab infidelib. exi-
gēdo: vt tali onere pgrauati ouertāt
Alij vō illud dictū intelligūt ad lraz:
q. ex quo iustū bellū mouet ex edō
pncipis ab hostib. licite vsura exigē
dū tñ nō fiat vitio cupiditatis s. zelo
caritatis: vt scz macerēt vsuris q. nō
possunt domari armis. **Quāz** cū eos
possumus occidere: 7 oia eorū bona
possumus nostra facere iure belli. **Et**
hec videt esse intentio **Ambro.** **Alī**
statim seq. ab eo vsam exige cui iur
inferunt arma. **Ihuic** legitime iserūt
vsure: quem bello vincere nō potes.
Ab hoc vsam exige quē nō sit crimē
occidere. **Tamen** pprie loquendo in
hoc sensu nomē vsure trahit a ppria
significatōe: qā non est vsurpatio rei
aliene. **Cōcor.** **Ihosi.** in sum. de vris.
s. an aliquo s. 8. **Vide** de hoc infra
s. 43.

22 **Quid** de his qui volunt dare dila-
tionē debitori veniente tpe solutōis
nisi pro pecūia cui debitor sit astrict.
iuramento soluere in tali termino.
Rndet **Donal.** in sum. q. vsura est.
7 tenet ad restōnem. extra de vsuris
.c. **Cōsult.** vide. j. vsura. io. s. 27.

23 **Atz** licitū sit mutuare cui hoc vt
des aliqd paupib. vel patri meo idi-
genti. **Rndet** **Alex.** de ales. vbi s. q.
nō: qā sicut nō licet mihi ex ui mutui
trāsferre dñum rei aliene in me ita
nec in aliū. **Addit** **Ihosi.** in sū. in ti.
de vsuris. s. an aliquo. in pn. q. etia3

pro redimēda aia captiui nō pōt exer-
ceri vsura. extra de vsuris. c. quia. 7. c.
quoniā. 7. c. super co. **Non.** n. p. textu
pietatis est impietas omittere. i. q. i.
non est putanda. de cōuer. infide. c.
i. 23. q. 5. **Si** dicat. i. 4. q. 5. c. 2. 7. c. ne
quis. vide. s. 5. s. 5.

24 **Quero** pone q. quis mutuatur ticio pe-
cuniam vt uadat ad molēdinuz: vel
furnū suū: vel ut intret scholas suas.
als n. mutuatur: an est vsura. **Rndz**
Jo. cal. in. c. nauigati. q. si ex hoc rece-
pit omodū vl' utilitatē que pnt pecu-
nia estimari est vsari. 7 tñ ad resti-
tutionē: 7 non intelligo de mercede
quā accipit pro labor quā etiā accipz
alter: s. de utilitate quaz bz: als puta
quia ex hoc molendinū vl' furnū uel
schole sue hēbūt maiore cōcursū pfo-
naz: 7 efficit docto: maioris fame.

Ista. n. bñ possunt pecunia estimari:
viz tātū qstū reputat vl' reputare o3
illud cōmodū uel honorez ppter hoc
q. ticius iuit ad molēdinū vel furnū
suū: uel intrauit scholas suas que nō
fecisset si pecuniā n. mutuasset. **Don.**
dicit q. si debitores ppter hoc nō sūt
dānificati nō tenet creditores ad re-
stituendū eis aliqd nisi quatenus esti-
mari dēt libertas molendi. vbi vole-
bant pensatis etiā circūstātijs de ma-
iori 7 minori rōne molēdinor et fa-
cultate molendi 7 q̄litate.

25 **Sed** quero cui sit restō in p̄dicto cāu
Alī. n. q. huiusmōi facit fuitiū nō qā
sibi nihil adest: 7 nihil p̄stitit domio
molendini: nisi mercedē quā alteri p̄-
stitisset etiam sine mutuo. **Credo** q. i
hoc casu q. restō sit paupib. facienda
q. semp succedūt qñ nō cōstat cui sit
restituendū

restituendū. extra de usuris. c. Cum tu
7 qđ notatur extra de symonia. De
hoc satis concor. Jo. an. in reglā pec
catū nō dimittit. de re. iuris. li. 6.

26 Sed qđ si molēdinari? donat mihi
pecuniā vt uadam poti? ad molēdi
nū suū qđ vicinorū: 7 tñ si alio iuissē
tātū laborē hūissē: 7 tātū de pen
sione soluissē. nūqđ cōmitto usurā
Dicit Jo. an. qđ nō in mercat. super
reglā peccatū: cū vba matīalr gñetur
de ipso mutuo: hic autem nullū mu
tuū interuenit.

27 Antrū in aliqb? casib? liceat recipere
vltra sortē uel exigere usuras. Rñd3
Alex. de alexā. in suo ēdātu de vñs:
qđ cū usura sit de se malū: qā ē quedā
excreſcētia accedēs sorti in mutuo ui
tiosa: 7 cōn legem dei: 7 cōtra legem
gratuitū. ideo talī excreſcētia nūquā
potest exigi ipsa remanēte sō ratōne
illiciti et mali: quia ipsa remanēte sō
rōne mali: nō cadit in ea dispensatio
sicut pbat extra de usuris. c. sup eo.
vbi dī qđ cū vba phibeat vtriusq;
testamēti pagia: nō cadit in ea dispē
satio: sicut nec in mēdatō: sed tñ aliq
circūstantia posset tollere rōnez uitij
ab ista excreſcētia: ita qđ excreſcētia li
cite posset fieri mutuātū: tunc licet exi
gere tales excreſcētiās vltra sortem:
sicut autē est in qbusdā casib?.

28 Quidm? est quando ecclesia accipit in
pignore a vasallo suo feudū qđ tenz
ab eadē. Tūc. n. ecclesia nō tñt cōpu
tare in sortem fructus. extra de vñs
.c. cōquest. Vbi dī qđ monasterium
detinēs terrā tñ. pignoris d3 cōputar
fruct? i sortē 7 recepta sorte d3 reddī
terra debitori: et hoc nisi terra sit de

feudo mōasterij. Tūc. n. sicut glo. di
cit fruct? nō cōputat in sortē. Interiz
tamen nō d3 recipe seruitiū a vasallo
Nec tunc est ibi usura. Quasi dicat
glo. ideo iste casus est licit? qā tollit
vitium usure: quia ecclesia rōe feudi
nō dicit accipe alienū. Acciperet aut
si interim vasall? teneret ad seruitiū
Ratio g feudi tollit rōnem uitij. Et
ideo ponit excreſcētiā sō rōne liciti.
Hoc idē hēt. extra de feu. c. i. vbi de
terminat qđ in tali casu fructus non
cōputat in sortem: ita tñ qđ vasallus
nō tenet interim ad seruitiū. Cōcor.
Donal. Sed vñ hoc solū hēat locū
in feudo ecclesie. Rñdet Ihosti. h3 qđ
dicit idem Alex. qđ nō inuenit i alio
feu. exp̄sum videt tñ qđ possz pbari
qđ hēat locū in alijs: qā aut est licituz
aut illicitū. Si licitū. g in layco quia
vbi est eadem rō 7 idem ius. Si aut
illicitū multo min? d3 cōcedi clerico
qđ layco: qā licet vba respectu laycorū
sit mala: respectu tñ clericorū est ex
cranda. Idēz glo. 7 An. de bu. 7 Jo.
de ligna. Rō autē quare abolet hoc
vitij in hoc casu est: quia vasall? nō
est dñs: qñs hēat vtilē adionē: vñ h3
alios nō est magis dñs. Presumit
etiam velle dare fruct?: quia ad anti
dota ē nāliter obligat. Cōcor. Ric.
in. 4. di. is. ar. vi. q. 5. Concor. Don.
7 Ihosti. Itēz qđ de ēphiteota usufru
duario 7 colono an idem sit qđ i va
sallo. Rñdet idem Ihosti. in sum. de
usuris. An aliquo: qđ nō.

29 Secundus casus est ubi possessio eccle
sie est assignata clerico in bñficiū.
Tūc. n. pōt clericus fructus h? bñfici
percipe vltra sortem. extra de usuris

.c.i. ubi mādāt qđ fructus computē
i fortez qñ possessio est obligata loco
pignoris nisi forte bñficiū ecclesie fu-
erit qđ redimendū est hoc modo de
manu layci qui tenet eam iniuste et
violenter. Concor. Alex. de alef i tra-
ctatu euāgelicorū pceptorū in tertio.
7 Monal. Ric. 80 ubi. s. dicit gñalr
qđ cum qs mutuatur illis q violēter vl'
fraudulēter rē suā detinent mutuās
restituere nō tñt illud qđ accepit vl'
mutuū: quia sic nō accipit alienū: sed
ad se trahit qđ suū est per. d. c. i. i. tex.
7 in glo.

30 Tertius cāus est extra de vbi. Sa-
lubriū ubi dicit. Sane gener ad fru-
ctus possessionū que sibi a socero pro
numerata dote pignori obligatarū
cōputādos in sortē: nec credim⁹ com-
pellēdūz. Assignat aut cām: quia fre-
quenter dotis fructus non sufficiunt
ad onera mīmonij supportāda. Est
g̃ itelligēdū hoc esse licitū qñ marit⁹
portat onera mīmonij: alr n̄. Concor.
Ric. ubi. s. Aliāz cām assignat hosti.
vt. f. dos salua remaneat mulieri: alr
enim contineret eam cōsumi et le-
deret respublica.

31 Sed an heredes mariti habeāt hoc
pūlegiū qđ diu relicta alere tenētur:
nec tenēt dotē restituē vsq; ad annū
post mortē mariti: vt. c. de rei vxorie
adi. l. i. Rñdz Jo. an. 7 Jo. de ligna
qđ nō. i. Rā est diuersa. Ratio in mari-
to 7 h̄oib⁹: quia h̄des statiz possūt
reddere pign⁹ obligatū p dote: sec⁹
in marito in. c. tñ. el. secūdo. de iure
iuran. Et quia soluto mīmonio de
finit esse dos. De restōe dotis. f. qñ
7 quando fieri debet. vide restitutio

.2. §. 58.

32 Querit an si gener possessionez sibi
obligatā cū iure qđ ibi h̄t cōcedit al-
teri recepta ab eo sūma pecunie que
promissa fuerat ei p dote. nūqd ille
alius recipiēs talem possessionē pote-
rit lucrī facere fruct⁹ pceptos vsq; dū
soluta fuerit pecunia p̄dicta sicut po-
terat gener. Ad hoc rñdz Rodol. qđ
si gener aio donādī transfert ius to-
tum qđ habet in pignore in talē: nō
ppter cōtractū pecunie quāz accepit
ab eo: sed ppter amicitia 7 affinitatē
vel quia alr sibi cōiūct⁹ est: et ille nu-
merat sibi pecuniā ppter grām 7 di-
lectionē: 7 nō ppter fruct⁹ lucrī faciē-
dos: tē nō est vsura: qā nō est ibi h̄a
ratio mutuī. Abolēt 80 vitij vsure
qā gener cōcessit sibi ius qđ habet in
possessionē: 7 per h̄s donat sibi fruct⁹
quos ipse pōt p̄cipere. Sed si tamen
deductū sit in pactū qđ gener teneat
numeratū reddere pecuniāz si ille vo-
luerit recipere: tūc est vsa si numerat
pecuniā vellet lucrī facere fructus: et
ppter hoc mutauit. Concor. Bald.
C. de vsuris. sup Rubrica. 7 Monal
frater minor in sum.

33 Sed pone casū. f. vt ponam⁹ solutū
mīmonij 7 h̄des mariti obligent
mulieri aliquā possessionē p dote sua
qā nō h̄nt vnde soluat: nūqd fruct⁹
cōputabūt in sortem. dico fm hosti.
qđ sic: nō enim est eadē rō in pmo qđ
in secūdo: 7 ideo nō idē ius. Concor.
hosti. in sum. de vsuris. §. an aliquo
8. 6. 7 Inno. 7 Jo. an. in. c. salubriter
extra de vsuris.

34 Sed pone qđ gener nō r̄cepit pign⁹
f. cautionez de numerata dote certo
termino

termio 7 interiz recepit ex pacto cer-
tos denarios pro libra: nuqd e vfa:
videt q non: qa qua rone non debz
computare fructus pignoris in sorte
vt. d. c. salubiter. eade rone nec istos
numos. Contrariū tenz Jo. an. 7 ad
vidū. c. salubiter. Rndet q loq de
fructu pignoris qui supponit diuino
iudicio: 7 ad rōnem tex. dicit rnderi
per. c. per vfas. de dona. inter vir. et
vxo. Et ibi glo. Concor. ibi Jo. de li-
gna. nā possēdōes sunt apte nate p-
ducere fructū nō pecuniā: licet Pau.
de liza. dēriū tenuerit.

35 Quartus casus est rōne interesse. et
hoc plurib⁹ modis. Primo vt cum
fideiussor pro defectu debitoris com-
pullus est creditori soluere capitale et
vfram. Tunc. n. fideiussor pōt recipē
vtrūq: quia seruari d3 indēnis extra
de fideiussor. c. cōstitut⁹. Concor. Ric.
Donal. 7 Alex. de ales. Vide. iz. pul-
chras cōclusiōes dñi Laurentij supra
restō. 2. s. z. quādo mutuās incurrit
dānū ex hoc q ille q accepit mutuū
nō reddit in termino assignato. ext
de fideiussor. c. puenit. Debet. n. mu-
tuans seruari indēnis. Abolēt autē
hic vitium vsure: quia vsura ideo est vi-
tium: qa rōne mutui sperat lucrū. ibi
aut nō accipit exrescētia nisi ratōne
dāni vitādi: 7 non lucri habēdi. Cō-
cor. Ric.

36 Quintus casus est quādo sine omni
pacto dat aliqd vltra sortem gratis
rōne libertatis donatōis. Cauet at
sibi recipiēs de praua intētiōe: quia
si quis ppter hoc pncipalit mutuat:
alr nō mutuatur⁹ iducēd⁹ est in foro
pñiali ad restōnez. extra de vsuris. c.

Consuluit. 7. c. in ciuitate. Abolēt at
hic vitium vsure: qa vsura ideo vitium
est: qa corūpit libertatē 7 gratuituz:
qd debet esse in mutuo. Gratuitū at
nō destruit gratuitū: s magis auget
vbi. s. Unde dicit idem Alex. in. z. c.
istius tractatus: q si nullo pacto in-
ueniēte ab initio: nec exactōe ex pmo
facto habita: debitor aliqd gratis of-
ferat: creditor illud sine aliquo pecca-
to potest recipere: dūmodo mala in-
tentione ab initio caruerit. nullaz eiz
maculā oblatio suscipienti ingerit: q
nō ex abienris pactiōe pcessit. i. q. z.
sicut epm. Si tamen creditor intētiōe
recipiēdi inductus pncipalit aliquid
mutauit: alr nō mutuatur⁹. l3 i foro
iudiciali nō possit censerī vsurari⁹ di-
cto. c. in ciuitate. tamē in foro pñiali
inducēdus est vt restituat. Ricar. do
tenet q licet peccet tñ restituere non
tenetur. extra. c. cōsuluit. Vide supra
s. i. 7. 5.

37 Sextus casus est rōne more vt si de-
bes mihi centū ad certū terminū et
noluisti persoluere in termino: et ideo
oportuit me recipere pecuniā s vhis:
tenceris mihi soluere illas vsuras si p
solui: 7 si nō solui liberare me ab obli-
gatione: s ille casus nō d3 numerari
cōtra quartū: quia hic est interesse sic
dicebat ibi: nec hic petiē aliqd sicut
vsura: sed sicut interesse nec cā lucri s
cā dāni vitādi. Concor. Alex. de ales
vbi. s. Concor. Donal. s. qñ ppter mo-
ram creditor incurrit dānū: nō autē
si lucrū nō acqsiuit vt in cōtādib⁹ bōe
fidei. l. l. sociū. ff. pro socio. ff. de actio.
empti. l. Si sterilis. s. cū p veditorez.
i7. q. 4. si quis.

38 **S**eptim^{us} casus est cū peti^t vsura ca-
nonica. i. pena a canone iposita: que
potest exigi vltra fortē. 20. q. 2. in le-
gib^{us}. **S**ed qd si pena est cōuētōnalis
in cōtū mutui apposita: vt debitor
metu pene peat. **R**ūd^z **R**ic. vbi. s. q^{uod}
exigen^t talem penā nō tñc ad restōz
si nō fuit apposita in fraudē vsurarū:
sed intentōe artādi accipiētē ad ob-
nationē fidelitatis pmissē: qā vt d^{icit}
ff. de re. iul. qd a quodā pene noie
exadū est eidem restituere nemo co-
git. **Q**uōd hū intelligit. **R**omal. dūm
sem^p sit intētio recta. s. vt creditor nō
ea intentiōe mutuet q^{uod} credat: v^t spe-
ret q^{uod} talis recipiēs mutuū incidet in
penaz. ar. 22. di. q^{uod}q^{uod}. extra de arbi. c.
dilecti. **S**i autē ille q^{uod} talē penā appo-
luit cōsueuit esse vsurari^{us} psumit q^{uod} i
fraudez vsuraz apposuit. ff. de actio.
epti. l. putas. §. i. **A**bi autē sine fraude
apposita est pena pōt exigi pena illa
tota: qā publice vtilitatis interest pa-
cta seruari: 7 creditores debitorib^{us} nō
fraudari. **I**tem psumptio est q^{uod} sit v^{er}a
si p singlos mēses vel ānos paciscat^{ur}
penā omitti: 7 ē contra quosdā mer-
catores qui apponūt paduz de pena
soluenda ad singlas nūdinās sibi suc-
cedentes. **C**. de vsuris. aūc. **A**dhuc. in
foro autez cōscientie standum est sue
p^{ro}fessione.

39 **S**ecundus casus ponit^{ur} extra de v^{er}is
.c. conquestus. in glo. vt cūz vendo tibi
p^{re}dium: 7 trado 7 p^{ro}pis fructus: nec
soluis mihi p^{re}tiū ad t^{er}minū: potero
vsuras petē lapsō termino: cū fruct^{us}
rei vēdite facis tuos: 7 nībil mihi sol-
misti. **R**educit^{ur} autē hic casus ad q^{uod}rtū
fm glo. quia est de interesse: quia nō

accipit aliqd sicut vsura: sed sicut in-
teresse. **E**t quādo dicit^{ur} q^{uod} est q^{uod}cūq^{ue}
accipit: vel accedit sorti: hoc intelligē-
dum est in mutuo: vel etiā q^{uod} aliqd
excogitat in fraudē vsurarū: vel q^{uod}
ex pacto aliqd exigit: v^t q^{uod} sit causa
lucris: nō cā vitandi dānū. **S**i autem
p^{ro}cise fiat p^{ro}pter vitādū dānū non est
vsura. **C**oncor. **I**hosti. in sū. ti. de v^{er}is
§. an aliquo. v^{er}si. 7. dicens. **D**ic isto
casu competere actiōē ex contractu
vel officiū iudicis nō ad vsuras: s^{ed} ad
interesse: q^{uod} d^{icit}us est vt. ff. de dolo. l.
elegant. §. non solum. 7 **C**. de actio.
empti. libro. i.

40 **T**ercius casus est quem ponit eadez
glo. in. d. c. conquest^{us}. vt si vēdo tibi
rem tali pacto vt q^{uod}cūq^{ue} soluero tibi
p^{re}tiū q^{uod} mihi das res ad me reuer-
tet^{ur}. **I**n casu isto emens lucrat^{ur} fruct^{us}
si iustum sit p^{re}tiū: vel al^{iter} si modicū
est p^{re}tiū p^{re}sūmit in fraudē vsurarū.
Abole^tur autem in isto casu vitū v^{er}e
p^{ro}pter venditiōē reducā ad eq^{ui}tatē
iuris nālis: siue p^{ro}pter eq^{ui}tatē seruata
inter ementē 7 vēdētē: que nō fua^t
q^{uod} modicū est p^{re}tiū respectu rei vē-
dite. **I**dem **I**hosti. in ti. de vsuris. v^{er}si.
§. an aliquo. **I**dez **R**omal. in sū. q^{uod}
dicit q^{uod} si p^{re}dium vendid^{it} tali additiōe
vt q^{uod}cūq^{ue} ego vel heres meus p^{re}tiū
soluam reuabeā p^{re}dium ego vel heres
meus: vel q^{uod}cūq^{ue} a septēnio vsq^{ue} ad
nouēniū q^{uod} nō est vsura: et emptor: fac
fructus suos: licet venditor iuxta ven-
ditiōis formā recuparet p^{re}dium. **E**t i-
telligo nisi in fraudē vsuraz sit talis
vendi^{ti}o facta. **Q**uōd p^{re}sūmit ex his cō-
iecturis. s. ex eo q^{uod} modicū est p^{re}tiū re-
spectu valoris rei. **I**tez ex eo q^{uod} aliqd

plouit ultra sumā receptā: puta fuit
venditū p̄diū pro cētū: ⁊ in pacto est
q̄ cum vult rehabere reddat centūz
viginti. Item qñ ēptor cōsuevit exer
cere vluras. extra de ēpti. ⁊ vendi. c.
ad nostram. ⁊ de pigno. c. illo vos.
vide. j. vlura 3. §. 2.

4i. Decimus casus est rōne dubij. extra
de vluris. c. nauiganti. sicut enim ibi
dicit. Si quis dat. io. solidos vt alio
tempore: puta in autūno totidez sibi
grani vini olei uel alioz mēsure red
dant: que licet tunc plus valeant: tñ
q̄a vtz plus uel minus solutōis tpe
ualiture fuerit. i. x̄similē dubitatur:
nō debet ex hoc vsurarius reputari.
Dicit autē x̄similē dubitat: quia si
certum esset q̄ solutōis tēpore pl⁹ va
lerent vsurarius esset censendus. Si
quis enī daret. io. solidos in autūno
qñ pui pretij erat bladū vinū ⁊ oleū
ut in pascatē totidē sibi bladū uini et
olei mēsure reddat: qñ huiusmodi
merces fm cōem cursū cōsueuerūt
esse chariores: vlura esset: q̄a nō x̄si
militer dubitat imo p̄babilē credit
q̄ plus ualebūt mēsure tēpore solu
tionis q̄ ualeant tēpore contractus.
Concor. Alex. de ales ubi. s. Abolē
autem in hoc casu uitū usure p̄pter
dubiū. rōne enim dubij excusare pōt
⁊ facē eq̄tatē iusticie: licz pl⁹ accipiat
q̄ def eo q̄ rō h⁹ dubij ponit estima
tionē in rebus et ipsa nā rez que in
tali spē possunt pl⁹ uel minus ualere
Nñ cā tēporis aliqd plus n̄ accipit
s̄ p̄pter nām rei que plus ualeat uno
tempore q̄ alio: ⁊ aliqñ minus. Co
cor. Monal. Sicut etiā videt excusar
rō piculi: que rez p̄sare pōt supabū

dantiam. Res. n. extra piculū existēs
plus valet q̄ res eiusdē speciei existēs
in piclo: ⁊ sic hec recōp̄latio reducit
ad nām rei: que p̄pter piculū estiat
plus vel minus ualere: ⁊ sic piculū et
dubiū uitū tollit vsure. Abi autē pi
culū nō tollit hoc uitū de sui natura
nō excusat v̄sam sicut in piclo q̄d est
in mutuis: de quo extra de v̄sil. c. na
uiganti. vbi dicit: q̄ si q̄s alicui nau
iganti pecuniā cōmiserit p̄pter spem
alicuius lucri nō excusat a uitio v̄se:
⁊ si p̄pter hoc piculū p̄prie sortis acce
perit sup se. Si et aliq̄s mutuauerit
alicui centū libras ad. io. ānos. ita q̄
si. j. io. ānos mortu⁹ fuēit: alter ipoz
q̄ debitū accepit liberat⁹ sit a mutuo
⁊ debito. Si v̄o supuixerint ābo da
bit q̄ mutū accepit ducentas libras
ei qui mutū dedit tale piculū nō ex
cusat: q̄a nō reducit contractū ad eq̄
tatem iusticie. Periculū etiam nō ex
cusat: vbi cā tēporis plus accipit: s̄
vbi nō est cā tēporis supabūdātia ac
cipit: tunc rō dubij vel piculi excusare
potest quādo. s. incidit dubiū ex nā
rei. Excusat autem hoc dubiū i duo
bus casibus. An⁹ est p̄ anticipatiōez
temporis. s. qñ quis minus dat q̄ va
leant res tempore cōtract⁹. Tamen
dubitāt vtz plus vel minus valeāt
tempore solōis: de quo iam dictū est
s̄. Secundus casus est p̄pter dilatōz
tpis. Rōne. n. h⁹ dubij excusat q̄ per
anū granū vinū oleū: vel alias mer
ces vendit vt amplius q̄ tunc valeāt
in certo termino pro eisdē p̄cipiat. Si
tamen eo tempore contract⁹ nō fue
rat venditurus: al⁹ nō excusat: q̄a si
tunc fuerat venditur⁹ pro miori p̄cio

ex certa scientia pl^o recipit in alio ter-
mino usura est. De hoc habes extra
de usuris. c. nauiganti. in tex. 7 i glo.
hoc etiā modo intelligatis qd dñm
est extra de usuris. c. in ciuitate tua.
vide. j. s. 47.

42 Undecim^o casus est qñ datur pecu-
nia ad pōpā. s. sigillata in sacculo vt
ostendat se diuitem. Abolēt aut hoc
vitiū usure: quia ibi nō est mutuū sed
locatio. In locatōe autē licet aliquid
accipere pro re locata. Unde licet qā
talis pecunia locat^r: 7 eodez numero
reddi debet a cōductore locatī. ff. cō-
moda. l. contra. et nota glo. i. 4. q. 3.
7 in. c. questus. de usuris. Et hosti.
in sum. de usuris. §. an aliquo. v. l. 10.

43 Duodecim^o casus hēē. i. 4. q. 4. vbi
dicit per Ambro. Ab illo exige vsaz
cui nocere merito desideras. Cui iur
inferūt arma: huic legitime inferūt
vsure. Quem bello vincere nō potes
ab hoc vsuraz exige: que nescit crimē
occidere. Si aut in tali casu aboletur
vitiū vsē: hoc ideo est: qā solus deus
est dñs omniū rez: 7 bona dāt
hōibus ad colēdū vnū dēū. Vbi gñ
est cult^o dei sicut inimicis dei 7 fidei
legitime possūt vsē exigi: qā hoc nō
fit in spe lucri: s. zelo fidei 7 caritatis
vt inimici fidei debilitent^r: 7 etiaz qā
bona nō sūt eoz q ipugnāt fidem s. i
iure debēt alijs. Ex hoc decreto di-
xerūt aliq q ab hostib⁹ licite possum⁹
accipere vsuras: nā 7 omnia eoz possu-
mus licite accipere 7 auferre vt habet^r
22. q. 7. c. i. 7. 2. Et qbuscūqz insidijs
possum⁹ nocē eis. 22. q. 3. c. dñs. Ex
hoc dixerūt aliq q christian⁹ pōt ac-
cipere a iudeis 7 saracenis vsuras sicut

a ceteris hostibus xpiane fidei. Alij
intelligunt decretū nō de omnib⁹ insi-
delibus: sed solū de inimicis reipub.
qbus licitū est 7 aperte nocere 7 p
insidias. A ceteris autē q sunt parati
seruire nō licet accipere. An. 24. q. 8. c.
dispar diei. Dispar est cā iudeoz 7
saracenoz. In illos etenim iuste pu-
gnāt q christianos psequūt^r: 7 de vr-
bib⁹ expellūt: hi aut vbiqz seruire pati
sunt. Quedā aut glo. sup vido decre-
to dicit q Abū Ambro. dēt intelligi
negatiue. s. ab illo exigere vsā cui no-
cere merito desideras. qsi dicat nulli
debes desiderare nocē. Ergo a nul-
lo debes exigere vsas. Et fm hūc in-
tellectū a nullo licz exigē: siue pagāo
siue iudeo. vide. s. s. 21.

44 Quid si mutuaui tibi. 10. corbes fru-
mētī vsqz ad pascha quādo valet cor-
bes. 20. solidos: et postea in pascha
quādo est temp⁹ solōnis valz. 40. so-
lidos: an est usura. Si. 10. corbes fru-
menti recipiā. Rūdet Jo. cal. in. c. na-
uiganti. q Argoli. notat. 24. q. 3. Si
qz cleric⁹. q n: 7 Archi. 7 Jo. d. ligna
. c. in ciuitate. Pro quo bene facit lex
que dicit q restitui debet res eiusdez
bonitatis in q̄litate. s. intrinseca. ff. si
certū petat. l. cū qd. sed nō est necesse
q sit eiusdē estimatōis. imo si adum
fuerit quo tēpore redderet illi⁹ tpis
habebit ratio quo ad estimatōez: al⁹s
habebit ratio temporis quo fuit pe-
tita. ff. si cer. petat. l. vinū. Si igit^r mu-
tuans tenet recipere viliorē: si facta ē
vilior quo ad estimationē. gñ nō pec-
cabit recipiēdo p̄ciosiorē si facta est p̄-
ciosior. Dicit auem Argoli. q itēto
istius possz esse praua: 7 tunc peccarz

Quidā autē dīstīguūt: aut ē vīsimile
q̄ ipsa res mutuata n̄ erit p̄ciosior tē
pore solōnis: aut de hoc p̄babilit̄ ou
bitat̄: 7 tūc nullū est vitīū: vt. d. c. na
uigantī: aut est vīsimile q̄ erit p̄cio
sior: 7 tūc aut creditor nō erat serua
tur⁹ rem mutuata: s; interim cōsum
ptur⁹: 7 tūc ē v̄sa: aut erat seruatur⁹:
7 tūc aut creditor aufert debitori li
bertatē se liberādi: 7 tūc essz etiā v̄sa
In his. n. casib⁹ se exonerar voluit: 7
debitorē onerare. Aut talē libertatez
nō aufert debitori: 7 tūc nō est vsura
imo posset mereri si bona intentōne
rēq̄rerz debitorē ate ēminū vt soluat
ne oneret. Sed si haberet corruptaz
intētiōnez: q̄a dicit sibi q̄ potest vsqz
ad terminū retinere: vt se a vāno nō
releuer: licet nō auferat facultatez se
liberādi: 7 tūc si nō sit v̄sa peccat tñ.
Ihec dīstīndio est valde equa in iudī
cio anime. Concor. De. de āca. in. c. i
de v̄sis. li. 6.

49 **Q**uero de hoc cāu Sōe Janue p va
rios casus cōtīngētes indiget freq̄t
pecunia: et q̄a nō est mos h⁹ cōitatis
imponē talias: s; mutua: statuit q̄ su
per homies Januēses ipōat mutuū
certe quātītatis vsqz ad modū: 7 q̄tī
tatem eius pro quo in cōi expediunt
7 sic ipōsito hoc mutuo q̄libz secūdū
modū suī dīspēdij cogit ad mutuāō
sue ad soluēdū. Cōitas aut volēs re
leuare ciues suos dat ex itroitib⁹ cōis
cūlibet mutuātī ad rōnem de. 6. vel
8. vl. io. pro cētenario. vtz talis excre
scētīa vltra mutuū datū possit accipi
sine vitio v̄se. Rndet Alex. de ales in
suo tractatu q̄ nō: q̄a rōne mutui nō
licet accipe excrecētīā aliquā. Auc. 6

c. Mutuū date 7 cetera. Itēz q̄a v̄sa
est quicqd solōi mutuate rei accedit
iplius rei vsus gratia. Mel vsura est
quicqd sorti accedit in mutuo. Rōne
q̄ mutui nō licet recipere lucrū. Non
obstat vt q̄dam dicūt q̄ tale mutuū
nō sit volūtariū: sed violētū ideo acci
piens excuset: q̄a Rndz Alex. de ales
q̄ lz i tñi mutuo n̄ sit volūtariū abso
lutū: tñ ē volūtariū mixtū. volūtariū
āt mixtū ē volūtariū: p̄p̄ea lz fuerit
a p̄ncipio violētū: tñ in plibus ciuib⁹
ex spe lucri a cōitate p̄missi supra p
uentib⁹ ciuitatis fuit volūtariū: p̄ te
rea licz cogāt mutuarē: tñ nō cogūt
accipere lucz rōe rei mutuate. Mutuū
aut vsure nō est ex hoc q̄ q̄s mutat
s; ex hoc q̄ quis accipit vltra sortem
Item non obstat q̄ cōitas pōt ciues
suos releuar in hoc q̄ grauat eos dū
cogit mutuarē: quia Rndet Alex. de
ales quia releuatio potest fieri dupli
citer. Vno modo per modū gratie
puta quia cōitas aliqd donat gratis
mutuātī qd lz. Alio mō q̄a cōital ex
post facto vel ate factū obligat se ad
dādū tātū mutuātī: 7 hoc nō lz. Et
spālīter q̄a ex talī obligatiōe mutuū
incipit fieri volūtariū 7 fieri in spe lu
cri. nec itēz obstat si dicas q̄ hoc pōt
accipe rōe interesse: q̄a mutuās fuissz
lucratus de pecunia mutuata: q̄a re
spōdz Alex. de ales q̄ tale interesse ē
ab euētū: quia sicut potuit lucrari ita
7 pder: 7 ideo rōne talis interesse nil
potest accipere. Item nō obstat q̄ ex
talib⁹ mutuis gubernat ciuitas 7 cō
seq̄ inde magnā vtilitatē rōne cuius
gratificare pōt ciues suos dando eis
aliquā excrecētīā sup reddīt cōitatis

q̄a Rndz Alex. per. c. sup eo. extra de
vsuris. vbi dicitur. q̄ non est faciēda
vsa pro redimēda vita captiui q̄a p̄
textu bōi nō oī fieri malum. Vsurā
est malū qd̄ p̄hibet vtroq̄ testam̄to
Nude sicut non licet mentiri p̄ vita
alterius ita nō licz vsurā facere. vide
s. s. 22. De. de āca. in. c. vsuraz vora
ginem de vsuris. li. 6. post m̄ta que
loquūt ibi de mā vsuraz dicit: 7 pre
dicta faciunt ad questionē que p̄lies
Necetis occurrit in dubiū: ibi. n. cū
guerre 7 alia onera occurrerit in cōi
cogūt ciues mutuare in cōi: et cūliz
mutuātū Rndet cōe tātū p̄ cētenario
Sortē v̄o receptā nūq̄ restituit. Et
ista in vulgari ibi appellāt imp̄stita.
Istū ergo ānuū reddītū multi emūt
7 sepe ruocat in dubiū an istud emē
sit vsura. Ex p̄dictis p̄z q̄ nō: 7 sic te
nuū in. d. c. in ciuitate. Tū q̄a nō plus
p̄cipit q̄ de emptōe vni⁹ possessiōis
similis estimatōis: tū q̄a pretiū p̄ eis
crescit 7 decrescit: nā q̄nq̄ valēt. 20
vl. 50. nūc aut. 60. ducatos cētenariū
Subiacent etiāz piculo: q̄a posset cōe
eis in totum tollere: 7 sepe eis onera
imponit sicut possessiōib⁹ ita q̄ fere i
omnib⁹ conueniūt cum rebus imobi
libus: inter quas de iure cōputāt. vt
in de. exiui de padyslo. s. cūq̄. de v̄bo
signi. Reperio tū inter cōsilia Ifede
rici cōsilio ducētesimo nonagesimo
secūdo quēdā theologū disputasse la
tissime istā q̄ōnez: 7 cōclusiue tenuisse
q̄ quo ad ipsos ciues coacte mutuā
tes cōi nō sit v̄sa censenda: si qd̄ pro
illa sorte coacte mutuata aliquid reci
pit mutuās. Ab ipsis aut̄ emere talē
reddītū ānuū est v̄sa: cui⁹ rationes 7

motiua nō refero: q̄a de iure iudicio
meo efficacit̄ nō cōcludūt: nec tollūt
rōnes contrarias. An. de bu. in. d. c. i
ciuitate. de vsuris. tenet cum p̄de. de
āca. rōnib⁹ supradictis. Quidā ḡnāl^r
ordis heremitaz mltis rōnib⁹ p̄bat
q̄ nō sit vsura in istis cōtētib⁹: tū n̄
sint liciti: 7 spāliter homib⁹ diuitib⁹.
In. c. ḡnālī fratz minoz Janue cele
brato fert̄ defmiatū q̄ coacti soluere
licite p̄ape poterāt. 2. a. de Iflorentia
q̄ fecit latū tractatū format. 5. dubia.
Primo vtz recta cōsciētia cōitas possit
talīa ḡuamina indicere: 7 ad eoz so
lutiōē cōpellere cū p̄dicto icremēto
7 cludit q̄ sic: nā cōitas potest idu
cere collectā pro necessitate sibi iām
bente. l. oēs. 2. ff. de opib⁹ publicis. l.
i. s. qd̄ si nemo. ff. qd̄ cuiusq̄ vniuer.
no. ff. de piguo. ac. l. si. si. imo cōpel
lere potest ciues ad eoz possessiones
vēdēdas pretio viliori: 7 ad deputā
eoz nemora 7 molēdia vsui publico
accepta tamē competentī mercede. l.
venditor. s. si constat. ff. cōia p̄dioruz
Ifacit de rei vendica. l. Item si v̄be
ratur. l. rescripto. s. si de mu. 7 hono.
Item faciunt ea que scripsit Inno. 3.
sen. exco. c. graue. 7 Spec. de sentē. s.
seqtur. v. qd̄ si vniuersas. et Bar. i. l.
4. s. actor. de re iudi. Secūdo vtrum
soluētē talia onera licite possint aliq̄
recipere incrementa. Rndetq̄ maḡ
Ergo. ordis heremitaz q̄ nō. imo
ad restōez tenētur. Idē tenuit 2. ap⁹
de cast. in repetitione. d. c. i ciuitate.
et plures aliij maḡi. Magister autēz
Ifra. de neapoli tenuit contrariū in
suo tractatu mōtis. l. q̄ possūt aliqd̄
recipere tales coacte mutuantes talī

coitanti rōne sui interesse ultra sortez.
Idem tenuit magi Anglie ordi p̄di
 catoz: et p̄les iuris p̄fessores hoc cū
 sigillo cōsuluerūt postq̄ scitauit istos:
 dictus **A**ā. ponit suas opiones dicēs
Credo t̄les mutuātes necdū si coade
 s̄ si volūtarie mutuāt: dūmodo ex ca
 ritate nō ex spe lucri p̄maria: s̄ bene
 secundaria imunes eē a peccato et vsu
 raz vitio et nulli fore restōi obnoxios
Tertio vtz per donatoz seu libera
 tionē v̄l remissioem quā facit ciuitas
 de tali lucro istis sic mutantib⁹ per
 statutū super hoc factū liberent a re
 stitutōe et a peccato: et cōcludit q̄ sic.
Quarto an tales mutuātes licite vē
 dāt ius qd hnt in dicto mōte vigore
 talis crediti et redāt dictū magistrū
Breg. tenētem q̄ si tātū q̄tū mutua
 uerūt p̄ceperūt cōputādo illud lucrū
 illicitū nō possūt: q̄a iaz est exinanita
 fors. **S**ed si nō p̄ceperūt adhuc sortem
 tūc possūt v̄dere q̄tū supest: vel si ni
 hil p̄ceperūt: vel si aliqd nō p̄p̄ mu
 tuū: sed al̄s licite: tūc totum vendere
 possūt. **I**dem dicit **A**ap⁹. **S**ed **A**an
 dicit idem se sentire: s̄ d̄riam esse dic
 qd intelligat licite p̄ceptuz: naz licite
 dicit istos pl⁹ iuris habere in ip̄o mō
 te q̄ isti sentiāt: nā multa isti dicunt
 illicita que ipse licita sentit eē. **Q**uinto
 vtz licite alij ab ipsis emant. **R**ndet
 magi **B**re. q̄ nō. **S**ed **A**ap⁹ et dicit
Aā. tenēt q̄ sic: eo casu quo licz ipsis
 mutuātib⁹ recipere a coitate: et alteri
 v̄dere eodē casu licet emptori emē.
Sexto vtz tales emptores licite p̄ci
 piant illa icremēta que isti mutuātes
 p̄cipiebāt. **R**ndet **A**aur. q̄ omni cāu
 quo p̄mo loco mutuās aliqd a coita

te licite recipit: illud idem licite v̄dit
 et illud licite emē: et licite p̄cipitur ab
 emēte: siue sit fors: siue sit accessio: siue
 lucrū: et quocūqz nomie nuncupet: et
 hoc sane intelligo circūscripta frauḡ
 et mēte deprauata. **E**t egregi⁹ vtri⁹
 q̄ iuris doctoꝝ pe. de āca. disputauit
 hāc questionē in p̄stito venetiaruz: et
 tenuit ques soluētes coade licite reci
 pere illa quinque pro centenariis: et si
 militer ēptores talis crediti hec ille.

Quero pone q̄ est cōsuetudo q̄ recto 46
 res v̄dūt de pecunia ciuitatis alicui
 pro se et suis h̄dib⁹ dādo. s. florenos
 vel. io. ānuatim pro puētu siue lucro
 quā pecuniā cōuertit ciuitas i utilita
 tem suā: est ne vsura. **I**o. de ligna. i. e
 si. de v̄bis. dicit q̄ cū pecunia sit mē
 sura aliaz rez. ff. de fide. l. si ita. talis
 cōtrad⁹ nō erit licitis: peccatqz recto
 res nō tamē singulares nisi cōsequat
 bursale cōmodū. **P**osset tamē fm eū
 defendi talis cōtrad⁹ vbi ciuitas cōsti
 tueret cēsum. s. vel. io. florenoz q̄ cō
 cerneret bōa ciuitatis n̄ q̄tatis nisi
 fieret in fraudē.

Quid si q̄s mutuāt nauigātū v̄l cūti 47
 ad nūdinās certā pecunie q̄tatem
 receptur⁹ aliqd vitra sortez pro eo q̄
 suscepit i se piculū pecunie v̄l mercū
 .i. si pecuniā vel merces saluas porta
 uerit. **R**ndz **M**onal. in sum. q̄ v̄sa ē
 vt in. c. nauigātū. **E**t ē ratō q̄a de nā
 mutui est q̄ sit gratuitū. vñ susceptō
 piculi nō facit q̄ nō possit esse gratui
 tum: et sic mutuet naturā suā s̄z glo.
Ande licet fors p̄imat: tamē nō pōt
 aliquid recipere. **R**ndet q̄ i alijs
 cōtrib⁹. puta locatione aliqd recipit
 q̄a locatoꝝ pōt recipe mercede: quia

piculū rei locate remanz apud eū: q̄a
fm **Hoff.** aliud est in locatōe in qua
nō trāssert dñum rei locate in edu-
ctorem: et aliud est in mutuo: in quo
trāssert dñum in debitorē. **Ubi** g̃
pecunia nauigāti sic dat dñi nauti
cum fenus. Et sic intitulat **Rica i.**
et ff. nautico fenore. **Concor.** **Hoffi.** et
Alex. de alexan. vide. s. s. 4i.

48 **Q**uero qd de illo q̄ mutuauit pecu-
niam receptur⁹ ad terminū alterius
gñis monetā vel aux vel argentum
Ad hoc **Rndet Hoffi.** sequēs **Hoffr.**
fm qd dicit **Alex.** q̄ si hoc ideo facit
vt in estimatōe lucret⁹ vsurari⁹ ē. vel
dicendū: q̄ ille q̄ mutuauit pecuniaz
receptur⁹ pecuniā alteri⁹ gñis ad cer-
tū fininū peccat si rōne termini dati
vult habere pecuniā quā p̄babiliter
credit pl⁹ valituraz in termino q̄ sit
pecunia quā dedit. **Spat. n.** excrese-
tiam p̄pter temporis dilationē. **Idē**
Donal. in sum. dicens q̄ si quis mu-
tuauit i acona mille libras: vt venetijs
reddat sibi cētum aurei: et scit vl cre-
dit centū aureos ibi pl⁹ valer: recipit
tamen in se piculū: q̄ v̄sa est: si i frau-
dem hoc facit.

49 **Q**uone q̄ debitor vsurarij mutuauit
socio pecuniam eo pacto vt restituat
v̄sario sortē et v̄sas deinde curretes:
an talis mutuās sit v̄sari⁹. **Rndz Jo**
cal. in. c. nauigāti. extra d̄ vsuris. q̄ si
mutuāl tūc oio itēdebat satisfacē vsu-
rario de illa pecuniā quā socio mutua-
uit nō est v̄sari⁹: q̄a querit dñū cui
tare nō captare lucrū. iz. q. 4. **Si** q̄s
oblit⁹. ibi aliqua icremēta. et c. qm̄ ibi
ad qōnem. **Rec. n.** cū suo dāno tene-
bat socio s̄nuenire. 22. q. 5. **Si** nō licz

.ff. de p̄scrip. v. l. q̄ seruadaz. **Soluz**
g̃ dñū cuitat: vnde pecuniā nihil sibi
germinat: et ideo in eo deficiūt rōes
p̄hibitōis v̄sē. **Item** cū v̄sari⁹ cui tñs
soluit v̄sal teneat r̄stituē: satis videt⁹
iconueniēs q̄ iste etiam teneret q̄ fec-
solū vt p̄desset: vbi hō non itēdebat:
tūc satisfacer v̄sario: cessant tē p̄dite
rōes: vnde tūc peccat. **Et** si a socio
v̄sas recepit ad illā restōz tñs. **Uide**
s. s. 20.

Quid de illo q̄ mutuauit pecuniam **50**
cōitati hoc pacto q̄ durate debito n̄
teneret ad collectas. **Rndz Spe.** i. ti
de v̄sis. v. **Sed** pone q̄ talis non est
v̄sari⁹: q̄a lucrū non capit h̄ dñum
cuitat **Jo.** hō cal. dicit q̄ si collede i-
ponēde essent ex certo q̄ illd̄ de quo
loq̄t **Spe.** nō excusaz: si hō dubitat⁹
an durate debito aliqua sit iponēda
vel non. tunc verum est vidūm eius
p. c. nauigāti. q̄a rōne dubij excusaf.
vide. s. s. 20.

Quero pone q̄ iniurias intuli petro **51**
q̄ob̄rē m̄ inimicaf: p̄pter qd me opz
s̄bire expensas florenoz. io. i. mense i
famulis quos mecū tenē oportet ar-
mados. vnde ipsi petro egēti mutuo
centum cum pacto vt m̄ remittat ini-
uriā: vl etiam sine pacto: sed hac spe
ductus p̄marie c⁹ grā vel bñiuolētia
vl venia ab eo accepta cessant expēse
predcē: non autem ex aliqua caritate
quaz habeā ad illū: nūqd sum v̄sari⁹
vel saltem peccator. **Rndet Laur.** de
Rodulfis videt⁹ q̄ non: q̄a licitū est
cuiuslibz suam vexationē redimē. extra
de symonia. c. dilect⁹. **Non** obstat si
dicas q̄ dedit cām delicto: g̃ nō pōt
redimē vexationē ar. de cta. et q̄li. c. i.

quia. Et si peccauerit ille iniuriando
et iste peccat in vendicando. Preterea
hic nihil lucri percipit siue pacifice vel
spaturo: sed solum dandum quod me sibi facis
propter timorem vindicte euitat ar. eoz
que notat glo. i. 4. q. 4. quoniam multi.
qui dicit quod usure possunt peti ut dandum
euitet.

52 **Q**uid si mihi debes. io. que non possuz
recupare: et mutuo tibi alia. io. tibi pro
ut optime satisfacis quod. j. certum tempus
soluas mihi. 20. an sit usura. Respondet
hosti. quod non: quia nihil mihi ac-
crescit.

Iura secundo circa aialia.
Quero quare locado equum
licet accipe et non mutuando
pecunia. Respondet Alex. de ales i tertio
i tractatu preceptorum decalogi in expo-
sitione. 6. precepti quod eo modo quo licet co-
cedere equum pro lucro: si sic possit cedere
pecunia non esset usura: si concedes aliquid
reciperet propter sortem. In locatone vero
non transferet dominium eius quod locat. Pre-
terea pecunia non deteriorat per usum
et quantum est de se nullam parit utilitatem
utenti sicut facit domus et equus que
sunt locata proprie. In mutuo vero pecu-
nie transferet dominium. unde mutuum dicitur
quali de meo tuum: et ideo periculum rei
mutuate pertinet ad eum qui mutuatur
Contra ius naturale est: quod aliquis percipiat
emolumentum de usu rei que non est sua:
ideo igitur usura est peccatum: et intelligitur
prohiberi hoc preceptum. scilicet non furtum facies
Item nota sunt triplex differentia
inter mutuum et locatum. Prima quia i
mutuo est periculum in accipiente i locato
in eo qui dat. Secunda est quia mutuum
proprie non deteriorat per usum: ut puta

pecunia est locatum sicut domus vel equus
Tertia differentia est: quia mutuum quantum
est de se nullam parit utilitatem utenti:
locatum vero parit ut ager equus vel do-
mus. Sed an liceat aliquid recipere pro
usu rei que non deteriorat. Respondet
Ric. quod sic: puta pro usu cyphi argentei.

Quero quando committuntur aialia nu-
trimenta: puta oves et boues et porci: an
possit iteruenire fraus varia. Respondet
Alex. de ales i suo tractatu quod sic: du-
obus modis. Primo modo quando homo mori
lucrum quod puenit ex tali permissione siue
commissione ortum habet ex mutuo: ut si
quis diues mutuet alicui pauperi centum
libras: ut ex eis emat boues vel oves
vel porcos nutriendos: ad lucrum illius
qui mutuatur: et illius cui mutuatur tale
lucrum est vitiosum: quia ortum habet ex
mutuo. Alio modo potest esse vitium
ex tali occasione quando excluditur periculum
principalis commissi a committente: siue quando
committens taxat sibi lucrum in tanta pro-
portione quod non recompensat labor et soli-
tudo nutriendi secundum rectam estimationem
Si quis enim committit centum oves nutri-
endas ad lucrum: ita tamen quod centum
oves sint semper salue: quicquid contingat:
vitium usure committere potest ex non equa
recompensatione laboris et solitudinis
illi cui committit. Tunc ergo potest fieri
tales commisiones quando mutuum et com-
missum non permiscetur in talibus: sed dominium
retinet cum periculo quod contra accideret
potest sine culpa illi cui committitur:
vel et quando dominium rei commissi committit
ei qui suscipit aialia nutrienda ad lucrum
vel etiam quando periculum committit utrique:
quando secundum rectam estimationem sic taxatur
lucrum quod recompensari potest solitudo

et labor et super illi cui committunt talia animalia.

3 Quid de illis qui committunt boues vel oves a pauperibus quos forte non habent. Respondet Bonaldus in summa quod ubi emit quis a paupere vel a diuite habet animalia que scit vel credit ipsum non habere: et quasi iam tradidisset eos locat eidem pro certa annua pensione usura est: vel ad minus presumendum est in fraudem usurarum fieri. Idem dicendum est de illis qui sciunt committunt fructus terrarum ab illis qui non habent eas terras: si autem sine fraude et bona fide fiat emptio non est dicendum emptori peccare quod diu durat bona fides

4 Quero pone quod do alicui pecora cum pacto quod percipiat omnes fructus pecorum quousque consequatur totum meum capitale et postea sint pecora communia. Io. de ligna in c. si de usuris. tenet quod iste contractus non sit licitus: cum primo vellet capitale certum et lucrum quod est contra naturam rationis. Item quia saltem primaria intentio est de c. consuluimus de usuris. Contrarium tamen Specus in tit. de loca. §. iam dicendum. i. si. Et ibi Io. an. i. additio. dicit quod iste contractus preedit et eo. ti. 7. §. 2. v. Sed ecce locum tibi predictum. Item quia pecora remanent in domino meo: et meo tamen periculo perire: ergo non est saluum capitale. Nec mirum si maior emolumentum percipio quia maior periculum sibi: et ideo ratione dubij videor excusari per c. i. ciuitate. de vasis. Non obstat quod quando in pecunia mutuata capitale est saluum quod est verum: quia pecunia non deterioratur sicut pecora. Item quia pecora senescunt non pecunia: nam has rationes ponit in simili Hostiensis in summa. eo tit. §. an aliquo. v. sed nunquam pro tractatu. Idem tenet dominus Laur. qui dicit

bene tamen fateor quod contractus iste esset illicitus. Si in omni casu quandoque preterirent pecora lucro hito vel non hito vellem capitale saluum. Bal. in l. i. §. pro socio dicit: hoc facit ad questionem quotidianam occidere ouem quod ferit lana lac et huiusmodi sint communia: et non oves in societate date. Est tamen verum quod licet capita principalia sint mortua durat societas in fetibus ut notatur in l. si id quod. ff. eo. 7. ff. de pigno. l. grege. i. per. Et quod dico quod oves in societate date non sunt communia: intellige hoc modo. videlicet quod capitale meum non est communia: si melioramentum et deterioramentum est communia: ubi gratia dedi agnos in socidam: nam quod tunc valebat agni tanquam capitale meum: ante omnia detrahatur illud quod accrescit: ut puta agni quos dedi facti sunt castrones vel porcelli porci: quod si etiam temporis casu est deteriorata estimatio facta inter nos pro medietate deterioratio periculum pertinet ad me: et pro alia ad te: nam hec est natura societas naturalis que nam tanquam itriseca quodammodo omnibus contractibus inest: quia nihil est aliud lex nisi quedam dispositio quam lex neque consuetudo statuit super contractu ut. ff. de padis. l. si vnus. §. padis. v. quod etiam in Specus. Bonaldus in summa. dicit. Illud valde iniquum est cum quis certa capita omnium tradit estimata certo pretio: et sibi eo pacto contrahit societatem quod totam sortem recipiat de puentibus antequam alius aliquid de puentibus percipiat: vel si percipiat quod de fetibus reparat capita cum mortua ante quam alius de puentibus aliquid percipiat: hoc. n. est quasi tradere oves imortales et generaliter verum est: quod ubi probabiliter dubitatur utrum istius vel illius

vel illius deterior sit conditio et forma conditiōis siue pacti adhibiti i cōtrahenda societate nō est peccatum. **A**bi autē ad arbitriū boni viri gūatē conditiō alteri⁹ peccatū est ex pte grauantis: si scienter hoc faciat: et teneat ad restōz. **N**ō potest tam vari gūalr doctrina sup h⁹ modi traditiōib⁹ ouiuū ppter varietatez traditionū ⁊ dolos qui sub talib⁹ additiōib⁹ cogitantur a qbusdaz enormē: qūis nō vltra medietatē iusti pti in quo casu nō soluz ecclesia s etia pua⁹ tñe ad restōnem ⁊ si nō iure fori saltez iure poli: ⁊ maxime si simplicē decipit. ext de empti ⁊ vendi. c. cum dilecti. **S**i tamen vel nollz restituere aliqd taliter decepto nō esset ei ppter hoc absolutio neganda cū iura ciuilia sustineāt q se iuicem cōtrahētes decipiāt: duz tamē sine dolo vel fraude fiat illud. **I**tem fiat estimatio deceptiōis h⁹ non fm tēp⁹ presens in quo forte res multū meliorata est pferim si p industriaz ēptoris est meliorata: s fm temp⁹ in quo veditio facta fuit: extra de ēpri. ⁊ vendi. c. cū causa. **S**imilr nō teneat fruct⁹ quos pcpit medio tēpore pputare in pretio: qā excusat ppter bonā fidem ⁊ iustū titulū ⁊ laborē. et sitia. extra de re. ecclie n̄ alie. ad n̄az. et. c. req̄siuit. de resti. in integrū.

5 **Q**uid de illis q tradūt boues ad mediationē pro certis sextarijs bladi eo pacto q si moriant⁹ vel deteriorētur aduātor sbeat medietatē piculi: si autē meliorent⁹ habeat medietatē modi **R**ndet **M**onal. in sum. q reuera locare boues vel equos: vel ad diez vel ad terminū: dū tamen aduātor non

grauet imoderate de mercede licitū est pactū: aut de cōicādo dāno et cōmodo rei locate iniquū ē ex pte locatoris vbi p̄babilis dubitet: vtz locatoris vel cōduātoris meliorē additio vli vbi credat q cōduātoris sit deterior. **I**n pposito tamē in supradco cōtractu videt cōduātoris deterior conditio: qā vix aut nūq̄ potest h̄re tātū modū de melioratōe bouū q̄tū h̄re pōt dānū de morte si cōtigat. **S**i tñ locator timens ne cōduātor gūaret boues: et sic timēs de piculo mortis ex tali imoderato grauamie s̄sc̄pter appoit h⁹ mōi pactū firmiter pponēs q si boues sine culpa aduātoris pirēt nihil exigerz ab eodem: sed facerz vt rustic⁹ timens ne imoderate gūaret boues: nō est dicendū q peccarz nisi ppter scandalū eoz q ignoraret eius itētōem. **I**llud tamen dūm est q cōduātor rei potest i se suscipe piculum rei conducte ⁊ casus fortuit⁹ q̄tū est de natura contract⁹. **S**ed in pposito casu non tñ est locatio et cōductio sed societas i piculo ⁊ melioratōne ⁊ deterioratōe bouū. **I**tem de predictis circūstantijs i iudicio anime stat confessioni ei⁹ i p̄nia i q diligēt examinet vt dictū est. **A**ide. j. s. 8.

6 **S**ed qd de ouib⁹ ⁊ aialib⁹ que edūf ad incrementū. **R**ndet fm eūdem q i hac traditiōe potest itruenire cōiā⁹ societatis tātū vel locatōis vel cōduātionis tñ: possunt etiam cōcurrē cōtract⁹ mutui et societatis. pmo cōiā⁹ societatis tñ: vt quādo quis hēt. 20. capita ouiu⁹ ⁊ facit societate cūz alio hñte totidem: ⁊ cōicāt adinuicē ipas oues ⁊ picl⁹ ⁊ emolumētū ⁊ expēlas

circa custodiā et pastū eaz: i quo cāu
 si conueniāt inter se q̄ de fetibus re
 parēt capita mortua vel de vellerib⁹
 et pellib⁹ emanēt alia ad augendum
 gregē: aut si faciūt aliud pactū licitū
 et honestū nō peccant: dū tamē fue
 equalitas inter eos ita q̄ h⁹ mōi p̄co
 nō videat esse deterior vel melior cō
 ditio vni⁹ q̄ alteri⁹. Item pōt esse lo
 catio et adductio vt si q̄s habeat zo. ca
 pita et tradat ea alicui custodienda et
 pascenda s̄ certa mercede pecūie: vel
 p̄cipatōe p̄uētū gregis: in quo casu
 si dñs retinet piculū sibi illorū capitū
 nec alias in pactis et cōuētiōib⁹ ḡuet
 conductorē licit⁹ est contrah⁹. Item
 possunt cōcurrere cōit⁹ mutui et so
 cietatis: vt cuz q̄s habens. zo. capita
 tradat estimata alicui: puta p zo. so
 lidis: ita q̄ teneat ei reddere medie
 tatē sortis. s. io. solidos: q̄cqd cōtigat
 postmodū de ouib⁹: et tunc p̄inde est
 ac si creditor dedisset ei mutuo. io. so
 lidos ex q̄bus cōpatis. io. capitib⁹ cō
 traxisset societate cum creditore hūte
 alia. io. capita ita q̄ sint cōia et ipi so
 cio sint in piculo et p̄uētib⁹: i quo cāu
 si cōtēplatōne mutui ḡuaret creditor
 debitorē in cōtractu societatis v̄sa ē.
 Et in hoc casu p̄cedēduz est sicut di
 ctum est in p̄mo casu de cōtracta so
 cietate.

7 Quero pone q̄ dedi asinā meam in
 foccidā in q̄nquēniū et ē d̄ solitudine
 q̄ in fine q̄nquēniū diuidat asina et
 fetus vel pecudes et fruct⁹ eaz: interi
 asina parit nāliter: nūqd rustic⁹ mibi
 tñbiē ad aliqd. dicit bal. in. d. l. i. §.
 pro socio. q̄ nō: quia essz eodē modo
 paritura penes me etiam si sit estiata

tradita: q̄a in cōtractib⁹ nō ordinatis
 ad dñiū trāsferendū estimatio n̄ fac
 empti. vt. ff. eo. l. cū duob⁹. §. dāna. ff.
 loca. l. 7. Et hoc p̄ reglām traditā. ff.
 de contrahen. ēpti. l. cū manifesta. §.
 nemo. Sed qd si p̄it cāu fortuito cui
 resisti nō potuit. Text⁹ dicit in. d. §.
 dāna. q̄ piculuz est cōe: vnde si asina
 erat estimata. io. rustic⁹ tenebit mibi
 reficere. §. naz si nihil reficeret totum
 meū dānū foret qd est contra illum
 textū q̄ dicit q̄ dānū ē cōe. Et sic alr
 iudicam⁹ de casu fortuito: et aliter d̄
 cāu nālī. Sed si interuenit culpa ru
 stici tenet emēdare totam q̄titatem
 q̄a ante temp⁹ societatis diuidende
 tota asina mea est: lz estimata fuerit
 tradita vt p̄dixi. Et fac. §. de pactis
 .l. si pascenda. Si h̄o postq̄ asinam
 debuit eq̄liter parti interuenit cl̄pa
 rustici tunc nō tenet mibi nisi ad di
 midia p̄tez p̄etij: quia non dānifica
 uit me in plus.

8 Quero pone q̄ dedi boues cuidam
 cum pacto q̄ dare debeat. zo. staria
 bladi i āno. Rūdet Jo. de ligna. in. c.
 si. ext. de vsuris. aut locat opa bouū:
 et licitus est cōtract⁹: q̄a boues dete
 riorant. Sed si volo boues recupare
 pretio quo facio estimari cum trado
 nec volo piclū deterioratōis subire:
 q̄uis bene velim s̄bire iudiciū dinuz.
 s. mortem nālem: et tunc cōtūsus esset
 illicitus. Vide. §. §. 5. 7. j. §. p̄mo.
 Item fm. Donal. in sum. i bob⁹ hoc
 modo posset licite contrahi societas
 Talis cessit tali rustico ad laborādū
 ad quartā p̄tez lucri et dāni duos bo
 ues p̄tio. zo. libraz suscipiens i se di
 ctus rusticus tres p̄tes piculi: dñs h̄o

quarta

quartaz ptem quocūq; casu fortuito
 didi boues pierint etiā dīno iudicio
Et pro quarta pte laborerij dīdoruz
 bouuz; pmisit rusticus deferre ad do-
 mū suaz. iō. corbes frumētī; 7 pmisit
 dñs se esse cōtentū de dīda q̄titate:
 etiā si plus posset habere: 7 si ctige-
 rit q̄ dīctus rusticus nō posset dare dī-
 ctam q̄rtā ptem p eo q̄ rustico non
 remanerēt tres corbes frumenti pro
 tribus p̄tib; laborerij bouū illius anni
 deductis laborib; 7 expensis circa bo-
 ues 7 opas p̄dīdi laborerij ppter ste-
 rilitatē vel ifirmitatē rustici v̄l bouis
 vel alio casu fortuito nō teneat dīd-
 rusticus: s; tam teneat p rata: 7 si nihil
 lucrez in nihilū teneat: s; teneat dñs
 sibi reddere estimationē opum 7 la-
 boris rustici p̄dīdi 7 laborerij p q̄rtā
 pte si rusticus p̄dīdisset opas suas 7 p̄-
 dida teneat p̄bare dīd- rusticus per
 duos bonos 7 legales vicinos suos
 q̄ iurēt de credulitate 7 ipe iō rusticus
 iuret q̄ ita sit rei veritas.

i **U** Sura tertio in ēptōib; .v. t̄z
 liceat emere redditus p̄dia-
 les ad vitam sine vitio v̄be.
 respondet Alexander de ales in suo
 tractatu q̄ talis cōtractus est licit; 7
 fieri potest: dñ tamen seruet eq̄litas
 inter v̄dētē 7 emētē. **O**portet enī q̄
 inter eos hūc equalitas iuris nālis:
 ita q̄ p̄tū datum ab emente p̄porti-
 onez rei vendite. **A**l; si corrupet eq̄li-
 tas illa esset cōtractus illicit; 7 iō qñ
 ibi est excessus corrupēs istā p̄portioz
 siue ex pte emētis: siue v̄dētis cōtractus
 rescidi potest sicut illicit; : puta si p̄tū
 notabilē excedat rem: vel res excedit

p̄tū: dico autē notabilē: q̄a excessus
 p̄tū pretij ultra rem: vel res ultra p̄-
 tū nō vitiat cōtractū: sed excessus
 clarus 7 notabilis: 7 ideo statuerunt
 iura q̄ si q̄s deceptus ē v̄l medietatē
 iusti p̄tij pōt recedere a cōtractu vel
 agere ad sup̄lemētū p̄tij. ext. de ēpti.
 et vendi. c. cū cāz. sup. qd dicit glo. q̄
 dimidia ps iusti p̄tij debet sic itelligi
Ecce res valet. iō. tu vendidisti eam
 pro. 4. p̄z q̄ tu es deceptus in. 6. f. 6.
 sūt pl; dimidia que est q̄nq; .et sic es
 deceptus ultra dimidiā iusti p̄tij. pōt
 etiā esse deceptio ex pte emptoris ita
 q̄ ipse est deceptus. **N**one. n. q̄ res va-
 leat iō. 7 emptor soluit. 16. deceptus
 est in. 6. que sunt pl; dimidia que est
 .5. 7 ideo pōt agere ad p̄tū restituēd
 qd plus dederat: vel in toto recedere
 a cōtractu: q̄a deceptus est ultra dimi-
 diā iusti pretij. **N**on sic autē si esset
 deceptus in. 5. q̄a sunt dimidiū: 7 non
 ultra dimidiū: l; aut iura taxauerint
 istū excessuz qñ est ultra dimidiā pte
 iusti p̄tij: ut al; nō possit agere ad sup-
 plementū vel recedere a cōtractu: tñ
 in foro conscientie vitiat cōtractus: etiā
 si ē deceptio. 7. dimidiā iusti p̄tij: q̄a i
 dimidia potest esse notabilis excessus
 7 clar; corrupens eq̄tatē iuris nālis.
Sic ḡ inter v̄dētē 7 emētē pōt esse
 licitus cōtractus si seruet equalitas.
Talis autē equalitas pōt seruari qñ
 redditus emētis ad vitam. **H**oc autē
 est quādo pretiū est tante q̄tītatis q̄
 p̄satil; etate emētis 7 sanitate eiusdē
 7 piculis circa fruct; possessionū 7 la-
 borib; 7 solitudinib; nō apparz q̄s
 habeat meliorē ptem notabilē v̄truz
 emens vel vendens. **S**i autem talis

equalitas corūpat: certū est q̄ talis
 tractus non potest fieri: nec est licit⁹
 Preterea certum est q̄ cū q̄s est dñs
 alicuius rei dñs est ⁊ vsus eiusdē rei.
 Itē dñs huius alic⁹ rei pōt eā simplr
 transferre. Potest etiā trāsserre vsu-
 fructū retenta sibi p̄prietate rei: vt p̄
 in locatis. Videet etiam posse p̄bari
 ex hō dñio: quia sicut dñs rei pōt eā
 trāsserre simpliciter dādo: vel vēdēdo
 vel retinēdo p̄prietatē rei ⁊ trāsserē-
 do vsu ita potest dare vel vendere
 quo ad determinatū tēpus: ⁊ sic pōt
 vendi reddit⁹ ad vitam. Preterea sic
 habet extra de vsuris. c. nauiganti.
 rōne dubij excusat huiusmōi tract⁹
 Si q̄s pānū vinū oleū: vel alias mer-
 ces vendit vt āplius q̄ valeāt i certo
 termino recipiat pro eisdem: si tamē
 tempore cōtract⁹ nō fuerat eas vēdi-
 turus. Rōne. n. dubij ille q̄ plus acci-
 pit q̄ dedit excusat in tali contractu
 vt dictum est. s. Sed in emptōne et
 vēditione redditus ad vitā. dubium
 est vtz vendens plus det q̄ accipiat
 quia emens potest cito mori: etiā nō
 p̄cepta sorte: ⁊ vtz emēs pl⁹ accipiat
 vl⁹ det: q̄a pōt mltū supuiuere ⁊ cito
 mori: sed ratioe dubij videt excusari.
 Videet ḡ q̄ p̄pter iustā excusationē
 ⁊ p̄pter piculū ānexū ipsi tractui ex
 natura eius ex pte vtriusq̄. s. vēdētis
 ⁊ emētis: ⁊ etiā p̄pter rōnes hī dñij
 ⁊ liberā volūtātē cōtractū q̄ dēd⁹
 de natura sit licitus. Dico autem de
 nā sui: q̄a ex pte trahētū potest esse
 vitii in contractu p̄pter corruptā itē-
 tionē eius: puta si aliq̄s diues sibi ad
 sufficiētā non p̄pter vite necessitatez
 s. p̄pter auaritiāz vt ditior fiat tales

redditus emit: hoc. n. est turpe lucrū
 ex pte contrahētis. **Cōcor. Ray.** Idē
 tenet ihosti. l. q̄ iste tract⁹ sit licitus
 in ti. de vsuris. s. an aliquo. Idē Jo.
 an. in additōib⁹ ad Spe. sup rubri. de
 vsis. et archi. i. c. q̄cūq̄. i. 4. q. 4. et cy.
 in. l. si p̄r. s. de inoffi. testa. et Inno.
 et Vincen. in. c. in ciuitate. et Ricar.
 vide. s. ēptio. s. ad argumēta i dñiū
 vide pulchras Rnsiōes.

2 Quo autem iure vendēs aliquid ad
 vitam: puta possessionē potest illud
 retinere quando emens post vendi-
 tionem paz supuiuit. vide eūdē.

3 Sed qd de his q̄ emunt aliquos red-
 ditus ad vitāz vēditoris seruati de-
 bitis circūstantijs ex etate et sanitate
 ēptoris. Rndet Monal. q̄ scire fieri
 pōt: q̄a nō cadit ibi desiderij mortis
 alic⁹: s. vbi emēs ad vitam emptoris
 nō est tutū ne vēditor desideret mor-
 tem emptoris.

4 Antrū liceat emere redditus p̄diales
 hereditarie. Rndet Alex. de ales. vbi
 s. fm aliquos q̄ talis contract⁹ pōt
 fieri licitus si seruet eq̄tas iuris nālīs
 qd q̄dem sit quādo tanta equalitas
 seruat in tractu q̄ nō liq̄do apparz
 q̄s contrahētū habeat meliorē ptez
 Si autem liq̄do appareat q̄ p̄tū est
 nimis pui respectu rei empte tūc est
 corruptō eq̄tatis ex pte emētis et tūc
 emēs ad supplemētū iusti p̄tij. Et si
 esset p̄tū ita pui q̄ esset min⁹ me-
 dietate iusti p̄tij posset vendēs i foro
 iudiciali recedere a contractu. Si autē
 terra que vēdit est ita pui valoris et
 p̄tū ita magnū q̄ notabilr excedit
 rem emptā vl⁹ venditāz tūc corruptē
 eq̄tas ex pte vendentis et tūc vēdēs

in foro

in foro sciencie restituere quod accepit ultra iustum pretium. Et si excessus esset ultra dimidia iusti pretij posset emens recedere a contractu. **Concor. Ric.** Non obstat illud **Aui. 25.** quoniam vendis quodpiam civi tuo: vel emis ab eo ne contristes fratrem tuum: sed iuxta numerum annorum iubilaei emas ab eo: et iuxta supportationes frugum vendet tibi quanto plures anni remanserint post iubilaeum crescat tempus: et quanto minus temporis numeraveris: tanto minus emptio constabit: quia Respondet idem quod ibi fuit aliquid litterale et aliquid morale: quod autem ibi fuit legale non obligat sicut nec iubilaeum: sed moralia legis obligant non tamen obligant iudicialia nec ceremonialia: quantum autem quod fuit spirituale in illa lege apparet ex glo. quod magis prohibet auaritia diuitum quam forma contractus. Unde glo. dicit quod necessitatibus proximorum est subveniendum: nec est negotiandum de necessitatibus pauperum: imo magis diuites debent indigentibus subvenire commodato et modata paulatim de fructibus recipere. ubi patet quod venditio a paupere facta fit propter defectum: et emptio tenet locum mutuationis: et ideo est minus iusta propter necessitatem venditoris et malitiam ementis: et ideo illud quod plures accipit non habet iustum titulum possessionis. **Abi** est advertendum quod quando quis emit possessionem ad tempus: vel simpliciter cum lucro quod expectat tamen ex natura temporis: et non ex natura rei possidere vitium est in contractu: et tale lucrum dicitur turpe in iure. Si vero homo possessio ematur cum lucro: et talis emptio fuerit minus iusta propter necessitates venditoris cui ex caritate subvenire debuit in tali contractu est vitium usure: non per se sed per equipollentiam: quia lucrum

quod pervenit ex tali contractu militat contra caritatem. Si vero possessionem emat non cum lucro: primo et per se: sed ad necessitates et utilitatem vite: dum modo salvetur in emptio equitas si plus accrescat processu temporis quam defuit illud sit ementis: quia illud accipit tantum suum propter naturam contractus: et non ratione temporis: nisi valde per accidens. Item non obstat quod in emptio hereditaria fructuum semper sit inequalitas iusticie et notabilis excessus supra sortem quia Respondet idem quod nec ius naturale: nec ius positivum dicat quod ille qui emit rem hereditarie teneat tantum dare pro ea quantitate: probabile est quod ipse debeat percipere per totam vitam suam et filii et nepotes et tota posteritas sua: quia secundum hoc res que emit hereditarie non possit cadere sed iusta estimatio: sed quando taxat iustitiam pretium sufficit quod habeat respectum ad illum qui emit et posteritatem usque ad certum gradum: puta forte usque ad filium vel nepotem: non autem oportet quod habeatur respectus ad omnes qui possunt succedere usque ad omne tempus quia sic non posset estimari res que venditur.

Item quod possunt vendi redditus percipiendi vel ius percipiendorum reddituum pretio minoris eo quod statim emens solvit quam esset pretium si solutio singulis annis differret puta an liceat emere redditus molendinorum usque ad. 10. annos dando minus pretium: quia statim solvit quam daret si solutio singulis annis expectaret. Respondet **Alex. ubi. 3.** quod casus est licitus. **Primo** non est supponendum quod futuri fructus emi possunt: siue iura percipiendorum fructuum sicut iura molendinorum vel pedagogiorum. Secundo supponit quod iustum pretium

debuisset esse proportionatū rei vendite. Iusticia autē pretij attendi dēt a tēpore contractus: ut tantū debeat q̄tū valz res tpe contractus: nō tātū q̄tū valitura ē toto tempore consequēti: q̄a res nō dēt estimari nisi s̄m q̄ valet tpe cōfictus. **¶** Unde host. li. 5. ti. de usuris: quādo agit de calib⁹ qui videntur esse usurarii et non sunt: dicit in. iz. casu. Quādo vendo fruct⁹ ad temp⁹ nō tñt mibi emptor resarcire si pl⁹ p̄cipit de fructibus q̄ sit fors: et hoc rōe incertitudinis s̄m ergo cū taxare dēt p̄tūz habēdo respectū ad valorē rei tēpore cōtractus. **¶** Tertiū pōt ex hoc cōcludi esse licitūz: q̄a l3 plus p̄cipiat emens tēpore consequēti q̄ dederit: tamē illud qd p̄cipit est de sorte p̄pter vnam vēditionē factam iure p̄cipiēdoz fructūz: cū iusticia p̄tū attēdat tempore cōtractus quo tpe nō magis valz q̄ vendit. **¶** Quātiūz .n. et usura est q̄n dat minus p̄tūm q̄ valeat res tēpore contractus a quo tēpore iustū p̄tūm iudicāduz est. **¶** Rō autem vitiū est si dat min⁹ p̄tūm q̄ dare in futuro. **¶** Rō obstat q̄ sicut se h3 venditor ad ēptorem: ita ecōverso emptor ad vēditōrē si pl⁹ accipiat rōe p̄logate solōnis v̄hari⁹ est censend⁹. **¶** Sed sic est in p̄posito q̄a minus dat q̄a anticipat p̄tū: q̄a rñdz q̄ argumētum nō cogit: q̄a licet maioritas p̄tū in vendente p̄pter dilatiōēz et minoritas in emente p̄pter anticipatiōēz faciat v̄hariū: tamen nō sic in p̄posito. **¶** Primo q̄a nō debet iudicare minus p̄tū qd est proportionatū et iustū rei que vendit: l3 forte sit min⁹ respectu futuri. **¶** Secūdo q̄a illud de anticipatiōe t̄pis locum habet quādo res que vendit n

statim tradit: s̄ p̄tūm statim datur et p̄tūm expectat. **¶** In p̄posito autēz statim dat res que vendit: l3 vsus expectat. **¶** Unde in emptiōe et vēditōe interueniret duplex expectatio ut .j. §. primo.

¶ Atz gratia expectatiōis rei vendite liceat plus accipe a venditore v̄l min⁹ dare ab emptore. **¶** Rndet Alex. vbi. s̄ q̄ in emptiōe et vēditōe interuenire potest duplex expectatio. **¶** Primo ut expectet res vēdita: et q̄a expectat iō minus dat: ut si q̄s dat .io. pro min⁹ frumenti que valz .iz. receptur⁹ min⁹ in alio tempore: talis expectatio si est ex pacto usura est. v̄b. j. §. i6. **¶** Alia ē expectatio nō rei sed vsus eiusdē: puta q̄a res est talis nāe q̄ emens nō pōt statim ea v̄ti. **¶** Potest .n. cōtingere q̄ res que vendit statim tradit: s̄ tam ipsa res nō habz statim v̄sum suum. **¶** Et ideo si emens minus dat: q̄a nō potest statim v̄ti re sua p̄pter expectatiōēz vsus nō peccat: q̄a res statim tradit et tñ vendit quātum valz tpe contractus: l3 de min⁹ p̄tūm pro ea p̄pter vsū successiū eiusdē: sicut i redditib⁹ molendiorz: v̄l i p̄ceptio redditū est successiua: vel q̄a expectat vs⁹ eiusdē: ut si q̄s pro pelle varia que statim dāt min⁹ dat circa pentecosten q̄ circa festū sandi Michaelis: q̄a vs⁹ eius expectat circa p̄tecosten: et nō in festo sandi Michaelis: q̄z .n. res dāt utroq̄ tpe: tñ licz vno tpe dare minus p̄tū q̄ alio tpe: nō p̄pter rem expectatā: s̄ p̄pter v̄sum.

¶ Quid de his q̄ i agro seminato emūt fruct⁹ p̄cipiēdos illo āno: an est v̄sa Rndz Monal. in sum. q̄ n̄ ex forma cōtractus

tradit. **P**otest tamē fieri in fraudē
 usurar: vt si tant⁹ est ager ⁊ talis q̃
 vñsimile sit q̃ inde fruct⁹ colligēdi va
 leant in autūno plusq̃ ēptor dederit
 vbi grā: dedit. 10. solidos ⁊ vñsimile ē
 q̃ valebāt. 20. ⁊ maxime si p̃sona est
 que tales cōdī⁹ consuevit exercere.
Inde restitutio in foro p̃nīe iūgēda
 est ei. **S**i autē p̃babilitē dubitet vtrū
 fruct⁹ illi plus vel min⁹ debeāt valē
 q̃ debitor dedit nō est ṽsa. **E**odem
 modo iudicādū est de creditore qui
 possessionē alienā recepit p̃ certa pe
 cunie quātitate ita q̃ vsq̃ ad certos
 ānos puta q̃driēniū vel q̃nquēniū
 faciat fruct⁹ suos iure ēptōis: l. 3. enīz
 talis cōtractus nō sit ṽsari⁹ pōt tam
 fieri in fraudē usurar et recurrēdū ē
 in foro iudiciali ad supradictas p̃esū
 ptioēs. **I**n foro autē p̃iāli stabit eius
 cōfessionī: tamen p̃sumēdū est cōtra
 talem additōē: ⁊ iudicēda est restō i cō
 fessioē. **S**i fruct⁹ illi⁹ terre vñsimiliter
 credebāt plus lōge valere q̃ ille de
 derit si aliq̃s iustus ēptor inueniret.
Bal. 20. in Rīca. **D**e usuris. dicit d̃
 his q̃ emunt frumentū in herba: aut
 p̃sens numeratio est cā dāni ipi⁹ ṽe
 ditoris: ⁊ tūc est ṽsa: aut sola cōuētio
 est cā dāni q̃a de p̃senti nō soluit p̃
 tiuz ⁊ cōtract⁹ est licit⁹: aut neutruz
 est cā dāni q̃a frumētū q̃d est i herba
 nō plus valet tempore cōtract⁹ ⁊ silr
 cōtract⁹ nō est ṽsari⁹. vt. ff. de cōbē.
 empti. l. fistulas. §. frumēta. ⁊ l. debi
 tor. §. vñsile. de ṽbo. obli. l. int stipulā
 tem. §. sacramenta.

8 **Q**uid si q̃s tibi debeat soluere cētuz
 ducatos post tres ānos ita q̃ ātea n̄
 tenebat: ⁊ ad p̃sens soluit cūz padō

q̃ t̃tineat sibi. i. s. ducatos p̃pter iter
 currens tempus triū ānoz quorum
 terminū p̃uenit: an vendēdo istud tē
 pus sit ṽsura. **R**endeo fm **B**erarduz
 obdonē. q̃ nō: et q̃ potest sibi retinē
 istos. i. s. ducatos q̃a p̃uenit tps solu
 tionis. **I**n istud tempus est sui iuris
 p̃pter q̃d potest vendere valorē illi⁹.
Ifacit ad hoc. l. si cōstante. §. quotiēs.
 ff. solu. matri. q̃d nō est itelligēdū de
 mutuo gratis dato. **S**i enim tēpus
 illud nihil valerz nō āplius essz tenēi
 ad mor soluedū q̃ teneri ad soluēdū
 vsq̃ ad post tres annos ⁊ non ante.
Si autē obijcias q̃ qua rōne pecunia
 mutuata nihil vltra se ualoris vendi
 bilis habet eadem rōne nec pecunia
 ad tres ānos soluenda: ⁊ ideo vendē
 tempus eius. i. s. florenis. videt ṽsura
Dicendū q̃ hic nō vendit pecunia:
 s̄ solōis ipius temp⁹ q̃d vtiq̃ est ṽe
 dentis: ⁊ ecōuerso. **T**empus pecunie
 mutuate nō est p̃stitoris pecūie s̄ rece
 ptoris. l. vsq̃ ad terminū sibi p̃fixum
 p̃pterea sibi vendi nō potest s̄n vitio
 ṽsure. **S**i 20. is q̃ tibi post tres ānos
 tenet soluere mutuarz tibi. 80. duca
 tos: tunc idubitāter ṽsura foret eo q̃
 venderet tibi temp⁹ pecūie mutuate
Quāuis. n. pecūia ex se nō valeat pl⁹
 se ipsa tamen ex vtentis idustria ⁊ fa
 cultate aliquem valorē acq̃rit: seu
 acq̃rere potest. **P**ropterea ille ṽsus
 seu facultas vtendi potest ab eo cui⁹
 ille ṽsus est legitime vendi. **S**i iterū
 secūdo obstes q̃ cum hñs centū flo
 renos facultatez habeat vtendi cīl ṽl
 possidendi eos: nō solū p̃ trib⁹ ānis
 20. et iā p̃ toto tpe futuro. q̃ bene
 eque poterit vendere facultatez hāc

futuri tēpīs mutuādo sicut p̄fat⁹ debi-
tor facit q̄ nō tenet eos soluē añ tres
ānos. Ad hoc dicēdū q̄ hic et ibi nō
est eadē rō: nā hīs pecuniā non pōt
ea inq̄tū rōnē p̄tj hz: seu nūmisma-
tis vti nisi mutuādo vl̄ p̄o re altera
cōmutādo: vtrobiq; autē currit tēp⁹
futur⁹ nō p̄o eo q̄ pecuniāz ēdit: s̄ p̄
eo cui mutuat vel in emēdo cōmutat
seu ap̄ptiat vl̄ simplicē vim p̄tj sui:
s̄ debitor p̄fatus nihil mutuat: dū sol-
uit. 85. ducatos: s̄ poti⁹ debitū suū
soluit: 7 de hoc q̄ ante tēpus debitū
soluit vel aliqđ p̄tium recipit qđ qđē
mutui p̄tium dici nō potest: cū nihil
mutuet: sed solū dici potest p̄tū āte-
rioratōis ipsius solōis: q̄a āterioratio
hoc p̄tio estimabil̄ est: ideo licite pōt
vendi. Ifrā. de maro. in. 4. di. dicit.

Quero pone q̄ aliq̄s dabit alicui p⁹
ānū aliqđ 7 rogat q̄ soluat sibi statim
7 dicat q̄ sit liber p̄o dimidiō debiti
R̄ndet q̄ est vsura: q̄a mora tēporis
facit hoc negociū illicitū: vñ vel debz
sibi totū soluere vel nihil dīminuere
p̄ueniēdo tempus: 7 hec erit gratia:
vel expectare tempus: 7 tūc erit iusti-
cia: al̄s si dīminuit 7 p̄uenit tps solōis
tenet de residuo restituere.

9 **Q**uid si emi ab hñte possessiōes cēsū
io. corbiū frumēti p̄o p̄tio quo hñt
possessiōes ex q̄bus haberēt vñl̄iter
dicte. io. corbes adiecto q̄ d̄ omnib⁹
bonis suis idifferēter soluere teneat.
Dubiū facit q̄a nō emo fructus certi
p̄dij: 7 sic poti⁹ vñ obligatio p̄sonalis
iuxta notata p̄ Inno. c. i ciuitate: de
vsuris. Item hic nō emi certum ius
reale. R̄ndet Jo. de ligna. in. c. si. de
vsuris. q̄ si census cōstituit in bonis

7 ad bona fiat relatio: nō est cēsend⁹
cōtract⁹ vñari⁹ cū hec merces hoc p̄-
tium 7 alia iura realia licitū sit emer-
. ff. de here. vel ac. vñ. 7 maxie p̄cedūt
cum legitimū est p̄tū 7 ad obiectum
census relatum. Caueat tamē dñs
ab itētiōe deprauata cui⁹ sol⁹ de⁹ est
cognitor. extra de vsuris. c. cū tu. i. si.
Sed dicit dñs **A**ur. Nescit videre
quomō in calu p̄posito census ille cō-
stituat in bonis: 7 dato q̄ omia sua
bona obliget: non tamen negat q̄n
possit cōstituere in bonis suis: 7 illuz
veudere: nec vllam facio differētiā
siue cōstituat in pecuniā: siue in reb⁹:
puta grano vino. ar. i. 4. q. 3. pleriq;
7 qđ notat Inno. in. c. in ciuitate. et
ita credo Jo. de ligna. sensisse. Ad p̄-
dicta facit questio illi⁹ q̄ vēdit fruct⁹
dom⁹ p̄ cētū ānis. de qua Bar. in. l.
. 2. s̄stitutio. ff. de le. 2. q̄ dicit. q̄ aut
vendit fruct⁹ cōstituēdo ius in re ip̄e
ementi: 7 tūc est alienatio rei. l. si. c.
de re. eccle. nō alie. Aut nō cōstituēdo
s̄ obligādo se ad dōe p̄sōali ad dādos
fruct⁹: 7 tūc non est alienatio. l. si. de
c̄trahen. empti. 7. l. liberto. i. p̄n. ff. de
adi. lega. 7 q̄l̄ p̄pēdat. An cōstituat
ius i re vel nō. notat. ff. de vsufructu
. l. si ita.

Quid de his q̄ emūt ab ecclesijs vel io
monasterijs certas possessiōes tenen-
das toto tempore vite sue ita vt post
eoz mortem ad ecclesias redeāt. R̄e-
spodet Hosti. in sum. eo. ti. 5. Sed an
aliquo. vñ. qđ de his q̄ Ray. 7 Boff.
iudicauerūt hunc cōtractū vsurariūz
eo q̄ homines sperant viuere 7 sic spe-
rant se amplius p̄cepturos de p̄uēti-
bus possessiōnū q̄ sit pecuniā quam
venderūt

dederūt et sola spe contrahit vsura.
Si tamē q̄s vnam possessiōē dat et
 recipiat aliam equalēte licit⁹ ē cōd⁹
 certe salua pace eorū: nam ita hoies
 sp̄are possunt lucz in hoc vltio v̄ctu
 sicut in p̄mo: et adeo licit⁹ est cōtrād⁹
 p̄m⁹. s. septōis et v̄ditōis sic et vltimi
 .s. p̄carij nisi in fraudē fiat: nā vterqz
 approbat a iure. **I**psimet etiā scripse-
 runt qd nō habet locū vsura nisi i mu-
 tuo et ego addidi regularit̄ vt apposi-
 tionē multoz casuū euitarē: adeo dic
 qd iste cōtrād⁹ sicut et ille de quo di-
 cit̄. s. **Q**uid de his q̄ oues rōe incer-
 titudinis excusant. **E**.eo.l.2. et de pac.
 .l.i. et l.i. ff. de cōdic. et demō. **S**i tamē
 ponas pro cōstati qd malā intētiōē
 hēant et qd eos remordeat cōscientia
 nō excuso: purgēt eim scīaz. s. de p̄-
 scrip. c. fi. extra de vsuris. c. in ciuitate
Sed ego de illis nō sum. hec hosti.

ii **V**ideam⁹ circa v̄baz fraudes. **I**deō
 qd q̄s petit a me mutuū offerēs p se-
 curitate mutui ipotēcā suoz bonozū
 ego autē illi dico: nolo mutuare: sed
 parat⁹ sum emere pro eodē pretio: et
 vsqz ad certū temp⁹ reddere p eodē
 v̄bari⁹ p̄sumoz maxie si modicū p̄tiū
 interuenit fm̄ hosti. in. c. ad nostraz
 de empti. et ven. p illum tex. et l. q̄uis
 .s. si cum essz. ff. ad vel. **E**t hoc videt̄
 s̄t̄re hosti. qd ex solo pacto de reuē-
 dēdo cōtrād⁹ p̄sumat v̄bari⁹. hugo.
 vt refert **Arch.** .i.4. q.3. pleriqz. sentit
 cōtrariū in eo qd dicit qd talis si facit
 talem cōtrādū i fraudē v̄baz peccat
 mortalit̄: nec a peccato vsure defēdit̄
 lz nō posset ab ecclīa cōdēnari. **S**i at
 nō facit in fraudē nō peccat: q̄a talis
 cōd⁹ est licit⁹: et talis emptio et ven-

ditio licita. **E**. de pac. inter emp. et v̄
 l. si fūdū. et d̄ i diē adiec. l. quotiēs. hec
 ille. **S**i ergo nō pōt ex solo pacto ab ec-
 clesia cōdēnari: q̄ nō insurgit ex solo
 pacto p̄sūptio qd sit cōtrād⁹ v̄barius:
 q̄a tunc possz ab ecclīa cōdēnari vt. d.
 c. ad nr̄az. et c. illo vos. de pigno. hoc
 etiam videt̄ ibi sentire **Arch.** q̄ post
 v̄ba hugo. dicit qd si iterueniat p̄di-
 ctū pactū de retrahēdo et defēd⁹ sit i
 p̄tio iusto fm̄. c. ad nostrā. tūc iudica-
 bit vsurari⁹. **I**dem expresse ibi dicit
Inno. **I**dem hosti. in sum. in ti. de
 emp. et ven. .s. fi. v̄. illud aut notatur.
Abi dicit qd q̄qz trāsīt de v̄ctu ad
 cōtrādū in fraudē legis: vt q̄n accedo
 ad vsurariū et volēs recipe mutuū
 ipse nō cōsentit: q̄a timet de v̄bis: sed
 dicit qd emet si voluero. **S**i hoc dicit
 testes q̄ fuerūt mecū qd talia v̄ba ha-
 buim⁹ et venditio sit longe circa iu-
 stū p̄tiū: vel p̄pe iustū p̄tiū: et cōstat
 qd emptor v̄bari⁹ est: et qd ego si facē
 possem nullaten⁹ eram rē v̄diturus
 nō valet cōd⁹: vt in. c. ad nr̄am. de
 cōtrahē. emp. **J**o. an. in. d. c. ad nr̄am
 dicebat. **E**xp̄ientia docuit qd vsurarij
 dimissis cōditiōib⁹ mutuū ichoauerunt
 facere cōtrād⁹ ēptionū cōditiōaliū. s.
 cum pacto de reddēdo rez postea ne
 forma cōditiōis ex ui illi⁹ pacti iudicaz
 illum v̄bariū: cepūt bina inst̄ia facē
 p̄mū pure ēptōis. secūdū p̄missiōis d̄
 reuēdēdo: hodie v̄o opz debitorē in-
 digentē pecunia cōfidere v̄bario sicut
 sacriste faciendo sibi puz inst̄im v̄-
 ditionis: vnde videt̄ sentire qd soluz
 hoc pactū sufficiat: sed eo. c. sup glo. s̄
 tit contrariū: et idem in. c. illo vos. s.
 qd tria concurrere debeant. s. ēptorēz

usurariū nō interuenisse iustū p̄tū: et
pactū de reuēdēdo: et idē dñs **A**ur.
de pinu. dicit ita seruari in practica. s.
q̄ illa tria requirūt. vid. s. v̄ba p̄mo. s.
40. et j. s. 25.

12 **S**ed qd si fiat pactum de reuēdēdo
.j. io. ānos: ita tamē q̄. j. ān quēniūz
istū reuēdētōis nequaquā facē teneat
Rūdiz **I**hōsti. et **J**o. an. in d. c. ad no-
stram. in nouella. q̄ eo ipso fraus de-
tegitur.

13 **Q**uēdo qd si q̄s vedit ius p̄cipēdozū
reddituū qd tempore contrāctū valz
centū: et qd expectat solōnē fiēdā cer-
tis terminis vult habere cētū: et. 20.
nō qd est casus licit⁹. **R**ūdiz idē alex.
vbi. s. videt̄ dīcēdū q̄ nō: qd cū statū
trādāt res que vendit̄: et ēptoris stet
p̄culo et statūz alteri vendē potest cā
et qd expectas solōnē fieri uis habere
plus p̄pter dīlationē tēporis: videt̄
indīrecte cōmitti v̄ba: et quasi q̄s indī-
recte mutuet p̄tium iustū rei vendite
.s. libras centū vt ex illis habeat. 20.
libras vltra sortez: hec v̄sura idīrecte
videt̄ cōmitti et esse i omni re vedita
ad temp⁹. **S**i. n. res in p̄senti valz. io
et q̄s vendat eaz. iz. p̄pter expectādā
solūtōez videt̄ indīrecte mutuare. io.
vt recipiat vltra sortem libras duas:
hunc tamē casuz dicit. extra de v̄bis.
c. in ciuitate tua. ex forma sua nō esse
v̄sariū: nīhilomin⁹ tñ veditores pec-
catū nō icurrūt nisi dubiū sit merces
īpsas plus vel min⁹ valere tpe solōis
forte autem dixit ex forma sua nō ēē
v̄sariū: qd est v̄sura indīrecta: vt eim
dīdū est. s. indīrecta v̄sura incidit p̄
cōtrādū mutui. vide. j. s. p̄ximo: et
s. 16.

14 **Q**uēro an aliquo casu liceat v̄dere
ad credētiā. **R**ūdiz **A**lex. d. alexā. vbi
s. q̄ vendere ad credētiā pōt fieri tri-
pliciter. **P**rimo mō credētiā pretij sol-
uendi in tempore futuro pōt incidē
in contrāctu p̄ gratiā et liberalitatez
venditoris. s. quādo res vendit̄ fm
iustam estimatōez p̄ tempore ēptōis
et cōmutatōis ipsius rei: et ipse veditōr
expectat solōnē libere p̄pter gratiam
quā hz ad ēptōrē: talis credētiā nul-
lum habet vitīū v̄sura: qd nulla excre-
scētia est p̄pter credētiā: cū res veda-
tū valet fm iustā estimatōez: que
estimatio sit p̄ tempore cōtrādū. **S**e-
cūdo modo pōt incidē ex credētiā: nō
p̄pter grām veditōis: sed ex nā dīcē
qd res nō estimat̄ fm valorē quo v̄-
quem ualet quādo tradit̄: s. quo va-
litura est uel sperat̄ valere tempore
solōis: vbi gratia. **S**i aliqua res v̄-
dat in aliquo tpe in quo nō hz tāta
vtilitatē et necessitatē humana vita
q̄tā habitura est in futuro tēpore: et
vendens nō eam veditur⁹ est eo tpe
quo minus valet: sed alio tēpore quo
sperat̄ maioris valoris. **I**n hoc casu po-
sito vendere ad credētiā licitūz est ex
nā cōtrādū vt pbat̄ p. d. c. nauigātī
vbi dīc q̄ iste excusat̄ q̄ merces vedit
plus q̄ tunc valeat in certo termino
p̄ceptur⁹ solōnē: et hoc si al⁹ nō fuerat
veditur⁹. **V**ide. j. s. 19. **T**ertio mō
potest fieri credētiā in contrāctu per
accidens. s. ex nā temporis qñ q̄s. s. 3.
plus vendit q̄ valeant res tpe vendi-
tionis vel q̄ ualiture sint p̄babiliter
tēpore solōis: alr eas venditur⁹. **E**t
hoc mō cōtrādū est vitiosus. **D**ixerūt
tamen qdam q̄ l3 cōtrādū sit vitiosus
de se

4
de se tamen excusari pōt ex pte vēdi-
toris. Si. n. venditor rem suā nō intē-
dit vendere charius ppter tēpus: sed
ppter dānū qđ videt sibi iminere ex
dilatione recuperāde solōnis seu ppe-
verationē suam redimēdā quā pba-
biliter timet futurā sibi in repetitiōne
debiti sui: vñ ppter malitiā creditoris
et ipotētiā debitoris: tunc excusat cō-
tract⁹ a vitio: qđ equitas estimatiōis
in huiusmōi contractib⁹ ppter recōpe-
latiōez dāni: qđ pbabiliter timet suae
et reditudo h⁹ intētiōis: tunc apparet
quādo venditor potius optaret non
vendere talib⁹ qđ vendere ad credētiā
et quādo libētius daret alijs p miori
pretio qđ istis ad credētiā pro maiori.
Sic ergo excusat cōtract⁹ fm istos.
Et si excusatio vera est excusat ppter
interesse: qđ nō fit pncipalit⁹ ppe lucz
sed ppter dānū vitādū. lz autē sic ex-
cuset videt mihi calus esse dubius.

Anno enim mō vēdēt sic nō pōt excu-
sari: qñ. s. ppter credētiā plus vendit
qđ valeat res simplr: vñ qđ valitura sit
vñsimilit⁹ tempore solōnis: vel etiaz si
vñsimilit⁹ tātuz sit valitura tpe solōis
quādo vendit⁹: tamen vendēs alias
res suas nō venderet nisi plus recipz
ppter credētiā et expectatiōez. vide. s.
s. p. primo. Quid autē iuris quando
anticipat solutō pñj vel expectat vñs
rei vendite. vide. s. s. s. 7. 6.

is. Atz liceat emē reddit⁹ pecūiaris
hereditarie vel ad vitam. Rndz Alex
de alexan. vbi. s. qđ lz fuerit opio ma-
gistroz qđ non: tamen pōt dici dñriū
qđ sit licitū. Cōtractus. n. vitiat mltis
modis. Anno modo ex pte rei que vē-
dit⁹ vel emit⁹: puta qđ res n̄ ē vēdit⁹

ut homo liber non potest vendi. itez
spūalia. Item res aliena. Et hoc mō
fm opionez eoz vitiat iste cōctus
qđ pecunia nō est vendibilis: et in tm
vitiat qđ declinat a cōtractu ēptionis
et sortit⁹ cōtractū mutui: ex quo nō lz
spare lucz. Sed tamē rñderi potest
ad hoc qđ in rebus nostris tria hēm⁹
bona scilicet mobilia et immobilia
et ius in vñs qđ. Et sicut dīstinguit⁹
mobile et immobile et ius in vñs qđ
ita ipsum ius vendi potest: nō ergo
vendit⁹ ipsa pecunia: sed ius picipiēdi
redditus pecuniales: qñs autē pecūia
nō uendat⁹: tamen trāsīt cum iure vē-
dito. Videmus. n. qđ aliqd qđ vendi
nō potest vel emi: et tñ trāsīt cū ali-
quo alio qđ emit⁹ vel uendit⁹ de iure
sicut ius patronat⁹ vendi uel emi nō
potest: qđ est ānexū spūali: et tñ trāsīt
cuz venditōe ville uel fundi que vēdi
possunt de iure: ita in pposito vēdit⁹
ius quo vendito trāsīt pecunia. Jus
eim picipiēdi talē qñritatē pecūie sup
bonis suis venditis quolibz āno: siue
hereditarie: siue ad vitā emētis non
est pecunia. Sed dīstinguit⁹ vnuz ab
alio. Atz est qđ alia rōne nō potest
vendi pecunia ius patrōat⁹. Pecūia
eim nō potest vēdi qđ est mediū i vē-
ditione. Jus autem patronat⁹: quia
ānexū est spūali. Secūdo modo pōt
esse vitii in cōtractu ex pte pretij: et tñ
vitii excludit⁹ ab isto cōtractu qñ p-
portioat⁹ pñm iuri qđ vendit⁹. Re-
gulare. n. est qđ cōtract⁹ emptōnis et
vēditōis illicit⁹ est cuz in eo nō suat
eqtas iuris nālis. Cum autē talis eq-
tas seruatur ita qđ nō est notabilis ex-
cessus pñj sup re uendita: nec ecōtra

conatus est licitus: nō ergo negat qn
talis conatus possit vitari ex pte pñj
sed tamen sicut pōt vitari ita pōt re
tificari. **T**ertio modo pōt incurrere
vitiū in conatu ex pte pacti appoliti.
Hoc autē est qñ appositio pacti repu
gnat rei sup qua transigit ita q ipsa
res nō patit appoi pactuz. Et hoc m
vitiū est in symonia. **A**lio modo qñ
pactum repugnat cōtractui: puta qñ
cōtractus est gratuitus. Et tale vitiū
facit vsurā. **V**surā est enim ex hoc q
aliqd exigit ex pacto nomic rei mu
tuate. Tale aut vitiū non est i cōctu
pdicto cum ibi sit va venditio et non
mutuū. **Q**uarto mō potest esse vitiū
in cōtractu ex pte cōtrahētis sicut cū
qs fingit se emere qd i pign⁹ recipit
et tunc non excusat a vicio vsure nisi
computet fruct⁹ in sortez. argumēto
extra de pigno. c. illo vos. Et hoc m
posset aliqd dicere q hic est vitiū: qā
tātūdē est sic trahere sicut mutuare
centū pro. io. quolibet anno: ita q sic
contrahens mutuatur indirecē et fin
gens emptionē facit mutuū. **P**otest
dici q argumētū nō cogit: qā in tali
cōtractu nō est mutuū directū nec in
directū. **A**bi. n. est mutuū: mutuatur
obligat mutuati in pñio. **I**n tali aut
cōtractu pñiuz trāsīt et ius pñiēdoz
reddituū stat piculo et lucro ēptozis.
Nossz tamen in tractu incidē vitiū
ex pte cōtrahētis ppter cupiditatē et
auaritiā cōtrahētis. Sed hoc accidit
tractui. **I**nno. **H**osti. et **J**o. an. tenēt
q sit licitū emere redditus pecūia
rios in. c. iu ciuitate. de vsuris. **A**li ē
fm q refert idem **A**lex. pbant hunc
cōtractū esse licitū: qā licite possz quis

emere prediū pro centū libris: et pñiuz
ēptuz possz hereditarie dare alicui p
se et suis hrdib⁹: hoc pacto q recipies
pñium obligaret p se et suis hrdibus
dare quolibet āno solidos cētū vanti
pñium: et sic in ēptōe et veditōe predij
talīs habet pro cētum libris solidos
cētuz quolibet āno. **N**ihil aut viffert
in hoc cōtractu: cōtractus ergo videt
licitus. **I**fateor tamē q nō est ita ho
nest⁹ et decēs sicut tract⁹ quo emūc
reddir⁹ pñiales.

Querit de hoc casu pōe q cōitas **J**a 16
nuēsis olim quosdam reddit⁹ quos
recipiebat de sale et de pane q fiebat
uenalis uēdiderūt certis pñonis usqz
ad certum temp⁹ pro certi pñi solōne
ita q. j. illud temp⁹ tenebat cōitas p
tium salis augmentare: et nihilomi⁹
q sal esset ad sufficiētā venale vede
runt pñiēti emptores minus pñiū q
si cōitas solōez siēdā expectassz certis
termis. **P**ost hoc autē per ānum uel
amplius magrat⁹ pñiēte cōitatis: et
uenditores uoluerūt pñiētos reddit⁹
recupare. **C**ōdicētib⁹ aut pmo ēpto
ribus tāde ipsi cōcesserūt et diffinitū
est q pñiēti redditus dimitteret cōi
tati: et de pñiētis redditibus pñiēti
ēptores hēret ānuatiz certe pecūie q
titatez: ita tñ q cōital possz eos redu
cere quādo uellet ad statum pñiū p
cipiēdoz reddituū: querit utz tñ
sit licitus. **R**endet idem **A**lex. q tñ
continet duos casus. **P**rimus ē uen
ditio pñioz reddituū salis vel panis
venalis. **S**ecūdu cōtinet recuperatōz
eorūdem reddituū pro certa pecunie
qñtitate. **P**rimus g tract⁹ videt esse
licitus si concurrat eqtas iuris nalis

puta qđ p̄tium sit equatū rei vendite
Rō autē quare nō peccat cōtrad? ex
pte rei tradite est: qđ res est vēdibilis
Al. n. ostensū est. s. ius p̄cipiēdorum
fructuū potest vēdi: reddit? etiā futuri
siue fruct? vendi p̄nt sicut hereditas
que obuenire debet 7 iactus retis et
similia. Nec peccat ex pte pretij: qđ p̄-
supponit qđ p̄tium sit p̄portioatū rei
que tradit? vt seruet? eđtal inē emētē
7 vēdētē: nec potest infici cōtrad? ex
hoc qđ minus p̄tū dat qđ dare? si so-
lutio fieret certis termis: qđ vt ostēdū
est p̄tū debet dari pro reita tamen
qđ estime? res qđtū valet tpe cōd?.
Nec peccat cōd? ex hoc qđ cōtingit
aliqd accipe vltra sortē: qđ fors in vē-
ditōe locū nō hēt. Venditor enī de
nullo p̄tio tenet emptori: l3 teneatur
sibi de obiectōe: 7 ideo nō potest dici
qđ emptor recipiat aliqd vltra sortē:
imo iste qđ sic emit nō est cert? de aliq
sorte: cum fors trāseat. Possset autē
breuī? pro hac cōclusiōe formari talis
rō. Nullū vitiū posset esse in hoc con-
tractu nisi vitiū vsure: sed in hoc con-
tractu non est vsura ergo. Dīno? p3
qđ vsura nō accidit nisi in mutuo di-
recto vel indirecto. i. 4. q. 2. si fenera-
ueris aliq. i. si mutū dederis: 7 est di-
ctum Aug. sup psal. 37. **Albi** Aug. p
eodē accipit fenerari: 7 mutuū dare
p̄ excrecētia vlē capitale mutuū. **Di-**
cit autē mutuū directū vt cū mutuo
tibi cētū vt in capite ani recipiā cētū
20. Mutuū autē indirectū est cū aliquis
merces suas chari? vēdit: qđ solōnez
p̄ aliqd certū temp? expedat. Si eim
aliqs merces que valēt. 5. dat pro. 6.
qđ expedat solōnē p̄ quatuor mēses

indirecte vsq; ad quatuor mēses mu-
tuat. 5. pro. 6. 7 indirecte accipit lucz
20. soldoz qđ accedit sorti. Eodē
modo est in anticipatōe temporis: qđ
si quis dat statim soldos. 8. p̄ mīna
grani dāda vsq; ad tres mēses: quo
temporē credit? p̄babilē qđ valebit. i. 2.
Iste indirecte mutuat. 8. p. 4. vsque
ad tres mēses. In casu autē p̄posito
nō est mutuū directū nec indirectū: qđ
vbicūq; interuenit mutuū: mutuatus
tenet? mutuātū in p̄tio: qđ pretiū non
trāsit. **Ibi** autē est vera venditio: nec
vēditor tenet? emptori d̄ aliquo p̄tio
imo si sal nō vēdat? 7 panis nō esset
venalis cōitas in nullo teneret? ēpto-
rib?: qđ res emptā stat p̄cto ēptoris:
nō ḡ hīc ē v̄sa. **Secūda** etiā ps videt?
licite posse fieri: qđ illud nō est mutuū
7 l3 ibi nō sit venditio 7 emptio: tamē
est ibi iusta pmutatio: qđ isti pmutāt
ius p̄cipiēdōz redditū centū pro. 8.
recipiēdis ānuatim pro loco salis: et
talis pmutatio videt? iusta. **Non** ob-
stat qđ cōitas potest eos reducere ad
statū p̄stinū 7 p̄ cōis eoz iura sūt ite-
gra: 7 sic qđqd accipiūt sit v̄sa: qđ re-
spōdet idēz **Alex.** qđ si cōd? iste fuissz
p̄ talem modū qđ ēptores redditū
sic emcrāt spōtaneē: ita spōtaneē cōi-
tati redderēt vl? reuēderēt in ppetuū
7 cōitas se obligaret in ppetuū dare
8. pro centū. **Nō** videt? qđ sit peccatū
in cōtractu: dūmodo seruet? equitas
iuris nālīs in tali emptōe 7 vēditōe
7 hoc qđ hīc nō hēt locū fors vel mu-
tuū directe vel indirecte: 7 seruāt? equi-
tas iuris: dū emēs 7 vēdēs ueniūt
de p̄tio cōpetenti. **Alio** modo potest
fieri cōtrad? ita qđ incidat in cōdū

pmutatōis q̄ dicit̄ contract̄ inoiat̄
 Et hoc q̄a emptores cōcesserūt q̄ di-
 cta cōitas fecit p̄ditos reddit̄: et hoc
 q̄ntum est ex pte eoz est ppetuū eo q̄
 nō habet aliq̄d ius repetēdi. **P**redcā
 aut cōitas dat p̄ditis ēptozib⁹ p quo
 libet loco salis dīstīndis locis tali m̄
 q̄ centū libze faciūt vnū locū octo li-
 braz. **E**t talis tradit̄ videt̄ licit̄ nō
 obstāte. ar. q̄a talis tradit̄ pmutatōis
 perpetuū est ex parte ipsorū emptorū
 qui non possunt redditus p̄ditos
 repetere.

17 **S**ed nūqd si fieret p talem modū. s.
 q̄ dicti emptores tali mō cōuenirent
 cū cōitate. s. q̄ p̄ciperēt. 8. p quolibet
 octauo loco salis vsq̄ ad certū tēpus
 interiz autē nō p̄ciperēt dicti ēptores
 dictos reddit̄: nūqd est licit̄ tradit̄
 Rndet idem q̄ talis casus est dubi⁹:
 q̄a videt̄ p̄cipi illud lucz. s. 8. p cētuz
 ppter dilātōez temporis. s. q̄a ēptores
 differūt p̄cipe iura sua vsq̄ ad certū
 tempus pcepturi illa finito hoc tpe.

18 **Q**uid si ēptores emissent certo p̄tio:
 puta pro centū supra loca salis certū
 ius p̄cipiēdi dcaz q̄ntitatē pecūie: puta
 8. pro centū in ppetuū q̄ntū est ex pte
 ipsorū ēptoz: sed tamē in p̄tate ē cōi-
 tatis reddere ēptozib⁹ p̄tū: et recu-
 pare rem suā: nōqd hoc pōt licite fieri
Et videt̄ aliq̄bus q̄ non: q̄a fors hic
 videt̄ habere locū vt sit in p̄tate ven-
 ditoris reddere sortem. Si autē i casu
 pposito sit mentio de sorte omne lu-
 crū q̄d accedit sorti est vsura. **P**redcā
 videt̄ esse indīrecte mutuū: vt q̄s mu-
 tuat centū pro. 8. ānuatim maxie cū
 fors reddi possit: et lucz sit certū: nec
 possit saluari rōne icertitudinis: sicut

saluat contract̄: q̄n emūt reddit̄ pe-
 dagioz vel molēdinorū rōe icertitu-
 dinis: ex hoc q̄ plēs v̄l pauciores p̄nt
 ire ad molēdinū: vel plēs vel paucio-
 res transeūt q̄ soluūt pedagia: et quo
 etiam modo saluat cōtūsus supradī-
 ctus: q̄n. s. emūt redditus salis fm q̄
 plēs vel pauciores veniūt ad emēdū
 sal. **S**ustinēdo tamē casum. **A**d p̄mū
 argumētū p̄z Rnsio: q̄ l̄z nō sit tradit̄
 licitus ex pte venditoris: tamē est p-
 petuū ex pte emptoris: et quo ad eūz
 nulla sit mētio de sorte: sed sorte trā-
 scunte ius p̄cipiēdi reddit̄ est suūz:
 et ideo lucz q̄d accidit totū ē d sorte
Nec tenet̄ emens tale lucz p̄putare
 in sortem: tenet̄ tamen si ibi esset ratō
 mutui. **C**onfirmat̄ hoc p̄mo p̄ illud
 q̄d dictum est. s. de fundo qui vendi
 potest tali cōditōe q̄ vsq̄ ad certū tē-
 pus vendēs potest recupare fundūz
 dato p̄tio: l̄z ēptor nō possit recupare
 p̄tium in quo casu dictū est q̄ nō est
 vsa: l̄z hoc possit fieri in fraudē vsu-
 raz vt dictum est. **A**d scūdū potest
 dici q̄ l̄z nō sit icertitudo ex pte p̄cipi-
 endi fructus quasi emptor possit pl⁹
 et minus p̄cipe: tamē icertitudo est ex
 hoc q̄ si dicti reddit̄ sup q̄b⁹ accipit̄
 certa q̄ntitas pecunie p̄rent deficerēt
 emptori: nec ampli⁹ sibi cōitas tenet̄
 quia quo ad emptorē p̄tium trāsit et
 res empti stat p̄iculo suo: l̄z autē con-
 tract̄ possit sic excusari: fateor tamen
 q̄ non est ita honest⁹ sicut q̄n est icer-
 titudo p̄mo modo. s. ex hoc q̄ potest
 pl⁹ et minus p̄cipi.

19 **Q**uid si rem: puta frumētū nō eram
 veditur: et rogasti me vt tibi viderē
 an possuz petere illud q̄d valet ut tpe

quo intēdebā vendere. Rndet Ricar
vbi. s. q. sic: q. rōne vñs dubij cō-
tus huiusmōi excusat. extra de vñs
.c. nauigati. Ille. n. rōne h^o dubij ex-
cusat qui merces suas vendit vt i cer-
to termino ampli^o recipiat pro eisde
q. valebāt tempore cōd^o: si tam eas
tempore contrā^o nō fuerat vēditu-
rus. eo. c. s. vltio. Si aut alijs rem tpe
cōtrāctus fuerat vēditur^o p minori
ptio ex certa scia plus recipiat alio t-
mino vñari^o est cēsend^o. Et sic potest
intelligi fm euz illud qd dicit. extra
de vsuris. c. in ciuitate. Sed quid si d
cetero hoc pponat vsurarij vt faciāt
fraudē legi. Itēz qd si dēt. io. soldos
tēpore messiu p. io. sextarijs i pascate
soluēdis: nūqd p. babiliter dubitari pōt
q. minus valet bladū in pascate q. in
messib^o: ideo meli^o et tuti^o facient si a
talibus cōtrāctib^o desistāt: vt in. c. in
ciuitate. Dubitari potest enim utrū
plus vel minus valeat: q. de futuris
cōtingētib^o nō dat determinata vñtas
vt dicit philoso. primo pīer menias.
Doro nō pōt dubitari p. babiliter. s. h^o
solitum cursū regiōis q. cōsiderād^o est
.l. cū de lamonis. s. alinā. ff. de fun.
instructo. 7. l. i. de flu. hec ihosti. i. sū.
in ti. de vsuris. s. an aliquo. v. qd g.
Alide. s. s. i. 4.

20 Quid si vendit p ptio quo in istati
currit: sed si plus valet vsq. ad pasca:
vult q. illud plus sibi det: si ho min^o
valet nō vult q. ptium minuat. Re-
spondet ihosti. vbi. s. q. proculdubio
ipz vsurariū iudico cū in pacto clau-
dicet. ar. c. de solu. l. pe. ff. de dā. ifec.
.l. q. bona. s. si q. s. 7. ff. p socio. l. si nō
fuerit. s. aristo.

21 Quid si hñs merces volebat eas por-
tare ad aliū locū vbi vñsiter erant
chariores: et inuenit i loco vbi erat q.
sibi dat tantū qstū habere potuiss^o
in loco ad quem illas itēdebat iferre
nūqd ē vñs. Dicit Inno. q. nō: dūm
cōputatis piculo et labore nō accipit
vltra illud qd in loco vbi erat vendi-
tur^o fuiss^o acceptur^o: q. quo iure pōt
chari^o vendere ppter dubiū tps eo-
dez iure potest vendere ppter dubiū
loci. Idem Ray. Sed ihosti. dicit q.
hoc nō est bonū simile: cū q. nō est
vñsile q. aliq. talē ēptionē faceret
nisi multū egeret: et sic p hanc opioez
daret via figmentis cō. c. tuas. extra
de vñs. Tū q. laboris et expēlay est
hñda rō. s. de voto. c. magne. Jo. cal
in. o. c. nauigati. cōcordat hñ opioes
dicēs. q. si emptor statim soluat ptū
est vñ opinio Inno. q. tūc nō psumit
hoc pmittere vl emere necessitate coa-
ctus: secus si differat solō. Et sic pce-
dit opio hosti. Sed in foro cōsuetū ē
quo credit cōfitei non est necessaria
istas psumere fraudes: q. a cōfitei
ex q. rēda negocii vñtas Ray. tenet cū
Inno. in sum. de vsuris. s. itēz si aliq.
vide pe. de āca. c. i. de vñs. in. 6.

22 Quero pone vendit q. fruct^o predij
ad tēpus: puta. io. ānoz p mille: cū
fruct^o illi^o pdij cōiter valeāt ānuatiz
centū qnq. ginta: est ne licit^o talis cō-
trāct^o ex pte emptoris: refert Jo. an.
in additōib^o ad specu. super Rica. de
vñs. hanc qstionē fuisse formatā in
quodā mōasterio: et p emptore facit
q. illa mille sūmittit fortuito casui.

23 Quero pone q. petr^o hz cētūz libras
in bācho aliamus recipiēdas vsq. ad

quatuor menses: vtrum alicui liceat emere
 eas pro .80. dicunt multi quod sic. Sed
 Alex. de alexan. vbi. s. dicit quod non: quia
 emens plus et minus dat secundum quod plus
 et minus expectat pecunia exolueda
 et secundum quod plus et minus retinet pretium
 vendens: ita quod licet illud videatur perire
 propter dilationem temporis et maiori-
 tas pretii propter anticipationem solonis quod
 non licet. Cauendus est ergo iste contractus
 ex eo quod videtur fieri in fraude usurarii
 et videtur esse indirectum mutuum ut quasi
 quis mutuet in presenti. 80. p. 20. recipiendum
 ultra sortem usque ad quatuor menses.
 Ad si res vel pecunia que debet haberi
 esset in periculo: vel in manu alicuius a
 quo non possit extorqueri sine magnis
 sumptibus et laboribus: tunc habere locum
 quod luceret minus dare et plus accipere
 quia res in periculo ceteris paribus minus
 valet quam illa que est extra periculum. Non
 obstat quod licet emere ius exigendi res pro
 minori pretio que expectat. Sed in pro-
 pposito non sic est: quia pecunia que est in ba-
 cho non est in probabili periculo cuius signum
 est: quia homines qui vendunt suas mer-
 ces recipiunt solones fideles in bacho
 certo termino quas solones non recipient si
 esset probabile periculum.

24. Quero de tali casu aliquis portauit sal
 Ianue: et vendidit ipsum comitati pro pretio
 certo precipiendo: quando alii qui ante por-
 tauerunt sal quam ipse et eadem comitati vendi-
 derunt fuit satisfactum. Talis autem ven-
 dens nolens tanto tempore expectare
 solonem fidelem vendidit iura sua que habet
 super comitatu minori pretio quam debeat reci-
 pere. Respondet Alex. vbi s. quod aliqui dicunt
 quod licet: alii dicunt casum istum non differre
 a priori in forma: et ideo sicut non licet

accipere plus in primo: ita nec in isto: et
 maxime si ratione temporis maioris vel
 minoris plus vel minus daretur: siue emit
 maiori vel minori pretio: secus esset si pe-
 cunia esset in periculo vel si non sine ma-
 gnis dispendijs et sumptibus posset
 recuperari.

25. Quero pone quod quis emit terram ab
 aliquo multo minori pretio quam valeat
 restitui eam pro eodem pretio infra certum
 tempus: siue quandoque voluerit ven-
 ditor. Respondet Alex. de alexan. quod potest
 fieri in fraudem usurarii: et maxime quando
 pretium vir accedit ad dimidium iusti pre-
 tij. Probatur hec extra de empti. et ven-
 d. c. ad nostram. vbi casus ponitur. Thabes
 de hoc in textu et glo. Iste etiam casus
 ponitur extra de usuris. c. conuestus. i. glo
 magna. vbi ponitur casus quibus potest
 accipi ex crescentia ultra sortem inter
 quos ponitur hic. Si vendo tibi fundum
 iusto pretio ca. l. ut quantumque soluam tibi
 pretium quod mihi das fundus ad me re-
 uertatur. In isto casu lucrat omnes fructus
 aliter si modicum esset pretium presumitur con-
 tractus factus in fraude usurarii: et maxime
 si emptor consuevit exercere usuras.
 Concedit ergo glo. quod contractus poterit
 esse licitus: quantum. l. iustum est pretium: et potest
 fieri in fraudem usurarii: quando. l. pre-
 tium non est proportionatum: et quantum emptor
 consuevit exercere usuras. extra de pig-
 c. illo vos. Respondetur ergo tres casus quibus
 presumitur talis contractus fieri in
 fraude usurarii. Primum ex eo quod modicum
 est pretium respectu valoris rei. Se-
 cundum ex eo quod aliquid persoluit ultra summam
 receptam: puta fuit res vendita pretii centum
 et in pacto quod cum rescinditur venditio sol-
 uantur centum et viginti. Tertio quando

emptor consuevit exercere vsus. *¶* Pro
bant hoc p. v. d. c. ad nostrā. 7. c. illo
vos. vide. s. ii.

26 Quero de hoc casu. Petrus existens
Janue emit a Martino turonēse re
cipiendos in Franciā in talib' nūdi
nis. Respondet idē Alex. q. si emens
plus vel min' dat ppter dilatoz tps
vel q. pl' vel minus dimittit vēdēti
vel pmittēti dare turonēses i h'aciāz
vbi gratia. Si vsq. ad nūdinās sunt
tres menses minus dabit emens p
libra turonē: q. si essent tm̄ duo men
ses contrad' nō videt licitus: 7. ma
xime si pecunia recipiēda in termino
probabilif credif plus valitura: vel si
sic emens cōter lucrat. Hoc enīz po
sito videt esse indiredū mutuū: vt q. si
det min' pbabilif receptur' plus in
termino: scias si esset dubiū. Rōne. n.
dubij pbabil' vl' cōter accidētis forte
possz excusari.

27 Quid si vendo tibi bladū vel rē meā
vt tradas mihi tantū qntuz valebit i
tempore quo chari' erit hoc āno: an
sit vsura. Rndz. No. in sum. q. sic: q. a
sperat aliqd futuri temporis vl' sor
tem. Et hoc expmit forma contrad':
quia regula est mag'ialis. Vbiunqz
vēdēs de sorte intēdit accipe plus qz
sit fors: 7. hoc expmit forma cōdūs
vsa ē ibi. Et si dicat ibi nō ē mutuuz
q. nec vsa. Rndet q. ē vsa idirecte.

28 Quid si qs vendat alteri bladū p
zo. soluēdis in mēse: qd est tm̄. is. in
pfixo termino fm̄ boni viri estiatōez
valituz: 7. postea vēiat charistia: 7. di
ctus emptor illud bladū vēdat p. 25
nūqd p̄mus venditor aliqd emptori
restituē teneat. Rndet q. nō: q. a p̄tor

in nullo ē dānificat' imo lucrat'. In
cōtrariū facit q. a ille cōtrad' fuit vsu
rari' q. teneat aliqd restituere. Rndet
Ihosti. in sum. li. 2. ti. 4o. q. venditor
ille teneat restituere ēptori illud qd su
puendit vltra estimatōz boni viri: q. a
licz emptor dānificat' nō sit: hoc fuit
ppter euentum rei qui non excusat ab
vsura: dānificat' tamē fuit q. a mltō
plus emit qz in termino valebat fm̄
estimationē boni viri.

29 Quid si tēpore quo mēsurādū ē gñū
p quo tibi nūc cētum dedi: puta do
tibi ptiū tēpore messiu 7. mēsure debē
tur in pasca quādo granū pl' valebit
Rndet Ihosti. in sum. de vsis. s. An
aliquo. v. 4. Et ponit Jo. an. 7. alij i
t. fi. j. eo. 7. sentit ibidem apte glo. q.
vsari' erit: q. a fm̄ cōcz 7. solitū cursū
fere omniū regionū q. cōsiderād' est.
l. i. de flu. solet esse chari' tpe pasce qz
tempore messiu. Et si dicat q. qñqz
contingit cōtrariū. Rndet Ihosti. q. d
his que raro cōtingūt nō est facta lex
ff. de le. l. nā ad ea.

U Surā quarto in cōtradu so
cietatis. Quero de hoc cau
Aliqs ciuis Januēsis omī
tit pecuniā bone fidei alteri' vt inde
lucres 7. iuste: 7. habet inde ptem i lu
cro: vtz liceat. Rndet Alex. de alexā.
in suo tractatu: q. omīssio pecūie pōt
fieri duob' modis. Vno mō quia sit
translatio pecunie siue rei omīsse in
toto vel i pte in dñū illi' qui omīttit
7. pro pecunia sic omīssa nō licz aliqd
sperare sicut nō licet spare p re alii'.
Sed licz spare alicui lucz ex re sua.
Secūdo modo sit cōmissio pecūie vl'

alterius rei ita qd nō transferē dñiuz
sed remanet tota res cōmissa i dñio
cōmittētis. Et hoc mō cōmittēs pōt
sperare lucrū sicut de re sua: qā tūc ē
cōmissa pecunia vel res alia: sicut cūz
cōmittit aliqd seruo vel ministro qui
negociat de rebus dñi ad vtilitatez
eiusdē: 7 p qñs qd excreſcit sorti sicut
rei pprie iusto titulo possidet. Nec ē
simile de mutuo et cōmodato: qā in
mutuo pecunia stat in piculo illius q
accipit: nō sic in pecūia cōmodata que
stat in periculo cōmodātis: et ideo li
cite potest spari lucrū ex pecūia. Opz
autē qd pecunia tota sit cōmodata: qā
si ptiz esset cōmodata 7 ptiz mutuata
posset ibi esse vitii vsure. Si. n. aliqs
cōmittit alicui centū ita qd medietatē
ei mutuet: 7 aliam medietatē suo re
tineat dñio. Ita qd ille cui cōmittitur
debeat de illis negociari ad lucz: di
co qd huiusmōi lucz habet vitii vfe:
qā spāt nō solū ex re cōmissa: sed etiaz
mutuata: 7 ideo ex mutui adiectione
gñat vitii in toto cōtradu.

2 **Q**uēdo quō i cōmissiōe tal' pecūie cōmit
tat' vsura. Rñdet Ric. in. 4. di. 15. ar
5. q. 5. qd hoc cōtingit quadrupliciter
Primo mō quādo capitale 7 lucruz
ponit sū certitudie. **S**ecūdo quando
capitale ponit sū certitudie et lucruz
sū fortūa. **T**ertio quādo lucz ponit
sū certitudine 7 capitale sū fortūa.
Quarto quādo vtrūqz ponit sū du
bio. **P**rimis tribus modis accipiens
vltra sortē tenet ad restōnez: qā cōt
radus sūt vfarj: siue directe: siue indire
cte: siue iplicate: siue explicite. Et quia
de tertio modo nō est ita clarū sicut
de pmo 7 secūdo: ideo pbo qd dēm

est p auctoritatē. extra de vñs. c. na
uiganti. nauigati vñ cūti ad nūdinas
certā mutuās pecūie qñtitatez p eo qd
suscipit in se piclū receptur' aliquid
vltra sortem vfarj est censend': quia
nisi fuerit culpa vel negligētia illi' q
accipit raro accidit qd pecunia quam
mutuo accipit pereat. **A**nde ille qui
in casu isto dat mutuo pecuniā habz
i fauorē suū illud qd accidit sepe. nec
habet cōtra se nisi illud qd accidit ra
ro. **N**ec obstat illud qd dicit'. **E**. de
nav. feno. l. i. f. talem cōtrādū ab obf
uatiōe cōiuz vfarz libez esse: qā 7 si n
sit cōis vsura: tamen vsura est. **A**nd
glo. sup illud **A**bū. **C**ōiuz vfarz dicit.
Sed nō cētefumarū. **Q**uarto modo
accipies vltra sortē aliqd restitue nō
tenet: qā rōne vñilis dubij cōtrādus
huiusmōi excusat. extra de vñs. c. na
uigati. **S**ille quoqz.

3 **Q**uero quot modis variat cōctus
societatis. Rñdet idem **A**lex. qd triplr
Aliqñ. n. vnus ponit tm pecuniaz et
alter opam corpale. **A**liqñ vn' ponit
pecuniā 7 opam: 7 ali' pecuniam vl
opam tm. **A**liqñ aut ambo ponit in
societate pecuniaz 7 opam vel pecuniaz
tm: 7 in omnib' seruāda ē eqtas: ne
aliqd fiat in fraudē vfarz.

4 **Q**uero pone qd aliqs ponit i socie
te opam tātum: alius pōit libras. 20.
ad tertiā ptem lucri 7 dñi hoc ē ad
lucz 7 dñū. 10. libraz. 20. remanēti
bus semp saluis: hoc casu posito nisi
ille qui opaz ponit mercedē recipiat
p labore quem sustinet p cōmercio
10. libraz quaz lucz et dñū spectat
ad illum qui pecuniā dedit vsurari'
est qui pecuniā dedit. nam. 20. libras

mutuauit mercatori p cōmercio. io. libray tñ: pñetiū ad lucz et ad dā-
nū illi q pecuniā dedit cū sit receptu-
rus. io. libras que nō stant piculo suo
et cōmerciū circa. io. libras. **D**eberēt
eīm. zo. li. stare piculo suo: sicut et illi
q opam gerit. Et etiam debēt stare
lucro illi q opam ponit: qā qui hēt
on? ueniēs est vt hēat emolumētū.
Et ideo si ille q opam gerit nihil hz
pro mercede laboris exhibiti in lucro
qđ accidit illi q pecuniā dedit vsura
cōmittit: qā hoc casu posito ille q pe-
cuniā dedit nihil dz habere p. zo. li-
bris ad similitudinē mutuātis q rōe mu-
tui nil potest hēre vltra sortē. **N**ñ. n.
cōtrahit societas ita q vn? ponit pe-
cuniā: et alius opam licit? est cōtrad?
dū tñ fuet equitas socialis. **I**hoc aut
nō est in pposito: qā si mercator reci-
piēs pecuniaz et ponēs opam postq
emit merces pdat eas pdit. zo. libras
et opam corpale. **C**ollator aut pecūie
ñ pdit nisi. io. libras: et nō opā corpale
Salus gñ est licit?: s. in fraudē vfayz
factus.

5 **Q**uid de his q mutuāt pecuniaz ad
negociandū hoc pacto q capitale sit
saluū. i. si perit pereat mercatori: et si
qđ lucz interueniat illud diuidatur.
Rendet bal. in. l. i. **C.** p socio. q iste cō-
trad? sapit vsurariā prauitate: et ideo
qđqd capiūt de lucro minuit sortē et
tenet ad restōē. **N**on. n. est ista socie-
tas neq ex forma cōtrad?: neq ex nā.
Ex forma nō: quia ē cōtrad? mutuū.
Ex nā nō: qā ē cōtra nām societatis
s. q vnus hēat caput saluū: et ali? fra-
ctum. vt. ff. e. l. mutius. Et ideo illud
qđ legit notat extra d dona. iter ui.

et vxo. c. p vestras. debet intelligi qñ
pecunia dat ad pare lucz et dānum
qā tunc cōtrad? est licit?.

6 **Q**uero quādo vnus ponit pecuniaz
tñ: et alter opaz ex qbus ptib? isti in-
telligāt soci: taz in lucro qđ in dāno
Rendet Bal. in. d. l. i. **C.** pro socio. q
ex partibus equalibus nisi aliud sit
actū. Et est rō qā societas habz instar
fraternitatis: vnde sicut inter fratres
debet seruari equalitas sic iter socios
ff. p socio. l. si nō fuerit.

7 **Q**uero pone q in diuisione societatis
post longa tēpora et multos labores
et sudores pcedētes nō iuenit nisi so-
lum capitale saluū: an totū ipm capi-
tale debeat habere ille q ipm posuit:
an nō debeat equaliter diuidi. dicit
glo. q debz equaliter diuidi nisi aliđ
adum sit. Et mouet tali rōne. **I**stam
tale capitale videt a pncipio cōcatū:
sic dicim? i societate omniū bonorū
q vn? qsqz videt cōcasse alteri quod
erat ppiū: et sic de ppiō trāsiuit i cōe
vt. ff. eo. l. z. **P**roterea ille qui posuit
opam intelligit posuisse ptium ope:
qđ pretiū lex assimilāt et coequat pe-
cunie posite ex altera pte: vnde pde
est si vnus ponit. io. alter opam: ac si
vterqz poneret. io. et qlibz ferret. s. g.
ita in pposito. **P**roterea si ille q pōit
opam pdit opam: gñ et ille q ponit pe-
cuniā: als sequeret absurdū q vn?
pecuniā totaz pderet alter nihil. **A**d-
de casus. l. nostre. in ver. cōferēte. nā
ferre ppiē est idez qđ cōicare: vt. j.
de colla. l. illam. et l. illud. et hāc ptez
tenet glo. de iure. **D**e cōsuetudie aut
dicit: q capitale debeat esse saluū: et si
ita est cōsuetū intelligit etiā hoc tacite

actum: q̄a cōsuetudo tacitū pactū in-
ducere videt̄. **S.** loca. l. licet. Quid ḡ
dicem⁹ n̄ videt̄ valere ista cōsuetudo
nec pactū: q̄a per tale pactū traheret̄
cōtract⁹ ad nām fenoris: nā sicut ibi
est piclūm debitoris: q̄a nihilominus
creditor accipit v̄has: ita hic esset rece-
ptoris piclūm. **Dico** p̄ditōis opaz: et
nihilomin⁹ si ope aliqd fructificassēt
luc⁹ esset cōe. **Sz** R̄ndeō q̄ nō ē hūz
q̄ trahat̄ ad nām fenoris: vt dicā in
sequenti questioe: ⁊ nota. ff. p socio.
l. cū duob⁹. **S.** item ex facto. **Tu** dic h̄z
Ja. de are. q̄ nō solū de cōsuetudine:
s̄ etiā de iure est q̄ capitale sit saluū.
Quare. n. loca⁹ me⁹ deberet habē pe-
cuniā meā. **Et** si tu dicas quia ponit
opam. **R̄ndeō** q̄ p̄tū ope intelligit̄
corespōdere iterulurio pecūie nō ipsi
forti. **Ande** si vn⁹ ponit cōmoditatez
ope: certe ⁊ alter ponit cōmoditatem
pecunie nō autē p̄prietatē. **Infinge.** n.
q̄ vn⁹ pōit in societate. io. millia: alē
opaz tm̄: certe hic nulla pōt esse p̄por-
tio. **Nisi** de cōmodo ope ad cōmodū
pecunie nō ad ipsam totalez sortem.
Preterea illud est exp̄ssū q̄n in socie-
tate ponit̄ ex vna pte puta pōit̄ pec⁹
et alia opa pastoris: q̄a sola cōmoda
⁊ dāna in obuētōib⁹ sūt cōia: nō aut̄
ipsum pecul⁹: vt. d. **S.** Si coeūda. vt di-
camus q̄ in dubio intelligit̄ potius
posit⁹ vsul rei q̄ res **Bal.** vbi. s̄.

8 **Q**uero pone q̄ ipm capitale est p̄di-
tum vel diminutū aduersa fortuna:
nūqd ille qui ponit opam teneat̄ ali-
quid conferre ei qui posuit pecuniāz
exēplū i diminutōe. **Donam⁹** q̄ ego
posui in societate. zo. ⁊ sint p̄dita. io.
vtz debebis mihi rescire. s̄. ⁊ videt̄

q̄ lic: q̄a dānū debet esse cōe. vt dicit̄
.l. si nō fuerit: vnde si totū dānū esset
meū essz cōit̄ naz societatis. **Cōtriu**z
determinat glo. l. q̄ ille q̄ ponit opā
solū nūq̄ videt̄ se obligasse ad dānū
sortis. **Suffic.** n. dānū amissaz opaz
Et hoc pbat̄ q̄a correlatiuoz ē eadē
nā. **Ande** sicut de capitali nihil lucē
ponēs opam ita de capitali nihil dā-
nificabit̄. **Si** autem lucraretur ita et
dānificari deberet̄: q̄a de contrarijs
eēdez dant̄ regule. vt. **S.** de furtis. l.
manifestissimi. **Sz** cū in v̄sa in tex
ibi. **Ubi** est piclū ibi et lucruz. **Sed**
Idetr⁹ dicit aut pecuniā est statim p̄-
dita: ⁊ tūc sit dānū cōe: aut post opal
p̄stitas: ⁊ tūc sufficit dānū opaz. hāc
opinionē dicit **Cy.** esse eq̄orez. **Ja.** de
are. dicit indistincte q̄ dānū est cōe.
vt. ff. e. l. cū duob⁹. **Sz** q̄dam sagariam
⁊. l. id qd. **S.** idem cellus. **Tu** dic q̄ q̄
ten⁹ est cōe lucrū: eatenus est cōe dā-
num: ⁊ nō alr vt p̄dixi: ⁊ ideo p̄maz
opionē tenc. **Si** est cōtracta societas
ad prem dāni ⁊ lucri: tūc tene tertiā
opionē. **Nec** potest cōqueri q̄ p̄didit
opam manualē: nā ⁊ alius p̄didit in-
teruluriū pecūie sue. **Sed** si n̄ apparz
qualiter sit cōtracta societas itelligit̄
cōtracta fm̄ cōsuetudinē regiōis illi⁹:
⁊ inter mercatores fm̄ cōsuetudinem
mercatoz vt in auē. de fideiuss. **S.** fi. ⁊
de edilitio edicto. l. q̄ si velit. **Sz** q̄ assi-
dua. et. j. de fideiuss. **S.** fi. hec bal.

9 **Q**uero pone q̄ in societate vterque
ponit mixtū pecuniā et opaz: s̄ vn⁹
maiorē pecuniā q̄ alter: nūqd partes
lucri erunt equales eq̄litate p̄portōis
.i. q̄titatis. **Ubi** ḡtia. **An⁹** pōit duas
ptes: alter tertiā: nā in lucro et dāno

q̄libet

q̄libet debet habere p̄tē cōrespōdētē
ei qđ posuit i societate: si de hoc nihil
aliud est exp̄ssū quasi de hoc tacite iē
eos actum esse itelligat: vt qui plus
oneris ⁊ piculi sustinet plus emolu-
menti sp̄det vt. ff. de regulis iuris. l.
secūdu nām. Et ita intelligit̄ d. l. si
nō fuerit in p̄ncipio. Qđ est notablē
⁊ hū nisi opa ⁊ industria vni⁹ valde
excederet opam ⁊ industriā alterius
puta si solus nauiget: si sol⁹ p̄grinet
si picula p se sbeat solus: si solus stat
fixus ad appotecā ⁊ silia. vt. d. l. si nō
fuerit. si. i. Ande ad arbitriū iudicis
recurrēdu ē: ac si hoc esset exp̄sse actū:
vt. ff. p socio. l. si societate meci.

io Quero exēpla de dānis. Respondeo
quoddā est dānū intrinsecū vt quia
merces in societate posite pierūt: vel
pecūia a latrōib⁹ est ablata: ⁊ de istis
dictū est. s. Quedā sūt dāna extrinse-
ca: vt qā socij cōtēxerūt multa debita:
adeo qđ corpore societatis nō possēt
solui. Et tūc indistide dico qđ dānu
taliū est cōe: vt si vn⁹ totū solui reu-
perat ab alio pro rata. Et si vn⁹ est i
carcere ⁊ facit ibi sūptus de cōi debēt
solui. vt. d. s. qđā sagariā.

ii Quero an dāns pecuniā mercatori
vt de lucro ptem hēat mittit vřam
R̄ndet Jo. cal. in. c. nauigati. extra d
vhis. Jo. glo. notat. zz. q. 4. plerique
qđ si piclū sp̄det ad accipiētē nō ē li-
citū: sed si cōtēxerūt societate vt piculum
sp̄det ad vtrūq; bñ est licitū: nā vn⁹
ponit pecūiaz: alter supplet laborē. ff.
p socio. l. s. si. i. Hoc itellige cū merca-
tio ē licita: al̄s sec⁹: ad hoc. s. de dōa.
inter ui. ⁊ vro. c. per nostras. p. quam
decretalē. Hosti. in sum. h⁹ titul. s. an

aliquo. s. qđ si piculū. vbi plene tra-
dat de hoc: voluit defendere qđ si ē
dānū isolidū suscipit in se recipiēs tal
societas est licita. Insti. pro socio. s. d
illa. ⁊ sequēti. Et qā in alijs cōtēxibus
valet pactū appositū preter naturam
cōtēx⁹: vt dānū sp̄det ad suscipiētē
vt in cōmodo ⁊ silib⁹. Ande dicūt
qđaz qđ talis societas p̄cedit ex vi pa-
cti: qā cōtēx⁹ ex cōtēxoe legē accipiūt
in reglā iuris cōtēx⁹. li. 6. Mo. et
Acurli⁹ tenēt cōtēxariū in. l. si nō fūit
ff. p socio. qā nō est vā talis societas
cum sit cōtra eius naturā. Societas
cū est quedā fraternitas. ff. p socio
. l. vuz. i. R̄nso quare seq̄t qđ tale p̄z
nō sit p̄ter naturā cōtēx⁹: sed cōtra
eius naturā. vnde nō valet extra de
p̄cario. c. vltimo. ff. c. l. cū p̄cario. An
finaliter dicūt Hosti. qđ si pecūia pieret
casu fortuito in foro cōsuetie sūlēdu
est ei qđ dedit qđ remittat: hūtamē bñ
potest cōtrahi societas qđ ad vnum p
tineat due ptes luci: ⁊ ad aliū tertia
si is qui plus d3 habere pl⁹ contulit
societati vel pecunie vel opis vt. d. l.
si nō fuerit. ⁊ in. d. s. De illa. al̄s sec⁹
rōne p̄dicta. Qđ autēz dicūt insti. p
socio. s. adeo. qđ potest cōueniri qđ qđ
luci ptem ferat: et de dāno nō tēat
nō est itelligēdū de capitali: s. de dā-
no in lucro mercimonij: qā p̄prie lu-
crū dicūt omni dāno deducto et dā-
nuz omni lucro deducto: ⁊ iō potest
coiri societas vt ei⁹ luci qđ reliquū
in societate sit omni dāno deducto:
altera ps que supest ferat. s. ab vtrūq;
pte ⁊ eius dāni qđ similiter relinq̄tur
ps capiat. s. ab vtrāq; pte. ff. p socio.
. l. q̄ntus mutius. Et ideo si soluz de

dāno fuit exp̄ssū q̄ esset cōe hoc itelli
git̄ repetitūz 7 in lucro 7 ecōtra. isti.
pro socio. §. illud. At ergo sit ha so-
cietas dicebat **Boff.** q̄ dāna 7 lucra
debent esse cōia p̄ decretalē. p̄ vestras
nec p̄bat cōtrariū.

12 **Q**uero pone q̄ pactū est inter duos
q̄ vn⁹ ponit mille: alter opam: et de
his mille paz̄ restat casu fortuito: vn⁹
oparius nō vult ponere opam vel rē
suam que magna est cuz re socij que
pua est. q̄d iuris. R̄ndet **Bal.** in. d. l. i.
S. p̄ socio. q̄ talis fouet eq̄tatē. vt. ff.
de administratiōib⁹. tu. l. ita autez in
p̄ncipio.

13 **Q**uero pone q̄ duo sūt socij omnūz
bonoz: puta fili⁹ legitim⁹ 7 spurius
modo pater instituit h̄rē filiū legiti-
mū. querit̄ vtz aliqd acq̄rat̄ spurio.
R̄ndz **Bal.** vbi. §. q̄ sic. nō rōe relicti
f̄ societatis. Text⁹ est notabilis ff. de
liber. lega. l. si is q̄ duos. Et ista ē cau-
tela quando pater vult aliqd de suis
bonis ad spurium puenire q̄ faciat eos
inuicem sociari.

14 **Q**uero pone q̄ plēs sūt socij omnū
bonoz vnus istoz ex v̄saria prauita-
te quesuit multa 7 cōcauit socio seu
fratri: nūqd ep̄s poterit p̄cellere istū
fratrem eūdēq̄ socium ad restitutōz
vsuraz dic q̄ sic. vt. ff. e. l. q̄ enīz hec
Baldus.

15 **Q**uero pone q̄ ego 7 tu cōtraxim⁹
societate duraturā q̄nquēnio hoc pa-
cto q̄ ego ponā mille 7 tu opam: v̄l
q̄ ego ponā merces valētes mille: et
tu opam: deinde casu fortuito añ q̄n-
quēniū pierūt: nūqd ego cogar īfato
ponere. glo. in. d. l. i. **S.** p̄ socio. dicit
q̄ nō: q̄a est finita societas. Itē quia

videt̄ actum solū de ponēdo semel n̄
plēs: vt. ff. e. l. socius p̄ filia. §. nec si
possessor.

16 **Q**uero nūqd ille qui debz ponē opā
puta nauigādo vel circūcirca negoci-
ando debeat ponere istaz opam suis
sūptib⁹ 7 expēlis: an nō expēlis socie-
tatis. Et videt̄ q̄ suis: sicut dicimus
i colono. l. q̄ semē 7 oia tenet̄ ponē
de suo: vt extra de decimis. c. tua. et
tamē colon⁹ partiari⁹ soci⁹ est. vt. ff.
locati. l. si merces. §. vis maior. l. i. tex
sit ibi dictio q̄si: vnde nō est oio soci⁹
R̄ndet **Bald.** oīc q̄ quādo p̄fiscit̄
cā societatis: debet habere expensas
de corpore societatis. Q̄d intelligas
exceptis his quas fecissz domi ar. ff.
de peti. heredita. l. sed 7 si lege. §. q̄d
autem. Item quare nō dicit̄ lucrum
nisi deductis expēlis: vt. j. de colla. l.
illud. 7. ff. p̄ socio. l. muti⁹. 7 ita tenet̄
Ja. de are. 7 Cy.

17 **Q**uero an aliquo casu possit q̄s pecu-
niam suā dare 7 inde licite recipere lu-
crū. R̄ndet **Donald.** in sum. q̄ sic in
trib⁹ casib⁹. Primo quādo datur pe-
cunia per modū societatis. Secundo
quādo dat̄ alicui pro aliqua arte: vt
in ciuitate honeste negociet̄. Tertio
quādo dat̄ vt in aliqua certa arte q̄s
laboret intra ciuitatez cum denarijs
sibi datis. Si vis q̄ vsurā vitare dā-
do tuos dēarios potes ita dare: vbi
grā. **Dñs An.** anumerauit 7 edidit
dño **Bar.** centū libras nomie societa-
tis inter eos contracto tali pacto: q̄
dñs **Bar.** ponat opam suā laborādo
7 negociādo 7 lucrādo in tali arte in
ciuitate **Bononie** cū dicta pecunia si
deliter 7 solcite 7 diligenter vsq̄ ad
vnuz

vnū ānū 7 in fine āni. j. septem dies
dñs **Bar.** deducat de societate expē
sas 7 sūptus 7 extimatiōes operum
que in ea bona fide fecerit 7 similiter
dicto **An.** restituit capitale suū. s. c. li
bras: deīn illud qđ superit lucri me
dietatē vlt̄ tertiā ptem cī dabit: 7 aliā
ptem sibi retineat. Si autē fuerit ibi
dānū sine omni negligētia vel cōpa
vel dolo p̄dicti **Bar.** tūc vterq; susti
neat de dāno. s. dñs **An.** p̄ tāta pecu
nia quam posuit in ciuitate seu socie
tate. 7 dñs **Bar.** p̄ rata sūptuū 7 opa
rum ab eo p̄stitaz. Si hō dānū cōti
gerit dolo 7 cōpa seu negligētia ipi?
Bar. teneat dicta? **Bar.** restitue dō
An. dictas cētū libras itegre cū omni
dāno 7 interesse suo: 7 teneat dictus
Bar. reddere rōnez negotiatiōis sue: 7
p̄bare dānū si qđ fuerit secūdū iudi
ciū 7 allegationē triū legaliū virozū
q̄ sint noti 7 amici vtriūsq; ptis 7 ex
pti 7 piti in tali negociatiōe siue arte
que omnia p̄mittit dicta? **Bar.** dicto
dño **An.** attēdere 7 obseruare s̄ p̄ca
dupli dīde q̄ntitatis pecūie 7 obliga
tōe bonoz. s. oꝝ que cōstituit se eius
nomie possidere qua pena soluta: vel
nō 7 cetera. Item dñs **An.** fecit cōsti
tuit 7 ordinauit dñm. c. p̄ntē: 7 man
datū suscipiētē suū p̄curatorē sp̄alem
ad negocia sua gerēda 7 admīstran
da in quadā q̄ntitate pecūie. videlicet
cētum libraz bononiēsiū quas eidez
dño **Bar.** corā testib; isral scriptis nu
merauit 7 tradidit vt debuitis dena
rijs in ciuitate bononiēsi: 7 in tñ arte
honeste negociet 7 lucret fideliter 7
solite: et fideliter hinc ad vnū ānu
Et p̄pleto āno statim. j. .8. dies de

ductis expensis et estimatiōe oparū
suaz quas bona fide fecerit occasiōe
p̄dictaz: supflū hō totū qđ habuēit
vel ad cū puenerit ex dicta pecunia 7
negociatiōe restituat dicto **An.** retēta
tamen sibi p̄ remuneratiōe suscepti
officij tertia pte lucri qđ sibi supfuerit
vltra expensas et opas suas et vltra
capitale ipsi **An.** 7 debeat reddē rōnez
gestiōis et p̄curatiōis et p̄bare dānū
si qđ ibi fuisse dixerit secūdū iudiciū
et approbationē triū legaliū virozū
amicoz vtriūsq; q̄ sint expti et piti in
tali negociatiōe que omnia et singla
supradicta. **S.** suscepit et p̄misit p̄ sti
pulationē ipsi **An.** exequi et attēdere
et obseruare et in nullo cōuenire s̄
pena dupli dīde q̄ntitatis: et s̄ obli
gatiōe suoz bonoz que constituit se
illius nomine possidere et pena solu
ta vel nō. Item dñs **Jpe.** cōmisit nu
merauit et tradidit **Jo.** c. libras bo
noni. ad laborādū in tali arte in ciui
tate Bononi. hinc ad septē mēses: vlt̄
q̄ntum pl? eas tenuerit de cōi cōcordia
ad q̄rtā pte lucri q̄ **Jo.** promisit dño
pe. laborare cū dictis denarijs et lu
crari bona fide et omnē diligētiā et
solitudinē et custodiā adhibere: et i
fine termini restituere ei dictā pecūie
q̄ntitatē cū quarta pte lucri saluo q̄
nō teneat de casu fortuito: dū tamē
illud p̄bauerit. j. septē dies postq; ac
ciderit et nulla eius culpa vel dolo:
aut i curia casus p̄cessit. Et si dixerit
p̄ditam esse factaz in dictis denarijs
teneat ostendere p̄ bonos et legales
viros huius artis qui nō habeat pte
ibi.

U Sura quinto. i. in cōtractu locatiōis. Quero quōd mītat in hoc cōtractu v̄sa. Re spōdet Alex. de alexā. Si locator est imat valorē rei locate et si p̄dat quali tēcūq; tūc locator vult rem suā recūpare: hoc fit i fraudē v̄saz: q̄a estiata intercedit loco pecūie: nec est v̄a locatio: q̄a locator ēdit rez suā suo pīculo p̄ qua merces ei cōstituit. Dicit aut locator qui re sua p̄mittit aliq̄ez vti mercede conuenta. Unde si p̄mitto te vti domo mea mercede sueta ego dico: locator 7 tu cōductor. extra de loca. 7 cōduc. c. i. et. c. p̄p̄. Aliq̄n tam locatio dicit firma. ext de loca. et cōduc. c. vestra nobis.

2 Nota q̄ locatio fit in p̄petuum et ad tempus: 7 si moriatur cōductor. j̄. certum tempus succedit ei heres: sec⁹ si in vsufructu qui p̄sonalis est 7 morietur cum p̄sona.

3 Est ali⁹ cōtract⁹ medi⁹ inter locatōz 7 v̄ditionē. i. ēphiteotic⁹. de quo ext de loca. et cōduc. c. potuit ēphiteota. vbi dicit glo. Emphiteosis est medi⁹ inter locationē et v̄ditionē. In hoc aut accedit ad v̄ditionē: q̄a quando talis cōtract⁹ celebrat: aliqd dat sicut in v̄ditōe dat p̄tium. Sed tñ differunt q̄a p̄ v̄ditionē transferē dñuz scus in ēphiteosi: et iō magis videt accedere ad nām locatōis: q̄a sicut locator retinet sibi dñū et singlīs anis aliqd recipit: ita et hic: q̄a ēphiteosis in singulis anis canonē confirmat. Emphiteosis est nomē grecū magl q̄ latinū: et est idē q̄ melioratio i latino. Et hoc q̄a antiq̄ sterilis tātuz per hunc cōtractū concedebant: sed

postea p̄missū est fieri de fertilibus et fructuosis.

4 Quid de nautico fenore. Unde gos. et Donal. in sum.

5 Quero an conductor teneat de casu fortuito. Rñdet Hosti. in sum. in ti. d. loca. q̄ nō. ff. locati. l. si merces. §. vis maior. et. l. videam⁹. §. si hec. et. l. si q̄ fundū. in p̄n. §. i. et. l. mare⁹. §. domū. et. l. vltima. Sed bñ tenet de dolo 7 lata culpa: et leui. vt insti. de loca. §. si q̄nimo dicit Hosti. fm Azo. q̄ si q̄s mercedē accipiat p̄ custodia tenet et de leuissima culpa. insti. de cōhē. ep. §. q̄ si fugerit. et extra de deposito. i. c. bona fides. §. de culpa. Culpa aut cōductoris seuitie ānumerat vt si magister scholari oculū effoderit seueri⁹ cū calce pcutiēdo: q̄a lenis castigatio tātū ei p̄missa est: vt. ff. loca. l. itē q̄rē. §. item iul. ff. ad. l. acq̄l. §. et si quecūq; §. vltimo. et extra de homi. c. ad audiētiā. Item ip̄tat ei si paliū meū dederit alteri p̄ errorē: q̄a nō tollēat error in facto p̄prio. Itē si vestimenta polliēda acceperit et mures roserint de culpa tenet. vt. d. l. item querit. §. si fullo. et. §. item si paliū. et ad vellea. l. quēq;. Item si vitulos pascēdos vel aliqd fartiēdū vel polliēdū vel gē mā sculpēdā vel icludēdā cōduxit tenet excepto si vitio materie frāgatur nā tūc nō tenet nisi p̄ spāle pactū. ff. loca. l. si q̄s fundū. Et. l. si q̄s vitulos et. l. item querit. §. si gēma. Itē si carucarie siue aurige nimīū cōdēdō dū ceteros trāsire nō p̄mittit currū euerit 7 seruū vel bonē occiderit tenetur ex locato. Debit. n. tēperare cursuz 7 volūtatē suam. ff. loca. l. itē querit.

p̄mo

Primo respondeo. Item si cum posset resistere exercitui vel domino nutrire neutrum fecit nec aufugit tenetur de dono ab exercitu dato dicta. Item queritur. Si exercitu. Item si me invito ponat rem meam in alia navi quam in ea quam deduxeram. d. l. item queritur. Si. Item tenetur condutor rem restituere impleto tempore conductoris aliter tamen ad interesse. ff. loca. l. videamus. §. de vinum.

6 Quero an locator teneat remittere mercedem rei locate condutori. Respondet Hostiensis. ubi dicitur. §. propter sterilitatem contingente nisi possit cum veritate precedenti anni vel subsequenter recuperari ut extra de loca. c. propter sterilitatem. et de e. r. l. licet. et ff. e. r. l. ex conducto. §. si vis. Dicitur autem sterilitas quando non colligit seminem condutor. ut dicto. §. Si vis. vel de sterilitate huius vulgi opinio est ut si dicant homines contra esse bonum tempus vel malum. ar. ff. de fun. instruc. l. cum de lamonis. §. asina. et extra de sponsa. c. ex litteris. Secundo fit remissio si fundus terremotu vel casmate ita perit ut nullus sit. Tertio ut si per incursum hostium fructus amissus est: secus si exercitus transiens per lasciviam aliquid abstulit quod referat ad modicum donum. ff. loca. l. ex conducto. §. i. et penult. Quarto quando propter casum fortuitum condutor impedit frui. ut d. l. ex conducto. §. item cum quidam. et l. de insula. §. edilis. Vel propter necessariam refectioem domus. Dixit tamen Azor. quod si casu fortuito contingat veritas augmentat pensio sicut diminuit quando sterilitas contingit: secus si diligentia coloni ut. C. de fide rei pua. l. 2. et C. de omni agro. de fer. l. vl. li. ii. et de alluvio. et palu. l. vl.

7 Quero in quot casibus inquilinus potest expelli de domo per ipsum conductam. Respondet Hostiensis. ubi dicitur. §. potest expelli. Primo si dominus probet domum sibi necessariam: ut si necessitas imineat que non iminebat tempore contractus. Et hoc casu est remittenda pensio pro rata temporis. extra de loca. c. propter sterilitatem. §. hum. et C. e. l. 4. Secundo expelli potest quando dominus indiget refectioem que non iminebat tempore contractus quo etiam casu fit mercedis remissio. Tertio quando inquilinus ibi male versatur: quia tenet porcos in solarium vel si opera rustica suo tempore non exerceret ne in tempesta cultura fundus deterior reddat. Item si propter inimicitias culpa coloni ortas donum deest tamen ut ff. solu. ma. l. in his. primo responsio. Item si teneat in domo conductam publicas meretrices vel alios publicos peccatores ar. in aut. de leno. §. sanximus. coll. 2. et de sta. mo. c. si. §. i. et 45. de sed illud. et l. non aliter. de usu. et habi. et ibi per glo. Quarto potest expelli cum conduxit ad. §. annos fundum et stetit per biennium quod non solvit mercedem.

8 Sura sexto quantum ad contractum pignoris. Atque tenens aliquam rem pignoratam tamen eam restituere cum fructibus si sibi solvit capitale pro quo res fuit pignoriata. Respondet Ricardus in quarto. de i. §. ar. §. q. §. §. sic. Si autem de fructibus sorte recipit tenet pignus restituere sine solone alia excepto hoc quod sibi debet pro laboribus et expensis extra de usufructu. c. i. et se. concordat. Donal.

9 Quero pone quod quis pignorat equum per mutuum: et solvit cibaria eius et ille cui

pignorat^r ē vtī equo 7 eq̄tat ad ne
godā sua: vel dat ad vcturaz: an est
vsura. Rndz Monal. i. sum. q̄ sic. Itē
de veste 7 silib^r vtī q̄s ad vtilitatez
suā 7 alteri^r dānū.

3 Sed qd si q̄s habet equū ociosū quē
locare nō velīt 7 pignorat euz alicui
a quo mutuū accepit hac cōditiōe vt
pascat equū 7 eq̄tet: tñ sine gūamine
7 piculo equi an sit vsa. Rndet idez
Monal. q̄ nō: l3 aliqd accipiat vltra
sortez: q̄a nō gūat pximū: imo iuuat
eū pascēdo. Ande in huiusmōi cāib^r
cōsiderādū est vtz preter mutuū pes
sint vtilitates hinc inde. Et si pares
inueniant^r circūscripto mutuo nō est
vsura: vt in p̄dicto casu. Idem de eo
qui pignorat domū mutuātū que iu-
tilis est sibi: q̄a nō vult eam locare et
mutuās domuz custodit a ruina: ne
destruat.

U Sura septimo in contractu
pmutatōis siue i arte nūmu-
larioz. Atruz ars cāpsoria
sit licita. Rndet Alex. de ales in suo
tractatu de vsuris. hec ars necessaria
est ad vtilitatē pegrinātū 7 alioz q̄
circueūt diuersas regiōes: 7 ad cōmu-
tationes rez sine q̄b^r nō est vita hu-
mana. Rez eiz cōmutatio necessaria
est que mōde nō potest fieri sine nū-
mismate. Non eim in diuersa loca 7
remota portari possunt res cōmode
ad pmutationē faciēdā 7 ideo neces-
sariū fuit nūmisma 7 ars cāpsoria
p̄pter diuersitatē nūmismatū. Hec autē
cōmutatio artis cāpsorie nō h3 rōnē
mutui: q̄a nō sperat lucz p̄pter dila-
tionē tēporis: nec itez cāpsori reddi^r
sors eadē specie vel numero: q̄a dat

monetā vnius gñis 7 recipit alteri^r:
puta dat turonēses 7 recipit bonoiōs
7 ecōuerso. Nec potest dici emptiō vl
vendiō p̄prie: q̄a emptiō et vendiō
p̄prie consistit in reb^r app̄cedabilibus
quaz pretia mēsurat^r 7 determināt^r
nūmismate. Hoc autem genus sit in
sola cōmutatōe nūmismatū diuersoz
genez: 7 ideo nō est emptiō 7 vendiō
sed simpliciter potest dici pmutatio.
Idemutatio cim dicit^r vno m̄ gñalr
quādo aliqd dat loco alteri^r: 7 sic cō-
p̄bēdit omnē cōmutatōez. Secūdo m̄
dicit^r quādo res determinata ad vtili-
tatem vite dat^r pro alia re dēfmiata.
Et hoc modo determinat^r de pmuta-
tiōe in iure canonico: vt qñ pmutat^r
p̄benda cū p̄bēda: vel aliqd simile.

Tertio mō dicit^r permutatio magis
determinat^r vt nūmismatū pmutatō
Et hoc modo ars cāpsoria dicit^r p-
mutatio. Nō obstat q̄ iste idebit^r vl^r
sit pecunie: q̄a h3 qd ait philoso. p̄mo
poli. nūmisma inuētū est cā trāsmu-
tatōis: vtputa pro nūmismate hēant^r
res necessarie ad vitaz. In cābio autē
fit vt pecunia pro pecūia habeat^r: q̄a
Rndet Alex. q̄ oio: q̄a cōmutatō taliū
rez cōmode haberi nō potest p̄pter di-
uersitatē nūmismatū: ideo hec pmu-
tatio cōcedi^r. Item in arte cāpsoria
nō p̄prie cōmutat^r nūmisma pro nū-
mismate: sed pmutat^r vsus p̄p̄ nū-
mismatis pro utroq; gñe. Concordat
fran. de maronis in. 4. dicens q̄ sic
ars mercationū facta legitime ē nāl:
7 sicut mercatores sunt valde vtilēs:
q̄a aliqua habent^r in vna regiōe que
nōn in alia: ita pecunie cōmutatores
seu cāpsores: q̄a vna moneta currit i

vna

vna regiōe ⁊ nō in alia: vnde p suo labore aliqd lucrari possūt licite.

2 **Q**uero quare cāpsor pōt recipere lucz pmutādo: vbi gratia. **S**terlingus in Anglia valet. 4. turonēses ⁊ nō pl^o. **N**one q cāpsor p cōmutatōe sterlingoz: vel econuerso ad turonēses aliqd accipiat: ⁊ econuerso an liceat cū n laborat plus q̄ v̄sarius. **R**ndet idēz **A**lex. q nūmīsmā habz duplicē recōpēsationē. **N**ā ex nā rei sue pōdere ⁊ mā: ⁊ aliā ex dēterminatōe legis positūe: ex quo accidit q frequē aliqd nūmīsmatis gen^o in aliquo loco nō tm valet qntū valorē dedit illis positio legis. **E**t ideo qn cāpsor aliquod gen^o nūmīsmatis accipit: nō fm dēminationē ⁊ positioē legis: sed fm estimationē pōderis ⁊ materie: ⁊ aliō genus dat fm estimationē ⁊ positōz legis: ⁊ fit iam recōpēsatio ⁊ eqlitas inter datū ⁊ receptū cōpando valorē nūmīsmatis datū qd valet fm estimationē legis ad valorē nūmīsmatis acceptū: qd valet tātū hz nām rei ad pōdus seruaf ibi iusticia filis illi que est i ēptionib^o ⁊ veditōib^o: qā recōpēsatio fit hic p maiorē ⁊ ampliorē vtilitatez datū apud accipiētē a cāpsore q̄ receptū ab eo.

3 **Q**uero pone casū q q̄s dat marchā argēti p alia marchā argēti soluēda ⁊ recipiēda certo termino: vtruz iste cōmittat v̄sam. **R**ndet **A**lex. vbi. s. pōt dici q aut v̄silitē scit q marchā sit pl^o valitura tēpore solōis: aut v̄silitē dubitat. **S**i cim v̄silitē est q sit plus valitura tēpore solutōis: vtputa si quis dat marchā argēti p alia marchā recipiēda talī tpe quādo

magis req̄rit illa pecunia: et p n̄s ē maioris valoris: multū p̄sumit cōtra sic mutuātē q querat lucz rōne t̄pis **D**istinguit tū qdā q si creditor nō erat seruatur^o eā vsqz ad illud tēpus sed interim erat illam cōsūptur^o v̄sa est. qā pro minori p̄tio recipit maius rōne tēpons et lucraf de eo i termino certo qd nō erat seruatur^o vsqz ad illū terminū. **S**i autem erat seruatur^o: vt sic seruādo vsqz ad p̄dictū terminum lucraret: distingue qā si aufert creditor ēptorū vel debitorū libertatez liberandi se a debito p̄sumit cōtra creditorem de v̄sura: q̄ ideo crediderit pecuniā vt debitorē oneraret p̄culo et se exoneraret. **S**i aut nō aufert libertatē a debitorē: sed cedit ei q soluat qn cūqz voluerit. j. terminū nō peccat talis creditor: qā nō videt sp̄are lucz p̄pter terminū: sed magis videt hoc fecisse ad releuādū inopiā debitoris. **S**i autē v̄silitē dubitat vtz pl^o vel min^o valeat tpe solōis tūc possz excusari contrā rōne dubij. **I**dem aut iudiciū est quādo species p specie puta granū p grano. vinū pro vino oleum pro oleo ad certā mēsurā dat **S**oncor. **N**onal. in sum.

4 **Q**uero pone q aliq̄s habēs pecuniā sp̄alez quā timet tēpore futuro minorandā suo p̄tio fm statuta legis positue vel dñi terre: ⁊ ideo p̄pter h^o mōi timorē nō vult dare pecuniā mutuo nisi reddat sibi in equali p̄tio in quo est tēpore mutui. vbi gratia. **A**liquis habet sterlingos q nūc valent. 4. turonēses ⁊ timet ne p auctoritatē dñi in futuro tēpore minuat in pretio: et sint tātuz valituri tres parisiēses p̄pē

quā cām factō mutuo ⁊ diminuto p
tio cōsequēti tempore nō vult recipere
tot sterlingos numero quot dedit tpe
mutui: s̄m p̄tū turonēsiū cui⁹ ei at
tempore mutui. Querit ergo vtrum
hoc liceat. R̄ndet idē Alex. q̄ videt
mltis q̄ nō alijs autem q̄ sic: q̄ aliud
est in mutuo sperare lucrū: aliud ē ui
tare dānū. Dimū n̄ potest fieri sine
iniuria dei: q̄ hoc phibuit nec sine i
iuria p̄ximi cui ḡtis debuit fieri mu
tuū. Qui aut vitat dānū deo iniuriā
nō facit: cū hoc nulla lege phibeatur
nec p̄ximo fit iniuria: q̄ nō ledit p̄
ximū quā vitat dānū suū in p̄posito
autem mutuās magis querit vitare
dānum suum q̄ habere lucrum. De
bitor autē minus nihil accipit tēpore
mutuatōis q̄ reddere teneatur. Nec
erat v̄simile pecuniaz esse min⁹ vali
turā q̄ valebat tempore mutui: quia
vilificatio h⁹ pecunie nō accidit ratioe
dilatois tēporis: sed ex volūtate leg
latoris.

5 **Q**uero pone q̄ deposui pecuniā apd
cāpsorē sine aliquo pacto q̄ cāpsor cū
dicta pecuniā multū fuit lucratus: et
soluit mihi pecuniā: ponam⁹ .io. pro
cētenario: mō querit vtz ista sit v̄sa
Dicūt q̄dā q̄ aut deposui s̄b spe ipi⁹
remuneratōis: ⁊ tunc est v̄sa: secus si
simpliciter. Et in hoc stat dicto meo
quia est questio de cōsciētia. Tu dic
q̄ aut deposui in spe: ⁊ tunc quia ipe
illicite vsus est pecuniā deposita omne
lucz inde pueniēs dēt mihi restituē
q̄ locupletior ex re mea fact⁹ est. ar.
ff. de nego. ge. l. qui sine vsuris. Aut
vsus ē licite q̄ deposuerā ad numez
⁊ tūc si animo liberali et sciens se nō

tenēi soluit potero retinere id cū bōa
cōsciētia quā est mera donatio. aut
soluit credēs se teneri ex q̄daz eq̄tate
q̄ sepe mouet creditores mercatores
ad remunerāō: et idē q̄d. s̄. ē. aut cre
debat se tenēi ex iur necessitatis cū n̄
teneret: ⁊ tūc dico q̄ licite recipio si
nō habui a p̄ncipio animū fenerandi
als secus. R̄ā obligatio antidotaris
iustam parit retentiōē p erroz soluti
vt. ff. de fideiuss. l. si testator. si. i. R̄si
esset error facti: vt q̄a putabat p suuz
pcuratorē esse pmissū cū nō esset: tūc
enim nec de iure iudiciali nec de con
sciētiali retinē possū. Nec Sal. in. l. i.
S. p socio.

6 **Q**uero pone recipit q̄s pecuniaz v̄l
mare vehedā ⁊ ibi reddedā certo p̄tio
cōstituto an sit v̄sa. R̄ndz dñs Lau.
.q. 25. s̄m Inno. i. c. si. de v̄sis q̄ nō:
siue in se recipiat piculuz siue nō. Est
eniz locatio opaz siue custodie. vt. ff.
loca. l. in naue samphelli. Idē Hosti.
tenet q̄ allegat. ff. nau. cau. sta. l. ⁊ ita
fateet tamē Inno. q̄ vbi non accipet
p̄tium tātū vt portet: sed negotiatori
mutuo dat vt in illa negociet tunc ē
vsura: q̄a pecunie nullus est vsus vel
utilitas si retineat in archa nec dete
riorat vtēdo. 88. di. ejc̄iēs. vide ibidē
p Jo. an. ⁊ p Hosti. in sum. de vsuris
S̄an aliquo. v. f. nūqd. ⁊ in glo. i. d.
.c. si.

7 **Q**uero cāpsor cābiēdo v̄l pmutādo
recipit vnū denariū pro floreno: ⁊ in
distāti loco facit pecuniā numerari:
⁊ ego hic do an sit vsura. R̄ndz dñs
Lau. videt q̄ sic: q̄a querit fructū de
pecunia que nō parit. In strariū fac
q̄a nō est mutuū: sed mutuatū ad
instar

instar veditōis. Item qui in loco di-
stati pecuniā numerari facit suscipit i
se piclū. Hanc questiōez format Jo.
de ligna. in. c. si. de vsuris. et ibi post
multa dicit qd nō videt bñ excusabil:
nisi attēto interesse: qā attēto sbiecto
pecūia est iuēdibilis: qā nu'la rerum
estimatō. ff. de fideius. l. si ita. nisi ppe
cursū monete. Eocludit finalit qd vbi
pl' recipit nō est bñ tut' in cōscientia
Ihic aduertēdū si hūm foret h' modi
cābia nō esse licita mlii dānarēt. Et
ideo ego puto licita esse: dum tamen
debito mō celebrētur. Et dico qd hic
nō interuenit mutuū. vnde vsura nō
potest dici nec interuenit aliquid qd
cētra cōscētā edificet: vnde dico qd i
p'mo cāu si tibi cābio florenū 7 dādo
tibi florenū aureū recipis monetā: vñ
ecōtra: 7 in vtroq; casu volo vnū de
nariū hī valoris: iam nō illud volo:
qā tibi vēdam pecuniā que est iuēdi-
bilis. Et firmavit Archi. i. 4. q. i. Nec
ad pecuniā respectū habeo: sed ad in-
teresse meū rōne laboris opaz pēlio-
nuz fictoz que sō eo h' mōi artē exer-
cēdo iam nō teneor icassuz laborare i
vtilitatē alioz. Rā laboris itineris 7
expēlay hūda est rō. extra de voto. c.
magne. Bñ faciūt notata p Jo. an.
post hosti. in. c. cōquest'. vt p eū i sū.
de vsis. §. an aliquo. v. iz. Et ista vñ
etiā fuisse itētio ipsius Jo. de ligna. l. 3
satis cfuse loquat.

8 Quid de capsoze q accipit aliqd: vt
pecuniā quā sibi sic soluo faciat eam
alibi in loco distati numerari. Rndz
idez vbi. s. dicebat Jo. de ligna. hoc
casu cursus monete opat excessus in
valore fm locoz diuersitatē. §. pl'. n.

valet floren' florentie qz alibi: 7 plus
ducat' roman' Rome qz alibi: 7 sic
de singlis. Est eteniz alia rō. s. piculū.
Iñō ergo vedit' pecūia que est iuēdi-
bilis: sed tātū hic soluit qntū ibi nu-
merat'. Rā tātū valet vn' floren' cū
vno denario hic qz tū ibi sū denario
Ihoc etiā opat monetarū diuersitas
quocūq;. Tātū. eiz valēt venetijs cētū
ducati qntū florentie centū. 6. floreni
aliquādo plus aliqñ min'. Rō q pl'
soluit sed tātū dē. Item si aliqd plus
valeat illud pl' cōputabit rōe piculū:
7 vt sbueniat salarijs ministroz 7 pē-
sionū 7 vt nō frustra opas ponat et
sudorem in aliorum vtilitatem.

Quid sit restituēdū. .c. 8.

U Surā octauo qz tum ad re-
stitutionē. s. qd restituēdum
sit. Itz qd teneat ad restōz
vsuraz. Rndet Alex. de alexā. in suo
ēctatu aduertēdū qd eoz que acq'rūt
cū peccato quedam sūt in quib' non
transfert' dñiū: 7 quedam sunt i qb'
trāssert'. In p'mo casu necessaria ē re-
stitutio: quia peccatū nō remittit' nisi
restituāt ablatū. i. 4. q. 5. Et est Abuz
beati Augustini ad macedo. Si res
aliena ppter quam est peccatū reddi
possit 7 nō reddit': pñia nō agit sē si
mulat'. Si autem vaciter agit nō re-
mittit' peccatū nisi restituāt ablatuz.
Talia sunt que acq'rūt p furtū. extra
de furtis. c. si qd. 7. c. litteris. 7 q acq'
rūt per vsuraz. extra de vsuris. c. tua
nos. 7. c. cōsuluat. Et que acq'rūt per
rapinam. extra de rapro. c. i. 7. c. i lris
Et que acq'rūt per symoniā. extra d

hymo. c. venies ad vos. In secundo at
casu. s. quando trasset dñi nō est ne
cessaria restitutio omniū. Inducendi
sunt tam homines q̄ sic accipiūt vt ide
faciāt bonas et largas cōsas. Et talia
sūt que acquirūt p̄ illicitas negociatōes
quando negociatio est illicita ex pte p
sone: puta cū cleric⁹ vel monach⁹ ne
gociat⁹ qui negociari nō debēt: vñ qñ
est illicita ex pte modi vt cū q̄s nego
ciat⁹ cūz p̄iurjs et mēdacijs: sec⁹ si ne
gociatio est illicita ex pte tract⁹: vt
puta q̄ veditio sit in fraudē vñaz: q̄a
tunc est indirectū mutuū et teneat q̄s
ad restōnem.

2 **¶** Atz q̄s teneat restituē rē eādez nu
mero. Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ alr i
in furto et in rapina q̄ in vñā. Nam
aliquo mō est volūtariū in vñā: l3 sit
volūtariū mixtū. In rapina autem et
furto est simpliciter iuolūtariū p̄p̄ q̄d
equ⁹ furat⁹ iure poli. sēp ē restituēd⁹
idem numero in cuiuscūq̄ man⁹ trā
sierit: nō sic autē est de equo accepto p
vñam: l3 sufficit q̄ fiat restitutio p̄tj.
Duplex autem est ratio. Prima q̄a
illud q̄d accipit vñā sortez in vñā n̄
est simpliciter violētū nec p vim factaz
dño rei: nec est oio iuolūtariū. Qd̄ at
accipit in rapia et furto accipit p vio
lentiā et cōtra volūtate dñi. Secūda
rō est q̄a vsura est in cōtractu mutui.
In mutuo at nō est necesse q̄ q̄ acci
pit mutuo reddat mutuātū idem nu
mero: sed sufficit q̄ reddat equale in
p̄tio. Et eodē mō videt⁹ esse dicendū
in extrescētia que accidit rōne mutui
quia nō est necesse q̄ restituēs lucroz
restituāt idem numero: sed sufficit q̄
reddat equalēs in p̄tio. **¶** Cōcor. **¶** Hosti

in sum. li. 2. ti. 4.

¶ Atz sufficit q̄ q̄s restituat nō pl⁹ q̄
accepit cū dicat⁹ **Exo. 22.** Si q̄s fura
tus fuerit bouē aut oues aut occidēt
aut vēdiderit pro vno. 5. vel. 4. oues
p vna. Item **Luc. 19.** dixit zachheus.
Si quē fraudauī reddo quadruplū.
Rñdet idē Alex. vbi. s. q̄ sufficit q̄
q̄s restituat tātū q̄tū accepit: q̄a sic re
stituēdo reduciet q̄d iniuste actū ē ad
equalitatē. **¶** Leges autē p̄dicte nō obli
gāt post xpī aduētū: q̄a ceremonialia
et iudicialia nō obligāt post xpī aduē
tū: licz possit statui a iudice p bono
cōi. Et ideo dicit q̄ alr est in vñā q̄ i
furto et rapina. **¶** Vsura enim nō dicit
actionē violētā nec q̄cqd factū est in
iniuriā p̄ximi. Et ideo solū videtur
dicere quādā icqlitatē ex pte rei acce
pte que nō potest accipi rōne mutui:
cū debeat esse gratuitū p̄pter q̄d ad
equalitatē faciendā sufficit q̄ fiat restō
rei: ita q̄ tātū restituat quātū accepit
Rapia autē et furtū magis dicūt vio
lentiā que rep̄mēda est p penā: et ideo
si a iudice cōdēnat⁹ raptor vel fur tñē
pl⁹ restituē q̄ accepit. **¶** Nō sic est añq̄
sit cōdēnat⁹. **¶** Illud q̄ plus ad q̄d iste
teneat est q̄d p modū pene infligēde
raptor vel furi: et nō q̄a q̄s illud red
dere teneat quia raptor vñ fur tenet
q̄d fallum est.

¶ Atz homo teneat restituē ea que le
gitima mercatōe lucrat⁹ est de bonis
que ipse et eius pater iacq̄sierāt p vñā
Rñdz Alex. vbi. s. post duas opioes
pus recitatas quas nō tenet ē **Ric.**
Alij distinguūt taz in rapina q̄ i fur
to: dicētes q̄ rez quedā sunt quarū
vlus eaz nō est cōsumptio sicut res que
habēt

habēt usufructū d se sicut ager vinea
vel domus: et in talib⁹ restituēde sunt
nedū res sed etiā pueniēns. In hoc tñ
differt usurari⁹ a raptore fm quosdā
q̄a v̄ari⁹ potest deducere expensas:
et forte opas suas moderatas: nō sic
autem fur vel latro vt mitius agatur
in hoc cū v̄ario q̄ cū fure et raptore
q̄a fur et latro nō deducūt expēsas nec
opas suas: l̄z ali⁹ hoc itelligāt in foro
indiciali. In foro aut cōsciētie dñt ēt
fur et latronē posse deducere: q̄a ini-
quū est aliqūē locupletari cum dāno
alteri⁹: postq̄ ei plene de dāno est sa-
tisfactū. Quedaz autem sunt alie res
que nō habēt usufructū sicut pecunia
et in talibus nō tenet q̄s restituere p
uentū pueniētez ex tali re: cui⁹ rō est
q̄a talis res ex natura sua non habet
puentū: sed pueniēns est ex industria
vel solertia humana ppter qd lucroz
pueniēns ex tali industria fit illi⁹ qui
lucrat et hoc si iuste negociat v̄l iuste
emat aliqd: vnde si aliquis ex pecūia
usuraria negociat⁹ est et lucrat⁹ et ide
emit p̄dium et fruct⁹ p̄cipit nec lucrū
nec huiusmōi fruct⁹ tenet restituere:
et hoc quia totū lucz est ex industria
opantis: et idem dicēduz de lucro qd
habetur ex pecunia furtiua vel rapta
p negociationē: aut p ēptionē p̄dij et
fructuū ei⁹. sec⁹ aut est in re que habz
usufructū: vnde si q̄s v̄ari⁹ p vsuraz
extorsisset agz vel vineā nō solū tñt
restituere rem s̄ etiā fruct⁹ pceptos ex
talib⁹ reb⁹: et mltomagis ad hoc tñt
fur vel raptor: et hoc q̄a sūt fruct⁹ rez
quaz ali⁹ est dñs. Ifruct⁹ aut pecūie
non est ex nā rei. sed ex industria et la-
bore: l̄z aut v̄ari⁹ nō sit h̄us dñs pe-

cuie quaz accepit p v̄am: tamē est
dñs laboris. Non obstat ext de v̄is
.c. cū tu manifestos. in fine. vbi dicit
q̄ possessiōes empte de v̄is v̄edi dñt
et ipsaz p̄tia his a q̄b⁹ sūt extorte v̄be
restitui: q̄ eadē rōne q̄cqd de v̄aria
pecūia emit restitui debet: q̄a kñdet
Alex. notabilē: q̄a decretalis dicit q̄
possessiōes v̄edat et nō dicit restituat
quali dicat q̄ bona v̄arij omnia sūt
obligata illis a q̄b⁹ v̄be sūt extorte: et
ideo si v̄ari⁹ est nō soluēdo opz tles
possessiōes v̄edi vt fiat restō: nō autē
oportet ipsas possessiōes restituui: quia
forte valēt pl⁹ q̄ requireret restitutio.
Cōcor. Ric. in. 4. di. 15. arti. vlti. q. 6.
et Tho. et Rodonēsis. et Astēsis. li. 7.
ti. 40. Cōcor. etiam Hosti. dicens q̄
v̄ari⁹ tenet ad restituēdū v̄bas et in-
teresse debitoris in quo q̄dem dānū
et lucz suū est cōputādū p tex. ff. d co.
qd cer. lo. l. 3. §. penul. in fi. et nō placz
ei in p̄tatio quā Ray. p v̄ario facit
cōsulēs q̄ v̄ari⁹ postq̄ satisfecerit d
vsuris petat a debitore veniā ad cau-
telā: quia forte tenet ei apli⁹ aliquid
restituere p interesse aliquo et dāno
iñō vult enīz Hosti. q̄ debitor vltra
suū interese possit lucz petere: q̄a hoc
esset suū repetere cū v̄is. Idē etiā di-
cendū fm IRodo. de lucro habito de
re furtiua vel rapta p negociationē
vel cōpationē reddit⁹ vel p̄dij factaz
de re h̄mōi furtiua vel rapta.

Sed quid fiat si tales possessiōes deue-
niant ad alterius man⁹. Rñdz alex.
vna cū glo. i. o. c. cū tu. ext de vsuris.
q̄ si p̄dicte possessiōes pueniūt ad ma-
nus alterius ex cā lucratiua et vsura-
rius non est soluēdo vendi debent

et restitui earū p̄tia et hoc ad quēcūq;
 deueniāt res de pecūia vsuraria ēpta
 secus si emisset rem vel ex alia causa
 onerosa adeptus esset ab v̄sario bona
 fide nō credēs forte eū vsurarium vel
 credēs rem illā nō esse emptā de pe-
 cūia vsuraria: v̄l credēs ip̄z vsurariū
 aliter habere vnde possit reddē v̄sas
60 **U**ltz vsurari⁹ teneat ad dānū qđ i-
 currit ille a quo vsural extorsit. Rñd3
Ric. indistincte qđ sic. vbi. s. Alex. vero
 de alef dicit qđ qđ dānificat duobus
 modis. **A**nō mō cū sibi auferē id qđ
 adu h3 et tale dānū sēp est restituēdū
 vt si qđ dānificaret aliquēz diruens
 domū ei⁹ teneat restituere tātū q̄ntū
 valet dom⁹ ei⁹. **S**ecūdo mō qđ dānū
 ficat aliqūē nō qđ auferat sibi qđ h3 s;
 qđ ipedit cū ne habeat qđ erat in via
 habēdi. **E**t talis sic dānificās nō tñē
 ad restōez ex equo: qđ min⁹ est habē
 ipotētiā et esse in via ad hñdū qđ hēre
 in adu. **D**ānificās aut in minori nō
 teneat restituere pl⁹ qđ sic restitutū nō
 est simplū s; multiplicatū: et ideo quia
 dānificat hominē in agro seminato
 puta effodiēdo semia nō tñē restituē
 totū p̄tiū seu valorē messis future: qđ
 nōdū fuit habita nisi i potētia. **E**odē
 modo si qđ detinz pecuniā creditoris
 vltra terminū p̄fixū nō tñē restituere
 totū lucrū qđ posset fieri de illa pecu-
 nia: qđ tale lucrū causale est qđ forte
 mercator inde p̄det. **A**lio mō dicunt
 sic aliq. qđ in restōne faciēda duo sunt
 attēdēda. s. valor rei que ablata est v̄l
 equalēs. **S**ecūdo cōsiderādū est dānū
 qđ illatum est iniuriam passo. **E**t de
 hoc notādū est qđ hoc dānū aliq̄ndo
 illatū est. p̄mo et p se et directe et tunc

inferēs dānū teneat restituē. **V**bi grā
 si aliq̄s passus dānū p pecūia sibi ab-
 lata in hoc qđ volebat emere sibi ne-
 cessaria ad vitam: siue soluere emptā
 vel debita: et ideo in expoliatiōe talis
 pecūie incurrit dānū: puta quia cum
 oportuit v̄dere possēsiōes sibi v̄tiles
 vel recipe pecūiaz mutuo et forte ad
 vsuraz: in tali casu teneat quis restituē
 dānū. **A**lio modo iſerat dānū tantū
 p accidēs: vt puta qđ qđ nō cōsecutus
 est lucz quod intēdebat ex pecūia: et
 tale dānū nō teneat restituere: qđ pe-
 cunia de nā sua nō habet p̄tiū. **S**ec⁹
 tamē est secūdu istos in reb⁹ que ex
 sui nā et secūdu moraz tēporis augēi
 possūt et decreſcē secūdu qđ sūt aialia:
 qđ talia de se habēt p̄tiū: et ideo spolia-
 tor teneat restituere p̄tiū ipsaz rerum
 quod valitūre erāt tempore quo re-
 stitutio fit. **H**oc tamē est dubiū utrū
 spoliator ad hoc teneat qđ res nōdū
 habita erat sed habēda. **S**ecūdu hoc
 ergo supposito casu qđ fur furat⁹ est
 pullū equū vel vitulū quez h̄us dñs
 cōseruatur⁹ erat v̄sq ad ānos p̄fecti
 valoris: fur statim v̄didit et lib̄auit
 se a furto: fur aut nō solū ad valorez
 pulli vel vituli sed etiam ad valorem
 ei⁹ quod valitur⁹ erat tēpore restōis
 tenere. **H**oc tamen dubiū est: tum
 quia talis valor est in potētia: tūz qđ
 aialia interim mori possūt. **C**oncor.
 Astensis in sū. li. 3. ti. 4.

USurā nono q̄tū ad restōez i
 .s. cui sit faciēda. **Q**uero cui
 fieri debet restitutio. **R**ndet
 Alex. qđ regularit̄ illi a quo accepta ē
 vsura. **I**fallit in aliquib⁹ casib⁹. **P**rio
 si res

si res que restitui nō est ad utilitatē
eius cui restitui sed potius ad nocu-
mētū: 7 ideo nō est reddēd⁹ gladius
deposit⁹ furioso: sed magis est tenēd⁹
vsq; ad congruū tempus quo posset
reddi. **S**ecūdo si ille cui reddi debet
est mortu⁹: q̄a tūc debet restitui hīdi
vel in casu executorib⁹. **T**ertio si ille
cui debet est ignot⁹: tūc enim debet
homo restituere s̄m q̄ potest s. dādo
elias paupib⁹ p salute illi⁹. **Q**uādo
enim ignorat expoliati vel nō inue-
niūt: tūc cū silio 7 auctoritate ecclie
distribuāt in pias causas: puta in ali-
monijs paupū vel redēptionē capti-
uoz 7 hoc in villa vel dyocesi vbi ra-
pina facta est si cōmode fieri potest.
q̄ si nō potest: puta q̄a villa est nimis
remota v̄l ex alia cā sufficit q̄ fiat ali-
bi: addit **I**h̄ost. q̄ vbi ignorat cui dēt
fieri restō ē paupib⁹ erogādū: vel et
illi q̄ tenet restituere pro elia si egeat
relinquendū. **I**h̄oc dicit in sū. in ti. de
penitē. s. q̄b⁹. 7 **S**3 que forma huāda
est. **Q**uarto si ille cui debet fieri restō
est nimis distās. **T**ūc enim si nō pōt
fieri nisi maiorib⁹ expēsis q̄ sit res q̄
debet restitui potest dare in pias cās
vel si nō potest fieri cōmode res dēt
trāsmitti illi cui⁹ est vel ad min⁹ reb-
uari in aliquo tuto loco: donec dño
assignet. **Q**uito p̄p̄ turpitudinē dā-
tis: vbi p̄mo notādū ē q̄ aliq̄s dupl̄r
dat illicite. **P**rimo modo q̄a ipa datio
est illicita sicut p̄ in symonia. **E**t t̄lī
cāu posito q̄ dedit amisit qd dedit: 7
ideo nō debet sibi fieri restō. **A**ccipiēs
aut̄ turpiter accipit: et ideo nō potest
sibi retinere datū sed magis d̄z con-
uerti i pios vsus. **A**lio mō dat illicite

nō q̄a datō sit illicita: sed q̄a dat p̄p̄
rem illicita: sicut cū q̄s dat meretrici
p̄pter fornicationez: t̄c. n. mulier pōt
retinere: sed dās repetere non potest
Potest 7 aliter distingui in cāu p̄po-
sito: q̄a pecūia aliq̄n male accipit: et
sine culpa illi⁹ a quo accipit: sicut p̄z
in rapina furto 7 v̄sa: 7 tūc debet re-
stitui illi cui⁹ fuit q̄a nō amisit dñiūz
suū. i. 4. q. 5. nō sane. in fine. vbi dicit
Qui v̄o cōtra ius societatis humane
furtis rapinis calūnijs 7 oppressiōib⁹
inualidib⁹ aliqua abstulerit reddenda
potius q̄ donāda cēsem⁹ zachai pu-
blicani exēplo q̄. s. dixit. **S**i aliquē de
fraudaui reddo quadruplū. **A**liq̄do
t̄n aliqd accipit sine culpa accipietis:
nō tamē sine culpa dātis: v̄tputa q̄a
mala intētōe dat 7 tamen accipiens
bona fide accipit: et tūc si illud quod
datū fuit in ptate dantis fuit retinē
potest. **S**i aut̄ nō: retinere nō pōt: v̄t
puta q̄a dedit alienū 7 debet reddere
illi cui⁹ est. **D**e hoc. i. 4. q. 5. 7 ē **A**buz
Augustini de verbis dñi qui dicit.
Nolite facere elias de fenore 7 v̄sis.
Item idē **A**ug⁹ in quadam omelia.
Quid posses dicere. **M**ulti sūt xpiani
diuites auari cupidi: nō hēo peccatū
si eis abstulero suū: 7 paupib⁹ dedēo
Aliquādo est peccatū ex pte v̄triusq; 7
ut in symonia: 7 tunc observādū qd
dictū est. **A**stensis dicit q̄ si sciatur a
quo extorta est restituenda est ei si sit
presens: extra. eo. c. cum tu. s. sup his.
Si v̄o sit absens restituat eius hīdi:
v̄l p̄curatori si sit. **S**i v̄o nec ipse nec
heres eius nec p̄curator sit presens 7
v̄farius nouit vbi ille habitat debz ei
mittē aliquo modo si pōt fieri fidelit̄

et secure. Hoc enim semper faciendum est quando
comode fieri potest. Et secundum Bernardum mitti
de superius ipsi debitoris absentis ar
. ff. de op. li. l. ope. Si tamen expense ni
mis excederent summam illam vnde tunc de
pauperibus erogari. z. q. 6. anterior. exte
de iudeis cum sit. extra. e. cum tu. i. glo.
Hosti. Non distinguit quod si vharum quod est
male fidei possessor alio se transfudit quod
ubi usuras exercuit tunc propriis superius
mittere tenetur. Si vero is a quo usuras
extorsit vel heres eius alio se transfudit
tunc locum habet quod alii dicunt. Et probatur
hec. ff. de rei ven. l. si res. 7. l. si vero. 7
in omnibus secundum Rodolphum. prescise sunt cir
cunstantie. scilicet quantitas rei debite remotio
loci expense que fieret in mittendo: et
paupertas et diuitie eius cui restitui fieri
debet: quia tam parua esse possit summa rei
restituenda: et tam diues cui fienda est
restitio quod nullo modo debet pro re tam mo
dica proximo suo gravare. unde non oportet
quod tunc mittat et in talibus recurrendum est
ad arbitrium boni viri. hoc Rodolpho. Te
rez si de eius aduentu proximo spei tunc
pecunia deponetur et consignabitur. Et de
usurari. l. accepta. secundum Hostium. Item si res
esset magni valoris et non possit commode
mitti ei cui est debetur in aliquo tuto
loco deponi et assignari secundum Thoma. Si
vero vharum nesciret nec sparet quod de fa
cili scire possit ubi ille habitaret non tamen
vagari ut inueniat eum. ar. ff. de op.
li. l. quod nisi. §. i. extra. e. cum tu. in glo.
vel si sciret: tamen ea commode mitti non possit
debet eam pauperibus erogare. z. q. 6. ante
rior. 7. melius. extra. e. cum tu. §. Ray
Et bar. ibidem. et idem intelligendum si scire
non posset a quo eam accepit. Et quod
videtur est de eo a quo extoritur sunt vnde.

idem intelligendum est per omnia de eius herede
si ille non sit superius. Donal. dicit quod
quando nescit persona cui restitui fienda est:
vel si scit: tamen est absens in remotis
partibus nec spatium quod de facili possit sciri
de pauperibus erogari cum auctoritate ec
clesie. Si autem scit mittat ei si aliquo
modo potest fideliter fieri et secure:
alioquin cum auctoritate ecclesie pauperibus
dest. ar. extra. de vdis. c. cum tu. ubi dicitur
hoc. 7. z. q. 6. anterior. Sed quando scitur
persona vel sciri potest semper facienda est
ei restitutio cum commode fieri potest. Pro
sande sunt tamen circumstantie. scilicet quantitas
rei debite et remotio loci et expense que
fieret pro mittendo. Et si est diues ille
cui fienda est restitio ita quod nullo modo
deberet pro re tam modica proximus
gravari: et tunc non oportet quod mittat et in
talibus recurrendum est ad arbitrium
boni viri.

Quoniam potest casu quod platus ecclesie iniuste
subtrahit aliquid: queritur quod cui debeat re
stituere. Respondet idem Alexander. videtur quod
ecclesie: quia ab ea subtrahit. In oppositum
facit: quia cum platus sit conservator
rerum ecclesie deueniet id quod restituit
ad restituendis manus. Dicendum est bene
quod platus duobus modis potest aliquid ab
ecclesia surripere. Uno modo si surripit
rem alteri et non sibi deputata: ut puta
quia subtrahit rem capli. et tunc res resti
tuenda est ei cuius est. Secundo modo
quia rem sue ecclesie deputata transfert
in dominium alteri: puta consanguinei vel
amici. Et tunc talis res debet restitui
ecclesie: ut conuertatur in utilitatem eius
vel custodiat usque ad successoris ad
uentum.

Quoniam pone quod christianus recepit vbas a
iudeo

iudeo cui restituet. **R**ndz **A**stēlis vbi
 .s. liberabit eide restituedo. **C**ōue-
 niētius est tamen fm **R**ay. 7 **I**hosi.
 q ipse nomie illius iudei cu3 auctori-
 tate ecclesie illis xpianis satisficiat a
 qbus ille iude^o vbas exegerat vl^o qb^o
 als obligat^o erat. ff. de negl. gel. l. sol-
 uendo. 7. l. cu3 pecunia. vel apud edez
 sacramēta vel aliū locū tutū tñ aucto-
 ritate ecclesie nomie illi^o iudei pecūiaz
 depōat vt cū ille iude^o restituerit eidē
 restituat. **E**t idē itelligēdū est secūdu
Ray. quādo restō debet fieri vfaruz
 receptaz a xpiano vfarario. **E**t autēz
 dictū est. s. q ipse nomie illi^o 7 ceta
 fm **R**odo. est hū qñ factū ē occultuz
 7 nō gñaret scādalu3 taliter solutis
 vel picl3: als sufficit q restituat illi a
 quo sunt accepte. **E**cclor. **D**onal.

4 **D**one casum q culpa est ex pte acci-
 piētis 7 dantis: sed tamē est sine iniu-
 ria alicui^o: vt cum iudex dicit iudiciū
 iustū 7 testis hū3 testimoniū 7 aliqd
 dat qd nō debet dari: qā sicut **A**ug.
 ad macedoniū nō ideo iudex d3 ven-
 dere iustū iudiciū aut testis hū3 testio-
 niū: qā vēdit aduocat^o iustū patrocī-
 niū: 7 iurispit^o hū3 consiliū. **I**lli cim
 inter vtrāq ptem ad examē adhibēt
Isti ex vna pte cōsistūt. hoc casu pōito
 potest ne accipiēs retinere pecūiaz.
Et videt q non. quia rōe sui delicti
 videt amisse ius acq̄rēdi dñiuz: nec
 etiā restituēda est danti q quātū in se
 fuit abdicauit eam a se. **I**pro hac snia
 videt **A**ug. qui dicit de dante q ille
 solet male sibi ablatā pecūniā reperē
 q iustū iudiciūz emit qd venale esse nō
 debuit. **E**t ibidē dicit q tales facili^o
 ea que hoc modo acq̄sierūt tāq sua

paupib^o largiūt q eis a qbus accepta
 sunt tanq̄ alicna restituāt. **S**ic ergo
 fm hoc q pecūniā accepit vt iudicaz
 bene: aut non iudicaret cu3 ex officio
 suo teneat gratis 7 bene iudicare pe-
 cūniā retinere nō potest: qā turpi^o
 accepit 7 crimen cōcussionis cōmisit.
Est autem crimen cōcussionis: cū qs
 in officio cōstitut^o aliqd p metū extor-
 quet a sūditis: aut quādo nō vult fa-
 cere id ad qd tenet nisi pecūniā data
Aut est aliqs officialis: aut miles qui
 vltra cōstitutā sibi stipendia extorq̄t
 contra illud. **E**stote cōtenti stipēdys
 vestris. **N**el crimen concussiois est i
 accusatore q delistit ppter pecūniā
 ab accusatōe. **I**desset etiam dñi i hoc
 casu q sic dāns pecūniā: aut dat bōa
 itētoe vt. s. sibi ius et eq̄tatez seruet: et
 tunc posset sibi reddi. **A**ut eo aio dat
 vt animū iudicis sibi idinet vel corū
 pat: 7 tunc dari debet paupib^o vel illi
 in cuius iniuriā data est si est iniuste
 iudicatū. hec **A**lex. de alexā.

Sed qd si pecūniā data sit symōiace
 in iniuriā ecclesie: nā videt q sit dāda
 ecclesie in cuius iniuriā data est. extra
 de symo. c. **A**d hec. aut vbi mandaf
 restitui pecūniā accepta symoniace.
Ihoc etiam pbat. extra de symonia
 e. c. audiui^o. **I**n contrariūz facit. c.
 veniens. extra de symo. vbi mandaf
 q talis pecūniā restituat illi q dedit
Distiguūt autē qdam dicentes q si
 totū caplīm aliqd dedit non debet ei
 restitui. **S**i autem vnus duo vl^o tres
 vel extraneus deliqt tñda est eccle-
 siē qā nō debet delictū psonē in dānum
 ecclesie redūdare. **E**t in pmo casu lo-
 qtur. c. veniens. **A**lio autē cāu alia. c.

¶ Mel dicendū est meli⁹ q. c. veniens.
loq̃t de pecunia data p̃ ingressu mo-
nasterij que mandat reddi dāti si d̃z
ingredi i aliud mōasteriū ne sit one-
rosus mōasterio. Si tamē talis vellz
in seculo remanere nō essz sibi reddē
da. hec Alex. de alexan.

i **v** **U** Sura decimo. l. q̃s teneat
ad restōez. Quero an tabel-
lionēs q̃ sciēter p̃ficiūt instrā
sup ṽs teneat ad restōem. Host. in
sum. in ti. de vsuris. §. an aliquo. & si.
q̃d de notarijs: nihil dicit de restōne
s̃ dicit q̃ pluri sūt: q̃a q̃n creat iurāt
q̃ hec nō facient: ergo de cetero nec
testificari poterūt nec publica p̃ficere
instrumēta. Deriur. n. testificari nō
potest q̃ncūq̃ p̃niam egerit. extra de
testi. c. ex pte. 7. c. si. Ex hoc etia sūt
infames q̃bus sūt ad legitimū inter-
dicti. extra de testi. c. licet ex quadam
p̃mo r̃slo ad si. hec host. vide. §. restō
q̃nto.

z **Q**uid de p̃latis sigillatib⁹ 7 s̃scribē
tib⁹ se in instris ṽsarijs. Host. in sū.
de ṽs. §. an aliquo. & si. 7 Hof. i sū.
e. ti. in si. dicit q̃ p̃ciāpes sūt criminis
ṽsaz 7 si nō cōmodi: nā s̃scriptio in
multis iuris articulis cōsēsū 7 appro-
bationē inducit. extra de re iudi. c. cū
inter vos. & si cer. p̃ta. l. mutuo. &
de admini. tute. l. si nō s̃scripsisti. S̃z
fateor: si quis instrō nō licito se s̃scri-
bat 7 eius tenorem ignoret nō appro-
bat nec cōsentit. & pl⁹ valē q̃d agis̃
l. vltima. Sigilla etiā p̃latoz faciūt
instrumēta audētica. ex de fide instru-
c. scripta. Der hoc igiē layci credētes
cōtra d̃ h̃mōi p̃ ecclesiam approbari

securius peccāt: et ideo de talib⁹ dici
potest laque⁹ iuuenū omnes vos. vt
2. q. 5. paul⁹. idem Monal.

3 **Q**uid de his q̃ tēpore messū et vin-
demiaz emūt vilius frumēta 7 vina
vt vēdāt chari⁹. R̃ndet Hoff. vbi. §.
q̃ nō tenēt ad restōem: sed est turpe
lucy. R̃et tenēt aliq̃b⁹ ad restōem:
sed i iudicio anime tāq̃ male acq̃sita
que ex hoc acq̃sierūt debent paupib⁹
erogare. Ad q̃d nō puto illuz teneri
qui nō hac intētōe emit: s̃ vt domū
sue p̃uideat: 7 tādez ex aliqua cā p̃tē
vēdidit 7 chari⁹. nā q̃cqd agāt hoies
intentio iudicat omnes. Item dicit
Monal. in sum scz q̃ tēpore messis
vel vindimie emūt ānonā ex cupidi-
tate vel vinum vili⁹: vt postea chari⁹
vēdāt peccāt mortalit̃: siue sint clerici
siue layci. Et est turpe lucy. Sec⁹ t̃i
si aliq̃s p̃pter necessitatē: vt. l. de illa
ānona vel vino viuat: 7 postea non
idiget sicut credebatur. Ibi potest licite
vēdere: put vēdiē cōiter in foro cōi:
l. vendatur chari⁹ q̃z emerit. 2. q. 4.
q̃cūq̃. 7. c. canonū. Idē dicēdū est de
illo q̃ emit ānonā vel vinū cā nego-
ciādū: duz tamē nō ex cupiditate hoc
faciat: sed vt ex lucro moderato sibi
p̃uideat maxime cū nesciat aliā artē
nec al̃s habet vnde sustētē. Similiē
potest emere q̃s ānonā si timet cha-
ristia in ciuitate: q̃ia videt vidualia
extrahi de terra: dūmodo n̄ emat vt
chari⁹ vēdat: sed ne egēs fame pear:
exēplo Joseph. gen. 41. Qui frumēta
cōgregauit nō vt chari⁹ vēderet sed
vt pplz a fame liberarz: qui t̃i postea
vēdidit fm cōe foz: 7 tales si sic eme-
rent mererēt. alr aut emētes p̃ter q̃z
in p̃dictis

in p̄datis calib⁹ cōtinet tenet tāquā
turpe lucz paupib⁹ erogare nō tñ de
necessitate.

4 **¶** Similiter nefandi sūt mercatores q̄
ea itētiōe emūt aureos vel alias mo-
netas vel res venales: 7 p̄cipue victu
alia vt de talib⁹ charistia inducāt.

5 **¶** Quero pone q̄ v̄fari⁹ emat equū v̄l
p̄diū de pecunia v̄faria: et donat rez
illam alteri: 7 postea efficit n̄ soluēdo
vtz ille qui soluit v̄fas possit cū effe-
ctu petere rem ēptaz de v̄fis ab ipso
possessore cui donata est: 7 vtz ille in
foro penitētie restituē teneat. **¶** Rñdet
Donal. in sum. q̄ l3 p̄tium ex re fur-
tūa redactū nō sit furtū. ff. de furtis.

.l. qui vas. §. vl. 7 vitta p̄sonalia non
trāseāt in successores. ext. de fili. p̄sbi.
.c. ex trāmissa. tamē iste potest petē
7 iste restituere tenet. extra de v̄fis. c.
tuz in tua. sicut. n. credit hic res loco
p̄tū: sic ecōuerso p̄tium loco rei succe-
dit. ff. de peti. here. l. si rem 7 p̄tium.

Tenet ergo ille ad quem puenit res
empta de pecūia v̄faria restituere: si
habuit rez illā emptā ex cā lucratiua.

¶ Sed tamē si emissz vel ex alia causa
nō lucratiua adeptus esset bona fide
ab v̄fario nō credēs euz forte v̄fariū
aut credēs rem illā nō esse ēptam de
pecunia v̄faria: aut ipm v̄fariū h̄re
alias vnde posset reddere v̄fas. **¶** Con-
cor. gof. 7 hosti. in sū. de v̄fis. §. fi. **¶** Cō-
cordat etiam Spe. in ti. de v̄suris. v̄.
pone v̄fariū.

6 **¶** Quid si talis possessio perueniat ad
illum qui v̄surā soluerat ex cā lucra t
ua: nūqd extinguit eius actio quam
p̄us habebat cōtra illū tertiu possesso-
rem. **¶** Rñdet Hosti. in sum. §. fi. q̄ lic.

tamē fm **¶** Hoff. v̄surari⁹ vel ei⁹ heres
minime liberat. ff. de v̄bo. obli. l. iter
stipulantem. §. si rem. et. ff. de solu. l.
quotiens.

7 **¶** Quid de heredibus v̄surarij. **¶** Rñdet
Hosti. in ti. de v̄suris. §. que pena. v̄si
hac pena. q̄ nō tenet restituere: nisi
quaten⁹ vires h̄reditatis patiūtur. de
appella. c. qua fronte. 7 de rpto. c. in
litteris.

8 **¶** Quid si alter heredū factus est n̄ sol-
uendo: nūqd ali⁹ tenet in solidū. **¶** Re-
spōdet idem vbi. s. q̄ in solidū tenet
in q̄tū ad ipm de hereditate puenit:
nā 7 res h̄ditaria obligata videt de
v̄fis. c. cum tu. §. fi.

9 **¶** Quid de illis dñis qui m̄lta recipiūt
a iudeis cū scāt eos nihil habere nisi
de v̄suris: et q̄ bona que possidet ad
restōez nō sufficerēt. **¶** Rñdet idēz vbi
.s. fm **¶** Rodo. q̄ tenet ad restōez p̄ce
propz: si ex cā lucratiua p̄cepūt: possūt
tū ab eis accipe qd sibi debet sicut et
alij creditores.

10 **¶** Quid de genero raptoris vel v̄farij
nūqd potest accipe dotem de bonis
eius cū q̄cquid habet nō sufficiat ad
reddēdū qd habet de v̄sura. **¶** Rñdet
Astensis in sum. li. 2. ti. 4. fm **¶** Rodo
l3 dos nō pueniat ex causa lucratiua
sed accipiat p̄pter onera matrimonij
supportada: si tamē talis v̄itatē sciēs
aut crassa ignorātia dūc⁹ cōtraxit cū
filia: talis nō debuit dotem recipe de
reb⁹ h⁹ mōi de equitate canonica: liz
de s̄tilitate iuris ciuil: alr forte possz
dici. Si aut fuit dūc⁹ ignorātia p̄ba-
bili: puta q̄a credebatur soceruz nō esse
v̄surariū vel alias soluēdo esse: potest
recipere dotem: licz postea intelligat

uitatē. **Cōcor.** **Donal.** **Alex.** d. alexā.
contrariū tenet. **Aide.** s. restitutio. 2
§. 63.

ii **Q**uid de creditore: nūq̄d pōt recipere
q̄d sibi debet a tali v̄fario vel raptor
cui? .i. oīa bōa que habet nō sufficerēt
ad restituēdū sua male ablata. **Rndz**
Astēlis vbi. s. fm **Rodo.** distinguēdū
quā si creditor credidit talē pecuniā
vt ex ea cōmodū suū faceret: 7 ex ea
lucrando forte se liberaret: tūc potest
recipere debitū suū de reb⁹ talis v̄farij.
Rec est simile de genero q̄tū ad do-
tem: quia locer dādo dotem genero
paupior efficit: nisi quaten⁹ ab onere
filie releuat: sed debitor n̄ fit paupior
recipiēdo rem vel rei v̄dite p̄tiū. **Si**
autem tradiderit mala fide pecuniaz
puta ludēdi ad aleas vel daturō me-
retrici vel histriōni vel alr bona dila-
pidanti nō debet h⁹mōi p̄tiū recipere
de bonis p̄ditiis. **Similiter** nec ille q̄
ex cā lucratiua agit. **Omnes** autē alij
q̄bus debet ex contractu vel quasi ex
maleficio vel quasi recipere possunt ex
h⁹modi reb⁹ q̄d sibi debet: dū tamē
nō rem furtiua vel raptā vel v̄fariā
in ipā specie recipiāt: maxime h̄z illos
qui dicūt q̄ in vsura dñiūz n̄ trāsserūt
s̄ etiā fm eos qui dicūt q̄ transfertur
credo q̄ ipsa res vsuraria in specie in
solidū recipi nō debet q̄a debitor qui
dedit eam p̄ vsura cōdicere nō pōt
si extat. **Rec** eo inuito creditor aliā p̄
ea ei soluere posset. **Cōcor.** **Donal.**
in sūma.

iz **Q**uid de scruiētib⁹ vsurarioz q̄ ser-
uiūt eis de fenerādī officio sc̄z pro eis
pecuniā ad vsurā numerādo 7 vsurā
accipiēdo eoz mandato: 7 tam̄ nihil

ad eos puenit. **Rndet Astēlis** in sū.
vbi. s. secūdū **Rodo.** nō tenet p̄fertiz
iūdem vsurarij p̄ se vel p̄ alios mistros
h⁹mōi exerceret vsuras: l̄z nō p̄ istos
Cōcor. **Alex.** Aliq̄ v̄o vt **Donal.** dī
stignūt si dat pecuniā dñi sui ad v̄fā
de gñali mādato dñi sui dicentis q̄
mutuct pecuniā cui vult ad vsurā s̄
nomie ipsius dñi: 7 tūc scruiēs tenet
ad restōnem si dñs nō restituat: q̄a ē
in hoc sicut p̄ncipalis 7 in optiōe eius
ē mutuare 7 nō mutuare. aut hoc fac
de speciali mādato dñi sic mandātis
sibi. **Mutua** de pecunia ad vsuraz. io.
libras nomie meo: 7 tūc l̄z peccet hoc
faciēdo ad restōnez tñ nō tenet. vide
in **v̄. restitutio.** §. 2.

i3 **Q**uid de eo q̄ cum vellem mutuare
pecuniam gratis induxit me q̄ non
darem eam nisi s̄ vsuris. **Respōdet**
Astēlis vbi. s. q̄ tenet ad restōez: q̄a
ipediuit idebite vtilitatez p̄xiū p̄cu-
rādo ne mutuū ḡtis sibi daret.

i4 **Q**uid de eo q̄ vsuluit alicui vt fenē

i5 **Q**uid de eo q̄ dat aīco vl' dīagūneo
pecuniā ḡtis vt fenere.

i6 **Q**uid de eo q̄ p̄bit societate cū alio
ad fen⁹ exercēdū.

i7 **Q**uid etiā de eo q̄ mutuat vsurario
pecuniā ad p̄ticipatiōē lucri vsuraz
Rndet Astē. vbi. s. q̄ tales q̄ iducūt
aliquos ad fenerādū tenet in solidū
si alr nō erant feneraturi. **Si** autē alr
erant feneraturi nō tenet nisi iqn̄tū
ad eos puenit. **Secūdū** v̄o **Rodo.** in
neutro casu tenet nisi quātūz ad eos
puenit: 7 est melior cōditio talium in
hoc casu q̄z in furto vel rapina vbi p̄
stant auctoritate ad restōne. **Tenet**
etiam si nihil ad eos puenit. **Et** hoc

ideo

ideo q̄a rapina ⁊ furtū cōt volūtatez
dñi fiunt qui patit̄ dānū: sed v̄sa de
volūtate dñi puenit ad creditore: nec
inuenit q̄ iura dēt actionē debitoz
contra h̄mōi inductores ad repetēd
vluras ab eis quas debitores soluāt
taliter inductis p̄ alios vel si ad indu
centes nihil puenit inde. **Concordat**
Donaldus.

18 **Q**uid de eo qui pecuniā depōit ap̄
v̄sarios. **R̄ndet** idēz vbi. s̄. q̄ si quis
cōmitteret pecuniā suā v̄sario n̄ h̄nti
vnde alias v̄sas exercez hac intētoe
vt inde copiosi⁹ p̄ vluram acq̄reret ei
mām peccādi daret: vnde ⁊ ipse dīpe
pticeps esset. **Si** v̄o vlurario alr̄ h̄nti
vnde vluras exerceat aliq̄s pecuniāz
suā omittat vt tuti⁹ seruet nō peccat
s̄ vtis ad bonum homine peccatore.
Ih̄c Tho.

19 **U**tr̄ vlurari⁹ intētiōari⁹ qui habuit
intētiōē a liq̄d habēdi ⁊ p̄ncipaliter
p̄pter hoc mutuauit: als nō mutuatu
rus nō tamē deduxit in pactū teneat
ad restōnem. **R̄ndet** **Astensis.** vbi. s̄
q̄ nō est op⁹ restitutōe ad purgatōez
delicti: sed sola p̄ntia sufficit sibi sicut i
symonia mētalī. extra de symo. c. si.
fm **Hoff.** ⁊ **Ric.** in. 4. **Sed** cōtrariuz
sentit **Hosti.** ⁊ **Rodo.** p. c. cōsuluit. ex
c. ⁊ **Uce.** 6. **Mutuū** date nihil inde
spantes: ideo secūdū eos tenet ad re
stitutionē i foro p̄ntie de omni eo q̄
accepit vltra sortē quacūq̄ intētiōe
debitoz ei dederit: siue p̄pter dilatiōz
exortā p̄pter mutuū ei datuz vel p̄p̄
illud recipiēdū ad p̄lixiorē terminuz.
Quādo tñ creditor dat creditoz p̄p̄
solā dilectionē nō potest repetere nec
retētiōē sibi cōsulere si forte penset se

habeat aliquid de bonis creditoris.

Concor. **Donal.** in sum. **Ih̄c** etiam
tenet **Petr⁹** de achazano. in. c. vluraz
voraginē de vluris. li. 6. ⁊ dñs **Au.**
de roduldis in suo tractatu de vluris
Et hoc dicit tuti⁹ imo v̄ssimū scdm
Inno. ⁊ **Hosti.** q̄ semp tenet ex quo
illa intētoe p̄ncipalit̄ dūct⁹ est: ⁊ etiaz
placuit **Ray.** in sum. h̄ ti. s̄. f. nū q̄d
⁊ archi. in. c. i. 14. q. 3. **Et** hoc quo ad
iudiciū anime. **Et** ita etiaz cōfirmat
Jo. an. in. c. cōsuluit. de vluril. **Sz** ip̄e
Jo. an. in. mercur. sup regula peccatū
nō remittit̄ refert q̄ quidā theolog⁹
hanc q̄onem disputās distinguebat
quādo corrupta intētiō mutuātis i
notuit debitoz q̄a videt̄ tūc quoddā
pactū iplicitū q̄d habet vim expliciti.
Est eim secūdū eum duplex vlura.

Una mētalīs nō obligās ad restōez
ex eo q̄d fit sine omni exactōe vl̄ p̄cō
implicito vel explicito. **Alia** v̄o ē obli
gās ad restōez ex eo q̄d fit cū exactōe
ex pacto implicito vel explicito. **Si** ḡ
fiat cum implicito est vlura mētalīs:
si cū explicito est vocalis. **Ex** quo in
feret̄ q̄ in calu in quo nō inotuit de
bitoz corrupta itētiō mutuātis dato
q̄ ea intētoe p̄ncipaliter dūct⁹ sit nō
obligat̄ ad restōez secūdū dictū theo
logi q̄ adducebat tales rōnes. **Pr̄mo**
q̄a cuz formale sit exactio in vlura ex
pacto obligate vel aliq̄d aliud eq̄pol
lens: ḡ seq̄t̄ q̄ vbi nō est talis exactō
nec aliud eq̄pollēs ibi nō est vlura ad
restōem obligās: q̄uis bene sit vlura
mētalīs ad p̄ntiam peccati obligans.
Et hoc cōfirmat̄ q̄a alr̄ dicēdo non
saluaret̄ descriptio vlure qua dicitur
q̄ vlura est lucrum ex mutuo pacto

debitū vel exadū. **S**ecūdo quia sicut in furto dicim⁹ qd si aliq⁹ gratis ⁊ liberalit in donio recipit: recipit qd furari intēdebat quāuis sit fur mēte nō tamē opere: ita qd ad restōnē teneat: sic ⁊ in pposito vsurari⁹ censetur fur cōuētiōalis. Si ergo itēdit furari vñ accipiēdo: ⁊ tamē nō puenit ad opus pactiōis vel exadiōis: sed liberalit accipit dicit vsura mētalis nō obligās ad restōnē. **T**ertio facit. c. si. de symo vbi dicit. Symoniac⁹ mētalis qd habuit animū pncipaliter ad aliqd accipiendū nō tenet ad restōnē eius qd gratis accepit: sed sufficit sola pñia d peccato. **S**ed Jo. an. rñdet ad pmutz distinguēdo de pmaria vl secūdaria intentōe mutuātis. i. vt pmaria equi polleat pacto: nam est pactū iplicituz **L**uce. 6. Mutuū date ⁊ cetera nō secūdaria. **A**d secūdarz rñdet Jo. an. qd inter calum illū furti ⁊ casū nostrum est maxīma dissimilitudo: quoniā liz donatari⁹ in casu furti habuerit intētionē corruptā ad furādū: nō tamen donatio causat ab eius furto: nec est anexa illi intētiōi corrupte cui⁹ dēriuz est in mutuo: qd cū ex bono caritatis deberet fieri gratis fiebat pncipaliter spe lucri cuius spei vitiose sedt effect⁹ cōsequēdo lucz. **A**d tertiā rñdet do. anto. de butrio qd rō diuersitatis qre vñari⁹ mētalis obligat ad restōnē in foro pñiali: ⁊ symoniac⁹ mentalis est fm doc. qd vñ vtroqz testamēto est phibita: nec dispēlationē pape recipit de vsuris. c. sup eo. **S**ymōia vñ est phibita a iure positiuo ⁊ in eo est symoniacū: qd phibitū sicut est acqre bñficiū symōiace vbi papa pōt dispē-

sare. **A**nde dicūt doc. qd in phibitis qd symoniaca. **I**dez dicēdū qd i vñ mentali. i. vt symoniac⁹ mētalis tēat ad restōnē quia phibita. **I**deo dicit **H**off. in sum. c. ti. in pñ. qd quedā illicitē tenent fm ius diuinū ⁊ hūmāz: ⁊ in his si nō cōstat obligat ad restitutionē in foro pñiali. Si vñ constat obligat in foro ecclesiastico. **E**t sic loquit de detinētib⁹ vñam: qd ibi tñt alienū qd est omni iure phibitum. **Q**uedā sunt que tenet iuste fm ius diuinū ⁊ iniuste fm ius humanū. et tūc cōsiderād⁹ est mod⁹ phibēdi iuris qd si ius prohibeat mentem constito d mēte illa puniūt sicut ē i symōia phibita a iure positiuo: qd actualis veditio est phibita nō solū mētalis: qd hoc agere est vititū: liz restituere nō cōpellat obligat ad satisfactiōnē peccati. **E**t hoc est qd vult dicere tex. in d. c. si. **E**t si dicat vltēri⁹ quare vsura plus phibet iure diuino qm symonia in bñficio: dicēdū quia in vñ alienū rapiūt in symonia alienū emiūt. **E**t p hoc patet quare magis emēs puniūt in vsura qm in symonia: quia vñ phibitio habuit ortum a iure diuino symonie aut a iure hūano. **A**nde alias rōes alioz doc. ibi p dñz **A**n. **N**ō. dicit quia in symonia est turpitudine ex pte dantis ⁊ accipientis. **S**ed in vsura nō est turpitudine ex pte dantis vsuras: ⁊ ideo ex iure diuino et nālī equitate faciēda est ei restitutio. **N**ec posset in hoc casu papa dispēlare: sed ex solo iure humano pecunia symoniace accepta vel recepta restituenda est nō illi qui dedit turpiter sz ecclesie vñ nec heliseus pcepit. **E**iezi restituē

qd

qđ accepit **Anaamá**: 7 papa qđ vult
potest in hoc casu statuere. **Hoff** 3 et
dispensare qđ nō solū in mētalī symo-
nia: sed etiam in illa que pacto essz ex-
pressa qđ retineri posset: qđ essz symo-
niace acceptum.

20 **Q**uero an mutuās secundario sō spe
aliqd habendi peccet 7 an teneat ad
restōnem: dicit qđ nō. ar. 6i. di. qđ p-
dēit. 58. di. si officia. i. q. i. quapropter
imo naturaliter est obligat⁹ ad anti-
dota: vt in. c. cū in officijs. de testa. et
hoc tenet glo. in. c. cōsuluit. de vñs.
Hoff. 7 **Hosti**. in sum. h. ti. post pñ.
de quo p **Jo**. an. in. c. cōsuluit. Et in
merci. sup. secūda regula. 7 **Donal**.
in sum.

21 **Q**uādo creditor cui ex caritate mutuā-
ti debitor aliquid vltra sortez cōtulit
nō volūtariē sed coactē: puta dubitās
ne indiscret⁹ repute⁹ in tātū qđ aliuz
vñ hūc de cetero nō iueniat mutuātē
vel alia simili cā teneat ad restōnem
Rñd 3 dñs **La**. qđ l3 sit tuti⁹ rñtūe
tamen puto qđ si recipit pure credēs
donatū liberaliter 7 nō vt vñam vel
vt coactē donatū nō tenet ad restōz
l3 postea sciat nō liberaliter datū esse
Ex quo eim tēpore donatōis habuit
bonam fidem recipit licite: l3 donās
tali coactōe dūc⁹ dederit 7 creditor
nō habuit itētiōez tacitā vel expñsam.
Ram semp mihi placuit opio glo. in
.c. vigilāti. 7 c. si. extra de pñcrip. scz qđ
mala fides supueniēs pñcriptōi cōple-
te nō facit quem obnoxii restitutiōi.
Qđ eim dicit qđ possessor male fidei
nullo tempore nō pñscribit: hoc vñz
est: dum est in cursu pñscribēdi: qđ tūc
reqñrē bōa fides: secus quādo iā pñcri-

pñt: nam lex potest de meo facē tuū
iuxta notata p **Inno**. i. c. cōquestus. 7
glo. i. v. c. vigilāti. quā opioez circa p-
scriptōez sequit⁹ **Jo**. **Hoffr**. **Rñcē**. et
Hosti. qui **Hosti**. dicit qđ si tātū sua
cōsciētia remanet lesa debet satisfaccē
cōsciētiē: l3 sit poti⁹ scrupulosa qđ theo-
loga: ex quo timet vbi nō est timēdū
de symōia. c. 7 si quotiēs. de quo i sū
eius. in. c. de pñscrip. rez imobi. s. que
exigūt. hūc passū plene examiat **Jo**
an. i. mercur. posita sup. reglā. **Hoff** 3
sor male fidei in vltimo articulo: nisi
talīs credulitas essz crassa vel supina
qđ bonus vir habet arbitrari. **Cōtra**
tamē pñdictā determinatōez tenet ma-
gister **Breg**. de arimino. Item nota
qđ si creditor atēqđ debitor donasset
sciuisset ei⁹ itētiōez quia coactē dedissz
nō posset recipere sana cōsciētia: puta
si sciret qđ debitor donaret creditori
timore ne repetat capitale de pñfēci
nō line magno forsan icōmodo debi-
toris iuxta ea que notāt. ff. de dñtōe
idebiti. l. si nō sortē. s. si quis falso. in
glo. Et facit qđ notāt i. c. debitorē.
extra de regulis iuris. **Mel** si soluat
ne repute⁹ indiscret⁹: 7 alia vice nō repe-
riat mutuātēz i suis necessitatib⁹. ar.
eoz que notāt. 10. q. 2. hoc ius i glo.
7 **Jo**. an. sup. regula. **Dānum** i. z. ar.
pñme ptis 7 i solutiōe. q. i. 4. membro.
i. b. Et dico cum **Hoff**. **Rñ** tam dēt
creditor leuiter iudicare debitorē coa-
ctē donare ne i pñitiē ruat. l. penult. i.
pñ. ad tercul. de hboz signi. l. z. i. fi.
Rñcē debem⁹ eum iudicare cōpulsuz
tāqđ nolētem reputari indiscretum.
Donal. dicit qđ si debitor creditorez
volētem recipere pecuniā suā pñuenit

munerib⁹ gratis rogās vt det dila-
tionē ppter dilectionē vel ppter deū
7 creditor recipiēs munera gratis re
spectu pteriti tēporis nō futuri q̄uis
postea det indigēti beniuolā dilatoz
quā alias nō daret vt si vidisset eum
ingratū dat: dico principaliter ppter
amicitiā vel ppter deum. **Secundario**
ho ppter gratitudinē debitoris: et hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsura: dūmodo gratil recipiat
7 offerat fm quosdā.

22 **Q**uid si nō sit corrupta intētio credi-
toris debitor tamē ppter mutuū acce-
ptum vlt⁹ vlt⁹ retinēdū dat ei aliqd
nūqd creditor tenet restituere illud.
Rūdet Astē vbi. s. n. tenet de bōa
fide cōsuptis: nec ē de extātib⁹ q̄diu
pbabiliter credidit q̄ ex dilectōe sola
ei dederit. **Si** autem credat vel pba-
biliter dubitet q̄ ppter illam cām ei
seruierit restituere tenet. **Quādo** autē
debitor nō gratis dat: vel gratis cre-
ditor nō mutuat debitor si alias hēat
de bonis creditoris 7 p retētionē sibi
cōsulat de vsura quam dedit nō ē co-
gēdus ad restōem in foro pñiali. **Cō**
cor. **Ronal.** in sum.

23 **Q**uid de illis qui adueniēte solutōis
tempore siue termino nolūt dare dila-
tionē debitori qui iuramēto astrictus
est soluere nisi data ei pecuniā vlt⁹ alio
eq̄pollēti. **Rūdz Astē** vbi. s. q̄ tenet
ad restōez. extra. e. c. cōsuluit. f. 3 **Ray.**
Si tñ debitor creditorem volentem
recipe vel exigere pecuniā suam pre-
ueniat munerib⁹ gratis rogās eum
vt det sibi dilationē ppter amicitiaz
vel ppter deum 7 gratis recipiat cre-
ditor illa muncra rōne pteriti tēporis

nō futuri: 7 postea det indigēti vt be-
niuolo 7 dilecto: q̄ al⁹ nō darz si eū
ingratū videret. **Det** dico pñcipali⁹
ppter amicitia vel ppter deū: scōario
ho ppter gratitudinē debitoris: 7 hoc
facit rōne pteriti tēporis nō futuri
nō est vsa. **Inde** ille nō tenet ad re-
stitutionez eozum que sic accipit fm
quosdā. vide. s. vsa. i. f. 22.

24 **Q**uāq̄ clerici vsas quas habēt vlt⁹ ha-
buerūt de rebus ecclesie restituē pñt.
Rūdet Astē in sum. vbi. s. q̄ nō: q̄a
res ille sūt paupum nisi quatenus de
pecuniā vsaria: vel qualibet alia sua
expēdisset in vtilitatē ecclesie: sed re-
stituere debēt de rebus suis patrimo-
nialib⁹. **Rodo** ho credit q̄ si hec nō
possūt de bonis suis facere de fructi-
bus ecclesie quos p̄cipiūt licite pñt se
liberare.

25 **Q**uid de hoc casu q̄dam cōsuluit ali-
cui q̄ feneraret: 7 dedit alicui pecuniā
gratis vt feneraret: nūqd isti tenet i
solidū ad restōez. **Rūdz Alex.** de alex
in suo tractatu potest dici f. 3 quosdā
q̄ qui iducūt aliquos ad fenerandū
q̄ al⁹ nō essent feneraturi tenet in so-
lidū. **Si** autem al⁹ essent feneraturi
nō tenet nisi in quātū ad eos puenit.
Alij autem dicūt rōabili⁹ moti: q̄ in
neutro casu tenet: nisi in quātū ad
eos puenit: nec in alijs duob⁹ casib⁹.
scz cuz q̄s cōtrahit societate cū aliquo
ad fen⁹ exercēdū: vel cū q̄s dat pecu-
niam vsario ad p̄ticipationē lucri.
Mouēt autez isti ad hoc dicēdū ppter
differētiā que est inter rapinam et
furtū ex vna pre: 7 vsaz ex alia: penes
volūtariū 7 nō volūtariū: ex qua diffe-
rentia orit⁹ q̄ in his casib⁹ melior est
conditio

conditio vsurarij q̄ latronis furis v^l
raptoris. **R**ā in rapina 7 furto tenet
restituere q̄ prestat auctoritatē etia3 si
nihil ad eum puenerit. **E**t hoc quia
furtū 7 rapina est cōtra volūtātē dñi
nō sic autem est in vsura vbi est volū
tariū mirtū. **I**nde in rapina 7 furto
iura dāt adionē spoliatis cōtra illos
quorū ope vel consilio vel ministerio
furta 7 rapine fiūt: l3 ad eos nihil p
uenerit: nō autē sic est in vsura q̄a nō
dāt adio cōt tales iductores: cum ad
eos nihil puenerit.

26 **A**ltz vxor teneat ad restōez p viro
defūdo qui fuit v^larij. **R**ndet idem
Alex. q̄ vxor tenet ad restōez p viro
defūdo inquantū ad eam puenerit de
bonis eiusdē: vel inquantū v^la est de
bonis eiusdē: q̄ si nihil ad eā de tlib⁹
bōis deuoluē: vel si in domo mariti
habet fruct⁹ sufficiētes p suis necessi
tatib⁹: 7 p omnib⁹ que expedit: tūc in
nullo tenet.

27 **A**ltz viro viuēte ipso ignorāte vxor
possit restituere. **R**ndz idem **A**lex. q̄
vxor cū nō sit dñā rex nō debet se i
tromittē de restōne ignorāte viro v^l
cōtradicēte. **D**ixerūt tamē q̄dam q̄
l3 vxor nō sit dñā rex: tamē quia est
data in adiutorij viro cui salutē p
rare tenet: 7 ideo sicut de bōis p^lij
viri tanq̄ de bonis p^lij pōt facere
etia3 ignorāte viro 7 nō p^libēte: q̄a
sicut agit cā3 viri eodē modo potest
facere restōez: 7 si sciēte 7 nō cōdicēte
hoc faciat securi⁹ est. **S**ecus autē ē si
sciat 7 cōtradicat: tūc enī3 mulier tñf
obedire in omittēdo tale bonum ad
q̄ nō tenet de necessitate. **C**oncor.
Asten. in sum. li. 3. ti. 4. **E**t fm eum

mulier nō tñf restituere p furto viri
nisi quātū ad eam puenit de bōis ei⁹
vel inquantū bonis eius v^la fuit. **S**i
vō ad eam nihil de talib⁹ bonis pue
nit vel etia3 in domo ei⁹ de dote sua
vel etiam aliūde expēsas sufficiēt ha
buit in nullo tenet: q̄a nihil inde ha
buit q̄ nō recōpēsaueit.

28 **A**ltz vxor 7 familia teneant ad re
stitutionē eorū que cedūt in vsuz vite
eorū. **R**ndz idem **A**lex. q̄ p^lapi aliqd
de bonis v^larij v^l raptoris est duob⁹
modis. **A**ut. n. p^lapiē ignorāter aut
scienter. **S**i ignorāf excusat. **S**i sciēf
excusari potest ppter recōpēlationem
vt dictū est. **E**xcusari etiā potest pro
necessitate corporali quādo. i. aliud re
mediū cōmode inueniri nō pōt sicut
accidit paupib⁹ mēdicatib⁹. **I**der hoc
excusari possunt filij et filie in domo
penti qui necessitate cogēte alr viuē
nō possūt 7 eodē modo vxor. **A**liqñ
fit excusatio ppter recōpēlationē fiēdā
vt si quis accipit necessitate cogente
sperās se recōpēsatuz in futuruz. **E**t
hoc excusari potest vxor 7 familia dñi
.i. pponūt se recōpēsaturos: q̄a spant
habere facultates ad hoc: 7 hic ē vñ⁹
modus dicēdi. **S**olueuit tamen dici
cōiter q̄ si vxor et familia nō spāt de
correctōe v^larij: 7 videāt eum nō sol
uēdo si sūt ibi aliqua bona de iusto. i.
iuste acq̄sita: de illis si sepata sūt debēt
expēdere. **E**t idem est si sūt ibi aliqua
de iusto: sed ita mixta q̄ discerni nō
possūt. **E**t hoc itelligēdo quādo vir ē
in soluēdo. **S**i autem nihil est ibi de
iusto vel vir nō est in soluēdo: q̄a oīa
bona illi⁹ nō sufficiūt ad restōem vel
satisfactionē: tūc nihil accipiant de

bonis illius: sed magis querat sibi vi-
dum aliunde. **Addit** *Alte.* in sum. li. 2.
ti. 4. q. v. xri vfarij cuius dos e d vfa
7 vir nihil habz qz de vfura: succurrit
vt viuer possit de his que sut i domo
viri: si ipsa laborat in domo: siue ven-
dedo: siue ruedo: siue etiā bona ne pe-
reāt custodiēdo: qā in hoc agit credi-
toz utilitatē. **Si** vō vir habeat plura
incerta tunc auctoritate epi qui debet
paupibus puidere licite potest de eis
vinē. ar. di. 72. §. gñaliter. 7. c. eps. ca-
uere tñ aliter tenet.

29 **Q**uid de recipientib⁹ ab eis munera
elias 7 oblatōes. **Rñdet** idē *Alex.* q.
recipientes elias ab vfarijs: aut sciunt
q. sut vfarij: aut nō. **Si** nō sciūt n̄ pec-
cāt recipiēdo nec tenēt ad restōnem.
Si vō hoc sciūt 7 faciunt necessitate
cōpellēte nō peccāt: necessitate vō cel-
sante peccat q. accipiēdo ab vsurarijs
notorijs ppter scādaliū. **Et** qā ipso iur
sūt excoīcati: ideo acceptū ē restituedū.
Si vō vfarij nō sūt notorij pōt aliqd
accipi ab eis: si credat q. aliqd hñt pē
vfas. **Secus** est si nihil hñt. tūc enim
acceptū debet restitui. **Sed** cui resti-
tuet cleric⁹ oblationē quā a tali rece-
pit. **Rñdet** *Hosti.* in sum. ti. de vhis.
§. qua pena. 7. sed cui. fm *Allanū.* q.
episcopo loci. **Sed** hz *Guil.* restituat
ei qui obtulit in obprobriū sui. ar. de
homi. sicut dignū. §. eos. de vhis. c. cū
tu. §. sup. his.

30 **Q**uid de vxore vfarij qui qd habz
ē de vfa: 7 hoc dicat ei cōsciētia. vide
§. pplexitas. §. i. 7. §. is.

31 **Q**uid de tutore 7 curatore qui dant
pecuniā pupilli vel adulti ad vsuram.
Rñdet *Dona.* in sum. q. tenētur ad

restitutionē p eo q. pstat auctoritatē
talib⁹ cōtractib⁹ et illi quoz tutelam
vel curam gerunt per se nō essēt talia
facturi.

32 **Q**uid de fuitib⁹ 7 mercenarijs vfa-
rioz: 7 de emētib⁹ 7 veditib⁹ ab eis.
Rñdet idē *Alex.* vbi. §. q. q. potest
fieri pteps vfarij recipiēdo aliquid
ab eo ppter aliquā recōpensationē fa-
ctam vel fiedā. **Et** ideo seruietel vfu-
rarioz 7 mercenarij possunt recipere
mercedē suam si seruiūt eis in licitis
7 honestis: nec tenēt ad restōnem: et
hoc quia utilitas quā cōsequunt ipsi
vfarij ex ope h⁹ modi fuitiū cōpēfat
cum mercede quā dāt seruietib⁹ illis
7 maxime quia propē mercedē datā
nō possūt dici paupiores cū loco mer-
cedis habeāt cōmodū opaz. **Secus**
autem si seruiēt in illicitis 7 inhonestis
tūc eim nō possūt recipere mercedem.

Idem iudicādū ē de cultorib⁹ pdioz
vfarioz 7 alijs mercenarijs eorūde.
Sōcor. *Alte.* in sum. li. 2. ti. ii. 7. **Non**
in sum. **Propter** eadē recōpensationē
excusat creditor vel emptor vel vedito-
r qui recipit ab vfario qd sibi debet
quia ex hoc nō fit vsurarius paupior:
dū. i. dādo ptiū recipit rem. **Et** ideo
cōsuevit dici q. illi qbus debet aliqd
ex cōtractu vel quasi: ex maleficio vel
quasi possūt recipere qd sibi debetur ex
h⁹ modi reb⁹: dū tamē rem furtiuā
vel raptā vel vsurariā in suā speciem
nō recipiāt. **Hoc** aut dūm est maxie
li dñū rei in vfa nō trāfferat: fm et
illos qui dicūt cōtrariū: credēdū ē q.
nō debet recipi in solutionē res vfa-
ria in specie: quia potest eam debitor
qui dedit educere a creditore si extat.

33 **A**trū fautores vel retinētes v̄arios
in terra sua teneat ad restōem. R̄ndz
idem Alex. q̄ tales nihil tenent resti
tuere si nihil ad eos puenit de bonis
v̄suri: l̄z al̄i peccēt cōtra deū dādo
fauorē talib⁹: nec est simile de auctori
bus mali qui sunt cā p se mali eiusdē
Et de istis q̄ sūt magis cā p accidēs
mali: puta q̄ tale malū cōseruetur in
p̄ma vel libere fiat.

34 **Q**uid de illo q̄ mutauit noie aliēo
ad v̄suraz: v̄tz teneat restituē. R̄ndz
idem Alex. q̄ sicut phibet q̄s accipe
v̄suras nomie suo ita nomie alieno.
R̄nde. 45. di. sic dicit: 7 est verbum
Leonis pape. Sicut non suo ita nec
alieno nomie q̄s clericorū exercē sen⁹
attēptet. Indecēs eim est crimē suuz
cōmodis impēdere alienis. Et quia
null⁹ debet exercere v̄suras nomine
alieno: ideo si tutor vel curator exer
ceret tales v̄suras nomie alieno tenē
ad restōez: 7 spālīter si ille cui⁹ nomie
hoc fit nō est soluēdo: q̄a agētes 7 cō
sentientes pari pena puniūt. Quidaz
tamē dicūt q̄ etiam ille cui⁹ nomine
fit est soluēdo q̄ tutor tenet. Alex ē
q̄ si ille cui⁹ nomie sūt acceptē v̄sure
soluerit liberaet qui accepit. S̄z p̄mū
dictū est rōnabili⁹: l̄z autē sic dicatur
d̄ tutore 7 curatore q̄ tenet q̄a p̄stāt
auctoritatē talib⁹ cōt̄tib⁹ 7 illi quoz
curam gerūt al̄s nō esset hoc facturū.
tamē hoc dici nō potest de illis q̄ ge
rūt ministeriū nudū sicut sūt seruīetel
v̄suriaroz qui numerāt pecuniā pro
d̄nis suis ad v̄suram: 7 eam recipiūt
ad op⁹ 7 v̄sum eoz. Tales enim nō
vidēt teneri cū iudez v̄suriarū: al̄s p se
ipsos vel p alios ministros esset hoc

facturi. vide. j.

Quid de tutore 7 curatore. vide infra **35**
§. primo.

Quid de illo q̄ gerit negociū alienū **36**
7 sine mādato eius fenerat ad opus
illi⁹ cui⁹ negociuz gerit an teneat ad
restōem. R̄ndet idē Alex. q̄ sic: q̄a
talis fuit auctor 7 minister contractus
v̄suriarū. Cōcor. Al̄ten. in sum. in li. 3.
ti. 40.

Quid de illo q̄ bona intētiōe rogat **37**
v̄suriarū ad instātiā paupis: vt illi
mutuet: v̄tz peccet. R̄ndet Ric. in. 4.
di. 15. ar. 5. q. 5. q̄ nō: q̄a q̄uis sciat q̄
v̄suriarū accipiat v̄suram: hoc tñ non
intēdit iste: q̄a poti⁹ vellet q̄ mutua
ret sine v̄sura.

Quid de ciuitatib⁹ vel collegiis dātis **38**
bus pecuniā ad v̄suras: nūqd omnes
7 singuli sūt v̄suriarū et tenet ad resti
tutionē. R̄ndet Al̄tē. li. 3. ti. 40. fm
Ray. q̄ sic. l. omnes illi quoz auctori
tate 7 cōsensu fit. argumento. extra de
v̄suris. c. cōquest⁹. 7. q. i. sicut vir. 24.
q. 3. si heres. Et secūduz hosti. etiam
omnes illi q̄bus placet in mēte: 7 ra
tum habēt 7 cōsentūt: 7 phibē p̄nt:
7 nō faciūt. extra de sen. exco. c. q̄nte.
Ihec hosti. in su. de peni. §. si. v. q̄d de
ciuib⁹. Concor. Jo. de lig. per. l. muni
cipes. de cōdi. 7 demō. Sec⁹ i phibē
nō valētib⁹ p notata in. c. super eo. d̄
rap. nisi 7 ipsi p̄ciparēt cōmodum.
Idem archi. 42. di. c. 2. Et Jo. an. in
c. cōquest⁹. de v̄suris.

Sed nunquid singuli de collegio **39**
vel ciuitate tenentur restituere insoli
dum q̄d habuit collegium ex v̄suris.
R̄ndet idem vbi. s̄. secūduz Rodol. l̄z
illi quoz auctoritate 7 cōsensu talia

fiunt sint usurarij: vt dicit Ray. n̄ tñ
tenet ad restōem: nisi quātū ad col p
uenit de usura: vel quātū releuati sūt
ab expēsis quas de suo fecissent in su
stinēdis onerib⁹ cōitatis: nisi forte p
stiterint auctoritatē cōpellēdo: aut p
cipiēdo cōitati talis fencrari que aliē
hec factura nō esset: in quo casu isoli
dū tenet. Cōcor. Nonal. in sum.

40 **Q**uid de regib⁹ ⁊ alijs dñis q cogūt
debitorē dare vřas. Rñdet idē vbi
.s. q tenet ad restōem: etiā si nihil ad
eos puenit. Secūdum vñ Alex. de
alexā. dicūt q vřarijs fauēt: vel eos in
terris suis retinet nihil restituē tenet
si nihil ad eos de bonis eoz puenit
lz alias peccet vt. s. 5. 33.

i **U** Sura vñdecimo. s. quando
debet fieri restō. Quero qñ
debet fieri restitutio vřarij.
Rñdet Alex. de alexā. in suo tractatu
de usuris. q statim qā nō remittitur
peccatū ⁊ cetera. Tenet autēz homo
esse in tali statu: vt remittat sibi pec
catum. Preterea illa ⁊ eadē iniuria q
recipit qñ alienū vel illud retinet: sed
ad semp tenet alienū nō recipere ergo
ad semp tenet illud nō retinē. Prete
rea lz pcepta affirmatiua nō obligēt
ad semp: tam ad hoc obligāt pcepta
negatiua: lz autem pceptū de restōne
faciēda hz formā videat affirmatiuū
tamē secūdū vñtatē iplicat negatiuū
pceptū quo phibet alijs detinē alie
num. Detinere enim alienū peccatū
est. Et ideo sicut qñ semp tenet dese
rere peccatū: ita tenet semp reddere
alienā. In alijs tñ casib⁹ nō tñt qñ
statim restituere. Prim⁹ quādo resti

tuēdū esset cōtra bonū prīmū. Et iō
nō tenet qñ gladiū restituere furioso
Debet tamē habēs gladium habere
animū vt sit parat⁹ ad restituēdum.
De hoc vide in pīlana piuriū. Alius
casus est si hoc fiat de volūtate illius
cui debet fieri restitutio. Tali enīz cō
sentiēte nō tenet statim restituere qā
pinde est: ac n̄ accommodaret. Illoc aut
intelligēdū si libere ⁊ sine timore cōse
tit. Ali⁹ casus ē quādo debēs restituē
expectat opportunitatē restituēdi: cū
maiori pace ⁊ honestate qñ si statiz re
stitueret: lz de se sit statiz parat⁹ resti
tuere puta si ille cui fienda ē restitutō
ignorat debitū: ⁊ nō sine scādalo: aut
aliqua dehonestate possit fieri tal⁹ re
stitutio. Ali⁹ casus est si possibilitas n̄
adesset: tñc enim nō tenet. i. 4. q. 6. et
est vñbum augustini ad Macedoniū.
Si res aliena ppter quam peccatum
est possz reddi: ⁊ nō reddis penitētia
nō agis sed simulas. Bene autē dicit
possit reddi: qā si nō potest nō tenet
extra de usuris. c. cū tu manifestos.
Abi dicit qñ usurarij sūt cogendi ad
restituēdū: dñ habeāt in facultatibus
vñde possint restituere. Bene autem
dicit in facultatib⁹ vt ibidē dicit glo.
qā lz usurari⁹ amiserit vsuras nihilo
mīn⁹ nō tenet ppter morāz. Si autē
nihil habet liberaf. Si autem habet
semp est in mora: ⁊ maxime in furto
vbi tenet res aliena inuito dñō ⁊ de
tinēdo sep auget peccatū. Ideo dicit
Aug⁹ ad macedoniū. Nolētes reddē
qñ nouim⁹ male abstulisse: ⁊ vñ red
dat habere cognouim⁹ increpamus
obsecram⁹ ⁊ detestemur quosdā clā
quosdā palā sicut diuersitas psonaz

diuersam

diuersam videtur posse accipere medici-
nam. q. statim etiam q. teneat restituere
satis habet. extra de symo. Matheus
ubi dicitur quidam. Multum tibi consulis
si administrationem celeriter ac sponte
dimittas glo. celeriter. i. incotinenter: quia
quanto amplius tractat rem tanto gravius
peccat: sicut fur qui semper est in mora.

Unde extra de symo. cum in ecclesie
corpore: dicitur quod tanto grauiora sunt cri-
mina: quanto diutius infelicem animam de-
tinet alligata in omnibus superadditis. Concord.
Aste. in sum. li. 3. tit. 40.

N Quero pone quod aliquis non potest restituere
sine gradui dispensatione bonorum suorum for-
te quia non inuenit qui velit bona sua emere
vel quia ille cui restitutio fidei est nimis
distat et non potest ire ad eum sine gradui
danno: nec habet qui velit pecuniam ad
eum deferre. Respondet idem Alex. in primo
casu dici potest tali quod petat licentiam de-
ferendi: et obtineat ut satisfaciatur illi cui
debet ratione iteresse et damni quod incurere
potest ex dilatione data: aut tantum donet
ei ex rebus suis: quantum res vel pecunia
ablata valet. In secundo autem casu quando
ille cui facienda est restitutio est absens dici
potest quod si modicum est illud quod restituere
debet nec mitti potest illud modicum
sine magno damno illi qui debet restituere
et modico emolumento alteri: potest
restituere sibi formare conscientiam quod non
placeret illi cui tenetur quod sustineret ma-
gnam dispensationem ubi ipse haberet modi-
cum emolumentum. Et ideo expectare
potest donec inueniat nutum qui deferat
restitutioem: vel quod ille veniat ad partes pro-
pinquas. Interim autem potest deponere
depositum illud quod debet restituere apud
locum religiosum. si tamen oporteat raptorem

vel furem pati aliquas expensas: non
propter hoc debet differre restitutionem
vnde extra de rapto. c. i. Dicitur de illis
qui de loco ad locum eunt rapinas fa-
ciunt quod excusandi sunt a prelatibus illi loci:
ubi rapinam fecerunt et significanda est
eorum excusatio episcopo proprio qui ipsos non
recipiat atque illuc redeant ubi rapinam
fecerunt: et omnia plene emendent. Concord.
Aste. in sum. ubi. s.

Quero pone quod ille qui debet restituere
est multum indigent: et quasi in extrema ne-
cessitate. Respondet idem Alex. quia aut
ille cui tenetur restituere equaliter indiget
sicut et ille qui debet restituere: aut non
multum indiget. In primo casu videtur quod
statim debet restituere quia nullus debet facere
perfectum suum de re aliena cum damno illius
cuius est ipso iniurto. In secundo autem
casu si ille qui debet restituere tantum indi-
get quod si sciret ille qui debet recipere indi-
gentiam eius et necessitatem non deberet sine
rationem rectam et caritatem fraternam sibi
claudere viscera pietatis: sed eadem ca-
ritate sibi subuenire vel remittere in toto
vel in parte. Et in tali casu potest differri
restitutio ita tamen quod parat sit et propter
restituere quando mutabitur eius conditio
Iste autem dilatio fiat de consensu iudi-
cis ecclesiastici. Si autem ille qui restituere
debet non tantum indiget quod si ille qui
recipere sciret indigentiam et necessitatem
eius non teneretur ex fraterna dilectione
dare sibi dilationem pro toto vel pro parte
tenetur statim restituere Concord. Aste. ubi
s. Ric. de in. 4. di. 15. ar. ultimo. q. 5
dicit quod si ille qui damnum intulit habet
aliquid ultra necessitatem sustentationis
nature: quous sit sibi necessarium ad ui-
dum sine decetia sue persone restituere

3

tenet. **N**ō enim licitū est de aliēo vinē
cū seculari honore. **S**i aut nō hēt nisi
necessaria ad sustentationē nature: tūc
distinguedū est: q̄a aut ille q̄ dānum
passus est nō indiget ad sustentationē
nature eo q̄ est ablatū: et tūc ille qui
abstulit restituere nō tenet: q̄a ex iur
nature licitū est vnicuiq̄ vsus possessi
onis necessarie ad sustentatōez nature
Extrēma. n. necessitas oia facit cōia.
ff. ad. l. rodia d̄ iactu. li. z. i. tex. 7 glo.
Aut indiget ad sustentationē nature
eo q̄ ablatū est. **E**t tūc s̄ distinguo q̄a
vt p̄us indiget illa re ad sustentationē
sue nature q̄ fuit necessaria ad susten
tationē nature illi? qui abstulit. **A**ut
eodem tēpore vterq̄ factū est idigēs
illa re ad sustentationē sue nāe: aut ille
q̄ abstulit prius factū est indigēs illa
re ad sustentationē nature sue q̄ ille a
quo ablata est. **P**rimo 7 secūdo pōt
dici sine p̄iudicio q̄ ille q̄ abstulit rez
illaz tenet restituē illi a quo abstulit:
q̄a nūq̄ facta fuit res illi? q̄ eā abstu
lit: sed sēp remālit isti? de iure. postq̄
enim sum in statu in quo res mea ē
mibi necessaria ad sustentationē nāe
nō potest fieri alteri? me cōtradicēte
Si tertio modo: tūc ille q̄ abstulit nō
tenet restituere q̄a ab illo tēpore quo
facta est necessaria ad sustentatiōz nāe
cū tūc illi a quo ablata est nō esset ne
cessaria acq̄sitū fuit ius in illa re illi q̄
abstulit: 7 ideo q̄quis dānū passus po
stea venit ad statū i quo res que fuit
sibi ablata esset sibi necessaria ad sustē
tationē nature: nō p̄p̄ hoc hēt min?
ius in illa re q̄ ille q̄ abstulit: nisi ille q̄
eam abstulit deuenisset ad statum in
quo apli? nō essz sibi necessaria ad su

sustentationē nature.

Altz sufficiat v̄sario q̄ debet restituē 4
in p̄iculo mortis existēti cōdere testm̄
sup restōne male ablatoz. **R**ndz idē
Alex. q̄ nō: cui? rō est: q̄a testamētū ē
volūtatis nostre iurta sniaz de eo qd̄
post mortem suaz fieri voluit. **T**estāf
enim vult hoc fieri post mortem vbi
nō est loc? penitētie sine qua nō absol
uit v̄sarius: 7 oportet q̄ in vita velit
hoc restitui: al's nō remittit peccatuz
Preterea iusticia dei req̄rit vt ille sa
tisfaciat q̄ peccauit: 7 ideo sicut v̄sari?
peccauit ita ipse idem tenet satisfacē.
Nō aut hoc facit sed relinq̄t in testa
mēto q̄ per aliū fiat. **S**i ḡ vult satis
facere ita q̄ ei remittat peccatū: si hz
pecuniā vnde possit restitutio fieri p̄?
exponat eam p̄ fidelē nūtiū suū restōi
āteq̄ moriat: 7 faciat proclamari q̄
omnes veniāt recepturi plenā satisfā
ctionē a q̄bus habita est v̄sa. **S**eruet
autem in absolutōe taliū qd̄ dicit ext
de v̄s. c. q̄q̄. vbi dicit q̄ v̄sarijs se
pultura deneget: donec plene satisfā
ctum fuerit illis q̄b? faciēda est satisfā
ctio: si p̄esto sint ipsi aut alij q̄ possūt
acq̄rere vel eis absētib? loci o: diario
aut eius vicem gerēti: siue rectori pro
chie in qua testator habitat. extra de
v̄s. c. q̄q̄. li. 6. **C**oncor. **A**ltē. in lū.
li. z. ti. ii. **Q**uero que sit forma testa
mēti v̄sarij. **A**ide **A**ltē. vbi. s.
Quid si is q̄ v̄sas exercuit vl' extorsit 5
ad inopiā deuenierit. **R**ndet **A**ltē. in
sum. li. z. t. 4. q̄ l3 v̄sari? itelligat sēp
esse in mora. vt. **E**. de furtis. l. s̄btrahe
tamen si paup̄tas eum excuset 7 bōis
cedat est excusat? 7 absoluēd?. tū tñē
satisfacere si ad pinguioez fortunam
deuenierit

deuenerit. i. habita rōne ne egeat sup
quo p̄stabit idoneā cautionē. ext. c. c.
cum tu. §. penul. 7 de solu. c. iordan.
Et potest cedē āte litē in presētia: vel
etiā in absentia p̄ nūciū vel eplam. ff.
de cessi. bono. l. penul. 7 si. 7 hoc vuz
est in iudicio cōtētiōso.

6 Sed nūqd idē est in foro p̄niali. gōf.
dicit q̄ nō: imo dices ei q̄ totū resti-
tuat: q̄a nō remittit peccatū nisi resti-
tuat ablatū. extra. e. c. cu3 tu. i. 4. q. 6
si res. Ablatū dico siue p̄ furtū: siue p̄
rapinā: siue p̄ v̄sam. i. 4. q. 5. si qd iue-
nisti. Et hoc videt̄ velle Ber. in. c. cū
tu. in glo. Sed in contrariū arguens
Ihosti. dicit q̄ amittit p̄uilegiū ex iu-
sta cā sibi datū. Nā si tempore famis
l3 alienū sine peccato accipere multo
forti⁹ retinere. Ibec Ihosti. Aliq̄ autez
volūt q̄ si nō potest talis satisfacere
petere tñē dilationē vel remissionem
sibi fieri cā elie ab illis q̄bus tñē resti-
tuere. Et sic erit in statu salutis aliter
nō. i. 4. q. 6. si res. Sed hoc nimis du-
rum videt̄. Unde credo q̄ ad salutē
ei sufficiat q̄ si ad pinguiorē fortunā
venerit restituē firmit̄ i corde p̄pōat.

7 Quid si q̄s det v̄sario modūz bladi
p̄ v̄sa qui modo valet. io. solidos. et
post ānū idē modūz valet. 20. solidos
nūqd v̄sarius teneē restituē modūz
bladi illi q̄ dedit i valore3 in quo nūc
est: v̄l in quo fuit quādo dedit. Rndz
Iste. i. sū. l. i. 3. ti. 4. q̄ hoc erit i optōe
recipiētis: quia cū v̄sari⁹ v̄sq̄ mō nō
restituunt 7 mora reddēdi p̄iudicare
debeat sibi restitutio fm̄ optioez re-
cipiētis fieri debet.

8 Sura duodecimo. f. q̄tum
ad locū vbi d3 fieri restitutio

Quero vbi debeat fieri restitutō male
ablatoz. Rndz Ihost. in ti. de peni. §.
q̄bus. v̄. sed que forma seruanda est:
q̄ si sunt male ablata incerta debent
erogari in pias causas et maxime in
alimoniā paup̄uz 7 redēptionē capti-
uoz. ar. de pig. c. i. io. q. 2. hoc ius. Et
p̄cipue in villa: v̄l si villa nescit̄ i dyo-
cesi: vbi talia sunt cōmissa. Cōcordat
Donal. in sum. in tractatu restōnuz
dicens q̄ quādo ignorāt spoliati di-
stribuāt paup̄ibus vel in pias causas
Et hoc in villa vbi facta est spoliatio
si cōmode fieri potest: al3 si multum
remota sit: vel ex alia iusta cā sufficiat
q̄ hoc alibi fiat. Similr si villa nescit̄
saltez fiat in illa dyocesi vbi rapia fa-
cta ē. Cōcor. Alex. de alexā. vt. s. v̄sa.

9 Sura tertio decio quātum
ad ordinē restituēdi 7 modū
Atz restō v̄sarium debeat
fieri publice vel p̄uate. Rndz Alex. d
alexā. in suo t̄datu de v̄bis: q̄ v̄sario
notorio de necessitate salutis op⁹ est
facere restōnem publice p̄pter ifamiā
7 scādālū qd est ide: vt sicut peccauit
in scādālū p̄rimoz 7 malū exēplum
ita satisfaciāt publice: al3 nō deberēt
sibi dari sacramēta ecclesie 7 ecclesia-
stica sepultura.

10 Atz p̄ sit fiēda restō male ablatoz
q̄ solutio debitoz v̄l legatoz. Rndz
idem Alex. q̄ p̄us restituēda sūt male
ablata q̄ soluēda legata: cui⁹ rō ē: q̄a
donatio legatoz est ex deuotōe lega-
toz: 7 ideo superogatiōis fuit in eo
reddere aut male ablata est fm̄ neces-
sitate iusticie: p̄us autem illa sunt red-
denda: que sunt s3 necessitate iusticie

q̄ illa dāda que sunt superogationis
Cōcor. *Alte. in sū. li. 3. ti. 4.*

3 *Atz* p̄us restituēda sūt male ablata
q̄ debita soluēda. *R̄ndet idem Alex.*
q̄ male ablata: 7 est rō quia eoz solō
tollit iniuriā factam deo 7 pximo: 7
maxime in furto 7 rapina. In solōe
autem debitoz nō tollit iniuria: sed
saluat iusticia. Et ideo videt hoc p̄
faciēdū illo. Et si fiat cōtrariū i plib⁹
videt hoc esse: q̄ debita sunt clara 7
manifesta: restituētes aut nō sic: s̄ id̄
rende sūt. Ceteris aut parib⁹ claz p̄
cedit incertū. Debita sūt determinata
puta q̄a debeo tibi. iō. iō sic autem
que debēt restitui. Concorat *Alten*
in sum. vbi. s̄.

4 *Atz* fiēda est p̄us restō vni q̄ alteri
R̄ndet idem Alex. q̄ sic in calu: puta
qn̄ restō vni⁹ est determinata 7 clara:
alteri⁹ autē nō. Et sic videt q̄ ceteris
parib⁹ prius sit faciēda isti q̄ illi. Itē
si restō āboz sit eque clara: tñ vn⁹ est
paup: 7 alter diues videtur q̄ ceteris
parib⁹ q̄ p̄ns possit fieri paupi q̄ di-
uiti: tñ q̄a magis idiget: tñ q̄a cū ma-
iori iniuriā tñt res paupis q̄ diuitis
Itē si vq̄q̄ est equalis cōditōis i pau-
ptate 7 in diuitijs: tñ vni facta ē p̄i⁹
iuriā q̄ alteri: videt q̄ illi p̄i⁹ fiēda ē
restō cui p̄us facta est iniuria. Cōcor.
Alte. in sum. vbi. s̄.

5 *Quid* si hereditas nō sufficiat ad sa-
tisfaciēdum omnib⁹: nūq̄d satisfaciēt
p̄mo veniētib⁹. *R̄ndet Alte. vbi. s̄. f3*
Buil. in. c. q̄q̄. extra. e. li. 6. q̄ n̄: imo
satisfaciāt eis 7 alijs p̄ rata. extra de
testa. c. relati. 7. ff. de pac. l. si plēs. Jo-
an. dicit q̄ satis videt in hoc cāu tps
cōsiderādū: vt q̄ p̄mo soluit q̄d suū est

integre recipiat: 7 sic de singlis. de re
glis. iū. c. q̄ p̄or. S3 p̄mū dicit magl
placz mihi *Alte. s̄.*

U *Sura* decimoq̄rto. s̄. quātū
ad penā v̄sarioz. Quero d̄
pena v̄sarioz. *R̄ndet Alex.*
de alexā. q̄ p̄ma pena v̄sariozū est
q̄a cōpellūt ad restōnem a iure 7 a iu-
dice. A iure q̄dez q̄a manifesti v̄sarij
triplici pena cōhibēt de qua extra d̄
v̄suris. c. quia in omnib⁹. dicit. *Idia*
est quia nō recipiūt ad cōmunionē
altaris. Secūda q̄a si in hoc peccato
decesserint debent carere ecclesiastica
sepultura. Tertia q̄a eoz oblationes
accipi non debēt: 7 q̄ recipit reddere
tenet. Cui aut debeāt restitui recitat
glo. ibidē duas op̄i. *Quidā. n. dixerūt*
q̄ tenet restituere ipsi ep̄o loci. Alij 7
meli⁹ q̄ ille q̄ dedit 7 ipse postmodū
restituāt illi a quo accepit ar. extra de
v̄suris. c. cū tu manifestos. 7 de homi-
. c. sicut dignū. Sic q̄ v̄sarij sūt excōi-
cati ipso iure quo ad hec tria. Contu-
maces autē 7 qui iuri non obediunt
potest iudex cōpellere ad restituendū
v̄suras si necesse fuerit p̄ maiore excōi-
cationē. extra de v̄sis. c. qm̄. nō soluz
Itēz ext de v̄suris. c. preterea. mādāt
interdictis v̄suraz p̄cipiēdaz q̄ si de-
rici hoc p̄tēpserit ab officio et b̄nficio
suspēdi debēt. Si autem layci possūt
v̄sq̄ ad dignā satisfaciēdū vinclo ex-
cōicatōis astringi p̄us inflita illis p̄ea
illi⁹ cōstōnis: q̄a fere in omnib⁹. Cō-
pellūt etiaz alio modo: q̄a si v̄sarij
repetit ab illo v̄suras repellit p̄ exce-
ptiōz: donec ipse restituat v̄suras q̄s
ab illo accepit. extra de v̄suris. c. quia
frustra

frustra. In foro aut pñali cōpellendi sunt vñarij: q̄a absolui nō possūt: nec debēt nisi restituāt: aut dilatoz petāt ab illis q̄bus tenēt: aut si paup̄es: siue ipotētes sint pponāt 7 pmittāt suo cōfessori restituere si venerint ad pinguiorē fortunā. vnde Aug⁹. Non remittit peccatū 7 cetera.

2 Quid si certum est 7 notoriū aliquez fenebrē pecuniā exigisse 7 stat q̄ debitorē q̄ soluerūt nō remittūt: si repetere nō audēt p̄t potētiā exactoz. Rñdet Hoff. q̄ aliquo denūtiāte vñ etiaz nullo ecclesia. ex officio suo pcedet 7 ad restōnē cōpellet. ex de vñis .c. cū in dyocesi.

An 7 quō liceat accipe ad vñā. c. i. 5.

1 **U** Sura decimo q̄nto. l. q̄tum ad recipiēte An licitū sit recipere ad vñam. Rñdet Ric. i. 4. di. i. 5. ar. 5. q. 5. q̄ sic in casu necessitatis nec peccat. ar. ad hoc. i. 2. q. i. q̄d culpā. Nec intelligo hic de extrema necessitate: sed qñ homo notabilr dā nificaret vel notabilē penuriā patē si nō accipiat ad vñam. Itēz Donal. in sum. dicit q̄ liz sit peccatū p̄t necessitate recipe ad vñam: tamē in necessitate licitū ē. Sed p quāta necessitate licitū sit: 7 p quāta nō: hoc non determinat ars vel sciētia: sed vñdio caritatis que de omnib⁹ docet: 7 est certior omni arte. Idem dicit Bon. i. 2. di. 28. in expositōe illi⁹ p̄cepti. Nō furtū facies. dices q̄ si q̄s dat vel soluit vsuras preter necessitatem nō est imūnis a culpa: cuz vñ ex necessitate soluit nō peccat: q̄a licitū est vñicūq̄ redimere iurī sui: al's veratōz. An sic ille qui dat vestes suas latroni atēq̄

pmittat se iterfici nō dicit curre: siue p̄cipare cū latrone: sic q̄ soluit vñaz in necessitate nō dicit curre cū fure. Quātam aut necessitatē quis debeat expectare: hoc nō est intētōis 7 rōnis determinate p eo q̄ fm diuersas cōditōes psonaz diuerse necessitates debēt pensari. Idem Alex. de alef. in. 4. in tractatu restōnū: dicens q̄ peccat mortaliter qui accipit pecuniā ad vñam: cuz det occasionē peccati mortalis vñario nisi in necessitate. Tunc eim nō dat occasionē peccādī: s̄z redimit ius suū. Vñurari⁹. n. tenet gratis modare pecuniā suā indigēti. Auce 6. Mutuū date nihil ide spātes. amē.

1 Incipiūt excoīcatōes maiores. Excoīcatio p̄mo cont̄ ecclīasticas personas.

1 **Q**uero q̄ sint casus maioris excoīcatio nis contra psonas ecclīasticas. Rñdeo p̄mo cū monarchā toti⁹ ecclesie. i. papā Quicūq̄ gerit se p papa nō electus a duab⁹ p̄tib⁹ cardinaliū cū omnib⁹ sibi cōfētētib⁹. extra de elec. c. licz scōz Ric. in. 4. vide. j. excoīcatio. 2. 5. i.

2 **E** Discop⁹ grec⁹ nō obediēs ep̄o latino per quē fuit deputatus. extra de off. or. c. qm̄. secūdū Alen. in sum. li. 7. ti. 2. Notādū q̄ in dicto. c. qm̄. dicit q̄ si i vna ciuitate sint plures populi diuersaz linguaz q̄ ep̄s potest constitui vnū pontificē catholicū sibi vicarium

q̄ eis h̄z ritū eoz diana celeb̄z officia
 ⁊ eccl̄astica m̄stret sacramēta iſtrūē-
 do eos h̄bo pariter ⁊ exēplo: q̄ p oia
 debet obedire p̄ticipi cū ſtituētū ſuū
 vicariū: aſ incidit in excōicatōez. glo
 exēplificat in grecis ⁊ latinis q̄ ſb vna
 fide h̄nt dīverſos rit⁹: nō tamē ſi ſint
 fidei cōtrarij ritus. Vide. j. excōicatō
 z. ſ. z.

3. **D**ecani archidiaconi prepoſiti cāto-
 res plebani ⁊ alij q̄cūq; clerici pſoat⁹
 ideſt dignitatē eccl̄aſtica h̄ntes: aut
 etiam q̄cūq; pſbyteri audiūt leges vſ
 phyſicā niſi. j. duos mēſes deſtiterint
 exē ne cle. vel mo. c. ſup ſpecu. h̄z Ric
 vide. j. excōicatō. z. ſ. z.

4. **C**lerici q̄ manifeſtis vſarijs alienige-
 nis ad ſenus exercēdū domū locant
 vel alio titulo cōcedūt. extra de vſu. c.
 vſuraz voraginē. li. 6. Maiores vero
 prelati q̄ eos cōducūt vel habitare p-
 mittūt in terris ſuis vſ domos locat
 ſūt ſuſpēſi. Si h̄o collegiū vel vniuer-
 ſitas clericoz incurrūt interdictum ſi
 talem ſniam p mēſem ſuſtinuerint.
 Si h̄o ſūt layci debēt p eccl̄aſticaz
 cēſurā cōpelli: nō autē intelligas hāc
 cōſtitutionē ḡnāliter de vniuerſitate
 vel collegio laycoz q̄ ſint interdicti
 ⁊ q̄ ſi ſint ſinglāres pſone laycoz q̄
 ſint excōicati p̄p̄ piculū interdicti h̄z
 30. an. aſs tota italia eſſet interdicta:
 l̄z Ric. in. 4. di. i8. ſar. ii. q. 5. ḡnāliter
 intelligit de vtraq; vniuerſitate. ſ. taz
 laycoz q̄ clericoz. vide. j. excōicatō
 z. ſ.

5. **C**lerici ⁊ q̄cūq; alij q̄ in cūm̄terijs ſe-
 peliūt corpora deſūctoꝝ tēpore inter-
 dicti in caſib⁹ nō cōceſſis a iure: vel q̄
 excōicatos publice aut nomiatim in-

ſeditos vel vſarios manifeſtos ſciēt
 ſepeliūt a qua excōicatōe nō debent
 abſolui: niſi p̄ ad arbitriū dyoceſani
 ſatiſſecerint eis q̄bus promiſſa fuerit
 iniuria irrogata: nō obſtāte aliquo p̄
 uilegio. exē de ſepul. c. eos. in cle. vide
 .j. excōicatō. z. ſ. 5.

6. **C**lerici ⁊ religioſi ⁊ moniales i ſacris
 ſcienter cōtrahētes matrimōniū ſunt
 ipſo facto excōicati: vt in. c. eoſ. de cō-
 ſan. ⁊ affini. in cle. tamē in clerico in
 ſacris ⁊ religioſo ⁊ monacha cōtrahē-
 tibus nō poteſt cadere ignorātia ſm
 glo. ſi intelligit in alijs caſibus. vide
 .j. excōicatō. z. ſ. 6.

7. **C**lericus habens officiū vicecomitis
 vel prepoſiti ſecularis: ſi admonit⁹ le-
 gitime non reſpuerit. extra ne cle. vel
 mo. c. clericis. in tex. ⁊ i glo. ⁊ ſecūdū
 Alſen. li. 7. ti. z. h̄. 73. Vide infra ex-
 cōicatō. z. ſ. 7.

8. **C**lerici ſeculares ⁊ religioſi q̄ iducunt
 ad vouēdū vſ iurandū vel p̄mittēdū
 vt ſepulturas apud eccl̄aſias ſuas el-
 gāt vel electā nō mutēt. vt in cle. c. cu-
 piētes. de penis. vide. j. de ipugnato-
 rib⁹ ſepulture. h̄. 3. Vide infra excōi-
 catō. z. ſ. 21.

9. **C**lerici qui hereticos credētes recepto-
 res deſenſores vel fautores eoz ſciēt
 traderēt eccl̄aſtice ſepulture. extra de
 here. c. q̄cūq; li. 6. vide. j. excōicatō. z.
 .ſ. 22. ⁊ 28. vide. j. ſ. 7. h̄. 4.

10. **S**acerdotes abſoluētēs ab excōicatōi
 bus p̄ p̄ceſſuz Eugenij quarti p̄mul-
 gatis q̄ cōtinet. io. excōicatōes. **I**deo
 excōicat omnes hereticos quocūq;
 nomine cenſeāt. **S**ecūdo illos here-
 ticos qui violēſiſte vocāt: et omnes
 eis adherētes fautores ſeu receptores

vel

vel defensores eoz. Item oēs q̄ dant
eis arma equos plūbū lignamina sal
oleūz vinūz ⁊ oīa vidualia: et omnia
quecūq; ad v̄sū hominū ptinētia: aut
alia quecūq; p̄sidia publice vel eccl̄ie
p se vel p aliūz. Tercio fallarios bul
laz apostolicaz vel supplicationum.
Quarto illos q̄ equos arma ferrum
lignamina ⁊ alia p̄hibita deferūt sa
racenis. Quinto ipediētes ne vidualia
deferāt ad curiā romanā. Sexto
inuadētes cūtes ⁊ redeūtes ad sedē
apostolicā. Septimo oēs illos qui in
terrīs suis noua pedagīa imponunt.
Octauo oēs qui offendunt in p̄sona
aut bonis eos qui h̄nt aliquā cām in
curia vel eoz p̄curatores. Nonno oēs
ledētes romipetas cūtes vel redeūtes
gratia deuotōis Romā. Decio oēs
inuadētes hostiliter terras eccl̄ie v̄l
detinētes p se vel p aliū. Et in fine
dicit. De q̄b̄ sentētis null⁹ per aliū
q̄ p romanū p̄tēficem: nisi dūtaxat
mortis articulo cōstitut⁹ possit absolui
nec etiā tunc nisi de stādo s̄cte eccl̄ie
mādanis satisfactōe vel sufficiēti cau
tione p̄statis. Illos aut cuiuscūq; fue
rint p̄minētē dignitatis ordinis cō
ditionis: aut stat⁹: ⁊ si pontificali aut
alia quīs dignitate p̄ditos q̄ contra
tenorē p̄titiū talib⁹ absolutōis b̄nficiū
ip̄edere de facto p̄sumpserint excoīca
tionis ⁊ anathematis s̄ntia inodam⁹
eisq; p̄dicatōis lectiōis admīstratōis
sacramētōz: ⁊ audiēdi cōfessiōes offi
cia interdicim⁹. Item dicit q̄ nullus
potest ignorātiā p̄tēdere: vel excusa
tionē allegare: cū nō sit x̄simile quo
ad ip̄os remanē icognitū v̄l occultū
q̄ tā patenē oib⁹ publicat.

¶ Clerici q̄ p̄curāt v̄surpare custodiaz
vacatiū eccl̄iaz in quib⁹ sūt instituti
vt. j. s. 4. ⁊ 5.

¶ Cōtra religiosos

Primo religiosi q̄ exeūt clau
strū suū ad audiēdū physicā
vel leges: nisi. j. duos mēses
redierit. ne cle. v̄l mo. c. nō magnope
⁊ c. sup specula. Item religiosi religioīs
approbate tacite vel exp̄sse p̄fessi: qui
vadunt ad queuis studia sine licētia
sui p̄lati data: cūz cōsilio maioris p̄tis
cūctus in. c. vt p̄culosa. extra ne cle.
vel mo. li. 6. vide. j. exco. 2. s. 8.

Item religiosi p̄fessi qui temē vbiq; q̄
habitū sue religioīs dimiserint i scho
lis vel alibi. d. c. vt p̄culosa. Item do
ctores qui eos docēt. vide infra excoī
catio. 2. s. 9.

¶ Religiosi religionū medicatiū aboli
taz deinceps aliquem ad suū ordinē
recipientes: vel locum seu domū de
nouo acq̄rētes vel loca ceteraq; bōa
acq̄sita absq; licētia pape alienātes
i. c. religionū diuersitates. de reli. d. o.
li. 6. s. 3. Ric. in. 4. ⁊ Astē. in sum. li. 6.
ti. 2. s. 5. ab hoc at statuto excipiū
in. d. c. religionū quatuor ordinē p̄di
catoz minorū carmelitaz et heremi
taz. vide. j. exco. 2. s. 10.

¶ Religiosi medicatē religionū appro
batay qui domos ad habitādū: vel
loca de nouo reciperēt sine licētia se
dis apostolice: vel recepta mutarent:
seu alienarent in cle. c. cupientes. de
penis. vide. j. exco. 2. s. 11.

¶ Religiosi qui dicunt aliqua x̄ba i p̄
dicatōe: vel alibi vt retrahāt audiētes
a solōne decimarū in. d. c. cupiētes.
vide exco. 2. s. 12.

6 **R**eligiosi q̄ cōfiteb̄ sibi nō faciūt cō
sciētiam de decimis soluēdis: 7 predi
catores qui nō pdicant: cū fuerint re
quisiti sunt suspēsi a predictis officijs:
donec si cōmode possūt eis cōsciētiaz
faciant. Et si interiz pdicant sunt ex
cōicati dicto. c. cupietes. 7 spālī tenē
pdicare in p̄ma dñica q̄dragesime: 7
quarta 7 vltima: 7 in festo ascensiois
dñi 7 pēterosten: 7 natiuitatis dñi: 7
beati Jo. baptiste: 7 assūptōis: 7 nati
uitatis beate Marie: cum fuerint req̄
siti. vide. j. exco. 2. §. 13.

7 **R**eligiosi qui decimas ecclīas debitas
sibi appropriāt 7 vsurpāt: siue qui nō
pmittūt solui ecclīas decimas de aiali
b⁹ familiay 7 pastoz suoz vl' alioz
imiscētū ipsa animalia gregib⁹ eoz
vel de aialib⁹ que in fraudib⁹ ecclīay
emunt 7 empta tradūt vēditoribus:
vel alijs tenenda: seu q̄ nō pmittunt
vel phibent solui decimas ecclīis d̄
terris quas tradūt alijs colēdas: nisi
req̄siti destiterint infra mēsem: aut si
de his que vsurpauerūt cōtra p̄missa
nō satisfecerint dānificatis ecclīis. j.
duos menses: sunt suspēsi ab admini
stratōib⁹ 7 bñficijs suis: q̄ si non hñt
administratōē 7 bñficia ipso facto
excōicationē incurrūt i cle. Religiosi
de decimis. c. reli. vide exco. 2. §. 14.

8 **I**tem inuētores nouay religionū vel
capiētes habitū ipsay sine spālī licētia
sedis apostolice in extrauagati. Jo. 21
que incipit sancta romana ecclesia.
vide. j. exco. 2. §. 16.

9 **R**eligiosi tam exempti q̄ nō exēpti:
qui viderint vel scuerint cathedralē
vel matricem. i. baptismalē loci ecclīa
seruare iterdictū q̄cūq̄ positū aucto

ritate sedis apostolice vl' ordinarioz
debent 7 ipsi seruare: alioqn n̄ fuātes
incurrūt excōicationē ipso facto. Idē
etiaz i iterdicto 7 cessatōib⁹ a diuinis
p̄ statuta puincialiū cōcilioz vl' ipoz
auctoritate factis. Idem in gñalibus
cessatōibus a diuinis ciuitatū terray
vel alioz locoz quos aliqui ex cōsue
tudinē vel alr canonica collegia: vel
quētus seculariū ecclesiay aut regu
lariū sibi vēdicāt: 7 quādo vt p̄mittit
cathedralis vel matricē ecclesia obser
uat eas non obstātib⁹ q̄buscūq̄ appel
lationib⁹ ad sedem apostolicā 7 alijs
obiectōib⁹ q̄buscūq̄ i cle. i. de se. exco.
vide. j. exco. 2. §. 15.

Fratres miores qui tēpore interdicti
recipiunt ad dīna fratres vel sorores
de tertio ordie: q̄ tñētes vocāt. exē
de sen. exco. c. cum ex eo. in cle. et est
papalis: sed dāt licētia ordinarijs vel
epīs vt satisfactōe p̄missa eos aucto
ritate apostolica absoluat. vide infra
exco. 2. §. 16.

Monachi 7 canonici reglāres admi
nistratōē aliquam nō hñtes ad cu
rias p̄ncipū sine spālī licētia suoz p̄
latoz ire nō debēt: 7 si vt suis p̄latis
aut monasterio dānū aliq̄d inferant
ad vidēdas curias se transferant sunt
excōicati: t in cle. ne in agro. de statu
mo. vide. j. exco. 2. §. 17.

Monachi infra septa monasteriorum
suoz tenētes arma sine licētia suoz
abbatū. d. c. ne in agro. vide. j. exco.
2. §. 18.

Mulieres que begine vocant: et reli
giosi qui eas fouent in illo statu begi
ne erant que assumētes certum ha
bitum nulli pmittētes obedientiam

nec

nec renūciātes ppijs nec reglam habentes qbusdaz religioſis adherēbāt ⁊ diſputabāt de fide catholica de trinitate de ſacramētis ⁊ multas hīſes habebant in. c. i. de reli. do. tamen vt dicit glo. nō loq̃t de illis de tertio ordine beati iſrācliti: cū habeāt reglāz approbatā a Nicolao papa. ⁊.

14 Religioſi q̃cūq; q̃ abſq; licentiā ppij ſacerdotis ſolēntzārēt matrī. monia. i. ſolēnter bñdicerent: aut miniſtrārēt ſacramēta eucharistię: vñ extreme vñctiōis vt in de. reli. de pñile. vide iſrā. exco. ⁊. ſ. 19.

15 Religioſi q̃ excoīcātos a canone abſoluūt p̃terq̃ a calib⁹ a iure expreſſis: vel p pñilegia a ſede apoſtolica eiſdē cōceſſis: vel q̃ abſoluūt a ſentētijs per ſtatuta pñicialia: aut ſynodalia p̃mulgatis: vel q̃ abſoluerēt a pena et culpa: vt. d. c. religioſi. Itēz q̃ abſoluerent a p̃ceſſu Eugenij q̃rti. de quo dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹. vide exco. ⁊. ſ. 20.

16 Religioſi inducētes aliquē ad vouēduz iurādū vel p̃mittēdū de eligēdo apud eos ſepulturā vel iam electam vñteri⁹ nō mutēt in de. cupientes. de penis. vide. j. exco. ⁊. ſ. 21.

17 Religioſi q̃ tempore interdīdi ſepeli rent corpora in cimiterijs: aut ſepeli rent publice excoīcātos vñarios manifeſtos: aut nominatiz interdīctos: vt dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹. vide. j. exco. ⁊. ſ. 25.

18 Religioſi cōtrahētes matrimoniū vt dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹: ⁊ intelligit ſz glo. de p̃ceſſis p̃ceſſiōe tacita vel exp̃ſſa in vna de regulis approbatīs. extra de conſan. ⁊ affini. c. eos. vñ

de voto. c. i. li. 6. Vide. j. excoīcātio ⁊. ſ. 6.

19 Religioſi qui tradūt hereticos eccleſiaſtice ſepulture: vt dictū eſt. ſ. de clericis ſecularib⁹.

20 Religioſi medicātes p̃ceſſi q̃ trāſeūt ad aliquem ordinē monachaīe excepto cartuſiēſi ⁊ recipiētes tales ſciēnt ſunt excoīcati: ⁊ nō poſſūt abſolui cū ſedem apoſtolicā excepto in articulo mortis. Similiter incurrūt ſi trāſeunt ad ordinē canonicorū regulariūz per cōſtitutionē Martini q̃nti cōſtātie factam.

21 Religioſi qui pcurarēt vſurpari per aliquē patronatū cuſtodīā ſeu titulū aduocatōis vel deſenſiōis alie⁹ vacātis eccleſie in q̃bus reſident: vel mōaſterij: vel p̃p̃orū locoꝝ: vel bona ipſoꝝ locoꝝ vacātū vel collectā que ſit rōe legis vel impatoris ſeu tributū regi debitū. extra de electōe. c. gñali. li. 6. vide. j. ſ. 4. ⁊. 5.

22 Abbas vel prior etiam cā cōreſcōniſ monachū vel clericū dberari faciēns p laycum eſt excoīcat⁹ tam p̃cipiēſ q̃ dberās: ſi alr ſit corrigibilis. extra de ſen. exco. vñuerſitatis. ⁊ appellatōne layci cōphēdiſ cōuerſus ſm archi. et anto. de butrio. in. d. c. vñuerſitatis 45. di. in pñ.

23 Contra ipugnatores fidei. ſ. 2.

24 Q̃cūq; incidit in herēſiz iā dānatā vel nouā adinuenit ⁊. 4. q. i. c. i. ⁊. 2. ⁊. 3. Item q̃ cūq; de ſacramētis eccleſie: vel articulis fidei. alr ſentit vel docet q̃ ſandā romana eccleſia predicat ⁊ obſeruat. de hereticis. c. ad abolēdā. Itē q̃cūq; p romanā eccleſiā vel p ep̃os cum cō

filio clericorum: vel per ipsos clericos vacante
 sede cum consilio si oportuerit vicinorum
 episcoporum tanquam heretici sunt damnati
 et sunt excommunicati: ut notat dicto. c. ad
 abolendam. Et generaliter omnes heretici
 quocumque nomine censeantur de hereticis.
 c. excommunicamur. Item omnes credentes
 receptores defensores et fautores eorum
 ut in. d. excommunicamur. §. credentes. et c. no
 uerit. de sen. exco. et est facta papalis
 per processum annuali curie et spirituali eugenii
 quarti. Item quicumque presumpserit predictos
 ecclesiastice sepulture tradere. vide. §.
 §. contra impugnatores sepulture: et exco
 .z. §. 22.

2. Quicumque rector secularis: vel quicumque
 officialis eius cognosceret de crimine
 heresis: cum ad seculares non pertineat:
 aut captos liberaret: vel episcoporum vel in
 quibus officium impediret. extra de here
 .c. ut inquisitionis. li. 6. vide exco. z. §. 22.

3. Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel
 amore contra conscientiam omiserint contra
 quendam procedere: vel ipsam heresim
 alicui imponerent: quod impediat officium
 suum. ut in. c. multorum. in fi. de here. in
 de. vide exco. z. §. 24.

4. Inquisitores hereticorum qui preter officium
 inquisitionis quouis modo illicito ex
 torquerent pecuniam: vel scienter bona ec
 clesiarum ob delicta clericorum etiam si fi
 sco ecclesie applicarent: nec possunt absolui
 nisi in mortis articulo: donec illi quibus
 extorserint plene satisfacciant de pecu
 nia nullis privilegiis pactis aut remis
 sionibus super hoc valuturis. extra de here
 .c. nolentes. in de. vide. §. exco. z. §. 25.

5. Qui per assassinos quocumque christianum inter
 fecerit iusserit vel mandauerit interfici
 etiam si mors non fuerit secuta vel assassi

nos defenderit vel occultauerit. extra
 de homi. c. per humani. li. 6. Assassini
 fuerunt quidam infideles qui ex quibusdam
 erroribus de facili nitebantur christianos oc
 cidere §. Ric. in. 4. vide. exco. z. §. 26.

6. Omnes et singuli cuiuscumque status gradus
 preeminentie aut conditoris existant: etiam
 si pontificali regali: aut quis ecclesia
 stica vel mundana fulgeant dignitate
 qui perfidis hereticis et violenter arma
 equos plures lignamina sal oleum vinum
 victualia: et omnia quecumque ad usum
 hominum pertinencia: aut queuis alia pre
 dia publice vel occulte subministrant: ac
 per se vel per subditos afferri faciunt: vel per
 mittunt cum quibus ipsi violenter christi
 fideles et catholicos quolibet impugnare
 seu offendere possent: necnon omnes et sin
 gulos eorundem hereticorum et violenter
 adherentes fautores defensores et rece
 ptores cuiuscumque status nobilitatis excel
 lentie vel conditoris existant: etiam si po
 ntificali regali regali: aut quis ecclesia
 stica vel seculari sint predicti dignitate
 ac consentientes et prestantes eisdem in pre
 missis quocumque vel quolibet auxilium
 consilium vel fauorem sunt excommunicati per
 processum Eugenii quarti.

7. Portantes ferrum arma lignamina ne
 cessaria ad impugnandum christianos. Item
 vendentes eis galeas vel naues et qui in
 piraticis saracenorum nauibus gubernatione
 exercet aut machinis: aut quibus
 libet aliis impediunt consilium auxilium et
 fauorem in dispendium terre sancte nec possunt
 absolui nisi totum lucrum ex terra damnato
 mercimonio fecerunt: et tantum de suo
 in subsidium terre sancte transmiserint vel
 alia pena puniantur: si fuerint non soluendo
 extra de iudeis: ita quocumque. et c. ad
 liberandam

liberādā: 7 est papalis p pcessū curie
7 specialiter Eugenij quarti: q̄ addit
equos: 7 alia phibita quib⁹ xpianos
impugnant: 7 p exuagantē Nicolai
quarti que incipit. **Q**uā q̄ statuit: et
inouauit q̄ nullus arma equos ferz
lignamina vidualia: 7 alia quecunq;
mercimonia i alexadriā: vñ alia loca
saracenoꝝ terre Egypti deferre: vel
mittere audeat: seu de suis portubus
vt eis deferat extrahere: vel extrahi
pmittere: aut eis consiliū auxiliū vel
fauorē prestare: alr sunt excōicati ipso
facto: nec pnt absolui nisi tm de bōis
pprijs in terre sancte sibi diū ruerēdū
exoluerint q̄tū ad ptes p̄dictas detu
lerint vel miserint: aut deferri vel de
ipsoꝝ portub⁹ deferēdū eis extrahi p
miserint: et similiter statuit de terris
soldano sibi dīs. **Q**ue extrauagās lz
fuerit reuocata p phemiū sexti: tamē
post sextū. j. añū papa Bonifaci⁹ ino
uauit in quadā extrauagātī q̄ incipit
Cōtra illos. **P**ost hec **C**lemēs q̄nt⁹
etiā inouauit: 7 pape absolutionē: p̄
q̄ in articulo mortis resuauit in extra
uagātī que incipit. **M**ulta. vide exco.
z. s. 28.

- 8 **Q**uod ad ordines p scismaticos vñ
accipiētes ab eis ecclesiasticas digni
tates vel bñficia. **I**tē alienatōes facte
ab eis vel mediātib⁹ laycis sūt inanes
7 ad ecclesias sine onerē reuerti debēt
7 cōtrafaciētes sunt excōicati. extra d
scismaticis. c. i. et gñaliter oēs scisma
ticī 7 spāliter sequētes dānatū scisma
Petri de luna: 7 successor eius 7 fau
toꝝ sūt excōicati excōicatiōe papali p
pcessum annalem curie. **V**ide exco.
z. s. 27.

Contra impugnatores ecclesie 7
ministroz ei⁹. s. 4.

- 1 **Q**ui dicit romanā ecclesiam
nō esse caput omniū eccliaꝝ
nec ei tanq̄ capiti obediēdū
i. q. di. c. nulli fas: 7 hñ glo. talis ē he
retic⁹ 7 excōicat⁹ excōicatiōe papali
per processum curie: vt. s. s. 2. h. i.
- 2 **Q**ui incēdit vel frangit ecclesiam vñ
locum religiōsū: vel que in eis sūt āre
denūtiatiōē ab epō post denūtiatōē
a solo papa. extra de sē. ex. c. 2. questi.
7. c. tua nos. **V**ide exco. z. s. 29.
- 3 **I**ncendarij aliaꝝ reꝝ q̄ ecclesiarū: si
excōicēt vel denūtiēt excōicati a solo
papa absolūē. d. c. tua nos. **V**ide. j.
exco. z. s. 29.
- 4 **O**mnes q̄ fecerint statuta cōtra liber
tatē ecclesie 7 cōsuetudines: 7 qui iam
facta fecerint obscurari: 7 qui ea de li
bris nō aboleuerint. **I**tem scriptores
eoz potestates cōsules 7 rectores 7 cō
siliarij locoꝝ: vbi huiusmodi statuta
edita fuerint. **I**tem q̄ hñ ea iudicare
p̄sūperint vel in publicā formā rede
gerint publicata. extra d sen. ex. c. no
uerit. 7. c. grauē. vide exco. z. s. 30.
- 5 **Q**uicūq; de nouo vsurpāt custodiaz
vacantiū ecclesiaꝝ vel monasterioꝝ
vñ alioꝝ pioꝝ locoꝝ: puta hospitaliū
7 occupant bōs ipsoꝝ 7 clerici 7 alie
psone eozūde locoꝝ qui fieri hoc p̄cu
rant. extra de elec. c. gñali. li. 6. vide
. j. exco. z. s. 31.
- 6 **O**mnes mutilātes vulnerantē 7 in
terficientes seu detinētē 7 capientes
seu depdantes romipetas 7 pegrīos
Romā cā deuotiōis 7 pegrinatōis
accedentes: 7 in ea morātes 7 recedē
tes ab ipsa: 7 in his dantes auxiliū

consiliū 7 fauorē eorū q̄ bona cōfiscamus: vt in p̄cessu ānuali curie 7 spālī

Eugenij quarti: in quo nedū statuit de romipetis spālīter: sed gñalīter ēt. **¶** Ande dicit. Item excōicam⁹ 7 anathematizam⁹ oēs illos qui ad sedem apostolicā veniētes et recedentes ab eadem: necnō illos q̄ iurisdīctōz ordinarīā vel delegatam aliquā n̄ hñtes i eadē curia manētes temeritate p̄pā capiunt spoliāt 7 detinēt: aut ex p̄posito deliberato abberare mutilare vel interficere p̄sumūt: et q̄ talia fīci faciūt seu mandant.

7 **¶** Falsificātes litteras dñi pape v̄l falsis litteris scienter vtētib⁹. extra de falsis. c. ad falsarios. 7. c. dura. 7 est papal p̄ p̄cessum curie ānualē: 7 spālī Eugenij quarti vbi dicit. Item excōicam⁹ 7 anathematizam⁹ oēs falsarios bullaz seu litteraz apostolicaz 7 supplicationū gratiam seu iusticiā trīnetiū p̄ sūmū pōtīficē vel vicecācellariū seu gerentes vices aut officiū vicecācellarij sancte romane ecclesie de mādato eiusdē sūmi pōtīficis signataz: aut sū nomie eiusdē sūmi pōtīficis: seu vicecancellarij: aut gerētes officiū p̄dictū signātes supplicatōes easdē et neduz falsificantes: sed apponētes manum ad corrigēdū etiam vnā litteram vel vnū p̄dū i litteris papalib⁹ exceptis his q̄bus hoc cōmissū ē b̄z hosti. per sūmā latam in curia. **¶** Vide. j. excōicatio. 2. §. 32.

8 **¶** Papa ante coronationē pōt exercere suū officiū: 7 q̄ hac occasiōe ipugnarz litteras eius excōicat⁹ ē p̄ exūagātez. **¶** Bñdicti. ii. que incipit. q̄a nōnulli.

9 **¶** Insecutores cardinaliū 7 eoz p̄ci-

pes. extra de penis. c. feli. li. 6. vide. j. exco. 2. §. 33.

10 **¶** Rectores terraz 7 eoz officiales: qui nō fecerint obseruari ea que statuit de i secutores cardinaliū: vt. d. c. feli. vi. d. j. exco. 2. §. 34.

11 **¶** Insecutores epoz qui eos temē vel iniuriose p̄cusserint: aut ceperint: aut bñierint: vel hoc mādauerint fieri: aut factō ab illis rata hñerint v̄l locj fuerint faciētis: aut siliū in his dederint aut fauorem seu scienter insecutores defensauerint in cle. **¶** Si q̄s suadēte. de penis. vide exco. 2. §. 35.

12 **¶** Rectores locoꝝ iponētes clerical aut ecclesijs exatōes aliquas vel gñamiam absq̄ licētia pape si admoniti nō destiterint sunt excōicati vna cū fautori b⁹ suis: nec absolui possūt nisi admoniti satisfecerint: 7 durat excōicatō ēt post tēpus regiminis etiā i successores officiū: in tātu q̄ si heredes ipsorū seu successores officiū: nisi satisfecerint. j. mēsem incurrūt p̄dictā excōicationē extra de imu. eccle. c. nō minus. c. aduersus. 7 in cle. e. ti. c. quoniaz. **¶** Vide exco. 2. §. 36.

13 **¶** Compellentes p̄latos seu capitula seu alias ecclesiasticas p̄sonas ad s̄mittēduz laycis vel alienādū bōa imobilia seu iura ecclesiāz: 7 similiter layci qui vsurpāt sibi illīcīte huiusmōi nisi moniti destiterint. extra de rebus eccle. nō alie. hoc s̄ultissimo. li. 6. 7 in cle. c. multoz. de penis. vide exco. 2. §. 37.

14 **¶** Quicūq̄ ab ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis per se vel p̄ alium suo nomie vel alieno p̄ p̄sonis vel rebus qual n̄ cā negociatiōis deferunt vel deferri faciunt vel trāsmittūt exigunt aliq̄ datum

datium vel guidatium. extra de cens. c.
quandā. li. 6. vide exco. 2. §. 28.

15 **Q**uoniam temporales qui subditi interdiciunt
ne platis seu pſois ecclesiasticis quicquid
vendant vel emant ab eis vel ipsi bladum
molant nec coquant panem vel alia
hominum obsequia exhibere presumant eo
ipso sunt excommunicati. de imm. eccle. c. cos.
li. 6.

16 **Q**uoniam manum violentas in clericum vel
religiosum vel conversum est excommunicatus ex-
communicatio papali. i. 7. q. 4. si quis suadente
et extra de sen. exco. non dubium: et hoc
si iniuria est enormis. Idem de percus-
sione novicorum. c. religiosus. c. ti. li. 6.
Item quicumque eum detinet in custodia
publica vel privata etiam absque alia cor-
poris lesione: vel intrudit in vincula
de sen. exco. nup.

17 **I**mpediētes seu inuadētes vidualia seu
alia ad usum romane curie necessaria
adducētes: vel ne ad curiam ipsam addu-
cant vel deferant impediētes seu per-
turbātes: et qui talia faciunt vel defecunt
cuiuscunque fuerint ordinis preminencie
et statim etiam si pontificali regali regi-
nali: vel alia quavis ecclesiastica vel mu-
dana prefulgeat dignitate per precessum
curie annuale: et spalius Eugenii quarti
sunt excommunicati.

18 **O**mnes illi qui per se vel per alium: seu
alios directe vel indirecte sub quocunque
titulo vel colore occupant detinent vel
hostiliter discurrunt: seu inuadunt: aut
occupare detinere vel discurrere ho-
stiliter presumunt in totum vel in parte: aut
qui occupabunt detinebunt et hostiliter di-
scurrerunt seu inuadent: aut occupare deti-
nere vel discurrere hostiliter presumunt
animam urbeque. Regna scilicet Triuarie

insulas Sardine Corsice terram citra
farrum Patrimonium beati petri in Tu-
scia. Ducatum spoletanum comitatum ve-
neusinum sabinię marchie achonitane
Masse trebarie Romadiole Campa-
nie atque maritime prouincias et terras
specialis commissiois et Arnolfoz ciui-
tatesque nostras Iherusalem Bencue-
tanaz Bononiensem Perusinam Aquinio-
nensem arriminensem ciuitatem castel-
le Tuderinam: et alias ciuitates terras
et loca vel iura ad ipsam spectantia et
adherentes fautores et defensores eorum
seu in his videntes eisdem auxilium consi-
lium et fauorem non obstantibus quibuscunque
privilegiis indulgentiis ac litteris apo-
stolicis generalibus vel specialibus eis vel
eorum alicui vel aliquibus quibuscunque et cuiusque
ordinis aditiois dignitatis et preminencie
fuerint ecclesiastice vel temporales a
predicta sede sub quavis forma vel tenore
processus quod excommunicari vel anathematizari
non possint per litteras apostolicas non
facientes plenam et expressam: ac de verbo
ad verbum de indulto hominum modi ac ordi-
nibus locis nominibus propriis cognomi-
nibus ac dignitatibus eorum mentionem:
necnon consuetudinibus et obseruationibus scri-
ptis et non scriptis: ac alijs contrariis quod
bucunque contra huiusmodi nostros processum
ac sententias quominus includant in eis
se iuuare valeant: et tueri: et que quo
ad hos processum tollimus et oio reuoca-
mus et processum curie annuali et spalius
Eugenii quarti sunt excommunicati.

19 **O**mnes illos qui per se vel per alium: seu
alias quascunque personas ecclesiasticas
vel seculares ad romanam curiam super
earum causis et negotiis recurrētes illaque
in eadem curia pſcſtes aut procuratores

negociorū gestores aduocatos vñ p-
motores ipsorū: vel etiā auditores:
seu iudices super vidis causis seu ne-
gocijs deputatos occasiōe causarū seu
negociorū huiusmōi vberāt mutilāt
occidūt: aut bonis spoliāt cuiuscūq;
peminētie dignitatis seu stat⁹ fuerit
etiā si pōtificiali regali reginali: vel
quauis alia pfulgeāt dignitate p p-
cessum curie: et spāliter Engenij qrti
sunt excōicati.

20 **E**faciētes pactū vel pmissiōz vel reci-
pientes ex pacto vel pmissiōe occulta
vel manifesta aliqd etiā paruz pro
aliqua iusticia vñ gratia p se vel alio
in causis iudicijs: seu als p litteris ob-
tinēdis ab apostolica sede 7 ē papalis
excōicatio p extrauagātez Bonifacij
octauū. Item q scienter vtū talibus
gratijs vel litteris sic obtentis vbi. s.

21 **E**ntes ad terrā sanctā etiā cā deuoti-
onis seu voti sine licētia sedis aplice:
sunt excōicati vt in libro penitētiarie
sūmi penitētiarij possūt etiā absolui
a sūmo penitētiario.

22 **R**ecipiētes i curia romana lras pape
ab alio q̄ a vicecācellario vel a papa:
vel a bullatorib⁹. extra de crimie falsi
.c. dura. Si sunt layci sūt excōicati: et
eorū nūtrū. Si clerici officij 7 bñficij su-
spēsiōe dānē 7 est papalis: vt patet i
registro cācellarie.

23 **Q**uicūq; pro eo q̄ in reges pncipes
barones nobiles balinos vel mistros
eorū aut quoscūq; alios excōicatōnis
suspēsiōis siue interdicti snia fuerit p
mulgata licētia alicui dederint occi-
dēdi capiēdi seu alr i psonis: seu bōis
suis vel suorū grauādi eos: qui tales
sentētiās ptulerūt: siue quorum sunt

ocasiōe plate: vel dederint licētiāz
grauādi tales sentētiās obseruantes
seu taliter excōicati cōicare nolentes
nisi licētiā ipsam re integra reuoca-
uerint: vel si ad bonorū captionē occa-
siōe ipsi licētie sit pcessum: nisi ipsa
bona infra octo diez spatiū restituta
fuerint aut satisfactio p ipsis bonis
fiat eo ipso incurrūt excōicationē. Itē
q̄ ausi fuerint vidē licētia vti. Qui at
i vidē sentētia pmāserint duorū mē-
siū spatiū ex tunc nō possunt nisi p
sedē aplicā absolui .c. quicūq; de sen.
exco. li. 6.

24 **E**cedētes repñsalias cōtra ecclesiasti-
cas psonas gñaliter vel spāliter. extra
de iniuria 7 dāno da. c. 7 si pignora-
tores. li. 6. Vide. j. exco. 2. §. 39.

25 **Q**uicūq; impedit officiū delegati vel
cuiuscūq; iudicis ecclesiastici vñ ipetra-
toris litterarū dñi pape sup causis vel
questiōib⁹ que de iure vel de ātiqua
cōsuetudine ad forū ecclesiasticū spectāt
cōpellūt desistere ab huiusmōi psecu-
tione vel de q̄stiōib⁹ huiusmōi i foro
seclari litigare capiēdo iudices ipetra-
tos vel impetrātes vel sū iudicib⁹ ipe-
tratis litigare volētes vel eorū p-
pin quos vel res eorū vel eccliaz vñ alijs
q̄buscūq; modis cōpellētes vel pcurā-
tes p se vel p alios quo min⁹ coram
iudicib⁹ delegatis vel ordinarijs pos-
sint vidē cōquerētes libere de causis
pdictis iusticiā obtinere vel q̄ i tñibus
dederint auxiliū cōsiliū vel fauorē ex-
cōicati sunt ipso facto a qua non pñt
absolui nisi tam iudici cui⁹ cognitio
fuerit impedita vel iurisdicō vñrupta
q̄ pti que pturbata fuerit in psecutiōe
lui iuris de iniuria dānis expensis: 7
interesse

interesse prius integre satisfaciāt. ex
de imu. eccle. c. quoniā. li. 6. Vide. j.
exco. 2. §. 40.

26 **D**ñi tēporales cōpellētes clericos re
assignare sua bñficia eos capiēdo vel
detinēdo ne citati ad sedē apostolicā
accedant: aut ipsi clerici q̄ pcurarent
detineri ne occasionē habeāt ppendi
.c. multoz de penis. in cle. vide infra
exco. 2. §. 41.

Sōt ipugnatores religionū. §. 5.

Glosantes in scriptis decla
rationē Nicolai tertij super
reglām fratrz minorz: alr q̄
ipse determinauit. Insuper doctores
siue lectores tū docent in publico ex
certa scientia intellectū declarationis
p̄dicte dep̄uantes faciētesq̄ cōmētū
scripturas seu libellum: nisi quātum
grāmaticalē sensus vbi possit itelligi
ac ex certa scientia 7 deliberatiōe de
minātes in scholis seu p̄dicātes cōtē
reglām 7 statū fratrz minorū: vel in
eadem declaratiōe positoz: seu cōtra
aliqua vel aliq̄ p̄dictoz n̄ obstātib?
q̄buscūq̄ p̄uilegijs q̄litercūq̄ cōcessis
7 q̄buscūq̄ sūt excōicati ipso facto 7 a
solo papa p̄nt absolui. c. exijt q̄ semiat
de vboz signi. li. 6.

2 **I**ngrediētes mōasteria monialiū or
dinis p̄dicatoz exē casus necessarios
qui declarāt in cōstitutōib⁹ earum vt
ad dandū sacramēta infirmis ad me
dēdū eis ad repādū edificia 7 h⁹ mōi
nō habita licētia a papa vel a magro
ordinis sunt excōicati 7 absolutō ref
uat pape vel magistro ordinis vl⁹ illi
cui ab aliquo p̄dictoz fuerit cōmissuz
vt p̄z in bulla ordinis.

3 **I**ngrediētes monasteria monialiuz

sancte dare sine licētia pape exē casus
cōcessos in cōstitutōib⁹ suis. Excipiē
cā multū grauis ifirmitatis 7 fleubo
tomatoz cū necesse fuēit qui nō absq̄
duobus socijs de familia monasterij
introducāt nec ab inuicē intra mōa
steriū sepeñt: necnō et alij quos occa
sione incendij vel ruine vel alteri⁹ pi
culi vel dispendij seu p̄ tuēdis a violē
tia quocūlibet monasterio vl⁹ psonis
aut p̄ quolibz ope exercēdo qd̄ cōmōe
extra monasteriū fieri nō pōt necessi
tas exigerit introire. Qui omēs suo
ministerio expedito vel iminenti ne
cessitati satisfacto per ipsos sine mora
exant. Nulli tamen p̄sone extranee
inē clausuraz mōasterij liceat comedē
vel dormire. Item dat licētia gñali
cardinali p̄cedozi ordinis visitatozi:
7 epō gratia p̄secratiōis ecclesie vel al
taris. Et hec exco. facta est p̄ Grego
rium nonū: nō tñ sibi refuauit abso
lutionē: 7 ideo videt ep̄alis p̄ reglāz
c. nuper. de sen. ex. §. est hodie facta
papalis p̄ Eugenii q̄rtū: 7 publicata
ē in. c. gñali Janue celebrato. 1440.

1 **Q**uicūq̄ iniecerit man⁹ violētas in
religiōsū religiōis approbate vel con
uersum vel nouiciū. extra de sen. ex. c.
nō dubiū. 7. c. religiosus. li. 6. Itē mā
dās vel ratū hñs suo noie factū. vide
.j. exco. 2. §. 42. 4

2 **I**mpediētes in officio suo visitatores
monialiū vel canonicaz: si moniti n̄
destiterint de statu mo. c. attēdētes. i
cle. vide. j. exco. 2. §. 43. 5

3 **D**octores seu magistri q̄ sciēter illos
religiosos qui dimiserūt habituz do
cent leges vel physica. extra ne cle. vl⁹
mo. c. vt piclōsa. vide. j. exco. 2. §. 44. 6

Contra impugnatores sacramē
toꝝ 7 pmo baptisimi. §. 6.

Quicūq; baptizās baptizatuꝝ
a latino 7 lauās altare tāq;
maculatū in quo latin⁹ ce
lebꝛauit de baptisimo. c. vltio. §. 3. *A*stē
in sum. li. 7. ti. 2.

Matrimonij.
Contrahentes matrimonia
scienter in gradib⁹ cōsāgui
nitatis vel affinitatis p̄hibi
tis in cle. eos. de consan. 7 affi. *A*nde
·j. exco. 2. §. 45.

Penitentie.
Excoꝛquētes p vim v̄l metū
absolutionē ab excoꝛcatione
vel reuocationē eius aut su
spensionis vel interdicti nō valz abso
lutio 7 nouā incurrit excoꝛcatōez. ex
de his q̄ ui met⁹ ue cā fiūt. c. absolōis
li. 6. vide. j. exco. 2. §. 46.

Eucaristie.
Compellētes celebꝛari i loco
inrēdicto vel ad audiendū
aduocātes excoꝛcatos vel in
fēditos vel p̄hibētes ne moniti creāt
in cle. c. grauis. de sen. exco. vide ifra
exco. 2. §. 47.

Cōt ipugnatores sepulture. §. 7.
Quicūq; corpus alic⁹ defūdi
inciderit: vel decorerit p̄o
fossib⁹ trāsserēdis i exēuagātī
bonifac⁹ q̄ icipit. detestāda.

Quicūq; in cimiterijs sepeliūt corpa
tēpore iterdicti: aut publice excoꝛcatos
aut nominatim interdictos aut v̄sa
rios māifestos: vt §. si. v. §. 7. §. 2. v.
i 7. vide. j. exco. 2. §. 5.

Clerici 7 religiosi qui inducūt ad vo
uēdū 7 p̄mittēdū vel iurādū aliq̄ueꝝ

de eligēdo apud eos sepulturā: vt. §.
·si. v. 8. 7. §. 2. v. i. 6. vid. j. exco. 2. §. 21.

Quicūq; hereticos credētes vel rece
ptores defensores vel fautores eorū
scienter tradiderit ecclesiastice sepul
ture. extra de here. q̄cūq; li. 6. vt. §. §.
·i. v. §. 7. §. 2. v. i. 9. q̄ aut dicāt credē
tes receptores defensores 7 fautores
vide exco. 2. §. 22.

Cōtra impugnatores electoꝝ 7
malos electores. §. 8.

Rauātes p se vel p alios ele
ctores vel amicos eorū eo q̄
noluerit eligere illos p q̄b⁹
erant rogati vel induci extra de elec
·c. sciant cūdi. li. 6. *A*nde. j. excoꝛcatō
·2. §. 49.

Quicūq; loq̄t secrete vel mittit scri
pturā vel nūtiū alicui cardinali q̄do
sunt reclusi occasiōe electōis pape. ex
de elec. c. vbi picl̄z. vid. j. exco. 2. §. 50.

Dñi rectores et officiales q̄ iminēte
dicta electōne nō seruāt ipsam consti
tutionem dicti. c. vbi periculum. vide
·j. excoꝛcatio. 2. §. 51.

Qui vocāt ad dirigēdas moniales i
electiōib⁹ n̄ abstineāt ab his p q̄ possz
i eas discordia oīri v̄l nutriri d̄ elec.
idēnitatib⁹. li. 6. vide. j. exco. 2. §. 52.

Eligentes vel nominātes impatorē
regem Marchionē p̄ncipem ducem
comitem vel baronē vel alteri⁹ p̄mi
nētie dignitatis prātis vel excellētie:
vel q̄ elegerit fratē vel filiū vel nepo
tem ipsoꝝ in ppetuū vel ad tēpus in
senatorē vel rectorē vrbis Rome quo
cūq; nomine vocet ipsa rectoria. *I*tem
eligētes quēuis aliū p̄ter p̄dictos ad
ipsius ciuitatis regimē vltra annum
*I*tem ipsi electi si consenserint. *I*tem

cis

eis obedientes. Item dantes eisdem
electis vel electorib⁹ auxiliū consiliū
vel fauorē ipso facto sunt excoīcati ex
coīcatōe papali: nisi supradicta facta
fuerint de spāli licētia ipsi⁹ sedis apo
stolice licentia litteris expmenda: de
elect. fundamenta. li. 6. **A**lide infra
excoīcatio. 2. §. 53.

Contra impugnatores gratie spūs
sandi. §. 9.

Omnis symoniac⁹ siue p or
dinibus: siue p bñficijs vel
officijs aut platuris ecclesiasti
cis: vel p ingressu religiōis v^l p alijs
spiritualib⁹ est excoīcatus: 7 est papal
per extrauagantem Martini quinti
quam Eugenius quart⁹ confirmauit.

Ifacientes pactum vel pmissione p
aliqua gratia vel litteris obtinendis
ab apostolica sede: vt §. 4. v. 20.

Quidā casus spāles. §. 10.

Magister v^l scholaris tradās
cum aliquo ciue Bon. de cō
ductione hospitij nō redstis
in hōlinis: nisi tēpus cōductōis sit ela
pluz. extra de loca. c. ex rescripto. vide
infra excoīcatio. 2. §. 54.

Quando papa aliquē nominatiz ex
coīcauit solus papa absoluit: 7 ē sol⁹
absoluit omnes ei picipātes i crimie
ppter qd excoīcat⁹ est. de sen. ex. c. signi
ficauit. Alij intelligunt dictum. c. qñ
etiam scienter participat ei in diuinis
Alide infra excoīcatio. 2. §. 55.

Quādo qd picipat excoīcato nō solū
a papa: sed etiam a quocūq⁹ i crimie:
ppter qd excoīcat⁹ ē dādo ei auxiliū
cōsiliū 7 fauorē. de se. ex. c. si cubiū. 7
c. nup. vide. j. excoīcatio. 2. §. 56.

Qui pcurauit qd cōseruatores puile

gioz dati se intromittant: 7 cū effe
ctu sequet de his qui non licet eis: nā
nisi de māifestis iniurijs se itromittē
possunt: 7 non possunt absolui nisi ei
quem fatigauerūt indebite primo de
expensis integre satisfaciāt. de officio
dele. c. si. 7. c. statuim⁹. li. 6. **A**lide. j.
excoīcatio. 2. §. 57.

Qui fingit aliquē casuz ppter qd alijs
iudex vadat vel mittat ad aliq⁹ muli
erē p testionio. c. mulieres. de iudicijs
li. 6. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 58.

Quando qui absolut⁹ fuit in mortis
articulo vel alio impedimēto si adue
niēte sanitate v^l alio ipedimēto cessā
te se nō repētat ei a quo absolued⁹
erat si tale ipedimētū nō fuisset reicidit
i eādē sniaz. de sen. ex. c. eos. li. 6. vide
infra excoīcatio. 2. §. 59.

Quando quis absoluit a sede aplica
vel a legatis: 7 inuungit ei qd se rep
sentet ordinarijs vel alijs suscepturus
pñiam 7 passis iniuriā: seu eis quibus
obligatus est satisfaciāt: si hoc non fa
cit cōmode cum possit reicidit in eā
dem. dicto. c. eos.

Rectores ciuitatuz 7 alij officiales et
cōsiliarij qui statuta faciunt 7 scribūt
per que quis cōpellat solucres vsuras
vel solutas nō repetere: 7 qui secūdū
ea iudicāt: 7 qui habēt sup hoc ptātez
nisi ipsa statuta deleuerint. j. spatiū
triū mensiū: aut si psumpserint dicta
statuta obseruare: de vsis. c. ex graui
in de. **A**lide infra excoīcatio. 2. §. 60.

Sēs pirate 7 latrūculi marini 7 rece
ptores eoz p pcessuz curie ānualem.

Sēs q i terris suis noua pedagia ipo
nūt p pcessum curie ānualem.

Excoīcatus a legato pape post ānuz

a solo papa pōt absolui. de offi. dele.
c. querenti.

12 **Q**ui lata sñia contra ipm q̄ in curia
bñficiū ante p̄ triēniū n̄ possederat se-
questrationē fructuū eius impedit in
de. vnica. de seque. possess. 7 fructuū.

Declaratio excoicationū.

Excoicatio secūdo de eo qui gerit se
p̄ papa non electus a duabus p̄tib⁹
cardinalium. §. i.

Quātū ad declaratōez
excoicationū sup̄apo-
sitaz in d. exco. p̄mo.
Circa hāc excoicationē
p̄mā. §. de eo q̄ gerit se
p̄ papa nō elect⁹ a duab⁹ p̄tib⁹ cardī-
naliū. **Q**uero q̄d si cardinales vnani-
mīter dent p̄tatem nominādī papaz
duob⁹ vel trib⁹ 7 ipsi nominatuz ab
illis recipiunt. **R**ñdet **A**sten. in sū. li.
7. ti. 2. fm̄ **I**hōsti. q̄ electio valz: vnde
dic̄ anto. d̄ butrio. **N**ota q̄ due p̄tes
collegij sunt necessarie q̄d est vñ nisi
maior concordia interuenerit: quia si
cardinales ordinaret̄ inter se q̄ elect⁹
a maiori p̄te sit electus: tūc videbitur
elect⁹ ab omnib⁹: q̄ eligeret̄ a maiori
p̄te sic elect⁹ p̄ cōpromissariū videbit̄
elect⁹ a toto capitulo. extra de elec. c.
q̄a p̄pter.

2 **Q**uid si cōsentiūt in illuz qui gessit se
p̄ papa: cum nō esset a duab⁹ p̄tibus
elect⁹. **R**ñdet idem vbi. s. fm̄ **I**hōsti.
q̄ non valet: q̄a nō possunt cōsentire i
excoicationū: imo omnes ei cōsentiētes:
vel adherentes sūt excoicati: nisi forte
eū penituisse: 7 absolut⁹ fuissz p̄ illos
cardinales qui ei nō adhererāt. **I**tem
nota q̄ nō oportz papā eligi a duab⁹

p̄tibus omniū cardinaliū sed p̄sentiū
tantuz: nisi aliq̄ cardinales absentes
essent in loco vicino: vnde cōmode
possent vocari. **S**ed videt̄ q̄ i electōe
pape admittat̄ **I**mpator 7 eius nūti⁹
62. di. §. vez. **R**ñdet **A**nto de bu. q̄
illud p̄cedebat olim: hodie soli cardī-
nales admittūt̄: 7 si de omnib⁹ cardī-
nalib⁹ nō essent nisi duo in loco: vbi
debet fieri electio: alijs legitimo tpe
expectatis: ipsi duo eligerēt. extra de
elec. c. i. 7 vnus potest eligere aliū: ita
q̄ si vnus illoz eligat altez valet: et
alter elect⁹ tacere debet. **S**i vn⁹ tantū
superest adhuc ille sol⁹ eligerz de iur̄
patro. c. p̄ nostras: l3 aliq̄ dicat q̄ ius
eligendi nō cadat in vno: omnib⁹ vñ
deficiētib⁹ clerus romanus eligē dēt
22. di. c. 2. 7. 19. di. c. i. 7. c. si q̄s pecūia
Alij dicunt q̄ cōciliū gñale. 65. di. c.
2. 7. 3. 7 cōuocat̄ p̄ clez 7 populū ro-
manū. 65. di. c. si forte. dicat̄ **I**hōsti. q̄
l3 hoc fm̄ videat̄ iusti⁹: p̄mū ē leuius
7 cōmodi⁹ p̄pter piculū more infra. c.
ne p̄ defectu.

Quero an papa possit eligere sibi suc-
cessorē. **R**ñdet **A**nto. de butrio. q̄ n̄
vt notat̄. §. his omnib⁹. 8. q. i. sac̄. c.
nulla. de p̄ben.

Sed q̄d si duo vel vn⁹ volūt cōpro-
mittere an ali⁹ cogūt̄. **R**ñdet **A**nto.
d̄ butrio q̄ n̄. ar. l. salbin⁹. ff. cōi diui.
imo vno cōtradictēte non potest fieri
cōpromissū: si bñ pōt statui q̄ vno vñ
duob⁹ cōtradictētib⁹ electus a maiori
p̄te sit electus.

Quero dicē hic q̄ elect⁹ a maiori p̄te
duarū si gerit se p̄ electo patiat̄ has
penas: 7 vitat aliquas si respuerit.

Quero an vitet penaz excoicationis

Rñdet

Rñdet dñs Anto. q nō: sed penam
dātā 7 abiron. i. penam eterne dā-
nationis secundum Inno.

- 6 **Q**uero an in numez ouarū ptium
compute electus. Rñdet dñs anto.
quādo eligeť q̄s ad ecclesiā in qua n̄
habet vocem est planū q nō compu-
tabit̄ vox eius: aut eligit̄ in illa i qua
habet vocem: 7 tunc si eligeret p for-
mā scrutini nō cōputat̄ vox: 7 si per
viam cōpromissi sic rō est q̄a in scruti-
nio req̄rit̄ vox certo 7 defmiato tpe:
7 elect⁹ cōsentit demū p⁹ scrutinium
ideo eius vox nō auget. S3 si in for-
mā cōpromissi nō req̄rit̄ determinatō
temporis: ideo vox s̄sequēs auget.
Et s3 hoc vox electi deberet p̄putari
i numero cardinaliū q̄a nō erigit̄ ad
augmētādū i certo 7 determinato tpe
- 7 **S**ed an cardinales possint tollē talez
cōstitutionē. Rñdz glo. q̄ sic: 7 dicit̄
doctores q̄ possunt cardinales inter
se ordiare q̄ electio valeat: que est fa-
cta a maiori pre: cum cēseat ab oibus
elect⁹: vt in. c. ppter. quod intellige vt
nota. d. elec. si cui. li. 6. i. glo. notabil.
- 8 **Q**uid si papa sit heretic⁹. Rñdz An.
de butrio q̄ admittit̄ exceptio cōtra
suam electionē p glo. 40. di. si papa.
Et sufficiant duo testes si negat̄ esse
papa p heresim: in qua erat tempore
electōis. c. si q̄s pecuniā. 79. di. Idez
si ē mulier q̄a nō est capax ordinis.
- 9 **Q**uid si sit symoniacus. Rñdet dñs
Anto. q nō repellē ppter hoc vido
.c. si q̄s pecuniā. p̄nt tñ eligētes accu-
sari de symōia om̄issa i electiōe pape.
- 10 **Q**uid si sit bigam⁹. Rñdz dñs an. q̄
hec exceptō opponi ei nō potest.
- ii **S**ed an vxor poterit repetē electum

in papam. glo. ponit in vido. c. si q̄s
pe. dñs An. dicit q̄ si nō est dubium
de matrimonio potest repeti: nisi re-
ducatur vxor ad cōtinētiā: vnde erit tñc
papa: 7 habebit vxorem: nec hoc erit
contra s̄bitatiā papat⁹: q̄a i Petr⁹ ha-
buit vxorē: vnde poterit reddere de-
bitum vxori: 7 etiā esse papa: vt dicit
glo. d. c. si quis pecuniā.

Quid de infante: dicit q̄ nō pōt esse
nisi a spū sancto esset facta electio: q̄a
non est capax ordinis.

Quid de layco. Rñdz dñs Anto. q̄
eligi pōt: vt p3 de beato Ambrosio.

Quid si papa nō sit canonice electus
Rñdet dñs Anto. q̄ si est occultū: de
hoc nō iudicat ecclesiā de symonia. c.
sicut. Excusat tamē p̄babilis ignorā-
tia: licet nō crassa. extra de sen. exco. c.
apostolice.

Quero de intronizato per seditionē
p̄sumptionem vel aliud ingenium.
Rñdet dñs anto. q̄ est excoīcat⁹. 89
di. c. i. 7. 2.

De episcopo greco deputato
p ep̄m latinū. 5. 2.

Circa hanc excoīcationē. s. d.
ep̄o greco deputato p ep̄m
latinū. i. Rota q̄ qñ ciuitas
habet populū diuerse lingue: nō p̄f
hoc habebit plures ep̄os: sed ep̄s ei⁹
p̄uidebit viros idoneos q̄ officia cele-
brent: 7 sacramēta ministrent: possit
et statuere ep̄s illius loci aliū ep̄z sibi
vicariū qui illis p̄sistat tanq̄ vicari⁹ 7
ep̄alia p̄ferat: qui p omnia d3 obedir̄
pontifici cum cōstituēti suū vicariū:
al̄s ip̄so facto icidit i excoīcatiōz. glo.
super. c. quoniā. d. off. ordi. exēplificat
i episcopo latino: qui si hēbit s̄ditos

grecos habebit vicariū ep̄m grecum
vt sic p̄uideat circa pontificalia illis
exibenda.

2 **G**lo. sup. vbo p̄cussuz querit an sit ex
cōicatus ipso iure dicit q̄ sic: et sic est
canon late sentētie. i. 7. q. 4. si q̄s sua-
dēte. de elec. c. cū in cūdis: 7 sic notat
dñs Anto. q̄ per hec vba noueris te
excōicatū ē p̄m̄lgata excōicatōis snia

3 **I**tem nota rōne loci potest vn⁹ ep̄s
p̄esse alteri: l3 sit par in dignitate.

4 **Q**uero an de iure possit vn⁹ ep̄s aliū
sibi vicariū cōstituire. Rñd3 glo. q̄ n̄
sed hic p̄mittit disp̄satiue p̄pter ne-
cessitatē. 7. q. i. c. nō aut. de renū. c. ad
supplicationem.

5 **Q**uero an talis vicari⁹ habebit iuris-
dictionē ordinariā vel delegatā. dicit
glosa q̄ habebit ordinariā q̄a vicari⁹
habet ordinariam.

¶ De clericis p̄sonatū hñtib⁹ qui
audiūt physicā vel leges. §. 2.

i **Q**uero an circa hanc excōicationē. i. d
clericis p̄sonat⁹ habētib⁹ qui
audiūt physicā vel leges nisi
.j. duos mēses destiterint. Quēo qd
sit p̄sonat⁹. Dic. i. ecclesiastica digni-
tas: vt p̄miceri⁹ q̄ p̄est oyacono. exē
de of. p̄mi. c. i. thesaurari⁹. de concess.
p̄bende. c. cum nostris. cācellari⁹. exē
vt ecclesiastica bñficia. c. i. p̄centor 7
succentor. extra de excessi. p̄la. c. 4. cu
stos. extra de off. custo. c. i. sacrista. de
off. sacri. c. archip̄sbyter. de of. archi. c.
i. 2. 7 3. Idēz intellige i alijs p̄sonat⁹
habētib⁹ q̄ fm̄ diuersas consuetudines
ecclesiarum in eis habent.

2 **S**ed quid de his qui habent bñficia:
q̄bus est cura animaz ānexa: vtp̄ta
habēt ecclesias p̄ochiales. Rñd3 astē.

7 Inno. glo. c. statutū ne de. vel mo.
li. 6. q̄ hec p̄hibitio n̄ extēdit ad illos
rōe huiusmodi ecclesiaz: nisi sint ple-
banie s̄b se capellas hñtes in q̄b⁹ clēci
instituti nō possūt inde sine cā rōablī
āmoueri dicto. c. statutū. Si vō t̄les
sunt p̄sbyteri extēdit ad eos nō rōe
ecclesie: s̄ rōne p̄sbyterat⁹: q̄a ibi dicit̄
nec nō 7 p̄sbyteros: 7 hoc vult glo. d.
c. statutū. in v. rōne. Idē esset dicēdū
si haberēt disp̄satiue: vel alio modo
p̄sonatum in illis ecclesijs: tunc enim
tenerēt rōne p̄sonatus. Sed quid si
plebania h3 vnica capellā. Rñd3 glo
q̄ incidit in excōicationem.

¶ Quero quō intelligit̄ istud nisi infra
duoz mēsiū spatiū. Item qd si legit
audit vel studet in domo. Itēz quid
si cā honorādi amicum audit. Adde
infra. §. 8.

¶ Sed quero cum leges vtilēs sint cle-
ricis p̄pter regimen tēporaliū: 7 cum
ecclesia eis vtaē in defectu canonum
vt in c. i. de oper. no. nūtia. 7 io. di. c.
si in adiutoriū. Vale enīz sine legib⁹
canonista simplex iudicabit de q̄stioi-
bus sup cōtractibus testamētis 7 alijs
infinitis materijs de q̄bus in iure ca-
nonico modicū: siue nihil hēt quonī
faciēt predicti. Rñd3 Petr⁹ de ācha
in dicto c. statutū. fm̄ hostiē. q̄ illas
leges sine q̄bus canones intelligere
nō potest poterit in camera studē v̄
dicit q̄ poterit iterrogare: et ab alijs
informari.

¶ De locatib⁹ domos suas v̄sarijs
publicis alienigenis. §. 4.

¶ Circa hanc excōicatōē de lo-
catibus domos v̄sarijs pu-
blicis alienigenis. Rota fm̄ Jo. an.

Inno.

Inno. 7. **P**et. de ancha. q. hec cōstō
facta fuit ppter florētinos Senenses
Historien. Lucanos 7 Astenses. qui
circūdant diuersas puincias ad exer
cēdū v̄sas imoderatas: 7 q̄a p̄ mltos
platos 7 p̄ncipes recipiebāt: ideo hic
p̄hibz 7 p̄uidet.

2 Item nota q. ad hoc vt habeat locū
hec cōstitutio req̄rit q. nō sit inde ori
undus: 7 ideo sit alr ciuis vel incola:
nō tamē oriūdu incurrēt hec pena: si
fiat cōtra hāc cōstōez fm glo. in v̄bo
alienigenas.

3 Quero q. dicant vsurarij manifesti.
R̄ndet glo. q. illi de q̄b. est notoriū
de iure: vt q̄a confessi v̄l cōdēnati: v̄l
est notoriū de facto vt quia h̄nt op̄is
enidētiā que nulla pōt ter giuersatiōe
celari: 7 quia tenēt altare suū patū.

4 Quero q̄s dicat oriūdu in ciuitate.
R̄ndz glo. q. ille qui nascit i ciuitate
vel vico: puta in comitatu. ff. ad mu
nicipa. l. q. ex vico. vel etiā si pater
eius inde originē duxit. C. eo. l. assū
pto. §. fili. 7. C. de municip. 7 origiari
l. i. 7 l. filios. li. io. Que autē differētia
sit inter quem municipem aduenaz
7 incolam. nota. ff. ad municipa. l. i.
7. C. de incolis. l. ciues. li. io.

5 Quid si talis sit oriūdu i vna ciuitate
7 tamē in alia ciuitate eiusdē domini
pmittit habitare. R̄ndet Jo. an i no
uella q. est locus huic penc. Itē nota
fm pet. de ācha. in quātū text. loq̄t
de v̄nitate 7 collegio: nā clīc. p̄isan.
intelligit de v̄nitate ecclesiastica non
seculari Guil. 7 archi. intelligūt d. v̄q̄
vt sic ḡnālī dīctuz ḡnālīter itelligat
de p̄uile. quia circa Jo. an. in nouella
dicit q. ille itellect. ē nīmīū rīgorosus

7 includeret totū orbē istud iterdictū
ideo prior itellect. sibi magis plz. pe.
dicit ego credo q. itellect. Guil. et
archi. sit v̄ior: 7 assignat p̄les rōes.

6 Quero quādo currat tēp. triū mēsiū
R̄ndet glo. q. a tēpore publicatōis
regulariter ligat cōstitutio. de postu.
c. i. interdum augetur interdū dimi
nuīt: vt hic.

7 Sed quid si vn. simpliciter denūtiat
dño. R̄ndet glo. q. ppter simplicem
vni. denūtiatiōē nō debet domin.
terre eoz illū q. dicit esse v̄sarius ex
pellere: sed tunc debet inquirere: 7 si
illum v̄m esse repperit expellere: p
uideat autē i his p̄sac sue simile. s. de
here. c. vltimo.

8 Quid si locauit v̄sario: quem tamen
v̄sariū iḡrabat: vel nō locauit ad exer
cēdum fenus. R̄ndet glo. q. p̄babit
ignorātia eum excusat. ff. loca. l. si q̄s
ignorās de sen. ex. c. si v̄o: 7. c. in audi
entia. In dubio tamē p̄sumit v̄ducē
v̄sas exercēdas si p̄suevit v̄sas exercē
ff. de accusato. l. si cui: q̄a semel malus
semp p̄sumit malus scz in codez ḡnē
malī: et ex quo puenit sibi ad noticiā
tenet eum expellere: extra de loca. c.
ppter: quia peruerse conuersat in ea.
vt ibi.

9 Quero q̄a hic dicit q. nemo v̄sarijs
ad fenus exercēdū domos locet: vel
alio titulo concedat: quō intelligitur
R̄ndz glosa puta pignoris cōmodati
depositi precarij et huiusmodi: et idē
si sine titulo ibi illum sineret esse 45.
di. recedite: sed si vendat donat v̄l p
mittat nō videt habere locum hec cō
stitutio p̄ v̄bum cōcedat q. s. lū vsus
eius cōcessiōē non dñi translatiōez

denotare videt. Sed Guil. dixit idē
si manifeste apparet q̄ ad exercendū
fenus vult accipere: quia p̄sumit etiam
in fraudē agi s̄ de pigno. illa. de ēpti
7 vendi. ad nostrā: nā vbum cōcedo
est ḡniale: 7 accipit fm nām cōtrad?
cui addicē.

io **Q**uero dicat hic q̄ si p̄mittētes habi
tare v̄arios māifestos in terris suis
vel locatēl domos sustinuerint penā
excōicatōis vel suspēsiōis p̄ mēsez aio
indurato q̄ q̄diu tales v̄arij ibi mo
rant terre ip̄sorū ecclesiastico s̄iacēt
interdicto: nūqd ergo recedētib? vel
expulsis v̄arijs erūt interdicti. R̄ndz
glo. q̄ nō: 7 sic nō erit necessaria rela
ratio: q̄a illis recedētib? vel expulsis
intelligit relaxatū.

De his q̄ tpe interdicti sepeliūt
corpa in cimiterijs. §. 5.

i **Q**uero dicat hic q̄ si p̄mittētes habi
tare v̄arios māifestos in terris suis
vel locatēl domos sustinuerint penā
excōicatōis vel suspēsiōis p̄ mēsez aio
indurato q̄ q̄diu tales v̄arij ibi mo
rant terre ip̄sorū ecclesiastico s̄iacēt
interdicto: nūqd ergo recedētib? vel
expulsis v̄arijs erūt interdicti. R̄ndz
glo. q̄ nō: 7 sic nō erit necessaria rela
ratio: q̄a illis recedētib? vel expulsis
intelligit relaxatū.

2 **I**tem nota q̄ hoc intelligit q̄n sepeliūt
in cimiterijs p̄ ep̄m solēniter b̄ndictis
Si ergo sepelirēt in cāpis vel locis p̄
uatis nō est locus huic pene: etiam si
locus ille esset vicin? 7 cōtiguu? eccl̄ie
vl? cimiterio: q̄a ex quo ad vsum cimi
terij p̄ ep̄m nō est b̄ndict? h̄z. c. nemo
de cōse. vi. i. non erit locus huic pene
nisi sepelirent in ecclesia vel clauistro
deputatis ad sepulturā. q̄a tūc 7 si n̄
essēt b̄ndicta p̄ ep̄z essz loc? huic pene
fm stephanū.

3 **Q**uero quare corpora sepeliuntur in

cimiterijs. Glo. assignat tres rōnes.

Prima quādo eoz p̄ximi euntes ad
illa loca: et aspiciūt ea iuitatē ad orādō
p̄ eis. iz. q. z. cum grauiā. Secūda q̄a
sp̄aliter adiunāt patrocinijs 7 orōib?
illoz sanctorū: in quoz honorē dedi
cata est ecclesia illa: vt ea. q. c. nō esti
memus. Tertia rō q̄a ibi min? a spi
rib? imūdis vexatē: vnde in cimiterijs
dicat esse requies defunctorum. iz. q.
z. aurum.

4 **S**z pone q̄ religiosi āpliauerūt cimi
terij: 7 in illa āpliatōne sepelirūt: an
sit locus pene. R̄ndet **Adul.** q̄ nō si
nō est p̄ ep̄m solēniter b̄ndict?.

5 **Q**uid si sepeliāt corpora clericoz qui
seruauerūt interdictum in cimiterijs.
R̄ndz glo. q̄ nō incidūt i excōicatōez
q̄a eis cōcedit sepultura cū silentio: et
absq̄ cāpanaz pullatōe. de pe. 7 re. c.
q̄ in te. 7 hoc vult dicere text? i cāib?
nō cōcessis a iure.

6 **S**ed nūqd tempore interdicti liceat
sepelire in quatuor festiuitatib? s. na
tiuitatis dñi paschatis p̄tecostes: et
assūptōis beate v̄ginis in q̄bus est li
citū alta voce celebrare v̄ina pullatis
cāpanis 7 aptis ianuis 7 interdictis
a missis admissis. R̄ndet glo. nō lz in
istis festiuitatib? sepelire corpora in ci
miterijs tpe iterdicti. **Eccl̄or.** **Paul?** 7
zenzelin?.

7 **I**tem nota q̄ istud qd̄ dicat hic q̄ se
peliens excōicatos publice incidit in
hanc penā intelligit fm glo. de his q̄
sepeliūt excōicatos maior excōicatōe
siue a iure: siue ab homie: nō autēz de
mior: lz p̄cipās cū mortuo excōica
to p̄cipatōe fauorabili. s. lauādo sepe
liēdo incidit i miorē excōicatōz h̄z glo.

de sepul.

de sepul. sacris. Concor. Ric. in. 4. di
i8. ar. 7. q. 3. Idem dicit Paulus etiam
si non sit publice excoicatus. Idem Ala.
Ibi. 7 Ber. in. c. ad hec. de pui. qd
excoicatio durat etiam post mortem
de sen. exco. c. a nobis: nam l3 non sit
coio actualis ex pte mortui: est tamē
ex pte uiuentis: qd sufficit de cle. exco.
.c. nō illud: qd als sequeret qd coicās
excoicato dormiēti: vel furioso: vl nō
respōdēti nō esset excoicatus: 7 ita cessat
rō ihost. qui tenebat qd picipāl mor
tuo nō esset excoicatus: minou excoica
tione: qd dicebat qd non est coio cum
mortuo. Itē nota fm zenzeli. lādul.
7 paulū: 7 Jo. an. qd intelligit: siue sint
interdicti gñaliter vl spāliter: vel a ca
none: vel ab homine.

8 Item nota fm lādul. qd quādo qd
tēpore interdicti sepelit excoicatos vl
interdictos est necessaria cimiterij re
cōciliatio: vt notat de cōsecre. eccle.
cōsuluisti. de pui. c. ad hoc. 7 de sacra.
nō itera. c. 2.

9 Quero qd dicat publice excoicatus vt
habeat locum hec pena. Rñdet glo.
qd dicit publice excoicatus ab homine
quādo sit coraz tot qd nō pōt
p̄tendi ignorātia: vel dicit publice ex
coicatus a iure: quādo casus est quo sit
eis imputādū si ignorabāt qd publice
sciebat: secus si nō esset publice excoica
tus ita qd scire potuit: puta quia fuit
excoicatus corā duobus vel tribus licet in
dice sedēte in bācho.

10 Itē nota qd si esset occulte excoicatus:
sepeliēs sciret nō est locus huic pene:
l3 incideret in minore excoicatioē fm
glo. vt p̄dixi. Concor. Nathe. Item
nota fm glo. qd p hāc rōnē nō tollit

pena decretalis epoz. de pui. li. 6
vbi dicitur qd si contrafecerint inter
dicti ingressus ecclesie istis tales sepe
lientibus.

Quero qd dicat vñari manifestus. ii
Rñdet Hostie. qd pno modo dicitur
manifestus p euidētiā facti: puta quia
tenet mensam patam ad vñas. Alio
modo si de hoc sit in iure cōfessus vl
conuictus: sed sola fama nō sufficit vt
manifestus dicat. Addit Nathe. h3
qd refert Jo. de ligna. qd etiam dicit
manifesti quādo ex libris eoz ruinci
possūt. vt in cle. i. de vsuris. 7 facit. 45
vi. qd sincera. ff. de eden. l. i. §. editiōis.
7 notat. 24. q. 2. c. sane. Itē dicitur
manifestus: si coram sacerdote 7 testi
bus publice se fateat vñariū: 7 vsuras
restitui mādēt forte libros rationum
tradens fm Guil. hunc casuz notat
glo. in. c. q̄q̄. de vsu. li. 6. Item dicit
idem Nathe. qd sacerdos qui habet
in prochia sua vsurarios manifestos
debet eē cautus: ne incidit in hāc penā
vt seruet hanc formaz. Debet enim
vsurarius satisfaccere de vsuris pceptis
put patiū facultates eius: si potest
illis a quibus extorsit. Si enim nō pōt
debet cauere idonce eis: si pñtes sūt
de satisfaciēdo integre. Si non sunt
pñtes debet cauere psonis p quas
ipsi creditoribz acq̄rāt: vl si tales nō
reperiūt debet cauere ordinario: vel
eius vicario: vel rectori prochie: i qua
habitat pñtibz aliq̄bus prochianis fi
dedignis: vel debet cauē notario de
mādato ordinarij. Et nō debz credē
dicenti de q̄titate certa: si diligēt dz
indagare. vt in. c. q̄q̄. de vsuris. li. 6
que decretalis nō est correctā p istā.

12 Quero qd si in vñario manifesto appareat signa stritōis: 7 iubet satisficē de vsuris: 7 post mortē pstat cautio ab heredib⁹ de restituēdo: an poterit sepeliri. Rñdet glo. 7 Jo. de ligna. q cautio valet 7 sepeliri possit: l3 nō: vt rēoualescat testamētū: 7 hoc dico qñ apparēt signa stritōis: 7 iubet satisficē alīs secus: qā nō sufficeret cautio hñdū cum decesserit in peccato. Idē paul⁹.

13 Quid si sepeliēs ignorabat istū quez sepeliuit esse excōicatū vel usariū vel infidū. Rñdet glo. q talis sepeliēs nō est excōicat⁹: qā hec cōstitutō reqrit sciētā. Concoz. de sen. exco. c. significauit: 7. c. cū desideres. 7 de here. c. z. li. 6. Et ideo dicit text⁹ scienter. Itē dicit pñe temeritatis audacia. Itē ubi est ignorātia temeritatis dici nō pōt fm zenzelinū.

14 Quero an portātes ad sepulcrū q tñ nō sepeliūt sint excōicati. Item quid de comitatib⁹ funus. Item quid de fabucātib⁹ 7 fodiētib⁹ vel apientib⁹ sepulcz. Item quid de prelatīs clēicis vel ministris ecclesiāz in quāz cimiteriīs sepeliūt qui illud nō phibēt: l3 patiūt. Itē quid de clericis vl⁹ laycis q portāt cereos cruces 7 similia. glo. arguit ad ptes 7 nō determinat. lap⁹ 7 stephan⁹ tenēt q isti sūt excōicati. Addit Idaul⁹ q nedū actualit⁹ ponētes corp⁹ s⁹ terra: s⁹ etiam dicētē offi cū supra fun⁹ forte icurrūt hāc penā imo forti⁹ incurrūt: qā pl⁹ cōtēnunt. Addit etiā idem intelligo de sepeliētib⁹ de facto absentib⁹ clericis: idem de sepeliri faciētib⁹ vel mādātib⁹. de sen. ex. c. mulieres. Tām littera videt sepelientes in cimiterio punire: et sic

forte dicētē officia q nō sūt sepeliētē nō incidūt: cū in penis sit mitior intēptatio faciēda: vt. l. intēptatōe. 7. l. pñs ff. de penis.

15 Quero q dicāt nominatiz interditi Rñdet Landul. q illi q in sententia nomināt spāliter vel expse. vt notat Inno. de pben. illa. et sic talis expsa noiatio intelligit⁹ de illis quoz culpa vel dolo lata est snia interditi: 7 etiā quoz auxilio cōsilio: 7 fauore de sen. exco. alma. li. 6. Itē intelligit Idaul⁹ de interditi a diuinis 7 sacramētoz pceptione. alias si essent interditi ab aliquo tēporali dicit q nō pcederet.

16 Quid si qs sepeliat publice excōicatū 7 nominatiz interdītū et vsurarium manifestuz tēpore interditi. Rñdet Idaulus q talis est ligat⁹ qdruplici excōicatōe: ad hoc facit de sen. ex. c. cū p cā. 7 addit glo. q de oib⁹ o3 satisfaccere: 7 ab oib⁹ absolui.

17 Quero an sepulti debeāt exhumari. Rñdet glo. q sic: si coruz corpora vel ossa discerni possūt. s. in trib⁹ vltimis casib⁹. extra de sepulturis. c. sacris. s. i pmo casu quādo corpora tēpore interditi nō exhumāt si fuēt pētēs tpe interditi qui sepult⁹ est: 7 post interdītū s⁹ durātē interdītō o3 exhumari. Coz. Inno. hosti. Jo. de ligna. 7 Ric. i. 4. di. 18. ar. 7. q. 3.

18 Quero cui debet fieri hec satisfactio. Rñdet glo. quo ad excōicatos 7 iter dīctos debet fieri his quorum fauore sunt late sentētice: sed quo ad vñarios illis qbus debz fieri restituito: si quā enī violētia fuisset illata clericis vel ministris ecclesie illis etiam fieret satisfactio.

Quero

19 **Q**uero an hec pena excoicatiois hea
locum in sepeliētib⁹ eos in alijs cāib⁹
in qbus denegat sepultura q notat
.s. eo. ti. c. ex pte. 7 de sta. mo. c. i. 7. c.
cū amouit. Rndet glo. q n. Et 2cor.
stephanus.

20 **Q**uero an excoicatis minoꝝ excoica
tōe negāda sit ecclesiastica sepultura.
vide Ric. in. 4. di. 18. ar. 7. q. 3.

De clericis in sacris 7 religiosis
cōtrahētib⁹ matrimoniū. §. 6.

Quia hāc excoicatoꝝ. s. de cle
ricis in sacris 7 de religiosis
cōtrahētib⁹ matrimonium
querit glo. qd si coacte cōtrahant an
incidat in hanc penā. Rndet q si de
absoluta coactōe loquamur: puta qā
actuali violētia cogit iponere anulū
manu: 7 tunc est certū q tūc nō incur
rit hāc penā. extra qd uī met⁹ ve cā. c.
sacris. Si autē loquamur de coactōe
cōditōaliter: puta qā tyrān⁹ dicit cle
rico vel religioso: nisi cōtrahas matri
moniū cuz moniali facias tibi abscidi
manū vel mori: 7 tūc si facit incidit i
excoicationē: l3 sit met⁹ q cadat in cō
stātem viz. d. c. sacris. 7 hoc qd ad
coactōnē: s. p aliū respectū nō incidit
qā ubi est metus deficit consensus: 7
sic nō est matrimoniū: 7 sic nō dices
extraxisse matrimoniū: put reqrit hec
littera ut incidat in hāc penam. Itēz
deficit rō littere: qā fuit imposita hec
pena: 7 facta hec cōstitutio ppter pu
blice honestatis iusticiā: vñ hic nulla
honestas insurgit cū coacte sit. facit
de sen. ex. significauit.

Quid si extrahat sed non sūmit. RRe
spōdet glo. q icidit i excoicatōem: qā
hec pōtō punit extrahū mrimoniū: et n

coitū vel icesū. Idem paul⁹.

Quero qd si extraxit solum spōsalia
p rba de futuro. Rndet glo. 7 paul⁹
q nō ligat nisi sūmauerit p copulā:
qā tūc transit in mrimoniū. ut in. c.
ueniēs. de spon. 7 c. his q.

Quero qdum ad religiosos an itelli
gat de religiosis pffessis tacite vel ex
pse vnam de religioib⁹ approbatis.
Rndet glo. q sic ut in c. i. de voto. li.
6. Sed an tacita pffessio obliget illi
religioi. Rndet glo. q nō: s. religioni
in gñe. extra de regula. c. nō solum. 7
c. sequēti. li. 6.

Quero quis dicat professus tacitus.
Rndz glo. c. i. de voto. li. 6. cū maior
i4. ātis spōte 7 sciēs recipiēs habitū
pffessorū ubi est distinct⁹ de reglarib⁹
li. 6. c. i. 7 c. cōstōnez. vel cū habitū idi
stinctū ferret p ānuz eo. ti. c. ex parte.
Addit Inno. c. cōsulti. extra de regu.
dicēs q si quādo intrauit ptestatus
est q vult mutare vitam 7 habitum
7 si de his pstitit hic habit⁹ solēnif
suscept⁹ dirimit matrimoniū iam cō
tractū. Ibec enim ptestatio siue itētio
cū susceptione habit⁹ pbatōis habet
p tacita pffessioē. Et hic notandū q
habit⁹ pbatōis solēnizat ppositūz
Et dicit Landul. in de. i. de cōsan. et
affi. q isti q obligat religioni i gñe: si
extrahūt matrimoniūz sunt excoicati
de regula. c. cōstōnez. li. 6. cū iā pfecte
matrimoniu spūale extraxerint 27. q
i. c. i. 7 z.

Quid si quis contraxit cuz moniali
ignorans eā monialē. Rndz glo. q
ipsa incurrit excoicatōem: 7 nō dēbet
cum ea.

Quid de his qui cōtrahūt extra istaz 7

phibitionē an poterūt absolui p ep̃z.
Landul. tenet q̃ sic: nisi pendente ex
cōicatioē imiscuerit se diuinis q̃a tunc
a solo papa absolui p̃nt: de re iudi. c.
cum eterni: vel nisi ad bigamiā tran-
sierint. c. nup. de bigamis.

8 **A**ltz papa possit dispēlare: vt existēs
in sacris contrahat. R̃ndet Landul
q̃ sic: q̃a continētia ānera ordini ⁊ so-
lenitas voti pendet a cōstitutōe eccl̃ie:
ergo p̃ papā tolli potest. extra de ele.
c. significasti. ⁊ c. inotuit: l̃z aliq̃ nō cō-
sentiāt de religiosis q̃ cum eis possit
papa dispēlare q̃bul s̃bstantialiter inest
continētia sine qua nō sūt religiosi. d̃
sta. mo. cū ad monasteriū: s̃ p̃tra eos
facit. c. q̃ votū. vbi dicit solēnitatem
voti ex sola constitutione eccl̃ie in-
uentā esse.

De clerico q̃ h̃z officiū vicecomi-
tis vel p̃positi secularis. §. 7.

i **C**irca hanc excōicationē. s̃. de
clerico q̃ habet officiū viceco-
mitis vel p̃positi secularis.

Nota secūdũ Anto. de butrio. q̃ in
sacris cōstitut⁹ nō potest habē officiūz
aliquō temporale.

2 **Q**uero de cōstitutis in minorib⁹: an
possint talia exercere. Dicit q̃ nō: s̃
maius iminet periculum existentibus
in sacris.

Contra religiosos.

3 **S**ed nūq̃d possit officiū āne-
rum dignitati sue habere se-
culare. Dic q̃ sic: dūmodo
per se nō exerceat: sed alteri cōmittat.

4 **Q**uero an sit canon late sentētie. Re-
spōdz glo. q̃ sic. Et addit An. de bu-
q̃ vbi canon loq̃r p̃ vba futuri t̃pis:
⁊ non diriget sermonē ad iudicē: sed

ad p̃sonā delinquētē est late sentētie.

De religiosis executibus claustr⁹
vt audiāt leges: vel physicā. §. 8.

Circa hanc excōicationē. s̃. de
religiosis q̃ exeūt claustr⁹ vt
vadant ad audiendū leges
vel physicam.

Quero quare sit facta hec prohibitiō
cū sciētia canonica non possit b̃n sciri
sine legali: ⁊ mādat oib⁹ in p̃hemio
vt sciāt ⁊ addiscāt hanc sciētiā: nam
m̃te sunt materie que vir aut nullo
modo sciri p̃nt s̃i legib⁹: q̃ n̄ debuit
phiberi sciri leges. R̃ndet Hostiē. q̃
sine p̃ncipali studio ⁊ auditu legūz p̃
libros legales sufficiēs scientia potest
haberi de ipsis p̃ ea que i libris cano-
nicis apponūt: ⁊ qui dubitat querat.
R̃ā hoc nō phibet s̃z de dubijs cer-
tiorari: dūmodo p̃ncipaliter ibi non
studeat. Ad hec. 27. di. §. fi. 28. di. c. fi.
Quero an habeat locū pena h⁹ capli
si nō exeūt claustr⁹ nec visitāt scholas
s̃ in claustro studeāt: vel audiant: vel
legāt audiētib⁹. Dicit Inno. q̃ ligāt
Idem An. de bu. in eo. c. nō magno
⁊ est ṽm fm̃ Hostiē. quo ad verba:
secus quo ad mētē. Cōsulit t̃n illum
in hoc dubio se putari ligatū. ar. eoꝝ
que notāt de cle. exco. min⁹. illud.
R̃ā l̃z exitus claustr⁹ fuerit cā impul-
sua cōstōnis: cā tamē finalis fuit: q̃a
ille scientie religioni nō cōueniūt. Et
q̃s dicat p̃prie legere: ⁊ q̃d importet
hoc ṽbz. Vide Jo. an. in regu. iuris
cum q̃d. li. 6.

Quid si vadit ad audiendū cā honora-
di amicū suū in p̃ncipio studiū. R̃ndet
Hostiē. q̃ fm̃ ṽba excōicat⁹ est: puta
tamē q̃ papa R̃nderet talē nō ligari

ex mente

ex mente. ff. ad exi. l. penultima. quia
vba cū affectu debent intelligi maxie
in penalib⁹. ff. q³ q³ iuris. l. i. §. hoc at
Idē Jo. an. dicit q³ nō ē ita amara inē
ptatio faciēda. l. si. ff. ad exhibē.

4 **Q**uid si doctor incepit habē paucos
scholares et religiosus vult eū continue
honorare. Dicit glo. q³ nō admittit
talē honorē: imo etiā si tantū legeret
semel i ebdomada religiosus audiēs
esset ligat⁹ vt omnis fraus excludat⁹.

5 **Q**uero an psona ecclesiastica aliqbus
locis possit pūatim legere vel audire
leges in clauistro. Rñdet dñs An. q³
nō: et si facit nō euadet sentētiā excoi-
catis: qā nō vbi s³ rebus lex ipōit⁹
de cle. cōmissa. l. i. §. nā lectōis audit⁹
et pncipaliter studiū phibet⁹ de hoc i
re. i. cum quid vna via phibetur de
reg. i. l. i. §. Idem tenet ibi Jo. an. in
mercurialib⁹: l. 3. strariū teneat Inno
ppter vbi creantes. et De. de acha.
qui dicit q³ est licitum in camera stu-
dere.

6 **Q**uero qā dicit nisi. j. duos menses
destiterint: qñ incipit cursus duorū
mensū. glo. dicit q³ a tēpore scientie
ostōis siue publicatōis. Nuncē. dicit
numerād⁹ ab exitu monasterij. Idēz
Inno. i De. et Abbas quo ad religio-
sōs: quo autem ad clericos seculares
currūt ab inceptiōe audit⁹. i. quando
incipiūt audire.

7 **Q**uid si post exitum mutato pposito
vadit ad theologiā. Rñdz An. q³ nō
pdest nisi pūs huic cōstōni satisfaciāt
redeūdo ad claustrū: nisi abbas signi-
caret ei q³ iret ad theologiā: qā tunc
reuerlus cēset in clauistro: l. 3. vba hoc
nō sonent.

Quid si plebani et siles destiterint. j. 8
duos menses: postea iterato incepūt
Rñdet An. q³ ligāt⁹.

Quid si tantū tēpus fluxit de duob⁹ 9
mensib⁹ ita q³ nō possint infra duos
menses redire ad claustrū. Rspōdet
Anto. q³ ppter hoc nō sunt excoicati
nisi post terminū ad hoc de elect. cō-
missa. l. i. §.

Item nota q³ monachi nō possūt stu- 10
dere in sciētia humana: nec obstat q³
lex humana sit ps diuie de eta. et qñ.
.c. penul. et q³ leges ab omnibus sciri
debēt et omnes astringāt. Et de legi.
lege leges: qā istud loq³ de laicis cle-
ricos autem nō astringit de cōsti. c. q³
in ecclesiā. et c. ecclesia: licz clerici eis
possunt vti: cum p eis faciūt di. io. c.
si in adiutorium.

Quero an hec pena habeat locum: 11
siue sit pfectus tacite vel expresse: dicit
q³ sic.

Item nota q³ isti cōtrafaciētes sunt 12
pnati spe pmois ad dignitates nō
ad ordines km glo. c. sup spec. cū qb⁹
sol⁹ papa dispēsat.

Quero qā religiosi phibēt ire ad q- 13
uis studia sine licentia sui plati cū cō-
sensu maioris ptis vñtus.

Quid si velit ire ad studiū sacre theo- 14
logie: an habeat locum hec pena: vel
si studere velit in scientia canonica.
Rspōdet Petrus de an. q³ sic.

Quid si plat⁹ religioso studioso et vo 15
cili nolit dare licētiāz studēdi: arguit
Jo. an. in nouella: q³ ep³ dare potēt
nam cōteptor scientie est membrum
diaboli. 28. di. c. vltimo. Et dicit q³
hoc placz archi. l. 3. alique rōes vrgeāt
in cōtrariū de quib⁹ in nouella. Itēz

nota fm glo. q̄ obtenta licētia p̄lati intelligūt cōcessa omnia sine quibus cōmode studere non posset. Ex quo infert si accipit pecuniā mutuo p̄ sua necessitate obligat monasteriū qd̄ intelligit x̄m archi. nisi adū fuisset q̄ aliūde sibi quererz forte a p̄sanguineo vel amico.

15 **Q**uero de quo p̄lato itelligit. Rndz Jo. an. in nouella. q̄ Archi. intelligit de abbate.

16 **S**ed qd̄ si ipse abbas vult accedē ad studia: nūqd̄ poterit sine licētia alic̄ absq̄ metu excōicatōis hui⁹. Archi. dicit fm qd̄ refert. De. q̄ l3 male faciat ire sine cōuēt⁹ sui licētia: tamen si vadit nō incurrit istam penam: s̄ al3 puniri potest.

17 **Q**uid si vadit ad studēdū sine licētia p̄lati: s̄ nō dimittit habitū: vel econuerso. Rndz glo. q̄ utroq̄ casu excōicatus est.

De religiosis q̄ temē hitū sue religiōis dimiserint. §. 9.

Quia hanc excōicationē. s. de religiosis q̄ temere vbiq̄q̄ habitū sue religiōis dimiserint. Nota fm glo. q̄ sp̄ale est in religioso apostata: q̄a al3 apostata nō est excōicatus: s̄ excōicandus: fm qd̄ notat Jo. 7. Ber. 22. vi. si q̄s ex clericis 7 extra de vita. et hone. cleri. si q̄s ex clericis. 7 de apo. c. 2.

i **Q**uid si portet habituz s̄ absconsumpta q̄a coopit habituz religiōis hitū clericor̄ seculariū. Rndet glo. in cle. c. quoniam. de vita et hone. cle. q̄ est apostata: et p̄ n̄s excōicatus. Idem Landul. Nota quēlibet religiosum obligatū ad hitū deferēdū extrinsec⁹

7 super omnes alias vestes deferēdū si vel it̄ evitare penam capituli: vt piculosa ne cle. vel mo. li. 6. nisi cā rōabilis s̄bit. Idem dicit Paul⁹ in. d. c. quoniā. in cle. dicens. Inūqd̄ sufficit portare habitum s̄o cappa vel tabaro apparz q̄ nō: p̄ hunc textū: imo talis est apostata 7 incidit in penam capli vt piculosa ne cle. vel mo. li. 6. Et ita fuit determinatū Bononic. Idē tēt Frāsciscus de maronis q̄ portās habitū vellatū sit excōicat⁹.

Quero hic dicit vt piculosa euagādi materia s̄trahat̄ districti⁹ inhibem⁹ vt ne d̄ cetero aliq̄s quācūq̄ religiōz tacite vel exp̄sse p̄fessus in scholis: vt alibi temere habitū sue religiōis dimittat. Querit glo. quā dicit temē Rndz q̄a ex cā licz habitū t̄sformar vtputa timoris de vi. 7 ho. cle. c. pe. 7 ideo tert⁹ in cle. c. quoniā. de vita et ho. cle. dicit. Religiosi q̄libz quos opz p̄ decentiā habit⁹ extrinseci intrinsecā mox honestatē ostēdere: si p̄ter q̄ ex cā rōabili publice vestez ferāt h̄mōi s̄baudi 7 gatā vel ptita p̄ ānū reddāt inhabiles ad quodcūq̄ b̄nficiūz eccle siasticū obtinēdū. vbi dicit zezelinus: q̄ que sit rōabilis cā arbitrio bōi viri iudicabit. Item dicit q̄ nō dicit q̄s assūpsisse qd̄ statim est dimissur⁹. vñ si sacerdos vel religiosus has vestes in momēto assumeret: statim eas dimissurus nō diceret eas assūpsisse. ff. de diuortijs. l. diuortii. Itē assumere intelligit cum q̄s cū affectu assumit. ff. de vboz signi. l. nomē filioz ergo videt a cōtrario q̄ nō dicit quis dimittere habitū quem ex rōabili cā dimisit statim reassūpturus. naz verba

sunt

intelligēda cum effectu: unde dicitur
in dicto. c. quoniā i. de. q. q. cūq. clic?
Agata vel pita veste vter: nisi rōabil'
cā lūit: si bñficiat' extiterit p sex mē-
ses a ptiatōe fructuū bñficiōz que
obtinēt sit ipso factō suspensū. unde
dicit zenzelin'. Quid si deferat non
pnuē: nec cā vsus ppij: s. ob festum
socij q. militat v. dōctorat vel vrozat
an incurrat hanc penam. Rñdet nō
qā tlia raro occurrūt: 7 iura coaptat
his que sepe fiūt. ff. de legi. l. ex his cū
le. se. 7. l. ea que raro. ff. de re. iu. Itē
ea que cā festi 7 ioco fiunt obligatōz
nō inducūt. ff. de adi. 7 obli. l. obliga-
tionū. s. vboz. i. s. q. i. illud. de se. exco.
c. i. 7 idē de his que fiunt cā honoris
momētanci: vt notat. s. ne de. v. l. mo.
c. sup. specu. vñ religioſ' cā honorādi
amicū audiēs leges vel physicam in
pncipio studij nō est excoīcat'. Vide
s. s. primo. Item q. aliqd facit causa
vutatis excusat a pena infamie quaz
als incideret. ff. de his qui notantur
infamia. l. i. z. s. fi. nec talis peccare dī
vt notat Inno. de ui. 7 ho. de. c. cum
decore: 7 facit iste textus vbi dicit: nisi
cā rōabilis: 7 hec est arbitraria. Item
in simili dicit Inno. d. c. cū decorem
q. l. 3 theatrales ludos faciētes tanq.
infames nō sūt pmouēdi: tamē dicit
q. si hoc facerēt ad solatōēz alicuius
infirmi vel alia iusta causa nō pecca-
rent.

3 Sed nūquid in lectulo debet deferre
habitū. Rñdet Ide. de an. q. canō sē-
tit q. sic. zo. q. i. c. fi. dum dicit semper
Jo. an. dicit q. nō putat de mente q.
monachus in cella sua dimittēs hitū
suū: vel ouz balnēi intrat in occulto

vel iacens sine habitu liget hac ostōe
s. tunc quādo exhibet se pcedib' ho-
minū sine habitu in habitu laycali: v.
secularis clerici sine iusta cā tūc ligat:
als pauci repirent nō ligati: pro hoc
facit pbeniū siue ratio de qua i pnci-
pio h' capituli: vt piculosa facultas
euagādi sberabat: que ratio cessat in
calibus supradictis: 7 rō restringit vi-
dum. l. cū pater. s. dulcissimis. de leg.
z. nec vbum positū in canone est ita
amare sumēdū: vt nō fiat intermissio
nālis. de cōse. di. s. si tibi. 7. l. ātq. tas
E. de testa. 7. ff. d. s. lu. l. matri. p. doc.
dñs dominic' de scto Geminiano
dicto. c. vt piculosa: addit ad rationē
Jo. an. q. dicit q. hic cessat rō decreta-
lis que intēdit eoz vacatōib' puidē
allegat de. z. de vita 7 ho. de. q. ipōit
penā si publice vestem phibitā ferāt
vt ibi p. in. s. dignitatē: ergo occulta
mutatio: l. 3 nō sit licita: nō tamē tali
pena puniat.

De fratribus cassate religiōis
s. io.

Q. Irea hāc excoīcationē de fra-
trib' cassate religiōis qui de
nouo aliquē recipient. Rota
q. hoc. c. et c. fi. s. eo. ti. cōiter ad hoc
allegat q. cā religiōis nō licet cōgre-
gationē facere: 7 hic glo. dicit q. non
l. 3 absq. licentia pncipis nouū ordinē
vel collegiū cōstituere. s. d. colle. illi.
l. i. 7 z. 7 anto. de bu. c. fi. de excess. pla.
dicit q. ista est regula q. omnia colle-
gia sūt rprobatā: nisi appareāt pmīssa
vt l. collegia. s. i. sūma. ff. de colle. illi.
Et ideo omnes secte vel collegatōes
sunt phibite in ciuitatib' que nō sūt
sup. his que habēt simul tēare: puta

locietas sartoz textoz ⁊ similia. Et ideo dicit Guil. fm qd recitat De. in hoc. c. qd reprobati sunt illi qui vulgo vocant apostoli: nec tamē volebant fm apostolū vidū manibus querere io. q. z. canēdū: de cē. c. cū apostolus. Item dicit hic Jo. an. qd papa Jo. reuocauit qstū de facto pcesserat eos qd dicit fratricelji vl fratres de paupere vita: siue pizocholi: siue begini in extuaganti que incipit sancta romana. Sed istud videt contra vidū Inno. in. d. c. fi. de excess. platoz. vbi dicitur qd cā pietatis ⁊ religiōis licet uenire vt. l. i. ff. de colle. illi. hoc est facere collegiū. S3 solutio ar. patet et vbi ei⁹ qui sōdit: dūmodo nihil malī faciant occasione collegij: ⁊ hec collegia licet bonū nomē habeāt: tamē quia male opant fit illicitum collegiū: et ideo destruēdū. Ad hoc facit. l. vltima. eo. ti. ⁊ l. greca ibi posita. qsi dicat Inno qd nouitates regulariter sūt suspecte vt. c. cū cōsuetudinil. extra de cōsue. ⁊ ideo papa hic statuit qd non ppria auctoritate fiant: s3 cū sola pape auctoritate fieri possint.

De religiosil medicatib⁹ qd recipiūt domos vl loca de nouo. §. ii.

Quero quō intelligit istud de nouo religiosil medicantibus qd domos ad habitādū vel loca d nouo recipent.

Quero quō intelligit istud de nouo Inndz Dau. qd intelligit respectu pncipij qd nūq3 fuit. 7. q. i. nō autem. 8. q. i. nec nouū. de vboz signi. qd per nouale. qnq3 dicit nouū qd fuit ⁊ postea desit esse: ⁊ itez renouat. i8. q. z. de monachis: et sic nō intelligit hic:

na3 si domus antiqua coruat: ⁊ sup eodem solo reedificat non est locus pene huic: s3 solū cū locū d nouo qrūt secus si loc⁹ ille desisset esse su⁹: ⁊ ip3 quererēt nouo titulo: tūc loc⁹ ē hūc astōni. c. cū inter. de renūtia.

Quero qd text⁹ de quo fit mētio in hac cle. cupiētes. qui est positus in. c. vnico de excess. platoz. li. 6. dicit sine licētia sedis apostolice. An ē sufficiet licentia legati de latere. Inndet De. de an. in. d. c. vnico. qd Jo. an. tenz qd nō: qd aliud est sedes apostolica: aliud legat⁹ ipsius. ad hoc de filiis pby. c. fi. de sen. exco. ea nosciet. ⁊ c. qd de his de sen. exco. li. 6. c. eos. ⁊ in cle. c. per litteras de pben. Innd cūm licz legato facere contra iura. Non enim quod facit legat⁹ dicit facere sedes aplica. de pbe. hi qd li. 6. h3 ea que notat spe. in titulo. de le. §. nunc tractemus in pncipio.

De religiosil qd dicunt aliqua vba vt retrahāt audietes a solutione decimar. §. i.

Quero quō intelligit istud de re religiosil qui dicunt aliqua vba: vt retrahant audientes a solōne decimar.

Quero quō intelligit istud de re Inndz Dau. qd duo requiruntur vt hec pena vendicet sibi locū. Primum qd talia pferant vt retrahāt audientes a solōne decimar. Secundū qd pferāt obligatis ad decimas soluēdas: sec⁹ si proferant alia intentione vel non obligatis.

Quero quō intelligit istud de re Item nota qd hanc penā incidunt: si hec vba dicunt in sermonib⁹ suis. i. i pditionibus: vel alibi idest priuatis locutionibus.

Item

3 Item nota dū dicit religiosos q̄ hec
pena n̄ h̄z locū i clericis secularib⁹ v̄
laycis q̄ contrafacerēt.

De religiosis q̄ cōfiteb⁹ sibi nō fa-
ciūt cōscientiā de decimis. s. 13.

Quia hanc excoicationē sc̄z d̄
religiosis q̄ cōfiteb⁹ sibi nō
faciunt cōscientiā de decimis.

1 Querit Randul. an si inueniāt aliq̄
retentores decimarū sint absolueudi:
7 Rndet q̄ nō: ex quo sunt continue
i peccato mortali ex retēōe decimarū
de deci. c. prohibem⁹. cum sciant pec-
catum non esse remissibile: nisi restitu-
atur ablatum.

2 Item nota q̄ p̄dicatores q̄ nō faciūt
cōscientiā de decimis sibi cōfiteb⁹
vel qui negligūt p̄dicare q̄n fuerint
requisiti nō incurrūt excoicationē i ipso
facto: s̄ suspēsiōē ab officio p̄dicatōis
7 cōfessiois donec cōfiteb⁹ ipsi si hoc
ipsum sibi dicēdi cōmode facultatē ha-
buerint cōscientiā fecerint: s̄ si i p̄dicta
suspēsiōe p̄sumperint p̄dicare ipso
facto sniaz excoicatōis incurrūt.

3 Quero quia dicit q̄ tenēt facere cō-
scientiam quādo populo predicabūt:
an ergo teneāt quādo clericis predi-
cant. Rndet glo. 7 3 pau. q̄ nō. de se
exco. si snia. li. 6. Itē nota fm̄ zēzeli.
q̄ hic nō fit mentio de festo natiuita-
tis dñi p̄p̄ celebrationē triū missarū
que celebrāt illa die: p̄pter qd̄ nō est
forte cōmoditas p̄dicandi: sed soluz de
festō natiuitatis beate v̄ginis. Itē n̄
fit mētiō de festo palce propter com-
munionem.

4 Querō quia hic dicit cum fuerint re-
quisiti: an teneātur si nō fuerint req̄-
siti. Rndet glo. q̄ nō.

5 Sed qd̄ si req̄runt in alijs tēporibus
p̄ter q̄ in istis solēnitatib⁹. Rndetur
q̄ nō teneāt predicare: quia hic solū
dicit textus quādo predicant in istis
solēnitatibus.

6 Item nota textū. studeāt informare.
Itā h̄z zēzeli nō sufficit q̄ p̄dicādo
dicāt. Soluatis decimas: sed tenētur
informare qualiter ad eas soluēdas
ex debito astringāt.

7 Item nota qui sūt isti a quib⁹ possūt
requiri: q̄a tex. dicit. Ab ecclesiay re-
ctoribus vicarijs: aut loca eorundem
tenētibus.

De religiosis q̄ decimas ecclesijs
debitas vsurpāt. s. 14.

Quia hanc excoicationem. s. de
religiosis qui decimas eccle-
sijs debitas vsurpāt.

Nota fm̄ glo. 7 Astē. in sum. 7. li. ti.
. 2. v. 88. q̄ in hoc q̄ dicit tex. Reli-
giosi. patet q̄ nō habēt locū he pene
in secularib⁹ clericis vel laycis: q̄ de-
linquūt in istis.

2 Item in hoc q̄ dicit. Quicūq̄ cōpre-
hendit etiam feminas religiosas: et
etiam religiosum ad secularē eccliam
translatum.

3 Item in hoc q̄ dicit ecclesijs debitas
patet q̄ si decime deberēt nō ecclijs
sed p̄uatis p̄sonis per priuilegiū vel
antiquū feudum: 7 religiosi phiberēt
solui: vel aliter faceret tra istam cōsti-
tutionem nō inciderent i has penas.
Item dicit textus nō pmittunt facto
intelligit vel phibent v̄bo.

4 Querit glo. quia textus dicit q̄ t̄es
religiosi cōtrafaciētes sunt suspēsi ab
officijs: an intelligāt de diuinis offi-
cijs: an de alijs: Nota si erat sacrista

elemosinari? camerari? clauicularius
 7 similes. glo. arguit ad ptes: et non
 determinat. **I**dem. dicit intellige de di
 uinis. **I**tem dicit Steph. 7 facit littera
 infra: ubi nō repetit: qbus officiis cuq
 omnes religiosi nō teneant ad diuina
 officia: sed solum pfecti 7 clerici. i. q.
 .i. nemo. 7. c. se. 7. c. si monachus. vel
 potest intelligi de officiis tpalib? que
 habent aliquādo religiosi: vt sunt p
 curatores 7 castaldionar? .i. q. 3. salua
 tor. extra de solu. c. 2. 7 hec secūda ex
 positio est benignior. **I**ntelligi etiam
 posset quādo in eadē psona cōcurrūt
 officia diuina 7 alia. al? si diuina tm
 officia cōcurrūt: tūc illis sit suspensio vt
 viter maior pena. s. excoicationis qua
 nulla est maior in ecclesia. 24. q. 1. c. nō
 auferam? .i. q. 4. corzupianē.

Que religiosis q nō hūat interdīdū
 qm matrix ecclesia hūat. s. is.

Quia hanc excoicationē. s. de
 religiosis qui nō seruāt in
 dīdū qm matrix ecclesia hūat.

i **A**dvertendū fm glo. q nō ligāt clīci
 seculares hac cōstōe. s. vt incidāt i ex
 coicationē: si nō seruāt interdīdū qm
 matrix ecclesia seruāt.

2 **Q**uero an intelligat de interdīdo a
 iure: puta canō ponit interdīdū ciui
 tati que i secuta fuerit epm. vt in de. i.
 s. ciuitas. de penis.

3 **I**done q matrix ecclesia vult istud in
 dīdū obſuare: 7 obſuat: an religiosi
 nō obſeruātes sint excoicati. **R**ndet
 glo. in xbo sedis aplice. q sic.

4 **Q**uēdo q dicat matrix ecclesia. **R**ndz
 gl. i xbo matricē. i. maiore v? baptis
 malem est: que dicit matrix: qā sicut
 mat gnat: sic illa gnat p baptismum

7 qā interdīcū qm q3 loca nō habētia
 intra se ecclesia cathedralē: habent tm
 matricem: ideo expmunt hoc: 7 dico
 hoc locū habere etiam cū illa matrix
 ecclesia religiosi nō obſeruātib? ſubest
 quātum ad pſentationē collationis:
 vel quia sit ipſorum vicaria: cum hic
 gñaliter loquat.

Quero quomodo intelligit matrix
 ecclesia obſeruare interdīdū. **A**n itelli
 git quādo ſolus epus vel pſat? hūat
 an quādo ſolū caplm: an qm vtrunq
 mixtū. **I**tem quid si vacat ecclesia ca
 thedralis 7 ps capl? ſeruāt: 7 ps non
 ſeruāt: 7 forte ptes ſunt equales i deſt
 tot ſunt obſeruātes quot ſūt nō obſer
 uātes. **R**ndet glo. q in omnibus his
 caſibus ecclesia ſumit p materiali ec
 clesia. s. p ipſius ecclesie pſtib?: et q
 ex quo quotidie in ecclesia celebratur
 ianuīs aptis: ſiue p pſatū: ſiue p capl?
 totum vel ptem: ſiue p alios clericos
 ecclesie non ſit locus huic pene. **C**on
 cordat Steph.

Quero an quo ad interdīdū puicie
 dicit ecclesia metropolitana matrix
 ita q illa ſeruāte interdīdūz religioſi
 totius puicie nō obſeruātes ligati
 hac pena ſint: de ſciētib? loquor. **R**e
 ſpōdet glo. q nō p hanc litteraz que
 dicit cathedralem vel matricem loci
Conſtat tamē q metropoli: puta ra
 uenas nō eſt iuris vel cathedralis ci
 uitatis **B**ononie: ligabunt ergo reli
 gioſi rauenatis dyocelis tm.

Quero quid si ſit interdīcta villa vel
 caſtrum nō habens certaz ecclesiam
 cathedralē incluſam vel matricēz qd
 eſſe poſſet: puta quia matrix ecclesia ē
 in alia non interdīcta: vel qā pſes ſūt
 ecclesie

ecclesie in villa vel in castro: 7 nulla ē
p̄ncipalior quia quelibz baptizat suos
prochiāos: 7 forte ex illis ecclesijs aliq
seruat interdita aliquē nō. **R**ndet
glo. puto q̄ tūc nō sit loc⁹ huic cōtōi.
Deficit enim mēs 7 verba sicut nec
locum haberet quādo in loco singl̄r
interdicto nulla esset ecclesia: nisi illa
religiosoz nō seruatiū.

8 **Q**uero qualiter religiosi intelligant
scire matricē ecclesiā seruari interdīcū
Rndet glo. quādo viderint vel alio
corporis sensu p̄cepint: puta audierit
aī's p̄babiliter ignorātes talē obfua
tiā nō ligant hac pena.

9 **Q**uero quid si interdīcū sit nulluz
p̄pter appellationē illoz contra quos
latum fuerit: 7 tamen matrix ecclesia
seruat. **R**espondz glo. q̄ nihilomin⁹
religiosi non obseruantes incurrunt
excōicationem.

10 **S**z qd si matrix ecclesia nō fuit: vbi
ē seruādū: nūqd religiosi fūare tenēt
Rndz **I**da. q̄ sic. nam nō excusatur
lz matrix ecclesia nō seruet.

ii **S**ed qd si ep̄s mādāt seruari interdi
ctum: 7 caplm mādāt cōtrariū. **R**ndz
zenzeli. q̄ poti⁹ est obediēdū ep̄scopo
vt i. c. i. de postu. pla. **I**te dicit de in
dicto qd mādāt seruari p̄ ep̄m: lz per
ecclesiā cathedralē nō seruāt: q̄a non
qd fit: s̄ qd fieri debet attēdiē. d. elec.
.c. cum cām.

12 **I**tem nota s̄z **L**ādul. q̄ religiosi nō
seruātes interdīctum sunt excōicati.
Clerici v̄o seculares 7 etiam religiosi
sunt suspēsi. vt in. c. tāta. de excels. pla.
Item est interdīc⁹ ingressus ecclesie
de p̄uile. c. ep̄oz. li. 6. **I**tem sūt excōi
cati sepeliētes interdīctos. in cle. eos

de sepul. **I**tem est irregularis 7 ineli
gibilis ad iue 7 pass iue supra. eo. ti. is
qui. li. 6.

**De fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹ ad
diuina frēs de tertio ordie. s̄. i. 6.**

Quero hanc excōicationē. s̄. de
fratrib⁹ minorib⁹ recipiētib⁹
ad diuina fratres et sorores
de tertio ordine.

Quero glo. an si alij religiosi v̄l clīci
seculares eos recipiāt incidāt i excōi
cationem. **R**ndet q̄ nō: nam spālīter
excōicant fratres minores s̄z **L**ādul
quia specialiter eis afficiebāt: vt pote
sui ordinis.

Item nota q̄ hec excōicatio hz locuz
nō obstatib⁹ quibuscūq̄ p̄uilegijs: tā
ipsoz fratrum minorz q̄ illorum de
tertio ordine.

Quero an si fratres minores recipiāt
ad diuina in alijs ecclesijs: et nō suis
incidant in excōicationē. **R**ndz glo.
q̄ nō. **I**dosset tamen habere locū alia
pena cōis. c. i. eo. ti. quia non seruaret
interdictum quando matrix ecclesia
seruat: sed si matrix ecclesia non seruat
interdictū si ipsi fratres minores reci
perent eos ad diuina in alijs ecclesijs
nō incurrūt excōicationē s̄m **S**teph.
Ifatef tamē q̄ si eos recipēt ad diuina
cōtra volūtātē rectoz assumēdo sibi
hanc auctoritatē q̄ inciderēt.

Item nota s̄m **I**da. q̄ isti de tertio
ordine gaudent p̄uilegio q̄ tempore
interdicti possunt interesse diuinis:
quo ad alias ecclesias: dūmodo non
fratz minorz: et sic dicit **L**andul. et
zenzelin⁹ q̄ gaudent p̄uilegio clīcali
7 hoc dicit zēze. credo hū: 7 sic cōsului
in vna questione perusina.

De mōachis 7 cāonicis reglarib⁹
q̄ tñsserūt se ad curias pñcipū. §. i. 7.

Ircā hanc excōicationē. s. de
mōachis 7 cāonicis regu-
laribus qui transferūt se ad
curias pñcipum.

INota hz glo. 7. Astē. in sum. q̄ text⁹
dicit nō habētes administrationēz q̄
si hñt administrationē ire possunt cā
administrationis.

Item nota q̄ ad excōicationē hāc cō-
trahēdā duo sunt necessaria. s. q̄ itra-
uerint curiaz: 7 q̄ animo dānificādi
monasteriū vel platum: licētiā autēz
habere vel nō habere nō est pōderādū
q̄a etiā si intrarēt curiā de licētiā
plati aio dānificādi monasteriūz vel
platu essent ligati. Ex solo igi exitu
claustrī ob hanc cām nō ligat⁹: ex quo
nō intrauit curiaz. Adul. tamē dicit
q̄ si intrat curiā: lz nō aio malo pec-
cat mortaliter faciendo cōtra phibi-
tionē: lz nō sit excōicat⁹.

Quid si intrauit curiā ob hanc cāz. i.
animo dānificādi platu vl mōasteriū
tamē nō intulit dānū: siue q̄a nō po-
tuit: siue quia penituit. Rñdet glo. q̄
excōicatus est.

De monachis q̄ sine licētiā abbatū
infra mōasteria tenēt arma. §. i. 8.

Ircā hanc excōicationē. s. de
mōachis qui sine licētiā ab-
batum. j. septa mōasteriorū
suoz tenēt arma.

INota q̄ hoc n̄ extēdit ad cāonicos
regulares: q̄a hic de eis nō repetitur
fm glo.

Quero qd si teneāt arma extra septa
monasterij. Rñspōdet glo. q̄ nō sunt
excōicati.

Quēo qd intelligit nomine armoz
Rñdet glo. q̄ intelligit tā arma ad
defendēdū q̄ ad offendēdū vt tela 7
similia. insti. de interdētis. §. armoz
7 insti. de pu. iu. §. item lex cornelia. ff.
de vboz signi. l. armoz. Cōcor. pau-
landul. 7 zezeli. qui addit: pōtēst tñ
de his intelligi que cōi vsu loquendi
arma appellāt⁹: vt stes vsui loquendi
ff. de fun. instruc. l. cū delamonijis. §.
asnam. ff. de vboz signi. l. vt alfen⁹
7. l. aniculus.

Quid si tenēt arma nō ad offensaz: s.
ad aliū vsū: vt lapides ad edificādū
cultellos ad vsū coquīne vel mēse.
Rñdz Paul⁹ q̄ nō est loc⁹ huic pene
Si autem haberēt aceruū lapidū ad
fenestrā sup portā ad impugnādū
veniētes: tūc accedit iste text⁹.

Iñ qd clerici portātes peccāt morta-
liter. Rñdet Mathe⁹ q̄ sic: al⁹s n̄ pñt
excōicari. ii. q. z. nemo. 7 ibi notat⁹.

De religiosis ministrātib⁹ sacra-
mēta eucharistie extreme vnctōis
absq̄ licētiā pprii sacerdotis. §. i. 9.

Ircā hāc excōicationēz de reli-
giosis ministrātib⁹ sacramēta
eucharistie extreme vnctōis
absq̄ licētiā pprii sacerdotis.

Quero an credat religiosus prochia
no volēti recipe eucharistiā: si dicat se
habē licētiā a pprio sacerdote. Rñdz
glo. q̄ sic: q̄a plūmēd⁹ est esse memor
pprie salutis. i. q. 7. §. sanxim⁹. ext de
homicidio. significasti. Cōcor. j. pau.
Adul. 7 Stepha.

Quero qd de secularib⁹ mercenarijs
7 similibus. Rñdet glo. q̄ sufficit licē-
tia presbyteroz i quoz prochia hitāt

Quēo an sufficiat licētiā prochia lis q̄
nōdū

nōdū est presbyter. **R**ndet glo. q. sic:
si est legitime etatis: vt. j. ānūz possit
ordinari sacerdos 7 ita faciat se ordi-
nari. j. ānū a die quo est sibi cura cō-
missa: alr ipso facto est puat^r bñficio
vt in. c. licet. de elec. li. 6. nisi ecclesia
prochialis sit collegiata: qā i isto cāu
nō est puatus: sē nisi admonit^r faciat
se. j. dīdū terminū ordinari debet
pūari. extra de elec. c. cum in cūdis. s.
cū inferiora. 7. c. institutuz. de elec. li. 6.
tamē episcopi 7 superiores possūt cum
aliqb⁹ dispēlare rōne studij: vt nō re-
neant se facere pmoueri ad sacerdo-
tiū: nisi post septēniū: duz tamē infra
ānū faciāt se pmoueri ad sōdy cōatū
7 post septimū ānū ceptum. j. ānū
recipiant dyaconatum et pſbyteratū
aliter sunt priuati ipso iure. de elec. c.
cum ex eo. li. 6.

4 **Q**uero an sufficiat licētia vicarij q̄ ge-
rit curam ordinariā illius ecclesie pro-
chialis: 7 est cōstitut^r ab epō. **R**ndet
glo. q. sic. Ex quo infer^r q. si nō habz
curaz ordinariā sed est sibi cura ecclie
paruo tempore recōmissa q. non pōt
dare hanc licentiam: nisi in spālī hoc
sibi sit cōmissum.

5 **Q**uero an sufficiat licētia dyocelani.
Rndet glo. q. sic. de pe. 7 re. c. z. li. 6.
qā ep̄s est prochialis pſbyter omniū
sbdicōz sue dyocesi: et specialiter qñ
vacat ecclesia prochialis: cōsulit tamē
glo. q. a prochiali presbytero recipiat
licētia: qā tutius est nō recedē a r̄bis
c. ad audiētiāz: de decimis.

6 **Q**uid si prochian⁹ dicat do tibi licen-
tiā: vt recipias a quouis sacerdote
sue religioso. **A**n req̄rat specialis spe-
cificatio q. possis recipē a tali fratre

mnoz vel p̄dicatoz.

Item qd si prochian⁹ dicat religioso 7
do tibi licētiā vt des eucharistiam
7 extremam vñdionez meis seditis:
an requirat specialis specificatio pro-
chianoz qbus hec sunt p̄benda. **R**e-
spōdz glo. q. nō: ex quo de sacramēto
fit specificatio.

Quero an religiosi cōferentes sacra-
mēta baptisimi incidant i excoīcatōez
Rndet glo. q. nō.

Ite s̄m Landul. q. sacerdos prochia-
lis curatus qñtūcūqz simplex ex quo
missa est sibi cura potest i adiutorū
ipsius cure sibi assumere sociū ad tps
quēcūqz religiosū vl aliū sū cuiuscūqz
superioris licentia: puta in qdragesima
q ipm iuuēt in sacramētis offerendis
vl in officio p̄dicandi: dūmodo offer
sibi de ipsi⁹ sufficiētia: vt notat Inno
in. c. tua. extra de clerico pegrino. 7. c.
excoīcam⁹. s. qā r̄o. extra de hereticis
nam ex quo tales sūt ordinati rite ita
possūt illa facere sicut curati: nec defi-
cit eis nisi m̄tia. s. popul⁹: si q̄ curat⁹
paret sibi materiam exercere poterit.
i. 6. q. i. ecce.

De religiosiis q̄ absoluūt excoīca-
tos a canone. s. 20.

Irea hāc excoīcatōez de reli-
giosis q̄ absoluūt excoīcatos
a canone.

Quero an si religiosi absoluūt a snia
lata ab homie incidant in excoīcatōz
Rndet glo. q. nō: ex quo nō expressit.
Idem Landul. 7 **D**an. dicūt q. si ab-
soluūt a snia lata ab homine: vel per
delegationē pape: vl p litteras alioz
inferioz p̄latoz nō incidunt i excoīca-
tionem: quia si de hoc intellexisset:

expisset. vt in. c. ad audiētiā. de deci.
Item q̄a hec cōstitutio est penalis: vt
in. c. statutū. de elec. li. 6.

2. Quero q̄a text⁹ dicit p̄ter q̄q̄ a casib⁹
in iure expressis: q̄ sint casus a iure ex
p̄ssī in q̄bus religiosi sine metu excōi-
cationis possunt absolvere. R̄ndeo
quādo regularis regularē p̄cutit: vel
monach⁹ monachū: q̄a tūc ad curiaz
mitti nō debet: sed cum potest absol-
uere p̄lat⁹: vt in. c. monachi. de sē. ex.
vñ articl⁹ mortis quo cāu q̄libz sim-
plex sacerdos absoluit: et alij similes:
vt in. c. cum eoz. eo. ti.
3. Quid si religiosi habent ex p̄uilegio
vt possint absolvere a casib⁹ excōicati-
onū in iure positaz. R̄ndet glosa q̄
tūc si absoluit nō incidit i excōicatōez
7 hoc est qd dicit text⁹: vel p̄uilegijs
sedis aplice decessis eisdē. s. fratrib⁹.
4. Quero que sint iste sentētie a quibus
si religiosi absoluit incidit in excōica-
tionē. R̄ndet glo. in vbo. a sentētijs.
q̄ intelligit ab omnib⁹ sentētijs: siue
sint sentētie excōicatōis: siue suspēsiōis
siue interdicti p̄ statuta synodalia vel
p̄uincialia p̄mulgate.
5. Sed nūqd̄ p̄lati collegiatay eccliarū
eum capellis suis possint facē statuta
sine cōsensu episcopi vel capituli cathe-
draliū. R̄ndet Stephā. q̄ nō: vt in. c.
cum cōsuetudinis. extra de cōsue. 7 in. c.
nouit. de indi. 7 extra de his que fiūt
a p̄latis sine cōsensu capituli. c. nouit.
Et notat Inno. de cōsti. cū omnes.
ep̄s autem cum cōsensu capituli pōt
de cōsti. c. vt animay. li. 6. de maio. 7
obe. c. 2. 7. i. 8. di. in p̄n. de cōse. di. 2. c. i.
6. Quero qd si absoluat sociū vel religi-
osum a p̄dictis: puta ab excōicatione

canonis. Respondet glo. super vbo
quēq̄. q̄ tales absoluentes incidunt i
excōicationem.

7. Sz an absoluti incidāt tāq̄ p̄cipātes
i crimie. glo. Jo. an. remittit se ad no-
tata. i. c. cōtingit. de sen. exco.

8. Qnēo pone q̄ frater minor absoluit
p̄uissorem clerici vel interfectorē non
a snia excōicatōis: sed a peccato: nūqd̄
incurrat hanc penam. R̄ndz Bādul.
R̄ndet q̄ nō: q̄a aliud est absolvere a
peccato homicidij aliud ab excōicatōe
R̄am aliquādo remanēs in mortali
p̄pter qd est excōicat⁹: absoluitur ab
excōicatione durate peccato de testi-
bus. c. veniēs. Item excōicatus 7 irre-
gularis potest absolui ab excōicatiōe
remanēte irregularitate. de sen. ex. cū
illoz. Item q̄a si text⁹ iste voluissz di-
xisset: vt in. c. ad audiētiā. de decimis
Dicit ergo q̄ si talis scienter admit-
tit excōicatū āte absolutionē ad sacra-
mentū penitētie: tunc 7 si nō incurrat
hanc excōicationē diredē: incidit tñ
i minore p̄cipando tuz excōicato et
cōferēdo ecclesiastica sacramēta: et sic
p̄cipādo in diuinis. extra de sen. ex.
c. nup. secus si p̄babiliter ignorabat
factum: vel ius spāle vel cōstōez syno-
dalem vel p̄uinciale fulminātē excōi-
cationis sententiam: tunc enim foret
excusatus: vt in. c. ad apostolicē. d. de
exco. mini. 7 in. c. vt animay. de cōsti.
li. 6. nisi ignorātia fuerit crassa vel su-
pina: 7 ibi dicit text⁹: puta si cōstitutio
fuit publice publicata i ciuitate. vt no-
tat in. c. cū in tua. q̄ matri. accu. p̄nt
7. 28. di. in p̄n.

9. Atz secularis p̄cutiens clericum: et
ingrediens religionem possit absolui
R̄ndet

¶ Vide Ric. in. 4. di. 18.

io **¶** Atz sacerdos absolvens aliquem ab illis peccatis a quibus non potest peccet mortaliter. **¶** Vide Ric. in. 4. di. 28. ar. 2. q. 5.

¶ De clericis secularibus et religiosis inducendis ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo sepulturam apud eos: vel iam electam non mutando. §. zi.

¶ Circa hanc excoicationem de clericis secularibus et religiosis inducendis ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo apud eos sepulturam: vel iam electam non mutandam. **¶** Aduertendum quod sic dicitur i. c. i. de sepul. li. 6. de quo. c. facit mentionem textus i. de. c. cupientes. de penis. si confectum fuerit talis electio erit irrita: et qui sic elegerit non possunt sepeliri apud ecclesias sic electas: nec possunt eligere alibi: si oio sepeliendi sunt apud ecclesias apud quas fuissent sepeliendi: si non elegissent sepulturam: alii religiosi et clerici qui predictos in suis ecclesiis vel cimiterijs prespserint sepelire: tenentur ad restitutionem corporum si petantur: et etiam tenentur ad restitutionem omnium que occasione sepulture eorum puenerint: quomodolibet ad eosdem faciendam integraliter. §. io. dies. quam nisi fecerint ecclesia apud quam sepulti fuerint et cimiteria eius: ex tunc tam diu remaneant interdicta: donec facta fuerint restitutio predictorum. d. c. i.

2 **¶** Quero quid si non inducat ad iurandum vouendum vel promittendum: sed inducat ut eligat. **¶** Respondetur per de. de an. fm. Jo. an. quod non ligat ista constitutio: nam simpliciter eligens potest variare et penitere: quod non potest iurans vouens vel promittens.

¶ Quero quid si inducat ad vouendum iurandum vel promittendum de eligendo apud non suam ecclesiam. s. inducetur. **¶** Respondetur idem per Jo. an. quod non ligat hac constitutio. **¶** Vide quod notat ibo. ti. in summa. §. an licitum. v. quid si quis eligat: ubi loquitur de illo qui iurauit non mutare sepulturam an mutare possit.

¶ Quid si quis proprio motu iuraret vel voueret in tali loco eligere sepulturam. **¶** Respondetur ibo. ti. quod tunc tenetur seruare votum vel iuramentum: nisi causa noua superveniat puta quia factus est episcopus vel religiosus: vel locus est dissipatus. ex de reli. do. inter quatuor: l. 3. pe. de an. teneat strarium. d. c. i. de testa.

¶ Item nota quod qui illicitum sepeliunt tenentur ad restitutionem corporum: et hoc si petantur. **¶** Ad restitutionem autem aliorum que occasione sepulture preceptum. §. io. dies: etiam si non petantur: ut dicitur glo. i. verbo decennium. et ratio est secundum Petrum de ancha. quia semper qui male accipit est in mora sicut fur. l. in re furtiva. ff. de adi. furti. **¶** Respondetur ergo quod non interpellari: si ultro se offerre ut libere a peccato.

¶ Quero quare ex delicto unius forte minimi de ecclesia propter iuramentum vel promissionem quam sibi fecit fieri tota ecclesia omnium patiat ut sit interdicta cum cimiterio. **¶** Respondetur per Petrum de an. quia reliquum de ecclesia hanc penam interdicti incurrunt potius ex sequenti eorum delicto non restituendo male accepta quam ex facto alicuius de collegio hoc inducentis quasi totum collegium dicat deliquisse si retinent rem inualaz ab uno de collegio. **¶** Facit quod notatur. c. 2. de ordi. cog. **¶** Presumitur enim ille talis eorum conscientia deliquisse postquam retinet

rem sic inuasam. ar. de resti. spo. cum
ad sedem: nam rōne cōiūctōis alter
alterius facta psumit scire. ar. l. de tu
tela. 7 qd ibi notat. **E.** de in integrū
resti. minor.

7 **Q**uero dicitur in. d. c. i. de sepul. q si
q̄s fecerit sibi p̄mitti de eligēdo ap̄
illum sepulturā q̄ tali p̄missione nō
obstātē debz ille sepeliri apud ecclīaz
illam apud quam de iure sepeliri de
buiſſet. **Q**uid ȝ si ipsa est illa cui? de
ricus sic deliquit faciendo sibi iurare
vouere vel promittere: puta est suus
prochianus vbi al̄s sepeliri debebat.
Rndz Jo. an. in nouella q̄ ista q̄stio
ē idubitata: q̄a ista cōstitutio emanat
in fauorē ecclīe cui sepultura debet
ergo in ipsi? penā retorqueri nō dēt
de re. iu. c. q̄ ob gratiā. l. 6. **U**t licet
peccet auferēdo libertatem eligēdi se
pulturā: tñ certat de debito retinēdo
Nō est ȝ hñda illa rō de tali que hēt
de illo q̄ certat de lucro captādo. l. fi.
E. de codici. facit. **E.** si q̄s. ali. te. phi.
l. fi. 7. l. iulian. cū. l. seq. d. acq. re. do.
Concor. **I**de. de an.

8 **Q**uid si illa ap̄d quaz debebat sepeli
ri de iure etiā erat interdicta ei? cimi
terio. **R**ndet archi. illum sepeliēdum
in ecclīa cathedrali que etiā si essz
interdicta seruabitur ordo. iz. q. z. c.
vbi cūq̄.

9 **Q**uero si ista q̄ debebat restitui huic
ecclīe in qua debebat sepeliri si inē
dicta nō fuisset postq̄ nō ibi s̄ i cathe
drali vel alibi sepeliē. vtrū debebunt
ista huic ecclīe ad quā fun? tñſſerē
Eadem etiā essz questio de canonica
portione debita ecclīe prochiali: an
ea pdat si dephēdit interdicta tēpore

sepulture. **P**osset etiā dici in p̄mo
casu q̄ postq̄ cathedralis vel alia s̄
rogat loco interdictē debet intelligi
s̄rogata cum omnib? q̄litatib?: 7 cū
onere 7 honore. ff. si q̄s ex testa. liber
esse iussus fuerit. l. i. **S**hec actio. **O**nus
cim comitat in tali casu emolumētū
.l. alūne. **S**. scia. de alimēto legato. **I**tē
posset dici q̄ si sine delicto esset ecclīa
interdicta: nō esset ecclīa p̄uāda cō
modis cōsuetis. ar. l. administratōne
E. de lega. **I**dez sentio si non potuit
sepeliri apud ecclīā apud quā elegit
sepulturā p̄pter casum cōtingētes in
p̄sona mortui: puta q̄a decessit i cāpis
nec repit vel est bānit? p̄pter ista eiz
ecclīa nō est p̄uāda legatis sibi fa
ctis gratia sepulture: vt notatur in. c.
in nostra. de sepul. li. 6. **S**i autem q̄s
post electaz sepulturā et legatū ecclīe
factū mutasset animū eligendo alibi
sepulturam videt legatū adēptum 7
trāslatū ad illā in qua voluit vltimo
sepeliri. ar. dicto. **S**. scia. hec **I**de. d. an.

10 **Q**uerit idem **I**de. post Jo. an. quid
d viatorib? decedētib?: vbi debeāt se
peliri. Jo. an. i. c. i. de sepul. in nouella
dicit q̄ in ecclīa cathedrali: 7 recitat
opinione archi. tenētis cōtrariū. s. q̄
sepeliat in ecclīa in cuius parrochia
mortuus est. **I**dem **A**go. 7 **R**ay. p.
.c. ecclīas. zz. q. i. 7. i. 6. q. i. c. i. expo
nētes ibi patz. i. xp̄i. anoz. ii. q. 7. ad
mensam. **H**off. in sum. eo. ti. v. qd si
pegrin? dicit q̄ sepeliat i cathedrali:
vl in alia in cui? prochia est mortuus
p. d. c. ecclīas. et fuit hec questio de
facto **S**enis in p̄sona cuiusdā militis
magnifici forensis qui decessit i pro
chia sancti xp̄ofori: 7 sepultus fuit in
ecclīa

ecclesia cathedrali: cuius funera fuerunt
magnifica et sumptuosa valde: ibi tamen
non erat questio de omnibus funerabilibus:
sed de quarta prochiali quam petebat ec-
clesia sancti christofori.

ii **Q**uero dicis hic quod ille qui iniuste se-
peliuit tenetur ad restitutionem omnium illi
ecclesie ubi debuit sepeliri: sed pone quod
ille in ecclesia non potest sepeliri: quia
ciuitas erat interdicta: et de facto sepul-
tus fuit apud fratres minores ipsis in-
uitis. Multa tamen pro oblationibus et pro
missis decedens oblata sunt fratribus.

Queris an illa ecclesia debeat illa ha-
bere vel an prochialis debeat de illis
habere quartam: cum nec apud ipsam
potuisset etiam sepeliri. **F**edericus de
Senis consuluit quod ista male ablata et
male accepta non veniant diuidenda.
ff. familie heredis. l. ceteris. §. si quis.

Ad hoc facit quod notat **I**nno. in. d. c.
in nostra. ubi ad litteram sic dicitur: **S**ive
ergo is de quo agitur apud hospitalarios:
non de iure sed de facto sepultus est de-
relictis eiusdem nec totum nec partem reddet
ecclesie prochiali: sed corpus tantum et obla-
tiones omnes que occasione sepulture
facte fuisset. ut extra de sepulchro. c. ex parte
Nec obstat. c. in nostra. quia non intelligi
quando proorsus alibi sepultus de facto
debebat apud suam ecclesiam sepeliri: sed
in casu nostro nulla sibi irrogatur iniu-
ria: cum non haberet ius tunc sepeliendi
propter interdictum de pe. et re. c. quod in te
et de pueris. c. cum et placare. §. quod si templa-
rij. **E**t infert istam rationem quod si ecclesia
prochialis est interdicta: sed non pro rationem
quod prochialis alibi sepultus ex electione
vel iuramento dicto casu ecclesia prochi-
alis non habebit quartam: et ita scripsi

in dicto. c. in nostra. **A**du ultio queris
Et hoc dico quod si apud ecclesiam ubi
debut esse sepultus de iure potest de
iure defendi ut sua ecclesia interdicta
nihil percipiat. **S**ed si alibi est sepultus
de facto: tunc si sine interdicto sua ecclesia
comisit culpam tunc forte idem. **S**i vero
culpam non comisit quia forte propter
delictum domini fuit ciuitas interdicta:
tunc etiam non debet suo iure priuari
cum per eam non staret: sed per casum occur-
reret. ar. d. l. ab administratione. **I**tem si
in sua poterat sepeliri: tunc omnium debet
fieri restitutio per ecclesiam que illicite sepe-
liuit. ar. h. 2. c. 7. c. in nostra. que enim
occasione rei mee ad te venit debes
mihi reddere sicut ipsam re: quod dicit sicut
plene notat **B**ar. in. l. propter ait. §. quod
de fructibus. ff. de bonis audientate
iudicis possidendis.

De quocumque qui incidit in heresim:
iam damnatam vel nouam adinuenit
et generaliter de quocumque heretico
§. 22.

Quia hanc excommunicationem. s. de
quocumque qui incidit in heresim
iam damnatam: vel nouam ad-
inuenit: et generaliter de quocumque heretico.

Quero quis dicat hereticus. glo. ordina-
ria in. c. illi qui pegrinos. 24. q. 3. enu-
merat plures modos dicentes. **N**ono modo
dicitur hereticus quicunque est dubius in fide.
extra de here. c. dubius. **S**ecundo omnis
schismaticus dicitur hereticus. 2. q. 1. quis
Tertio omnis prius ab ecclesia sum-
ptus excommunicatus dicitur hereticus. 4. q. 1. c.
1. **Q**uarto modo dicitur hereticus qui
male interpretatur sacram scripturam. 24.
q. 3. heresis. **Q**uinto qui nouam opinionem
inuenit. 24. q. 3. hereticus. **S**exto qui

vult auferre privilegium romane ecclesie
que preest omnibus. 22. di. oēs. **S**eptio
q̄ transgreditur precepta sedis apostolice
perinaciter. i. q. di. nulli fas. **I**tem large
quandoque dicitur hereticus omnis q̄ non
tenet articulos fidei: et fin hoc iudei
et gentiles sunt heretici. 24. q. 2. quia
non: et fin hoc non omnis hereticus est
excoicatus. **S**trictius autem sumitur hereticus
omnis q̄ remotus est ab ecclesia: quia
errat in fide: et hoc omnis hereticus
est excoicatus. extra de here. c. ad abo-
lendam. **E**st et alia similis glossa. in. c. fir-
missime. de hereticis: que dicit q̄ sex
modis dicitur q̄s hereticus. s. q̄ pervertit
sacramenta ecclesie: sicut est symoniacus
.1. q. 1. eos qui per pecuniā. **I**tem ille qui
se scindit ab unitate ecclesie. 7 q. 1. de
nisi. **I**tem q̄ errat in expositione scripture
24. q. 3. heresis. **I**tem omnis excoica-
tus. 4. q. 5. q̄ autem. **I**tem qui fingit
nouam sectam vel confidam sequitur
24. q. 3. hereticus. **I**tem q̄ aliter sentit
de articulis fidei q̄ romana ecclesia.
24. q. 1. hec est fides. **A**ddit **A**ntonio. de
bu. in dicto. c. firmissime. q̄ proprie di-
citur hereticus q̄ non tenet quatuor concilia.
E. de here. l. q̄cuq̄. 7. l. fi. **E**. de su.
trini. et fide catholica. **I**tem q̄ decre-
talibus epistolis contradicit: vel eas non
recipit 20 di. de libellis. **I**tem q̄ concione
catholice ecclesie non recipit in auctoritate. de
privilegiis doctorum. post per. colla. 8. adde
q̄ hereticus esset qui diceret christum non
esse verum hominem: ut in c. cum christus
de hereticis. **I**tem qui diceret pertinaciter
asserendo q̄ anima rationalis seu intelle-
ctiva non sit forma corporis humani per
se: et essentialiter tanquam hereticus sit censendus
ut in cle. i. de sum. trini. et fide catho-

lica. **I**tem octo articuli ut heretici de-
nant et reprobantur in cle. ad nostram. de
hereticis. **I**tem q̄ homo in vita presen-
tati et talem perfectionis gradum potest
acquirere q̄ reddet penitus impeccabilis
et amplius in gratia proficere non vale-
bit: nam dicunt q̄ si quis semper proficere
posset: posset alius perfectior christo inveniri
glossa. dicit q̄ si hoc intelligunt de dei
potentia absoluta catholice dictum est
per eam posse reddi quem impeccabilem
et hoc privilegium beate virginis credatur
datum esse divinitus. **D**icere autem
hominem hoc posse finem legem communi
qua deus sanctis dona gratie sue di-
spensat hoc est hereticum: nam secundum
communi legem nullus potest impeccabilis
fieri: nisi per dei beatificam visionem: quod liter
solum post hanc vitam datur beatis. et
per dicit **Th**omas. pre. i. q. 100. ar. 2. forte
movebatur isti auctoritate **Jo**hannis in epla.
i. c. 2. ibi. **O**mnis qui natus est ex deo
non peccat. **S**ed **I**hieronimus contra
Jovinianum plene huic auctoritati re-
spodet de pe. di. 2. **S**i enim probans
multis auctoritatibus hominem etiam
perfectum in hac vita peccare posse ex
plo **D**avid **S**alomonis **I**osie petri.
Secundo q̄ ieiunare non oportet homines
nec orare postquam gradum perfectionis huius
modi fuerit assecutus: quia tunc sensualitas
est ita perfecta spiritui et rationi subiecta q̄
homo potest libere corpori concedere
quicquid placet. **G**lossa. pulchris demonstra-
tionibus probatur hoc esse hereticum. **T**ertio
q̄ illi q̄ sunt in predicto gradu perfectionis
et spiritu libertatis non sunt humane sub-
iecti obedientie: nec ad aliqua precepta
ecclesie obligantur: quia ut asserunt: ubi spiritus
domini ibi libertas. **Q**uanto q̄ homo
potest

potest ita supnaturalē beatitudinem
 fm omne gradū pfectōis in presenti
 vita assequi: sicut in vita eam obtine
 bit beata. **Quinto** q̄ quelibet intelle
 ctualis natura ex se ipsa naturalit̄ est
 beata: q̄ q̄ anima nō indiget lumie
 glorie ipsam eleuāte ad deūz vidēdū
 7 eo beate fruēdū. **Sexto** q̄ se exercē
 in adib⁹ virtutū est hominis impfcti
 7 pfecta anima licentiat a se virtutes.
Septimo q̄ mulieris osculū cum ad
 hoc nō inclinēt nā est mortale peccatū
 adus vō carnalis cum ad hoc inclin
 natura peccatum nō est: maxime cūz
 tētat̄ exercens. **Octauo** q̄ in eleuatōe
 corporis Iesu xpi homo nō d̄z assur
 gere: nec eidem reuerētiam exhibere
 asserētes q̄ esset ipfctōis eisdem: si a
 puritate 7 altitudine sue xp̄latōis
 tm̄ descēderēt: q̄ circa mīsterium seu
 circa sacramētū eucharistie: aut circa
 passiōē hūanitatē xpi aliqua cogi
 tarēt. **Unde** papa p̄cipit q̄ nullus di
 ctos errores teneat 7 defendat: 7 p̄ci
 pit inq̄sitorib⁹ vt diligēter inquirant
 7 puniāt. **Unde** glosas pulchre expo
 nētes 7 demonstrātes hos esse hereti
 cos errores. **Item** sunt heretici q̄ ne
 gare p̄sūperint spūz sandū eternalit̄
 ex patre 7 filio pcedē. **Itē** q̄ assereret
 spūm sandū procedere a patre 7 filio
 tāq̄ a duob⁹ p̄ncipijs: 7 nō tanq̄ ab
 vno p̄ncipio. de sum. tri. c. vnico. li. 6
Item est hereticus qui tenet libellū
 Joachim abbatis contra **Idet̄** lom
 bardū editū: in quo ipse abbas **Jo**
 achim ponit pluralitatē personarū in
 trinitate: pluralitatē dico collectiua
 sicut dicimus plures homines efficē
 populū: 7 sic diuidit psonas s̄bstantialit̄

7 nō p̄ p̄prietatē: 7 ideo reprobaf. i. e.
 dānam⁹. extra de sum. tri. et fide ca
 tholica. **Itē** est hereticus q̄ p̄tinaciter
 affirmat v̄bas non esse peccatū: vt in
 cle. i. 5. sane. de v̄bis: 7 ibi p̄cipit ordi
 narijs 7 inq̄sitorib⁹: vt cōtra diffama
 tos q̄ huiusmodi errore pcedē non
 omittāt. **Iudei** tamen si hoc p̄tinacit̄
 assererēt: nō possūt p̄ inq̄sitores puniri
 vt heretici: fm **Paulum**. tamē si hoc
 dogmatizaret posset ecclesia eos pu
 nire: facit ad hoc qd̄ notat ihostiē. d̄
 voto. c. q̄ sup̄ his. sicut puniūt i alijs
 casibus in q̄bus offēdūt fidem. de iu
 deis. iudei. secūdo. 5.

Quero an heretici possint recōciliari **z**
 post mortem: si in morte apparuerint
 signa xp̄ticiōis. **R̄ndet** **Anto.** de bu.
 in. c. a nobis. de sen. exco. q̄ possūt et
 debēt. 26. q. 6. c. q̄ recedūt. 7. c. se. de
 conse. di. 4. egrotātes. 7 ext̄ de here.
 excoīcamus. i. 5. sane.

Quero q̄s dicat̄ heretic⁹ p̄p̄t dubiū **z**
 fidei. **R̄ndet** glo. in. d. c. dubi⁹. extra
 de here. quando dubitat in articulis
 fidei: 7 hic est q̄ saluus esse nō potest:
 q̄ cōtradicit alicui articulo posito in
 simbolo. **Credo** in vnum deūz: q̄b⁹
 per fidē solam exhibēda ē credulitas
 q̄a fides est de re nō v̄sa. de pe. di. 4
 c. in dona. 6. d̄ sum. tri. 7 fide catho.
 .i. fi. **Sed** contra quia nullus est qui
 qñq̄ ex carnis stimulo non reuocet i
 dubium. **R̄ndet** **Anto.** de butrio. q̄
 quedam est dubietas que habz p̄tina
 ciam animi 7 deliberationē 7 placen
 tiam habz: 7 hec inducit heresiz circa
 articulos fidei. **Quedā** est dubitatio
 que pcedit non ex conscientia: 7 hec
 est potius pena q̄ culpa et debilitas

Aprie imaginatōis q̄ peccatū: nec h̄z
heresim cum frequēter contra volū-
tatē accidat: imo ille qui se bñ firmat
in fide 7 talib⁹ motib⁹ resistit meretē
sicut ille q̄ resistit carnis stimulis. 6. di
ē p̄slandū ad hoc. 24. di. dixit.

4 **Q**uero an iudei sint excoīcati tāquā
heretici. R̄ndet Anto. de bu. in. c. ad
abolēdā. q̄ nō: q̄a quo ad canonicas
sanctōes nihil ad nos de his que fo-
ris sunt. 2. q. i. multi. extra de diuor.
gaudemus.

5 **Q**uero an heretici occulti sint excoīca-
ti. R̄spondet glosa q̄ sic. de here. in
cle. i.

6 **Q**uero q̄ dicūt credētes hereticorum.
R̄ndet Anto. de bu. q̄ q̄dam sūt cre-
dētes hereticos esse bonos: 7 istis nō
ponit pena hereticorum. Quidāz sunt
credētes hereticorum erroribus 7 tales
sunt heretici. R̄ndet de an. l. c. q̄cūq̄
d̄ here. li. 6. dicit q̄ credētes dicūt q̄ se
dicūt credere eorum erroribus. de pe. di. i.
potest. Itē qui in orōib⁹ sequūt eorum
ritum 7 cōsolationē 7 cōiōnē ab here-
ticis recipiūt vel similia: que ad corū
ritum p̄tinet: et ideo tales dicūt cre-
dētes: q̄a p̄sumitur affect⁹ ad eos esse
quorum opa sequūt. l. doli. E. de dolo
et plus est factū q̄ vbo aliqd̄ facere.
de appella. c. dilecti. l. certum. ff. si cer-
tum petat. et intellige de factis que
p̄tinet ad ritum erratiū. als sec⁹ puta
si ducatū p̄beret heretico vel alimēta
vel similia que nō sp̄dāt ad cultum
fidei. Tales enim nō credētes s̄ rece-
ptatores dicrēt infra eo. c. accusat⁹.
Sille quoq̄.

7 **S**z qd de audiētib⁹ s̄mones 7 p̄dica-
tiōes hereticorum. Dic q̄ hi nō possūt

dicī credētes: s̄ grauit̄ sūt suspecti: ita
q̄ etiam purgatio indicēda ē d̄ here.
.c. excoīcam⁹. s̄. qui autem. Similiter
q̄ cōcant in ducatu cibis vt p̄diti. se-
mel autē in talib⁹ adib⁹ p̄cipādo n̄
pōt dicī q̄s credēs vel suspect⁹. i. q. i.
estat. extra de p̄sumptio. c. ex studijs.

8 **Q**uēdo q̄ dicāt receptatores. R̄ndet
idē pe. vbi. s̄. q̄ illi q̄ sciēter hereticos
suscipiūt: vt in. c. felicis. de pe. post p̄n
Lex autē illū receptatores vocat q̄ re-
ceptat 7 celat: vt celat⁹ iudicis man⁹
euadat. l. i. 7. 2. ff. de recepta. et. ff. de
offi. p̄si. l. 2. gruit: 7 qd notat. i. l. q̄cūq̄
E. de ser. fu. 7 nota ihosti. in sum. b⁹
ti. s̄. que pena.

9 **Q**uero qui dicant defēsores. R̄ndz
idē vbi s̄. q̄ q̄nq̄ quis defēdit errorem
q̄nq̄ errātes p̄mus dānabilior ē. 24.
q. 2. qui aliorum. Secundus qui defēdit
p̄sonam 7 punit. c. quicūq̄. de here. li.
6. 7 ista defēso p̄sone potest mltiplr
cōtingē: puta virib⁹ 7 potētia ne pue-
uiat ad man⁹ iudicis: 7 de ista defen-
sione loq̄t. zi. q. i. p̄ totuz. Itē dicunt
tales defēdē p̄ncipes et plati q̄ tales
nō corrigūt: nā in eis negligē ē fauē.
2. q. 7. negligē. 83. di. error: 7. c. vt fa-
me. de sen. exco.

10 **Q**uero qui dicant fautores. R̄ndet
idem vbi supra: distinguēdum inter
p̄sonas publicas 7 p̄uatas: Illi enim
qui habent publicā p̄tatem ex sola cō-
missione possunt dicī fautores quādo
scz nō fugāt ab ecclesia dānatū: neq̄
puniūt 23. q. 2. qui potest. 7 c. quante
de sen. ex. vbi de hoc. p̄riuate vbo p̄-
sone nō capiēdo: vel detinēdo nō di-
cūt fautores q̄a hoc sp̄dat ad hñtes
p̄tatem. Quātū autem ad verbalem
resistentiā

resistētiā q̄libz tenet resistere blasphem
mātibz supra. c. i. 7. c. qui alios. ubi d
hoc.

ii **A**lter q̄s dicat fauē hereticis verbis.
R̄ndet idem q̄ sic si nō p̄ iocū: nec ex
lingue lubrico: si in publico 7 in cōuē
tacula dicūt illos nō esse tales quales
dicūt: et ḡnalit̄ quādo puocāt v̄bis
plebem ad hereticor̄ amorē: 7 fidem
encruāt fauere dicūt 7 p̄bat. ii. q. 3.
timendo. 2. q. i. c. si. Item defendens
colorate dicitur fauere. ii. q. 3. ita. sec⁹
si per lubricum lingue. ff. de actio. et
obli. l. obligationū s̄stātia. Aduocati
etiā q̄ defendēdo eor̄ excessus excusāt
fauere dicuntur. Et de istis aduoca
tis: vide qd̄ notat Jo. an. i. c. p̄posuit
ext̄ de cle. exco. mini.

De dñis t̄palib⁹ qui cognoscūt de
officio inq̄sitōis. §. 23.

Arga hanc excoīcatōem sc̄ d
dñis t̄palibus q̄ cognoscūt
de officio inq̄sitōis. Aduer
tēdū q̄ incurrūt hāc excoīcatōē: siue
p̄ncipaliter: siue incidēter cognoscāt.
p̄ncipaliter puta q̄a ista de cā p̄ncipi
facit capi hereticū. Incidēter puta q̄a
fecerat capi eum alia de cā: si incidēt
etiā de hoc inq̄sūt. Item nota q̄
dātes eis auxiliū cōsilū 7 fauorē sunt
excoīcati: si scienter hoc faciūt: secus si
ignorāter s̄m glo.

De inq̄sitorib⁹ q̄ quouis m̄ omittūt
p̄cedē p̄ hereticos. §. 24.

Arga hāc excoīcatōē de inq̄s
itorib⁹ q̄ odio ḡtia v̄ amore
omittunt procedere contra
hereticos.

i **Q**uero quid si omittant timore: vel
p̄pter vitādū scādālū. R̄ndz glo. q̄ n̄

est locus huic pene.

Quero quis dicat suspēd⁹: 7 p̄ quaz
suspensionē potest cōtra quēpiā p̄cedi
vide anto. de but. in. c. excoīcam⁹. de
here. 7 Jo. de li. in. cle. i. eo. ti.

Quero q̄a hic dicit q̄ nō pōt absolui
p̄ter q̄ p̄ romanū pōtificē: qd̄ si vacat
sedes apostolica: an possit absolui a
collegio cardinaliū. R̄ndet Ap⁹. q̄
nō. de elec. ne romani. s̄z solum papa
viuente: vel ab eo cui cōmiserit: nam
hic intelligit̄ de p̄sona: nō de digni
tate: vt scribit Archi. d̄ l̄ptil. c. si gra
tiose. li. 6.

Quero q̄a hic dicit q̄ ep̄s cōfaciens
incurrit penaz suspēsiōis ab officio p̄
triēniū. An pene suspēsiōis 7 excoīca
tionis ligent occultos vt indigeant
dispēlatōē 7 absolutōē. R̄ndz glo. q̄
sic que semp ad hoc allegat̄. R̄ota q̄
q̄ necessariū est cōfessorib⁹ scire suspē
siones vt possint eos mittere pro di
spensatione.

De inq̄sitorib⁹ q̄ extorquēt pecūiaz
rōne sui officij. §. 25.

Arga hanc excoīcationem de
inquisitorib⁹ qui extorquent
pecūias rōe sui officij.

Quero quātū debēt satisfacere vt ab
solui possint. R̄ndet glo. q̄ sufficit re
stituere quātū extorserūt. Item nota
q̄ ecclesia habet fiscū suū s̄m An. vt
refert Jo. de ligna. q̄ vocat thesaura
ria seu bursa cui applicant bona alic⁹
plati: sicut bona 7 res imperij dicunt̄
fiscus. R̄nō autem bona p̄pria impato
ris vel prelati. Ihabet enim ecclesia lo
culos qui p̄cesserunt ex loculis quos
habuit dñs. iz. q. i. exēplū. 7. c. hēbat.
In hoc tamen fisco omnes res ecclie

oblatoēs fidelīū appellate sunt eo q̄
a fidelibus collate sunt āplantes. i. z.
q. i. videntes. Et in tātū āplatus est
fiscus q̄ nulla p̄sona ecclesiastica ma-
xime cōem vitam gerēs potest egens
vel paup̄ inueniri qd̄ x̄um est si bene-
ficij diuisio. Sed plati nostri tēporis
male diuidunt: s̄ totū sibi approp̄āt.

**De his q̄ mādāt xp̄ianos occidi p̄
assassinos. §. 26.**

Quero hanc excōicationē sc̄z d̄
his q̄ mādant xp̄ianos occi-
di p̄ assassinos. et cetera.

1 **Q**uero q̄ dicāt assassini. R̄ndet iDe.
de an. q̄ assassini dicūt qui p̄tio con-
ducti delicta cōmittūt: et isti atroci de
cōsuetudine puniūt q̄ si ḡtis mādato
suscepto occiderēt: vt notat Bar. i. l.
nō solum. §. si mādato. de iniurijs. et
l. cicero. de penis. Idem dicit Jo. an.
in nouella sc̄z q̄ assassini dicūt qui p̄
pecuniā homines occidūt: et dicunt a
sc̄ndo sc̄dis q̄a sc̄ndūt animā a cor-
pore fm̄ archi.

2 **Q**uero qd̄ si mādāt occidi iudeos vel
paganos. R̄ndz i Petr̄ fm̄ Jo. an.
q̄ non est excōicat̄: et ideo dicit Jo.
an. se defendisse quēdam plātū cōtra
quem fuerat pbatuz q̄ fecerat occidi
homies p̄ assassinos: s̄ cū illi homies
potuissent fuisse non xp̄iani non erat
sufficiens p̄batio.

3 **Q**uero quid si mādauit quis occidi
xp̄ianū p̄ assassinos et re integra añq̄
mors fuerit secuta reuocauit. R̄ndet
glo. q̄ nihilomin⁹ ē excōicat̄ ex solo
mādato. Item nota q̄ tales nedum
sunt excōicati: s̄ depositi a dignitate
ordine honore officio et b̄nficio: vt in
o. c. p̄ humani.

**De scismaticis et qui innitūt eoz
ordinatōib⁹ et alienatōib⁹. §. 27.**

Quero hanc excōicationē sc̄z d̄
scismaticis: et qui innituntur
eoz ordinatōib⁹ vel aliena-
tionib⁹. R̄otādū q̄ irritē sūt ordiati-
ones b̄nficioz collatiōes et ecclesiasti-
cay rez aliēatiōes a scismaticis fade-
re et a dignitate et ordine suspendit̄ qui
iurat scisma tenere: vt in capitulo. i.
de scismaticis.

1 **S**ed nūquid ordinatus a scismatico
accipiat caracterem. R̄ndz glo. in. o.
c. i. dices q̄ sic: dūmodo in forma ec-
clesie fuerit ordinat⁹: tamē ē suspēsus
et non habet executōes nisi dispenset̄
et dispensari potest cum recipiente a
scismatico ignoranter: et debz expelli
ab officio: nisi p̄bet p̄ testes vel p̄ lit-
teras secum dispēsatū fuisse: q̄ tamen
nō potest dispēdari ab ep̄o scismatico
qui cum ordinauit etiam postq̄ ipse
episcopus est reuersus ad fidei vnita-
tem: vt in. c. fraternitatē. in tex. et i glo.
ex de scismaticis.

2 **Q**uero an suspēsiō p̄cedat in infinitū
puta si suspēsus ordinat vnuz et ille
aliū: et ille alterum an in infinitum
omnes sint suspēsi. R̄ndz Anto. de
bu. in. o. c. i. q̄ qdam tenent q̄ sic. S̄z
Inno. habet hoc p̄ absurdo: vñ dicit
q̄ nō est vñ q̄ ptās ordinādi tollat̄
in infinitū: q̄a nō extēdit̄ nisi ad ordi-
natos et nominatim p̄ciosos: quasi di-
ceret q̄ nō transit hec pena ad tertiā
p̄sonam sicut in excōicato. Dic tamē
q̄ lex tradicit: q̄a si per plures man⁹
ambulauerint idem erit. ff. de mino.
l. in cause. §. si. 7. l. 1. 7 vbi. et qd̄ dicit
canon q̄ de radice isecta bon⁹ fruct⁹

extire

exire nō poterit. i. q. i. ferē. **H**ost. dicit
q̄ durāte ignorātia sicut ordinatorū
p̄fert opinio veritati: 7 omnia in xp̄i
fide purgāt. exē de coha. cleri. 7 mu.
c. vestra. Meritate autē cōpta necessa
ria erit dispensatio. Et dato q̄ totus
mūdus sit inuolutus: 7 multitudo sit i
cā: p̄stabit saltem pape legitimā cām
dispensādī. extra de ordi. ab ep̄o. c. i. 7
2. 7 de de. exco. minis. c. latores.

3 **Q**uero q̄s dicat p̄prie scismaticus.
Rndz **A**nto. de bu. q̄ qñq̄ hoc v̄bū
sumit largissime: vt omnis i peccato
mortali cōstitutus. i. 4. q. 4. apostolice. i.
q. i. sacerdotes. 7 hi sunt a deo separati
nō autē a sacramētis ecclesie. **L**arge
dicūt esse scismatici omnes excōicati
ex q̄bus aliq̄ peccant aliq̄ nō: sed sine
peccato non debet excōicatio fieri. exē
de resti. spo. c. litteras. de sen. ex. c. inq̄
sitioni. tñ sunt ab omni adu fideliū
separati. **S**trictē autē qui cōiurationes
faciunt contra ep̄m p̄prium: 7 in his
nō habet locū. c. i. de scisma. nō enim
sunt suspēsi: sed suspēdēdi. fm **H**ost.
7 **I**nno. **A**dhuc magis strictē possūt
dici scismatici qui contra ep̄m p̄prium
in surgūt 7 ep̄atum tenēt 7 suos cōsti
tuūt sacerdotes faciūt. 7. q. i. scire. 24
q. 2. inter scisma. **Q**uidā sunt scisma
tici strictissime: put in. c. i. de scisma
tis sumit: vt q̄ sunt diuisi ab vnitate
ecclesie: 7 qui conāt sibi ep̄os 7 p̄sby
teros 7 cōstitutiones facere. septima. q.
i. nouatianus.

4 **S**ed nūqd tales sūt heretici 7 incurrūt
penas hereticorū. **R**ndet q̄ sic: quasi
male sentiāt de illo articlō vnā sc̄tā
ecclesiam. **A**lij tenēt cōtrariū q̄ p̄prie
nō sūt heretici: 7 hanc opinionē tenz

hosti. dūmodo recognoscāt romanā
ecclesiam: q̄a tunc nō sunt ab vnitate
diuisi: vnde duo l3 credāt se pōtīfices
romanos nō p̄pter hoc heretici sunt:
q̄a credūt vnā ecclesiam: l3 quilibz
credat se eius sponsum esse. **S**z si q̄s
se papam cōtēderet: q̄a crederet eccle
siam duos habere pōtīfices essz here
ticus: quia crederet duas ecclesias: cō
illud vnā sanctā ecclesiam catho
licā: 7 sic intellige **Jo.** 7. q. i. nō aut.
Artz omnes scismatici sint excōicati
Rndet idem **A**nto. in dicto. c. i. q̄ illi
scismatici tātū sūt excōicati q̄ se cōtra
romanā ecclesiā extollūt: et ab ipsa
se sepant: quia tales sūt heretici: 7 per
cōsequēs excōicati: vt in dicto. c. excōi
camus. de here. et ideo greci hucusq̄
fuerūt excōicati: q̄a fuerūt diuisi ab eo
q̄ ecclesia pro articulis fidei determi
nauit. **A**lij autem sunt excōicandi. scz
scismatici large qui nō sūt cō articlos
fidei nec contra vniuersalē ecclesiam
ita q̄ sūt suspēsi non excōicati: vt hic
in fine: s̄ processu curie omnes sunt
excōicati.

5 **Q**uero que differētia sit inter scisma
et heresim. glo. in. c. inter heresiz. 24
.q. 3. dicit q̄ est differētia que ē inter
dispositionē 7 habitum. p̄mo eniz dī
scisma. **S**z postq̄ p̄tinaciter adhererz
sue sedē dicūt heresis: vel aliter vt di
cas q̄ omnis hereticus est scismaticus
s̄ nō euerit: et sic est illa dīa que est
inter genus 7 speciem.

6 **D**e ferentibus ferrū arma ligna
mina ad impugnādū xp̄ianos ne
cessaria. 6. 28.

Quero hanc excōicationē. i. de
ferētibus ferrū arma. 7 ceta.

1 **Q**uero quid si ferrū 7 alia huiusmōi
sint delata: nō intētiōe vt ipugnēt
xpiani. **R**ndet **A**nto. de butrio. d. c.
ita quorūdā. q̄ sufficit q̄ portēt l3 nō
hac itētōe vt ipugnēt xpiani s̄ sufficit
q̄ impugnari possūt.

2 **Q**uēo an sit alia pena vlē excoīcatōz
Rndet glo. q̄ sic: q̄a debēt capite pu
niri. l. z. **E**. que res exportari n̄ debēt
Item dicit in his qui docent naues
facē eos cū p̄s illi? rei pitiā n̄ hēret.
E. de pe. l. fi.

3 **Q**uēo qd p̄tineat appellatōe armoz
Rndz glo. q̄ fustes 7 lapides: puta
si deferrent lapides machinis impo
nēdos.

4 **Q**uero qd de his qui exercēt guber
nationē i piraticis nauib? saracenoꝝ
nō cōtra xpianos: s̄ cōtra alios ifide
les. **R**ndz **A**n. de bu. i. c. ad liberādū
fm aliquos q̄ sūt excoīcati: q̄a docēt
eos in piratica arte qua poterūt po
stea xpianos impugare: l3 hoc non
placeat **I**nno.

De fractoribus seu incendiarijs
f. z. q̄.

Quēo circa hanc excoīcationem de
fractorib? sint incendiarijs.

Nota differētiā inter incen
diarios ecclesiāz 7 religiosoz locoꝝ
7 aliaz rez fm **R**ic. in. 4. et **A**stē. in
sūma. li. 7. ti. z. v. i. 8. quia incensores
ecclesiāz et religiosoz locoꝝ 7 cimi
terioꝝ q̄. j. spaciū p̄ilegiatū p̄tinent
sūt excoīcati ipso iure: s̄ āte denūtia
tiōem possūt absolui ab ep̄o post de
nūtiatōz v̄o a solo papa. **I**ncendiarij
v̄o aliaz rez nō sūt excoīcati ip̄o iure
sed excoīcadi: 7 cuz fuerint excoīcati a
solo papa absolui p̄nt.

Quero qui dicant incendiarij. **R**ndet
Astē. f. 3. **R**ay. qui incēdūt auctoritate
pp̄ia ciuitatē villam domū segetem
vel similem rem malo studio: siue p
vindicta seu odio. z. q. vl. c. pessima.
Rō solum autem fm **R**odo. dicitur
incendiari? qui icēdit: s̄ etiam qui facit
incēdi: vel ad hoc sciēter cōsiliū uel au
xilium impedit auctoritate pp̄ia: vt
dictum est: 7 dicit malo studio: q̄a si
casu vel negligētia faciat n̄ ē incendiari?
his. **S**ōcor **M**onal. in sum.

Quid de illo qui habet ius indicēdi
bellū iustū. **R**ndet **R**ay. q̄ incendiari?
dici nō debet nec ipse: nec q̄ iussu eius
incēdit.

Quid de illo qui icēdit pp̄ia domuz
vel segetē. **R**ndet **A**stē. fm **S**offr. q̄
talis l3 peccaret abutēdo re sua: nō tñ
iciderz i penā incendiarij nisi dolo malo
hoc faceret: vt vicini bōa icēderet.

Quero quis dicat effractor ecclesie.
Rndet **A**stē. fm **R**o. q̄ ille qui dolo
malo: aut per iniuriā violēter pietem
fodit: aut vitreā fenestrā aut ferratā
ruperit: aut hostia: aut vedes: aut car
dies: dū tenēt hostia firmata dirupit
aut tedū ecclesie.

Sed nūquid factor occult? erit excoī
catus ipso iure. **R**ndet **R**odo. q̄ sic i
fauorem ecclesie. **E**x p̄dictis patet q̄
si p̄dones cā frāgēdi ecclesiā vadāt n̄
tñ frāgāt: puta q̄a cam aptā 7 nullū
resistētē inueniūt: quia inde custodes
p̄pter eoz timorē aufugerēt n̄ icidūt
in excoīcatōez: l3 intrēt parati inferre
vim volētib? eis resistere.

Quero qd de sacrilegis vtrum sint
excoīcati. **R**ndet **A**stē. fm **R**ic. in. 4.
di. i. 8. ar. i. z. q. i. q̄ vt dicit. i. 7. q. 4. si

quis

quis. **S**acrilegium amittit auferendo
sacra de sacro: vel sacra de non sacro vel
non sacra de sacro: quocumque autem istorum
modorum quis amittat sacrilegium non in-
currit excommunicationem maiorem ipso iure:
nisi faciat hoc cum violatione ecclesie
sive incendio. extra de sen. ex. c. 2. questi
in glo. Tales tamen sunt excommunicandi si
moniti satisfacere contempserint. vt. i. 7. q. 4.
si quis domum dei. 7. i. 2. q. 2. indigne.
Videatur tamen aliquibus probabiliter quod ipso
iure minore excommunicatione incurrant.
Dicitur eis in. c. si quis domum dei donec
in conuentu legitime monitus satisfaciatur
sciat se communionem peritum esse: unde illud
. c. ii. q. 2. canonica. in quo violatores
ecclesiarum excommunicantur. **R**ogatur de his qui
ecclesias violant cum effractione similiter
illud. i. 7. q. 4. omnes ecclesie. **I**bi ex-
communicantur omnes raptores ecclesie et alie
natores facultatum eius: loquens de rapto-
ribus rebus ecclesie vim inferendo. s. eas
frangendo. **E**x predictis ergo patet quod illi qui
ecclesias offendunt vel bona ipsarum
diripiunt aliique ecclesias incendiando vel
violando etiam opere non sunt excommunicati ipso
iure: sed tamen sunt excommunicandi: igitur dicatur sa-
crilegi. extra de foro ppe. c. 2. questus.
Datur etiam ex predictis quod deflorans
monialem benedictam: igitur auferat rem
sacram. s. virginis de muliere sacra
non incurrit excommunicationem ipso iure:
nisi eam opprimat violenter. Si tamen
episcopus in consecrando ferat sententiam excom-
municationis in omnes qui cum talibus se
imiscebunt carnaliter post hoc carnaliter
eam cognoscens excommunicationem incurrit
hec Ric.

8 **Q**uid si aliquis amittit in ecclesia aliquid
enorme: puta accipit corpus christi de al-

tari: vel dum comest tenet in ore propter
sortiarias. id est ad faciendum sortilegium vel
crisma: vel frangit altare: vel crucem
vel simile. **R**espondetur **A**sten. fm **R**ay. quod
talis est excommunicatus. extra. c. c. 2. questi.
i. 7. q. 4. omnes ecclesie. **S**ed **A**sten.
dicit quod sicut ex predictis patet videtur quod
qui accipit talia sine fractione ecclesie
sive violatone non sit ipso iure excommuni-
catus. **R**ic. di. i. 8. in. 4. **I**tem nota quod nedum
effractor vel incendiarius ecclesie vel loci
religiosi vel cimiterii est excommunicatus: sed
etiam totius spatii privilegiati qui sunt. 20.
passus in circuitu ecclesie. i. 7. q. 4. quod si
7. c. diffinit. nisi sint capelle que sunt. 7.
abitu muroz quasi in modum castri fabri-
cate. vt. d. c. quod si quis.

9 **Q**uero dicitur hic quod effractor sive incen-
diarius excommunicatus si denuntietur a quo
debet denuntiari. **R**espondetur **R**ic. quod a
quocumque vel etiam a simplici sacerdote
dum tamen habeat ex consuetudine excom-
municandi vel denuntiandi vel sunt denun-
tiationi ab homine vel auctoritate synodali.

10 **Q**uero an alii incendiarii non ecclesiarum
qui apud aliquas prouincias ex consuetu-
dine reputantur excommunicati: vt in theonica
an vigore talis consuetudinis sint excom-
municati. **I**h. ostia. in suma de incendiariis ter
quod sic. **I**dem **R**ay. **S**ed **R**odo. tenet
quod consuetudo sine sententia vel auctoritate ta-
cita vel expressa non potest facere aliquem
excommunicatum.

11 **Q**uero an excusat metus vel coactio
quocumque aditionalis: puta cum precipit
alicui si non incendis hanc ecclesiam
occidam te: an iste metus excusat: vt
non incidat in excommunicationem. **R**espondetur
Asten. fm **R**odo. 7 **B**er. quod non. **I**tem
dicitur ab illo incendiario aliarum rerum

q̄ vis ⁊ metus non extulant q̄n pos-
sit excōicari. Sed bene isti exculantur
q̄ntū ad alleuatiōē peccati a tātō: s̄
non a toto.

¶ De statuētibus contra libertatē
ecclesie. §. 30.

¶ Circa hanc excōicationem de
statuētibus contra libertatē
ecclesie. Rotat Anto. de bu
q̄ pponētes statuta ⁊ scribentes con-
libertatē ecclesie: l̄ eis nō vtant sunt
ipso iure excōicati.

i **¶** Quēo an scriptores cōsiliarij rectores
⁊ ceteri sint ipso iure excōicati. R̄ndz
idem q̄ sic: eo ipso q̄ interfuerint edi-
ctōi vel scripserint: s̄ illi q̄ nō interfue-
runt incurrūt si sunt negligētes i ipis
delēdis ⁊ abolēdis.

2 **¶** Quēo quādo dicat negligentes in
delendo: vel i non faciēdo obseruari.
R̄ndet Asten. s̄z Hosti. q̄ ex quo cer-
tificati sunt: cum obedire negligunt
ligant: q̄d referri potest ad arbitriū
boni viri. s̄. q̄n potuerūt scire ⁊ q̄n ipe
dire. s̄. ne seruaret.

3 **¶** Quid si certificat de nocte vel in die
festo quādo cōsiliū ḡnale non potest
fieri: vel certificat: dum est infirmus
R̄ndz An. de bu. q̄ arbitrio bōi viri
relinquit.

4 **¶** Quid si cōsiliari⁹ dedit cōtrariū cōsiliū
vt nō ederet statutū an sit excōicat⁹.
R̄ndet idem s̄m quosdam q̄ sic. q̄a
debent poti⁹ dimittere dignitatē vl'
officiū: nisi destruāt statuta si habent
ptatem destruēdi. vt in. c. aduersus. d̄
imu. ec. secus si nō haberēt: q̄a tūc nō
ipsi s̄ statuto cōstientes illaqueat ad
hoc de. ex grādi. de v̄bis: nō tū statiz
sunt ligati statuta nō volentes: s̄ ar-

bitrio boni viri.

¶ Quēo an ppter statutū factum per
aliquos p̄ncipales de vniuersitate li-
get vniuersitas pena excōicationis.
R̄ndet idē in. c. grauē. q̄ sic. si tota
cōsentit vel maior ps: vel si hoc factū
ratum habet: vel si monita non emē-
det vel faciat emendari. vt supra eo.
conuerit.

¶ Quēo quid intelligat fieri cōtra li-
bertatē ecclesie. R̄ndet Asten. secūdu
Rodo. q̄ nomine ecclesie n̄ cōphēdiat
laici heremite ⁊ reclusi: nisi se s̄bicerit
alicui religiōi approbate.

¶ Sed nūqd impatores ⁊ reges ligat
hac cōstōne si q̄d tale fecerint. R̄ndet
Astē. s̄m Rodo. q̄ sic: similis omnes
alij in quacūq̄ dignitate cōstituti.

¶ Quēo qualiter debent idonee cauē
q̄ de cetero talia nō cōmittant. R̄ndz
Astē. s̄m Hosti. q̄ debēt cauere sub
certa pena vel oatis sufficientib⁹ fide
iussorib⁹. ar. ext de p̄sump. c. litteras.
§. quo circa.

¶ Quēo quid si fiat contra p̄ticulares
cōsuetudines aliquarū ecclesiarū vel p̄ti-
culares personas. R̄ndet Rodo. i. ti.
de raptorib⁹ q̄ nō credit hāc penam
habere locū.

¶ Quēo quō dicat fieri cōtra libertatē
ecclesie. R̄ndet Anto. de bu. dicto. c. no-
uerit. q̄ quādo detrahāt p̄uilegio ge-
nerali ecclesie cōcesso sup spūalib⁹: siue
a deo: siue a papa: siue ab impatore a
deo sicut illud. Qdūq̄ ligaueris sup
terram ⁊ cetera. Qd trahit etiam ad
interpretatiōē dubioz: vt dicat in. c. p̄
venerabile. §. nominibus. extra q̄ filij
sint legi. Item p̄uilegiū a deo cōcessū
de decimis ⁊ p̄michijs ⁊ oblationibus

habēt

habēdis. i. 6. q. i. reuertimini. de deci.
c. a nobis. 7. c. tua. **I**tem q̄ ecclesia solas
res ecclesiasticas administrat. i. 6. di. si
impator. 7. q̄ ipsa sola de spūalib⁹ iu-
dicat. 26. di. idēq̄. 7. alia multa que tā
ex veteri q̄ ex nouo testamēto colligi
possunt q̄ manus nō mittat i psonā
ecclesiasticā. 17. q. 4. c. si q̄s suadente
diabolo. **I**tem q̄ in relictis ad pias
causas sufficit testamētūz cū duobus
testibus. de testa. c. relatum. 7. c. oēs.
Ab impatore possunt etiam pūilegia
cōcedi: q̄a ipse cum vniuersis laycis 7
clericis p̄esse debet in tēporalib⁹: vñ d̄
quo ad illa tēporalia potest pūilegia
cōcedere. 56. di. tuus. vñde quādoq̄
p̄cedit impator pūilegia loco quo ad
imunitatē: quādoq̄ ecclīe vniuersali.
i. congregatiōi fideliū: q̄nq̄ rōne ecclīe
q̄nq̄ psonis ecclesiasticis. **C.** de ep̄is.
7. de. l. nemo. **C.** de his q̄ ad ecclesias
confugiūt. l. in presenti. in autentica
vt ecclesia romana. colla. 2. nō autēz
p̄cedit in pūilegiis aliq̄b⁹ specialibus
vel singularibus ecclesiis: vel collegiis:
vel psonis concessis: siue a papa: siue
ab impatorib⁹: siue ab alijs p̄ncipib⁹ i
his que ad eos sp̄dāt: vñ cōueniēs
nō in cadit in canonē istum: nam qui
facit cōtra libertatē isti⁹ vel illi⁹ ecclīe
nō p̄pterea dic̄ fac̄ d̄ libertatem
ecclesiasticā fm̄ Inno.

ii **I**tem notat Anto. de bu. in. d. c. guez
q̄ nō valet statutū factum per laycos
coartās clericos ad castra custodiēda
7 penam imponēs clericis nō custo-
diētibus. **I**tem notat Aincē. 7 abbas
q̄ statutū factum p laycos q̄ vadens
de nocte puniat in tanta q̄ntitate pe-
cunie nō ligat clericos: sed debēt per

ecclesiam puniri. extra de cōsti. c. eccle-
siasticam. 17. di. bñ q̄dem. **D**e imu-
nitate ecclesie personarum et rerum
ecclesiasticarū. **A**ide in d̄bo imunitas
in pisan.

Quod violatores nō tantū ecclesie: s̄
etiam imunitatis ecclīe sint ipso iure
excoīcati. **R**ñdet Astē. li. 7. ti. 2. v. 18.
q̄ nō est idem violare ecclīaz 7 imu-
nitatem ecclesie: q̄a ecclīam violare ē
ipsam frangere vel incēdere: violare
d̄bo imunitatē ecclīe est facere contra
libertatem ecclesie. **V**iolans ecclīam
adualiter est excoīcatus ipso iure. vio-
lans d̄bo imunitatē ecclīe nō est excoī-
catus ipso iure: sed post monitionem
sufficiētē si emēdare d̄tēpserit est exco-
municat⁹. i. 7. q. 4. nullus. 7. c. si quis
deinceps. vñde extrahēs hominē de
ecclīa ad quam pro refugio fugerat
nō est excoīcatus ipso iure cōi: in ali-
q̄bus d̄bo cāib⁹ violator ecclīastice im-
munitatis est excoīcatus ipso iure: vt
imponēs indebitas exatōes cl̄icis
Textus autem in. c. nouerit. de sen.
ex. loquit̄ de faciētib⁹ statuta contra
libertatem ecclīe: p̄nta si q̄s statueret
q̄ fugiens ad ecclīaz quocūq̄ modo
7 casu posset inde extrahi talis esset ex-
coīcatus: vel q̄nī statuta: vel cōsuetudi-
nes seruari faceret. **I**tem si q̄ statuerēt
q̄ clerici tenerēt solvere pedagā vel
guidagā a q̄bus sunt imunes sūt ex-
coīcati: vel qui facerēt cōtrariā cōsue-
tudinē obseruari. vt in. c. q̄q̄. de cen.
li. 6. **E**t gñaliter q̄cūq̄ facerēt statu-
tum contra generale pūilegiū cōcessū
gñaliter omni ecclesie vel psonis ecclē-
siasticis vel cōsuetudines contrarias
facerent obseruari. **C**ōcor. Ric. in. 4.

di. 18. ar. 12. q. 2. vbi vide plene de hac
excoicatione.

13 **Q**uero an clerici vel scholares ad sua
consilia possint in ecclesiis congregari.
Rndet **De. de an. in. c. decet. de imu-**
nitate. ec. li. 6. §. Guil. dic. q. ecclesiastica
7 spūalia negotia possunt ibi tractari
vnde possūt ibi clerici synodū facere:
7 de libertate ecclesiāz 7 statu clīcoz
7 reformatōe mox i clero 7 i poplo.
Item scholares possūt ibi magistrari
7 similia facere: q̄a hoc ecclesiasticū ē:
7 ab ecclesiastica psona magisterium
recipiūt. extra de magni. c. i. **E**st eim
res sanctissima sciētia. ff. de varijs. et
extraor. cog. l. i. §. est quidem. **S**i autē
scholares vellēt ibi tēporalia tumultu-
uose tractare. d. c. decet. eis obstat ibi
quarūlibet vniuersitatū 7 societatum
facit de maio. 7 obe. c. solite. in fine.
Addit etiam **Jo. an. in nouella. q. si**
layci vellent ibi spūalia tractare: puta
de faciēdo festū beate marie &ginis:
vel aliquā pfraīnitātē in honorē dei
vel alicuius sancti: vel de pace etiam
inter laycos faciēda hoc nō est inter-
dictum eis.

14 **Q**uero an ordinarij possint dare licē-
tiam laycis contra imunitatez ecclie:
puta q̄ fiant plamēta orōes vel cāz
coguitōes 7 similia. **R**ndet **De. de**
ancha. 7 Guil. 7 cle. pisanū q. non: et
allegāt. ff. de trāfac. l. cum hi §. si ptoz
7 de off. procu. cesaris. l. i. et extra de
natis ex. li. v. c. vnico. vnde dicit tex.
in. d. c. decet. Ordinarj locorum hoc
faciant obseruari suadenda suadeāt
interdicta h^o canonis auctoritate cō-
pescant. Dicit tamen Guil. hoc nūz
esse nisi vrgēs 7 euīdēs cā sūbesset. hoc

potest intelligi: puta quando cursus
hostiū adesset.

15 **Q**uero que sint vetita in ecclesiis fieri
tex. in dicto. c. decet. sic dicit. **N**ullus
in locis eisdem. i. ecclesiis in quib^o in
pace ac q̄ete vota conuenit celebrari
seditionez excitet 7 clamatōz moueat
impetum ve 7 mittat. **E**ssent in illis
vniuersitatū 7 societātū quarūlibz cō-
silia controuersiones 7 publica plamenta.
Essent vana 7 multo fort^o feda et
p̄phana colloq̄a. **E**ssēt 7 fabulatiōes
quelibz sint. **P**ostremo quecūq; alia
que diuinū possint turbare officium:
aut oculos diuine maiestatis offēdē
ab ipsis p̄sus extranea: ne vbi pecca-
toz est venia postulāda ibi peccandi
det occasio: aut dephēdat peccata cō-
mitti. **E**ssent in ecclesiis 7 eaz cimi-
terijs negociatiōes: 7 p̄cipue rūdinaz
ac fori cuiuscūq; tumultus. **O**mnis in
eis seculariū iudiciōz strepit^o 7 q̄lescat
Nulla in ibi cā per laycos criminalis
maxime agitet^o. **S**int loca eadē a lay-
coz cognitōib^o aliena.

16 **Q**uō an tractus facti in ecclesia te-
neant. **R**ndet glo. in. d. c. decet. q̄ sic
l3 nō debeāt fieri: et qui faciūt peccāt
secus in p̄cessib^o 7 sētētis iudicial^o b^o
17 **Q**uid si fierz statutū q̄ nō possit ecclē-
sijs donari vendi vel relinqui. **R**ndet
Petrus de ancha. in. c. eos. de imu.
ecclesie. li. 6. q̄ statuētes sūt excoicati
ipso iure.

18 **Q**uid si fiat statutū ḡnale qd veniat
includere clericos: puta **S**enis: q̄ si cī-
tatis coram officialib^o cōis declina-
uerit ipsoz iurisdictionē sit extra pte
dionem cōis: 7 ptās in ciuilib^o 7 cri-
minalibus non audiat ipsum: clerici

coram

coram talibus officialib⁹ citati nō au-
dent declinare quia postea in eorum
iniurijs et offensis ptās eol nō audirz
an si extra libertatē ecclesie. Rñd³ pe.
de an. q^o epūs potest: si ex hoc videt
clericos de facto dānificari: et timidi-
ores fieri cogere secularē ptātem. ad
declinādū q^o statutū illd sic generale
non intelligat de clericis volentibus
declinare: et ita dixi in. c. si diligēti. de
foro ppe. et per Bal. post Jacobū bu.
in autentica statumus. C. de epis et
clericis.

**De his q^o vsurpāt sibi custodiā va-
cātū ecclīaz. §. 1.**

Quero hanc excōicationē. s. de
his q^o vsurpāt sibi custodiā
vacātū ecclīaz.

i **Q**uerit glo. q^o text⁹ dicit vniuersos
An masculinū accipiat femininū: vt
intelligat etiam vniuersas. An mu-
lieres que sibi vsurparēt sint excōicate
Rñdet glo. q^o sic: q^o a semp masculinū
accipit femininū quando a canone p-
fert: de quo hic vide plene p^o Petruz
de ancha.

2 **Q**uero q^o text⁹ dicit vniuersos et sin-
glos q^o regalia custodiā siue guardiā
aduocatiōis seu defensionis titulum
in ecclīis monasterijs siue alijs q^o b⁹
libet p^ois locis de nouo vsurpare co-
nantes bona ecclīaz monasteriorū
aut locorū ipsoz vacantiū occupare
psūmūt que dicūt regalia. Rñspōdet
glo. i. collecta que sit regis ratōne v^o
impatoris vel tributū q^o debet regi
vel iura que ad impatores pertinere
psueuerūt: vt post⁹ veditgalia q^o erāt
ecclīis accessa per impatorem: vel ab
impatore vel rege: et aliquis de nouo

volebat sibi vsurpare vacante ecclīa
i. mortuo rectore. Alia vocabula que
sequūt custodiā et guardiā et cetera.
sunt nomia iuris patronat⁹: quocūq^o
ergo nomine censeant vsurpātes de
nouo tale ius in ecclīis vel alijs p^ois
locis et bona ipsoz locorū vacātū ex
cōicati sunt ipso iure.

3 **Q**uero quare dicit de nouo vsurpar⁹
et quādo dicatur de nouo vsurpare.
Rñdet glo. et §. de. de an. q^o quando
vsurpans ostendit titulum: puta q^o a
tenet ista titulo patronat⁹: et adhuc
pscriptio non est p^oleta. 40. añorum
Si autem ostenderet titulum: et esset
p^oleta pscriptio non diceret de nouo
vsurpare. Si nō nullum hēt titulum
dicit de nouo vsurpare: nisi tenuisset
tanto tempore: cuius initij memoria
nō existit. Si nō existerz memoria di-
ceret de nouo vsurpare.

4 **Q**uero dicit hic q^o clerici ecclīaz et
monachi mōasteriorū et p^one alioz
pioz locorū: puta hospitaliū q^o pcurāt
vt bona dictorū locorū vacātū occu-
pēt sunt excōicati. Quero quomodo
dicant hoc pcurare. Rñd³ glo. forte
occasiōe discordie inter ipsos suscitata
Et dñt pcurare ope p^oilio et psuasiōe
et coopatione. extra de homicidio. si ē
dignum. Item nota fm glo. §. de. q^o
clerici cū vident bona ecclīe vsurpari
debent se opponere: q^o intellige cuz
effectū q^ontū in eis erit inuocādo bra-
chiumulare: vel sibi nūtiādo. extra
de homi. postulasti. et c. dilecto. j. de
sen. ex. vbi ad defensionē talem licitā
possunt laycos inuocare. ad hoc. l. z.
§. cum igit. ff. de ui et ui armata. et si
in p^osidu alicuius mors interuenerit

nō imputabit sibi s̄ aduersario. l. qm̄
multa. **S.** ad. l. iuliam. de ui. et notat
Inno. de resti. spo. c. olim.

5 **Q**uem nota q̄ p̄ tempore quo clerici
nō defendūt ecclesiā ab oppressiōe nō
debent recipere p̄uentus: vt hic i textu
qui dicit. **S.** illos hō clericos qui se vt
deberent talia faciētib⁹ non opponūt
de puētib⁹ ecclesiāz seu locorū ip̄oz
p̄ tempore quo p̄missa s̄n̄ debita cō-
tradiōe p̄miserint aliqd̄ pape distri-
ctius inhibem⁹. **S.** Sed an saltē possint
p̄cipere vidum ⁊ vestitū. archi. tenet q̄
nō. quia qui nō laborat nō manducet
vt notat. ff. d̄ dam. infec. l. q̄uis. **S.** tē
nota s̄m glo. q̄ fundans ⁊ dotās ec-
clesiam de dyocessani cōsensu potest
hoc statuere: vt fruct⁹ ipsi⁹ ecclesie cū
vacabit possit suos facere. i8. q. 3. eleu-
terius. de iure patrona. c. preterea. et
c. nobis.

6 **Q**uero quid de illo q̄ iusto titulo vel
antiqua cōsuetudine debet habere cus-
todiam vacātis ecclesie vel monasterij
vel hospitalis vel alterius p̄ij loci. **An**
vacante ecclesia sibi lucrifaciat fruct⁹
R. Rndz glo. q̄ nō: sed fruct⁹ cōseruare
debet futuro successorī. **Qui.** n. custo-
diā habet custodire debet nō cōsumē
habebūt tñ q̄ diu custodie dāt opaz
moderata cibaria.

De falsificatib⁹ litteras dñi pape.
S. 32.

Quia hanc excōicationē. s. de
falsificatib⁹ litteras domini
pape vide qd̄ dicit in pisan.
in verbo excōicatio tertio: quia eadez
ponuntur in sum. **I.** besten. l. 7. ti. 2. d̄
24.

1 **Q**uero qd̄ si falsitas est ita latens q̄

videri etiam nō possit etiam a perito
R. Rndet **A.** sten. vbi. s̄. q̄ si diligētiam
quā potuit p̄ se vel p̄ alios fecit n̄ tñē
al's nō excusat.

Quero vtz impetrās litteras a papa
tacita v̄itate suggesta falsitate sit ex-
cōicatus ipso iure. **R.** Rndet **A.** sten. vbi
supra. q̄ nō: siue hoc faciat impetrās
sciēter vel ignorāter etiā si tñs v̄itas
taceat: vel si talis falsitas suggerat q̄
ea v̄itate manifesta vel falsitate non
suggesta papa litteras illas nō con-
cessisset: vnde de rescrip. c. sup litteris
habet q̄ littere sic impetrate p̄ mali-
tiam vel fraudem indistinde n̄ valēt
non tamen dicitur ibi q̄ impetrans
excōicatioz incurrat. vide ric. in. 4. di.
i8. ar. 12. q. 3.

Quid de illo qui litteris v̄tis aposto-
licis s̄b alio nomie impetratis. **R.** Rndz
idem vbi. s̄. q̄ licet tam isti q̄ illi sint
digni magna pena ⁊ cōfusione non
oportuit tamen ius condere q̄ tales
ipso iure excōicationē incurrāt: quia
talis fraus a pte aduersa vel a iudice
extra vtentes facili⁹ ⁊ certitudinali⁹
p̄bari potest: puta si talis littera sit i-
petrata s̄b nomine **P.**etri clerici: vel
cruce signati: et non sit ita facili⁹ ⁊
certitudinaliter excipi potest contra
vtentē talibus litteris ostēdēdo q̄ nō
est clericus vel cruce signat⁹. **R.** Rō ob.
25. q. 2. dicenti. vbi dicit. **I.** falsari⁹ qui
litteras impetrat falsa suggestiōe: v̄l
falsis p̄ribus: quia liz talis sit falsari⁹
lato s̄upto vocabulo: nō tamē ē p̄prie
falsari⁹ litteraz pape: quia **A.**as l̄ras
impetrat licet falsa suggestiōe. vide
R. Ric. vbi. s̄.

Quero qui sunt modi falsificādī l̄ras
papales

papales. **R**idet tex. in. c. licet. de cri. fal. ponit plures modos 7 species falsitatis. **P**rimus siue p^{ri}ma species falsitatis est: vt falsa bulla falsis litteris apponatur. **S**ecunda vt filuz de vera bulla extrahat ex toto: 7 p aliud filuz missum falsis litteris inferat. **T**ertia vt filuz ab ea pte in qua carta plicat incisum cum v^{er}a bulla falsis lris imitaf s^{ed} eadem plicatura cum filo filis canapis restauratū. **Q**uarta cū a supiori pte bulle altera ps fili s^{ed} plūbo rescindit: et p idem filū litteris falsis inserta reducit. 7 plūbū. **Q**uinta cu litteris bullatis 7 redditus i eis aliqd p rasuraz tenuem imitaf. **S**exta vt cum scriptura litteraz quibus fuerat apposita v^{er}a bulla cum aqua et vino vniuersaliter abolita seu delecta eadē carta cum calce vel alijs iuxta vsuetū modū siue artificii decalata d^{icitur} nouo rescribit. **S**eptima cum carte fuerat apposita v^{er}a bulla totaliter abolite v^{el} abraſe alia subtilissima carta eiusdē q^untitatis scripta cū tenacissimo glutino coniūgit. **D**einde s^{ub}dit tex. **E**os etiā a crimie falsitatis nō reputam^{ur} imunes qui contra cōstōnē nostrā sciēter litteras non de nostra vel bullatozis nostri manu recipiūt. **I**llos quoq; q^{ui} accedētes ad bullaz falsas lras caute p^{re}ſciunt: vt de v^{er}a bulla cum alijs sigillat. **S**ed he due species falsitatis non possunt facile cōphēdi nisi i mō v^{er}idaminis vel in forma scripture v^{el} qualitate carte falsitas cognoscatur. **I**n ceteris autem diligēs indagator falsitatē poterit itueri vel in adiūctōe filoz vel in collatōe bulle vel motiōe vel obtusione presertim si bulla nō sit

equalis: sed alicubi magis tumida: et alibi magis dep^{re}ssa.

Quero vtz si inueniēs litteraz pape: 5 cuius efficacia iam expirauit: puta q^ua fuit data ad tempus q^ud iam transiit ludo non intentōne vtendi litteram aliquaz in ea male formatā reformet vel punctum faciat: vel quolibet alio modo aliqd imutet an sit excōicatus ipso iure. **R**idet Asten. vbi. s. **D**icūt aliqui q^{uod} nō: quia illa excōicatio nō intelligit^{ur} nisi de litteris que p^{oss}ūt vtilcs esse aliter: p^{re}dicta autē littera quo ad cōem hominē inutilis esset. **S**3 cōtra l^{et} illa littera non mutata sit inutilis: tamen p rasuram sic imutari poss^{et} q^{uod} vtilis appareret: vt si ibi scriptura ess^{et} post terminū: nam videt^{ur} vtilis que erat ante inutilis. **E**ū g^o quēcūq; imutatio siue pua siue magna circa litterā pape que p mutationē poss^{et} apparere vtilior q^{uam} erat: vel vtilis cum nō esset sit p^{ro}hibita s^{ed} pena excōicatonis late sententie: videt^{ur} q^{uod} imutās aliqd circa litterā de qua est questio sit excōicat^{us} ipso iure: q^{uod} cōcedēdū videt^{ur}: vt extra de cri. fal. c. licet in glosa vbi dicitur. **Q**uicūq; addit vel imutat rescriptuz pape est excōicat^{us} vel falsari^{us} idēst^{id est} de nō obstat de fide instr. c. ex litteris vbi dicit^{ur} de q^{ui}busdaz litteris q^{uod}s pars aduersa de falsitate arguebat eo q^{uod} i narratōe facti abraſe erāt: q^{uod}a p illam rasurā false iudicari non possunt: q^{uod}a sicut dicit^{ur} i glo. dicto. c. licet. **R**asura illa facta fuit per eum qui litteras scripsit: 7 non per eum qui illis vtebatur. **D**e litteris autē que p nullā rasurā possent apparē vtilcs: puta de littera citatoria aliter iudicādū esset: quia si

tota radere et de nouo scribere non posset apparere utilis. **Concor.** Ric. in 4. di. 18. ar. 12. q. 4. **Rota** fm Jo. an. circa secundam speciem falsitatis. scilicet de isto filo extracto et alio imisso: ista falsitas fit includendo bullam in loco calido ita quod ibi non liqueat: tamen intencaluit ita quod filum potest trahi: in tractatione est tamen aliqualis tumor per quem post filum imissum oportet bullam malleari: et hoc intendit finis. **Tertia** falsitas ita exemplificat hosti. quod incidat humum filum simpliciter vere littere: et extrahatur de littera: et imittat false littere ad modum littere vere plicate: et simpliciter falsa littere refarcit filum et eius scissura cum filo similis canapis.

De insecutoribus cardinalium. §. 27.

Circa hanc excoicationem. scilicet de insecutoribus cardinalium.

Rota multiplices penas ut scias quod rectores civitatum qui non faciunt eas observari incurrunt excoicationem. **Primo** ergo dicitur. Si quis deinceps in hoc sacrilegi generis irreperit quod sancte romane ecclesie cardinalem hostiliter fuerit insecutus vel percussit vel recepit: vel socius fuerit facientis: aut fieri mandaverit: aut factum ratum habuerit: aut consilium dederit vel favorem: aut postea receptaverit: vel defensusaverit scientem eundem sicut reus criminis lese maiestatis perpetuo sit infamis hec est prima pena. **Secunda** quod sit diffidatus et banitus. **Tertia** quod sit instabilis anime et passive. id est non possit condere testamentum: nec alicuius bonum possit habere ex testamento vel ab intestato. **Quarta** quod cuncta eius edificia dent in ruinam et nullo tempore possint

reparari. **Quinta** quod nullus ei solvat si est debitor eius: nec teneat in iudicio ei respondere. **Sexta** quod eius bona confiscentur. **Septima** quod si qua feuda locationes officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus ecclesiis obtinet sit eis ipso iure privatus: que sic libere ad ecclesias reuertantur quod ecclesiarum rectores ipsis per sua voluntate disponant. **Octava** quod si habet filios vel nepotes beneficiatos per rectam lineam descendentes quovis beneficio etiam si pontificali adepti fuerint dignitatem sint eis ipso iure privati spe promotionis omnino sublata. **Nonna** quod dicti filii vel nepotes ex virili sexu descendentes non possint ascendere ad aliquam dignitatem ecclesiasticam vel mundanam nec ad alicuius loci regimen. **Decima** quod non possint esse advocati notarii iudices: nec alium ministerium seu officium publicum possint habere. **Undecima** quod non possint esse testes in iudicio. **Duodecima** quod non possint ascendere ad ordines: nec ascendere ad officium vel beneficium ecclesiasticum. **Tertiadecima** quod sit privatus omnibus actibus legitimis omni spe dispensationis adempta. **Quartadecima** quod sic ex insecutione predicta sicut ex iniectioe manuum violenter ipso facto sententia excoicationis incurrat: tam insecutor: quam alij supradicti. **Quintadecima** quod quod diu in sua contumacia perdurat singulis diebus festiuis et dominicis pullatis campanis et cadellis accensis per omnes ipsius loci ecclesias in quo tantum facinus fuerit attentatum: necnon civitatum et dyocesis vicinarum excoicati publice nuncientur: nec ab alio quam a romano pontifice absolute beneficium obtinere possint: nisi in

articulo

articulo mortis. **S**extadecima cum
 fuerint absoluendi pmo et sufficienter
 et idonee caueant q inferende pene
 parebunt: et q penitentiā pagent inuē-
 gendā. **D**ecima septima q p omnes
 illi loci ecclesias pncipales vicinorūq;
 locor diebus dominicis et solēnibus
 incedāt nudi corāz populo femoralia
 tātū hātes ac ferulas ferentes in ma-
 nibus: cum qbus p easdem ecclesias
 publice sustigent. **D**ecima octaua q
 postea debēt ire vltra mare aduri pe-
 nitentiā per tres ānos ad minus: nec
 debeāt inde reuerti sine spālī licentia
 sedis apostolice: sed postq sic fuerint
 absoluti possint exigere credita a suis
 debitorib⁹ que postmodū acq̄suerūt.
Decima nona q si pape videbit po-
 terit dictas penas extendē ad collate-
 rales. i. ad fratres nepotes ex fratrib⁹
 et pncipotes. **T**amen si q̄s in pmissis
 nudo consilio: vel simplicia fauore fue-
 rit culpabilis debet puniri p iudicem
 fm quātitatē culpe. **R**udū consilium
 vel simplex fauor intelligit illius qui
 ad maleficiū faciendū nihil adijcit: et
 in nouella ponit exēplūz Jo. an. i illo
 qui post insecutionē req̄situs ab inse-
 quente grauauit maleficiū. **V**ide eū
 et **I**de. de archa. **I**tem si quis familiarē
 clericū: vel religiosū de familia pape:
 vel cardinaliū offenderit debz acriter
 puniri: vt pena pportione delicto.
Si q̄s hō cardinalē occiderit vlt cām
 dederit per se vel p aliū vltra pmissa
 debet exaspari ita rigore vindictē q
 viuēs desideret et inuocet mortem in
 auxilium.

2 **Q**uerit glosa sup hō sacrilegus: qd
 si quis pcuterz cardinalē se defēdēdo

an habeāt locum iste pene. **R**ndet q
 non. **I**tem nō q ille q solum inseq̄
 cardinalem est excōicatus: et est spāle
 nā insequens alium clericum non tñ
 pcutiēs excōicatus nō est secūdū Jo.
 an. et Archi.

Item nō fm **I**de. de Anc. q multis
 mōis dī q̄s hostiliū delinquē inseq̄do
 quādoq; pcutiēdo: et hoc claruz: qnq;
 capiēdo: et hoc intellige cum effectu
 fm Archi. qui non putat q p insultuz
 vel obsessiōē factā ad domū sit loc⁹
 huic pene si non obsideat ibi ad custo-
 diā: sed ad hēcūdiā p ea q nō. **I**nno.
 in. c. nuper. de sen. ex. de alijs deliq̄di
 modis hic exp̄ssis.

Querit glo. et **I**de. de an. quid si rece-
 ptator insequētis cardinales sit cōsan-
 guine⁹ receptati vel affinis. **R**ndz q
 nō tenet istis penis: qd intelligit Jo
 an. in nouella hum. l. q nō puniunt
 pari pena sicut extranei. ff. eo. l. z. dīc-
 eni n q nō absoluūt: nec tā seuerē pu-
 niūt sicut extranei.

Quero dicit textus si quis ratum ha-
 buerit insecutionē cardinalis incidit
 i has penas. **I**Done q talis insecutiō
 nō fuit facta ei⁹ nomine vel mādato
 ē nomine alterius: tñ postq fuit facta
 iste hūit ratū: an sit excōicatus. **R**ndz
 glo. q nō. per regulā iuris que dicit.
Ratum quis hēre nō potest qd eius
 noie nō est gestū.

Quero dicit hic q ei⁹ edificia debēt
 dirui: qd si hēbit domum vel turrim
 cōem cum alio: et ps inferior erat sua
 et supior socij. **R**ndet Jo. an. et **I**de. d.
 an. q qdā dicunt q ille socius cogē
 redimere ptem delinquētis: et istud
 precium erit filci. **A**lij dicunt q pars

3

4

5

6

superior destruetur et inferior assignabitur socio: sed illa esset mala diuisio: quia remanebit pars inferior absque tecto: et sic inutilis. Alij dicunt quod tota destruitur. ff. de aqua plu. ar. l. si interdum Jo. an. in nouella dicit quod superior contra inferiorem regressus habebit. Idem de an. dicit quod probabilior mihi videtur opinio quod fiscus redimat partem socii: cum succedat in bonis istius delinquentis. Nota quod post publicationem bonorum delinquentis debitores non tenentur ei de debitis respondere siue soluere: sed fisco qui vice heredi obtinet. vt. l. 2. C. ad l. iuliam de ui. et hoc est quare quando bona sunt ipso iure publicata: quando vero per sententiam veniunt publicanda: utique debitores soluendo liberentur. vide hic per de. de an.

7 Quero quare hic dicitur quod iudices cardinales debent per ecclesias vicinarum civitatum diebus dominicis et festiuis publice nuntiari excoicati: que dicuntur esse vicine civitates. Respondet glossa in verbo beneficii quod iudicis arbitrio est relinquendum: vel possumus dicere vicina non distantia vel duas dietas: vel non distantia vel una vel. i. puincia: et ideo arbitretur in hoc bonus iudex.

8 Quero dicitur hic quod quando isti absolventur debent cauere idonee. Quod quomodo intelligatur idonee. Respondet glossa dando pignora: vel fideiussores: sed si non possunt sufficere cautionem dare debent dare iuratoriam cautionem: et cauebit sub hypotheca suarum rerum.

9 Quod dicitur hic quod debent ire ultra mare aduri penitentiam per tres annos. Idem quod christiani nihil possideant ultra mare ubi iste possit vivere et habitare. Respondet glossa quod hec pena tunc efficitur in aliam commutanda.

10 Quero etiam dicitur hic quod quicumque dederit iudicatori cardinali auxilium et fauorem incidit in has penas. quod intelligitur quod dare auxilium et fauorem. Respondet per de an. quod plures possunt esse culpabiles in delicto variis modis: Item quoniam plures principaliter deliquerunt: quandoque unus principaliter. alij accessorie: et hoc accessorie multis modis: quoniam mandando quoniam ratum habendo: quoniam consulendo: quoniam suggerendo: siue animum inflammando: quoniam assistendo et hoc multipliciter: nam quoniam assistit ut adiuvet: quoniam non ut adiuvet: sed ne offensus laedi possit: quoniam custodiendo vestes spolia victualia passum transitum et similia. Singulis ergo casibus qualiter puniatur non potest dari certa regula: quare plus et minus peccat in talibus: ideo imponitur pena exordinaria ut si quis excessus exegerit vindicta precedat ut in tertio.

De rectoribus civitatum qui non puniunt iudices cardinales. §. 24.

Quia hac excoicationem. scilicet de rectoribus civitatum qui non puniunt iudices cardinales sed hic non est papalis quare papa sibi non rehuat: ideo dyocessanus potest absolvere. per. c. nuper. de sen. ex. Item nota quod princeps senator consul potestas: vel alius dominus siue rector incidit in excoicationem tam ipsi quam officiales eorum: si. j. mensem postquam res ad eorum noticiam pervenerit si non faciunt puniri secundum hanc sententiam tales iudices. Sinitates vero propter urbem romanam que talibus iudicibus dederint auxilium consilium vel fauorem: vel si post. j. mensem non punierint tales iudices res sunt privati dignitate pontificali vel

alia

alia. s. pōtīficālē. i. archiepālī vel alia:
7 etiā remanēt interdictē.

De insecutorib⁹ epōz. s. 35.

Quoniam circa hanc excoīcatōz. s. de insecutorib⁹ epōz.

In pmo penas q̄ iniuriose vel temere p̄cūsserit: ceperit vel bānīerit v̄l mādauerit fieri: v̄l facta ab alijs rata habuerit: vel soci⁹ fuerit faciētis aut cōsiliū dederit: aut fauorē: seu scienter defensauerit eūdem etiā in illis casib⁹ in q̄bus p̄cūtiēs clericū nō esset excoīcat⁹: nihilomin⁹ tales insecutores sunt excoīcati: et hec est p̄ma pena. **S**ecūda p̄ea ē q̄ cadit a feudis locatōib⁹ officijs 7 spūalib⁹ beneficijs siue tēporalib⁹ que obtinet ab ecclīa cui p̄est ep̄s sic offēsus cadit ip̄o iure 7 ad ipsam ecclīam libere reuertunt̄.

Tertia q̄ filij p̄ masculinā lineam de scēdētes vsq̄ ad gñatōem secundam omni spe dispēlatōis adēpta reddāt ip̄so facto inhabiles. s. ad ecclēsiastica bñficia in ciuitate dyocēsū quib⁹ idē ep̄s p̄sidz obtinēda. **Q**uarta q̄ terra talis insequētis ep̄m: dū tamen vltra vnā dyocēsīm nō cōtineat. **I**tem locus aut loca alia in q̄bus capt⁹ est: q̄ diu definet sit interdicta. **S**i vero terra talis insequētis ep̄m habz duas dyocēses: tūc dyocēsīs domicilij p̄ncipalis ipsius: 7 illa etiā qua fuerit delictū cōmissū si suāsīt: 7 due alie que s̄b ip̄o sunt eidem loco magis vicine idēdo s̄biaceāt supradicto. **Q**uinta q̄ p̄ oēs ecclēsiās illius loci in quo cōmissus est facin⁹: 7 p̄ ecclēsiās vicinaz dyocēsū q̄buscūq̄ diebus dominicis 7 festiuis pullatis cāpanis 7 cādelis accēsīs excoīcatus publice nūtiēt. **S**exta q̄ cūz

absoluēdus erit vel fuerit sufficiētē 7 idonee caueat q̄ inferēde p̄nīe pebit 7 penitētiā p̄get in iū gēdā. **S**eptia q̄ ciuitas que p̄missa vel aliquid p̄missoz in ep̄m suū cōmiserit sit interdicta donec satisfaciāt. **O**ctaua q̄ potestas cōsiliarij baiulī scabini aduocati rectores consules et officiales ipsius quocūq̄ nomine censeāt in p̄missis culpabiles existentes excommunicati excommunicatōne papali a qua nisi in mortis articulo absolui neq̄ūt. **I**n Rona q̄ tāto exacerbēt vide pene in interdictōib⁹ epōz q̄to grauior est culpa. **D**ecima q̄ si aliq̄s in articulo mortis absoluit nisi postq̄ p̄stine restitūt⁹ ē sanitati q̄ cito cōmode poterit aspecui romani pōtīficis p̄stare se curauerit eius mandatum humiliter recepturus in eandem excoīcatiōem ip̄so facto reīncidat.

Querit glo. sup. v̄bo quēuis pōtīficē an he pene aabeāt locū in p̄sequēte ep̄m q̄ renūtiāuit ep̄atui. i. loco nō ordinari. Rndet glo. q̄ sic. 2

Item querit an habeat locū in p̄sequēte illos q̄ sūt electi 7 nōdū cōsecrati. Rndz glo. q̄ nō. 3

Quero qd si p̄cūtit ep̄m se defēdēdo Rndet glo. q̄ nō ligabit̄ his penis. Inō fm glo. in v̄bo bānīerit q̄ decre talis ifelicitis que loq̄r de insecutorib⁹ cardinaliū habet minus q̄ ista in eo q̄ punit hostiliter p̄sequētē: ista soluz p̄cūtiētem capientem vel bānientem hz tñ pl⁹ ista in eo q̄ punit bānientē qd illa nō facit. 4

Quero qd si quis mandauit istas p̄secutōes fieri in ep̄m 7 tamē non est secutum maleficiū: an habeāt locum 5

he pñe. Rñdet glo. q. nō. Rñcc ob. 2.
p hñani de homi. li. 6. q. a ibt spāle hz
Jo. de ligna.

Quero qd si ista maleficia n̄ sūt facta
eius nomine 7 is ratum habuit. An
locum habeāt he pene. Rñdet glo. q.
nō p reglam iuris: q. q̄s ratū habere
nō potest qd ei⁹ nomine nō est gestū
Rota pulcrā glo. sup. vbo defēlauēit
que sic dicit q. ista littera si his q̄tuor
ēdat. s. de socio fauorē dāte p̄liario
7 defēlante: ideo de singlis videam⁹
Circa p̄mum dic q. socij p̄prie dicūt
fm deriuatōes p̄pter piclū vel opis
societate: vel dicūt socius a sequor se-
queris: vnde dicūt socij p̄prie in piclō
collega in officio: comes in itinere: cō-
sors in p̄mio: sodalis in mensa vel in
sede. Sed nos iuriste dicim⁹ sociū in
crimine. 22. q. 4. si ad peccatum. 26.
q. 2. illud in fi. Item dicim⁹ sociū
in ecclesia de of. dele. cū lñso. de sen-
exco. ex tenore. Item dicim⁹ sociū
in ordine. de cōf. c. i. in fi. Item dicim⁹
sociū in via. de vo. c. 2. Item dicim⁹
sociū in cōiugio. 27. q. 2. cū societas.
Item dicim⁹ in lucro de spon. c. 2. de
sepul. c. i. De socio criminis quē voca-
mus qñqz cōsorte de here. c. cum fm
li. 6. dicit canon quem posse in malo
aliquem tripliciter sociare cōmittēdo
fauēdo n̄ corrigēdo. 22. q. 4. ita plan̄
Et ideo nō caret scrupulo societatis
occulte qui māifesto facinori desinit
obuiare. 86. di. faciētis. 2. q. 7. negli-
gere de homicidio. sicut dignuz. 5. 2.
Ihic tamē stricte puto sociū sumi p
agente. i. qui aliqd opat ad actum p-
cussionis captōis vel bāni. Et licz in
delinq̄do sint: qñqz plures socij quoz

nullus est p̄ncipalior et tales includūt
s̄b agētib⁹ de quib⁹ p̄misit. qñqz tam
vnus est p̄ncipalis alter coopās: 7 sic
sumit hic socius: qd patz q. a de fauēte
premisserat: et sic est similis distinctio
circa vnionē notata in. c. i. ne sede va-
cante. Circa secūdū scz de p̄liario n̄
insisto: sed vide que notauī de re. in.
null⁹ ex consilio. li. 6. ff. de vboz sig.
l. sepe. in fine. ff. mā. l. 2. in fi. insti. de
obli. q. ex delict. nal. 5. ope. Circa tertiū
de fauore 7 fauēte. Sciēdū q. est sim-
plex fauor qui nihil adicit ad peccatū
de quo i. c. felix. li. 6. de pe. 7 de tali
nō videt hic intelligēdū p id qd dicit
in his vt statim dicam. Item sciēdūz
q. canō dicit illuz impietati fauē qui
obuiare potest 7 non obuiat. 22. q. 2.
q. p̄ot. 83. di. error. de sen. exco. c. q̄te
fi de hoc dic vt ibi: 7 quia littera dicit
in his scz p̄cussioe captōe vel bāno: p̄z
q. fauēs huic delinq̄tū post delictū
p̄ter defensores de quo seq̄t n̄ iurrit
hanc penam: si in mā hereticorū lat⁹
recipiūt fautores de qbus in. c. excōi-
cam⁹. 5. credētes. de here. eo. ti. c. 2. et
c. cōtra xpianos. li. 6. vt ligēt etiā p⁹
delictū 7 post sentētiā hereticis fauē-
tes de quo p Jo. 7 hostiē. in sum. de
hereticis. 5. penul. et dñ in p̄dicto. 5.
credētes. 7 fac de here. accusa. 5. penf.
li. 6. Circa quartū scz de defensore.
Aduertēdū q. littera nō repetit ea q
p̄duxit in his trib⁹ casibus: per hoc
puto q. etiā defensorē post malefi-
ciū punire intēdit. Est ergo quidam
defensor. i. audouizator delicti: 7 talis
grau⁹ punit q̄s agēs. ii. q. 3. q. p̄sentit
i. 4. q. 3. qui alioz. 7 notaf. 2. q. i. notū
de of. dele. c. i. Est alijs defensor qui
etiam

etiam post delictum defendit: puta i-
pediēdo ne delinquens ad man^o iu-
dicis veniat craminād^o vel puniēd^o.
27. q. i. si custos. facit. 21. q. 5. p. totum
vel impediēdo ne fiat executio de of.
dele. c. ex litteris. 7 hūc intēdit icludē
vt. pbat in. c. felcis. post pñ. co. ti. ibi
postea receptauerit vel defensauerit.
Tamen nō puto q^d is qui talē defen-
sauerit ne leda^t a puato vel a tertio:
vel ab offēso: puta ab epō vel ei^o cō-
sanguineis vindicare volētib^o inclu-
da^t hac pena: cum illa sit iniuria ad
quam etiam ppullandaz a socio q^s
tene^t de sen. exco. c. dilecto. cum suis
concoz. li. 6. De illo q^d defendit in iu-
dicio patrocinādo: vide q^d dixi post
hōstien^o. de de. ex. mi. c. pposuit sup
hōbo fautozem. Item nota hic f3 Jo
de ligna. si quis esset socius insequētis
epūm sola p^sentia nihil faciendo nec
coopādo nō esset in culpa nec in pēa.
iz. q. cū deuotissimā.

7 **Q**uid si aduocat^o vult talē isecutorez
defēdere in iudicio de iure: an icidāt
in hanc penam. R^spondet idēz fm
Ida. q^d nōn.

8 **Q**uero dicūt hic q^d filij descēdētes p
lineā masculinā sint inhabiles ad be-
neficia obtinēda in dyocesi in q^o epūs
offensus p^sidet: nūquid ergo in alia
dyocesi erunt habiles. R^spondz glo.
q^d sic.

9 **S**ed nūqd pua^t bñficijs iā obtentis.
R^sndz glo. q^d nō: dicit tamē q^d credit
q^d iste nō posset permutare cum alio
bñficio existente in illa dyocesi i qua
p^sidet epūs offensus.

10 **Q**uēit glo. qd faciēdū de istis cādelis
accēsis cum qbus sunt isti excōicandi

R^sndz q^d debēt extingui et pedib^o cō-
culcari: nā iste mod^o excōicadi posūt^o
.ii. q. 3. debent.

Quēo dicūt hic q^d quādo q^s absoluit^o iⁱ
ab hac excōicatōe in articulo mortis:
q^d nisi adueniēte sanitate q^d cito com-
mode poterit se representet sedi apo-
stolice reincidit i eādē excōicatōem.

Quēo quomō intelligit illd omode
R^sndet glo. i. q^d citius opportunitatē
habuerit q^d exponit hōsti. i. cessante
ipeditamento 7 aliquo modico tēpore
indulto quo sibi de necessarijs valeat
puidere: vt. ff. ex qui. causis ma. l. ab
hostibus. §. si. Jo. de ligna. dicit fm
An. si q^d cito didat cōsciētia: et sine
p^sone piculo potest ire 7 nō vadit pa-
tis suis sarcinulis statim i excōicatōz
incidit. 5. q. i. qdam maligni. cum ibi
notatis. i. q. 7. q^d propter. ff. de manu.
testa. l. libertas. 7 in hoc relinq^t arbi-
trio istius.

Sed nūquid credit in hoc absoluto. i2
R^sndet glo. q^d nō debet. n. iudex hoc
arbitrari quando iste dica^t cōmode
posse: als si sibi crederet icludē possz
constitutionē istaz friuolis excusatio-
nibus frigoris vel caloris 7 silibus.

Sed nōqd credetur ei in foro pñiali. i3
R^sndet glo. q^d sic: naz de re occulta 7
aie piculo est ei credēdū de homi. c. si
gnificasti. 2. de sen. ex. c. si hō.

Querit hic Jo. de ligna. fm Lādul. i4
nūqd capiēs equū per quē equitat v^t
res quas supra se portat sit excōicat^o.
R^sndet q^d aut est res talis quam licet
sua auctoritate de iure accipe: vt si lo-
cauit domū clerico 7 debeat p^sionē
quam nō soluit: 7 hoc casu nō icidit i
excōicatiōem ipsum expellendo cum

moderantie tamen extra de resti. spo
oliz: aut nō est talis: et tunc aut iduat
clericus sup metuz ad tradēdū alicui
vt q̄a dicat clerico: nisi des equū tali
te occidā: et tūc nō incidit i excoīcatōz
inferēs metum v̄balem: q̄a vt icidat
in canonē illū req̄rit manuū iniectio
i 7. q. 4. si quis suadēte. Aut strahit
manualiter rem clerici: et tūc aut res
adheret p̄sōe clerici vt equus et vestis
et tē icidit aut nō adherz sēp et icidit cū
adherz si violēt arripiat: sēc? si furtie.

i5 **Q**uēo dicat hic q̄ si est ciuitas s̄biac
interdicto donec satisfecerit: nūquid
q̄ facta satisfactōe est abolitū iēdictuz
sine aliqua relaxatiōe. R̄ndet Jo. de
ligna. fm Randul. q̄ nō imo est ne
cessaria supioris sentētia que relaxet.
2. q. 6. p̄lbyter: secus si vsqz ad certuz
tempus vel modū fuit factū iēdictū
q̄a tūc lapso tēpore vel modo cessare
cessat iēdictū extra de spon. nō est
Ratio diuersitatis est q̄a primo casu
potest dubitari an plene fore satisfi
ctum: sed in alijs secus de hoc de eta.
et qualitate cum bene.

i6 **Q**uero an soci? excoīcatuz teneatur
euitare socium excoīcatum. R̄nde de
sen. exco. si nos. et ibi notatur.

i7 **Q**uero quia dicat hic q̄ dans cōsiliū
incurrit excoīcatōem: de quo cōsilio
loq̄t: R̄ndz Jo. de ligna. hz i Pau. q̄
intelligit de cōsilio fraudulēto: nō de
nudo: q̄a nudū cōsiliū nihil addit ad
peccatū: vt notat de sen. ex. c. nup. de
homi. c. sicut dignū: et in reglā null?
ex cōsilio et ibi notat. Cōsiliuz autem
p̄stat suadēdo et vtilitatē securā ostē
dēdo vt nō. Anno. d. homi. ad audiē
tiā et pbat. ff. de fur. l. furti. q̄. cōsiliuz

et per Bar. in. l. nō soluz. s. si mādato
ff. de fur. De nudo autem hic nō dī
ficat in. c. felicitis. eo. ti. li. 6. de quo re
gulariter quis non tenetur. insti. mā
dati. s. tua gratia.

Quero quō dicat ciuitas delinquere **i8**
in ep̄m vt s̄biaceat interdicto. R̄ndet
Jo. de ligna. q̄ tūc dicat ciuitas deli
quere cum homines duocato cōsilio
hoc faciūt et sit vt corpus: secus si vt
singuli nullo cōsilio p̄habito vel occu
pato. ff. qd ui aut clam. l. q̄ autem. s.
si in sepulchro. et ff. q̄ cuiusqz nomine
l. nulli. et ibi notat de cōsti. cum oēs:
et ibi notat: et p hoc cōsului ciuitatem
Bononie nō esse interdictā ppter re
bellionem factā a q̄busdā: vt singlis:
supposito q̄ lex interdicit ciuitatē re
bellionē facientē et defendi in curia i
p̄sentia pape: et postea in p̄ntia cardī
naliū hoc pcedē: et si oēs de ciuitate
fecissent vt singuli: nō vt corpus.

Quero pōe q̄ statuto ciuitatis caueat **i9**
q̄ si alijs insultū fecerit ad domum
alicui puniat in 20. libris: quidā isul
tauit aliquē s̄b porticu: an dicat fecisse
insultum ad domū. Speculator tenz
q̄ sic p c. si quis cōtumar. i 7 q. 4. et c.
si quis in atrio. extra de imu. ec. cum
ecclesia: h̄ec Speculator notat de imu.
ecclesiariū. s. z. d. sed pone.

Que exigētib? et extorquētib? talias
a clericis vel collectas. s. 26.

Quea hanc excoīcatōez scz de
exigētib? et extorquentib? ta
lias vel collectas a clericis.

Quero pone q̄ nō exigunt vel extor
quent ab inuitis: sed ipsi clerici spōre
soluūt: an incidant in excoīcationem
R̄ndet glo. et Paulus in cle. quoniā
de immu.

de immu. ecclesie. q. nō.

3 **R**ota q. ecclesiastice psonē nō debet
grauari angarijs: nec pangarijs: puta
ad fossata faciēda v. huiuscemōi: vt i
dicto. c. nō minus. vel ad collectas v.
talias siue exadōes quascūq. vt in. c.
aduersus. extra de imu. eccle. nec pro
domib. p. dijs vel qbuscūq. possessiōi-
bus ab eisdē ecclesijs vel psonis eccle-
siasticis legitime acten? acq. sitis v. in
postez acq. redit v. i. c. d. imu. ec. li. 6.

3 **Q**uid dices de istis frīb. tertij ordi-
nis beati Ifrāscī: et de illis quos vo-
cat Bar. milites gaudētes: an dicē
imunes tanq. psonē ecclesiastice: ita vt
imponēt eis collectas sint excoicati
Rūdet i. De. de an. c. i. extra de imu.
eccle. li. 6. q. nō sint psonē ecclesiastice.
I. Prediā enī nō renūtiāt p. prio. Itē
habēt vxores et viuūt in p. prijs domi-
b. sicut layci: l. habeāt quēdā modū
viuēdi: et habitū approbatū ab ecclesia:
vt notat Jo. an. in de. cum. ex. eo. de
sen. ex. et iō videt q. isti nō sint exēpti
a datijs et collectis: q. l. habeāt certū
modū viuēdi et habitū: tamē nō sūt
clerici nec exercēt ministeria clericor.
vnde q. nō exercet artem l. sit descri-
pt. in collegio: nō p. pter hoc hz imu-
nitatē. l. s. p. textu. E. de sac. sanc. eccle.
Bar. tamē dicit se vidisse filia pluri-
moz doctoꝝ iuris canonici et civilis
q. isti a talib. exadōib. sint exempti:
sunt enim deo deuoti. i. z. q. i. duo sūt
g. na. pro quo dicto facit text. in. d. c.
i. de imu. ec. li. 6. dum dicit psonis ec-
clesiasticis: nam nō potest negari q.
isti nō sint psonē ecclesiastice: l. nō sint
clerici: et hoc tenet Barto. ff. de iure
imu. l. semp. s. qbuscūq. qd. itelligit dū

nisi assumplisset illū habitū in fraudē
oneruz. l. cura. ff. de imu. et hono. vbi
glosa facit mentionem de istis fratri-
bus de penitētia.

4 **Q**uid si occurrit necessitas reipublice
puta insult. latronū vel exercitus vo-
lēs patriam delere vel cōburere q. b.
oportet obuiare et resistere: nec tēpus
cōsulēdi papam: an si graue ē ecclesia
incurrāt he pene. Rūdet i. De. de an.
in. c. i. de imu. ec. et fm Oldradū q. n.
si mora esset piclū allatura: vt. ff. de
dam. infec. l. 4. s. si cā. et ff. de op. no.
nūtia. l. pupillo. s. si q. riuos. **R**ota
q. quedam bona vsib. ecclesiaz dedi-
cant quo ad fūdatiōē vel ortuz vel
mansū vel dotem ecclesie: et hec exēpta
sūt. Cetera cū suo oncre tñsūt de cē.
c. i. Itē nota q. fossata dicūt sordida
munera ad que ecclesia nō tenet.

5 **Q**uero que dicāt expeditōes. Rūdz
An. de bu. i. caualcatas vel missiones
nūtiōꝝ ad que clerici psonaliter cogi
nō possūt q. sūt sordida. Item nota
fm An. de bu. in dicto c. non minus
que debeāt occurrere: vt posset epūs
facil. laycoꝝ imponere collectā. p. mo
cōsensus clerici. **S**ecūdo cui dēs vtilitas
et necessitas. **T**ertio q. vtilitas sit cōis
pro republica. **Q**uarto q. facultates
laycoꝝ nō suppetāt: s. hodie etiaz his
occurrētib. nō possūt sine licētia pape
vt dicto. c. aduersus.

6 **Q**uēo ad que munē seu collectas s. b.
iaceat ecclesia: et papa potest dare sol-
uēdi licentiā. Rūdet An. de but.
dicto. c. nō min. q. quedam sunt mu-
nera sordida: vt calcis coquēde arene
fodiēde vel fossati psonaliter faciēdi:
siue stabuli curandi vel mūdandi: et

ad talia nō potest cogi ecclesia. **E.** de sacrosancta eccle. l. placet. Quedā sūt munera exōrdinaria: vt sūt hospitia 7 similia que dicūt exōrdinaria: qā nō sūt p aliquā legē vl' statutū ordiata sed capitane' fm suā volūtātē iponit tempore fertilitatis: 7 ad talia nō tñt ecclesia. **E.** de sacrosanc. eccle. l. placet i6. q. i. romanoz. 7. c. iuxta sādiones Quedā sūt munera exōrdiaria que respiciūt publicā vtilitatē: vt defendē rempublicā: ire ad exercitū pncipis cōe saracenos vel mittere vel firmare muros tempore noctis. Quedā sunt exōrdinaria que respiciūt pietatē: vt refectio viay 7 pōriuz. Itē facē plato caritatiuū sbsidiuz vel paupibus: siue sbuenire dño in necessitate: vt quādo emptōez fecit: vel capt' est: vel filiam maritauit: vel miles fact' est: vl' quia ad pncipē iuit p suis negocijs: vel qā alias expēlas graues vl' itolerabiles fecit rōabiliter: vel alia quacūqz causa depaupat' est vel numis obligat': vl' nō habet aliqd comedere de istis dic 3. q. vi. extra de sen. ex. c. puenit. 7 vl' illa dic q nulla maior pietas qz desēdere patriā paupes et debiles ab hostib'. 22. q. 3. fortitudo. 7. c. si qz. 7. c. nō inferēda. hō quo ad publicā vtilitatez Quedā sūt munēa ordiaria āgariay et perangariarum. Munera angaria idest personalia sūt: vt quādo qz tñt ire vel mittere in caualcatā dñi expēsis tñ ipsi' dñi. ff de mune. 7 hono. l. munez. Item pangaria sunt mixta idest ptm reale: 7 ptm psonale. i. qñ qz tenet ire vel mittere in caualcatā expēsis cūtis vel mittētis: vt d. l. munez. §. mixta. 7 ab istis scz angarijs 7

pangarijs ordinarijs sūt oēs clerici liberi. **E.** de epi. 7 cle. l. z. et fm doct. hō etiam hum quo ad res deputatas alimonijs eoz qui ecclesie deseruiūt 7 nō multum abūdāt. iz. q. 2. eccliay suos **E.** de sacrosac. eccle. l. placet. 7. l. pūilegiuz: scus tamē in rusticis 7 colonis possessionū ecclesiay: q ab āgarijs et pangarijs: imo etiam a talib' fm aliquos in aduētū pncipis nō excusant **E.** de sacrosac. eccle. l. neminē. Itē si ep̄s vel abbas tenet magnū 7 nobile feudū a pncipe aliquo qd cōsueuit ci aliquo modo seruire: naz in hoc cāu qāuis nō teneat ire in caualcatā psonaliter ar. 22. q. 8. §. i. 7 §. bis a qd'. 7 extra de voto. ex multa. §. vltimo: tñ debet mittere fm q solituz est: aliter nō teneat feudū: ex quo nō vult facere hūitiū. ar. §. de cle. cōiugat. qd a te. et hoc hum si sit iustū bellū: 7 si sit iniustum: tūc debet cognoscē impatorem celestē in supiozem. ii. q. 3. iulian'. nec p hoc in tali casu si nō mittat potest puari feudo. ar. d. p̄scrip. c. fi. 7 d. r̄suc. c. fi. Quedā sūt munera ordinaria q rez sunt sicut tributa 7 census certi: siue seruitia vel caualcate hospitia vel filia cēta 7 ānualia possessionib' ānera 7 ad ista tenet ecclesia: si res ad ipsaz deueniat. ii. q. i. si tributū. 7 c. magnū 22. q. 8. conuenior. 7 c. tributū: 7 talia possūt vocari supidiā. i. tributa reb' posita a qbus null' excusat. **E.** de supidito. l. i. 7 z. li. decimo: 7 a prediātis nō excusat ecclesia ex pacto vl' cā: nō tāqz onera: sed tāqz tenēs rē oneratā cū quelibz res trāseat cū onere suo. ff de contra. emp. l. ex litteris. §. fi. 7 de deci. c. pastoralis. quia que sūt cesaris

debent

debēt reddi Cefari: 7 que sūt dei deo
 de cle. diu. c. ex pte. 7 sic q̄tum ad de-
 cimas oblatiōes 7 alia spūalia: 7 quo
 ad mansū siue dorez excusat ecclesia
 22. q. vl. fm canonistas: 7 s. de cens.
 c. i. Itēz quia de decimis 7 oblatiōib⁹
 nō soluit tributū. Item q̄ si fundus
 redimereē etiam nō soluet tributum
 22. q. 6. cōpim⁹. An autēz debeat cle-
 ricus soluere decimā de p̄benda sua.
 Vide. s. de decimis. c. i. et. c. nouum
 genus. 7 c. i. de cens. Quedā sūt mu-
 nera pueniētia ex lucratiuo titulo rei
 trāslate in ecclesiā a curiali que inscri-
 ptōes lucratiue appellāt: nā inscriptio
 erat quarta ipsi⁹ rei quā aliq̄s dabat
 venerabili loco. Exemplū si curialis
 dabat ecclesie. i. 6. ecclesia quartā pte
 illoz. i. 6. debebat dare p tributo: et
 vocabat inscriptio lucratiua: 7 ad ta-
 les inscriptiōes vl muncra seu tributa
 nō tenet ecclesia. 22. q. 8. sanximus: p
 qd̄ puto q̄ ad istas gabellas q̄ soluūt
 de cōtradibus illis donatōib⁹ lucra-
 tiuis nō teneat ecclesia. l. sanxim⁹. C.
 de sacrosac. eccle.

7 **Q**uero quia dicit in dicto. c. q̄ impo-
 nētes collectas clicis nō pnt absolui:
 nec successores nisi satisfecerit. Quēo
 de quo habet talis rector satisfacere
 anteq̄ absoluat. Rndet An. de but.
 q̄ d̄ emēdatōe cuiuscūq̄ dāni ecclesie
 ppter hoc cōtingētis: si nullū cōsiliū
 dedit de collecta imponēda. Sz si cō-
 siliū dedit tenet nedum ad interesse:
 s̄ ad ipsi⁹ collecte restitutōem. Si d̄o
 cōsiliū nō dedisset: forte nō teneretur
 ad emēdatōē collecte: s̄ ad alterius
 interesse qd̄ obuenit ecclesie ob ipsius
 regimē 7 forte spūalem vel pecūariā

oportebit cū sbire fm q̄ solita bon⁹
 iudex arbitrabit. Ihec autē locū hnt
 quādo quis succedit in regimine ei⁹
 qui est excōicat⁹ ex p̄dictis causis vel
 aliter qualitercūq̄ ppter libertatē ec-
 clesie violatā. Secus si ex alia cā esset
 potestas excōicat⁹ vel consiliarij: vel
 vniuersitas seu ciuitas interdicta: tūc
 enim successor nō esset excommunicat⁹
 fm Inno.

Quero qd̄ si nou⁹ successor operam
 dedit q̄tūcūq̄ potuit q̄ hoc dānum
 collecte emēdareē: sed vniuersitate re-
 sistente nō potuit obtinere qd̄ inten-
 debat. Vide q̄ sit excōicat⁹. ar. 24.
 q. 3. si heres. Tu dic cōtrariū scz q̄ ex
 hoc tātū nō sit excōicat⁹ vbi relinquat
 regimen: nec stet ppter timorē salarij
 amissiōis q̄ nō renūtiēt officio: quia
 si ista de cā renūtiēt officio cū vniuer-
 sitas in culpa sit: nihilomin⁹ tenetur
 salariū reddē ei cū p eū non stet quo-
 minus regat: 7 idē est dicēdū si cōtē
 exp̄ssam inhibitionē antiq̄ rectoris ex-
 cessit vniuersitas in p̄dictis q̄a n̄ excu-
 sat nisi officio renūtiēt.

De his qui compellunt p̄latos seu
 capitula ad sūmittēdum laycis vel
 alienādū bona imobilia. s. 37.

Arca hanc excōicatōē scz de
 his qui p̄pellūt p̄latos seu ca-
 pitula ad sūmittēdū laycis:
 vel alienādū bōa imobilia.

Nota fm Jo. Mo. 7 Detz de an. q̄
 phibent hic qdam modi alienatōis
 vel dationis in rebus imobilib⁹. naz
 ante istam cōstōēz prelati oppressi
 contra opprimētē inuocabāt nobiles
 ad defensionē suā 7 potētes faciēdo
 eos aduocatos vel defensores locoꝝ

8

i

et propter hoc illi sibi vendicabant quoddam
ius domini: vel aduocatois in eccle-
sijs vel locis defensis: et refert Guil.
et Ifran. se vidisse multos platos faci-
les ad talia: et quoniam nobiles sumitte-
bant alios ut opprimerent ad predictum
finem a quo ut abstineant videtes pla-
tis summissioem istos penitus interdictas
per istam constitutionem est pulsus. **Primo**
quod clerici non audeant summittere. **Deinde**
quod layci non faciant sibi eos summittere a
clericis per hanc viam indirectam vel directam
summittendo molestatores ut postea sub
colore defensionis et patrocinij illarum
reperit sibi summissarum ecclesie defraudet:
vendicando sibi ius domini: nam isti summit-
tebant molestatores et postea dicebant
sacerdoti summitte mihi hanc rem: et iste
non audebit me molestare: unde sacerdos
fatebatur se habere ab illo talem rem et
postea facta summissio volebant huius
ius habere: et dominium rei vindicare.

Nota per glo. et per Petrum quod hec prohibito
solum locum habet in rebus immobilibus
et iuribus ecclesiarum: secundo ergo in rebus
mobilibus: in ipsis enim non potest dari
certa regula: quia secundum hominem donum quod est paruum
vel magnum tenet vel non tenet: et secundum
qualitatem donatarii scilicet utrum sit bene
meritus nec ne. extra de dona. c. i.

Item nota quod iura incorporalia in immobilibus
iudicantur et idem ius statuit in
eorum alienatione quod in alienatione rerum
immobilium: unde annuus redditus inter
immobilia computatur: ut in cle. exiui de
paradiso. §. cumque. extra de v. signi. 7. l.
iubemus. C. de sacrosanc. eccle. **Item nota**
quod per omnis alienatio rei ecclesie
strecte regulariter sit vetita: nisi in casibus
a iure concessis tamen summissio de qua

hic loquitur specialiter prohibetur. nam secundum
Guil. si bene attendatur est quedam aliena-
tio quasi ad illos confiteatur diuini
potestatis directum. ff. si ager vendigal. l. i. §.
si. sicut cum me constitueris tuo nomine
possidere in te transit possessio et abdicatur
a me: quia is possidet cuius nomine possi-
det ut in. c. cum venisset. de resti. spo.
7. ff. de acq. poss. l. q. meo. unde per hoc
dicitur Jo. an. et Guil. quod si verus dominus
constituat se alieno nomine rem suam
detinere: per hoc transfert dominium et
possessionem. **Item nota** quod dominus reus
ecclesiasticus est penes ecclesiam hoc
modo per Jo. an. in nouella. nam ecclesia
id est congregatio fidelium cuius Christus est
caput habet dominium sed pauperes sunt
quo ad sustentationem et clericorum quo
ad gubernationem seu administrationem
Item nota secundum glo. et per de. quod in ista su-
missione de qua in textu requiritur licen-
tia specialis pape non sufficeret ergo
generalis.

Item nota modos huius summissionis 4
prohibite hic in textu enarrato. **Primo**
dicitur quod prelati non possunt summittere seu
supponere laycos ecclesias sibi commissas
bona immobilia seu iura ipsarum sine con-
sensu capituli: et apostolice sedis licen-
tia speciali: seu concedendo ipsa bona vel
iura in emphiteosim: non quod hic prohibetur
emphiteosis et alie alienationes et traditio
a iure premissi forma et casibus: sed prohibetur
summissiones fieri ut defendantur ab his
quibus summittuntur secundum glo. **Item alias**
alienando in forma et casibus a iure
premissis sibi auctoritate per summissionem. **Item**
constituendo eum dominum. **Item** recognoscendo
seu prestando ab istis ea tamquam a superioribus
se tenere. **Item** aduocando. id est tanquam
ab aduocatis

ab aduocatil recognoscendo vel ipsos patronos vel aduocatos ecclesiarum seu bonorum ipsarum perpetuo: aut ad tempus non modicum statuendo: unde dicitur glo. Ad modicum ergo tempus possunt vocari in patronos et defensores: quia tunc in modico tempore non est periculum. Potest autem dici modicum tempus. .i. .io. annos vel semel. **S**uul. et **S**ari. relinquit iudicis arbitrio ex quo hoc non determinat inspecto statu ecclesie et imminenti periculo et conditio personarum: unde si fieri locatio vni domino vel potius .i. .io. annos: ut tueretur eam non incidere excoicationem.

S Item nota quod plati qui contra hanc prohibitionem sumiserint bona immobilia vel iura ecclesiastica ipso facto sunt suspensi ab officio diuino et ab administratione. Clerici vero qui hoc sciunt fieri a plato: et non denuntiant superioribus sunt suspensi per triennium a preceptis beneficiorum. De istis suspensionibus vide quod notatur in .c. cum dilectus. de consuetudine. et in de. capiendes de penis. ubi est glo. magistra et de re iudicata. c. cum eterni. li. 6. et quod ibi non. super verbo officij.

S Item nota quod propter delictum domini terra potest ibi interdictum ut hic dicitur quod legitime admoniti a tali usurpatione non destiterint restituendo que taliter usurpauerint eo ipso sententia excoicationis incurrat: et ex tunc ad supponendum terram ipsorum ecclesiastico interdicto libere preceat.

De exigentibus pedagiam et guidagiam a personis ecclesiasticis. §. 28.

Quia hanc excoicationem de exigentibus pedagiam et guidagiam a personis ecclesiasticis.

Nota etiam de an. varia uenia.

scilicet vedigal pedagogii tributum census pensio. Pedagium et vedigal idem significant: et soluitur ab itinerantibus de his que deferunt non sui usus causa: et quicquid soluitur per transitum personarum tantum ut ferarie. Tributum vero est quod prestat fisco: et ideo importat quod census vel pensio.

Nota quod clerici sunt immunes a solutione pedagogii pro rebus quas deferunt vel transmittunt: non causa negociandi: a contrario ergo sensu si negociandi causa tenebuntur. Item nota quod in solutione pedagogii a clericis non preedit consuetudo: quia papa iudicat eam corruptelam.

Quero quia dicitur hic quod tales exigentes satisfacere debent cui debet satisfieri de illa transgressionem. Videtur quod plato per notata. i. 7. q. 4. si quis contumax: et plures archiepiscopi. dictum **L**an. qui ibi hoc tenuit: et dixit illud capitulum loqui cum iniuria sit loco: si vero fiat persone locum habet. c. pro chiano. de sen. exco.

Quero quia dicitur hic quod ecclesiastice persone non tenentur de suis rebus soluere pedagiam. Quid de emptoribus reddituum clericorum vel rectorum utrumque iisdem privilegiis possint uti. Jo. an. remittit ad speculum. de immu. eccle. archi. hic tenet quod non: pro quo facit quod notatur de iure patro. c. i. **I**de. de an. dicit quod aut est vedigal ordinarium et ex persona ecclesie siue fisci non transit imunitas in emptorem. l. licitatio. §. mercatores. ff. de publi. Aut est vedigal extraordinarium quod non ponitur. l. vel senatus consulto vel conditio principis. Ista enim sunt extraordinaria. ff. de vaca. mu. l. in bonoribus. §. quid. et quo ad ista imunitas transit in emptorem et hoc notat **B**artolus in dicto. §. mercatores.

5 **Q**uæo hic dicitur qd psona ecclesiastice
nō tenet solvere de rebus quas non
negociatū cā deferūt. Quæro qd di-
cat ppe negociator. dicit Jo. an. p^o
archi. qd ille qui rem emit: 7 ipsā inte-
grā 7 imutatā vēdēdo lucratur. Ille
vō qui emit vel sit sibi materia aliq^o
inde opandū: ille nō est negociator vt
dicit **Chriso.** 88. di. c. cñciēs. Et p hoc
cōsultū **Frederic^o** de senis in qstioe
monasterij sancti **Valgani** dyocesis
vulturane: qd mōasteriū habz venā
ferri in insula helbe: 7 facit illaz fodi:
7 venam deferri p territoriū senense
vt faciat inde ferrū vt vendat postea
7 lucret. **Exatores** gabellaz senēsiū
petebāt pedagiū. **Abbas** dicebat se nō
teneri. **Frederic^o** cōsultū p eo. s. qd nō
tūbat. s. qā ista nō est negociatō sicut
cū faber emit ferrū: vt inde diuersas
formas educat gladioz clauoz: vñ
dixit qd etiam si fratres emerēt venā
ferri vt facerēt exinde ferrū nō dicūt
ex hoc negociari: qā vt dictū est nego-
ciari est rem emptā nō imutatā ven-
dere. **Emere** vō rudē mām 7 illaz p
artificiū ad aliquā formaz redigē nō
est negociari: imo tales vocāt poti^o
artifices qz mercatores. **De. de anch.**
dicit qd quādo nō in pprio solo venā
ferri fodere faciūt: sed emūt 7 ferruz
postea inde redactū vēdicāt cōsultus
respōdi: qd negociatio est mixta artifi-
cio si p magistros et alios faciūt hoc
fieri: tūc enim nulla vsatur industria
clericoz: ideo solvere tenent: secus si
ecclesia habet venā: 7 p oparios fieri
fecit 7 postea vēdit: sicut enim in silij
de frumēto 7 alijs redditib^o collectis
in pprio solo nō tenet solvere ita nec

de isto ferro vñ de alia mã que appel
latõe fructuũ continet. l. diuortio. §. si
vir. in fũdo. ff. so. ma.

Quid fiat statutū qd si quis vēdat teneat dare duos denarios regi vel cōi ciuitatis: an clerici teneat vīna vē dēdo vī frumēta que habēt ex p̄bēda **Rūdet Cyn** qd nō in .l. omnis. **E. d** epi. 7 cle. **I**dem **I**de. p. dictā. l. omnis vbi dicit qd melius est qd bona i pauperes distribuāt qm in sordib' munerib': vel als illicite cōsumāt: vbi dicit **I**de. 7 **Bal.** qd clerici de bonis p̄bēdaz suaz que vēdūt vel vēdi faciunt nō tenēt soluere gabellā: nec etiā ad portā: 7 idem cōsultuit **Bar.** h3 qd refer **Bal.** in .l. placet. **E. de sacro. ecclē.** qd nō tenēt ad gabellas. **De hoc vide in Specu. de cle. iungat. 7 c. vl. de ui 7 ho. cle.** **I**dem **Jo.** de ligna. dicens. **Q**uid de gabellis 7 datijs que leuāt in ciuitatib' lombardie. **Rūdet idem i 4. q. 2. putāt qdā. 7 c. pleriq. de p̄m. c. q̄to.** **E**t s̄bdit fm hoc tota **I**talia ē interdicta et irregulares omnes clīci nō obseruātes. **I**dem **Jo.** an. in glo. **T**heologi. tñ. s. dñs **Bo.** 7 **Ri.** i sc̄da di. vl. ar. vltima. q. pe. exponētēs illud **Mathei. i 7.** **Q**uid tibi videt **I**de. re. reges terre a qbus accipiūt censum a filijs an ab alijs: 7. j. er go liberi sunt filij. dīcūt qd ille tex. intelligit de xp̄o. q̄a xp̄s nō tñbat reddere tributū: nec hī q sunt imitatores eius p̄fecti: puta apostoli p eo qd nālīter liberi erāt: et omnia bona tēporalia dimiserant: et ideo cēsū vī tributū ab eis reges terre accipe nō debebāt. **I**n alijs aut xp̄ianis vel q sūt hūilis cōditōis vel q abūdāt tēporalib' bonis illa auctoritas nō hēt

intelligi

intelligi: unde tenet solvere vectigalia
unde p eis bene facit text^o. 22. q. 8. c.
tributu vbi dicit. Tributū i ore piscis
piscante. Retro inuentū est: q̄a de ex
terioribus suis que palam cūctis ap
parēt tributū ecclesia reddit. Nō aut
piscem totū dare iussus est: s̄ tantum
statere qui in ore eius inuentus est:
q̄a nō ecclesia impatori dari: nō pōti
ficalis apex qui i ore piscis. i. xpi ecclie
p̄minet s̄bici regib^o potest. Sed sane
vt dixim^o q̄ in ore piscis. i. xpi iuenit^o
p̄ Retro 7 dñō dare iubet: q̄a de ex
teriorib^o ecclesie q̄d constitutū antiq̄tū
est p pace 7 q̄ete q̄a nos tueri 7 desē
sare debēt impatorib^o p̄soluēdum est
Item Ambro. ii. q. i. Si tributū petit
impator nō ei negamus agri ecclesie
soluāt tributū: vel si agros desiderat
impator nō dono: s̄ nō nego. Itē idē
dicit vbi. s. c. sequēti. Magnū quidez
est 7 spāle documentū q̄n viri xpiani
s̄blimiorib^o p̄tātib^o docēt debē esse
s̄bici: nec q̄s constitutōez terreni regis
putet esse soluēdam. Si enim cēsum
filius dei soluit: q̄s tu tantus es qui
putas nō esse soluēdū. Itē Apo. i Ro.
tertiodecimo. Omnis ani ma s̄blimio
rib^o potestatib^o s̄bdita sit. i. nō ē p̄tās
nisi a deo. Que autē sunt a deo ordi
nata sunt. Itaqz q̄ q̄ resistit potestati
dei ordinatōi resistit. Qui autē resistit
ipsi sibi dānatōz acq̄rit 7. j. i. Reddite
ergo omnib^o debita cui tributuz: tri
butuz cui vectigal. vectigal. Cōclude
q̄ p̄ theologū loquūt de iure ātīquo
decretorū: s̄ hodie de iure sexti et cle
mētīnāz nō tenēt.

De his q̄ cōcedūt rep̄salias contra
ecclesiasticas p̄sonas. §. 39.

Quæ hanc excōicatōem. s. de
his qui cōcedūt rep̄salias cō
ecclesiasticas p̄sonas.

Nota q̄ cōcedētes rep̄salias contra
ecclesiasticas personas tam ipsi q̄ illi
q̄bus cōcesse sunt: eas extēdētes cōtra
ecclesiasticas p̄sonas: vel earū bona
nisi infra mēsem. s. a tēpore accessiōis:
vel extensionis ipsas cōcessionēs vel
extēsiōnes reuocauerint: si p̄sone sin
gulares fuerint sentētiā excōicatōis i
currūt: vniuersitates vō icurrūt sētē
tiam interdicti quacūqz cōtraria cōsue
tudinē nō obstāte.

Quid si clericus principalis debitor
cui^o occasiōe rep̄salie sūt cōcesse cap^o
est: an hec decretalis habeat locum.
i. Rndet glo. q̄ q̄dam dicunt q̄ nō: tū
q̄a hic idem grauaf pro se ipso: et sic
cessat ratio text^o vbi dicit: rep̄salias i
quib^o ali^o p̄ alio p̄grauaf: tum quia
cōtō penalīs est restringēda. ext d̄ ele.
statutū. li. 6.

Quero que sūt p̄sone ecclesiastice cō
quas nō debet cōcedi. i. Rndz glo. It
sūt clerici tēplarij hospitalarij cōuersi
7 deo deuoti. i. z. q. i. duo sunt genera
de sen. exco. prochiano. de elec. sciant
libro sexto.

Quero vtz possint cōcedi p̄ credito
clerici vni^o dyocesis cōn clericos alte
rius dyocesis. i. Rndz glo. q̄ nō.

Quero an p̄ istaz decretalē corrigaf.
i. dñs deus noster. 22. q. 2. vnde cōce
dūt rep̄salie quādo ciuitas vidicare
negligit q̄d a suis improbe factū est.
i. Rndet glo. q̄ nō: sed soluz statuit q̄
p̄ delicto vel credito alterius contra
p̄sonas ecclesiasticas cōcedi vel extēdi
non possint: sed si cōcedāt cō laicos

Nencini inc. 45

est loc^{us} huic pene: sed si placet secularis
hoc faciat: incurrat excoicationem: etiam si
clerico non intendit iniuriari. **Man^{us}. n.** seu a
et iniuriola est: quia fit iniuria sedis apostolice:
ad quam est citatus et toti ordini clericali.

4 **S**ed quid si detineant mulieres regales
Respondet Zenzelinus quod si non dicat in-
currat excoicationem propter man^{us} iniectio-
nem de se. ex. veniens. et c. de monialibus.

5 **I**tem nota quod ad penas excoicationis
incurrunt sola captio sufficit de sen.
exco. nup. si pena suspensio et punitio
a beneficiis non habet locum nisi in tribus
casibus. Primo in capiente: ut captus
beneficia reassignet. Secundo in illo qui
citatus ad sedem apostolicam impediuit.

Tercio in illo qui sic hanc captiorem
sibi procurauit.

Quero quia hic dicitur quod obtenti benefi-
ciis sunt puniti: quid de obtinendis: an
erunt inhabiles ad obtinenda. Respondet
Ste. quod si puniti obtentis multo fortius
obtinendis: magis. n. fauet iura in reti-
nendo quam in querendo. **S.** de codi. l. si. s.
de concess. pben. c. si. li. 6. **E.** de bono
pserip. l. deportati.

7 **N**ota quod iste suspensio est sciende: quia
etiam occultos ligant in foro penali.
et est necessaria dispensatio: ut est glo-
ordinaria in cle. i. in verbo currat. de
hereticis.

De punitiote religiosum vel conuersum
S. 42.

Quia hanc excoicationem. scilicet
de percutiente religiosum vel
conuersum.

Querit glo. in dicto. c. non dubium. de
sen. exco. An conuersi ecclesiarum secu-
larium gaudeant privilegio. videtur quod non
ut hic a contrario: ubi loquitur de uersis

ecclesiarum regularium. Respondet quod si ederet
se et sua: siue ecclesie seculari: siue regu-
lari censebunt persone ecclesiastice: et in
totum translati: et sic habent immunitatem
ecclesiasticam. i. 7. q. 4. q. 4. s. q. 4. duo genera
christianorum. Primum quod deo dedicatum est:
ut clerici et conuersi. Aliud ut layci. i. z.
q. i. duo sunt genera: et hanc optionem
dicit glo. benigniores: quia equum est quod
eorum gaudeant privilegio quorum vitam et
religionem assumpserint de statu mo-
recolentes: i. 30. et Vincen. teneant con-
trarium i. c. dilecta. de ma. et obe. hosti.
tenet quod non gaudeant quando conuersus
in domo sua manet: ut laycus. ar. de
privile. c. 3. s. de fratribus. Sed si est con-
uersus qui tradidit se et sua: et bitum
mutauit: audit horas: viuit honeste:
talis intelligitur in totum translati: i. foris
ecclesie: et gaudent immunitate: et sic in-
telligit. c. q. 4. s. 7. q. 4. et i. li. feudorum
de privile. facto. l. vna. ad hoc de privile-
gia. s. hoc autem. Et pro hoc facit
ratio quia conuersus non dicitur qui retinet
proprium: i. 30. dicat in ministerio conuer-
sionis qui facit se uersum secundum tan infra eo
prochianos. Vide Petrum in. c. reli-
giosus. de senten. exco. libro sexto.

Quid si unus percutit unum de tertio or-
dine beati Ifrasci. Vide. s. 36. **2**

Quero an mandans occidi clericum
et moriens ante reuocationem mandati
iuratur iam mortuus excoicationem quando
nuntius mandatum exequitur. Vide
Ricard. in. 4. di. 18. ar. 5. q. 4. **3**

Qualiter intelligatur enormis iniectio
Vide ibidem ar. 13. q. i. **4**

De impedientibus officia visitatorum
monialium. **S. 43.**

Quæ hæc excoicatione. s. de
ipediētib⁹ officiū visitatorū
monialiū seu canonicarū. i.
eaz que viuūt sicut canonici seclares
1 **Q**uero an debeat pcedere monitio i-
pedimētū: vel ecōtra vt sit locus huic
pene. Rñdet glo. q^d p^us req^urit q^d q^s
impediat officiū: deū q^d fiat monitio
qua facta: nisi tales ipediētes desistēt
incurrūt excoicatōez: secus si monitio
precedat impedimētū.

2 **Q**uæ an sufficiat monitio generalis
scz q^d null⁹ impediat visitatores. An
req^urat p^ucularis 7 sp^ualis nominatiz
scz amonemus te talem ne impediās
officiū nostrū. glo. non determinat.
zenzelinus tenet q^d sufficit generalis
monitio.

1 **De** doctorib⁹ q^d sciēt docēt illos q^d
dimiserūt habitū sue religiōis. §. 44

Quæ hæc excoicatione. s. de
doctorib⁹ qui scienter docēt
illos religiosos: q^d dimiserit
habitū sue religiōis. Idez dicit esse
glo. 7 **De**. de ancha. Si doctor legat
scholari qui nō dimisit habitū. scz q^d
ipse doctor est excoicat⁹: q^d p^uicipat i
crimine: p^upter q^d scholaris est excoi-
catus vt in. c. nup. 7. c. si cōcubine. de
sen. exco. Addit ipse **P**etrus pulchrā
distincōem post **L**apū: quia aut reli-
giōsus ingrediēt studiū cā audiēdi le-
ges vel physicā: aut theologiā v^l ca-
nones: siue aliā scientiā nō p^uhibetaz.
p^umo cāu si n̄ reuertat. j. duos mēses
bz **I**nno. v^l audiat semel tm̄. j. duos
mēses fm̄ **I**hōstī. p. c. si. §. xum. extra
ne de. vel mo. excoicat⁹ est ipso facto
taz ipse religiosus q^d ipse doctor sciēt
ei p^uicipās. **H**oc xum: etiaz si habitū

nō dimittat. **E**t ideo sbaudi ad textū
vū dicit habitū suo dimisso maxime:
7 hoc quo ad leges 7 physicā: secūdu
Archi. etiam si de licētia sui prelati
iplas audiat. s. eo. c. nō magnope. et
c. sup. Specu. **I**n secundo casu dicas
q^d si vadit de licētia sui p^ulati 7 portat
habitū claz q^d nō incurrit aliquā penā
Si autē vadit sine licētia vel etiā cū
licētia 7 habitū non portet ipso facto
incurrit excoicatōis sentētiā: vt hic.

Similiter doctor qui ei scienter p^uci-
pat in crimie exquo admittit eū sciēt
nō deferētē habitū. **I**tez nota secūdu
glo. q^d officiū doctoris est scholarem
expellere de scholis.

1 **Q**uid si monach⁹ habet domū iuxta
scholas: 7 stando in ea potest audire
lectiōz: 7 doctor scit 7 legit: an doctō
sit excoicat⁹. Rñdet glo. q^d nō: q^d nō
posset p^uhibere: quin in domo p^uria
moraretur.

2 **Q**uid si talis monach⁹ nō vult exire
scholas: ad possit ui expelli. **R**espōdz
glo. q^d nō: q^d etiam excoicat⁹ gaudet
p^uuilegio: ut cum pautiens incidat in
excoicatōez: bz q^d nō. **J**o. ber. i. 7. q. 4:
si q^s deinceps. 7 de sē. ex. c. cōringit.

1 **Q**uid si nō potest expelli. Rñdz glo.
q^d doctor debet exire scholas sicut di-
cūm⁹ q^d excoicat⁹ itrat ecclīaz: vt nō.
ii. q. 3. sicut. 7 de sen. exco. nup.

1 **De** cōtrahētibus matrimoniū in
gradu consanguinitatis. §. 45.

Quæ hæc excoicatōez. s. de cō-
trahētib⁹ matrimonium in
gradu consanguinitatis 7 affi-
nitatis p^uhibitis.

1 **Q**uerit glo. q^d si cōtrahat q^s cū ha-
bēte maritū: vel cum iudea: vel cum

paganā

pagana: vel cum cognata spūali vel legali: vel cōtra impedimētū publice honestatis. Rñdz glo. q. l3 nō teneat matrimoniu: tñ ñ incidit in excōicatiōz qā in istis casibus nō est expressa.

2 **Q**uid si q̄s cōtrahat. j. gradus cōsanguinitatis vī affinitatis cū dispēlatōe pape. Rñdz glo. q. nō est locus huic pene: de qua dispēlatōe nō. de resti. spo. c. litteras. in pñci. 7 de statu. mo. cum ad monasterium. 7 p Jo. an. de voto. c. i.

3 **I**tem nota de eo q. textus dicit sciēf q. si q̄s cōtraheret ignorāter. s. ignorātia facti p̄babili 7 ñ affectata: puta qā nesciebat talem esse suam affinem vel cōsanguineā nō est excōicatus.

4 **S**ed qd si ignorabāt ius nescientes vsq. ad quotū gradū cōsanguinitatis vī affinitatis extēderet p̄hibitio iuris tamē bene sciebāt in quo gradu erāt Rñdet glo. q. incidūt in excōicatiōez qā i grātia facti 7 nō iuris excusat.

5 **S**z qd si solus vn⁹ cōtrahētū sciēter cōtraxit sciēs se esse in gradu p̄hibito Rñdet glo. q. ille solus ligatur.

6 **S**ed qd si ignorāter a pñcipio dēxit si postea supuenit sibi sciētia: et tamē cohabitauit cū cōsanguinea quā accepit. Rñdet glo. q. nō est excōicat⁹: qā hec cōstitutio nō punit cohabitatiōez vel icēstū: s. solū cōtractū matrimonij sicut dicim⁹ in simili q. ñ ignoranter eligit indignū: l3 postea sciat nō incurrit penā cōclij positā in. c. cū in cūdis de elec. cū in hoc pōderet initiū: vt in c. dubiū. e. ti. 7 p̄bat hoc ex eo. q. si iudicio ecclesie ab illa diuertē ñ possz de diuor. c. porro. Fateor tñ q. peccat cōgscēdo. de sen. exco. inquisitōi.

7 **Q**uid si cōtraxi cū ea quā credebam cōsanguineā affinem vel monialē: si i veritate non erat glo. remittit ad notata. de se. exco. c. si vō. 7. c. iaudiētia.

De his q. p vim vel metū extorq̄nt absolōnez ab excōicatiōe. §. 46.

Quia hāc excōicatiōem. s. de his q. p vim vel metū extorquēt absolōez ab excōicatiōe.

Querit glo. qd si iniusta erat excōicatiō. Rñdet idem. s. q. excōicatus est: qā humilit̄ debet petere absolutiōem nō p metum cōpellere: qā sentētia pastoris: siue iusta siue iniusta timenda est. ii. q. 3. c. i.

Quero de qua suspēsiōe hīc loquīf. Rñdet glo. indistincte si q̄s cōpellat vel extorqueat absolutiōem vel reuocatiōez suspēsiōis: siue ab officio: siue a beneficio: siue ab ingressu ecclesie est excommunicatus.

Quid si excōicatio est p metū extorta. i. q. q̄s compulit iudicē vt aliquē excommunicaret. Rspōdet glo. q. valet excommunicatio. ii. q. 3. quatuor. potest tamen per exceptionē elidi: vt ibi notatur. ar. de fur. interdum.

Quid si quis intulit metum: tamen iudex p̄ hoc absolūē noluit. Rñdet glo. q. talis inferens nō est excōicat⁹.

Quid si ñ excōicat⁹ intulit metū s. ali⁹ Rñdet glo. q. inferēs excōicat⁹ erit.

Sz nūqd in p̄dicto casu ipse excōicat⁹ suspēsus vel interdict⁹ incurrit hanc penam: si alius p eo vel eius nomie metū intulit. Rñdet glo. q. sic: si madauit: vī ei⁹ noie factū ratū hūit. de elec. c. sciant. 7 de sen. exco. cum quis.

Quid si absolutor q. p metū absoluerat postea ratū habuit id qd p metū

fecerat. *Rñdet glo. q̄ n̄hilomin⁹ sūt*
excomūicati metum inferentes: quia
textus dicit q̄ est nulla.

8 *Sed qd si q̄s non inferat metum in*
corpore: s̄ p̄ penā amissionis rez p̄pellat
absolui. Rñdet glo. q̄ est excoīcatus.

9 *Sed quid si cōpulit per vanū metuz*
de quo timere nō debuit: nūq̄d habz
locum hec pena. Rñdz glo. q̄ nō. q̄a
talīs met⁹ nō inducit restitutōez: nec
pp̄ie appellat met⁹. ff. qd̄ metus cā.
l. metū. 7. l. se. 7. l. nec timorē. Ille ḡ
metus qui putat iustus ad reuocādū
ea que per illud fiunt facit incurrere
excommunicationē. Alius vero non.

10 *Sed quis dicit iust⁹ met⁹. R̄spōdet*
Idē. de an. q̄ met⁹ mortis vel crucia
tus corporis: 7 talis qui possit cadere
in cōstātem viruz qd̄ arbitrio iudicis
relinq̄t: vt nota. E. qd̄ met⁹ cā. l. inf-
positas. 7. s̄. eo. c. cū dilect⁹. vbi glosa
Alijs modis cōsiderat iustū metū ad
recessionē ad⁹. Addit idē Idē. distin
guēdo. Tu dic lati⁹. nā qñq̄ vult re-
scindere qd̄ gestū ē p̄ metuz ex edicto
p̄toris: 7 tūc requirit met⁹: de quo p̄di-
xi statim. Quādoq̄ q̄s vult rescindē
snia vel mēte edicti: tūc sufficit si in p
sona filij vel iunū inferat. l. isti qd̄e
. ff. qd̄ met⁹ cā. Quādoq̄ q̄s vult re-
sandere p̄ officiū iudicis: 7 tūc sufficit
metus hēcūdie: l3 ibi nō sit mortis p̄-
culū vel cruciat⁹ corporis. l. si. s̄. ff. eo.
Aliquādo inferē metus alicui futuri
euēti: vt in medico qui cā extorq̄ndi
pecuniam morbū leuem aggrauat: 7
tūc rescindit officiū iudicis. l. medic⁹
ff. de varijs et extraor. cog. quādoq̄
iferē met⁹ cā maioritatis 7 obediētie
7 hoc dupliciter: nam quedā est ma-

ioritas absq̄ publica potestate: vt ma
ioritas que habet a marito in vxorez
7 tunc rescindit officiū iudicis. l. i. s̄.
honorāde. ff. quaz rez actio nō dat
7. l. si. ff. de furtis. Quedā est maiori
tas aīz publica potestate: cui⁹ timore
aliquid gerit: 7 tunc rescindit condi
tione ex lege. vt. *E. eo. l. si p̄ ipsiōnē.*
Quero quomodo cognoscat vtrum
metu publice ptātis aliqd̄ gerit. Dic
hoc iudicis arbitrio relinquēdum est
ponderatis circūstātijs: an consuevit
esse terribilis 7 similia. vt notat bart.
in. l. de pupillo. s̄. si quis ipsi p̄tori. ff
de op. no. nūtia.

Quēo an met⁹ cōminate excoīcatōis
sit censendus iustus. Dic vt nō. Jo.
an. in. d. c. cum dilect⁹.

Item nota s̄m iPetz q̄ sicut requirit
metus qui possit cadere in cōstantez
virum ad recessionē actus: ita requirit
dolus qui potuerit cadere in pruden
tissimū. Si q̄s ergo inducit fatuitate
ad actum gerēdū: ex hoc nō potest p̄
tendere se deceptuz dolo: q̄a fatuitas
que est similis late culpe cum dolo al
terius compensat.

De cōpellentib⁹ celebrari in loco
interdicto. s̄. 47.

Q̄rcā hanc excoīcationē. s̄. de
compellentibus celebrari in
loco interdicto.

Quero q̄a text⁹ dicit q̄ grauis q̄rela
ad papaz puenit q̄ dñi t̄pales cogūt
celebrare in loco interdicto. Quid ḡ
si sunt ep̄i vel ecclesiay p̄lati. Rñdet
glo. idē. s̄. q̄ sūt excoīcati.

Quero hic dicit q̄ cogūt celebrari in
in loco interdicto: de quo interdicto
hic loquit. Rñdet q̄ de interdicto a

iure

iure vel ab homine.

3 **Q**ui si est occultus quod locus sit interdictus tamē clericus scit: an teneat seruare l3 nō sit publicatū. **R**ndet glo. q. sic. 7 idem tenet **Arch.** de sen. ex. is q. li. 6. qd dūm intelligit **Vincen.** vbi factum ppter qd esset interdictus locus esset occultus: secus vbi factū esset publicum: l3 nesciret quod esset locus interdictus: vnde glo. dicit quod esset necesse quod fieret vna constitutio p salute animarū qua puidere quod clerici nō tenerent ad obseruationē interdicti lati a iure nisi prius fieret illorum declaratio: seu publicatio.

4 **Q**uēdo qd si phibeant excoīcatos exire nō a missa: sed ab alijs diuinis officijs **R**ndet glo. q. nō est locus huic pene

5 **Q**uēdo qd excoīcat illos q. phibēt ne excoīcati moniti exeat de qua monitione loq̃r: an gñali vel spāli. **R**espōd3 glo. q. sufficit gñalis monitio: vt post qd facta est phibētes sint excoīcati: si quo ad excoīcatos vel interdictos nō exeūtes req̃rūt quod nominatim sint moniti vt exeat: qui si postea remanent sūt excoīcati.

6 **Q**uēdo quia hic dicit text⁹ quod ad papā grauis querela deuenit quod qdā cogūt celebrari tempore interdicti: necdū in locorū suorū capellis: sed in collegiati. ecclesijs. **Q**uēdo qd si faciūt celebrari in suis oratorijs qbus ex spāli licentia tales potētes cā inanis glorie potius qd deuotois faciūt in aliquo domus sue angulo celebrari: an sit locus huic pene. **R**ndet **An.** q. nō.

7 **Q**uēdo an tēpore interdicti possint campana pulsari ppter p̃dicationē vlt grā capituli congregadi. **R**nd3 **An.** q. sic.

omodo nō fiat in fraudē.

8 **I**tem nota hic quod publice excoīcati et interdicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat̃ incidunt in aliam excoīcatōz 7 sic excommunicatus potest iteruz excommunicari.

9 **S**ed an ligat⁹ plurib⁹ sentētijs possit vna absolutione absolui. **D**istinguit **An.** q. aut qui est excoīcat⁹ ab vno: aut a plurib⁹. **P**rimo casu aut vna sententia aut plurib⁹: si vna aut ppter vnā cām: aut ppter plures: si ppter vnā cām tūc sufficit vna absolutio p oib⁹ si ppter plures cās: tūc aut constat quod ppter quālibet itēdebat singlas ferre sentētijs: aut ppter simul omnes cās aut dubiū ē. **P**rimo casu erūt necessarie tot absolōes quot fuerūt sine. **I**n secūdo sufficit vna absolutio: tñ om̃s cāe expmēde sunt in ea: al̃s nō sufficit **S**i plurib⁹ sētētijs tūc erūt necessarie plures absolōes. ff. de op. no. nū. l. pupillo. **S**i autē vnaz itēdebat ferre sentētiā sic dicēdo. excoīco anathematizo te: tūc sufficit vna absolutio. ex de iudeis. c. ad liberādā. ff. de accep. l. plurib⁹. **S**i autem a plurib⁹ iudicib⁹ si omnes habēt vnā iurisdicōez val3 absolutio: 7 vna ab vno eorū: dū tam habeat ptatem ab alijs. ff. de off. dele. l. cā3. aut hnt distindas iurisdicōes 7 tē tot req̃rūt absolōes quot iurisdicōnes 7 excoīcatōes. extra de sen. ex. c. officij. 7 dicit ordinario sum excoīcatus a vobis: 7 ab alijs: cuz fuero absolut⁹ a vobis: postea petam ab alijs. **D**e hoc etiam vide **R**icar. in. 4. di. 18. ar. 10. q. 3.

De sepeliētib⁹ hereticos. §. 48

Item nota hic quod publice excoīcati et interdicti si moniti nō exeūt cū diuina celebrat̃ incidunt in aliam excoīcatōz 7 sic excommunicatus potest iteruz excommunicari.

sepeliētib⁹ hereticos ⁊ cetera. In dō q̄ ab
solui nō possūt: nisi p̄p̄is manib⁹ ex-
humauerit: ⁊ locus debet carere ppe-
tua sepultura.

¶ De grauātib⁹ electores ⁊ q̄ nolue-
rint eligere eos p̄ q̄bus rogati sūt.
§. 49.

¶ Circa hāc excōicatōz. s. de his
qui grauānt electores eo q̄
noluerint eligere eos p̄ q̄b⁹
rogati sunt.

i **¶** Querit glo. qd si sint episcopi q̄ hoc
faciāt. Rñdet q̄ sunt excōicati.

z **¶** Querit q̄a textus hic dicit q̄ q̄ gūat
clericos vel p̄sonas ecclesiasticas: q̄a
noluerūt eligere eos p̄ quib⁹ rogati
sunt: que dicuntur p̄sone ecclesiastice
rñdz glo. c. uerū tēplarij l3 n̄ sint elici.

z **¶** Querit hic dicit qui grauāt clericos
vel alias p̄sonas ecclesiasticas: ad q̄s
i aliq̄b⁹ monasterijs ecclesijs: aut alijs
p̄is locis spectat electio ad quos ergo
spectat electio de iure cōi. Rñdz glo.
q̄ in collegiata ecclia spectat ad colle-
giū electio. extra de iure pa. c. nobis.
i6. q. vl. cōgregatio. Et si nō est colle-
gium spectat ad patronū. vt in. c. po-
stulasti. de iure pa. Et hoc de iure cōi
nisi aliud inducat de cōsuetudine. vt i
.c. cū ecclia: de cā possessiōis: si autē
nō esset collegiū vel patron⁹ p̄ dyoce-
sanū habet ordinari. io. q. i. regenda.
i6. q. 7. omnes basilice. Et hec vera
quo ad electionē plati. De inferiorib⁹
bñficijs notat. extra de elec. c. cū ecclie
sia vulerana.

4 **¶** Querit glo. an p̄ces inducāt symōiaz
dic vt. 8. q. z. illud. 7. q. i. Moyse. et
extra de eta. ⁊ quali. tuam.

5 **¶** Item nota q̄ hic dicit q̄ grauantes

electores vel sanguineos casū spālē
in quo p̄cutiēs laycū est excōicat⁹ ip̄o
iure ad idem de sen. ex. c. quicūq̄. et
de imn. eccle. qm̄.

¶ Querit an gūates eos qui noluerūt
plentare illū p̄ quo rogati erāt: sint
excōicati. Rñdet glo. q̄ sic fauore ec-
clesiaz. Idem dicit in nonella de cō-
firmate ⁊ postulāte. j. eo. si postq̄. in
fi. ⁊ qd notat. s. eo. in causis.

¶ De mittētib⁹ cardinalib⁹ in clau-
positis gratia electiōis pape nūciū
vel epistolam. §. 50.

¶ Circa hāc excōicationez. s. de
his qui cardinalib⁹ in cōclau-
positis gratia electiōis pape
mittūt nūciū vel epistolā vel omnib⁹
vl alicui eoz: ⁊ d loquēte secū secreta
fm̄ glo. est episcopalis: quia papa nō
sibi reseruauit.

¶ De rectorib⁹ ciuitatū in q̄b⁹ fūerit
celebrāda electio pape q̄ n̄ faciunt
seruari dictam cōstitutionē. §. 51.

¶ Circa hāc excōicationez. s. de
rectorib⁹ ciuitatū in quibus
fuerit celebrāda electio Ro-
mani pontificis qui nō faciūt seruari
dictam constitutionem.

¶ Nota q̄ quādo morit⁹ Roman⁹ pō-
tifer statim audito romani pōtificis
obitu rector ciuitatis i qua debet fieri
electio coraz clero ⁊ populo vniuerso
ciuitatis ad hoc spāliter cōuocandis
debz p̄stare corpale iuramētū q̄ totū
ordinē illi⁹ cōstōis diligēter obſuabit.

¶ Item nota penas quas incurrit si n̄
facit diligēter obſuari: aut si fraudez
cōmittat. Primo est excōicat⁹ ip̄so fa-
cto. Secūdo ē p̄petuo isamis. Tercio
nō potest habere aliquam dignitatē

nec

6
nec aliqđ publicum officiū. Quarto
feudis 7 bonis ceteris que ab eadem
romana ecclesia tenet: vel ab alijs ec-
clesijs ipso facto est p̄uat⁹: 7 reuertū^r
ad ipsas ecclesias cum pleno iure de
eis disponēdi qđd placet ecclesiarū
platis. Quinto qđ ipsa ciuitas in qua
dicta electio fieri debebat t̄ ipso facto
interdicta. Sexto qđ p̄t̄icali careat
dignitate.

3 **I**te nō. qđ districte p̄cipit patriarchis
archiep̄is ep̄is 7 alijs ecclesiarū platis:
7 p̄dicatorib⁹ vt exhortent clerum 7
p̄p̄m ad orādū p̄ electōe pape: 7 put
circūstātie p̄sande suaserint ieiunia
inducant.

4 **Q**uero que sunt illa qđ obseruari debēt
post mortem sūmi pontificis ad que
obseruari faciēda tenet dñs ciuitatis
in qua moratur papa. Ir̄ndeō plura.

Primo qđ si papa moriet̄ in ciuitate i
qua cū sua curia residebat cardiales
qđ fuerit in ciuitate ipsa p̄ntes teneat̄
expectare absentes per .iō. dies tantū
qbus elapsis siue absentes venerint:
siue nō: ex tunc omnes veniāt in pa-
latio: in quo idem pontifex habitauit
cōtenti singuli vno seruitore clerico
vel layco put elegerint. Illi autēz qđ
manifesta necessitate cogūt possunt
duos habere seruitores put elegerit
siue clericos siue laycos. **S**ecūdo qđ i
in codē palatio vnum cōclauē nullo
itermedio pariete seu alio velamine:
puta cortinaz omnes habitēt in cōi.

Tertio qđ dictū cōclauē ita claudatur
ex omni parte qđ nullus illud intrare
valeat vel exire nisi qđ reliquat̄ adit⁹
ad secretā cameram p̄ necessitatibus
ipsoz cardinaliūz corpaliū: puta pro

supfluo pondere deponēdo fm̄ Idē.

Q. de testa. l. antiquitas. **Q**uarto qđ
null⁹ possit ad eos accedere v̄l secrete
loqui: 7 ipsi cardinales nō debēt t̄s
audire: nisi aliqđ vellet loqui aliquid
de his que p̄tinēt ad electiōē: puta si
esset aduocat⁹ iurispit⁹ religiosus vel
tabellio fm̄ glo. qui de volūtate oīūz
cardinaliū ibi p̄sentium vocaretur.

Quinto qđ nulli ex cardinalib⁹ liceat
emittere nūciū v̄l scripturā v̄l secrete
loqui: al̄s ipso facto iniāz excoīcatōis
incurrit. **S**exto qđ in cōclauē predicto
vna fenestra cōpetēs dimittat̄ p̄ quā
ipsis cardinalib⁹ ad victūz necessaria
possint cōmode ministrari: cōpetens
dico fm̄ glo. ita qđ p̄ eam intrare vel
exire nullus possit. **S**eptimo qđ si .j.
tres dies postqđ cōclauē dicti cardia-
les intrauerint nō fuerit facta electio
pape p̄ spaciū qnqz diez imediate se-
quētū: tam in p̄adio qđ in cena non
habeāt nisi ferculū. **O**ctauo qđ si post
istos qnqz dies adhuc nō fuerit facta
electio: tūc tātū ministret̄ eis panis 7
vinū 7 aqua: donec sit facta electio.

Nono qđ p̄dēte dicta electiōe cardī-
nales nihil possint p̄cipe lucri de ca-
mera pape: nec aliud lucz v̄ndecūqz
p̄ueniēs ipsi ecclesie: s̄z ille cui om̄ssa
est custodia camere pape debz omia
lucra seruare futuro pontifici. **D**ecio
qđ si aliqđ lucri de camera pape p̄dē-
te electiōe p̄cipiat: ex tunc sūt suspēsi
a p̄ceptōe redditū suoz b̄nficiūz
quousqz huiusmodi lucra restituant.

Andecimo qđ cardinales nō debent
se interim de alio negotio impedire
nisi forte supueiat adeo vrgēs necessi-
tas qđ oporteret p̄uidē de defēdēdo

aliquam terrā ipsius ecclesie: vel nisi
 eueniret aliud tam euidēs 7 tā graue
 piculū q̄ omnes cardinales cōcordit
 indicarent puidendū esse. **Duodecimo**
 q̄ si aliquis cardinaliū dictū cōclauē
 nō intrauerit. 7. io. dies: aut postquāz
 intrauerit absq̄ manifesta cā infirmi
 tatis exterit: tunc nō possit vteri⁹ ad
 electionēz admitti. **Tertiodecimo** q̄
 si aliquis ex cardinalibus infirmare⁹
 potest sine eo ad electionēz per alios
 p̄cedi: 7 cessante infirmitate debz ad
 mitti. **Quartodecimo** q̄ si cardiales
 absentes. 7. terminū. io. diez supuene
 rint: anteq̄ electio facta sit intus ad
 mittant ad electionē faciendā cū mo
 deramine seruientū 7 cum clausura
 cibo 7 potu sicut p̄dictum est. **Quin
 todecimo** q̄ si papa mori⁹ in comitatu
 siue in territorio illius ciuitatis i qua
 erat cum sua curia: tūc cardinales in
 dicta ciuitate debēt cōuēire p̄ electōe
 faciendā: nisi forte esset interdicta vel
 rebellis romane ecclesie: quo casu in
 alia viciniōri cōueniāt que non sit re
 bellis v̄l interdicta cū clausura 7 alijs
 modis supradictis. **Item** nota q̄ cō
 stitutio similis fuit facta p̄ Celestinū
 sed fuit renocata p̄ Adrianū sine con
 sensu cōcilij qd̄ facere potuit papa de
 plenitudine potestatis: cui⁹ sit sup̄ omnia
 scilicet. extra de electōib⁹. c. significasti
 quam **De.** cōfirmavit fm̄ glo. **Item**
 nota fm̄ glo. q̄ est sp̄ale in electione
 pape q̄ cardinales absentes nō citāt
 si expectāt p̄ decez dies: secus in alijs
 electionibus.

6 **¶** Sed pone q̄ cardinales qdam sunt
 absentes: 7 ita remoti q̄ nullo modo
 possent venire. 7. decē dies ad locum

vbi debet electio celebrari: nūqd̄ pote
 runt presentes statim ad electionē p̄
 cedere: v̄l ante lapsū spaciū horz decē
 diez. **R̄ndet** glo. q̄ nō. nā possz esse
 q̄ absentes audiētes de infirmitate
 pape: vel alia cā venire ceperant ante
 mortem: ita q̄. 7. decez dies a morte
 erūt in loco.

7 **¶** Item pone q̄ aliquis Cardinalis
 non debito tempore expectatus vult
 agere de contemptu: vtrū possit. **R̄e**
 spōdet glo. q̄ non: si electio facta fuit
 ab omnib⁹ alijs vel a duabus ptibus
 eo non computato.

8 **¶** Quero hic dicē q̄ p̄sentes teneant
 expectare absentes p̄. io. dies quibus
 elapsis omnes p̄fētes debēt ingredi
 ad electionē. **Quid** ergo si isti p̄fētes
 essent pauciores q̄ tertia ps. **R̄ndet**
 glo. q̄ possūt eligē: nā illud qd̄ dicit
 q̄ si elect⁹ a pauciorib⁹ q̄ a duab⁹ pti
 bus cardinalium gerit se p̄ papa sit
 excōicat⁹. vt in. c. licet. de elec. intelligit
 de duabus ptibus. s. p̄sentū.

9 **¶** Quero que sit necessitas qua card
 nalis possit habere duos seruitores i
 conclauē. **R̄ndet** glo. puta quia poda
 gras habz ita q̄ necesse habz p̄ duos
 seruitores sustētari vel portari: v̄l alia
 simili causa.

10 **¶** Quid si cardinalis p̄pter infirmitatē
 nolens inclusus stare renuntiat voci
 sue: nūqd̄ valet renūtiatio: 7 nūquid
 rediēs admitte⁹. **R̄ndz** glo. s. hosti.
 cui hoc de facto cōtingit q̄ penitens 7
 rediens admittēdus est: de his tamē
 que medio tempore facta sūt cōqueri
 non potest.

ii **¶** Quero pone q̄ absens cardinalis ve
 nit post diez octauū post diē iclasure
 vel a

vel a die inclusure: ita q̄ cardinales i-
clusi tūc nō habēt: nisi vinū ⁊ aquā ⁊
panem: vt dictum est nūqd iste supue-
niēs statim compellit suscipe ipsoꝝ
vitam. Rñdet glo. q̄ sic. l. 3. nō fuerit i
culpa: quia sepe sine culpa quis puni-
er cā de re. iū. sine culpa.

12 **Q**uid si papa mori i mari vbi debēt
cōuenire cardinales ad electōz. Rñdz
glo. q̄ debēt cōuenire in ciuitate per
quam locus ille maris distinguitur:
puta si vocat mare pisanū debēt con-
uenire pisis: si autē nō distinguit p
aliquam ciuitatem debent cōuenire
viciōri.

13 **Q**uid si electō pape sit facta i ciuitate
interdicta. Rñdet glo. q̄ valet.

14 **I**tem nota fm glo. q̄ cardinales te-
nēt eligere idoneū: l. 3. dicam⁹ q̄ nulla
exceptio admittitur cōtra electum a
duab⁹ ptib⁹: vt. s. eo. c. licet.

15 **Q**uid ergo si laycum illitteratus eli-
gāt. glo. remittit ad notata. i. c. si q̄s
pecunia. 79.

16 **I**tem nota cautelā adhibēdam circa
cōclauē h̄z De. vt habeat vnū accessū
⁊ nullū mediū parietem siue velamē
Meliorē cautelā adhibet iuriscōsult⁹:
cū mulierez dicētem se p̄gnātem tpe
ptus iubet in cōclauē poni: ⁊ caute cu-
stodiri ne supponat ptus quē postea
se pepisse dicat: vt sic mariti sangui-
neos a successiōe excludat. l. i. s. de in-
spiciēdo. ff. de vē. inspiciēdo. vñ nota
posse cōmitti fraudē ppter velamen
mediū qd facit ad questionē q̄ si iter
testes ⁊ attestatoz ē cortina i medio
ita q̄ audiūt voces eius: sed nō vidēt
q̄ nō valet testamētuz: nec depositio
testiū deponētū de auditu ⁊ nō visu

vt notat Cy. in. l. si nō spāli. C. de te-
stametis. ⁊ p Bar. in. l. sūma. s. idem
labeo. ff. de aqua pluuiā arcēda.

De his q̄ vocāt ad dirigēdas mo-
niales in electōibus. s. 52.

Quia hāc excōicationē. s. de
his qui vocāt ad dirigēdas
moniales in electōib⁹ ab eis
faciēdis: nisi abstineāt ab his per que
inter eas posset in ipsis electōib⁹ oriri
discordia vel orta nutriri.

Quero q̄ sūt isti qui possūt incidere i
hāc excōicationē. Rñdz glo. puta re-
ligiosi cōsiliarij aduocati discreti viri:
q̄ vocāt ad dirigēdas moniales circa
modū electōis ab ipsis faciēde.

Sed quero q̄a hic dicit hī: qd si voca-
rēt mulieres religiose vel alie discrete
an si cōtrafacerēt iciderēt excōicationē
Rñdet glo. q̄ sic.

Item nota q̄ hec pena habet locum
nedū in his qui vocāt ad dirigēdas
moniales regulaz approbatarum in
eaz electōib⁹ faciēdis: sed etiā i his q̄
vocāt ad dirigēdas illas que nō renū-
tiāt ppijs: nec faciūt p̄fessionē regu-
larem in vna de regulis approbatis:
sed viuūt sicut canonici seculares i se-
cularibus ecclesijs nisi abstineant a p̄-
dictis.

De electōib⁹ ⁊ electis ad regimē
vrbis Rome cōtra. c. fūdamēta.
s. 53.

Quia hāc excōicationē. s. de ele-
ctōib⁹ ⁊ electis ad regimen
vrbis rome cōtra. c. fūdamēta
de elec. li. 6.

Nota q̄ in p̄ncipio dicti capli vsque
ad. s. pinde. ponit ratio quare facta
fuit hec cōstitutio et excōicatio. scz q̄

nullus notabilis peminētie potestatis
et dignitatis eligat in senatores. s. ne
cum sua potētia possit sibi dictā urbē
vūpare et sūigare ecclesiā et romanū
pōtificem: sicut fecit **Coradinus** q̄ de
venenola radice **Frederici** quōdam
romanū ipatoris colubri tōtuosi iusto
ecclesie iudicio r̄probatū pdisse vide-
bat in regulū q̄q̄ ad extermīnū ro-
mane ecclesie manifestis iudicijs: vna
cū suis fautorib⁹ aspirabat. **Secundo**
statuit q̄ null⁹ inferioris dignitatis
a pdictis eligat ultra ānū in senatores
ne habeat cām acq̄rēdi in ea potētiā
et pncipatū: quo velit postea sibi eius
dñiū sūigare.

2 **Nota** etia3 penas: q̄a p̄mo electio est
nulla. **Secundo** incurrūt excōicationē
tam electores q̄ electi cū dātibus eis
auxiliū cōsiliū vel fauorē. **Tertio** q̄ si
tales electi se imisceāt vel cōsentiant
electiōi sūt p̄uati vna cū suis posteris
omnib⁹ feudis p̄uilegijs libertatibus
imunitatib⁹ gratijs et honoribus que
tenēt ab ecclesia romana: vel ab alijs
ecclesijs et reuertāt ad ipsas ecclesias
a q̄bus tenebāt. **Quarto** q̄ oīa facta
ab istis in dicto officio sint nulla.

Quinto q̄ iudices et tabelliōes q̄ au-
doritātē tali electiōi interpoluerint: vlt
instrumenta pfecerint sint p̄uati digni-
tate et officio suo. **Sexto** q̄ nō possūt
absolui a dicta excōicatione: nisi p̄ Ro-
manū pōtificē: vel de ei⁹ licētia spālī.

3 **Item** nota q̄ ciues romani possūt eē
senatores vel patricij vrbis rome: dū
modo nō ultra ānū etiā si fuerint fra-
tres vel nepotes vel filij dictorū pnci-
pum: vel eciam si habuerint dignita-
tem vel titulū3 comitat⁹ baronie: vel

alterius tituli: dūmodo dicta potētia
sit extra territorium rome: nisi esset
multū notabilis et excellēs potētia:
ad quam ratio hui⁹ cōstitutōis possit
merito extendi.

**De magistris et scholarib⁹ bono-
niēsis conducentib⁹ hospitia ante
tempus. §. 54.**

Quoniam hāc excōicationē de ma-
gistris et scholarib⁹ bononie
q̄ ante tēp⁹ cōductōis pducūt
aliorū magistrorū vel scholariū hospi-
tia sine ipsoz cōsensu.

Quero an locatores incidēt in excōi-
cationē q̄a solū videt̄ dicere de cōdu-
centib⁹. **Rndet** **An. de bu. q̄** doctores
cōiter tenēt q̄ ligēt: q̄a p̄cipant in
delicto p̄ quo cōductor est excōicat⁹:
q̄a iste nō cōduceret nisi locare: vñ p̄
regulā. c. si cōcubine. est excōicat⁹ lo-
cator. **Sed** videt̄ q̄ hec cōstitutio cō-
tineat iniq̄tatē si nō ē licitū interpellare
locatorem vt locet ante tēpus finitū
ia3 erit apta via ad eludēdū locatorem
q̄a si expectabit tēp⁹ poterit esse q̄
recedet ille qui ibi habitat: et tunc sic
remanebit vacua. dicit **Jo. an. imagi-
nādū** esse q̄ erat certum tempus in
medio locatōis q̄d erat determinatū
fm̄ cōsuetudinē ad interpellādū loca-
tores: vt hic in bononia in medio au-
gusti: modo ante istud tēp⁹ locatōis
faciēde: nō dico facte nō erat licitum
interpellare post hoc tēp⁹: sic et hoc vo-
luit hec decretalis.

Quero an hec cōstitutio astringat lo-
catores ad locādū secūdo āno. **Rndz**
An. de bu. fm̄ hosti. q̄ nō: dūmodo
locet elapso tempore cōductōis fm̄
q̄d declarat **Jo. an. aut** facere nō pōt

line

sine cōsensu inq̄lini: hec autē cōstitutō
nihil dicit de necessitate locādi i sc̄do
āno. **D**icit tamē **H**ostfr. q̄ si nonus
inq̄lin⁹ vult p̄ eodem p̄cio quo anti
quus est p̄ferēdus antiquus: sicut vi
cim⁹ in locatōe p̄diorū fiscalīū. **A**n. d̄
but. dicit q̄ hoc de iure nō ē determi
natū q̄ quis cogat locare in secūdo
āno: saluo q̄ in p̄dīs fiscalib⁹. Est tū
xum q̄ ex quadam vrbānitate poti⁹
deberz antiquo q̄ nouo locare: 7 q̄ si
dicit facere iniuriā lato sūpto voca
bulo: si omissio antiquo locat nouo p̄
eodez p̄cio: sicut dicit in emphiteota
vt notat i. l. i. de p̄uile. credi.

3 **Q**uero an hec cōstitutio in alijs scho
laribus sit seruanda sicut Bononie:
ita q̄ sit seruāda ḡnāliter in quolibz
studio. **H**ostfr. dicit q̄ sic: q̄a alīs frustra
torie fuisset hic posita: q̄a sufficissz cō
stitutio legati. **I**tem q̄a olim erat in
suprascriptōe episcopo Bononie. q̄d
est remotū: ergo papa voluit esse cōsti
tutionē ḡnālem. **I**tem q̄a eadem est
ratio igit in omnib⁹ debet esse idem
ius. l. actio. de vbo. obli. 7 de cō. trās
lato. **I**tem q̄ sit ḡnālī patet quia est
clausa in corpore iuris: l. de bononia
loquat: vt instituta de iure natura.
gen. 7 ciui. s. si q̄d principi. **I**tez quia
fūdāta est sup bono publico et cōi: tū
cōiter doctores tenēt oppositū. **I**tem
dicit **J**o. an. q̄ est localis: vt patet ex
vbo ipsi⁹ cōstitutōis: 7 hoc dicit **A**n.
de bu. tenēdū. s. q̄ sit localis solū **B**o
nonie seruāda: 7 nō ḡnālī.

4 **Q**uero an sufficiat episcopo bononie
facere legi p̄ scholas. **R**ndet **A**n. de
bu. q̄ nō: quia est cōis audiētia oium
scholariū: debent ergo in ḡnālī cōgre

gatione scholarīūz publicari: de quo
nihil fit.

Quero an hec cōstitutio sit ferenda
vel late sententie. **R**espondet **A**n. de
bu. q̄ est late. **5**

Quero an hec cōstitutio extendatur
ad scriptores. **R**ndet **A**n. de bu. q̄
credit q̄ nō: quia hec cōstitutio est pe
nalis: ideo nō debet extēdi. **I**tem q̄a
in scriptura appellatōe scholaris non
cōtinet scriptor. **6**

De p̄cipate cū excōicato a papa
in diuinis. s. 55.

Quero an hec excōicatōe saliez
de participante cū excōicato
a papa in diuinis.

Rota q̄ ad hoc vt hanc excōicatōem
incurrat talis p̄cipās quinqz requirūt
fm **A**n. de bu. **P**rimo q̄ p̄cipās sit
clericus. **S**ecūdo q̄ p̄cipans fiat ex
certa sc̄ctia. **T**ertio q̄ sp̄ote. **Q**uarto
q̄ excōicatio sit papalis. **Q**uinto q̄
excōicatio sit in diuinis. **E**t ita tenet
An. de bu. q̄ in omnib⁹ istis cōcurrē
tibus p̄cipās in diuinis sit excōicat⁹
7 ideo facit pulchrā distīctōez vicēs
Eu dic q̄ p̄cipās cum illo qui est ex
cōicatus cum p̄cipatib⁹ incurrit ma
iorem excōicationē. **I**dem de cōicāte
in crimine pro quo est excōicat⁹. s. q̄a
incurrit maiorem excōicatōez. **I**dem
de cōicante in diuinis omnib⁹ illis
q̄nqz cōcurrētib⁹ de q̄bul p̄diri que hic
in textu enumerāt. **C**oncordat **H**ost.
Jo. tamē tenuit q̄ cōicās excōicato i
diuinis non distīguēdo inter papā
7 alios incurrat maiore: secus si cōicat
in alijs q̄ in diuinis: puta comedēdo
loquēdo dormiēdo. **I**ta notat. ii. q. 3
c. si quis ep̄s in concilio. **I**tez nota

certū de hō ad hūz: vt discernere
possis opinionū diuersitatē qui dicit.
Significauit nobis ⁊ cetera. **N**ex cle-
ricos q̄ scienter et spōte p̄cipauerūt
excoīcatōis a nobis: et ipsos in officijs
recepūt eadem excoīcatōis sentētia nō
dubitam⁹ inuolui: quos etiam p̄ ab-
soluōis bñficio habēdo ad nos vo-
lum⁹ cū litteraz tuaz insinuatōe re-
mitti. Ric. in. 4. vi. i8. ar. 6. q. 3. vna
cum hosti. tenet q̄ sciēter p̄cipāl in
diuinis cum excoīcato a papa nomi-
natum incurrit eādē sētētia.

De p̄cipate cū excoīcato neduz a
papa s̄ a quocūq̄ i crimie. §. 56.

Quia hāc excoīcatōem de p̄-
cipate cū excoīcato nedum a
papa: sed a quocūq̄ i crimie
p̄t qd ē excoīcat⁹ incurrit excoīcatōz
maiozem.

1 Nota s̄ An. de bu. in dicto capitulo
si cōcubine. q̄ hoc intelligit post latā
sētētia. s. quādo p̄cipat excoīcato p̄
latam sētētia: secus si āte: ⁊ hoc i excoī-
catōib⁹ ab homie: secus a canone cui⁹
iam sit lata sentētia tempore facte cō-
stitutionis.

2 Sed qd si p̄cipat in locutōe oratiōe
dormitōe ⁊ similia. dic q̄ incurrit ma-
ioze: vt in .d.c. nuper

3 Item nota s̄ An. de bu. in .d.c. nup.
q̄ illud qd dicit q̄ p̄cipās excoīcato
in crimine dādo ei cōsiliū auxiliū ⁊ ce.
intelligitur de cōsilio directe dato ad
crimē: p̄pter qd agēs est excoīcatus:
puta dāc cōsiliū ad clericū hberādum
secus si daret in facto: pro quo talis
excoīcatus nō fuisset. Item dicit q̄ si
ego do tibi auxiliū cōsiliū ⁊ fauorē p̄-
cipaliter p̄ delicto p̄ quo tu nō incur

rebas excoīcatōem q̄q̄ p̄pter hoc in
quādā cōsequētiā delictū cōmittas
p̄pter qd incurras excoīcatōem: non
p̄pterea ego incido in excoīcatōem.
Explū ego presto tibi auxiliū cōsiliū
⁊ fauorem vt aggrediaris quendam
laycum: ⁊ illum offendas: tu vadis: ⁊
illo aggresso nedū laycū: s̄ ⁊ clericū
offēdis: modo q̄q̄ tu sis excoīcatus:
certe nō ego: q̄a meū cōsiliū directe nō
itēdebat ad p̄cussioem clericī. Idem
esset si darem cōsiliū vt aliquā rem
auferres: certe si in ablatiōe ipsi⁹ offē-
deres clericum nō essem excoīcatus:
quia meū cōsiliū nō fuit directū ad hoc
⁊ sic patet q̄ quo ad hoc vt p̄cipās
criminoso in crimine incidat in excoī-
catōz: necesse est q̄ directe p̄cipet in
illo crimine: ex quo cōmittēs incurrit
excoīcatōem. Possūt etiam intelligi
p̄dicta: put sētūt doctores quādo nō
p̄cipat in crimie dānato: s̄ dānādo
q̄ tūc p̄cipās in tali delicto non sit
excoīcatus. **E**xemplum p̄beo tibi cōsi-
liū in tali crimine: p̄pter qd tu cōmit-
tēs nō incurris excoīcationē ipso iure
sed bene p̄pter tale delictū potes exco-
municari: modo si postmodū excoīce-
ris: nūquid ego qui p̄beo cōsiliū in
p̄dicto crimine ero excoīcat⁹: certe nō
q̄a auxiliū nō fuerat p̄stitum directe
super facto dānato: vt incurreret excoī-
catio quia req̄rit iste tex. in .c. nup. qd
.s. factum sit dānatum ⁊ nō dānādū
Item hic videt tenere An. de but. et
Inno. q̄ i ista p̄cipatiōe dādo cōsiliū
auxiliū ⁊ fauorem: nō distinguitur
an al⁹ esset factur⁹ vel nō: q̄a s̄m qd
dicit glo. nō refert an de bono malū
vel de malo pessimū quis efficiat. ff.

de ser.

de ser. co. l. i. §. q. i. g. de hac materia habet in regula iuris: nullus ex consilio li. 6. et ibi dicit Jo. an. tamen ibi dicit quo ad pene quantitate: placet sibi illa distinctio per ea que habet in. c. sicut dignum de homicidio. Bar. idem in. l. non §. si manifesto. ff. de iniurijs.

De his qui procurant et conseruatores dati se intromittant de his que eis non licet. §. 57.

Quia hanc excoicationem. s. de his qui procurant et conseruatores dati se intromittant de his que eis non licet.

i Nota quod conseruatores quandoque vane a papa et possunt solum cognoscere de manifestis iniurijs: ut in dicto capitulo. i. de offi. dele. unde si de alijs que de manifestis iniurijs se intromittant scilicet seu ad alia que iudicalem indaginem exigunt suam extenderint potestate: eo ipso per unum annum ab officio sunt suspensi. Pars vero que hoc parat sententiam excoicationis incurrit: a qua non potest ab solui: nisi ei quem sic fatigauit debebit primo satisfaciatur integraliter de expensis ut in. c. si. co. ti.

z Quero qui dicunt conseruatores. Rndz glo. dicto. c. i. quod conseruatores possunt dici episcopi qui habent conseruare et defendere viduas pupillos et orphanos ab oppressionibus et iniurijs. extra de fo. com. c. ex pte. et c. ex tenore. 87. di. c. i. et z. et z. q. 5. administratores. Et scire debes quod isti conseruatores interdum dantur ut aliquos defendant contra latrones vel predones: interdum contra eos qui eorum privilegia infringunt ut ea faciant obseruari privilegiatis interdum latius: ut defendant ab iniurijs et

offensis: et in nullo dictorum casuum habet iudicalem indaginem. i. non possunt procedere per viam iudicii: ut dicto. c. si. De manifestis ergo solum habet cognoscere: et intellige manifesta illa que notoria sunt: et ita patetia que nulla probabiliter tergiversatione celari possunt: ut de ver. sig. c. ex pte. v. c. vi. de coha. cle et mulierum.

3 Sed quid si negat offensam notoria. Negatio enim videtur res fieri dubia. Et quibus ad libertatem proclamare non licet. l. z. Dic quod bene probatorem recipiet conseruator. s. an factum sit notorium: ut sic videat: an sua sit iurisdictio. ff. de iudici. l. si quis ex aliena. et de rescrip. c. sup litteris: alius enim istorum officium esset inutile: et si inueniet factum notorium procedet: alius desistet. Non enim hoc potestatem defendendi simpliciter iniurias sed qualificata notoria. Sic ergo conseruator habet vocare reum: et si confiteatur factum bene quidem: et si negat sup notorio probatores recipiet. Si autem confiteatur factum: sed dicat se illud suo iure fecisse: dicunt quidam quod ulterius se intromittere non debet. Alii contra dicentes quod probatores recipiet sup notoria offensa: ad hoc in. c. bone. de elec. alias facile esset conseruatorum officium deludere. unde si videatur conseruatori probabilis negatio non procedat. alius puniat sicut notorium.

4 Quero an conseruator nedum offensarum possit punire sed etiam inferenda. Rndz glo. quod sic.

5 Quero quia in. c. si. dicitur scienter se intromittant nisi de manifestis iniurijs quod ergo si per ignorantiam iuris hoc faciunt vel per ignorantiam crassam vel

affectata. **R**espōdet glo. q̄ in excōica
tionē incidūt. de re. iu. ignorantia. ext̄
de tēpo. or. eos. de clande. de spō. c. i.

6 **Q**uero q̄a hic dicit q̄ si isti conserua
tores se intromittāt p̄ter q̄ de mani
festis iniurijs sūt suspēsi ab officio: nū
quid etiam a bñficio. **R**espōdet glo.
q̄ sic. q̄a est ei⁹ sequela. 22. di. c. p̄ter.
8i. di. c. si qui.

7 **Q**uero utrū ali⁹ q̄ papa possit dare
istos cōseruatores. **R**ūdet **P**etr⁹ de
ancha. secūdū Jo. an. in nouella. q̄ ē
legat⁹ potest cū sit ordinari⁹. de off.
le. c. 2. si potest p̄ se ergo per alium vt
in reglā pōt q̄s. li. 6. **E**t ita refert de
facto fecisse quēdam legatū. **E**x qua
rōne sequit⁹ q̄ quilibz ordinari⁹ possz
in sua dyocesi tales cōseruatores creare
fm Jo. an. j. co. c. si. super vbo dictā.
Allegat tamē aliqua iura ciuilia que
phibēt hoc fieri. s. loci cōseruatores cō
stitui: vt i aut. vt iudi. si. quoz suffra.
s. nulli quoz iudici. 7. s. interdici⁹
col. 2. 7 de māda. p̄ncipi. s. eos autēz.
col. 3. 7 in autē. vt nulli iudici liceat
habere loci cōseruatores in p̄nci. col.
9. nā vt dicit text⁹ in dicto. s. interdi
cimus. magis isti cōseruatores erant
fures 7 violēti: q̄ illi quos a talibus
cohibere debebāt. **E**x qua ratione et
alijs cōcludit Jo. an. in vbo dictā. q̄
equū est cōsentire 7 cōcludere tales cō
seruatores per solos romanos pōtifi
ces dari posse qd̄ pbat. c. i. d̄ off. dele
dum dicit cōcedim⁹. 7. c. si. j. eo. vbi a
sede apostolica cedit⁹: 7 ad hoc p̄stat
argumentum de off. or. c. i. vñ. nec p̄
eo. li. 6.

De eo qui fingit aliquē casū p̄pter
quē aliquis iudex vadat vel mittat

ad aliquam mulierez pro testimo
nio. 58.

Quia hanc excōicatōem. s. de
eo qui fingit aliquē casū
p̄pter quē aliquis iudex va
dat vel mittat ad aliquam mulierez
pro testimonio.

Rota rōne quare fuit facta hec excōi
catio posita in p̄ncipio text⁹ quia nō
cōuenit mulieres euagari sup palatia
nec viroz cetibus cōmisceri. **E**t glo.
addit q̄ p̄culosa est sexuū cōmixtio. i. 8
q. i. diffinim⁹. et ideo hic phibz papa
q̄ mulieres nō debeāt p̄sonaliter ad
iudiciū vocari vel inuite trahi causa
ferēdi testimoniū nec auctoritate lit
teraz apostolicaz vel legatorz ipsi⁹:
vel alia quacūq̄: sed cum necessariuz
fuerit testimoniū earūdem: iudex ex
pensis pris cui incūbit p̄batio trans
mittat ad eas tabellionē: vel aliā p̄so
nam idoneaz: puta fm glo. p̄s byteyz
vel alium virum honestum corā quo
iurēt: 7 ibi erit tabellio: 7 citabitur p̄s
aduersa: vel si casus occurreret q̄ iure
phibēte receptō testiū alteri nō possz
cōmitti: tūc iudex debet p̄sonaliter ad
eas accedere: vel si iudex sit p̄sona no
tabilis: puta ep̄s quem p̄ reuerentiā
episcopalis dignitati. ad mulierculas
accedere non decet tunc etiam debēt
mittere.

Item nota fm glo. in eo q̄ dicit iui
tas trahi: q̄ si volētes ire volūt: 7 nō
coacte ad testimoniū ferēdū nō iur
rēt hec pena. **E**t in hoc autē differūt
religiose de q̄bus statim infra: quia
etiam si vellent ire ad iudiciū non
possunt.

Quid de matre tutrice filioz. **R**ndz
i. de. de

De. de an. credo qd p se ipsam possit
si voluerit in iudicio esse. Id est qd eim
tutela sibi deferat a lege tanq legiti-
mam administratione habes potest
rem in iudicium deducere. de appell.
.c. sua nobis.

4 Querit Jo. an. vtz hec pea heat locū
in iudice layco. Respondet qd sic.

5 Item nota fm euz qd si qs pcurator
vel pars nominat aliquā mulierē in
testem: vel fingit casum aliquem: di-
cendo talem esse suū debitozē in cētū
de qua re testis est talis mulier: et hoc
facit ad hunc finē vt iudex vadat vel
mittat ad eam p testimonio excoīca-
tus est.

6 Quero an eo ipso qd quis fingit cōn-
istam cōstitutionē sit excommunicat?
Rūdet Jo. an. qd nō. imo expedit qd
iudex produxerit eaz ad effectū cūdo
vel mittendo ad eam: quia vba sunt
intelligenda cū effectū: vt in .c. relatū
de cleri. nō resi.

De eo qui absolut⁹ fuit in articulo
mortis: vt adueniēte sanitate repre-
sentet se. §. 50.

Quere hāc excoīcationē. scilicet
de eo qui absolut⁹ fuit in ar-
ticulo mortis: vel alio impe-
dimēto: si adueniēte sanitate: vel alio
impedimēto cessante non se p̄sentat:
cū omode poterit reinadit in eādē.

i Quero quomodo intelligit illud cō-
mode. vide supra exco. 2. §. 35. Innota
etia3 hic glo. enumeratē oēs casus ex-
coīcationū positos in hoc li. 6.

2 Item nota qd ppter iustū impedimētū
potest quis absolui ab alio qd ab eo a
quo de iure fuēat absoluēd⁹. Iminēs
autem piculum mortis dicit iustum

impedimētū: etia3 si imineat aliter qd
per infirmitatē puta timet hostem ca-
pitale3: vel est obsessus: vel in manib⁹
pdonis vel tyrāni vel est nauigatur⁹
piculoso nauigio vel patit⁹ naufragiū
vel itur⁹ ē p loca piculosa. ff. d. dona.
cā mortis. l. tertia. cum. l. sequēti.

3 Sed hic querit vtz illa absolutō que
conceditur ppter iustū impedimētū
potest fieri ab alio qd ab eo qui debet
an habeat locū in excoīcatis alia rōe
tracta aliter qd per iniectionē manuū
Respondet De. de ancha. fm Inno
qd habet locū solū in excoīcatis ppter
manuū iniectionem: sed si al⁹ sit exco-
municat⁹ a iudice v⁹ a iure: l3 absolui
possit in mortis articulo. ar. de sen. ex.
.c. a nobis. 2. in fi. tamē in alijs casib⁹
qui ponūt in .c. q̄uis. de sen. ex. nō h3
locum: sed tātū ab excoīcatore vel ab
illo ad quem spectat absoluendi sunt
et ita notat supra. c. q̄uis. in nouella.
S3 hic in nouella Jo. an. dicit qd iste
textus facit contra istam opinionem
dū dicit ab alio absoluūt: et s. gñalif
dixit ab homie vel a iure: et sic de alia
etia3 excoīcatione qd de illa que per
manuū iniectionem infligitur locū
habet illa absolutio ppter iustū impe-
dimentum pueniēs ex multis causis
vt dicto. c. ea nō sciē. et c. q̄uis. et c. qd
de his.

4 Item nota qd quādo quis absoluit⁹
ab excoīcatōe debet satisfacere: quod
intellige iuxta p̄prias facultates: et p
hoc infert Archidī. facultates ecclesie
quas ad vsum habet clericis ad hoc
nō teneri. i. 6. q. 6. §. fi. p hoc facit de.
volentes. §. i. de here. et de appella. c.
rephēbilis. vide qd notat de p̄bēdis

.c. de multa. 4. glosa.

5 Querit Jo. an. in nouella utz legati de latere possint absoluere inicientes manus in clericū si lesio sit enormis: refert hic archidi. tenere q̄ sic. Dicit Petrus de ancha. Aduerte quia sup sunt opiniones de q̄bus in nouella. s̄ eo. ad eminētiam: 7 finaliter tenet q̄ possit i atroci siue graui delicto: puta mutilatiōe ossis fractiōe 7 homicidio: 7 filia. Jo. an. ibi dicit q̄ vidit aliquos legatos absoluētes 7 aliquos abstīnētes: de iure tamē credit q̄ possūt: q̄a iura que eis tribuūt istam ptātem generaliter loquūt: et iura que excipiūt atrocem loquūt nō in legatis: s̄ in inferiorib⁹: et hoc tenē expedit saluti animaz fm eum.

6 Querit etiam in nouella utz in alijs casibus reseruatis pape possūt legati absoluere. Rndet q̄ nō nisi in casu reseruato p manuū iniectionē: naz iste casus incepit eis competere de cōsuetudine postea approbata p c. q̄ translationē. de off. le. vnde excōicatos nominatim a papa vel ab eius delegato nō possz absoluē de of. le. c. studiisti. 7 de of. or. c. pastoralis. hoc dūm nisi super hoc habeat spāle mādatū super quo sibi nō credet nisi ostēdat q̄ si p̄diderit p̄bet amissionē et tenorem. Sufficit tamē q̄ semel fuerit publicatus. ad hoc facit de māda. p̄nci. l. i. de p̄ui. c. cum oliz. 7 de testa. l. publicati extra de fi. instru. si instrumēta.

7 Quero cum text⁹ excuset excōicatus ab accessu Romā ppter impedimētū al̄s infert q̄ teneat se p̄sonaliter p̄sētare p absolutiōe obtinēda: s̄ an talē absolutionem posset quis petere per

procuratorem. Inno. Rndet q̄ sic ex iusta cā: aliter nō hosti. tenet strariū dicit enim q̄ nullo modo potest peti absolutio per pcuratorem. Requirit enim contritiōem 7 cōfessiōem excōicati. ii. q. 3. cu3 aliquis. et certā formā 7 solēnitatē 7 introduciōez in ecclesia 7 manus impositiōem 7 recōiliatiōez anteqz nō est ei cōicandum. 24. q. 3. notādū. Tamē cōtrariū seruat in curia vt notat Spec. in ti. de p̄cu. si. v. Item opponit. imo si habet speciale mandatum petendi absolutiōz videt posse vitare l3 ad hoc nō habeat spāle mandatum: de hoc in Spec. in ti. de iuramēto calūnie. s̄ restat. v. qd ergo A sentētia ho interditi 7 suspēsiōis: potest peti absolutio p pcuratōrē: q̄a nō solēnitatē forme nec recōiliatiōz desiderat: 7 in hoc omnes cōcordant 7 hec notat supra. e. cu3 desideret. in nouella.

8 De rectoribus ciuitatū qui faciūt statuta per que quis compellatur soluere vsuras. s̄. 60.

9 Irea hanc excōicatiōem. s̄. de rectoribus ciuitatum qui faciunt statuta per que quis compellat soluere vsuras vel solutas non repetere.

10 Nota q̄ paria sunt aliqd facere p viā directam. s̄. impedire repetitiōz vsarū vel vtēdo super his diuersis colorib⁹ 7 fraudibus exquisitis ad hoc vt excommunicationem incurrant.

11 Item nota in v. cetepz. q̄ feneratorē sic vt plurimum contractus vsarios occulte iniunt 7 dolose q̄ vix cōvinci possūt de vsuraria prauitate ideo debēt compelli ad exhibendū 7 pducēduz

in iudicio

in iudicio libros rationū p censuram ecclesiasticam per quoz inspectionez discerni possit: an sit vsura qbus libris credit contra ipsos vsurarios: nō p eis vt hic in glo. **E.** de pbatōibus. l. instrumenta. et notat. ff. de eden. l. i. §. numularios.

3 Item nota q iste est vnus spālis casus p hac cōstitutionē in quo q̄s cōpellit pducere rōnes cōtra se: nam an hac cōstitutōem nō fiebat.

4 Item nota q debet compelli p cēsura ecclesiasticā pducere libros. i. p sniaz excoīcatōis suspēsiōis et interdicti: fm q discretus iudex viderit expedire. nā in appellatōe ecclesiastice censure hec tria cōtinēnt: vt in. c. querētī. de vbo. signi. **R**ō vult ergo hec cōstitutio fz glo. ipso inuito domuz ipsi ingredi: vel archam ipsius frangi: et qā hanc censuram: licet nō directe: tñ idirecte cōtra iudeos nō exerceat ecclesia. scz puando cōione fidelīū: tamē satis videt q etiam in iudeis haberet locuz si p seclares pncipes tales libros edē nō cogant. **C**oncordat **I**Paul^o **Dy.** et **Jo.** de ligna.

5 Quid si dicat vsurari^o vel heres se nō habere rōnes vel se illas pdidisse: nūquid stabiē sacramēto suo. **R**espōdet glo. q nō: nisi pbat q amisit: et pbat cām quomodo amisit: puta pbat incendīuz quo fuerūt succēse: vel ruīnā vel naufragiū quo fnerūt sūmerse. ff. de eden. l. i. si q̄s ex argētariis. in fi. et l. si. de fi. instru. et hoc fm **Dy.** sit ppē fraudes quas mittūt.

6 Sed quid si cognosco vñariū qui nō scripsit ratōes in libro: sed in cedula quas statim dilacerat solutis debitis

et vsuris. **R**ōdet glo. q si tali succederet heres nō vsurarius: sed alius fide dignus satis videt stare iuramento suo si huic rei fama p̄sentit.

7 Item nota hic iuncta glo. in vbo iuramento q iuramētum factuz super seruādo iniquo statuto nō ualet sicut hic patet. **S**i q̄s iurat seruare statuta super vsuris soluendis vel nō repetēdis facta.

8 Quero quid de statuto qd est **B**ergomi q repetētes vsuras in foro ecclesiastico per ptātez cogāt mutuare vsurario tātam pecuniāz tāto tēpore q̄to tēpore tenuerūt pecuniā vñarij. **R**espōdet glo. q hoc statutū nō valz **A**ddit **I**Paul^o q incidūt hoc statuentes in excoīcationē ibi.

9 Quid si faciat statutū q null^o rēcipiat p vsura nisi duos denarios p libra i mense. **R**ōdet glo. q tales sic statuētes nō sūt excoīcati. **C**ōcor. **I**Paul^o.

10 Excoīcatio tertio scilicet pcutiētū clericos. i. in quot casibus pcutiēs sit excoīmunicat^o.

Percutiēs cūcā vel religiosuz cōuersū vel nouiciū religiōis approbate est excoīcat^o excoīcatōe papali. i. 7. q. 4. si q̄s suadente. extra de sen. exco. **R**on dubium. et eoti. religioso. l. 6. et hoc si percussio sit enormis.

11 Quicūq̄ detinet eum in custodia publica vel pñata absq̄ alia corporis lesione vel intrudit in vincula: vt in. c. nuper. de sen. ex.

12 Abbas vel prior etiā causa cōrectōis clericum uel monachum per laycum vñerari faciēs est excoīcat^o: tā p̄cipiēs q̄ vñerās si aliter sit corrigibilis. ext

- de sen. exco. c. vniuersitatis.
- 4 **N**ō defēdens clericum cum ad eius officiu p̄tinet: quia fauere videtur: q̄ cuius possit manifesto facinorū definit obuiare: de sen. exco. quante. 23. q. 5. administratores.
- 5 **H**erberans clericū qui nolens satisfaccere sp̄ōte se s̄b̄icit h̄berib⁹. de sentē. exco. cōtingit.
- 6 **I**dolat⁹ magister dñs: vel p̄sāguine⁹ ex p̄posito ⁊ animo irato multū excedens in p̄uisione clērici.
- 7 **Q**ui libidie vīdīcte repercutit clericum ludentem: l̄z grauiter p̄cutiētez. extra de sen. exco. c. veniēs. ⁊. c. i.
- 8 **Q**ui spuit vel aliqd effundit sup̄ clerici: aut claudit ei hostiū vel ponit custodes ad capiēduz eum: si de domo ercat: vel ei equitanti capit habenas equi: vel rumpit cingulū selle vel minis ⁊ terroribus restare eum facit in loco: vel quasi captū facit ad iudicem ire de sen. ex. cum desideres.
- 9 **Q**ui rem coherētē clerico aufert: aut rem de manu eius arripit: aut vestes quib⁹ indur⁹ est scindit.
- 10 **Q**ui arestat v̄l aufert rē clēico postq̄ ip̄e puenerit ad locū suū: et adeptus fuerit plene possessionē illius.
- 11 **Q**ui ordinat cuius vxore sua: vt clericū inuitet ad turpitudinē: si postea p̄cutiunt sunt ambo excoīcati.
- 12 **M**ulier que p̄cutit clericum inuitātez eam ad turpitudinē: si solum h̄bis impetat: secus si in facto.
- 13 **Q**ui persequit clericum et ip̄se quasi coactus p̄icit se in aquam vel ad piculum vt euadat.
- 14 **S**i quis animo iniuriādi capit clericū per capillos dicens: nisi esses clericus p̄cuterem te.
- 15 **M**ādās clericum h̄berare si sequitur effect⁹: tam mādās q̄ h̄berās est excoīcatus. extra de sen. exco. mulieres. §. fi.
- 16 **Q**ui ratam habet p̄uisionem clērici eius nomine factam. de senten. exco. cum quis.
- 17 **Q**ui p̄curando dixit q̄ libenter vellz vindicari de tali clērico: si p̄pter hoc h̄ba q̄s h̄beret illū: l̄z nō nomine ei⁹.
- A**dest hic finis opis restitutionū p̄utilis Reuerēdissimi i xpo patri. fratri. Frācis̄ci de platea bononiēb⁹ ordinis minoz: cui⁹ impressio venetijs extat facta ductu ⁊ impensa Johānis Coloniē agripinēb⁹: ac Johānis māthen de gherretshem: q̄ vna fideliter circa hoc se gerūt. Anno. 1500. cccc. lxxiij. die. xxv. Martij.

12
13
14
15
16
17

